T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

İCRA MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI İSTİNAF KANUN YOLU

AYŞE ECE ACAR

2502120247

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. SEDA ÖZMUMCU

İSTANBUL – 2021

ÖZ

İCRA MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI İSTİNAF KANUN YOLU

AYŞE ECE ACAR

İcra mahkemeleri, tek hâkimli özel mahkemeler olup icra mahkemesine ilişkin hükümler İcra ve İflas Kanunu'nda yer almaktadır. İcra mahkemelerinin kararlarına karşı doğrudan başvurulabilecek kanun yolu istinaf kanun yoludur. Ancak bu mahkemelerin kararlarının tamamına karşı istinaf yoluna başvurmak mümkün değildir. İstinafa ilişkin düzenlemelerden önce hukukumuzda iki dereceli yargılama sistemi varken bu mahkemelerin bazı kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulabiliyordu. Aleyhine temyiz yoluna başvurulabilmesi mümkün kararlar İcra ve İflâs Kanunu'nda sınırlı olarak sayılmıştı. Yeni düzenlemede ise istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi kural, istinaf yoluna başvurulamaması istisna olarak kabul edilmiştir. Bu hususun yanı sıra, istinaf aşamasında uygulanacak birçok özel hükme de İcra ve İflâs Kanunu'nda yer verilmiştir. İcra mahkemelerinin kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulurken ve bu mahkemelerin kararlarına karşı istinaf incelemesi yapılırken, İcra ve İflas Kanunu'nda yer alan özel hükümleri dikkate almak gerekmektedir. Özel hüküm bulunmayan hâllerde ise niteliğine uygun düştüğü ölçüde Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Üç ana bölümden oluşan çalışmamızda, icra mahkemesinin verdiği kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması ve bu başvurunun incelenmesi hususlarında, İcra ve İflas Kanunu'ndaki özel hükümler, öğretideki görüşler ve içtihatlar ışığında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: icra mahkemesi, icra mahkemesi kararları, istinaf, kanun yolu, istinaf usulü, istinaf yargılaması.

ABSTRACT

FIRST-DEGREE APPEAL AGAINST THE DESICIONS OF ENFORCEMENT COURTS

AYŞE ECE ACAR

Enforcement courts are special courts with a single judge and provisions regarding these courts are included in the Enforcement and Bankruptcy Law. The legal remedy that can be applied against the decisions of the enforcement courts is the first-degree appeal. However, it is not possible to appeal against all of the decisions of these courts. During the times of two-level judicial system in Turkish law, some decisions of these courts could be appealed. The decisions that could be appealed against were limited in the Enforcement and Bankruptcy Law. In the new regulation, the appeal is the rule and not applying to appeal is the exception. In addition to this issue, many special provisions to be applied during the appeal phase are also included in the Execution and Bankruptcy Law. It is necessary to take into account the special provisions of the Enforcement and Bankruptcy Law when applying for a legal remedy against the decisions of the enforcement courts and when conducting an appeal examination against the decisions of these courts. In cases where there are no special provisions, Civil Procedure Law will be applied. In our study, which consists of three main parts, the special provisions in the Enforcement and Bankruptcy Law are discussed in the light of doctrine and the jurisprudence regarding the application of appeal against the decisions of the enforcement courts and the examination of this application.

Keywords: Enforcement Courts, enforcement court decisions, appeal, legal remedy, appeal procedure, appeal trial.

ÖNSÖZ

İstinaf kanun yoluna dair hükümler hukukumuzda 2016 yılında bölge adliye mahkemelerinin göreve başlaması ile uygulanmaya başlamıştır. İcra mahkemesinin verdiği kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması ve incelenmesi hususu, İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan özel düzenlemeler dolayısıyla çalışmamız kapsamında ayrıntılı olarak incelenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda icra mahkemesi kararlarına karşı başvurulabilecek tüm kanun yollarına da değinilmiş, ayrıca uygulama ve mukayeseli hukuktaki düzenlemelerden yola çıkılarak bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

Tez danışmanım sayın hocam Prof. Dr. Seda Özmumcu'ya, gerek doktora eğitimim sürecindeki tüm destekleri gerekse de zorlu zamanlarımdaki yol göstericiliği için çok teşekkür ederim. Tezimin yazım aşamasında hem içerik hem de tez plânı konusunda sorularımı yanıtlamak için bana değerli vaktini ayıran sayın hocam Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e minnettar olduğumu ifade etmek isterim. Her zaman değerli fikirleriyle bizlere yol gösteren, bizlere huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan anabilim dalı başkanımız sayın hocam Prof. Dr. Murat Atalı'ya yürekten teşekkür ederim. Tez izleme komitemde yer alan, tez sürecinde her zaman güler yüzü ve anlayışıyla desteğini gösteren sayın hocam Prof. Dr. Hamide Özden Özkaya-Ferendeci'ye de teşekkürlerimi sunarım. Akademik hayatımın ilk gününden beri her zaman desteğini hissettiğim, tez komitemde yer alan ve tezimin yazım sürecine değerli fikirleri ile katkıda bulunan sayın hocam Dr. Öğretim Üyesi Evren Koç'a da ayrıca çok teşekkür ederim.

Doktora araştırmaları kapsamında Almanya/Berlin Humboldt Üniversitesi'nde bulunduğum süreçte her konuda bana destek olan, varlığı ve yol göstericiliği çok kıymetli olan sayın hocam Prof. Dr. Cristoph G. Paulus'a da ayrıca teşekkürlerimi sunmak isterim.

Bu vesileye yurtdışı çalışmalarımı destekleyen Tinçel Vakfı'na da teşekkür ederim.

Son olarak, yıllardır süren ağır mücadelesi boyunca bir gün bile yaşam enerjisini kaybetmeyen, hayatının son anına kadar insanlığa faydalı olabilmek adına projelerini sürdüren, akademisyenliği ile olduğu gibi insanlığı ile de bana örnek olan, kısa bir süre önce bu dünyadan ayrılan biricik anneciğim Dr. Meral Avcı-Delipınar'a tüm varlığımla teşekkür ederim.

İstanbul, 2021

Ayşe Ece ACAR

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **ii**
ABSTRACT ..... **iii**
ÖNSÖZ ..... **iv**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xiii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
İCRA MAHKEMESİNİN GÖREVİ, YARGILAMA USÛLÜ, VERDİĞİ KARARLAR ve BU KARARLARA KARŞI KANUN YOLLARI

I. İcra Mahkemesi 3
A. Genel Olarak 3
B. İcra Mahkemesinin Görevleri 9
1. Genel Olarak 9
2. Şikâyet Başvurularının İncelenmesi 13
3. İtirazın Kaldırılması 21
a. Genel Olarak 21
b. İtirazın Kesin Kaldırılması 22
c. İtirazın Geçici Kaldırılması 25
4. İstihkak Davası 26
5. İhalenin Feshi 31
6. İcra Mahkemesinin Diğer Görevleri 36
II. İcra Mahkemesinde Yargılama Usûlü 38
A. Genel Olarak 38
B. İcra Mahkemesinde Duruşma Yapılması 43
III. İcra Mahkemesi Kararlarının Niteliği 46
A. İcra Mahkemesinin Verebileceği Kararlar 46
1. Genel Olarak 46
2. Geçici Hukukî Koruma Kararları 48
a. İhtiyatî Tedbir 48
b. İcra ve İflâs Kanunu'nda Düzenlenen Tedbir Niteliğinde Kararlar ve Bu Kararların Niteliğine Dair Yargıtay Kararları ve Öğretideki Görüşler 50

c. Kanaatimiz 55
B. İcra Mahkemesinin Verdiği Kararların Kesin Hüküm Bakımından Değerlendirilmesi 57
1. Kesin Hüküm Kavramı 57
2. İcra Mahkemesi Kararlarının Kesin Hüküm Niteliği 62
C. İcra Mahkemesi Kararlarının Kesin Hüküm Teşkil Etmemesi Kuralının İstisnaları 65
1. Öğretideki Görüşler ve Yargıtay Kararları 65
2. Kanaatimiz 68
IV. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Kanun Yolları 69
A. Bölge Adliye Mahkemelerinin Göreve Başlamasından Önce Verilen İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Kanun Yolları 69
1. Temyiz 69
a. Genel Olarak 69
b. Temyizi Kabil İcra Mahkemesi Kararları 70
c. İcra Mahkemesinin Verdiği Kararlara Karşı Temyiz Kanun Yoluna Başvurma Şartları ve Temyiz İncelemesi 78
2. Karar Düzeltme 82
3. Yargılamanın İadesi 84
B. Bölge Adliye Mahkemelerinin Göreve Başlamasından Sonra Verilen Kararlara Karşı Kanun Yolları 85
1. İstinaf 85
2. Temyiz 90
a. Temyizi Kabil İcra Mahkemesi Kararları 90
b. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Temyiz Kanun Yoluna Başvurma Şartları 91
c. Temyiz İncelemesi 95
3. Yargılamanın İadesi 97

İKİNCİ BÖLÜM
İCRA MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI İSTİNAF KANUN YOLUNA BAŞVURULMASI

I. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Şartları 100
A. Zaman Bakımından Uygulama 100
B. İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Süresi 103
1. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Süresi 103
2. Süre Tutum Dilekçesine Dair Yanlış Uygulama 109
3. İcra Mahkemesi Kararında Yer Alan İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Süresinin İcra ve İflâs Kanunu'ndakinden Farklı Olması 112
4. Katılma Yoluyla İstinaf 116
C. Parasal Sınır 117
1. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasında Aranan Parasal Sınır 117
2. İcra ve İflâs Kanunu'nun Parasal Sınıra Dair Düzenlemesinin Değerlendirilmesi 122
D. İstinaf Kanun Yoluna Başvurabilecek Kişiler 127
1. Genel Olarak 127
2. Hukukî Yararın Mevcudiyeti 128
3. Dava Arkadaşlarının ve Fer'i Müdahilin İstinaf Kanun Yoluna Başvurması 130
E. İstinaf Başvurusu 133
F. İstinaf Sebeplerinin Gösterilmesi 135
1. Genel Olarak 135
2. İstinaf Sebepleri 137
G. Harç ve Giderlerin Ödenmesi 140
H. İcra Mahkemesi Tarafından İstinaf Dilekçesinin Reddi 142
İ. Kötüniyetle İstinaf Kanun Yoluna Başvurulması ve Sonuçları 144
1. Kötüniyet Kavramı 144
2. İcra ve İflâs Kanunu Uyarınca Kötü Niyetle İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasının Sonuçları 147
II. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulamayacak İcra Mahkemesi Kararları 150
A. Genel Olarak 150

B. İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. Maddesinde Yer Alan Kararlar 153
1. İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Kararlar 153
2. İcra Dairesi Tarafından Hesaplanan Vekâlet Ücretine Dair Kararlar 156
3. İcra ve İflâs Kanunu'nun 103. Maddesinin Uygulanma Biçimi ve Bu Maddede Düzenlenen Davetiyenin İçeriğine Dair Kararlar..... 157
4. Yediemin Ücretine Ve Yedieminin Değiştirilmesine Dair Kararlar..... 158
5. Hacizli Taşınır Malların Muhafaza Şekline Dair Kararlar..... 160
6. Kıymet Takdirine İlişkin Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar 161
7. İhaleye Katılabilmek İçin Teminat Yatırılması Ve Teminatın Miktarına İlişkin Kararlar 163
8. Satışın Durdurulmasına, Satış İlânının İptaline ve Süresinde Satış İstenmemesi Nedeniyle Satışın Düşürülmesine Dair Kararlar..... 164
9. İcra ve İflâs Kanunu m. 263 Hükmünün Uygulama Biçimine Dair Kararlar 166
10. İflâs İdaresinin Oluşturulmasına Dair Kararlar ve İflas İdaresinin İşlemleri Hakkında Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar 167
11. İflâs İdare Memurunun Ücret ve Masrafları Hakkındaki Hesap Pusulasına Dair Kararlar 169
12. İcra ve İflâs Kanunu m. 36 Hükmüne Göre İcranın Geri Bırakılmasına Dair Kararlar 170
C. İcra ve İflâs Kanunu'nun Diğer Maddelerinde Yer Alan Düzenlemeler 171
D. İcra ve İflâs Kanunu'nun İstinaf Kanun Yoluna Başvurulamayacak Kararlara Dair Düzenlemesi Hakkında Değerlendirme 172
1. İcra ve İflâs Kanunu'nun Kural Olarak İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı İstinaf Kanun Yolunu Açan Düzenlemesinin Yerindeliğine Dair Öğretideki Görüşler..... 172
2. Hak Arama Özgürlüğü Bakımından Değerlendirme..... 173
3. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulamayacak İcra Mahkemesi Kararlarına Dair Düzenlemenin Değerlendirilmesi..... 176
4. İsviçre ve Alman Hukukundaki Düzenlemeler Kapsamında Öneriler..... 182
a. İsviçre Hukukunda Şikâyet (Beschwerde)..... 182

b. Alman Hukukunda İzne Bağlı İstinaf (Zulassungsberufung)..... 184
c. Alman Hukukunda Tek Hâkimle Yargılama (Verfahren vor dem Einzelrichter) 185
d. Değerlendirme 188
III. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulabilecek İcra Mahkemesi Kararları 192
A. Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar..... 192
B. İtirazın Kaldırılması Talebi Üzerine Verilen Kararlar 194
C. İhalenin Feshi Talebine Dair Kararlar..... 195
D. İstihkak İddiası Üzerine ve İstihkak Davalarında Verilen Kararlar..... 197
E. İhtiyatî Tedbir Niteliğindeki Kararlar 198
IV. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasının İcraya Etkisi..... 201
A. Genel Olarak 201
B. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasının İcra Mahkemesi Kararlarının İcrasına Etkisi 203
C. İcra ve İflâs Kanunu m. 36 Hükmü Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması 205
D. İcra ve İflâs Kanunu m. 33 Hükmü Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması 207
1. İcra ve İflâs Kânunu m. 33 Hükmü Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması Kararı Verilebilmesinin Şartları 207
2. İcra Mahkemesince İcranın Geri Bırakılması İsteminin Reddedilmesi Kararına Karşı İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasında Aranan Teminatın Hukukî Niteliği..... 209
3. İcra ve İflâs Kanunu m. 33 Hükmünde Yer Alan Teminata Dair Düzenlemenin Değerlendirilmesi..... 213

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSTİNAF İNCELEMESİ VE BU İNCELEME SONUNDA VERİLEBİLECEK KARARLAR

I. İstinaf Aşamasında İnceleme ve Yargılama Usûlü 216
A. Ön İnceleme ve Ön İnceleme Aşamasında Verilebilecek Kararlar 216
1. İstinaf Aşamasında Ön İnceleme 216
2. Bölge Adliye Mahkemesinin Ön İnceleme Aşamasında Verebileceği Kararlar 218
B. İstinaf Aşamasında Esas İncelemesi 226

1. Esas İncelemesinin Kapsamı 226
a. Genel Olarak 226
b. İstinaf İncelemesinde Sebeple Bağlılık ve İstisnası (Kamu Düzeni) 228
2. İstinaf Aşamasında Yargılama Usûlü 235
a. Genel Olarak 235
b. Duruşma Yapılmadan Karar Verilebilecek Hâller 240
c. İstinaf Yargılamasında Duruşma 242
C. İstinaf Aşamasında Yapılamayacak İşlemler 247
1. Genel Olarak 247
2. Islah 249
3. Yeni Delillere Dayanılması 252
II. Bölge Adliye Mahkemesinin Tahkikat Neticesinde Verebileceği Kararlar 254
A. Genel Olarak 254
B. Başvurunun Esastan Reddi Kararı 256
C. Başvurunun Kabulü Kararı 257
1. İcra Mahkemesi Kararının Kaldırılması ve Dosyanın İcra Mahkemesine Gönderilmesi 257
a. İcra Mahkemesinin Verdiği Kararın Kaldırılıp Davanın Yeniden Görülmesi İçin Dosyanın Yeniden İcra Mahkemesine Gönderilebileceği Hâller 257
b. 7251 sayılı Kanun ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353/1-a/6 Hükmünde Yapılan Değişiklik ve Değerlendirilmesi 261
2. İcra Mahkemesi Kararının Kaldırılması ve Yeniden Karar Verilmesi 265
3. İcra Mahkemesi Kararının Kaldırılması ve Davanın Reddine Karar Verilmesi 267
D. Tarafların Davaya Son Veren İşlemleri Üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin Vereceği Kararlar 268
E. Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Gerekçelendirilmesi 270
III. İcra Mahkemesi Tarafından Hükmün Tamamlanması 272
IV. Bölge Adliye Mahkemesinin Kesin Kararları 277
V. İcra Mahkemesi Kararlarının Kanun Yararına Temyizi 283

SONUÇ **287**
KAYNAKÇA **292**
ÖZGEÇMİŞ **333**

KISALTMALAR LİSTESİ

§	: Paragraf
AATUHK	: 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun
ABD	: Ankara Barosu Dergisi
Abs.	: Absatz
AD	: Adalet Dergisi
a.g.e	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
Art.	: Artikel
Aufl.	: Auflage
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AY	: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
AYM	: Anayasa Mahkemesi
b.	: bent
BAİDMY	: Bölge Adliye ve Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik
BAM	: Bölge adliye mahkemesi
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BGE	: Bundesgerichtsentscheidungen
BGHZ	: Bundesgerichtshof/ Zivilsachen
bkz.	: bakınız
bs.	: baskı
c.	: cümle
C.	: cilt
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	: dipnot

Diss.	: Dissertation
E.	: Esas numarası
EGZPO	: Gesetz, betreffend die Einführung der Zivilprozeßordnung
ETY	: Elektronik Tebligat Yönetmeliği
E-Uyar	: www.euyar.com
f.	: fıkra
GG	: Grundgesetz
GVG	: Gerichtsverfassungsgesetz
GZ	: Geschäftszahl
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
Hrsg.	: Herausgeber
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
HSK	: Hâkimler ve Savcılar Kurulu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İBHGK	: İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu
İİK	: 2004 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu
İİÜYTMTHK	: İflas İdaresi Ücreti, Yazı ve Tebliğ Masrafı Tarifesi Hakkında Tebliğ
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar numarası
Kazancı	: www.kazanci.com.tr
Kn.	: Kenar Numarası
Legalbank	: www.legalbank.net
Lexpera	: www.lexpera.com.tr
m.	: madde
MİHDER	: Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi
öZPO	: österreichische Zivilprozessordnung :
RG	: Resmî Gazete
Rn.	: Randnummer
S.	: Sayı

s.	: sayfa
SchZPO	: Schweizerische Zivilprozessordnung
Sch KG	: Schweizerische Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs
T.	: Tarih
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
Teb. K.	: 7201 Sayılı Tebligat Kanunu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
vd.	: ve diğerleri/ ve devamı
Y.	: Yargıtay
YİBGK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
Z.	: ziffer
ZPO	: deutsche Zivilprozessordnung

GİRİŞ

İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan istinafa ilişkin hükümler, 2005 yılında 5311 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile eklenmiştir. Bölge adliye mahkemeleri 20.07.2016 tarihinde göreve başlamıştır. Çalışmamızın konusunu icra mahkemesinin hukuk mahkemesi sıfatıyla verdiği kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması oluşturmaktadır. İcra mahkemesinin ceza mahkemesi sıfatıyla verdiği kararlar ve bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması ise çalışma kapsamımız dışında olması nedeniyle incelenmemiştir.

Çalışmamız kapsamında ilk olarak, icra mahkemesinin niteliği, icra mahkemesindeki yargılama usûlü, icra mahkemesinin verdiği kararların niteliği üzerinde durulmuştur. İcra mahkemesinde görülen dava ve işler; şikâyet, itirazın kaldırılması, ihalenin feshi, istihkak davaları ve geçici hukukî himaye tedbirleri olmak üzere beş grup altında incelenerek; çalışmanın genelinde bu ayrım üzerinden incelemeye devam edilmiştir.

Uygulamada bir mahkeme kararının kanun yolu denetiminden geçip kesinleşmesi uzun zaman almakta, dolayısıyla hâlen eski kanun yolu sistemine göre incelemeler devam etmektedir. Hem bu sebeple hem de yeni kanun yolu sistemi ile mukayese edebilmek adına, çalışmamızın birinci bölümünün sonunda, bölge adliye mahkemeleri çalışmaya başlamadan önce verilen icra mahkemesi kararlarına karşı kanun yolları ve bölge adliye mahkemeleri çalışmaya başladıktan sonra verilen icra mahkemesi kararlarına karşı kanun yolları ayrı ayrı incelenmiştir. Ancak çalışma konumuzun sınırları itibariyle, istinaf dışındaki kanun yollarına, aradaki farklılıkları ortaya koymak amacıyla genel olarak değinilmekle yetinilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesinin şartlarına yer verilmiştir. İstinafa ilişkin genel hükümler ile icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda özellik arz edecek hükümler karşılaştırılarak incelenmiştir. Bu kapsamda uygulama ve öğretideki tartışmalara da yer verilmiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nda aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı belirtilen kararlar ayrı başlıklar altında ele alınmış,

tüm bu düzenlemelere dair değerlendirme ve görüşümüze de ayrı bir başlık altında yer verilmiştir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde, bölge adliye mahkemelerinin icra mahkemesi kararlarına karşı yapacağı istinaf incelemesine ve bu inceleme sonucunda verebileceği kararlara ve bölge adliye mahkemesinin vereceği karar üzerine kesinleşecek icra mahkemesi kararlarına yer verilmiştir. Ayrıca yeni bir kurum olan hükmün tamamlanması kurumu, icra mahkemesi bakımından ele alınmıştır. Son olarak icra mahkemesi kararlarına karşı kanun yararına temyiz incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İCRA MAHKEMESİNİN GÖREVİ, YARGILAMA USÛLÜ, VERDİĞİ KARARLAR ve BU KARARLARA KARŞI KANUN YOLLARI

I. İcra Mahkemesi

A. Genel Olarak

Anayasa'ya göre, yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır (AY m. 9) ve mahkemelerin kuruluşu Kanunlarla düzenlenir (AY m. 142). Medenî yargının konusu, özel hukuk ilişkilerinden doğan uyuşmazlıkların çözümlenmesidir. Hukukumuzda adlî yargıdaki mahkemeler teşkilâtına ilişkin düzenleme yapan Kanun, 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'dur. Bu Kanun ile adlî yargı ilk derece mahkemeleri ile bölge adliye mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkileri düzenlenmektedir (5235 s. K. m. 1).

İlk derece hukuk mahkemeleri, bakacakları iş ve davalar belirli kişi ve konular ile sınırlandırılmamış, medenî usûl hukuku alanındaki her türlü iş ve davalara bakan genel mahkemeler ile bakacakları iş ve davalar belirli kişi ve konular ile sınırlandırılmış ve özel kanunlarla kurulan özel mahkemeler olarak ikiye ayrılır[1]. Özel

[1] Sıddık Sami Onar, Mustafa Reşit Belgesay, **Adliye Hukukunun Umumi Esasları**, İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 222, İstanbul Numune Matbaası, İstanbul, 1944, s. 27; İsmail Hakkı Karafakih, **Hukuk Muhakemeleri Usûlü Esasları**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1952, s. 25; Necip Bilge, Ergun Önen, **Medenî Yargılama Hukuku Dersleri**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1978, s. 31; Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, Cilt 1, 6. Bası, Demir Demir Yayıncılık, İstanbul, 2001, s. 53; Baki Kuru, Burak Aydın, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, Yetin Yayınları Ankara, 2020, s. 12; Ramazan Arslan, Süha Tanrıver, **Yargı Örgütü Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2001, s. 56; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, **Medenî Usul Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 103; Ömer Ulukapı, Medenî Usûl Hukuku, 3. bs., Mimoza Yayınları, Konya, 2015, s. 45-46; Mine Akkan, **Pekcanıtez Usûl Medeni Usul Hukuku**, 15. Bası, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2017, s. 111; Süha Tanrıver, **Medenî Usul Hukuku**, Cilt I, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s. 105; Şanal Görgün, Levent Börü, Barış Toraman, Mehmet Kodakoğlu,

mahkemelerin kişi veya konu bakımından sınırlandırılmış oldukları dava ve işlerin dışında kalan işler ve davalar bakımından genel mahkemeler görevlidir[2].

İcra mahkemesi, genel mahkemeler ve özel mahkemeler ayrımında, özel mahkemeler arasında yer almaktadır. Hukukumuzda genel ve özel mahkemelerin teşkilâtına, görevine ve yetkilerine dair kanunlar bulunmaktadır. Ancak icra mahkemesinin kuruluş, görev ve yetkilerine dair özel bir kanun bulunmamakta; icra mahkemesine dair düzenlemeler ise İcra ve İflâs Kanunu'nda yer almaktadır[3].

İcra ve İflâs Kanunu'nda, icra mahkemesi, 5092 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun[4] ile 2004 yılında yapılan değişikliğe kadar, *"icra tetkik mercii"*[5] olarak yer almaktaydı[6]. 5092 sayılı Kanun'la yapılan değişikliğe kadar İcra ve İflâs Kanunumuzda yer almış bulunan *"icra tetkik mercii"* ifadesi, kaynak İsviçre hukukunda yer alan *"aufsichtsbehörde"*nin karşılığıdır[7]. İsviçre hukukunda da

---

Medenî Usûl Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 76-77; Ali Çetin Aslan, "Medenî Usûl Hukukunda Görev", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021, s. 47-48. Genel mahkemeler teşkilâtına ilişkin düzenleme, 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 5'de yer almaktadır (Kuru, **HMU C. 1**, s. 53; Ejder Yılmaz, **İstinaf**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005, s. 54; Akkan, **Pekcanıtez Usûl**, s. 111, 135; Abdurrahim Karslı, **Medeni Muhakeme Hukuku,** 5. bs., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 71, 77; Murat Atalı, İbrahim Ermenek, Ersin Erdoğan, **Medenî Usûl Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 39).

2 Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 27; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 31; Kuru, **HMU**, C. 1, s. 60; Kuru, Aydın, **İstinaflı Usul**, s. 12; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 103; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 77; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 106; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 80; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 39.

3 Öğretide, icra ve iflâsa dair işlerin yerine getirilmesinde büyük önemi haiz olan bu mahkemelere dair düzenleyici hükümler, yeterli olmadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir (Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 105).

4 Resmî Gazete Tarihi: 21.02.2004, Sayısı: 25380.

5 4 Mayıs 1929 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 1424 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nunda *"itiraz merciileri"* ifadesi yer almaktaydı (m. 6). 09.06.1932 kabul tarihli ve 2128 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2004 İcra ve İflâs Kanunu'nda ise *"Tetkik Mercii"* ifadesine yer verilmiştir (m. 4), 2128 sayılı Resmi Gazete, https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2128.pdf , (Erişim Tarihi. 03.07.2017).

6 İcra ve İflas Kanunumuz, 1929 yılında, İsviçre Borç İçin Takip ve İflas Federal Kanunu mehaz alınarak hazırlanmış, 1932 yılında ise, yapılan önemli değişiklikler ile adeta baştan düzenlenen kanun metni kabul edilerek, 2004 sayılı Kanun olarak yürürlüğe girmiştir (Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 149; İlhan E., Postacıoğlu, **İcra Hukukunun Esasları**, 4. bs., Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982, s. 10, 11, 14; İlhan E., Postacıoğlu**,** Sümer Altay, **İcra Hukuku Esasları,** 5. bs., Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 9 vd.; Saim Üstündağ, **İcra Hukukunun Esasları**, 8. bs., Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004, s. 11; Ejder Yılmaz, "Dünden Bugüne İcra ve İflâs Kanunumuz", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 11, S. 3-4, 2003, s. 9; Hakan Pekcanıtez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan, Muhammet Özekes, **İcra ve İflâs Hukuku (Ders Kitabı),** 8. bs., İstanbul, On İki Levha Yayınevi, 2021, s. 35-36).

7 Hakan Pekcanıtez, Cemil Simil, **İcra-İflâs Hukukunda Şikayet**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017, § 3, dn. 188; Karslı, **İcra İflas**, s. 66; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 105. SchKG Art. 13 ve 14'te,

icra denetim mercii, icra dairelerinin işlemlerini denetlemektedir. İsviçre Federal İcra İflâs Kanunu uyarınca her kantonda en az bir denetim mercii bulunmalıdır. Denetim mercii tek veya iki dereceli olabilir. Küçük kantonlarda genelde tek dereceli denetim mercii yapısı bulunmaktadır. Zürich gibi büyük kantonlarda ise iki dereceli denetim mercii bulunmaktadır[8].

İcra tetkik mercii ifadesinin Kanun'da yer aldığı dönem içinde, icra tetkik merciinin gerçek anlamda bir mahkeme olup olmadığı öğretide ve içtihatlarda tartışılmıştır. Anayasa Mahkemesi, 1966 tarihli bir kararında, bu merciilerin Anayasamızın 151. maddesi manasında bir mahkeme olduğunu ifade etmiştir[9].

---

her kanton için icra ve iflâs dairelerinin işlemlerini denetleyecek bir denetim mercii kurulacağı ve bu mercilerin daireleri yılda en az bir kez denetleyip, disiplin önlemleri alabileceği düzenlenmiştir (Thomas Bauer, Daniel Staehelin, **Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs**, Basler Kommentar, 2. Auflage, Helbing Lichtenhan Verlag, Basel, 2016, s. 17-18; Daniel Hunkeler, **Schuldbetreibuns-und Konkursgesetz**, Kurzkommentar, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2.Auflage, Basel, 2014, s. 45).

8 Karl Spühler, **Schuldbetreibungs und Konkursrecht I**, 7. Auflage, Schultess Verlag, 2016, s. 19, 21; Jolanta Kren Kostkiewicz, Dominik Vock, **Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG Kommentar (Schultess Kommentar)**, Schulthess Verlag, 4. Auflage, Zürich, 2017, s. 70. Mehaz İsviçre hukukunda denetim mercilerinin görevleri İsviçre Federal İcra İflâs Kanunu'nun 13, 14, 17 ve 22. maddelerinde düzenlenmiştir. İsviçre Federal İcra İflâs Kanunu'nda denetim mercilerinin teşkilâtına ilişkin birkaç maddede düzenleme bulunmaktadır. Federal Kanun'a göre bir düzenleme bulunmayan hâllerde, kantonal hükümler uygulanacaktır (SchKG Art. 20 Abs. 3). Kantonlar, denetim merciinin yetkilerini adlî, idarî veya karma makamlara devredebilir. Örneğin Bern kantonundaki tek denetim mercii yüksek mahkemenin hukuk dairesidir (Kostkiewicz, Vock, **Schulthess Kommentar**, s. 72). Alman hukukunda, hukukumuzda düzenlenmiş olan ilamsız icra prosedürüne benzeyen Mahnverfahren sisteminde ise, itiraz ve şikâyetleri incelemek üzerine hukukumuzdaki gibi özel bir mahkeme kurulmamış olup, itiraz ve şikâyetlerin incelenmesi mahkemelere bırakılmıştır. Bu prosedürde görevli olan mahkemeler sulh mahkemeleridir (Christoph G. Paulus, **Zivilprozessrecht**, 6. Auflage, Springer, Berlin, 2017, s. 234 vd.) Avusturya hukukunda da hukukumuzdaki ilamsız icra takibine benzeyen *Mahnverfahren* prosedürü bulunmaktadır. Bu prosedür belli bir değerin altında olan alacaklar için öngörülmüştür (Avusturya hukukundaki mahnverfahren kurumu hakkında detaylı bilgi için Bkz. Bartosz Sujecki, **Das Elektronische Mahnverfahren**, Mohr Siebeck Verlag, Tübingen, 2008, s. 140 vd.

9 *"…Anayasa'nın 151. ve 44 sayılı Kanun'un 27. maddelerinde yer alan (bir davaya bakmakta olan mahkeme) ibaresini bir davaya bakmakta olan, hâkim niteliğinde kişilerden kurulu yargı yetkisine sahip merci şeklinde anlamak hukuk dilimize ve Anayasa'nın yukarıda yazılı hükümlerine uygun düşer; İİK'nın 3890 sayılı Kanun'la değişik 4. maddesine göre tetkik mercii, mahkeme reisi veya hâkimi ve bulunan yerlerde de icra hâkimleri ile muavinleri yahut da bu görev kendilerine verilen hâkimlerdir. Yine aynı maddede bu icra mahkemelerinin, İcra ve İflas dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazları tetkik ederek karara bağlayacakları gösterilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin 1965/25-57 sayılı ve 26.10.1965 günlü Kararı'nda da belirtildiği üzere (RG. 08.12.1965 T., S.12171), icra hâkimleri kendilerine sunulan şikâyet ve itirazları, belli usule uyarak yargılamakta ve objektif hukuk kurallarını bu şikâyet ve itirazlara uygulamak suretiyle kesin hükme bağlamaktadırlar. Bu fonksiyonu gören icra mahkemelerinin mahkeme olarak kabul edilmeleri gerekir…"*, 20.09.1966 T., E. 1966/15, K. 1966/33 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı, **Resmî Gazete**, 09.05.1967 T., S. 1259.

19.11.2003 tarihli Hukuk Genel Kurulu kararında da icra iflâs işleri için kurulmuş özel bir yargı organı olan icra tetkik merciilerinin özel bir mahkeme olduğu hususunda tereddüt edilmemesi gerektiği ifade edilmiştir[10].

30 Temmuz 2003 tarihinde, 4949 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir[11]. Bu Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen geçici madde 3, İİK'de yer alan *"icra reisi"*, *"icra hâkim yardımcısı"* ve *"icra hâkimliği"* ibarelerinin *"icra tetkik mercii hâkimi"* olarak değiştirilmesi düzenlemesini içermektedir. 4949 sayılı Kanun'un madde gerekçeleri kısmında, *"…Anayasanın 152. maddesi anlamında bir mahkeme olan tetkik mercii…"* ifadelerine yer verilerek icra tetkik merciinin Anayasa'nın 152. maddesi anlamında bir mahkeme olduğu vurgulanmıştır[12].

5092 sayılı ve 12.02.2004 kabul tarihli, İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un ile İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan "*icra tetkik mercii", "tetkik mercii"* ve *"mercii"* ibarelerinin *"icra mahkemesi"*; *"icra mercii hâkimi"* ve *"mercii hâkimi"* ibareleri *"icra hâkimi"* olarak değiştirilmesi öngörülmüştür[13]. İlgili Kanun'un TBMM Adalet Komisyonu Gerekçesinde, icra tetkik merciinin mahkeme olarak ifade edilmemesi nedeniyle uygulamada pek çok tereddüt olduğu, bu merciin maddi hukuk kurallarını uygulayarak uyuşmazlıkları giderdiği ve hukuku bağımsız

---

[10] *"…icra Tetkik Mercii her ne kadar (sulh veya asliye hukuk mahkemesi anlamında) bir hukuk mahkemesi değilse de, icra-iflas işleri için kurulmuş özel bir yargı organıdır (İİK.mad.4). O halde icra Tetkik Merciilerinin (özel) mahkeme olarak kabul edilmelerinde tereddüt edilmemelidir (Anayasa Mahkemesi, 26.10.1965 gün ve 25/57 sayılı kararı; ayrıca bkz.Kuru, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. baskı, C.VI, ist.2001, sh.5736). Bu nedenle yerel mahkemenin, icra tetkik merciinin (asıl) mahkeme olmadığından ötürü hak düşürücü süreyi kesmeyeceğine ilişkin değerlendirmesi ve buna bağlı olarak davayı reddetmesi doğru görülmemiştir…",* HGK, 2003-3/737 E., 2003/700 K. 19.11.2003 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 07.06.2016.

[11] Resmî Gazete Tarihi: 30.07.2003, Sayısı: 25184.

[12] İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyon Raporu, 1. Madde Gerekçesi, Bkz.: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c023/tbmm22023108ss0225.pdf , ErişimTarihi: 30.06.2017.

[13] "*GEÇİCİ MADDE 6. - Bu Kanunda yer alan "icra tetkik mercii", "tetkik mercii" ve "mercii" ibareleri "icra mahkemesi"; "icra mercii hâkimi" ve "mercii hâkimi" ibareleri "icra hâkimi" olarak değiştirilmiştir. Çeşitli mevzuatta icra tetkik mercii ve hâkimine yapılmış bulunan atıflar icra mahkemesi ve hâkimine yapılmış sayılır".*

hâkimler eliyle uyguladığından, bir mahkeme niteliğinde olduğu hususlarına değinilmiştir[14].

Kanaatimizce de mahkemelerin tanımı incelendiğinde icra mahkemesinin bu tanıma uyduğu görülmektedir. Mahkemeler, bağımsız ve tarafsız, inceledikleri uyuşmazlıklara dair belli kurallar çerçevesinde yargılama yapan ve karar alan kuruluşlardır[15]. İcra mahkemesi de diğer mahkemelerle aynı hukukî güvencelere, bağımsız ve tarafsız hâkimlere sahip olup, bir yargı görevi yerine getirmektedir[16]. İcra mahkemesinin görev alanı içinde olan işlerde uygulanacak kanun hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi ve icra mahkemesi hâkimlerinin de hukuk mahkemesi hâkimleri gibi reddinin mümkün olması (İİK m. 10/a) da icra mahkemesinin "mahkeme" olduğunu göstermektedir[17]. İlgili kanunî düzenlemeler, içtihatlar ve öğretideki görüşler birlikte ele alındığında, günümüzde, icra mahkemesinin, adlî yargı kolunun medenî yargı alanında görev yapan tek hâkimli özel mahkeme olduğuna dair herhangi bir kuşku bulunmamaktadır[18].

---

[14] *"...Anayasa Mahkemesinin 26.10.1965 tarihli ve 25/57 sayılı ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 19.11.2003 tarihli ve Esas 2003/3-737, Karar 2003/700 sayılı kararlarında belirtildiği üzere, icra tetkik mercii, ceza yargılamasında hürriyeti bağlayıcı ceza verebilmekte ve hukuk yargılamasında maddi hukuk kurallarını uygulamak suretiyle uyuşmazlıkları gidermekte ve bu suretle objektif hukuku ba-ğımsız hâkimler eliyle uygulamakta olduğundan bir mahkeme niteliğindedir. İcra tetkik merciinin mahkeme olarak ifade edilmemesi nedeniyle uygulamada pek çok tereddüt oluşturmaktadır. Bu tereddütleri gidermek ve tetkik merciinin yerine getirdiği görevlere uygun biçimde icra mahkemesi olarak anılmasını sağlamak amacıyla..."*, 5092 sayılı Kanun TBMM Adalet Komisyonu Gerekçesi.

[15] Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 203, 204; Abdurrahim Karslı, **İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, Alfa Yayınevi, İstanbul, 1995, s. 38.

[16] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 757; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 203, 204; Karslı, **İcra İflas**, s. 67; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 39.

[17] Karafakih, **a.g.e.**, s. 56; Kuru, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2013 s. 67; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku,** s. 36; Kuru, **HMU**, C. VI, s. 5736; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 50; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 64; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 43; Muşul, **Şikâyet**, s. 49; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 108; İsmail Ercan, **Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 7. bs., Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021, s. 127.

[18] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 66, 67; Kuru, **HMU**, C. VI, s. 5736; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 29; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 757; Ejder Yılmaz, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2016, s. 46-47; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 50; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 45; Karslı, **İcra İflas**, s. 67; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 203, 204; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 108; Uyar, **a.g.e.**, s. 182; Ulukapı, **Medenî Usûl**, s. 64; Talih Uyar, "İcra Hukukunda İlâmlı Takiplere Konu Teşkil Edebilecek İlâmlar", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 1991/1, s. 78; Karslı, **Tetkik**

İcra ve İflâs Kanunu'nun 4. maddesi *"İcra Mahkemesi"* kenar başlığını taşımaktadır. Bu maddede icra mahkemesinin yetki ve görevlerine değinilmiştir. İcra mahkemesini, Kanun'da icra mahkemesine dair yer alan düzenlemelerden yola çıkarak tanımlayacak olursak; icra mahkemesi, Adlî Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığı'nca kendisine bağlanan icra ve iflâs dairelerinin işlem ve kararlarına yönelik şikâyet ve itirazları inceleyen, bu dairelerin gözetim ve denetimlerini yapan ve bunların idari işlerine bakan mahkeme olarak tanımlanabilir[19]. İcra mahkemesi hem icra hukukunda hem de iflâs hukukunda aslî organlardan olup, münhasıran icra ve iflâs işleriyle uğraşmaktadır[20].

İş durumunun gerekli kılması hâlinde, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun olumlu görüşü üzerine Adalet Bakanlığı tarafından icra mahkemesinin birden fazla dairesi kurulabilir ve bu daireler numaralandırılır (İİK m. 4, f. 1, c. 2, 3). Ayrı bir icra mahkemesi bulunmayan yerlerde icra mahkemesi hâkiminin görevini kanun gereğince bu görev kendisine verilen hâkim yapar (İİK m. 4, f. 1, c.1)[21]. İcra mahkemesinin

---

Mercii Kararlarının Temyizi, s.15, 39; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 100; Ali Cem Budak, Varol Karaaslan, **Medenî Usul Hukuku**, 5. bs., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 53; Akkan, **Pekcanıtez Usûl**, s. 178; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 40; Murat Atalı, İbrahim Ermenek, Ersin Erdoğan, **İcra ve İflâs Hukuku**, 4. bs., Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 42.*"...icra mahkemeleri icra ve iflâs işleri için kurulmuş özel bir mahkeme konumunda olup..."*, HGK., E. 2013/1711 K. 2015/1024 T. 13.3.2015, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03 2018.

19 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 65, 1087; Kuru, Arslan, Yılmaz, **İcra İflas**, s. 42; Akkan, **Pekcanıtez Usûl**, s. 177; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 62; Karslı, **İcra İflas**, s. 64, 77; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 57; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 202; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 122.

20 İcra ve iflâs teşkilatının organları, aslî organlar ve fer'i (yardımcı) organlar olarak ikiye ayrılmaktadır (Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 23, 30; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 63, 1087; Baki Kuru, **İcra ve İflâs Hukuku,** C. I, Evrim Dağıtım, İstanbul, 1988 s. 39; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 27, 30; Kuru, Arslan, Yılmaz, **İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, s. 41; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 39; Timuçin Muşul, **İcra ve İflas Hukukunda Şikâyet**, Adalet Yayınevi Ankara, 2014, s. 3, 43; Timuçin Muşul, **İcra ve İflas Hukuku Esasları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 15; Timuçin Muşul, **İcra ve İflas Hukuku**, C. I, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 41; Karslı, **İcra İflas**, s. 37-38, 64-65; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 37. *Postacıoğlu* ise iflâs organları bakımından, *"alacaklıların vücuda getirdiği teşekküller"* ve *"devlet makamları"* olmak üzere ikili bir ayrım yapmaktadır (İlhan Postacıoğlu, **İflas Hukuku İlkeleri, Cilt: I. İflas**, İstanbul, 1978, s.9). Bu ayrım, ilgili organların münhasıran icra işleriyle uğraşıp uğraşmamasına göre yapılır. İcra iflâs hukukunun aslî organları münhasıran icra ve iflâs işleriyle uğraşırlar; talî (yardımcı) organları ise, asıl görevlerinin yanı sıra icra ve iflâs işlerine bakmakta olan organlardır (Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 23; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 63; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 27; Karslı, **İcra İflas**, s. 38, 64; Kuru, Arslan, Yılmaz, **İcra İflas,** s. 41; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 39).

21 Müstakil bir icra mahkemesi bulunmayan yerlerde, bu görevi yapacak hâkime dair düzenlemeyi içeren İİK'nin 4. maddesinde 2003 yılında 4949 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile değişiklik

birden fazla dairesinin bulunduğu yerlerde iş dağılımı ve buna ilişkin esaslar, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nca belirlenmektedir (İİK m. 4, f.1, c.4)[22]. Ayrı bir icra mahkemesi bulunan yerlerde, icra mahkemesinin diğer özel mahkemelerle veya genel mahkemelerle olan ilişkisi görev ilişkisidir[23]. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde, HSK tarafından belirlenen birden fazla icra mahkemesi arasındaki iç ilişki ise, iş dağılımı ilişkisidir[24].

B. İcra Mahkemesinin Görevleri

1. Genel Olarak

Mahkemelerin görevi ancak kanunla düzenlenir ve göreve ilişkin kurallar, kamu düzenindendir (HMK m. 1). İcra mahkemesinin görevine giren davalar ve işlere dair düzenlemeler, genel itibariyle 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda yer almaktadır. İcra ve İflâs Kanunu'nun yanı sıra, özel kanunlarda icra mahkemesinin görevine girdiği belirtilen hususlarda da icra mahkemesi görevlidir[25].

---

yapılmıştır. Maddenin bu değişiklikten önceki hali, *"Eğer bu şekilde müstakil tetkik merci yoksa bu görevi asliye mahkemesi reisi veya hâkimi yapar"* şeklindeydi. Maddenin değişiklikten sonraki halinde *"...veya kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hakim tarafından yapılır..."* ifadesine yer verilmiş, bu hâkimin niteliğine açıkça yer verilmemiştir. Ancak sulh hukuk mahkemeleri Kanun'un kendisini görevlendirdiği belirli uyuşmazlıklara bakacaklarından, değişiklikten sonra dahi, bu hâkimin asliye hukuk hâkimi olması gerekeceği açıktır (Karslı, **İcra İflas**, s. 64). Nitekim Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun 24.03.2005 tarih ve 188 sayılı, ihtisas mahkemelerinin yargı alanlarına ilişkin kararına göre de: *"...a) Müstakil icra mahkemelerinin kurulduğu yerlerde bu mahkemelerin, b) Müstakil icra mahkemelerinin bulunmadığı yerlerde bu mahkemelerin görev alanına giren iş ve davalara; 1) Bir asliye hukuk mahkemesi olan yerlerde bu mahkemede, 2) (Değişik: 21.02.2006 tarih ve 101 sayılı HSYK. Kararı ile) Birden fazla asliye hukuk mahkemesi bulunan yerlerde, o yer asliye hukuk mahkemeleri arasında eşit olarak bakılmasına karar verilmiştir..."*. Böylelikle, ayrı bir icra mahkemesi bulunmayan yerlerde icra mahkemelerinin görevlerini asliye hukuk mahkemelerinin yerine getireceğine açıkça karar verilmiş olmaktadır (Çevrimiçi, www.hsk.gov.tr , Erişim Tarihi: 12.11.17).

[22] 4949 sayılı Kanun ile 2003 yılında bu fıkrada yapılan değişikliğe dair Hükümet Gerekçesi'nde, icra reisinin yardımcısı durumunda bulunan icra hâkimlerinin, icra ve iflâs dairelerinde çalışan personelin gözetim ve denetim yetkisinin doğrudan icra reisine ait olması nedeniyle, bu personeli gerektiği gibi denetleyemediği; "icra hâkimi yardımcısı" ünvanının, son derece seri karar alabilme yeteneği ve geniş hukuk kültürüne sahip olması gereken ve Anayasanın 152. maddesi anlamında bir mahkeme olan tetkik merciinin başında bulunan tetkik mercii hâkiminin statüsüyle bağdaşmadığı hususlarına değinilmiştir.

[23] Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 203.

[24] Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 203; Muşul, **Şikâyet**, s. 44.

[25] Örneğin TTK m. 1366, f. 2; TTK m. 1371, f. 1.

Öğretide, icra mahkemesinin görevlerine dair üçlü bir ayrım yapılmaktadır. Bu ayrıma göre, icra mahkemesinin görevleri, idari, istişari ve kazaî görevler (faaliyetler) olmak üzere üç grupta toplanmaktadır[26].

İcra mahkemesinin idari (yönetimsel) görevleri, icra daireleri, iflâs daireleri ve bu daireler gibi takibe dair işlemlerde bulunan diğer organları denetlemektir[27]. Bu görevlerden ilki, icra ve iflâs dairelerinin denetimidir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 13. maddesi uyarınca, icra ve iflâs daireleri, daimi olarak icra mahkemesi hâkiminin gözetimi ve denetimi altındadır[28]. İcra ve iflâs daireleri, icra daireleri başkanlığının kurulmadığı yerlerde icra mahkemesi hâkiminin daimî gözetimi ve denetimi altındadır (İİK m. 13)[29]. Her icra mahkemesi hâkiminin, işlemlerine yönelik şikâyetleri ve itirazları inceleyeceği ve gözetim ve denetimlerini yapıp idari işlerine bakacağı icra ve iflâs daireleri, Adlî Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca kendisine dönüşümlü olarak bağlanır (İİK m. 4, f.1, c.5). Böylelikle, icra mahkemesi hâkimi hep aynı icra ve iflâs dairesine yönelik incelemelerde bulunmamakta, kendisine bağlanan icra iflâs daireleri değişmektedir. Bu dağılımın dönüşümlü yapılması ile icra mahkemesi hâkiminin hep aynı icra dairesinin işlemlerine bakıp denetlemesinden doğabilecek sakıncaların giderilmesi amaçlanmıştır[30]. İcra mahkemelerinin diğer idarî (yönetimsel)

---

[26] Uyar, **a.g.e.**, s. 182; Talih Uyar, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, C. 1, Ankara, 2007, s. 42; Talih Uyar, "İcra Tetkik Merciinin Görev Alanı", **ABD**, S. 1, 2004, s. 89; Karslı, **İcra İflas**, s. 74; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 15.

[27] Karslı, **İcra İflas**, s. 76.

[28] Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu'nun 22.03.2019 tarihli kararında, icra mahkemesinin kuruluş amacı, "*icra ve iflas hukuku çerçevesinde icra organlarınca yürütülen cebri icra yetkisinin hukuka ve kanuna uygunluğunu denetlemek"* olarak ifade edilmiştir (İBHGK, 2017/7 E., 2019/2 K., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.03.2020).

[29] 7343 sayılı İcra İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 4. maddesi ile bu maddenin 1. fıkrasına *"esaslara göre"* ibaresinden sonra gelmek üzere *"icra daireleri başkanlığının, bu başkanlığın kurulmadığı yerlerde"* ibaresi eklenmiştir. 7343 sayılı Kanun 24.11.2021 tarihinde kabul edilmiş, 31675 sayılı ve 30.11.2021 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanmıştır. 7343 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen madde 3/a uyarınca, iş yoğunluğunun veya icra dairesi sayısının fazla olduğu illerde Adalet Bakanlığı tarafından bir veya birden fazla icra daireleri başkanlığı kurulabilir. İcra daireleri başkanlıkları icra dairelerinin denetim ve gözetimlerini yapar, idarî işlerine bakar ve mevzuatla kendilerine verilen diğer görevleri yerine getirir. Yine aynı maddede, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esasların Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenleneceği düzenlemesi yer almaktadır.

[30] İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyon Raporu, (Çevrimiçi), https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c023/tbmm22023108ss0225.pdf , Erişim Tarihi: 30.06.2017. 4949 sayılı Kanun ile İcra ve İflas Kanunumuzda yapılan değişikliğin öncesinde, bir yargı yerinde birden fazla icra hâkimliği bulunması durumunda, bunların birisinin icra hâkimi, diğerlerinin ise icra hâkim yardımcısı konumunda ve ona bağlı olarak çalışmaları

görevleri; iflâs idaresi üyelerinin seçimi (İİK m. 223) ve iflâs idaresinin hesap pusulalarının onaylanmasıdır (İİK m. 223)[31].

İcra mahkemelerinin istişari görevlerinin bulunup bulunmadığı konusunda öğretide görüş ayrılığı bulunmaktadır. Öğretide bir görüşe göre, icra mahkemesinin istişari görevleri de bulunmakta[32]; diğer bir görüşe göre ise, icra mahkemesinin istişari görevi bulunmamaktadır[33].

İcra mahkemesinin istişari görevlerinin de bulunduğu yönündeki görüşe göre, icra mahkemesinin istişari görevi ile belirli hâllerde icra memurunun icra mahkemesine danışarak işlem yapması ifade edilmektedir[34]. Ancak kanunda açık olarak belirtilen hâller dışında icra memurunun icra mahkemesinden görüş istemesi mümkün değildir[35]. İcra mahkemesinin istişari görevine örnek olarak, İcra ve İflâs Kanunu m. 121 hükmü gösterilmektedir. Bu görüşe göre, bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya bir şirket ya da iştirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi başka nevi malların satılması gerekmesi durumunda icra memurunun satışın nasıl yapılacağını icra mahkemesine sorması neticesinde icra mahkemesinin vereceği kararı, icra mahkemesinin istişari (danışmanlık) görevidir[36].

Öğretideki diğer görüşe göre ise icra mahkemesinin görevlerini kazaî ve idari olarak iki grup altında incelemek gerekir. İcra mahkemesinin istişari görevine örnek

---

öngörülmüştü. 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde, İİK m. 4, mebcut hâlini almıştır. Bkz.: Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü İnternet Sitesi, (Çevrimiçi), http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamalari/Kanunlasan/2003Yili/Kanmetni/4949k.htm , Erişim Tarihi: 30.06.2017.

31 Karslı, **İcra İflas**, s. 75; Uyar, "Tetkik Merciinin Görev Alanı", s. 90. Konkordato mühletinin uzatılması ve ilân edilmesi İİK m. 287/f.6 uyarınca icra mahkemesinin görev alanındaydı, ancak "mühlet" kenar başlıklı 287. Madde, 15.03.2018 Tarihli ve 30361 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan, İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile "Geçici Mühlet" şeklinde değiştirilmiş, yeni düzenlemeler uyarınca, kesin mühletin de geçici mühletin de asliye ticaret mahkemelerince verilmesi öngörülmüştür. Yine aynı Kanun ile yapılan değişiklikler neticesinde, malvarlığının terki suretiyle konkordatoda, konkordato tasfiye memurunun seçimine ilişkin kararın onaylanması görevi icra mahkemesinden alınarak asliye ticaret mahkemesine verilmiştir.

32 Uyar, **a.g.e.**, s. 182; Uyar, "Tetkik Merciinin Görev Alanı", s. 90.

33 Karslı, **İcra İflas**, s. 75.

34 Uyar, **a.g.e.**, s. 182; Uyar, "Tetkik Merciinin Görev Alanı", s. 90.

35 Uyar, **a.g.e.**, s. 182; Uyar, "Tetkik Merciinin Görev Alanı", s. 90; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 63; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 10, Kn. 606.

36 Uyar, **a.g.e.**, s. 182.

olarak gösterilen İcra ve İflâs Kanunu m. 121 hükmüne göre icra hâkiminin karar verdiği durumlarda ise icra mahkemesinin verdiği bu karar icra memurunu bağlamaktadır[37]. Dolayısıyla icra mahkemesinin istişari görevi yoktur. Yargıtay da, kararlarında açıkça, icra mahkemesinin bir mütalaa mercii olmadığını ifade etmiştir[38].

Kanaatimizce de icra mahkemesinin istişari görevleri bulunmamaktadır. İcra ve İflâs Kanunu m. 121 örneğindeki gibi icra memurunun icra mahkemesine bir işlemin nasıl yapılacağını sorması hâli, aslında ilgili durumun icra mahkemesine sevk edilmesidir. Dolayısıyla burada icra mahkemesine danışılması veya icra mahkemesinden görüş alınması söz konusu değildir. Burada, icra mahkemesince bir karar verilmesi, yani icra mahkemesinin kazaî bir görevi söz konusudur.

İcra mahkemelerinin görevlerine dair yapılan ayrımda üçüncü grup, icra mahkemesinin kazaî faaliyetleridir. İcra mahkemesinin en önemli kazaî görevleri, takiplerin neticelendirilmesine dair itiraz ve şikâyetlerin incelenmesidir[39]. Ayrıca icra mahkemesi, istihkak davalarını ve ihalenin feshi davalarını genel hükümlere göre inceler[40]. İstihkak davasına karşı dava olarak açılan iptal davalarını incelemek de icra mahkemesinin kazaî görevlerindendir (İİK m. 97, f. 9)[41]. İcra mahkemesinin kazaî

---

[37] Karslı, **İcra İflas**, s. 76.

[38] *"…İcra mahkemesi mütalaa mercii değildir. Kanunun belirlediği haller dışında, icra memurluğu - bir işlemin nasıl yapılacağı- hakkında icra mahkemesinden karar istemesi ve bu isteğin kabul görmesi caiz değildir. İcra memurunun tereddüt ettiği bir hususta dolayı, re'sen dosyayı icra mahkemesine tevdi ederek karar alması HUMK'un ve İİK'nın hükümlerine aykırıdır. İcra memuru yetkisi dâhilinde olan işlerde gerekli muameleleri yapar. Bu muamelelerin yasaya aykırı yapılmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı ilgililer İİK 16-18. maddeler hükümleri çerçevesinde ve usulüne uygun şekilde icra mahkemesine başvurarak işlemin düzeltilmesini veya iptalini isterler. Yukarıda yazılı esaslar göz önünde tutulmayarak, ilgililerce bir talep sevk etmemesine rağmen icra memurunun re'sen dosyayı icra mahkemesine sevk ederek muayyen husus hakkında karar istemesi bu kararın uygulanmasına yönelik şikâyetin icra mahkemesince reddolunması isabetsizdir…",* 12. HD. 23.10.1987, E. 1986/14719, K. 10629, **Kazancı**, Erişim Tarihi: 03.05.2017; Karslı, **İcra İflas**, s. 75; Karslı, **İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s.55.

[39] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 66; Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 42; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 28,29; Yılmaz, **İİK Şerhi,** s. 47; Kuru, Arslan, Yılmaz, **İcra İflas Hukuku**, s. 43; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 63; Karslı, **İcra İflas**, s. 74, 76; Karslı, **Medeni Muhakeme,** s. 106; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 52; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 147; Uyar, **a.g.e.**, s. 18.

[40] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 291, 336; Karslı, **İcra İflas**, s. 74; Uyar, **a.g.e.**, s. 182.

[41] Ayrıca icra ve iflâs suçlarının büyük bir kısmını incelemek de icra mahkemesinin kazaî nitelikteki görevleri arasındadır (İİK m. 331 vd.).

görevleri bakımından arz ettikleri önem nedeniyle, şikâyet, itiraz, ihalenin feshi ve istihkak davaları aşağıda ayrıca incelenecektir.

2. Şikâyet Başvurularının İncelenmesi

Şikâyet, icra ve iflâs organlarının kararlarının ve işlemlerinin denetlenmesi için öngörülmüş olan bir yoldur[42]. İcra ve iflâs daireleri görevlilerinin geniş bir takdir yetkisine sahip olmaları, bu yetkinin denetimi ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bu denetim ihtiyacını karşılamak üzere kurulan uzmanlık mahkemesi de icra mahkemesidir[43]. Şikâyet yolu ile amaçlanan, şikâyete konu işlemin, hukuka veya olaya aykırılığı bulunması durumunda, bunun giderilmesi; sürüncemede bırakılan işlem var ise bu işlemlerin yapılmasıdır[44].

---

[42] Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 241; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 44-45; Kuru, **İcra İflâs,** C. I, s. 87, 88; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 103; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 74; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, Kn. 2; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 59; Muşul, **Şikâyet**, s. 51. İsviçre hukukunda da icra ve iflâs ofislerinin işlemlerine karşı denetim merciinde şikâyet yoluna başvurulabilir. Denetim mercii kararlarına karşı üst derecedeki denetim merciine başvurulabilir. Bu başvurunun süresi 10 gündür (Kostkiewicz, Vock, **Schulthess Kommentar**, s. 70; Spühler, **SchKG I**, s. 36; Adrian Staehelin, Thomas Bauer, Daniel Staehelin, **Kommentar Zum Bundesgesetz Über Schuldbetreibung und Konkurs**, Helbing&Lichtenhahn, Basel, 2005, s. 9-10).

[43] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları,** s. 23; Ejder Yılmaz, **İİK Şerhi,** s. 45; Talih Uyar, **İcra Hukukunda Yetki Görev ve Yargılama Usulü, Tetkik Mercii**, 2. Bası, Feryal Matbaacılık, Ankara, 1991, s. 181; *"...İcra dairesinde, icra müdürünün/müdür yardımcısının/katibinin yapacağı işlemlerin isabetli ve yasaya uygun yapılmasını sağlamak için, icra dairelerinin üstünde icra mahkemeleri kurulmuş ve her icra dairesi bir icra mahkemesine bağlanmıştır..."*, HGK., 2010/3-238 E., 2010/253 K., 5.5.2010 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 28.06.2017; *"...İcra mahkemelerinin kuruluş amacı, icra dairelerince yürütülen cebri icra faaliyetinin, hukuka ve kanuna uygunluğunu, icra ve iflas hukuku çerçevesinde denetlemektir..."*, 12. HD., 2015/29261 E., 2015/30819 K., 8.12.2015 T**.**, **Kazancı**, Erişim Tarihi: 28.06.2017.

[44] Mustafa Reşit Belgesay, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, 4. bs., İstanbul, M. Sıralar Matbaası, 1954, s. 65; Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 87; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 59; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.,** § 1, Kn. 36; Kamil Yıldırım, Nevhis Deren-Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku,** 7. bs., İstanbul, Beta Yayınevi, 2016, s. 31, 32.

Şikâyet bir dava olmayıp, kendine özgü bir hukukî çaredir[45]. Şikâyet bir dava olmadığından, şikâyette davacı ve davalı değil, şikâyet eden ve şikâyet olunan vardır[46]. Şikâyete, ilgili işlemden hukukî yararı olumsuz etkilenen alacaklı, borçlu veya üçüncü kişiler ve alacaklının ve borçlunun küllî ve cüz'î halefleri başvurabilir[47].

İcra ve İflâs Kanunu'nun 16. maddesinde şikâyet sebepleri ve şikâyet süresi düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca, icra ve iflâs dairesinin yaptığı işlemin kanuna aykırı olması veya hadiseye uygun bulunmaması hâllerinde işlemin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde (İİK m. 16, f. 1)[48], bir hakkın yerine getirilmemesi veya sebepsiz sürüncemede bırakılması hâllerinde ise süresiz olarak şikâyet yoluna

---

[45] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 2, Kn. 148, 150; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 59; Yılmaz**, İİK Şerhi**, s. 102; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **İcra İflas**, s. 81. Hukukî çare geniş anlamda bir karara karşı tüm başvuru yollarını ifade eder. Dar anlamda hukukî çare ise kanun yolları dışındaki başvuru yollarını ifade etmektedir (Ramazan Arslan, **Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi,** Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1977, s. 39; Süha Tanrıver, **Medenî Usul Hukuku,** C. II, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 37; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 20; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2156; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 645). Öğretide, şikâyet, icra iflâs hukukunun, kendine özgü bir *"kanun yolu"* olarak da tanımlanmaktadır, (Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 44, 45, 54; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 103; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 39; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 93; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 30; Karslı, **İcra İflas**, s. 77; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 88; Muşul, **Şikâyet**, s. 53; Talih Uyar, Alper Uyar, Cüneyt Uyar, **İcra Hukukunda Şikâyet**, Bilge Yayınevi, Ankara, 2020, s. 2, 3; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 145; Ahmet Cahit İyilikli, Emel Alaçam, Ayten Daldal, "Takip Hukukunda İcranın Geçici Durdurulması", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, Y. 8, S. 16, Aralık 2020, s. 207. "*…İcra mahkemesinde "dava" yolu ile inceleme 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 68, 68a, 97–99, 228. maddelerinde sayılan birkaç özel durumla sınırlı olup "şikayet" yolunun "dava" olarak nitelendirilmesine olanak bulunmamaktadır…",* HGK., E. 2013/2195 K. 2015/1141 T. 01.04.2015, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2018; *"...Şikayet icra ve iflas hukukunda düzenlenmiş, kendisine özgü hukuki bir çaredir. Şikayet kendisine özgü bir yol olup bir dava ve gerçek anlamda bir kanun yolu değildir. (...) işlemlerinin iptalini veya düzeltilmesini ya da yapmadıkları veya geciktirdikleri işlemlerin yapılmasını sağlayan hukuki bir çaredir...",* HGK., E. 2015/1881 K. 2015/2705 T. 27.11.2015, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2018.

[46] Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 91 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 106; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 102, 103; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1336; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 76; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 62, 63; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikayet**, s. 5, 16. Uygulamada şikâyette karşı taraf olarak takibin diğer tarafı gösterilmektedir. Ancak şikâyet icra ve iflâs dairesi işlemlerine karşı yapıldığından şikâyet olunan, ilgili işlemi yapan icra veya iflâs dairesidir (Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 64).

[47] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 50; Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 91; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku,** s. 65; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 102; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 77; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 62; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 93. İcra ve iflâs hukukunda takibin taraflarının yanı sıra üçüncü kişilerin de hukukî dinlenilme hakkı bulunduğundan, tarafların yanı sıra hukukî yararı olan üçüncü kişilere de şikâyet yoluna başvurma imkânı tanınmıştır (Muhammet Özekes, **Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003, s. 274).

[48] Kambiyo senetlerine dayanan icra ve iflâs yoluyla takipte, borçlunun kambiyo senedinin vasfına dair şikâyet yoluna başvurmasında ise bu süre, ödeme emrinin tebliğinden itibaren beş gün olarak düzenlemiştir (İİK m. 168, f. 3, m. 171, f. 3).

başvurulabilir (İİK m. 16, f. 2). Ayrıca, işlemin kamu düzenine aykırı olmasından dolayı şikâyet yoluna başvurmak da mümkündür ve bu hâlde de şikâyete başvuru, süreye tâbi değildir[49]. Zira kamu düzenine aykırı olarak yapılan işlem mutlak butlanla batıldır[50]. Belirli bir sürenin geçmesiyle veya karşı tarafın rızasıyla bu işlemin düzelmesi mümkün değildir[51]. Kamu düzenine aykırı olan işlemlere karşı şikâyete gidilebileceği, Kanun'da düzenlenmemiş, öğreti ve Yargıtay kararları ile kabul edilmiştir[52]. Örnek olarak, Yargıtay, limiti aşar şekilde ipotekli takip yapılması, alacağın Türk parası ile tutarının takip talepnamesinde gösterilmemesi, zorunlu takip arkadaşlığı olan borçlu ile rehin veren 3. şahıslar hakkında birlikte takip yapılmaması, İİK m. 45'de düzenlenen kurala aykırı takip yapılması ve kanunî süreler içinde satış

---

[49] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku,** s. 74; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 109; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 43; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 95; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 79; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 65; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 6, Kn. 309; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 98; Muşul, **Şikâyet**, s. 244; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 351; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 35; Karslı, **İcra İflas**, s. 80; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 57. "*…Şikayet süresi, şikayet konusu işlemin öğrenildiği günden başlar(İİK.nun 16/1). Bu kuralın iki önemli istisnası vardır: 1-Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir(m.16/2). Bu hükmün amacı, ilgilileri icra memurunun bir hakkı yerine getirmekten kaçınmasına karşı korumaktır. 2-Kamu düzenine aykırı olan işlemlere karşı da süresiz şikayet yoluna gidilebilir. Anılan ilke öğretide benimsenmiş ve Yargıtay uygulamalarında da kabul edilmiştir. Borçlunun, üçüncü kişilerin ve kamunun menfaatini korumak için konulmuş "amir hükümlere" aykırı olarak yapılmış işlemler kamu düzenine aykırıdır. Bu işlemler için her zaman şikayet yoluna gidilebilir…"*, 12 HD., 2011/11811 E., 20117341 K., 22.12.2011 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018.

[50] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 51; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku,** s. 77; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 66; Karslı, **İcra İflas**, s. 80; Aziz Serkan Aslan, **İcra Takip İşlemleri, Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s. 209; *"...Bilindiği gibi, şikayet konusu işlemin kamu düzenine aykırı olması halinde şikayet süreye bağlı olmayacaktır. Bu durumda şikayetin süreye bağlı tutulmamasındaki neden yapılan işlemin buyurucu yasaya aykırı olması ve işlemin" hükümsüz (mutlak butlanla batıl) olmasıdır..."*, HGK, 2003/17 E., 2003/29 K., 22.01.2003 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2018. İsviçre hukukunda, kamu yararına aykırı işlemlerin hükümsüz olduğu kabul edilmiştir (Sch KG Art. 22).

[51] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 66; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 6, Kn. 309, 312, 315; Aslan, **İcra Takip İşlemleri**, s. 210.

[52] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 109; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 43; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 75; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 34; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 98; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 352; *"...Hemen belirtilmelidir ki, kamu düzenine aykırı olan işlemlere karşı süresiz şikâyet yoluna gidilebilir. Bu husus kanunda yazılı değildir. Ancak, öğreti ve Yargıtay, kamu düzenine ilişkin hususlarda, şikâyetin süreye tâbi olmadığını kabul etmiş ve bu ilke uygulamada yerleşmiştir. Borçlunun, üçüncü kişilerin ve kamunun (âmmenin) menfaatini korumak için konulmuş âmir hükümlere aykırı olarak yapılmış olan işlemler, kamu düzenine aykırıdır. Kamu düzenine aykırı olan bu gibi işlemlere karşı her zaman (icra takibi bitinceye kadar) şikâyet yoluna gidilebilir…."*, HGK, 2013/2200 E., 2015/1223 K., 17.04.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.07.2018.

isteyen alacaklının talebinin yerine getirilmemesi hâllerini kamu düzeninden kabul etmektedir[53].

Kamu düzenine aykırılık sebebine dayanan şikâyet, ilgili icra takibi sonuçlanıncaya kadar yapılabilir[54]. Kamu düzenine aykırılık teşkil eden bir işleme karşı şikâyette bulunulmamış olsa dâhi icra mahkemesi hâkimince bu aykırılık re'sen dikkate alınabilir[55].

---

[53] HGK, 2013/2200 E., 2015/1223 K., 17.04.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.07.2018. Hangi işlemlerin kamu düzenine aykırılık nedeniyle süresiz şikâyete tâbi olduğuna dair birçok Yargıtay kararı bulunmaktadır. Örnek olarak: *"…borçlu limiti aşar bir biçimde yapılan takibe karşı çıkmış olduğundan limiti aşar şekilde ipotekli takip yapılması Dairemizin yerleşik içtihatlarına göre, kamu düzenine ilişkin olup süresiz şikayete tabi olduğundan…",* 12 HD., 2011/11811 E., 20117341 K., 22.12.2011 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018; *...İİK'nun 58/3. maddesine göre alacağın Türk parası ile tutarının takip talepnamesinde gösterilmesi zorunludur. Aynı zorunluluk, İİK'nun 60/1. maddesi gereğince ödeme emri için de geçerlidir. Somut olayda ödeme emrinde yabancı para alacağının Türk Parası karşılığı gösterilmiş olmakla birlikte takip talepnamesinde söz konusu yasa hükmünün yerine getirilmediği görülmüştür. Bu noksanlık kamu düzeni ve devletin hükümranlık hakları ile ilgili olup, süresiz şikayet nedeni olduğu gibi, takibin her safhasında doğrudan doğruya göz önünde tutulmalıdır. (Hukuk Genel Kurulu'nun 12.05.1999 tarih, 99/12-271 Esas, 99/301 Karar sayılı kararı)…"*, 12. HD., 2015/31737 E., 2016/8647 K., 23.03.2016 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018; *"...Anılan yasal düzenlemeye göre, aralarında zorunlu takip arkadaşlığı olan borçlu ile rehin veren 3. şahıslar hakkında birlikte takip yapılmalıdır. Somut olayda asıl borçlu... hakkında takip yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu eksiklik sonradan tamamlatılamayacağı gibi kamu düzeni ile ilgili bulunduğundan takibin her aşamasında ve süresiz olarak ileri sürülebilecek nitelikte olup mahkemece kendiliğinden de gözönüne alınması gereken hususlardandır…"*, 12. HD., 2016/3730 E., 2016/7050 K., 10.03.2016 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018; *"...İİK'nun 45. maddesi gereğince rehin ile temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı, yalnız rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapabilir. Ancak, rehnin tutarı borcu ödemeye yetmezse alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yolu ile takip edebilir. İcra takibinin İİK'nun 45. maddesine aykırı olduğu nedenine dayalı başvurunun İİK'nun 16. maddesi kapsamında şikayet olup inceleme mercii icra mahkemesidir. Öte yandan bu husus kamu düzeninden olup İİK'nun 16/2. maddesi uyarınca süreye tabi değildir…",* 12. HD., 2016/840 E., 2016/290 K., 08.02.2016 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018; "*…Alacaklı, kanuni süreler içerisinde hacizli malın satışını talep etmiş ve gerekli giderleri peşin olarak ödemişse, icra müdürünün bu talebi kabul etme yükümlülüğü vardır. Şu hâlde alacaklının satış talebini reddeden icra müdürü, aslında bir hakkı yerine getirmemekte veya gereksiz yere sürüncemede bırakmaktadır. Bu durumda, icra müdürünün bu işlemine karşı süresiz şikâyet yolunun açık olduğu kabul edilmelidir…",* İBBGK., 2016/4 E., 2018/1 K., 16.02.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.01.2019.

[54] HGK, 2013/2200 E., 2015/1223 K., 17.04.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.07.2018.

[55] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 52; Postacıoğlu, **İcra Hukuku Esasları**, s. 77; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 541; Karslı, **İcra İflas**, s. 91; Aslan, **İcra Takip İşlemleri**, s. 210; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 288. *"…İİK'nun 53.maddesine aykırılık iddiası ise kamu düzeni ile ilgili olduğundan İİK'nun 16/2. maddesi uyarıncaşikayet süresiz olacaktır. Ölüm olayı ile hukuk alemindeki varlığı sona eren muris borçlunun, takibin tarafı olmak ehliyeti de bulunmamaktadır. Taraf ehliyeti kamu düzeni ile ilgili olup, hakimin bu hususu resen de göz önünde bulundurması zorunludur. Ölüm olayı ile varlığı sona ermiş ve hukuk aleminden silinmiş olan muris borçlunun , haklara sahip olması, borçlu kılınması ve temsilinin hukuken olanaklı olmadığı, murisin takip devam ederken ölmüş olması nedeni ile kendisine yapılan tebligatların hukuki sonuç doğurmayacağı, ortada şeklen kesinleşmiş bir ihale var ise de; yukarıda açıklanan ilkeler gereği hukuken varlık kazanmamış işlemler ile takip ve ihale sürecinden haberdar olmayan mirasçıların aleyhine durum*

Şikâyetin konusu, icra ve iflâs dairelerinin işlemleridir[56]. Ancak yalnızca icra ve iflâs dairelerinin işlemlerine karşı değil, Kanun'un açıkça öngördüğü hallerde tüm icra organlarının işlemlerine karşı şikâyet yoluna gitmek mümkündür[57]. Alacaklılar toplanması, iflâs bürosu, iflâs idaresi, konkordato komiseri ve konkordato tasfiye memurlarının işlemlerine karşı da Kanun'da öngörülmüş olması sebebiyle, şikâyet yoluna başvurmak mümkündür[58]. Örnek olarak, alacaklılar, iflâs idaresinin sıra cetvelini düzenlerken kanuna aykırı veya hadiseye aykırı hareket ettiği sebebine dayanarak şikâyete başvurabilir.

yaratılmasının kamu düzenine aykırı olup, gerek icra memuru gerekse icra hakiminin bu hususları resen dikkate almalarının olaya ve dosya kapsamına uygun olduğu…", İstanbul BAM, 21. HD., E. 2017/150 K. 2017/174 T. 7.2.2017, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2018.

[56] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku,** s. 59; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 45; Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 88; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 104, 1091; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 39; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 75; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 59; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 2, Kn. 170; Muşul, **Şikâyet**, s. 57; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 32; Karslı, **İcra İflas**, s. 77; Nedim Meriç,**Türk-İsviçre Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 243. İcra ve İflas Kanunumuzun 16. maddesinde, bir hakkın yerine getirilmemesi veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasının da şikâyet sebebi olarak yer almasından da çıkarılabileceği gibi, aleyhine şikâyet yoluna başvurulabilecek işlemler, olumlu veya olumsuz işlemler olabilir (Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 46; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku,** s. 59; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 4, Kn. 179; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 296; *"…İşlemin, şikayete konu olabilmesi için mutlaka memurun olumlu bir davranışının olması gerekmez. İcra memurunun yapması gereken bir işlemi yapmaması veya ihmal etmesi, sürüncemede bırakması durumunda da bu olumsuz davranışı şikayetkonusu olabilir. Bir muamelenin şikayet konusu olabilmesi için, şikayet edenin mutlaka zarar görmesi gerekmediği gibi, icra organının kusurlu olması da gerekmez…"*, HGK., E. 2015/1881 K. 2015/2705 T. 27.11.2015, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2019. İcra ve iflâs dairelerinin işlemlerinin şikâyete konu olabilmesi için, işlemi yapan icra veya iflâs memurunun ilgili işlemi, icra veya iflâs memuru sıfatıyla yapması gerekmektedir (Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 242; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 4, Kn. 178; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 298).

[57] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 46; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 104; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 90; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 75; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 4, Kn. 189; Muşul, **Şikâyet**, s. 60.

[58] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 39; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 46; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 90; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 75; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 4, Kn. 189; Muşul, **Şikâyet**, s. 60; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 296, 297.

Şikâyetleri incelemek kural olarak icra mahkemesinin görevidir (İİK m. 4, f.1, m. 16, f.1)[59]. Ancak Kanun'da şikâyetleri incelemek görevi icra mahkemesi dışında bir mahkemeye verilmişse, bu özel hükümler saklıdır[60].

Şikâyet incelemesi, basit yargılama usûlüne tâbidir (İİK m. 18, f. 1). Ancak basit yargılama usulünde mahkemeye dilekçe ile başvurulması gerekmesine karşın, şikâyet talebi şikâyet beyanının tutanağa geçirilmesi suretiyle, sözlü olarak da yapılabilir[61]. İcra ve İflâs Kanunu m. 18, f. 3 hükmü uyarınca, aksine hüküm bulunmayan hâllerde icra mahkemesi hâkimi, şikâyete konu işlemi yapan icra dairesinin açıklama yapmasına ve duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir eder. İcra mahkemesi hâkimi duruşma yapılmasını uygun görürse ilgilileri en kısa zamanda duruşmaya çağırıp, gelmeseler bile gereken kararı verir[62].

---

[59] Şikâyetin ileri sürüleceği yetkili mercii, ilgili işlemi yapan (veya haksız olarak yapmayan) icra organının bağlı bulunduğu icra mahkemesidir (Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 52; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 110; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 97; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 66; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 8, Kn. 466, 474; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 80; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 52, 101; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 37). Bu yetki kuralı, kamu düzenindendir (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 111; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 44; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 80; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 66; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 101; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 8, Kn. 466) Bu yetki kuralının kamu düzeninden olması nedeniyle, icra mahkemesi, ilgili uyuşmazlık bakımından yetkili olup olmadığını re'sen araştırmalıdır (Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 12; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 80; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 101).

[60] Kambiyo senetlerine müstenid iflâs yoluyla takipte borçlu ödeme emrine karşı şikâyette bulunursa, alacaklı, şikâyetinin kaldırılmasını ve iflâsına karar verilmesini ticaret mahkemesinden istemelidir (İİK m. 174, f. 1). Komiserin konkordatoya ilişkin işlemleri ile ilgili şikâyetleri, asliye ticaret mahkemeleri kesin olarak karara bağlar (İİK m. 290, f.3). İhtiyatî tedbir kararını icra dairesi uygulamış olsa dahi, ihtiyatî tebdir kararının uygulanışına dair şikâyetleri, ihtiyati tedbir kararını vermiş olan mahkeme inceler. Ayrıca, ortaklığın satış yoluyla giderilmesi işlemlerine dair şikâyetler ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde tasfiye memurunun işlemlerine karşı şikâyetler, sulh hukuk mahkemesi tarafından incelenir (Kuru, **HMU**, C. IV, s. 4339; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 114; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 97; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 83; Deren Yıldırım, **İhityati Tedbirler**, s. 171).

[61] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 111; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 44; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 52, 53; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 81, 82; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 102. Kambiyo senetlerine müstenid iflâs yoluyla takipte ise şikâyet mutlaka dilekçe ile yapılmalıdır (İİK m. 171, b.3).

[62] Bu fıkrada değişiklik yapan 4949 sayılı Kanun'un ilgili maddesinin gerekçesinde, şikâyet bir dava olmadığı için şikâyette davalı taraf bulunmadığı ifadesine yer verilmiştir. Ayrıca yine gerekçede, bu düzenleme ile icra dairesine açıklama yapma olanağı tanınarak, işlemin gerekçesinin öğrenilmesi imkânı getirildiği ifadelerine yer verilmiştir (İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyon Raporu, (Çevrimiçi), https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c041/tbmm22041052ss0372.pdf).
"...Şikayet yargılama usulü ise, İİK.'nun 18. maddesindeki hükümlere tâbi olup, borçlu mazeretsiz duruşmaya gelmemiş olsa dahi dosyanın işlemden kaldırılmasına ve davanın açılmamış sayılmasına

İcra mahkemesi hâkimi şikâyet incelemesi sonucunda edineceği kanaate göre çeşitli kararlar verebilir. İcra mahkemesinin şikâyet incelemesi sonucunda verebileceği kararlardan ilki, şikâyetin reddi kararıdır. Şikâyet yoluna başvurma koşullarının eksik olması durumunda icra mahkemesi şikâyet talebinin usûlden reddi kararı verir[63]. İcra mahkemesinin verebileceği bir diğer karar, şikâyetin kabulü kararıdır. İcra mahkemesi şikâyet talebini kabul ederse, şikâyet konusu işlemin bozulmasına (iptal edilmesine) ya da düzeltilmesine veya yerine getirilmesine karar verir[64]. Şikâyet konusu işlemin bozulması geriye etkili iken; şikâyet konusu işlemin düzeltilmesi verildiği andan itibaren etkilidir[65]. Şikâyet konusu işlemin bozulmasının geriye etkili olması sebebiyle, bozulan işleme dayanılarak yapılmış işlemler de bozulmuş sayılır[66]. İcra memurunun sebepsiz yere yerine getirmediği ya da sürüncemede bıraktığı işleme ilişkin şikâyetin kabul edilmesi durumunda ise icra mahkemesi bu işlemin icrasını emreder. İcra mahkemesi hâkimi icra müdürünün yerine geçerek işlemin mahkemece yapılmasına karar veremez[67]. Şikâyetin kabulüne

---

karar veremez…", 12. HD., 2016/163, 2016/12787, 02.05.2016; **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 172.

63 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 10, Kn. 607. Bunun yanı sıra, şikâyetin konusuz kalması hâlinde de mahkemece usulî bir karar verilecektir (Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 10, Kn. 608).

64 Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 246; Berkin, "İcra Dairelerinin Faaliyetlerini Tanzim Eden Hükümler", s. 225-226; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 64, 115; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 45; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 54; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 68; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 10, Kn. 616; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 108; Muşul, **Şikâyet**, s. 465; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 387, 388. İsviçre hukukunda, denetim mercii aynı zamanda bir şikâyet merciidir (Sch KG Art. 17 Abs. 1). Şikâyeti inceleyen denetim mercii işlemin iptaline veya düzeltilmesine karar verebileceği gibi, icra veya iflâs organına derhal yapılması talimatını da verebilir (Kostkiewicz, Vock, **Schulthess Kommentar**, s. 71, 72). Ayrıca denetim mercii uygulamada birliği sağlamak için genelge de yayınlayabilir. Örneğin, Bern ve Zürih kantonlarındaki denetim merciileri asgarî geçim düzeyinin belirlenmesi için genelge yayınlamışlardır (Kostkiewicz, Vock, **Schulthess Kommentar**, s. 71; Bern Kantonu denetim merciinin 1 Nisan 2010 tarihli ilgili kararı için bkz.: https://www.justice.be.ch/justice/de/index/zivilverfahren/zivilverfahren/kreisschreiben.assetref/dam/documents/Justice/OG/de/KS_SchKG/KS_B1_aB3.pdf).

65 Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 54; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 85; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 68-69; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 388.

66 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 85; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 68; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 388.

67 Necmeddin Berkin, "İcra Dairelerinin Faaliyetlerini Tanzim Eden Hükümler", **İÜHFM**, C. XLII, S. 1-4, 1976, s. 226; Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 89; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 54; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 115; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 45; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 100; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 84; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 69; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 108; Muşul, **Şikâyet**, s. 465; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 389.

dair icra mahkemesi tarafından verilen karar, yalnızca şikâyet eden bakımından değil, tüm ilgililer bakımından etkili olur[68].

İcra mahkemesi hâkiminin, şikâyet üzerine yaptığı inceleme neticesinde verdiği karardan dönmesi veya bu kararı değiştirmesi mümkün değildir[69]. Bu kararın değiştirilmesi, artık sadece ilgili kanun yollarına başvurulması ile mümkündür[70].

---

[68] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 7, Kn. 455; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 389.

[69] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 116; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 55; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 84; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 390.

[70] İcra dairelerinin yapmış oldukları işlemi değiştirip değiştiremeyeceği hususu ise tartışmalıdır. Öğretide bir görüşe göre, şikâyete konu işlemi yapan organ, yaptığı işlemin hatalı olduğunu anlaması durumunda, bu işleme karşı şikâyete başvurulmamış olması ve şikâyet süresi içinde olması koşuluyla, yaptığı işlemi değiştirebilir veya iptal edebilir (Berkin, "İcra Dairelerinin Faaliyetlerini Tanzim Eden Hükümler", s. 216-217; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 33; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 33; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 2, Kn. 89; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 18). Diğer görüşe göre ise Kanun'da icra ve iflâs dairelerinin kendi hatalı işlemlerine karşı izleyebilecekleri bir yola ilişkin düzenleme yer almadığından, verdikleri kararlardan kendiliklerinden dönebilmeleri ve önceki kararı değiştirir nitelikte bir karar verebilmeleri mümkün değildir (Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 91). Ancak icra müdürlüğünce verilen karar henüz açıklanmadan ve dolayısıyla şikâyet süresi işlemeye başlamadan önce icra müdürü tarafından kararın yanlış olduğunun fark edilmesi durumunda, kendisine, usûl ekonomisi ilkesi bakımından, bu kararı değiştirebilme yetkisi tanınmalıdır (Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 92). Yargıtay'ın kararları, icra müdürlüklerinin verdikleri kararlardan kendiliğinden dönemeyeceği yönündedir*"…icra dairesi işlem ve kararlarının değiştirilmesi ya da iptali şikayet yoluyla başvuru halinde icra mahkemesi kararıyla olanaklı kılmıştır. Durum bu olunca, icra dairelerinin verdikleri kararlardan kendiliklerinden dönerek yeni bir karar vermeleri mümkün değildir…",* HGK., E. 2015/1881 K. 2015/2705 T. 27.11.2015, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2018; *"…adli işlem niteliğindeki icra müdürlüğü işlem ve kararlarına karşı İcra ve İflas Kanunu şikayet kurumunu düzenlemiş ve müdürlük kararlarının değiştirilme ya da iptalini, şikayet yoluyla başvuru halinde İcra Hakimliği'nin kararıyla olanaklı kılmıştır. Durum bu olunca, icra müdürlüklerinin verdikleri kararlardan kendiliklerinden dönerek yeni bir karar vermeleri kural olarak mümkün değildir…"*, 23. HD., 2015/8676 E., 2016/332 K., 25.01.2016 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 174-176; Aynı yönde: HGK, 2012/12-703 E., 2013/214 K., 06.02.2013 T., **Yargı Dünyası Dergisi**, S. 214, Ekim 2013, s. 79-83. Kanaatimizce şikâyet yolu ile ilgili işlemlerin değiştirilebilmesi icra dairelerinin kararlarını kendiliğinden şikâyet süresi içinde değiştirmesine engel olmayıp, yargısal değil sadece idari nitelikte olan icra dairesi işlemlerinin şikâyet süresi içinde değiştirilmesi ya da düzeltilmesi mümkündür (İcra dairelerinin işlemlerinin hukukî niteliği hakkında bkz. Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 30-33; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 2, Kn. 79-92; Meriç, **Sıra Cetveli**, s. 241-243; Şükran Akgün, **İcra Hukuku ve İdare Hukuku Açısından Bir İnceleme Haczin Hukuki Niteliği**, Der Yayınları, İstanbul, 2020, s. 51 vd.).

3. İtirazın Kaldırılması

a. Genel Olarak

İtiraz, takip borçlusunun, takip konusu olan borcun varlığına, miktarına veya takip alacaklısının takip yapma yetkisine muhalefet etmesidir[71]. Bu hususların yanı sıra icra dairesinin yetkisizliği de borçlu tarafından itiraz yoluyla ileri sürülebilir. Zira icra dairelerinin yetkisi kamu düzeninden değildir[72]. Borçlunun ileri sürebileceği itirazlara dair, İcra ve İflâs Kanunu'nun muhtelif maddelerinde düzenlemeler bulunmaktadır. İtiraz, şikâyetten hem mahiyeti hem de tâbi olduğu usûl bakımından farklıdır[73].

İlamsız icrada, ödeme emrine itiraz etmek isteyen borçlu, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı veya sözlü olarak itirazını bildirmek zorundadır (İİK m. 62, f. 1, c. 1)[74]. İtirazın yapılacağı mercii, icra dairesidir. İcra dairesi yerine icra mahkemesine bildirilen itiraz, hukukî sonuç doğurmaz[75].

---

[71] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 183; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 222; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları,** s. 98; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 334; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 151; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 101; Karslı, **İcra İflas**, s. 149. Cenk Akil, **Genel Haciz Yoluyla Takipte Ödeme Emrine İtiraz**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 42.

[72] İsviçre hukukunda ise icra dairelerinin yetkisine dair hükümler kamu düzeninden olup, icra dairelerinin yetkisizliği re'sen dikkate alınır (SckKG Art. 46). Yetkisiz icra dairesinden takip başlatılması durumunda borçlunun başvuracağı yol itiraz değil şikâyet yoludur. İcra dairesinin yetkisiz olduğu gerekçesiyle takip talebini reddetmesi durumunda icra dairesinin bu işlemine karşı başvurulacak yol şikâyet yoludur. Yetkisiz icra dairesinden takip başlatılması durumunda borçlu yetkisizlik şikâyeti yoluna başvuracaktır.

[73] "*…İtiraz, maddi hukuka dayanan sebeplerden dolayı takibe karşı konulması, eş söyleyişle takip konusu yapılan alacağa ilişkin bulunmasına karşın, şikâyette icra dairelerinin icra-iflas hukukuna ilişkin işlemlerine yöneltilmiş bir karşı çıkma söz konusudur. Borçlu tarafından ileri sürülen bir sebep, niteliği bakımından icra müdürünün kendiliğinden gözetmesi gereken bir husus ise, o takdirde şikâyet sebebi teşkil eder. İcra müdürü kendiliğinden gözetmesi gereken bir hususa uymamışsa, yaptığı işlem kanuna aykırı olacağından, kanuna aykırı böyle bir işleme karşı başvurulacak yol da şikâyet yoludur (İİK m.16). İtiraz süresi tebliğ ile başladığı halde, şikâyet süresi öğrenme (m.16,I) ile işlemeye başladığı gibi; bazı hallerde süresiz şikayet mümkün olduğu halde, süresiz itiraz olanaklı değildir. Yine, itirazda bulunmak hakkı yalnız borçluya ait olmasına karşın, şikâyet yoluna, hukuki yararı bulunan borçlu alacaklı ve üçüncü kişiler de gidebilir. Kısacası, itiraz ile şikâyet arasında mahiyet farkı bulunduğu gibi, tabi bulundukları usul de farklıdır…"* HGK., 2011/12-721 E., 2012/51 K., 08.02.2012 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.07.2018.

[74] Gecikmiş itirazın (İİK m. 65), rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte itirazın (İİK m. 147, m. 150/a), kambiyo senetlerine müstenid takipte itirazın (İİK m. 169), ve kiralanan taşınmazların ilâmsız icra yoluyla tahliyesinde itirazın yapılacağı merci ise icra mahkemesidir.

[75] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 104; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 159; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 335; Karslı, **İcra İflas**, s. 149; Cenk Akil, **Genel Haciz Yoluyla Takipte Ödeme**

Süresi içinde yapılan itiraz takibi durdurur (İİK m. 66, f. 1, c. 1). Bu itirazın hükümden düşürülebilmesi ve duran takibe devam edilebilmesi için, itirazın iptali ya da itirazın kaldırılması yoluna başvurmak gerekir[76]. İtirazın iptali prosedüründe genel mahkemeler görevli olup, itirazın kaldırılmasında ise icra mahkemesi görevlidir[77].

İtirazın kaldırılması[78], itirazın kesin olarak kaldırılması ve itirazın geçici olarak kaldırılması olmak üzere iki türlüdür[79].

b. İtirazın Kesin Kaldırılması

İtirazın kesin kaldırılması, İİK m. 68 hükmünde düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca, itirazın kaldırılması talebinde bulunan alacaklının takibi bu maddede sayılan belgelere dayanıyorsa, alacaklı itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Kanun'un itirazın kesin kaldırılması için

---

Emrine İtiraz, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 50; HGK, 2016/12-952 E., 2016/815 K., 15.06.2016 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 153.

[76] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 222; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 95; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları,** s. 104, 105; Ejder Yılmaz, "İtirazın İptali Davasının Hukuki Niteliği", **Saim Üstündağ'a Armağan,** Ankara, 2009, s. 598; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 168; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 109; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 353; Karslı, **İcra İflas**, s. 149, 155.

[77] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 222; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 105; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 168; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 109; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 353; Karslı, **İcra İflas**, s. 149, 155; Alper Tunga Küçük, "İtirazın İptali Davasında Islaha İlişkin Sorunlar", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 697. *"...İcra takibi aşamasında gelen kredi kartı sözleşmesi nedeniyle genel haciz yoluyla yapılan takipte borca itiraz edilmesi halinde itirazın kaldırılması istemini inceleme görevi İİK'nın 68/b maddesi gereğince İcra Mahkemesine aittir. Aksine düşüncelerle Tüketici Mahkemesinin görevli olduğundan bahisle davanın reddine karar verilmesi isabetsizdir..."*, 12.HD., 03.11.2009 T., 2009/13120 E., 2009/21472 K., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 10.06.2016.

[78] İtirazın kaldırılmasının hukukî niteliğine dair öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bizim de katıldığımız görüşe göre, itirazın kaldırılması bir dava olmayıp, ilamsız icrada borçlu itirazının hükümden düşürülmesine yönelik, kendine özgü bir hukukî yoldur (Berkin, **İcra Hukuku Rehberi**, s. 426; Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 190; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1336; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 118). Yargıtay'ın kararları da itirazın kaldırılması talebinin bir dava olmadığı yönündedir (Y. HGK., 2012/9-1170 E., 2012/1172 K., 12.12.2012 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.09.2019). Diğer bir görüşe göre, itirazın kaldırılması özel bir mahkeme olan icra mahkemesi nezdinde çözümlenen bir ihtilâf olması sebebiyle, bir davadır (Karslı, **İcra İflas**, s. 158; Kiraz, **a.g.e.**, s. 43). Bu görüşe göre, yargılamanın bütün unsurlarını bulunduran bir prosedür neticesinde verilen bir kararın, kesin hüküm teşkil etmemesi sebebiyle dava olmadığı ileri sürülemez (Karslı, **İcra İflas**, s. 159).

[79] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 277; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 113; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları,** s. 111; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 119; Karslı, **İcra İflas**, s. 157; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 158.

alacaklının takibinin dayanmasını aradığı belgeler, imzası ikrar edilen veya imzası noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senet veya resmî dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usûlüne göre verdikleri bir makbuz veya belgedir. Kanun koyucu böylelikle elinde Kanun'da öngörülmüş bu belgeler olan alacaklıya, basit yargılama usûlüne tâbi olarak kısa süre içinde itirazı kaldırtabilmek ve takibe devam edebilmek imkânı vermiştir[80].

Alacaklının icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilmesi için Kanun'da öngörülmüş belgelerden biri elinde bulunmalıdır[81]. Alacaklı, Kanun'da öngörülen belgelerden biri ile borçludan olan alacağını ispat ederse, artık borçlu itirazının haklılığını ispat etmelidir[82]. Borçlu da burada itirazını ancak İcra ve İflâs Kanunu m. 68, f. 1 hükmündeki belgelerden biri ile ispat edebilir[83].

---

[80] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 275; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları,** s. 111; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 117; Taylan Özgür Kiraz, **İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması (İİK md. 68-70)**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 40, 41; Elif Irmak Büyük, **Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm**, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2021, s. 62. Zorunlu takip arkadaşlığı durumunda itirazın kaldırılması istemini takip alacaklılarının birlikte yapması gerekir *"...Dava, itirazın kaldırılması, tahliye ve icra inkar tazminatı istemine ilişkindir (...) kiralayanlar arasında zorunlu dava (takip) arkadaşlığı bulunduğu ve kira sözleşmesinin özel şartlar bölümünde kiralayanlardan birinin tek başına tahliye isteminde bulunabileceğine dair özel yetki de verilmemiş olması hususları gözetildiğinde, kiralayanlardan sadece birisi olan A. S. U.`ın tek başına tahliye istemli icra takibi başlatması ve eldeki davayı sadece kendisinin açması yerinde değildir..."*, HGK., 2014/6-92 E., 2015/789 K., 28.01.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.05.2020.

[81] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 278; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 114; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 379; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 168, 185; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 118; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 362; Karslı, **İcra İflas**, s. 162; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 101; Kiraz, **a.g.e.**, s. 119; Büyük, **a.g.e.**, s. 62. Bu belgelerden ilki imzası ikrar edilmiş adi senet olup, bu senedin belirli bir miktarda ve kayıtsız ve şartsız bir para borcu ikrarını içermesi ve takip borçlusundan sadır olması gerekmektedir İcra ve İflas Kanunu m. 68 hükmünde itirazın kesin kaldırılabilmesi için öngörülmüş belgelerden bir diğeri, imzası noterlikçe onaylanmış senetler olup, bu senetlerin de itirazın kesin kaldırılmasını sağlayabilmesi için kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermesi gerekir. Son olarak, resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri belgeler de itirazın kesin kaldırılmasını sağlayan belgelerden olup, bunların da belirli bir para borcu ikrarını kayıtsız ve şartsız olarak içermeleri gerekir Alacaklının dayandığı belge İcra ve İflas Kanunu m. 68, f.1'deki belgelerden değilse, icra mahkemesi itirazın kaldırılması talebini reddedecektir (Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları,** s. 112, 113; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 281, 289, 290; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 114, 116; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 184, 190, 191; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 118-122; Karslı, **İcra İflas**, s. 162, 177, 178, 185).

[82] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 293; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 119; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 193; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 122; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 373; Karslı, **İcra İflas**, s. 189.

[83] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 293; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 119; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 194; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 122; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 373; Karslı, **İcra İflas**, s. 189. Ancak icra dairesinin yetkisine dair

İtirazın kaldırılması incelemesi, basit yargılama usûlüne göre yapılır (İİK m. 70). Kanun'da ayrıca icra mahkemesinin, itirazın kaldırılması hakkındaki talep üzerine iki tarafı davet edeceği düzenlemesi de yer almaktadır (İİK m. 70). Bu düzenleme uyarınca, itirazın kaldırılması incelemesi duruşmalı olarak yapılır[84]. Borçlu, itirazında ileri sürdüğü sebepler ile bağlı olup, itirazın kaldırılması duruşmasında, alacaklının dayandığı senet metninden anlaşılan itiraz sebepleri dışında itiraz sebepleri ileri süremez (İİK m. 63).

İcra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebi üzerine, itirazın kaldırılması talebinin reddine veya itirazın kaldırılmasına karar verebilir[85]. İtirazın kaldırılması talebinin reddedilmesi halinde, alacaklı aynı alacak için yeniden ilamsız takip yoluna başvuramaz[86]. Ancak bu karar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez[87]. Bu nedenle alacaklının aynı alacağa dair genel mahkemelerde bir alacak davası, menfi tespit davası ya da istirdat davası açmasına bir engel yoktur[88]. İcra mahkemesinin itirazın

itiraz veya borçlunun yeni mal iktisap etmediği itirazları söz konusu ise, bu hususlar niteliği bakımından belgeye bağlanamayacağından, borçlunun bu itirazlarına dair belge gösterme zorunluluğu yoktur (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 294; Karslı, **İcra İflas**, s. 185, 186). Alacaklının sunduğu senet metninden anlaşılan hususlar bakımından da borçlunun bir belge gösterme zorunluluğu olmayacaktır (Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 119).

84 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 303; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 199; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 123; Karslı, **İcra İflas**, s. 188. Borca itiraz yargılamasında duruşma yapılması emredici mahiyettedir ve buna aykırı olarak yapılan yargılama neticesinde verilen hükmün ortadan kaldırılması ve yargılamanın yeniden yapılması gerekmektedir (İstanbul BAM 22. HD., 2016/125 E., 2016/76 K., 08.12.2016 T., **MİHDER**, C. 12, S. 35, 2016/3, s. 819-822).

85 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 306; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 200; Karslı, **İcra İflas**, s. 191; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 125. İtirazın kaldırılması talebi esasa ilişkin nedenlerle kabul edilirse borçlu, yine esasa ilişkin nedenlerle reddedilirse alacaklı, diğer tarafın talebi üzerine, yüzde yirmiden aşağı olmamak üzere bir tazminata mahkûm edilir (İİK m. 68, son).

86 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 308; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 201; Ahmet Cahit İyilikli, **Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm**, 2. bs., Yetkin Yayınları, 2020, Ankara, s. 57, 58; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 125.

87 *"…Davalı tarafından başlatılan icra takibi sonucu icra mahkemesince davacının itirazın kesin olarak kaldırılmasına karar verilmiş ve bu karar kesinleşmiştir. Ne var ki bu karar icra mahkemesi kararı olduğundan kesin hüküm teşkil etmez ve davacının bu davayı açmakta hukukî yararı bulunmaktadır…"*, 15. HD., 2016/4347 E., 2017/119 K., 11.01.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.02.2018.

88 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 308, 311; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 201; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 125; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 375; Karslı, **İcra İflas**, s. 192; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 57, 58; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 10.

kesin kaldırılması kararı vermesi hâlinde ise alacaklı icra dairesinden kesin haciz isteyebilir[89].

c. İtirazın Geçici Kaldırılması

İtirazın geçici olarak kaldırılması, takibin dayandığı adi senetteki imzaya itiraz edilmesi durumunda söz konusu olur[90]. Borçlu, kendisine karşı yapılan takipte, takibe dayanak olan senet altındaki imzayı reddediyorsa, bunu ayrıca ve açıkça yapacağı bir itiraz ile ileri sürmelidir[91]. Bu şekilde imzaya itiraz etmeyen borçlu, senetteki imzayı icra takibi yönünden kabul etmiş sayılır (İİK m. 62, f. 5).

Alacaklı, imzaya itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde, icra mahkemesinden, itirazın geçici olarak kaldırılmasını isteyebilir (İİK m. 68a, f. 1). İtirazın geçici kaldırılması talebi üzerine, icra mahkemesi, senet altındaki imzanın borçluya ait olup olmadığını inceler. İtirazın geçici kaldırılması incelemesi, basit yargılama usûlüne göre ve duruşmalı olarak yapılır[92].

Borçlunun itirazında imzayı reddetmesi durumunda, alacaklı icra dairesinden derhal borçlunun inceleme için elverişli (tatbika medar) imzalarının resmî dairelerden toplanmasını isteyebilir (İİK m. 66, f. 2). İcra mahkemesi hâkimi, incelemeye elverişli imza mevcutsa bu imza ile incelemeye elverişli imza yoksa borçluya yazdıracağı yazı ve attıracağı imza ile inceleme ve karşılaştırma yapmalı veya diğer delil ve karineler ile imzanın borçluya ait olup olmadığına dair bir kanaate ulaşmaya çalışmalıdır (İİK

---

89 İİK m. 68 hükmüne göre itirazın kaldırılmasının "itirazın kesin kaldırılması" olarak adlandırılmasının nedeni, bu karar sonucunda kesin haciz istenebilecek olmasıdır (Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 113,114; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 118).

90 Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 122; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 314; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 203; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 126; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 377; Karslı, **İcra İflas**, s. 194; Kiraz, **a.g.e.**, s. 76; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 168. Borçlunun borca itiraz etmiş olması durumunda başvurulacak itirazın kaldırılması türü ise, itirazın kesin kaldırılmasıdır (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 277, 313; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 203; Karslı, **İcra İflas**, s. 157).

91 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 204; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 126; Karslı, **İcra İflas**, s. 195.

92 Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 122; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 317; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 128; Karslı, **İcra İflas**, s. 196; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 127.

m. 68a, f. 3). Hâkim, gerek görmesi halinde, oturumun bir defadan fazla ertelenmesine sebep olmayacak şekilde, bilirkişi incelemesi de yaptırabilir (İİK m. 68a, f. 3, c. 2).

İcra mahkemesi hâkimi, bu şekilde yapacağı inceleme sonucunda, reddedilen imzanın borçluya ait olduğu kanaatine varırsa, itirazın geçici olarak kaldırılmasına karar verir (İİK m. 68/a, f.3, c.1)[93]. İtirazın geçici kaldırılması kararı üzerine alacaklı geçici haciz isteyebilir (İİK m. 69, f. 1). Kesin hacizden farklı olarak geçici hacizde satış talebinde bulunulamaz (İİK m. 108, m. 138). İtirazın geçici kaldırılması kararının kesin kaldırma kararına dönüşmesine engel olmak için borçlunun, geçici kaldırma kararının tefhim veya tebliğinden itibaren 7 gün içinde borçtan kurtulma davası açması gerekir (İİK m. 69, f. 2,3).

İcra mahkemesi hâkimi, yapacağı inceleme neticesinde adi senet altındaki imzanın borçluya ait olmadığına kanaat getirirse, itirazın geçici kaldırılması talebini reddeder ve borçlunun talep etmiş olması durumunda, alacaklıyı alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere bir tazminata mahkûm eder (İİK m. 68/a, son). Bu karar sonucunda ilamsız takibe devam edilemez, ancak bu karar kesin hüküm teşkil etmeyeceği için, alacaklı dilerse genel mahkemelerde bir alacak davası açabilir[94].

4. İstihkak Davası

Bir kişinin borçlarından dolayı üçüncü bir kişinin malları haczedilemez[95]. Ancak borçlunun mallarının haczedilmesi sırasında, bazen, borçluya ait olduğu düşünülerek üçüncü bir kişiye ait malların haczedilmesi de söz konusu olabilir[96].

---

[93] İcra hâkimi imzanın borçluya ait olduğuna karar vermesi durumunda, ayrıca, borçluyu sözü edilen senede dayanan takip konusuna alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm edecektir (İİK m. 68/a, f. 6). Bunun yanı sıra, alacaklının talep etmesi durumunda, borçlu, alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere bir tazminata da mahkûm edilir (İİK m. 68/a, son).

[94] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 125; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 208; Karslı, **İcra İflas**, s. 204.

[95] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 375; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 203; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 285; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 193; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 676; Kudret Aslan, **Hacizde İstihkak Davası**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2005, s. 21; Talih Uyar, Alper Uyar, Cüneyt Uyar, **İcra Hukukunda İstihkak Davaları,** Bilge Yayınevi, Ankara, 2018, s. 2; Büyük, **a.g.e.**, s. 65.

[96] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 542; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 197; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 285; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 193; Karslı, **İcra İflas**, s. 301; Aslan, **İstihkak**, s. 21; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 257.

Haczedilen mal üzerinde üçüncü kişinin mülkiyet veya başka bir aynî hakkı olduğunun ileri sürülmesine istihkak iddiası; borçluya ait olduğu çekişmeli olan bu mallara istihkak iddia edilen mallar; bu malların üzerine konulan haczin kaldırılması için açılan davaya da istihkak davası denilmektedir[97].

İcra ve İflâs Kanunu sisteminde istihkak davaları hacizde istihkak ve iflâsta istihkak davaları olarak ayrı hükümlerde düzenlenmiştir[98]. Hacizde istihkak davaları, mahcuz malın borçlunun elinde bulunması ve mahcuz malın üçüncü kişinin elinde bulunması hâline göre farklı hükümlere tâbidir. İcra müdürlüğünce hacizde istihkak iddiasına ilişkin İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan maddelerden hangisinin uygulanacağına dair yanlış değerlendirme yapılmış olması durumunda, takibin devamı veya durdurulması konusunda bir karar vermesi için dosya kendisine gönderilen icra mahkemesi, icra müdürlüğünün talebini reddedip, uygun olan maddeye göre işlem yapılması için dosyayı icra müdürlüğüne geri göndermelidir[99].

Hacizli malın borçlunun veya borçlu ile birlikte üçüncü kişinin elinde bulunması durumunda izlenecek olan istihkak prosedürü, İcra ve İflâs Kanunu'nun 96-97/a maddeleri arasında düzenlenmiştir[100]. İstihkak iddiasına karşı süresi içinde itiraz

---

97 Şanal Görgün, **İflâsta İstihkak Davası**, Ankara, 1977, s. 2; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 542, 543; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 198; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 285; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 193, 195; Karslı, **İcra İflas**, s. 301; Uyar, Uyar, Uyar, **İstihkak Davaları**, s. 2; Aslan, **İstihkak**, s. 15 vd.*"...Haczedilen bir mal üzerinde, (alacaklı ve borçlu dışındaki) bir üçüncü kişinin, mülkiyet veya rehin hakkı gibi bir hak sahibi olduğunun ileri sürülmesine, istihkak denir..."*, HGK., E. 2012/17-1400 K. 2013/213 T. 6.2.2013; aynı yönde Bkz. : HGK, E. 2013/1828, K. 2014/583 T. 07.05.2014, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2018.

98 *"...İİK'nun 96. vd. maddelerinde söz konusu edilip icra hukuk mahkemelerinin görev alanına bırakılan istihkak davaları, hacizli mallara ilişkin davalardır. Bunun dışında kalan ihtiyati tedbir kararına konu mallara ilişkin istihkak davaları İİK'nun kapsamı dışında kalır..."*, Y. 8. HD., 2014/692 E., 2015/6775 K., 25.03.2015 T., **Lexpera,** Erişim Tarihi: 08.03.2019.

99 Y. 8. HD., 3367 E., 8051 K., 09.12.2020 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 08.05.2021.

100 Malın, borçlu ve üçüncü kişinin elinde birlikte bulunması hâlinde, mal borçlunun elinde sayılmaktadır (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 557, 562; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 198; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 197; Aslan, **İstihkak,** s. 502). Üzerinde istihkak iddia edilen malların haczi, en sona bırakılır (İİK m. 85, f. 2). İcra takibi sırasında borçlu, elinde bulunan bir malı başkasının mülkü veya rehni olarak gösterirse veya üçüncü bir kişin o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia ederse, icra dairesi bu durumu haciz ve icra tutanaklarına geçirir ve keyfiyeti iki tarafa bildirir (İİK m. 96, f. 1). Aynı zamanda istihkak iddiasına karşı itirazları olup olmadığını bildirmek üzere, alacaklı ve borçluya üç günlük süre verilir. Bu üç günlük süre içerisinde itirazda bulunmayan kişi, istihkak iddiasını kabul etmiş sayılır (İİK m. 96, f. 2). Bir malın haczedildiğini öğrenen borçlu veya üçüncü kişi, öğrenme tarihinden itibaren yedi gün içinde istihkak iddiasında bulunmazsa, artık aynı takipte bu iddiayı ileri süremez (İİK m. 96, f. 3). İstihkak iddiasına karşı alacaklı veya borçlu kendilerine verilen üç günlük süre içinde itiraz ederse,

edilmesi durumunda dosya icra mahkemesine gönderilir ve inceleme mahkeme tarafından yapılır[101]. Haczin İİK m. 97 hükmüne göre yapılması gerektiğine dair şikâyet kamu düzeninden olup, süresiz şikâyet sebeplerindendir[102]. İİK'nin 97/a maddesinde, istihkak davalarında mülkiyet karinesi düzenlenmiştir. Bu düzenleme uyarınca, istihkak prosedüründe, bir taşınır malı elinde bulunduran kişi, o malın maliki sayılır[103].

Hacizli malın üçüncü kişinin elinde olması durumunda istihkak prosedürü ise, İİK m. 99 hükmünde düzenlenmiştir[104]. Bu istihkak davasında da İİK m. 97

---

icra memuru dosyayı hemen icra mahkemesine verir; icra mahkemesi de dosya üzerinde veya gerek görürse ilgilileri davet ederek duruşmalı olarak yapacağı inceleme sonucunda takibin devamına veya ertelenmesine karar verir (İİK m. 97, f. 1). Takibin devamına dair verilen icra mahkemesi kararları kesindir (İİK m. 97, f. 5). Üçüncü kişi, icra mahkemesi kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesinde istihkak davası açmaması durumunda, alacaklıya karşı iddiasından vazgeçmiş sayılır (İİK m. 97, f. 6). Üçüncü kişinin istihkak davası açması için öncesinde icra dairesine istihkak iddiasını bildirmesi ve İİK m. 96 ve m. 97'deki prosedürün tamamlanmasını beklemesi gerekmemektedir, haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde doğrudan icra mahkemesinde istihkak davası açabilir (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 553; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 200; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 287; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 197; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 709; Karslı, **İcra İflas**, s. 308; Aslan, **İstihkak,** s. 497 vd.).

101 *"...Haciz sırasında İcra ve İflas Kanunu icra memuruna maddi hukuk kurallarına göre üçüncü kişinin mülkiyet iddiasının doğru olup olmadığını araştırma ve inceleme yetkisi vermemiştir. Üçüncü kişi tarafından istihkak iddiasında bulunulması hâlinde icra memurluğunca yapılması gereken istihkak iddiasını tutanağa geçirip malın borçlu elinde mi yoksa üçüncü kişi elinde mi haczedildiği tespit edilerek, İİK'nın 97. ve 99. maddeleri uyarınca istihkak prosedürünü işletmektir. Çünkü istihkak iddiasına konu malın kime ait olduğunu inceleme ve karar verme yetkisi ve görevi icra mahkemesine verilmiştir…",* Y. HGK., 2017/12-347 E., 2019/837 K., 02.07.2019 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 15.06.2020.

102 *"...Her ne kadar ... Bölge Adliye Mahkemesince şikayetin süresinde yapılmadığından bahisle reddine karar verilmiş ise de, alacaklının haczin İİK 97. maddesi gereğince yapılması gerektiğine yönelik şikayet, kamu düzeniyle ilgili olup süresiz şikayet niteliğinde olduğundan, alacaklı vekilinin İİK 97-99. maddelerinin uygulanmasına ilişkin şikayeti ile ilgili olarak tarafların iddia ve savunmaları değerlendirilerek, talep hakkında karar vermek gerekirken alacaklı vekilinin şikayetinin süre yönünden reddine dair karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir…",* Y. 8. HD., 2018/14161 E., 2019/720 K., 23.01.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2020.

103 Bu karine, trafik siciline tescilli araçlar bakımından uygulanmayacaktır (Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 221; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 561; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 290).

104 Hacze konu malın, o mal üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynî hak iddia eden üçüncü kişinin elinde bulunması durumunda, bu üçüncü kişinin yedieminliği kabul etmesi durumunda, bu mal muhafaza altına alınmayacaktır (İİK m. 99, f. 1). Bu iddia üzerine, icra müdürü, alacaklıya, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için yedi günlük bir süre verir (İİK m. 99, f. 2). Bu durumda, icra mahkemesinin takibin devamına veya ertelenmesine karar vermesine dair bir prosedür olmayıp doğrudan dava açılması söz konusudur[104]. Alacaklı bu yedi günlük süre içinde icra mahkemesinde istihkak davası açmazsa, üçüncü kişinin iddiasını kabul etmiş sayılır (İİK m. 99, f. 3). Alacaklı bu yedi günlük süre içinde dava açarsa, bu dava sonuçlanıncaya kadar haczedilen malın satışı yapılamayacaktır (İİK m. 99, f. 4). Haczin, üçüncü kişinin yokluğunda yapılması halinde ve üçüncü kişi lehine istihkak iddiasında bulunulması halinde de bu hükümler uygulanacaktır (İİK

hükmündeki istihkak davasında uygulanan usûle ilişkin hükümler uygulanır, ancak tazminata ilişkin İİK m. 97, f. 8 ve f. 9 uygulanmaz[105].

İflâsta istihkak prosedürü, İİK m. 228 hükmünde düzenlenmiştir[106]. İflâsta istihkak prosedürü ve hacizde istihkak prosedürü arasında iki önemli fark bulunmaktadır. Bunlardan ilki, iflâsta istihkak iddiasının yalnızca mülkiyet hakkında yönelik olabilmesi, ikincisi ise iflâsta istihkakın, yalnızca malın müflisin elinde bulunması ihtimaline göre düzenlenmiş olmasıdır[107].

İcra ve İflâs Kanunu uyarınca, istihkak davasına genel hükümler dairesinde bakılır. İstihkak davaları, basit yargılama usûlüne tâbidir (İİK m. 97). İflâsta istihkak davası da genel hükümler dairesinde ve basit yargılama usûlüne göre görülür (İİK m. 228, f.3). Genel hükümlere görülen istihkak davasında, Kanun'da öngörülen düzenleme gereği duruşma yapmak zorunludur[108].

İcra ve İflâs Kanunu'nda istihkak davalarında ispata dair özel düzenlemelere yer verilmekle birlikte, delillere dair bir sınırlama yapılmamıştır[109]. Hâkim, delilleri serbestçe takdir eder (İİK m. 97, f. 17). Bundan dolayı, icra mahkemesi, istihkak davasında, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre ispat faaliyetinde kullanılabilecek tüm delilleri inceleyebilir[110]. İcra mahkemesi hâkimi, istihkak davasında bilirkişi

---

m. 99, f. 5). İİK m. 99'a göre açılan istihkak davasında alacaklı davacı, mal elindeyken haczedilen üçüncü kişi ise davalı taraf olarak yer alacaktır.

105 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 295; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 203.

106 İİK m. 228 uyarınca, üçüncü şahıslar tarafından istihkak iddiasında bulunulan eşyanın bu şahıslara verilip verilmeyeceğini iflâs idaresi kararlaştıracaktır (m. 228, f. 1). İflâs idaresinin istihkak iddiasını reddedetmesi durumunda, üçüncü şahsa icra mahkemesinde istihkak davası açması için yedi günlük bir süre verilecektir (m. 228, f. 2). İflâsta istihkak davasına da genel hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne göre bakılacaktır (m. 228, f. 3).

107 Görgün, **İstihkak Davası**, s.22; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 459; Karslı, **İcra İflas**, s. 322; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 258.

108 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 559; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 289; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 711; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 316; Karslı, **İcra İflas**, s. 312; Uyar, "İstihkak Davalarında Yargılama Usulü", s. 326.

109 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 562; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 198; Talih Uyar, *"*İstihkak Davalarında Yargılama Usulü", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 63, 2006, s. 325.

110 Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 219; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 562, 572; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 242; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 291; Uyar, "İstihkak Davaları", s. 325-326; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 319; Karslı, **İcra İflas**, s. 320; *"...İstihkak davasında her türlü delil caizdir ve icra mahkemesi bu delilleri serbestçe takdir eder (İİK m. 97/17, c.2). İşte bu nedenledir ki, istihkak davasına genel hükümler dairesinde ve basit*

incelemesi yaptırabilir, tanık dinletebilir[111]. Davacı ve davalı taraf da, iddialarını bütün delillerle ispat edebilir[112]. İstihkak davaları süratle ve diğer davalardan önce görülerek karara bağlanır (İİK m. 97, son). İcra mahkemesi istihkak davası neticesinde istihkak davasının reddi ya da istihkak davasının kabulü yönünde hüküm kurabilir.

İstihkak davasının hukukî niteliğine ilişkin öğretide bir görüş birliği yoktur. Bir görüşe göre, üçüncü kişinin açacağı istihkak davasında, istihkak iddia edilen hakkın mevcut olup olmadığı tespit edilir ve istihkak davaları, müspet tespit davalarıdır[113]. Bu görüşe göre, borçlu da istihkak davasında taraf olarak gösterilmişse, davacı bir eda davası açabilir ve mal üzerindeki mülkiyet hakkının tespiti, mal üzerindeki haczin kaldırılması ve malın kendisine teslimini isteyebilir[114]. Alacaklının açacağı istihkak davasında ise üçüncü kişinin iddia ettiği hakkın mevcudiyeti tespit edileceğinden, bu dava bir menfi tespit davasıdır[115].

Diğer görüşe göre, istihkak davası ile cebri icra organı tarafından uygulanan haciz işlemine karşı çıkılmaktadır ve bu davanın sonucunda tespit edilecek olan, yapılmış olan haciz işleminin takip hukuku bakımından caiz olup olmadığıdır[116].

---

yargılama usulüne göre bakılır (İİK m. 97/11). Öyleyse İcra Mahkemesi, istihkak davası hakkındaki incelemesini mutlaka duruşmalı olarak yapmak zorundadır (HUMK m. 73)…", HGK., 2007/21-111 E., 2007/109 K., 07.03.2007 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.12.2017.

111 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 242; Uyar, "İstihkak Davalarında Yargılama Usulü", s. 325, 326.

112 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 562; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 201; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 291; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 712; Karslı, **İcra İflas**, s. 320. İstihkak davasında tarafların yemin teklif etme hakkı da bulunmaktadır (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 562).

113 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 551; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 679; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 7, 313, 545. *"…Bu noktada, istihkak davası teknik anlamda müspet bir tespit davası olup, şikayet (İİK m16) değildir. Davacı/üçüncü kişi bu dava ile "malın mülkiyetinin kendisine ait olduğunun tespitini" ve bu nedenle "mal üzerindeki haczin kaldırılmasını" ister. İstihkak davasında her türlü delil caizdir ve icra mahkemesi bu delilleri serbestçe takdir eder (İİK m.97/17, c.2). İşte bu nedenledir ki, istihkak davasına genel hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne (HUMK m507-511) göre bakılır (İİK m.97/11). Öyleyse İcra Mahkemesi, istihkak davası hakkındaki incelemesini mutlaka duruşmalı olarak yapmak zorundadır (HUMK m.73). Şu da eklenmekledir ki, istihkak davaları süratle (HUMK m.77) ve diğer davalardan önce görülerek karara bağlanır (İİK m97/son). Buna göre istihkak davası acele işlerden olduğundan ve bundan başka basit yargılama usulüne tabi bulunduğundan, istihkak davalarına adli tatilde de bakılır (HUMK m176)…",* HGK., E. 2007/21-111 K. 2007/109 T. 7.3.2007, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2018.

114 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 551.

115 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 577.

116 Berkin, **İcra Rehberi**, s. 290; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 467; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 204-205; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 194; Karslı, **İcra İflas**, s. 307; Aslan, **İstihkak**, s. 628; Büyük, **a.g.e.**, s. 66-67.

Başka bir deyişle, istihkak davasının amacı, yalnızca somut icra takibi bakımından haczedilen mala dair uyuşmazlığın çözümüdür[117].

Yargıtay'ın son yıllarda verdiği kararlarında, istihkak davasının amacının hacizli mal, alacak ya da hakkın üzerinde cebri icranın yürütülmesinin mümkün olup olmadığının saptanması olduğu; dolayısıyla istihkak davaları neticesinde verilen hüküm ile borçlu ve üçüncü kişi arasındaki maddi hukuk alanındaki hakların etkilenmeyeceği ifade edilmektedir[118].

Kanaatimizce de istihkak davasının amacı, ilgili hak iddiasına karşı haczin hukuken uygun ve geçerli olup olmadığının tespit edilmesidir. Bu dava ile tarafların maddi hukuk ilişkilerine tesir edecek bir karar verilmemektedir. Dolayısıyla bu dava neticesinde, maddi hukuk ilişkisi değil, cebri icraya devam edilip edilmeyeceği tespit olunur.

5. İhalenin Feshi

İhalenin feshi, İcra ve İflâs Kanunu'nun 134. maddesinde düzenlenmiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nda ihalenin feshine dair düzenlemeyi içeren 134. madde, taşınmazların satışına dair hükümler arasında yer alır, ancak taşınır malların açık artırma ile satılması durumunda da uygulanır[119]. Satılan mal ihale kesinleşmeden teslim edilmez ve alıcı adına resmî sicilde tescil edilmez (İİK m. 118, f. 2). İhalenin bir an önce kesinleşmesinin önündeki engellerden biri de ihalenin feshinin talep edilmesidir.

---

[117] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 192; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 4; Karslı, **İcra İflas**, s. 307; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 116; Aslan, **İstihkak**, s. 620; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 276.

[118] Y. 17. HD., 2011/8517 E., 2012/1487 K., 13.02.2012 T.; Y. 8. HD., 2017/13544 E., 2017/10977 K., 18.09.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.09.2021.

[119] Y. HGK, 12/108-505 E., 06.07.2011 T., (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 700, dn. 239); Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 333; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 229; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 860; Karslı, **İcra İflas**, s. 355; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 315. Öğretide *Arslan*, İİK m. 134'de düzenlenen ihalenin feshi ile aslında bir cebri icra işleminin iptal edildiği, dolayısıyla söz konusu olanın ihalenin iptali kurumu olduğunu ancak Kanun'da, doktrinde ve uygulamada fesih terimi kullanıldığını ifade etmektedir (Ramazan Arslan, **İcra İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi,** Ankara, Üniversitesi Yayınları, 1984, Ankara, s. 73).

İhalenin feshi sebepleri, ihaleye hazırlık dönemine ilişkin sebepler, ihalenin yapılmasındaki usûlsüzlüklere dair sebepler, ihaleye fesat karıştırılması ve satılan malın esaslı niteliklerinde alıcının hataya düşmesi olmak üzere dört grupta toplanabilir[120].

İhalenin feshi talebinin süresi, ihale tarihinden itibaren yedi gündür (İİK m. 134, f. 2). Ancak satılan malın esaslı vasıflarındaki hatayı ya da ihaledeki fesadı daha sonra öğrenen ilgili veya kendisine satış ilânı tebliğ edilmeyen ilgili, ihalenin yapıldığına ilişkin kararın elektronik satış portalında ilan edildiği tarihten itibaren bir yılı geçmemek üzere, bu durumu öğrenme tarihinden itibaren yedi gün içinde ihalenin feshini isteyebilir (İİK m. 134, f. 10).

Kanun, ihalenin feshini isteyebilecek kişileri sınırlı olarak saymıştır[121]. İhalenin feshini, satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmî sicilinde kayıtlı olan

---

[120] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 284-287; Arslan, **İhalenin Feshi**, s. 71-152; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 334; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 229-230; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 864; Karslı, **İcra İflas**, s. 357; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 316. Kanun'da satış bedelinin ödenmemesi nedeniyle ihalenin feshi de düzenlenmiştir (İİK m. 133). Ancak satış bedelinin ödenmemesi nedeniyle ihalenin feshi, icra dairesinin kendiliğinden ihaleyi feshetmesi sonucunu doğurur ve bahsi geçen ihalenin feshi sebeplerinden ayrılır. Zira ihalenin feshi sebeplerinde usûlsüz olarak veya kanuna aykırı yapılmış bir ihale vardır ve icra mahkemesine ihalenin feshi talebinde bulunulmaktadır (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 700; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 333; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 229; Karslı, **İcra İflas**, s. 355). İİK m. 133'de ise, kendisine mal ihale olunan kimsenin derhal veya verilen mühlet içinde (İİK m. 118) parayı vermemesi durumunda, ihale kararının icra memuru tarafından kaldırılması söz konusudur. Ancak burada da, icra memuru ihale kararını kendiliğinden kaldırmazsa, ilgililerin süresiz şikâyete başvurma imkânı söz konusu olacaktır (Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 859; Karslı, **İcra İflas**, s. 355). Doktrinde çoğunlukta olan görüşe göre, Kanun'da bir süre öngörülmemiş olmakla beraber, İİK m. 133 ve 134 birlikte ele alınarak bir yıllık hak düşürücü sürenin İİK m. 133'e göre ihalenin feshinin istenmesi durumunda da uygulanması, kanun koyucunun amacına uygun olacaktır (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 688; Arslan, **İhalenin Feshi**, s. 218; Mert Namlı, **İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi ve Paraya Çevrilmesi**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 545). Yargıtay'ın kararları da bu yöndedir (Y. 12. HD., 2009/17566 E., 2009/25695 K, 21.12.2009 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.03.2019).

[121] *"... Görüldüğü üzere, maddede ihalenin feshini isteyebilecek olanlar sınırlı olarak sayılmıştır. (...) Bu durumda adı geçenin İİK.'nun 134. maddesinde belirlenen 'satış isteyen alacaklı' sıfatı bulunduğundan ihalenin feshini istemeye hakkı vardır..."*, HGK., 2013/12-1284 E., 2015/890 K., 04.03.2015 T., **MİHDER**, C. 12, S. 33, 2016/1, s. 175-177; Aynı yönde: 12. HD., 15937/15590, 09.11.1995 T., (Uyar, Uyar, Uyar, **Şikayet**, s. 25); *"...İİK.nun 134/2. maddesinde ihalenin feshini isteyebilecek kişiler açıkça belirtilmiş ve borçlu da fesih isteyebilecek kişilerin içinde sayılmıştır. Borçlu tabirinden anlaşılması gereken, somut olayda da gözlendiği gibi, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takipte ipotek akdinde taşınmaz maliki olmasa da, borcun kaynağına esas teşkil eden kredi sözleşmesinde borçlu sıfatı bulunan kişinin de ihalenin feshini istemekte hukuki menfaati bulunduğu gözönüne alındığında, maddede açıklanan borçlu kapsamına dahil edilmesi gerekmektedir..."*, 2. HD., E. 2017/7799 K. 2017/15172 T. 6.12.2017, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.02.2018.

ilgililer ve sınırlı aynî hak sahipleri ile pey sürmek suretiyle ihaleye katılanlar, yurt içinde bir adres göstermek şartıyla isteyebilir (İİK m. 134, f. 2, c. 1)[122]. İhalenin feshini isteyebilecek olan tapu siciline göre ilgili kişiler, ihalenin yapıldığı tarihe göre tespit edilir[123]. Kanun'da ihalenin feshini talep edebilecek kişilerin sınırlı olarak sayılmasının nedeni, kötü niyetle ihalenin feshinin istenmesine engel olmaktır[124]. Kanun'da ihalenin feshini isteyebilecek kişiler arasında sayılmamış olan kişilerin ihalenin feshini istemeleri durumunda bu talepleri aktif husumet ehliyeti yokluğu nedeniyle reddedilir[125].

Kural olarak ihalenin feshi taleplerini incelemekle icra mahkemesi görevlidir[126]. İhalenin feshi, satışı yapan icra dairesinin tâbi olduğu icra mahkemesinden "şikâyet" yoluyla istenir[127]. Bu nedenle, ihalenin feshi davalarında uygulanacak usûl, şikâyette uygulanan usûldür[128]. Dolayısıyla, ihalenin feshi talebi,

---

[122] Satış isteyen alacaklı, borçlu, resmî sicilde kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişiler tarafından yapılan ihalenin feshi talebinde, ilgili kişilerin muhtemel zararına karşılık, ihale bedelinin yüzde beşi oranında teminat gösterilmesi şarttır (İİK m 134, f. 4).

[123] *"...İİK'nun 134. maddesinin 2. fıkrasında; "İhalenin feshini, Borçlar Kanunu'nun 226. maddesinde yazılı sebepler de dahil olmak üzere, yalnız satış isteyen alacaklı, borçlu, tapu sicilindeki ilgililer ve pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenlerin" isteyebileceği hususu düzenlenmiş olup, ihalenin feshini isteyebilecek olanlardan "tapu sicilinde ilgili" kişilerin saptanmasında ihale tarihi esas alınmalıdır..."*, 12. HD., E. 2017/5158 K. 2017/14527 T. 23.11.2017 , **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.02.2018.

[124] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 231.

[125] Y. 12. HD., 3292/4135, 12.03.2001 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.03.2021.

[126] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 287; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 700; Arslan, **İhalenin Feshi**, s. 157; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 333; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 230; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 861; Karslı, **İcra İflas**, s. 355, 358. Ancak HMK m. 322 uyarınca ortaklığın satış suretiyle giderilmesi işlemlerine dair şikâyetlerde, ortaklığın giderilmesine karar vermiş bulunan sulh hukuk mahkemesi görevlidir.

[127] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 700, 708; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 24, 287; Arslan, **İhalenin Feshi**, s. 157; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 230; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 335; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 860; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 884; Karslı, **İcra İflas**, s. 359; Güray Erdönmez, "İcra ve İflâs Hukukunda İhalenin Feshini İsteyebilecek Kişiler", **MİHDER**, S. 10, 2008/2, s. 358. Yargıtay kararları da ihalenin feshi talebinin usul hukuku anlamında bir dava değil şikâyet niteliğinde olduğu yönündedir: 12. HD., 32381/361, 16.01.2017 T.; 12. HD.,31672/25863, 22.12.2016 T; 12. HD., 10926/12765, 02.05.2016 T. (Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 3-4).

[128] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 706; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 237; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 287; Arslan, **İhalenin Feshi**, s. 188.

bir dava değildir ve icra mahkemesi ihalenin feshi talebini basit yargılama usûlüne göre inceler[129].

İİK m. 134, f. 2, c. 3 hükmüne göre, ihalenin feshi talebi üzerine icra mahkemesi talep tarihinden itibaren yirmi gün içinde duruşma yapmalı ve taraflar gelmeseler bile karar vermelidir. Kanun'daki düzenleme uyarınca, burada, icra mahkemesinin kural olarak duruşma yapması gereken hâllerden biri söz konusudur[130]. Ancak 7343 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu m. 134'te yapılan değişiklik ile ihalenin feshi talebinin usûlden reddedilmesi gereken hâllerde duruşma yapılmadan da karar verilebileceği düzenlemesi maddeye eklenmiştir.

İhaleye konu şey hakkında hem istihkak iddiasında bulunulması, hem de ihalenin feshinin istenmesi durumunda mahkeme, öncelikle istihkak iddiasını incelemelidir[131]. İhalenin feshini talep eden taraf, maddi vakıa teşkil eden iddialarını her türlü delille ispat edebilir[132]. İcra mahkemesi, ihalenin feshi talebini incelerken, genel hükümlere göre yargılama yapar, her türlü delili inceleyebilir[133].

İcra mahkemesinin, ihalenin feshi talebine dair yapacağı inceleme sonucunda vereceği karar, fesih talebinin kabulü veya fesih talebinin reddi şeklinde olacaktır. İcra mahkemesi iddia edilen ihalenin feshi sebebinin bulunmadığı kanaatine varırsa, ihalenin feshi talebini esastan reddeder[134]. Kötü niyetli ihalenin feshi taleplerini

---

[129] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 700, 719; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 239, 240; Arslan, **İhalenin Feshi**, s. 188; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 335; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 232.

[130] Ayrıca, yine Kanun'un ifadesine göre, ihalenin feshi duruşmasına taraflar gelmezse veya gelip de takip etmeyeceklerini bildirse dahi, icra mahkemesi dosyanın işlemden kaldırılmasına (HMK m. 150) karar veremeyecektir (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 720).

[131] Uyar, "İstihkak Davalarında Yargılama Usulü", s. 326.

[132] *"...İİK.nun 134/2. maddesi göndermesi ile uygulanması gereken Türk Borçlar Kanunu'nun 281. maddesi uyarınca; kanuna veya ahlâka (adaba) aykırı şekilde ihaleye fesat karıştırılmış olması, ihalenin feshisebebidir. İhalenin amacına ulaşmasını ve malın gerçek değerine satılmasını, ihalenin sağlıklı ve normal şartlarda yapılmasını engelleyici, dürüstlük kuralları ile bağdaşmayan davranışlarda bulunulması ve ihaleye katılıma engel olunması, ihaleye fesat niteliğindedir. Taraflar, fesat nedeni olarak ileri sürdükleri maddi vakıaları tanık dahil her türlü kanıtla ispat edebilir..."*, 12. HD., E. 2017/8402 K. 2017/15360 T. 11.12.2017, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.02.2018.

[133] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 720; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 336; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 232; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 321.

[134] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 721; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 240; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 337.

önlemek bakımından, Kanun'da ihale bedelinin %10'u oranında bir para cezası öngörülmüştür[135]. İcra mahkemesi şu hâllerde ihalenin feshi talebinin reddine karar verirse ihalenin feshini talep edeni feshi istenen ihale bedelinin yüzde onuna kadar para cezasına mahkûm eder: Satış isteyen alacaklının, borçlunun, mahcuzun resmî sicilinde kayıtlı olan ilgililerin ve sınırlı ayni hak sahipleri ile pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenlerin dışındaki kişilerce ihalenin feshinin talep edilmesi, satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmî sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişiler bakımından feragat nedeniyle ve işin esasına girerek ihalenin feshine karar verilmesi (İİK m. 134, f. 5)[136].

İcra mahkemesi iddia edilen ihalenin feshi sebebinin bulunduğu kanaatine varırsa, vereceği karar ihalenin feshi kararı olacaktır. Bu kararın kesinleşmesi üzerine ise alıcının ihale dolayısıyla elde ettiği mülkiyet hakkı son bulacaktır[137]. Bu kararın kesinleşmesinden sonra alacaklının talebi üzerine ilgili mal, yeniden artırmaya çıkarılır.

---

[135] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 721; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 234; "*…İİK'nun 134/2. maddesi uyarınca ihalenin feshi talebinin reddine karar verilmesi halinde mahkeme davacıyı feshi istenilen ihale bedelinin yüzde onu oranında para cezasına mahkum eder. Yasanın bu hükmü emredici nitelikte olup kamu düzenine ilişkin bulunduğundan mahkemece re'sen uygulanmalıdır…"*, Y. 2. HD., E. 2017/5817 K. 2017/15033 T. 4.12.2017; Aynı yönde: Y. 12. HD., 2018/13691 E., 2019/3569 K., 05.03.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.02.2020. İcra mahkemesinin ihalenin feshi talebinin reddi hâlinde para cezasına hükmedeceğine dair İİK m. 134'ün 2. fıkrasının dördüncü cümlesinin, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istenmiş, ancak Anayasa Mahkemesince *"…Takip hukukuna özgü bir yaptırımın düzenlendiği itiraz konusu kuralla, gereksiz ve dayanaksız başvurular önlenerek ihalenin kesinleşmesinin sürüncemede bırakılmasının engellenmesi, ihale sürecinin en kısa süre içerisinde gerçekleştirilmesi ve bu sayede kamusal bir işlem olan ihaleye olan güvenin korunması ve artmasının sağlanması amaçlanmıştır…"* ve *"…Düzenlemenin amacının, ihalenin feshi davasını açacakları iyi niyetli, esas saiki hak arama amacı olan, haklı nedenleri olan davaların açılmasına sevk etmek, bununla birlikte ihale sürecinin hızlı ve etkili biçimde gerçekleşmesini temin etmek olduğu anlaşıldığından, ihalenin feshi davasının reddedilmesi durumunda para cezasına hükmedilmesinin ve bu para cezasının da nispi bir oran olarak belirlenmesinin amaç ve araç arasında makul ve uygun bir ilişki kurduğu ve düzenlemenin amacına ulaşmaya elverişli olduğu görülmekle, kuralın ölçüsüzce düzenlendiği söylenemeyeceğinden söz konusu düzenlemede hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yön bulunmamaktadır…"* gerekçeleri ile iptal istemi reddedilmiştir (Anayasa Mahkemesi, E: 2012/68, K: 2012/182, T: 22.11.2012) **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.06.2018.

[136] İcra ve İflâs Kanunu'na 7343 sayılı Kanun ile eklenen Geçici Madde 18 uyarınca, İİK m. 134 hükmünde 7343 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte ilk derece mahkemeleri, bölge adliye mahkemeleri veya Yargıtay'da görülmekte olan ihalenin feshi talepleri hakkında uygulanmaz. İhale bedelinin yüzde onuna kadar para cezasına mahkûmiyete ilişkin hüküm ise görülmekte olan ihalenin feshi talepleri hakkında da uygulanır.

[137] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 723; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 337.

İhalenin feshi talebini inceleyen icra mahkemesinin inceleme yetkisi sınırlı olmayıp, icra mahkemesi bu incelemede her türlü delile dayanarak inceleme yapabildiğinden ve esastan red talebinin kesinleşmesi ile ihale de kesinleşeceğinden, bu talebin reddine dair icra mahkemesi kararları kesin hüküm teşkil eder[138].

6. İcra Mahkemesinin Diğer Görevleri

İcra ve İflâs Kanunu'nun birçok maddesinde, icra mahkemesinin görev alanına giren dava ve işlere dair düzenlemeler yer almaktadır. İcra-iflâs dairelerinin gözetimi ve denetimi (İİK m. 13) iflâs idaresinin hesap pusulalarını onaylamak (İİK m. 223, son), icranın geri bırakılmasına karar vermek (İİK m. 33), takibin taliki veya iptaline karar vermek (İİK m. 71), mahcuz taşınır malların üçüncü kişilerde bulunması ve verilen süre içinde ilgililerin malları teslim almamaları halinde taşınır malların satışıyla ilgili karar vermek (İİK m. 88, 6), iştirak halindeki mülkiyet hisselerinin nasıl paraya çevrileceğine karar vermek (İİK m. 121) icra mahkemesinin diğer görevlerine örnek olarak verilebilir[139].

---

[138] Kuru, **HMU C. V**, s. 5048, 5268, 5269; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 80, 571; Kuru, **İcra İflas**, s. 339; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 347; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 66, 366; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 206; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 235; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 67, 679, 888; Muşul, **Şikâyet**, s. 475-477; ; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 584-585. Yargıtay'ın, bu red kararının yolsuz tescil nedeninin ortadan kaldırmaması sebebiyle her zaman tapu iptal ve tescili davası açılabileceği yönünde kararları da bulunmaktadır. Yargıtay'ın bu yöndeki kararları, ihalenin feshi için öngörülen 1 yıllık sürenin geçmesi ile ihalenin kesinleştiği, bu süre geçtikten sonra tapu iptali ve tescili davası ile ihalenin feshini isteme neticesi meydana getirilebilmesinin cebrî ihalelere duyulan güveni ve ilgiyi azaltabilecek olması gerekçeleri ile eleştirilmiştir (Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz**, İcra İflas**, s. 366).

[139] İcra mahkemesinin Kanun'da düzenlenen diğer görevleri: borçlu veya vekili veyahut müstahdemi bulunamazsa söz konusu eşyanın masrafı ileride borçluya iletilmek üzere peşin olarak alacaklıdan alınıp emin bir yerde veya alacaklının sorumluluğunda muhafaza ettirilmesi ve icra dairesince hemen yapılacak tebligat üzerine borçlunun eşyanın bulunduğu mahalde ise 5, değil ise 30 gün içinde eşyayı almaktan veya masrafı ödemekten imtina eder ise yahut lüzum görülürse icra müdürünün bu malları satarak masrafı ifa etmesine dair bir karar vermek (İİK m. 26), üçüncü şahıslardaki mal veya alacakların haczinde, üçüncü şahıs haciz ihbarnamesine itiraz ederse, alacaklının bunun aksini icra mahkemesinde ispat etmesi üzerine alacaklının üçüncü şahsın İİK'nın 338. maddesine göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkûm edilmesini talep etmesi üzerine bu talebi incelemek (İİK m. 89), ipotekli alacakta alacaklının gaip bulunması veya borcu almaktan imtina etmesi hallerinde icra dairesine borçlu tarafından yatırılan paranın alacaklı namına hıfzına ve ipotek kaydının silinmesine karar vermek (İİK m. 153), İİK m. 251'e göre verilen aciz vesikasına müsteniden takibe girişilirse müflisin yeni mal iktisap etmediği itirazını incelemek, paralar dağıtıldıktan sonra iflâs idaresinin mahkemeye vereceği son rapor üzerine iflâsın idaresinde hata ve noksan olup olmadığını incelemek ve bu hataları ve noksanlıkları iflâs idaresine düzelttirmek (İİK m. 254), iflâsta adi tasfiyenin 6 ay içinde bitirilmemesi halinde basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar vermek için alacaklılar toplanamamışlar veya böyle bir karar verememişlerse bu süreyi

İcra mahkemesi ayrıca, icra suçlarına dair bir ceza mahkemesi gibi ceza yargılamasında geçerli olan kurallar dairesinde yargılama yapıp karar verir[140]. İcra mahkemesi hâkiminin aynı zamanda ceza hâkimi sıfatıyla yargılama yapması, icra ceza mahkemesi olarak bağımsız mahkemelerin bulunduğu anlamına gelmez[141]. Bu durumda icra mahkemesinin hukuk mahkemesi veya ceza mahkemesi sıfatıyla yargılama yapması söz konusudur[142]. Tezimizin konusunu icra mahkemesinin hukuk mahkemesi sıfatıyla verdiği kararlara karşı istinaf yoluna başvurulması oluşturduğundan, icra mahkemesinin ceza mahkemesi sıfatıyla incelediği uyuşmazlıklar bu çalışmada incelenmeyecektir.

İcra mahkemesi, İcra ve İflâs Kanunu'nda kendisine verilen görevlerinin yanı sıra, özel kanunlarla kendisine verilen görevleri de yerine getirir. Örnek olarak, 6183 sayılı AATUHK m. 99 hükmü uyarınca, satış komisyonu tarafından ihalesi yapılan gayrimenkûller hakkında açılacak ihalenin feshi davalarını incelemek, icra mahkemesinin görevlerindendir[143].

---

uzatmak (İİK m. 256), fevkalâde müddetin kabul veya reddine ve fevkalade müddetin kaldırılmasına karar vermek (İİK m.328).

140 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 66; Yılmaz, **İİK Şerhi,** s. 50; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 51; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 206; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 55; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 43.

141 *"...İİK'nun 331 ve sonraki maddelerinde icra iflas suçlarından büyük bir kısmına bakmak ve bu suçlar için ceza vermekicra mahkemesinin görevi içindedir. İcra mahkemesi icra ve iflas suçları hakkında karar verirken ceza mahkemesi gibi hareket eder. İcra mahkemesi İİK 89/4 maddesine göre açılan ceza ve tazminat davasını hem ceza hem hukuk mahkemesi sıfatı ile inceleyip karara bağlar. İİK'nun 89/4 fıkrası hükmü uyarınca davada görevli mahkeme icra mahkemesidir. İcra hakimi davanın niteliğine göre hem hukuk hem de ceza hakimi sıfatını haizdir. İİK'nun 89/4. maddesi hükmüne göre hem ceza hem tazminat talep edilmiş ise icra hakiminin davaya icra ceza hakimi sıfatı ile bakması gerekir (...). Anılan davaya ceza hakimi sıfatı ile bakılması icra ceza mahkemesi olarak bağımsız mahkemenin bulunduğu anlamına gelmez...",* 12. HD., 2014/13347 E., 2014/15905 K., 03.06.2014 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 28.06.2017.

142 *"...Bütün bu düzenlemelerde de icra hukuk ve icra ceza mahkemesi şeklinde bir görev farklılığından söz edilmemiştir. Farklılık sadece aynı mahkemenin farklı sıfatlarla hareket etmesine dayalıdır ve bu farklılık usul hukuku bakımından ancak "iş bölümü" farklılığı olarak ifade edilebilir (...) aynı icra mahkemesinin farklı sıfatlarla yargılama yapması bir görev ilişkisi şeklinde değerlendirilemez. Bu hâliyle aynı mahkemenin farklı sıfatlarla yapacağı yargılama bakımından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun görevsizliğe dair 20. maddesi hükmü de uygulanamaz..."*, HGK. 2017/12-373 E., 2018-319 K., 21.02.2018 T. Aynı yönde: HGK, 2013/12-1711 E., 2013/1024 K., 13.03.2015 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 16.04.2020.

143 6183 sayılı Kanun'da gayrimenkuller hakkında açılacak ihalenin feshi davalarına bakmaya icra mahkemesinin görevli olduğunun açıkça düzenlenmesine karşın, menkuller hakkında yapılan ihalenin feshinde hangi mahkemenin görevli olacağında dair açık bir düzenleme bulunmamaktadır (Karslı, **İcra İflas**, s. 75). Bu hususta Yargıtay, menkûl ihalelerinin idarî bir işlem olması

II. İcra Mahkemesinde Yargılama Usûlü

A. Genel Olarak

İcra ve İflâs Kanunu, kural olarak icra mahkemesinde uygulanacak yargılama usûlünün basit yargılama usûlü olduğunu açıkça düzenlemiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nun *"yargılama usulleri"* kenar başlıklı 18. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, icra mahkemesine arz edilen hususlar acele işlerden sayılır ve bunlarda basit yargılama usûlü uygulanır[144]. Bu genel kuralın yanı sıra, İcra ve İflâs Kanunu'nda yargılama usûlüne dair özel hüküm bulunan hâllerde, bu özel hükümler uygulanır. İcra ve İflâs Kanunu'nda hüküm bulunmayan hâllerde ise, uygun düştüğü ölçüde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulama alanı bulur[145].

---

gerekçesine dayanarak, bu durumda vergi mahkemelerinin görevli olacağına dair karar vermektedir (12. HD, 2011/12388 E., 2011/30726 K., 27.12.2011 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2017). 6183 sayılı Kanun m. 108 hükmü uyarınca, paraya çevrilecek malların arttırılmasına katılmamaları gereken kişilerin bu yasağa rağmen katıldıkları ihalelerin feshi davaları da icra mahkemesinde görülür (Karslı, **İcra İflas**, s. 75).

144 Basit yargılama usûlü HMK'de 316-322. maddeler arasında düzenlemiştir. Asıl olan, yazılı yargılama usulünün uygulanması olup, basit yargılama usûlünün uygulanması için bu hususa dair açık bir düzenleme bulunması gerekmektedir, (Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2090). Bu işler adlî tatilde de görülebilecek işler olduğundan; şikâyet, itirazın kaldırılması ve istihkak davaları adlîtatilde de görülür (Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 51). İsviçre hukukunda icra mahkemelerindeki (Zwangsvollstreckungsgericht) yargılamada, İsviçre Usûl Kanunu 248 vd. maddelerinde düzenlenen seri yargılama usûlü (summarische Verfahren) uygulanır (Myriam A. Gehri, Ingrid Jent-Sørensen, Martin Sarbach, **ZPO Kommentar Schweizerische Zivilprozessordnung**, Orell Füssli Kommentar, Füssli Verlag, 2. Auflage, 2015, s. 682).

145 *"...İcra mahkemelerinin yargılama usulleri İİK'da düzenlenmiştir buna göre, bu kanunda hüküm bulunmayan durumlarda ve uygun düştüğü ölçüde HMK'nın hükümleri uygulanır..."*, Y. HGK 2013/2195 E., 2015/1141 K., 01.04.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.12.2017; *"...İcra mahkemelerinde H.M.K.nın uygulanması konusuna gelince, icra mahkemesi 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 4. maddesinde düzenlenmiş olan ve münhasıran icra ve iflas işleri için kurulmuş bulunan özel bir yargı organıdır, icra mahkemelerinin yargılama usulleri İ.İ.K.da düzenlenmiştir buna göre, bu kanunda hüküm bulunmayan durumlarda ve uygun düştüğü ölçüde H.M.K.nın hükümleri uygulanır..."*, HGK, 2013/12-2195 E., 2015/1141 K., 01.04.2015 T. **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.03.2018; *"...6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, İcra ve İflas Kanunu'nda bir hüküm olmayan hallerde, ancak İcra ve İflas Kanunu'nda açıkça gönderme olması (İİK 50, 68/a-4 gibi) veya bu kanunun özel veya genel hükümlerine aykırı olmaması (zorunlu dava arkadaşlığı) hallerinde uygulanabilir. Bu ilkeler ışığında HMK'nun 209/1. maddesinin ilamsız icra takiplerine etkisi değerlendirilmelidir. Bu maddeye göre "adi bir senetteki yazı veya imza inkar edildiğinde, bu konuda bir karar verilinceye kadar, o senet herhangi bir işleme esas alınamaz." Bu maddenin icra takiplerinde uygulanması gerektiğine ilişkin olarak İcra ve İflas Kanununda bir hüküm bulunmamaktadır. Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile yapılan takipte, takibe konu kambiyo senedi altındaki imzaya itiraz, İİK'nun 170. maddesinde özel olarak düzenlendiğinden, imza inkarı nedenine dayalı sahtelik iddiası hakkında, sonraki genel kanun olan HUMK'nun 209. maddesi uygulanamaz. İmza itirazı, İİK'nun 170/1. maddesi uyarınca satıştan başka icra takip muamelelerini durdurmaz. Ancak icra mahkemesi itirazla ilgili kararına kadar takibin geçici olarak*

Basit yargılama usûlü, yazılı yargılama usûlüne göre daha basit ve daha merasimsizdir[146]. Bu yargılama usûlü, daha hızlı sonuçlandırılması amaçlanan ya da daha kısa veya kolay bir inceleme ile sonuçlandırılabilecek davalar ve işler için kabul edilir[147]. İcra ve iflâs takiplerinin özelliklerinin bir gereği olarak, icra mahkemesinin genel mahkemelere nazaran daha hızlı karar vermeleri gerekir[148]. Zira icra takiplerinde, mümkün olan en az masrafla takibin sonuçlanması ve hızlılık amaçlanmaktadır[149].

Genel düzenleme, icra mahkemesinde basit yargılama usûlünün uygulanması olmakla birlikte, İcra ve İflâs Kanunu'nda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan basit yargılama usûlüne dair düzenlemelere göre farklılık arz eden düzenlemeler de mevcuttur[150]. Bu düzenlemelerden biri icra mahkemesine yapılacak taleplerin ve verilecek cevapların şekline dair İİK m. 18, f. 2 hükmüdür.

---

durdurulmasına karar verebilir (İİK 170/2)…", 12. HD., 2014/9111 E., 2014/13435 K., 07.05.2014 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 27.10.2017.

146 Kuru, Aydın, **İstinaflı Usul**, s. 634; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 462; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 546; Talih Uyar, "İcra Tetkik Merciinde Yargılama Usulü", **75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2004, s. 708; Karslı, **İcra İflas**, s. 85; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2092; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 188 Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 607.

147 Kuru, **El Kitabı C. II**, s. 1690; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 462; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 546; Muşul, **Şikâyet**, s. 429; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2092; Gülcan Sunar, "Medeni Usul Hukukunda Basit Yargılama Usulü", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002, s. 78.

148 Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 48; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 100.

149 Yılmaz, **İİK Şerhi,** s. 48; Karslı, **İcra İflas**, s. 91; Muhammet Özekes, **İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s. 82.

150 "*…Anılan maddeyle yargılamada "basit yargılama usulü'nün uygulanacağını belirtilmiş, ayrıca talep ve cevapların şekliyle duruşmaya dair hükümler sevkedilmiştir. Buna göre, İ.İ.K.daki düzenlemenin özel niteliği gereğince şikayet yoluna başvurmada dava dilekçesiyle ilgili H.M.K.hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Ancak bu düzenlemenin yanı sıra, aksine düzenlemeler de mevcuttur. Nitekim kambiyo senetlerine özgü iflas yoluyla takipte ödeme emrine yönelik şikayetin dilekçeyle ve icra dairesine yönelik olarak yapılması gereklidir. Bu cümleden hareketle, borçlunun icra mahkemesine başvurusu İ.İ.K.nın 16. maddesi kapsamında şikayet olup, H.M.K.anlamında dava niteliğini taşımaz. Şikayette yargılama usulü İ.İ.K.nın 18. maddesindeki hükümlere tabidir. Şikayetçi tarafça icra mahkemesine yapılan başvuru, İ.İ.K.nın 169/a ve 170. maddelerine dayalı borca ve imzaya itiraz istemine dair olup, yukarıdaki açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, bu başvurunun H.M.K.anlamında bir dava olarak nitelendirilmesi mümkün değildir ve bu sebeple de H.M.K.nın davaya dair kuralları somut olayda mutlak anlamda uygulanamaz ve şikayet dilekçesinin 6100 Sayılı H.M.K.nın 119. maddesinde yazılı şartları taşıması aranmaz...",* HGK, 2013/12-2195 E., 2015/1141 K., 01.04.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.03.2018.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 317, f. 1 hükmü uyarınca, basit yargılama usûlünde dava açılması ve davaya cevap verilmesi dilekçe ile olur. Aynı maddenin 4. fıkrası, dava ve cevap dilekçelerinin yönetmelikte belirlenecek formun doldurulması suretiyle de verilebileceği düzenlemesini içermektedir. BAİDMY m. 198 hükmünde de basit yargılama usûlünde dava ve cevap dilekçelerinin UYAP sisteminde yer alan dava ve cevap dilekçesi formları doldurulacak verilebileceği düzenlemesi yer almaktadır. İcra ve İflâs Kanunu m. 18, f. 2 hükmünde ise icra mahkemesine yapılacak taleplerin ve verilecek cevapların dilekçe ile veya icra mahkemesine ifade zaptettirmek suretiyle olabileceği öngörülmüştür[151].

İcra ve İflâs Kanunu m. 18, f. 2 hükmünde icra mahkemesine yapılacak taleplerin ve verilecek cevapların dilekçe ile veya sözlü olabileceği düzenlemesine karşın, İcra ve İflâs Kanunu'nda, bu talep veya cevapların yalnızca dilekçe ile yapılabileceğine dair hükümler de yer almaktadır (Örnek: İİK m. 172, İİK m. 285).

İcra mahkemesinde delil ikamesinde de basit yargılama usûlündeki genel düzenlemeden farklılık söz konusudur. Basit yargılama usûlünde, taraflar dilekçelerinde tüm delillerini açıkça (ve hangi vakıanın delili olduğunu da belirterek) bildirmeli, ellerinde bulunan delillerini dilekçelerine eklemeli ve başka yerlerden getirilecek belge ve dosyalar için de bunların bulunabilmesini sağlayan bilgilere dilekçelerinde yer vermelidir (HMK m. 318)[152]. Şikâyet prosedüründe ise hâkimin görevi somut olayı aydınlatmak olup, ihtiyaç duyulması durumunda hâkim delillerin mahkemeye sunulması için verilen süreden sonra da delillerin ikamesine karar verebilir veya kendisi delil araştırabilir[153]. Kanun'da işlemi yapan icra dairesinin dinlenmesi yolunun açılmış olması da hâkimin her an yeni delile ulaşması imkânına

---

[151] *"...davalının 24/08/2012 tarihli dilekçesinde harç yatırılmamış ise de ön büro müdürünün havalesi bulunduğu anlaşılmaktadır. İİK'nun 18/2. maddesi gereğince, " talep ve cevaplar dilekçe ile olabileceği gibi tetkik merciine ifade zaptettirmek suretiyle de" olabileceğinden davalı kiracının icra mahkemesine başvurusu şikayet niteliğindedir. İİK 16 ve devamı maddelerinde düzenlenen şikayet olup başvuru harcına tabi olup davalı harç yatırdığına ilişkin harç makbuzu ibraz etmemiştir. 06.02.1984 tarih ve 7/3 Sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre harca tabi davalarda dava harcın yatırıldığı tarihte açılmış sayılır..."*, HGK., 2013/6-1654 E., 2015/1106 K., 27.03.2015 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 28.06.2017.

[152] Uygulamada ise duruşma yapılan işlerde, delillerin ilk oturumda sunulmasına izin verilmektedir (Karslı, **İcra İflas**, s. 85).

[153] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 19, Kn. 601.

sahip olması sonucunu doğurur[154]. Bu husus da hâkime daha geniş bir inceleme alanı vermesi nedeniyle, icra mahkemesindeki yargılama prosedürünün basit yargılama usûlünden ayrıldığı noktalardandır[155].

Kural olarak, belli bir usûl kesitinden sonra dava malzemesinin ileri sürülememesini ifade eden teksif ilkesi, icra mahkemesi bakımından da geçerlidir[156]. Teksif ilkesinin içeriğini, tarafların belli bir usûl kesitine kadar bütün iddia ve savunma sebeplerini ileri sürmeleri, bu usûl kesitinden sonra iddia ve savunma sebeplerini artık ileri süreememeleri teşkil etmektedir[157]. Teksif ilkesinin bir sonucu olan iddianın veya savunmanın değiştirilmesi veya genişletilmesi yasağı, icra mahkemesindeki yargılama için de geçerlidir. Bu husus, itirazın kaldırılması duruşmasında, borçlunun, alacaklının dayandığı senet metninden anlaşılanlar hariç, itiraz sebeplerini değiştiremeyeceği ve genişletemeyeceği düzenlemesini içeren İİK m. 63 hükmünde açıkça ifade edilmiştir. Kural olarak, alacaklının muvafakati ile dahi borçlu icra mahkemesinde itiraz sebeplerini genişletemez[158].

İcra mahkemesinin, diğer mahkemelere oranla sınırlı bir inceleme yetkisi bulunmaktadır[159]. İcra mahkemesi, uyuşmazlığın çözümü için, kural olarak, keşif

---

154 Karslı, **İcra İflas**, s. 30.

155 Karslı, **İcra İflas**, s. 30.

156 İcra ve İflas Kanunu'nda bu kuralın istisnaları da düzenlenmiştir. Örneğin İİK m. 170/a uyarınca kambiyo senetlerine müstenid takipte icra mahkemesi hâkimi süresinde şikâyet ya da itiraz yapılması durumunda, takibin müstenidi olan senedin kambiyo senedi vasfını haiz olup olmadığını veya alacaklının kambiyo hukukuna göre takip hakkına sahip olup olmadığını re'sen dikkate alabilir ve ilgili hükümler uyarınca takibi iptal edebilir.

157 Karafakih, **a.g.e**., s. 77; Bilge, Önen, **Medeni Yargılama**, s. 297; Yavuz Alangoya, **Medeni Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanmasına İlişkin İlkeler**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1979, s. 4; Yavuz Alangoya, M. Kâmil Yıldırım, Nevhis Deren-Yıldırım, **Medenî Usul Hukuku Esasları,** Tıpkı 8. bs., Beta, İstanbul, 2011, s. 185; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 162; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 188; Tanrıver, **Medeni Usul**, s. 362; Deren Yıldırım, "Teksif İlkesi", s. 270; Muhammet Özekes, **Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003, s. 75; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 342; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 102; Seda Özmumcu, "1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Delillerin İkamesi Hakkındaki Hükümlerine Mukayeseli Bir Bakış", **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, S. 101-102, 2013, s. 57 dn. 56; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 260; Salih Keser, M. Ceren Erdem, "İstinafta Yeni Dava Malzemesi İleri Sürme Yasağı ve İstisnaları", **Prof. Dr. Necmettin Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 637.

158 Postacıoğlu, **İcra Hukuku Esasları**, s.161, 162; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s.120; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 65.

159 *"...İcra dairelerinin işlemleriyle ilgili olarak yapılan şikayet ve itirazlara dair uyuşmazlıkları, sınırlı ve biçimsel olarak incelemek ve en seri şekilde karara bağlamak icra mahkemelerinin*

yapamaz, tanık dinleyemez, bilirkişi incelemesi yaptıramaz ve yemin teklif edemez[160]. Ancak Yargıtay'ın uygulamasına göre, icra mahkemesince, yemin teklif edilemeyecek hususta yemin teklif edilmiş olmakla beraber mahkeme kararı ilgili uyuşmazlığı çözmek bakımından doğru ise, usûl ekonomisi ilkesi gereği bu karar onanmaktadır[161]. İcra mahkemesinde keşif, incelenen uyuşmazlığın niteliği bakımından zorunlu olması

görevidir. Bu sebeple icra mahkemelerinin yargılama yetkileri, genel mahkemelere göre sınırlıdır. Ekseriyetle, sadece yazılı belge üzerinden inceleme yaparak uyuşmazlığı çözüme kavuşturmak zorundadırlar...", 12. HD., 2015/29261 E., 2015/30819 K., 8.12.2015 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 28.06.2017; *"...dar yetkili icra mahkemesince hangi kira sözleşmesinin geçerli olduğu hususunun genel mahkemede yargılamayı gerektirdiği nazara alınarak bu gerekçe ile itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verilmesi ve uyuşmazlığın esası ile ilgili karar verilmediği için de alacaklı aleyhine kötü niyet tazminatına hükmedilmemesi gerekirken…"*, 12. HD., 1244 E, 2548 K., 11.03.2020 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 07.05.2021.

[160] Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 109; **Uyar**, Tetkik Merciinin Görev Alanı, s. 93; Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 429; Karslı, **İcra İflas**, s. 89, 90; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 63; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 76, 86; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 254. *"...İcra mahkemeleri şikâyet ve itirazları belli bir usule uyarak yargılayan ve objektif hukuk kurallarını şikayet ve itirazlara uygulamak suretiyle bunları takip hukuku bakımından kesin hükme bağlayan mahkemelerdir. Bu mahkemeler, takip hukukuna ilişkin uyuşmazlıkları çözme görevini yerine getirirken dar (sınırlı) yetkili olduklarından imzaya yönelik itirazı tanık dinleyerek sonuçlandıramazlar…"*, 12. HD., 2015/32286 E., 2016/11187 T., 14.04.2016 T., Aynı yönde Bkz. 12. HD., 2015/22824 E., 2016/4419 T., 18.02.2016 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 19.12.2018.

[161] *"...İcra mahkemeleri, genel olarak icra ve iflas takibi sırasında doğan uyuşmazlıkları sınırlı ve biçimsel olarak incelemeye ve karara bağlamaya yetkili olup, genel mahkemeler gibi geniş yetkili değildir. Bu mahkemelerde kural olarak tanık dinlenmez, yemin teklif edilemez, bilirkişi incelemesine başvurulamaz. İİK.nun 169/a-l. maddesi gereğince borcun bulunmadığı veya itfa yahut imhal edildiği resmi veya imzası ikrar edilmiş bir belge ile kanıtlandığı takdirde mahkemece borçlunun borca itirazı kabul edilir. Somut olayda, borçlunun itfaya dayalı itirazında İİK 169/a-l maddesinde belirtilen belgelerden biri ile iddasını ispatlayamaması nedeni ile talebin reddi gerekirken icra hukuk mahkemesinde yemin teklif edemeyeceği gözetilmeden alacaklı tarafa yemin teklifi ile işin halli isabetsiz ise de usul ekonomisi açısından sonucu doğru mahkeme kararının onanması cihetine gidilmiştir…"*, 12. HD., E. 2013/841 K. 2013/9810 T. 18.3.2013, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.02.2018; *"...Somut olayda, borçlunun itirazını İİK'nun 169/a-l. maddesinde belirtilen belgelerden biri ile ispatlayamaması nedeni ile davanın reddi gerekirken ve yine icra hukuk mahkemesinde yemin teklif edilemeyeceği gözetilmeden yemin talebinin usulüne uygun olmadığından bahisle davanın reddi isabetsiz ise de, sonuçta istem reddedildiğinden sonucu doğru mahkeme kararının onanması gerekmiştir…"*, 12. HD., E. 2015/10883 K. 2015/22374 T. 29.9.2015, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.02.2018; *"...İcra mahkemeleri, genel olarak icra ve iflas takibi sırasında doğan uyuşmazlıkları sınırlı ve biçimsel olarak incelemeye ve karara bağlamaya yetkili olup, genel mahkemeler gibi geniş yetkili değildir. Bu mahkemelerde bazı istisnalar hariç (ihalenin feshi istihkak davası gibi) kural olarak tanık dinlenmez,yemin teklif edilemez, bilirkişi incelemesine başvurulamaz. (...) Somut olayda, borçlunun, senedin anlaşmaya aykırı olarak sonradan doldurulduğuna ilişkin itirazı konusunda yazılı bir belge sunmaması nedeniyle talebin reddi gerekirken icra hukuk mahkemesinde yemin teklif edilemeyeceği gözetilmeden alacaklı tarafa yemin teklifi ile işin halli isabetsiz ise de usul ekonomisi açısından sonucu doğru mahkeme kararının onanması cihetine gidilmiştir…"*, 12. HD., E. 2013/27992 K. 2013/36727 T. 19.11.2013, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.02.2018.

durumunda yapılabilir[162]. İcra mahkemesi, genel hükümlere göre yargılama yaptığı istihkak davaları ve ihalenin feshinde ise tanık dinleyip yemin teklif edebilir[163].

İcra ve İflâs Kanunu m. 18, f.1'de, icra mahkemesine arzedilen hususların acele işlerden sayıldığı ifadesine yer verilmiştir. Bu nedenle, icra mahkemesinde görülecek dava ve işler, adlî tatilde de görülebilir (HMK m. 103/f. 1/ h)[164].

Sonuç olarak, icra mahkemesinde kural olarak basit yargılama usûlü uygulanmakla beraber, yer yer basit yargılama usûlünün tam olarak uygulanmadığı ve icra mahkemesi hâkiminin daha sınırlı bir inceleme imkânı olduğu söylenebilir. Ancak Kanun'da genel hükümlere göre bakılacağı düzenlenmiş bulunan uyuşmazlıklarda, icra mahkemesi genel hükümlere göre yargılama yapacağından, bu hâllerde icra mahkemesi hâkiminin inceleme imkânı sınırlı değildir.

B. İcra Mahkemesinde Duruşma Yapılması

İcra ve İflâs Kanunu'nun *"yargılama usulleri"* kenar başlıklı 18. maddesi uyarınca, kural olarak, icra mahkemesi hâkimi, şikâyet konusu işlemi yapan icra dairesinin açıklama yapmasına gerek olup olmadığını ve duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir eder[165]. İcra mahkemesi hâkimi duruşma yapılmasını uygun görürse ilgilileri en kısa zamanda duruşmaya çağırmalı ve gelmeseler bile gereken kararı vermelidir (İİK m. 18, f. 3, c. 1). Maddenin ifadesi, ancak aksine hüküm bulunmayan hâllerde icra mahkemesinin duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir edebileceği yönündedir. Kanun'da açıkça duruşma yapılması öngörülmüş olan hâllerde ise icra mahkemesi hâkimi duruşma yapmadan karar veremeyecektir. İcra

---

[162] Uyar, Uyar, Uyar, **Şikâyet**, s. 427.

[163] Postacıoğlu, **İcra Hukuku Esasları**, s.652; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s.438; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 109; Karslı, **İcra İflas**, s. 91; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 257, 258.

[164] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 67; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 29; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 51; Arslan, Yılmaz, Ayvaz, **İcra İflas**, s. 82; Taş Korkmaz, **a.g.m.**, s. 21.

[165] İcra mahkemelerinde basit yargılama usûlünün uygulanacağı düzenlemesi olmasaydı dahi, HMK'nin basit yargılama usûlüne tâbi dava ve işleri düzenleyen 316. maddesinin 1. fıkrasının b bendindeki düzenleme dolayısıyla bu hâllerde basit yargılama usûlünün uygulanacağı konusunda tereddüt olmayacaktı. Bu düzenleme uyarınca, doğrudan dosya üzerinden karar vermek konusunda kanunun mahkemeye takdir hakkı tanıdığı dava ve işler, kanunda açıkça belirtilenler dışında basit yargılama usûlünün uygulanacağı hâllerdendir.

mahkemelerinde duruşma, Kanun'un açıkça duruşma yapılmasını öngördüğü hâllerde veya Kanun'da icra hâkimine seçim hakkı verilen durumlarda hâkim tarafından duruşma yapılması gerek görülen hâllerde yapılacaktır[166].

İcra mahkemesi duruşma yapılmayan işlerde en geç on gün içinde kararını vermelidir (İİK m. 18, f.3, c.2). Bu düzenlemenin amacı, uyuşmazlıkların mümkün olan en kısa sürede sonuçlandırılmasıdır[167]. Kanun'da öngörülmüş bulunan bu on günlük süre düzenleyici süre olup, icra mahkemesi kararını bu süre içinde veremese dahi kararı geçerli olacaktır. Ancak bu sürenin haklı görülemeyecek kadar aşılması, Anayasa'nın 36. maddesindeki makûl sürede yargılanma hakkına aykırıdır[168]. Makûl sürede yargılanma hakkı, adil yargılanma hakkına dahildir[169]. Duruşmalar, ancak zorunluluk hâlinde ve otuz günü geçmemek üzere ertelenebilir (İİK m. 18, f.3, c.3)[170].

İcra mahkemesi hâkiminin duruşma yapılması konusundaki takdir hakkı mutlak olmayıp, somut uyuşmazlığın niteliğine ve tarafların iddia ve delillerine göre

---

166 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 548; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 44; Uyar, Tetkik Merciinde Yargılama Usulü, s. 718; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 58- 60. İcra ve İflas Kanunu'na göre, şu hâllerde duruşma yapılarak karar verilmesi gerekmektedir: itirazın kaldırılması taleplerinde (m.68, 68/a, 70, 145, 150a, 169a, 170, 170b, 269d); üçüncü kişilerdeki mal ve alacakların haczinde (m.89/f. 4) üçüncü şahıs haciz ihbarnamesine süresinde itiraz ederse, alacaklının üçüncü şahsın verdiği cevabın aksini iddia etmesi hallerinde, istihkak davalarında (m.97/6 ve 99); ihalenin feshi taleplerinde (m.134); kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte borca (m.169a) ve imzaya (m.170) itiraz halinde tahliyesi istenen gayrimenkulde bulunan üçüncü şahsın tahliyesinin gerekip gerekmediği ihtilâflarında (m.276/f. 3), fevkalâde mehil talep edilmesi halinde (m.318, 319). *"...Kanunun açıkça duruşma açılarak yargılama yapılmasını emrettiği durumlarda dosya üzerinden karar verilemez. Bu arada HMK.nun hukuki dinlenilme hakkı başlıklı 27.maddesi, T.C. Anayasası'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36.maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin adil yargılama hakkına ilişkin 6.maddesi de dikkate alınmalıdır. Uygulamada da HMK.daki hükümlerin açıkça bir yollama yapmadıkça İİK.da uygulanmayacağı kabul edilmektedir. Bu nedenlerle yargılamanın duruşma açılmak suretiyle yapılması gerekir…"*, 6. HD., 2015/13147 E., 2016/6749 K., 16.11.2016 T.**, Lexpera**, Erişim Tarihi: 07.12.2017.

167 AY Mahkemesi, Başvuru No: 2013/2386, 04.11.2015 T.

168 *"…duruşma yapılmayan bir yargılamanın 2004 sayılı Kanun'da öngörülen on günlük süreye oranla haklı görülemeyecek derecede uzun bir süre olan bir yıl beş ayda tamamlandığı görüldüğünden söz konusu yargılama sürecinde makul olmayan bir gecikmenin olduğu sonucuna varılmıştır (...) Açıklanan nedenlerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir…"*, Anayasa Mahkemesi, Başvuru No: 2013/2386, Karar Tarihi: 04.11.2015, **Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**, Erişim Tarihi: 24.09.2020.

169 AYM, Başvuru No: 2013/2386, 04.11.2015 T.

170 Öğretide, mahkemelerin iş yoğunluğu nedeniyle bu sürelere uygulamada uyamadığı, bu nedenle Kanunlara konulan bu şekilde sürelerin sürelere uyulmaması ya da uyulamaması hâllerinde mahkemeye olan güveni zedeleyeceği yönündeki eleştiri için Bkz.: Hakan Pekcanıtez, "4949 Sayılı Kanun'la, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", **TBB Dergisi**, C. 16, S. 49, Kasım 2003, s. 140.

bu takdir hakkını kullanması gerekir[171]. Yargıtay kararlarında duruşma yapılmasına dair hâkime takdir yetkisi tanınan hâller bakımından bazı kriterlere yer verilmiştir. Yargıtay, icra mahkemesi hâkiminin duruşma yapıp yapmayacağına dair takdir hakkını kullanırken, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun hukukî dinlenilme hakkı başlıklı 27. maddesi, Anayasa'nın hak arama özgürlüğünü düzenleyen 36. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanma hakkına ilişkin 6. maddesini dikkate alması gerektiği görüşündedir[172]. Özellikle tarafların sunduğu delillerin uyuşmazlığı çözmek için yeterli olmadığı hâllerde icra mahkemesinde duruşma yapılması gerekir[173]. Tarafların sunmuş olduğu delillerin uyuşmazlığı çözmek için yeterli olması durumunda ise, icra takibinde arzu edilen *"daha çabuk ve az masrafla takibi neticelendirme prensibi"* gereği duruşma yapmaktan kaçınılması yerinde olacaktır[174]. Örnek olarak üçüncü kişinin istihkak iddiasına karşı alacaklı veya borçlu tarafından itiraz edilmesi üzerine dosyayı alan icra mahkemesi, gerek görmesi hâlinde duruşma yaparak takibin devamına veya ertelenmesine karar verecektir. Ancak icra mahkemesi somut dosya bakımından tarafları dinlemeyi gerekli görmeyip, duruşma yapmadan dosya üzerinden de karar verebilir.

İcra mahkemesi hâkiminin duruşma yapıp yapamayacağına dair takdir hakkı olan hâllerde, duruşma yapılmasına karar verilirse, taraflara duruşma gününü ve dayandıkları delilleri sunmaları veya birlikte getirmeleri gerektiği ve gelmemeleri hâlinde yokluklarında karar verileceği ihtar olunur[175]. Gerek duruşma yapılmasının zorunlu olduğu hâllerde, gerek mahkemenin duruşma yapılmasına karar verdiği

---

[171] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 549, 551; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 106; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 81.

[172] *"...ancak hukukun cevaz verdiği "ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz vb gibi" veya İİK'nın 17-18. maddelerinde öngörülen şikayet davalarında olduğu gibi Kanun'un duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verilmesinde hakime takdir hakkı tanıdığı hallerde dosya üzerinden karar verilebilir. Kanun'un açıkça duruşma açılarak yargılama yapılmasını emrettiği durumlarda dosya üzerinden karar verilemez. Bu arada HMK'nın hukuki dinlenilme hakkı başlıklı 27. maddesi, T.C. Anayasası'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılama hakkına ilişkin 6. maddesi de dikkate alınmalıdır..."*, 6. HD., 2012/3005 E., 2012/6787 K., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 01.02.2017.

[173] Karslı, **İcra İflas**, s. 87.

[174] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 550; Uyar, **Tetkik Mercii**, s. 397; Karslı, **İcra İflas**, s. 87; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 59.

[175] İİK m. 18/f. 3'de, icra mahkemesi hâkiminin duruşma yapmayı uygun görmesi durumunda ilgilileri duruşmaya çağıracağı, ilgililer gelmese dahi gereken kararı vereceği düzenlemesi yer almaktadır. İcra mahkemelerinde kural olarak, dosyanın işlemden kaldırılması ve davanın açılmamış sayılmasına dair düzenlemeleri içeren HMK m. 150 uygulanmaz.

hâllerde, karar, hazır olan tarafın yüzüne karşı, gelmeyen tarafın ise yokluğunda verilir[176].

III. İcra Mahkemesi Kararlarının Niteliği

A. İcra Mahkemesinin Verebileceği Kararlar

1. Genel Olarak

Mahkemelerin verdiği kararlar, ara kararlar ve nihaî kararlar olmak üzere ikiye ayrılır[177]. Ara kararlar yargılamanın ilerletilmesine yardımcı olan kararlar, nihaî kararlar ise hâkimin davadan el çekmesi sonucunu doğuran kararlardır[178]. İcra mahkemesinin verdiği itirazın kaldırılması talebinin kabulü, şikâyet talebinin kabulü

---

176 Karslı, **İcra İflas**, s. 85.

177 Postacıoğlu, **Medeni Usul**, s. 500; Kuru, **Medeni Usul**, s. 345; Kuru, **HMU C. III**, s. 2997; Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, s. 877; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 787-788; Ejder Yılmaz, **Olağanüstü Temyiz (Kanun Yararına Bozma Yazılı Emirle Bozma)**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003, s. 46; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 481; Yılmaz, **İstinaf**, s. 54; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul**, s. 435; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 175; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 1028; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 357, 359; Timuçin Muşul, "Medeni Usul Hukukunda Ara Kararları," **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 4, s. 218; Abdurrahim Karslı, **Medeni Usul Hukukunda Usulî İşlemler,** Kudret Basım, İstanbul, 2001, s. 150; Atalı, **Pekcanıtez Usûl,** s. 1968, 1969; Akkaya, **İstinaf**, s. 110; Nilüfer Boran Güneysu, **Medeni Usul Hukukunda Karar**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 106, 147-148; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 630; Evren Koç, **Medeni Usul Hukuku Kapsamında Usuli İşlemlerde İrade Bozuklukları**, Sümer Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 28; Derya Belgin Güneş, **Ceza Mahkemesi Kararlarının Hukuk Mahkemesi Bakımından Etkileri**, 12 Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 18. Mahkemelerin verdiği kararlara dair öğretide yapılan bir diğer ayrıma göre ise göre mahkemelerin verdiği kararlar, geçici kararlar ve esas kararlarlar olarak ayrılır. Esas kararlar da ara kararlar ve nihaî kararlar olarak ikiye ayrılır (Karafakih, **a.g.e.**, s. 89-90). Öğretide bir başka görüşe göre ise mahkeme kararları ara kararlar, nihaî kararlar ve geçici hukukî koruma kararları olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 276).

178 Ansay, **Usul**, s. 150; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 282; Postacıoğlu, **Medeni Usul**, s. 501; Kuru, **HMU C.III**, s. 2998, 3004; Baki Kuru, **Medeni Usul Hukuku El Kitabı**, C.I-II, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 877, 879; Yılmaz, **İstinaf**, s. 54; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 436; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 481-482; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 434; Muşul, "Ara Kararlar", s. 218; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 1030; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 112; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 357, 359; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 630; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 324-325; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1969; Akkaya, **İstinaf**, s. 111; Boran Güneysu, **Karar**, s. 106; Koç, **a.g.e.**, s. 28; Belgin Güneş, **a.g.e.**, s. 18,19. Öğretide baskın görüşe göre taraflardan biri lehine usulî kazanılmış hak doğmamışsa, mahkemenin ara kararından her zaman dönebileceği kabul edilmektedir (Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 282; Necmeddin Berkin, **Tatbikatçılara Medenî Usûl Hukuku Rehberi**, İstanbul, 1981, s. 861; Üstündağ, **Medenî Yargılama**, s. 788; Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, s. 878; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 107-108; Boran Güneysu, **Karar**, s. 161-164).

gibi kararlar, icra mahkemesinin verdiği nihaî kararlardandır. İcra mahkemesinin nihaî kararı üzerine bu karar hâkim ve zabıt kâtibi tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanarak UYAP veri tabanında saklanır. Hükmün çıktısı da hâkim ve zabıt kâtibi tarafından imzalanır ve mahkeme mührüyle mühürlenerek karar kartonunda muhafaza edilir (BAİDMY m. 214).

Geçici hukukî koruma, etkin hukukî korumanın bir gereği olup, kesin hukukî koruma gerçekleşene kadar tarafları yargılama öncesi veya sonrası risklere karşı korumaktadır[179]. İcra mahkemelerinin geçici hukukî koruma tedbirlerine karar vermesi de mümkündür. Gecici hukukî koruma tedbirlerine dair kararlar, ara karar-nihaî karar ayrımında, ara kararlar arasında yer alır[180].

İcra mahkemelerinin verdiği hukukî korumaya yönelik kararların geçici hukukî koruma niteliğinde kabul edilebilmesi için taşıması gereken özellikler vardır. Bu özellikler yargısal bir faaliyet neticesinde bu kararın verilmesi, yaklaşık ispat ile yetinilmesi ve hukukî dinlenilme hakkının ertelenmesidir[181].

---

[179] Ejder Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri**, C. I-II, Yetkin Yayınları, Ankara, 2001, s. 32; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 203; Özekes, **Hukuki Dinlenilme Hakkı**, s. 212; Özekes, Erişir, **a.g.m.**, s. 1236; Mine Akkan, "Medeni Usul Hukukunda Etkin Hukuki Koruma", **MİHDER,** S. 6, 2007/1, s. 59, 61; Müjgan Tunç Yücel, **HMK Uyarınca Tahkimde İhtiyati Tedbir ve Delil Tespiti**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 25; Kaplan, **a.g.e.**, s. 7.

[180] Öğretide bir görüşe göre mahkemelerin verdiği ara kararlar, esasa ilişkin ara kararlar ve usûle ilişkin ara kararlar olmak üzere ikiye ayrılarak incelenir (Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1971). Öğretide diğer bir görüşe göre ise, ara kararlar ancak usûle ilişkin sorunlar hakkında verilebilir (Muşul, "Ara Kararlar", s. 220, 228. Ayrıca Türk hukukunda esasa ilişkin ara karar müessesesinin uygulanmasının yerinde olmayacağı hakkında Bkz. Boran Güneysu, **Karar**, s. 160-161). Görev ve yetki itirazının reddi gibi, davanın esasına dair olmayan ve yargılamanın devamını sağlamaya yönelik kararlar, usûle ilişkin ara kararlardır (Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1971- 1972; Muşul, "Ara Kararlar", s. 219). Geçici hukukî korumaya yönelik kararlar ise esasa ilişkin ara kararlardır (Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1971- 1972) Zira geçici hukukî korumaya yönelik kararlarda hâkim esasa ilişkin ancak uyuşmazlığı çözmeyecek mahiyette bir karar vermektedir (Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1971- 1972). Öğretide bir diğer görüşe göre nihaî kararlar, gerçek nihaî kararlar ve geçici nihaî kararlar olarak ikiye ayrılır ve geçici hukukî koruma kararları ara karardan çok nihaî karar benzemektedir (Muhammet Özekes, Evrim Erişir, "Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukuki Korumaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi", **MİHDER**, S. 5, 2006/3, s. 1259-1260; Boran Güneysu, **Karar**, s. 170-171; Evrim Erişir, **Geçici Hukukî Korumanın Temelleri ve İhtiyatî Tedbir Türleri**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 166). Bu görüşün aksi yönde bir görüşe göre, geçici nihaî karar kavramı hukukumuza tamamen yabancı olup, bir mahkeme kararı ya ara karar ya da nihaî karar olarak nitelendirilebilir (Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 214). Çalışmamızda kararlar ara karar-nihaî karar ayrımı ve ara kararlar da esasa ilişkin ara kararlar ve usûle ilişkin ara kararlar kapsamında ele alınmıştır.

[181] Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 105.

2. Geçici Hukukî Koruma Kararları

a. İhtiyatî Tedbir

Hukuk Muhakemeleri Kanunu sisteminde geçici hukukî korumalar ihtiyatî tedbir, ihtiyatî haciz (HMK m. 406, f. 2) ve delil tespiti (HMK m. 400- 405) olarak düzenlenmiştir[182]. İhtiyatî tedbir, bir davanın neticelenmesine kadar olan süreçte dava konusunda meydana gelebilecek ve hükmün icrasını imkânsız kılacak ya da güçleştirecek değişikliklere karşı öngörülmüş bir geçici hukukî korumadır[183]. İhtiyatî tedbirin amacı, dava konusunda meydana gelebilecek değişiklikler ile hak sahibinin telafisi mümkün olmayan zararlara uğramasının engellenmesi ya da durdurulmasıdır[184].

---

[182] İhtiyatî haczde dair düzenlemeler İcra ve İflas Kanunu m. 257 ila 268 arasında yer almaktadır. İhtiyatî haciz icra mahkemesinden değil, uyuşmazlık hakkında görevli ve yetkili mahkemeden talep edilir. Delil tespitine dair kararlar aleyhine ise istinafa başvurulamaz. Bu nedenle bu başlık altında, çalışma konumuz kapsamında, geçici hukukî koruma türlerinden yalnızca ihtiyatî tedbir ile sınırlı olarak inceleme yapılmıştır.

[183] Kuru, **HMU C. IV**, S. 4290; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3527; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 583; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 578; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 205; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2461; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 699; Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 219; Mustafa Göksu, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İhtiyati Tedbirin Uygulanmasını Talep Etme Zorunluluğu", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, Özel Sayı: **Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan**, 2014 (Basım Yılı: 2015), C. II, s. 1256; Ulukapı, **Medenî Usûl**, s. 510; Uyar, Uyar, Uyar, **İhtiyati Haciz**, s. 8; Cengiz Serhat Konuralp, **İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 6; Cengiz Serhat Konuralp, "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İhtiyati Tedbirler", **İÜHFM**, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 228; M. Serhat Sarısözen, "İhtiyati Tedbir Kararlarına Karşı Başvuru Yolu ve İçtihadı Birleştirme Kararı", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, Özel Sayı: **Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan**, 2014 (Basım Yılı: 2015), C. II, s. 1321-1322; Ramazan Korkmaz, **Haksız İhtiyati Tedbir ve İhtiyatî Hacizden Kaynaklanan Tazminat Davası**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 29; Mikail Bora Kaplan, **Sinai Mülkiyet Kanunu'nda İhtiyatî Tedbirler**, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2018, s. 12; Yasemin Mıstaçoğlu, **Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir Yargılaması**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 15-17.

[184] Karafakih, **a.g.e.**, s. 266, 268; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 403; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 581; Saim Üstündağ, **İhtiyati Tedbirler (Geçici Hukukî himaye (koruma) Önlemleri)**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981, s. 10; Kuru, **Usul El Kitabı**, s. 1263; Kuru, **HMU C. IV**, S. 4290; Ergün Önen, "İhtiyati Haczin Kaldırılması Davası", **AÜHFD**, C. 37, S. 1, Y. 1980, s. 252; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 583; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 579; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 205; Nevhis Deren Yıldırım, **Haksız Rekabet Hukuku İle Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku'nda İhtiyati Tedbirler**, Alkım Yayınevi, İstanbul, 1999, s. 3; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2462; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 696; Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 223; Sarısözen, **a.g.m.**, s. 1323; Cemil Simil, "Bölge Adliye Mahkemelerinin İhtiyatî Tedbir Kararı Verebilmesi Ve Kararın Denetimi", **Süleyman Demirel Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 10, S. 2, Y. 2020, s. 184; Tunç Yücel, **a.g.e.**, s. 29; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 30; *"...İhtiyati tedbir kararı ile yargılama sonunda verilecek hükmün uygulanabilir olması*

İhtiyatî tedbirin dava açılmadan önce de dava açıldıktan sonra da talep edilebilmesi mümkündür[185]. İhtiyatî tedbir kararı dava açılmadan önce esas hakkındaki görevli ve yetkili mahkemeden, dava açıldıktan sonra ise davanın görülmekte olduğu mahkemeden talep edilir (HMK m. 390). Dolayısıyla icra mahkemesinin görev alanlarına giren uyuşmazlıklarda ihtiyatî tedbir kararı niteliğinde hukukî koruma icra mahkemesinden talep edilir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 389 hükmüne göre, mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme dolayısıyla hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşması ya da tamamen imkânsız hâle gelmesi veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın ya da ciddi bir zararın doğması tehlikesinin bulunması durumunda, ihtiyatî tedbir kararı verilebilir. İhtiyatî tedbire karar verilebilmesi için yaklaşık ispat yeterlidir[186].

İhtiyatî tedbir talebinin kabulü üzerine mahkemenin karar verebileceği tedbirler Kanun'da sınırlandırılmamıştır[187]. Mahkeme, somut olaya göre her türlü tedbir kararını verebilir[188]. İhtiyatî tedbirler teminat amaçlı, düzenleme amaçlı veya

---

imkânının ayakta tutulması ve bu şekilde hak arama özgürlüğü kapsamında etkin bir hukuki korumanın sağlanması hedeflenmektedir…", AYM GK, 2018/1 E., 2018/83 K., 11.07.2018 T., **Resmî Gazete,** Tarih-Sayısı : 20/2/2019-30692.

185 Karafakih, **a.g.e.**, s. 268; Kuru, **Usul El Kitabı**, s. 1263; Kuru, **HMU C. IV**, S. 4290; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 478; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3542; Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye**, s. 178; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 583, 584; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Usul Hukuku**, s. 582; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 209; Budak, Karaarslan, **Medeni Usul**, s. 368; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 735; Ulukapı, **Medenî Usûl**, s. 512; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medeni Usûl**, s. 701; Simil, **a.g.m.**, s. 173; Konuralp, "İhtiyati Tedbir", s. 230; Mıstaçoğlu, **a.g.e.**, s. 19.

186 Bilge, **Medeni Yargılama**, s. 54; Kuru, **HMU C. IV** , s. 4326; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3544; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 585; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 584; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 211; Deren Yıldırım, **İhityati Tedbirler**, s. 3; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 736; Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 217; Hakan Albayrak, **Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunda Yaklaşık İspat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 64; Konuralp, "İhtiyati Tedbir", s. 230; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 728, 730; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 369; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 702; Tunç Yücel, **a.g.e.**, s. 28; Mıstaçoğlu, **a.g.e**., s. 19.

187 Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3549; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 586; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 213; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2501; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 724, 726; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 703.

188 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 586; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 213; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2501; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 724; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 703.

eda amaçlı olabilir[189]. Nitekim HMK m. 391'de de mahkemenin ihtiyatî tedbir talebini kabul etmesi durumunda, tedbire konu olan mal veya hakkın muhafaza altına alınması veya bir yediemine tevdi edilmesi ya da bir şeyin yapılmaması veya yapılması gibi, sakıncayı ortadan kaldıracak ya da zararı engelleyecek her türlü tedbire karar verebileceği düzenlemesine yer verilmiştir.

b. İcra ve İflâs Kanunu'nda Düzenlenen Tedbir Niteliğinde Kararlar ve Bu Kararların Niteliğine Dair Yargıtay Kararları ve Öğretideki Görüşler

İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan geçici hukukî korumaların ihtiyatî tedbir niteliğinde olup olmadığı öğretide tartışmalıdır. Öğretide bir görüşe göre icra ve iflâs hukukundaki geçici hukukî korumalar ihtiyatî tedbirlerden farklı olup, bu hukuk dalına özgü geçici hukukî koruma kararları olarak kabul edilmelidir[190]. Zira ihtiyatî tedbirin şartlarından olan maddî hukuk talebinin varlığı ve yaklaşık ispat, icra ve iflâs hukukundaki geçici hukukî korumalar bakımından söz konusu değildir[191]. Ayrıca icra ve iflâs hukukundaki geçici hukukî korumalar, kararın fiilen yerine getirilmesinin gerekmemesi ile de ihtiyatî tedbirlerden ayrılmaktadır[192].

Öğretideki bir diğer görüşe göre, icra mahkemesi, görev alanına giren davalarda ihtiyatî tedbir kararları verebilir[193]. Bu ihtiyatî tedbir kararları hakkında öncelikle İcra ve İflâs Kanunu'ndaki özel hükümler uygulanacak, İcra ve İflâs Kanunu'nda özel hüküm bulunmayan durumlarda ise HMK'nin ihtiyatî tedbirlere ilişkin genel hükümleri uygulanacaktır[194].

---

[189] Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye**, s. 170; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 579; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 205; Deren Yıldırım, **İhityati Tedbirler**, s. 80-95; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2501-2519; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 738; Ulukapı, **Medenî Usûl**, s. 511-512; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 696; Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 351; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 367; Göksu, "İhtiyati Tedbir", s. 1260-1261; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 40.

[190] Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 287 vd.

[191] Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 287.

[192] Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 288.

[193] Kuru, **HMU C. IV**, s. 4324; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 110; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 277; Nevzat Boztaş, **Türk Medeni Usul Hukukunda İstinaf**, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 35.

[194] Kuru, **HMU C. IV**, s. 4324; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 581.

Öğretideki bir diğer görüşe göre ise ancak İcra ve İflâs Kanunu'nun icra mahkemesine ihtiyatî tedbir kararı verme yetkisi tanıdığı hâllerde icra mahkemesi ihtiyatî tedbir kararı verebilecektir[195]. Zira icra iflâs hukuku şeklî hukukun bir dalı olup, bu hukuk dalında Kanunla belirlenen prosedürlerin dışına çıkılamaz[196].

Öğretide ayrıca, bazı özel kanunlarda verilebilecek ihtiyatî tedbir kararlarının şartları ve çeşitlerinin ayrıca düzenlendiği ifade edilmiştir. Bu durumda, mahkeme, konusuyla ilgili olarak ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda aranan şartların varlığını araştırmadan özel kanunda öngörülmüş olan şartlar varsa ilgili ihtiyatî tedbir kararını vermek zorundadır[197].

İcra ve İflâs Kanunu'nda, icra mahkemesinin verebileceği ihtiyatî tedbir niteliğinde kararlara dair özel düzenlemeler yer almaktadır. İcra mahkemesinin verdiği ihtiyatî tedbir niteliğinde kararlar genel olarak takibin durmasına, ertelenmesine ya da devamına yöneliktir.

İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen ve icra mahkemelerinin verebileceği geçici hukukî koruma kararlarından ilki, şikâyet üzerine icranın durdurulmasıdır (İİK m. 22). İcra mahkemesi icranın durdurulmasına karar vermediği sürece, yalnızca şikâyet yoluna başvurulmuş olması sebebiyle kendiliğinden takip durmaz[198]. İcra mahkemesi, şikâyet incelemesini yaparken öncelikle şikâyete usûlüne uygun bir başvuruda bulunulup bulunulmadığını ve şikâyet eden bakımından da şikâyet ehliyetinin ve hukukî yararının bulunup bulunmadığını inceler[199]. Bu incelemelerden

---

[195] Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 65; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 36.

[196] Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 65; Seda Özmumcu, Mustafa Mert Dicle, "Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Bir Kararı Çerçevesinde İflas Kurumu İle İlgili Bazı Tespitler", **Haluk Burcuoğlu'na Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 1605; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 36.

[197] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 584. İİK m. 92, f. 2 ve f. 3 bu hâllerden biridir (Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 584).

[198] Berkin, **İcra Hukuku Rehberi**, s. 405; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 53; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 113; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 45; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 118; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 83; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 521; Talih Uyar, "İlama Aykırı Yapılan İcra Takiplerinin İptali", **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/1, s. 487; İyilikli, Alaçam, Daldal, **a.g.m.**, s. 208; Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 289; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 58.

[199] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 536; Karslı, **İcra İflas**, s. 84. Ayrıca icra mahkemesi yaklaşık olarak ispat ve işlemin uygulanmasının gecikmesinde talep eden taraf bakımından bir tehlike bulunup bulunmadığını da dikkate alacaktır (Uyar, Uyar, Uyar, **Şerh C. I**, s. 376; Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 288).

sonra, ilgili işlemin icrasının durdurulup durdurulmaması yönünde bir karar verir[200]. İcra mahkemesinin şikâyet yargılamasında verdiği icranın durdurulmasına dair karar, geçici hukukî koruma tedbiri niteliğindedir[201].

Öğretide bir görüşe göre, şikâyete dair incelemeyi yapan icra mahkemesinin verdiği takibin durdurulması kararı HMK m. 389 vd. anlamında ihtiyatî tedbir kararı değildir[202]. Ancak bu karar bir geçici hukukî koruma tedbiri olduğundan, ihtiyatî tedbirlere dair hükümlerin burada kıyasen uygulanması gerekir[203].

Öğretideki diğer görüşe göre, icra mahkemesinin şikâyet üzerine verdiği icranın durdurulmasına dair kararlar ihtiyatî tedbir kararı niteliğindedir[204]. Bu görüşün gerekçesi, icranın durdurulması kararı ile şikâyet sonucunda haklı çıkan tarafın zarara uğramasının önlenecek olmasıdır[205].

Cebri icranın durdurulmasına yönelik kararlardan bir diğeri, kambiyo senetlerine müstenid haciz yoluyla takipte verilen geçici durdurma kararıdır. Kambiyo senetlerine müstenid haciz yoluyla takipte itiraz satıştan başka takip işlemlerini durdurmayacağından, icra mahkemesi takibin geçici durdurulmasına karar verebilir (İİK m. 169/a, 2). Kambiyo senetlerine müstenid haciz yoluyla takipte senetteki imzaya itiraz edilmesi durumunda icra mahkemesinin vereceği geçici durdurma kararı

---

[200] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 113; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 538; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 57.

[201] Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 119; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 9, Kn. 532; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 58.

[202] Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3538; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 129; Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 291.

[203] Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 119-120; Yılmaz, **Geçici Hukukî Himaye**, s. 27-28; Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 290.

[204] Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, s. 1316; Uyar, "İcra Takiplerinin İptali", s. 486; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 58; İyilikli, Alaçam, Daldal, **a.g.m.**, s. 214. *"…borçlunun şikayet yoluyla icra mahkemesine başvurduğu, icra mahkemesince 08/02/2018 tarihli karar ile şikayetin reddine karar verildiği, karar aleyhine borçlu tarafından istinaf yasa yoluna başvurulduğu anlaşılmaktadır. Borçlunun icra mahkemesine başvurusuna ilişkin tedbir isteminin reddine dair 13/06/2017 tarihli ara karar aleyhine yapılan istinaf başvurusu (...) Dosya kapsamında ... İcra Hukuk Mahkemesinin 13/06/2017 tarihinde ihtiyati tedbir talebinin reddine karar verildiği bu karara karşı davacı vekilinin istinaf başvurusunda bulunması üzerine...",* 20. HD., 2019/5785 E., 2019/7389 K., 12.12.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.03.2021; *"…Somut olayda borçlu tarafından İcra Hukuk Mahkemesi'nin (...) sayılı dosyası ile 27/11/2014 tarihinde meskeniyet şikâyetinde bulunulduğu, söz konusu şikâyet dosyasında satışın durdurulmasına yönelik bir tedbir kararı olmadığından, icra müdürlüğünce satış işlemleri için dava sonucunun beklenilmesine karar verilmesi isabetsizdir…"*, 12. HD., 2016/7127 E., 2017/420 K., 17.01.2017 T., **MİHDER**, C. 13, S. 37, 2017/2, s. 536-537.

[205] Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 58-59.

bir görüşe göre tedbir kararı niteliğindedir[206]. Gecikmiş itiraz üzerine icra mahkemesinin takibi durdurması, icra mahkemesinin verebileceği ihtiyatî tedbir niteliğindeki kararlardan bir diğeridir[207].

Öğretide diğer görüşe göre ise cebri icranın durdurulmasına yönelik geçici hukukî korumalar ihtiyatî tedbir niteliğinde olmayıp icra hukukuna özgü geçici hukukî koruma olduğundan, bahsi geçen cebri icranın durdurulmasına yönelik kararlar da ihtiyatî tedbir niteliğinde olmayacaktır[208].

Üçüncü bir kişinin istihkak iddiası üzerine alacaklı ve borçlunun bu iddiaya üç gün içinde itiraz etmesi durumunda dosyayı alan icra mahkemesi takibin devamına veya ertelenmesine karar verebilir (İİK m. 97)[209]. Öğretide bir görüşe göre, icra mahkemesinin takibin ertelenmesine dair verdiği karar, ihtiyatî tedbir kararı niteliğinde olacaktır[210]. Ayrıca kendisine istihkak talebinde bulunma imkânı verilmeyen üçüncü kişinin mal satılıp da alacaklıya henüz bedeli ödenmeden açtığı istihkak davalarında (İİK m. 97, f. 9) icra mahkemesinin vereceği, yargılama sonuna kadar paranın alacaklıya ödenmemesine dair karar da ihtiyatî tedbir niteliğindedir[211].

---

[206] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 393; Muşul, **İcra İflas C. II**, s. 1234; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 103, 105, 107-108; İyilikli, Alaçam, Daldal, **a.g.m.**, s. 216, 217. *"...İcra Hukuk Mahkemesi'nin, İİK'nun 170/2. maddesine göre geçici durdurma kararı verilen hallerde, mahkemece nihai kararda, bu kararın kaldırılmasına veya takibin devamına karar verilmesi gerekmektedir. Aksi halde İcra Hukuk Mahkemesi'nce, İİK'nun 170/2. maddesine göre verilen durma kararı, HMK'nun 397/2. maddesi uyarınca nihai karar kesinleşinceye kadar devam edecektir (...) Açıklanan bu ilke ve kurallara göre, hükümle birlikte tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği için takibin durdurulmasına ilişkin İİK'nun 170/2. maddesi uyarınca verilen geçici durma kararının HMK'nun 397/2. maddesi gereğince devam ettiği, Dairemizce imzaya itirazın reddine ilişkin karar, onanmakla birlikte karar düzeltme yolu açık olarak karar verildiğinden henüz kesinleşmediği nazara alınarak mahkemece, anılan karar kesinleşmeden takibin devamına ve haciz konulmasına yasal olarak imkan bulunmadığından şikayetin kabulü gerekirken şikayetin reddine karar verilmesi isabetsizdir..."* 12. HD., 2015/14923 E., 2015/27722 K., 12.11.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.03.2021

[207] Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, s. 1316; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 62-69.

[208] Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 331.

[209] Bkz. Birinci Bölüm, I, B, 4.

[210] Kuru, **HMU C. IV**, s. 4324; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 551; Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, s. 1316; Aslan, **İstihkak**, s. 317-318; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 92; Konuralp, "İhtiyati Tedbir", s. 226; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 277.

[211] Berkin, **İcra Rehberi**, s. 96; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 96; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 277. *"...Davacı 3. kişi vekili, haczedilen menkullerin davacıya ait taşınmazdaki mermer fabrikasının eklentisi ve ipotek akit tablosunda sayılan menkuller olduğunu açıklayarak istihkak iddiasının kabulü ile haczin iptalini, ihtiyati tedbir talebinin kabulü ile dava sonuna kadar tedbiren menkul malların davacı firma yetkilisine yediemin olarak teslimini istemiştir (...)İlk derece mahkemelerince verilen ihtiyati tedbir taleplerinin reddi veya bu taleplerin kabulü halinde,*

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplere dair İİK m. 150/g'nin istihkak hükümlerine yaptığı atıf dolayısıyla, burada da icra mahkemesinin ihtiyatî tedbir kararı vermesi söz konusu olabilir[212].

Bu hususta öğretideki diğer görüşe göre ise icra mahkemesinin istihkak davalarında verdiği icranın durdurulması kararı ihtiyatî tedbir niteliğinde değildir[213].

İhalenin feshi davalarında icra mahkemesinin tedbir kararı verip veremeyeceğine dair Kanun'da açık bir düzenleme yoktur. Öğretide bir görüşe göre icra mahkemesi ihalenin feshi davalarında, malın alıcının elinden çıkmaması için, talep üzerine veya re'sen ihtiyatî tedbir niteliğinde karar verebilir[214]. Bu konudaki Yargıtay kararları ise icra mahkemesinin verdiği tedbir kararının HMK m. 397 anlamında bir tedbir kararı olmayıp takip hukukuna özgü bir karar olduğu yönündedir[215]. Öğretide icra mahkemesinin ihtiyatî tedbir kararı verebileceğini kabul eden görüşe göre, İcra ve İflâs Kanunu'nun 250. maddesi hükmü uyarınca, iflâsta

---

itiraz üzerine verilen kararların bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihine kadar istinaf yolu yerine temyiz yoluyla incelenip incelenemeyeceği konusunda, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu'nca 21.02.2014 tarih 2013/1 Esas, 2014/1 Karar sayılı ilamıyla temyiz yolunun kapalı olduğuna karar verilmiştir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerele ihtiyati tedbire ilişkin ara kararının temyizi kabil olmadığından davacının temyiz dilekçesinin REDDİNE..", 8. HD., 2017/9494 E., 2017/2706 K., 28.02.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.04.2021. Mükellefiyetler listesine süresi içinde itiraz edilmesi durumunda bu uyuşmazlık istihkak hükümlerine göre çözüleceğinden (İİK m. 128), bu hâlde de icra mahkemesince İİK m. 97'de öngörülen ihtiyati tedbir kararlarının alınması mümkündür (Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 96-97).

212 Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 97.

213 Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 294.

214 Kuru, **HMU C. IV**, s. 4324; Arslan, **İhalenin Feshi,** s. 187-188; Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 100-102; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 277; İyilikli, Alaçam, Daldal, **a.g.m.**, s. 214. İhale kesinleşmeden taşınmaz alıcı adına tescil edilmeyeceğinden, böyle bir tedbir kararı verilmesi istisnaen söz konusu olacaktır (Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 232). İcra ve İflas Kanunu'nun 244. maddesinde yapılan atıf dolayısıyla, iflâs masasına ait malların açık artırma yoluyla satışından sonra ihalenin feshinin talep edilmesi durumunda da icra mahkemesinin ihtiyati tedbir kararı verebileceği kabul edilmektedir (Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 102).

215 *"...Dava, ihalenin feshi istemine ilişkindir. HMK hükümleri takip hukukuna uygun düştüğü müddetçe takip hukukunda da uygulanır. 6100 Sayılı HMK nın 397/2. maddesi gereğince; ihtiyati tedbir kararının etkisi, aksi belirtilmediği takdirde, nihai kararın kesinleşmesine kadar devam eder. İcra mahkemesince verilen tedbir kararı, HMK'nun 397/2. maddesi kapsamında olmayıp, İcra ve İflas Kanunu'nda özel olarak düzenlenmiş takip hukukuna özgü bir karardır. İcra mahkemesinin verdiği kararlar şekli hukuka ilişkin olup verildikleri anda sonuç doğururlar, kesinleşmelerine gerek yoktur. Bu nedenle icra mahkemesince verilen tedbir kararları, karar tarihi itibari ile son bulur. İcra mahkemesince verilen nihai kararda, bu tedbir kararının (takibin geçici olarak durdurulmasına ilişkin kararın) kaldırılmasına ve takibin devamına şeklinde bir karar verilmesine gerek bulunmamaktadır…",* 12. HD., 2020/670 E., 2020/3797 K., 04.06.2020 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 16.03.2021.

paraların dağıtılmasına ilişkin bir şikâyet olması durumunda icra mahkemesinin dağıtımı karar verene kadar ertelemesi de ihtiyatî tedbir niteliğindedir[216]. Ayrıca İcra ve İflâs Kanunu'nun m. 318 hükmü uyarınca, fevkalâde mühlet talebini içeren dilekçenin icra mahkemesine verilmesinden sonra icra mahkemesi tedbir yoluyla derdest takiplerin durdurulmasına karar verebilir. İcra mahkemesinin verebileceği ihtiyatî tedbir niteliğinde bir diğer karar İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmüne göre icranın geri bırakılmasına ilişkin karardır[217]. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Hukuk Genel Kurulu bir kararında İİK m. 36 uyarınca icranın geri bırakılması kararının geçici bir tedbir niteliğinde olduğunu ifade etmiştir[218].

Yargıtay 20. Hukuk Dairesi verdiği bir kararında, icra takibinin taliki veya ertelenmesine dair icra mahkemesi kararlarını da ihtiyatî tedbir kapsamında kabul etmiştir[219].

c. Kanaatimiz

İcra mahkemesinin, görevli olduğu uyuşmazlıklarda, bir hakkın elde edilmesini temin etmek ve kişilerin zarara uğramasını engellemek amacıyla verdiği hukukî

---

216 Konuralp, **İhtiyati Tedbirler**, s. 119.

217 Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, s. 1316; Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye**, s. 1398.

218 "*…otuz altıncı madde vardır. Bu maddenin konusu; temyiz edilmiş bulunması halinde icra dairelerince hükmün geri bırakılması hakkında Temyiz Mahkemesinden bir karar getirmek üzere ilamı temyiz eden borçlu, Devlet veya adli müzaherete nail bir şahıs ise bu maddede gösterilen teminat aranmaksızın ve bunların dışında kalanlara da teminat göstermiş olmaları veya mal ve mülkleri haczedilmiş bulunması şartiyle münasip bir mehil verileceğine dair geçici bir tedbirden ibarettir…",* İBHGK, 1944/18 E., 1945/7 K., 04.04.1945 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.03.2019.

219 *"…Dava, takibin taliki veya iptali istemine ilişkindir (…)HMK'nın "Kanun Yolları" başlıklı sekizinci kısmının birinci bölümünde "istinaf" kanun yolu düzenlenmiş ve 341. maddesinin (1) numaralı fıkrasında "İlk derece mahkemelerinden verilen nihai kararlar ile ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü hâlinde, itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir" hükmünü içermektedir. HMK'nın 391/3. ve 394/5. maddelerinde ihtiyati tedbire dair belirtilen (ilk derece) mahkeme kararlarına karşı kanun yoluna başvurulabileceği öngörülmüş; bu kanun yolunun ne anlama geldiği ise HMK'nın 341/1. maddesinde (…) istinaf olarak açıkça belirtilmiştir (…) Dosya kapsamında … İcra Hukuk Mahkemesince davacının ihtiyati tedbir talebinin reddine ilişkin 11/05/2017 tarih ve 2017/290 E. sayılı ara kararının davacı vekilince istinaf edilmesi üzerine, dosyanın … Bölge Adliye Mahkemesi 12.Hukuk Dairesi'ne gönderildiği, … Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesinin 05/01/2018 tarih ve 2018/14 Esas 2018/13 Karar sayılı kararı ile borçlunun istinaf başvurusunun usulden reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda uyuşmazlığın … Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesince görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir…",* 20. HD., 2019/2412 E., 2019/4370 K., 24.06.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.03.2021.

korumaya yönelik kararların ihtiyatî tedbir niteliğinde olduğu kanaatindeyiz. Zira ihtiyatî tedbir esas hakkında görevli olan mahkemeden istenir. İcra mahkemesinin görev alanına giren uyuşmazlıklarda da ihtiyatî tedbir, icra mahkemesinden istenecektir. İcra ve İflâs Kanunu'nda, icra mahkemesinin ihtiyatî tedbir kararı verip veremeyeceği hususunda herhangi bir yasak da getirilmemiştir.

Ayrıca icra mahkemesinin de diğer mahkemeler gibi, somut olaya göre her türlü tedbir kararını verebileceği kanaatindeyiz. Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile bu hususta bir sınırlama yapılmayarak, mahkemelerin somut olaya göre her türlü tedbir kararını verebileceği esası kabul edilmiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nda bazı hâllerde hükmedilebilecek ihtiyatî tedbirlere dair düzenlemeler bulunmakla beraber, bu düzenlemelerin sınırlı olduğuna dair herhangi bir ibare bulunmamaktadır. İcra ve İflâs Kanunu'nda özel hüküm bulunmayan hâllerde, niteliğine uygun düştüğü ölçüde Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır. Buna paralel olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ihtiyatî tedbirlere ilişkin genel hükümleri icra mahkemelerinde de uygulanmalıdır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da, sayılan ihtiyatî tedbir çeşitleri sınırlı sayılmış olmayıp, mahkemeler tarafından kendi görev alanlarına giren uyuşmazlıklar bakımından gerekli tedbir kararlarının verilebileceği açıkça düzenlenmiştir.

Esasen, icra mahkemesinin verdiği tedbir niteliğinde kararlar öğretideki diğer görüş kapsamında *"teknik anlamda"* ihtiyatî tedbir niteliğinde kabul edilmese dahi, bu kararlar hakkında uygulanacak hükümler ve dolayısıyla bu kararlara karşı başvurulabilecek kanun yolları belirlenirken, ihtiyatî tedbirlere dair hükümler kıyasen uygulanmalıdır. Dolayısıyla, ileride ayrıca değineceğimiz üzere, söz konusu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulurken ihtiyatî tedbir kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasına dair hükümler uygulanmalıdır kanaatindeyiz[220].

[220] Bu hususta bkz. İkinci Bölüm, III, E.

B. İcra Mahkemesinin Verdiği Kararların Kesin Hüküm Bakımından Değerlendirilmesi

1. Kesin Hüküm Kavramı

Mahkemelerin nihaî kararları, usûle ilişkin nihaî kararlar ve esasa ilişkin nihaî kararlar olarak ikiye ayrılır[221]. Davayı esastan çözen, yani tarafların arasındaki uyuşmazlığı sona erdiren nihaî kararlara, hüküm denilmektedir[222]. Usûle ilişkin nihaî kararlar da yargılamayı sona erdirmekle birlikte, bu kararlar ile taraflar arasındaki uyuşmazlık çözülmüş olmadığından, bu kararlar hüküm kavramının dışındadır[223]. Ancak hükme dair hususlar, niteliğine aykırı düşmediği müddetçe, usûle ilişkin nihaî kararlar hakkında da uygulanır (HMK m. 294, f. 6).

Kesin hükmün varlığı, adlî gerçeğin varlığı anlamına gelir[224]. Kesin hüküm, kamu düzenine ilişkindir ve taraflarca itiraz olunmasa bile yargılamanın her aşamasında mahkemece re'sen gözetilmesi gereken olumsuz dava şartıdır[225]. Kesin

---

[221] Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 800; Kuru, **HMU C.III**, s. 3005; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 436; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 482; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1973; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 359; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 1031; Akkaya, **İstinaf**, s. 111; Boran Güneysu, **Karar**, s. 106; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 632; Belgin Güneş, **a.g.e.**, s. 19. Davanın konusuz kalması durumunda verilen kararlar da nihaî kararlardandır (Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 484; Erdönmez, **Pekcanıtez Usûl**, s. 451; Karslı, **Usuli İşlemler**, s. 151; Belgin Güneş, **a.g.e.**, s. 19). Dolayısıyla nihaî kararlar esasa ilişkin nihaî kararalar, usûle ilişkin nihaî kararlar ve davanın konusuz kalması hâlinde verilen kararlar olarak üçe ayrılarak da incelenmektedir (Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, s. 880 vd.).

[222] Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 636; Postacıoğlu, **Medeni Usul,** s. 710; Kuru, **HMU C.III**, s. 3005; Kuru, **Medeni Usul**, s. 345, 347; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1316; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 436; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 455; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 359; Karslı, **Usulî İşlemler**, s. 151; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1970, 1974; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 1032; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 553; Akkaya, **İstinaf**, s. 111; Boran Güneysu, **Karar**, s. 111; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 632; Belgin Güneş, **a.g.e.**, s. 19.

[223] Kuru, **HMU C.III**, s. 3014; Kuru, **Medeni Usul**, s. 347; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 483; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1973,1974; Muşul, **Şikâyet**, s. 506; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 632; Murat Yavaş, **Medeni Usul Hukukunda Temyiz**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 37; Boran Güneysu, **Karar**, s. 111; Koç, **a.g.e.**, s. 29; Belgin Güneş, **a.g.e.**, s. 19.

[224] Postacıoğlu, **Medeni Usul,** s. 677, 678; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 795; Ramazan Arslan, "Kesin Hüküm İhtiyacı ve Yanılma Gerçeği", **Ankara Barosu Dergisi**, 1988, S. 5-6, s. 722; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 556; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 43; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2055; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 638.

[225] Ansay, **Usul**, s. 372; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1352; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 212; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 71; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 357; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s.

hükmün amaçları, kısaca, uyuşmazlıkların kesin bir şekilde çözümlenmesi (aynı dava konusundan dolayı aynı taraflar arasında yeniden bir uyuşmazlık çıkmasının engellenmesi), yargılama sırasında tespit edilen hakkın korunması, hukuk güvenliği ve hukuk barışının sağlanması olarak ifade edilebilir[226]. Kesin hükmün, uyuşmazlıkların kesin bir şekilde çözümlenmesi amacı, hükmün şeklî anlamda kesin hüküm ve maddî anlamda kesin hüküm teşkil etmesi ile gerçekleşir[227].

Şeklî anlamda kesin hüküm ile baştan itibaren aleyhine başvurulacak olağan bir kanun yolu bulunmayan veya artık başvurulacak olağan kanun yolu kalmayan (taraflarca kanun yolları tüketilmiş) hüküm ifade edilmektedir[228]. Şeklî anlamda kesin hükmün varlığı hâlinde, buna karşı olağanüstü kanun yolu olan yargılamanın iadesi

---

2055; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 261, 638;*"...Kesin hüküm itirazı ise, davanın her aşamasında ileri sürülebilen ve mahkemenin de;(Yargıtay'ın da) davanın her aşamasında kesin hükmün varlığını kendiliğinden gözetip, varlığı halinde davayı kesin hükümden (dava şartı yokluğundan) reddetmesi gerekir.Yine kesin hüküm itirazı mahkemede ileri sürülmemiş olsa dahi, ilk defa Yargıtay'da (temyiz veya karar düzeltme aşamasında) ve dahası bozmadan sonra da ileri sürülebilir. Bu bakımdan usulü kazanılmış hakkın istisnasıdır ve tarafların iradesine de bağlı olmayan mutlak bir etkiye sahiptir. O nedenle kesin hükmün varlığının, yargılamanın bir kesiminde nazara alınmamış olması diğer bir kesiminde ele alınmasını engellemez..."*, HGK., 2014/1656 E., 2014/1099 K., 24.12.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.07.2018.

226 Hamide Özden Özkaya Ferendeci, **Kesin Hükmün Objektif Sınırları**, 12 Levha Yayıncılık, İstanbul, 2009, s. 5-6.

227 Bilge, Önen, **Medeni Yargılama Hukuku**, s. 686-687; Kuru, **HMU C. V**, s. 4978; Kuru, Aydın, İstinaflı **Usul**, s. 553-554; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 569, 570; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 681; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 28; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 559. Doktinde kesin hüküm bakımından yapılan bir diğer ayrım, geniş anlamda kesin hüküm- dar anlamda kesin hüküm ayrımıdır. Geniş anlamda kesin hüküm, hükmün hem şeklî anlamda hem de maddi anlamda kesinleşmesini ifade etmektedir. Dar anlamda kesin hüküm ise, hükmün yalnızca şeklî anlamda kesinleşmesini ifade etmektedir (Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 22; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 330; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2055; Boran Güneysu, **Karar**, s. 258). *"...Hemen belirtilmelidir ki, kesin hükmün amacı kişiler arasındaki uyuşmazlıkların kesin bir biçimde çözümlenmesidir. Bu amacın gerçekleşmesinde, hem kişilerin hem de Devletin yararı vardır. Çünkü kişiler, arasındaki uyuşmazlığın kesin bir biçimde sonuçlanması için dava sırasında bütün olanaklarını kullanırlar ve dava sonucunda verilecek kararla artık, bu uyuşmazlığın sona ermesini isterler. Bu açıdan, Devletin de menfaati söz konusudur. Çünkü Devlet, mahkemelerin sınırsız bir biçimde aynı uyuşmazlık (dava) ile sürekli ve yinelenerek meşgul edilmesini istemez..."*, HGK, 2012/21-176 E., 2012/382 K., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 23.06.2017.

228 Burhan Gürdoğan, **Medeni Usul Hukukunda Kesin Hüküm İtirazı**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1960, s. 13, 14, 25; Ansay, **Usul**, s. 365; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 688; Üstündağ, **Medeni Yargılama,** s. 693; Kuru, **HMU C. V**, s. 4982, 4983; Kuru, **Medeni Usul Hukuku**, s. 575; Arslan, "Kesin Hüküm", s. 724; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1341; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 553, 554; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 455-456; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 12, Kn. 801; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 107; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 46-48; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 570; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2055, 2056; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 562; Yavaş, **Temyiz**, s. 15; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 639; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 330; Uğur Bulut, "Bir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı Işığında Hükmün Kısmen Temyizi ve Kesinleşmesi", **MİHDER**, C. 9, S. 24, 2013, s. 95.

yoluna müracaat söz konusu olabilecektir[229]. Şeklî anlamda kesin hükmün amacı, ilgili uyuşmazlığın çözümü sürecinin sonlandırılması ve olağan kanun yollarına başvuru ile hükmün değiştirilememesidir[230]. Maddî anlamda kesin hükmün ön şartı, hükmün şeklî anlamda kesinleşmiş olmasıdır[231].

Maddî anlamda kesin hüküm ise hükmün kararı veren mahkeme tarafından değiştirilememesi, olağan kanun yollarına başvurulamamasını, hükmün tekrar dava edilememesini ve hükmün, daha sonra açılan davalar bakımından bağlayıcı olmasını ifade eder[232]. Bir davaya ait şeklî anlamda kesinleşmiş olan hükmün, diğer bir davada maddi anlamda kesin hüküm oluşturabilmesi için, davanın taraflarının, dava

---

[229] Ansay, **Usul,** s. 365; Karafakih, **a.g.e.**, s. 250; Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi,** s. 17; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 469; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 41; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 570; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 640; Namlı, **Yargılamanın Yenilenmesi,** s. 94-96. Şeklî anlamda kesin hüküm, ancak HMK m. 95 ve devamı maddelerde düzenlenen eski hâle getirme talebinin kabul edilmesi durumunda sona erer, bu durum dışında sona ermez (Kuru, **HMU C. V**, s. 4985; Kuru, **Medeni Usul,** s. 576).

[230] Gürdoğan, **a.g.e.**, s. 16; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 3, 4; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2056; Boran Güneysu, **Karar**, s. 258; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 639; Mustafa Serdar Özbek, **Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği**, C. I, II, Ankara, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2013, s. 778.

[231] Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 687-688; Kuru, **HMU C. V**, s. 4987; Kuru, **Medeni Usul**, s. 577; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 553; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 111; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 570; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 559; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 4; Özbek, **İlâmlı İcranın Etkinliği**, s. 778; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 45, 48, 53.

[232] Gürdoğan, **a.g.e.**, s. 27 vd.; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 689; Kuru, **Usul Hukuku**, s. 587; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 806; Postacıoğlu, **Medeni Muhakeme**, s. 678; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 555; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1342; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 456; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 54; Özkaya Ferendeci, **Objektif Sınırlar**, s. 3-5; Özkaya Ferendeci, **Zaman İtibariyle Sınırlar**, s. 184; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 533, 570; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2057; Murat Atalı, **Medenî Usul Hukukunda Aleyhe Bozma Yasağı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s. 110; Murat Yavaş, "Hükme Karşı Üçüncü Kişilerin Müracaat İmkânı", **MİHDER**, 2008/3, S. 11, s. 645; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 562-563; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 261, 63-640; Bulut, **a.g.m.**, s. 95-96.

sebeplerinin[233] ve dava konusunun aynı olması gerekmektedir[234]. Maddî anlamda kesin hükmün amacı, söz konusu unsurları aynı olan iki davada, ilk davada verilen karara aykırı bir karar verilmesinin engellenmesidir[235].

Bir davada verilen ve kesinleşen hükmün iki fonksiyonu (etkisi) vardır: olumlu ve olumsuz etki[236]. Kesin hükmün olumsuz etkisine, hükmün önleyici veya engelleyici

---

[233] Kesin hükmün ikinci unsuru olan dava sebebinin ne olduğuna dair öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, dava sebebi, davacı veya davalının ileri sürdüğü ve kendisini neticei talebinde haklı çıkaracak olan maddi olayların dahil olduğu hukukî kategoridir (Postacıoğlu, **Medeni Usul,** s. 685-689). Dava sebebini hukukî sebepler olarak değerlendiren bu görüşe, ferdileştirme teorisi denilmektedir (Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 43). Öğretide çoğunlukla kabul gören görüş ise, dava sebebi ile hukuk normunun değil, maddî vakıaların ifade edildiğidir (Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 695; Ansay, **Usul,** s. 366; Gürdoğan, Kesin Hüküm, s. 80-81; Kuru, **HMU C. V**, s. 4995, 4996; Üstündağ, **Yargılama,** s. 705-707; Bilge Umar, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 882; Arslan, "Kesin Hüküm", s. 729; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1343; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 123; Karslı, **Medeni Muhakeme,** s. 536; Atalı, **Pekcanıtez Usûl,** s. 2065; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 43; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Medenî **Usul,** s. 687; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 642; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 254). Bu görüşe, kısaca, vakıalara dayandırma teorisi denilmektedir (Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 43). Bu görüşe göre, dava sebebi, ilgili hayat olaylarıdır ve davacının mahkemeye talebini dayandırdığı vakıaların oluşturduğu hayat olayını sunması yeterli olup, hukukî sebebi bildirmesi gerekli değildir (Kuru, **HMU C. V**, s. 4996; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 44).

[234] Gürdoğan, **a.g.e.**, s. 73 vd.; Ansay, **Usul**, 365; Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 129; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 690-696; Kuru, **HMU C. V**, s. 4987; Postacıoğlu, **Usul Hukuku Dersleri,** s. 679-706; İlhan E. Postacıoğlu,"Muhkem Kaziyenin Şumulü"**, Makaleler ve Karar İncelemeleri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s. 218; Üstündağ, **Medeni Yargılama,** s. 694 vd.; Arslan, "Kesin Hüküm", s. 726; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1342; Yavuz Alangoya, **Medeni Usul Hukukunda Dava Ortaklığı,** Tıpkı Basım, 1999, s. 28; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1342; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 459-461; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 40-41; Karslı, **Medeni Muhakeme,** s. 574; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2062; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 642; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 330-331. Yargıtay vermiş olduğu bazı kararlarında, kesin hükmün unsurlarının hepsinin bir arada bulunmaması durumunda dahi, bazı kararları, kesin hüküm kabul etmemekle birlikte, "güçlü delil" kabul etmektedir (Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1347; Recep Akcan, "Yargıtay Kararlarındaki "Güçlü Delil" Kavramının Hukuki Niteliği", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 12, S. 1-2, Yıl: 2004, s. 12; *"…Maddi anlamda kesin hükmün koşulları HUMK. m.237 de açıklanmıştır. Bunlar; dava konularının (müddeabihlerinin), dava nedenlerinin ve yanlarının aynı olmasıdır. Buna karşılık, birden fazla kişi aynı davayı açma yetkisine sahip iseler, bunların birinin açtığı davada verilen kararın, diğerinin açtığı davada kesin hüküm oluşturmazsa da, güçlü delil oluşturacağı belirgindir…"*, 9. HD., 2008/2534 E., 2010/16169 K., 03.06.2010 T.) Öğretide de bu kavram kullanılmakla beraberi bazı yazarlarca "güçlü delil" kavramı, yanıltıcı ve çelişkili olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir (Öğretideki görüşler ve eleştiriler hakkında detaylı bilgi için bkz. Akcan, "Güçlü Delil", s. 21 vd.). Kanaatimizce de, usûl hukukumuzdaki delil sistemimizde kesin deliller dışında kalan deliller takdiri delil olduğundan, "güçlü delil" ifadesi ile ispat kuvveti bakımından kesin deliller ve takdiri deliller arasında bir derecelendirme yapılması pek de yerinde olmayacaktır

[235] Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 4-5.

[236] Postacıoğlu, **Medeni Usul Hukuku Dersleri,** s. 678; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 332-334; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 563. Öğretide bir görüşe göre, "olumlu etki" ve "olumsuz etki" terimleri, yanıltıcı olabileceği gerekçesiyle eleştirilmekte; bu terimler yerine "dava şartı" ve

fonksiyonu da denilmektedir. Kesin hükmün olumsuz etkisi, kesin hüküm teşkil eden konunun yeni bir dava konusu yapılamamasıdır (HMK m. 114, f. 1, i)[237]. Kesin hükmün olumlu fonksiyonu ise, hükmün muhtevasının doğruluğunun başka bir davada yeniden tartışılmaması, sonradan açılan bir davada kesin hükmün taraflar arasında kesin delil teşkil etmesidir[238].

Bir hüküm, davada veya karşılık davada ileri sürülen taleplerden, sadece hükme bağlanmış olanlar hakkında kesin hüküm teşkil eder (HMK m. 303, f. 2)[239]. Bu nedenle kesin hüküm kural olarak sadece hüküm fıkrası için geçerlidir[240]. Hükmün gerekçesi ise kural olarak kesin hükmün kapsamına dahil değildir[241].

"kesin delil" terimlerinin kullanılmasının daha yerinde olacağı ifade edilmektedir (Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 312).

[237] Postacıoğlu, **Medeni Usul Hukuku Dersleri,** s. 678; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 117; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 332; Atalı, **Aleyhe Bozma Yasağı**, s. 110; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 563-564.

[238] Postacıoğlu, **Medeni Usul Hukuku Dersleri,** s. 678; Saim Üstündağ, **Medeni Yargılama** s. 693, 694; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 116; Atalı, **Pekcanıtez Usûl,** C. III, s. 2072; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **Usul,** s. 694; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 333; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 565; Mert Namlı, **Medeni Usul Hukuku'nun Yasama Üstü Kaynakları Çerçevesinde Fransız ve Türk Hukuku'nda Çelişmeli Yargılama İlkesi,** Graphis Matbaa, İstanbul, 2010, s. 188. Ancak kesin hüküm yalnızca kesin delil değildir ve kesinleşen hüküm, aynı konuda yeniden dava açılmasına ve yeniden yargılama yapılıp hüküm verilmesine engel olmaktadır. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru üzerine verdiği 2015 tarihli bir kararında, kesin hükme dair şu ifadelere yer vermiştir: *"...Kesin hükme saygı uluslar arası hukuk düzenine özgü hukukun genel ilkelerinden biri olarak kabul görmektedir. Yargının verdiği ve bağlayıcı olan kesin hüküm zarar gören taraflardan biri açısından işlevsiz duruma getirilmişse, adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerin bir anlamı kalmayacaktır..."* (GK. B. 2013/1313, 26.02.2015, § 53, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.02.2018).

[239] Maddi anlamda kesin hükmün, sübjektif, objektif ve zaman itibariyle sınırları bulunmaktadır. HMK m. 303 hükmü ile kesin hükmün objektif sınırları düzenlenmiştir. Sübjektif sınırlar ile ise ilgili hükümden kimlerin etkileneceği ifade edilmektedir (Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 557-565; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 126, 130; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 6; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 404 vd.). Kesin hükmün zaman itibariyle sınırları ile kesin hükme rağmen yeni vakıalar oluşması neticesinde, aynı konuda bir davanın, bir kez daha görülüp görülemeyeceği ifade edilmektedir (Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 565; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 133; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 6; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 457). Kesin hükmün objektif sınırları ile de kararın içerik bakımından kapsamı ifade edilmektedir (Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 561; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 7; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 427).

[240] Gürdoğan, **a.g.e.**, s. 40-43; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 698, 699; Hayri Domaniç, **Hukukta Kaziyyei Muhkeme ve Nisbî Kuvveti,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1964, s. 30; Kuru, **HMU C. V**, s. 5049; Kuru, **Usul Hukuku**, s. 587; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 457; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 130; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 571; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2059; Yavaş, **Temyiz**, s. 55; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 7; Bulut, **a.g.m.**, s. 99.

[241] Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 700; Gürdoğan, **a.g.e.**, s. 42-43; Kuru, **HMU C. V**, s. 5049; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1350; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 457; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 130; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2059; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 571; Yavaş,

2. İcra Mahkemesi Kararlarının Kesin Hüküm Niteliği

İcra mahkemesinin takip hukukuna ilişkin kararları kural olarak maddi anlamda kesin hüküm niteliğini haiz değildir[242]. İcra mahkemesinin verdiği kararlar kural olarak maddi anlamda kesin hüküm oluşturmamakla birlikte, aynı konuda icra mahkemesince verilen bir kararın kesinleşmesi hâlinde bu karar daha sonra verilecek icra mahkemesi kararları bakımından kesin hüküm sonuçlarını doğurur[243]. Başka bir deyişle, icra mahkemesinin vermiş olduğu kararlar kural olarak yalnızca takip hukuku bakımından, yani ilgili oldukları icra takibinde veya aynı alacak için daha sonra yapılacak bir icra takibinde kesin hüküm teşkil edecektir[244].

Temyiz, s. 55; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 7. Kural, kesin hükmün yalnızca hüküm fıkrası bakımından geçerli olması olmakla beraber bazı hâllerde kesin hükmün kapsamını belirlemek için gerekçeye başvurmak gerekmektedir. Hüküm fıkrası açık değilse, hüküm fıkrasının yorumlanması ve içeriğinin belirlenmesi için, yani hükmü açıklamak ve kesin hükmün kapsamını belirlemek için gerekçeye müracaat etmek gerekir. İkinci olarak, bir davanın usulden reddedilip reddedilmediğini, yani davanın esası hakkında bir kesin hüküm bulunup bulunmadığını anlamak için, gerekçeye başvurmak gerekecektir. Son olarak, hükmün gerekçesinin hüküm fıkrası ile sıkı sıkıya bağlı olduğu hallerde gerekçenin de hüküm fıkrası ile birlikte değerlendirilmesi gerekir (Gürdoğan, **a.g.e.**, s. 43 vd.; Domaniç, **a.g.e.**, s. 33; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 718-720; Kuru, **HMU C. V**, s. 5049-5051; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1350; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2059; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 357-358; Özkaya Ferendeci, **Kesin Hüküm**, s. 7; Yavaş, **Temyiz**, s. 55).

242 Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 25; Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 43; Kuru, **İcra ve İflas**, s.339; Yılmaz, **İİK Şerhi,** s. 49; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 757; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 52; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 46; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 76-77; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra iflas**, s. 25; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 113; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 578; Karslı, **İcra ve İflas,** s. 92; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 106; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 100-101; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 128; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 65, 76, 85; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 44.

243 *"…İcra mahkemesinin takip hukukuna ilişkin kararları (özellikle itirazın kaldırılması talebi ile şikâyetin kabul veya reddine ilişkin kararları) kural olarak maddi anlamda değil sadece takip hukuku bakımından kesin hüküm teşkil ederler. Çünkü icra mahkemesi itirazın kaldırılması kararını diğer mahkemeler gibi HMK'da öngörülen her türlü delille değil, İİK'da düzenlenen belirli güçlü delillere dayalı olarak o takip bakımından bir karar vermektedir. Ancak aynı konuda verilmiş icra mahkemesi kararlarından bir önceki karar, bir sonraki karar karşısında kesin hükmün hukuki sonuçlarını doğurur…",* HGK., 2019/732 E., 2020/8 K., 14.01.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.04.2021; "*…Kural olarak icra mahkemesi kararları kesin hüküm teşkil etmez ise de, aynı konuda, aynı taraflar arasında ve aynı icra müdürlüğü ya da takip işlemi hakkında verilmeleri ve kesinleşmeleri koşuluyla sonraki şikayet yönünden birbirlerine karşı kesin hüküm teşkil ederler…",* 12. HD., 2017/1795 E., 2017/5980 K., 18.04.2017 T., **MİHDER**, C. 13, S. 38, 2017/3, s. 858-859; Aynı yönde Bkz. 12. HD., 1207/11660, 31.05.2005 T., (Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1352).

244 Gürdoğan, **a.g.e.**, s. 39; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s.31; Kuru, **HMU C. V**, s. 5043; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 79; Arslan, "Kesin Hüküm", s. 733; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes**, İcra İflas,** s. 95; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 67; Muşul, **Şikâyet**, s. 472; Talih Uyar, **İcra Hukukunda Yetki-Görev ve Yargılama Usulü «Tetkik Mercii»**, 2. Bası, Ankara, Feryal Matbaacılık, 1991, s.504-506;Uyar, Uyar, Uyar**, Şikâyet,** s. 436; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 67; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 578, 581; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 39;

İcra mahkemesinin verdiği kararlar, genel mahkemeler bakımından da kesin hüküm teşkil etmeyecektir[245]. İcra mahkemelerinin verdiği kararların kesin hüküm teşkil etmesinin sonucu, ilgili hususta artık mahkemelere müracaat hakkının ortadan kalkmasıdır[246]. İcra mahkemelerinin maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen kararları ise temel borç ilişkisine dayanılarak genel mahkemelerde dava açılmasına engel olmaz[247].

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu'nun 22.03.2019 tarihinde vermiş olduğu kararında, icra mahkemesinin münhasıran takip hukukuna dair uyuşmazlıkları çözdüğü, uyuşmazlıkların esasına ilişkin sorunların genel mahkemelerde çözüldüğü, icra mahkemesinin sınırlı ve biçimsel bir inceleme neticesinde karar vermeye yetkili oldukları, yetkilerinin bu şekilde sınırlandırılmış olması nedeniyle icra mahkemesince verilen kararların kural olarak maddi anlamda

---

Karslı, **İcra İflas**, s. 92; Karslı, **Medeni Muhakeme,** s. 106; Ercan**, İcra İflas El Kitabı**, s. 131; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 65, 77, 82;*"…İcra mahkemesinin takip hukukuna ilişkin kararları sadece yürütülen takip bakımından tarafları bağlar ve sadece takip hukuku bakımından kesin hüküm oluşturur. (…) Ancak HMK.nun 303. maddesi gereğince bir davada kesin hükümden söz edilebilmesi için, davanın taraflarının, konusunun ve sebeplerinin aynı olması gerekir…",* 12. HD., 2015/32286 E., 2016/11187 T., 14.04.2016 T.; *"...İcra mahkemesi kararlarının, genel mahkemede sonuçlandırılacak ihtilaflar yönünden kesin hüküm teşkil etmeleri mümkün değil ise de, bu kararlardan önce verilen kararın kesinleşmesi koşulu ile sonradan oluşturulacak aynı konudaki kararlar hakkında ve birbirlerine karşı kesin hükmün neticelerini doğuracakları tartışmasızdır…",* 12. HD., 2017/8231 E., 2017/16209 K., 26.12.2017 T.*,* **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.05.2019.; Aynı yönde Bkz. 12. HD., 2012/31997 E., 2013/7929 T., 07.03.2013 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 19.12.2018.

[245] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 25; Kuru, **HMU**, C. V, s. 5035; Kuru, **HMU**, C. VI, s. 5737; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 66; 5043 Akkan, **Pekcanıtez Usûl**, s. 179; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 95; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 63; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 67; Muşul, **Şikâyet**, s. 471; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 119, 120; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 57; Murat Atalı, İbrahim Ermenek, **İcra ve İflâs Hukuku**, 2. bs., Seçkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 48; *"…İcra mahkemesi kararları kesin hükmün bağlayıcılığı kudretini haiz değillerdir…"*, Anayasa Mahkemesi, GK. B. 2013/1313, 26.02.2015, § 53, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.02.2018; *"…İcra mahkemesi, önüne gelen itiraz ve şikayetleri, İcra Ve İflas Kanunu'nda düzenlenen özel usul kurallarını uygulayarak takip hukuku bakımından kesin hükme bağladığından, anılan mahkemenin kararları kural olarak maddi anlamda kesin hüküm niteliği taşımaz..",* 12. HD., 2014/10169 E., 2014/12435 K., 28.04.2014 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 30.10.2017; *"...bilindiği üzere İcra Hukuk Mahkemesi dar yetkili bir mahkemedir. İcra Hukuk Mahkemesi kararı takip hukuku yönünden sonuç doğurur. İcra Hukuk Mahkemesinde verilen kararın açılan iş bu itirazın iptali davası bakımından kesin hüküm oluşturmayacağının kabulü gerekir...",* 13. HD., E. 2016/11846 K. 2016/19543 T. 26.10.2016, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.02.2018.

[246] Karslı, **İcra İflas**, s. 94.

[247] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 25; Yılmaz, **İİK Şerhi,** s. 49, 383; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 63; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 46; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 51; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 119, 120; Akkan, **Pekcanıtez Usûl**, s. 179; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 66-67, 78; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 44.

kesin hüküm teşkil etmediği ifadelerine yer verilmiştir[248]. Öğretide de icra mahkemesi kararlarının sadece takip hukuku bakımından kesin hüküm teşkil etmesinin gerekçeleri bu mahkemelerin takip hukuku içerisinde açılan davalarda şeklî açıdan ve sınırlı bir inceleme yapıp karar vermeleri ve ihtilâfı takip hukuku açısından neticelendirmeleri olarak ifade edilmektedir[249].

Yargıtay kararlarında, icra mahkemesinin vermiş olduğu kararların yalnızca ilgili olduğu takip açısından değil, aynı konuda, aynı taraflar arasında ve aynı sebebe dayanılarak yapılan yeni bir takip açısından da kesin hüküm olacağı kabul edilmektedir[250]. Örnek olarak, aynı taraflar arasında ve aynı konuda daha önce verilen icra mahkemesi kararı, kesinleşmesi koşuluyla, sonraki şikâyet yönünden kesin hükmün sonuçlarını doğuracaktır[251].

---

248 Esas No: 2017/7, Karar No: 2019/2, 22.03.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.04.2020.

249 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 79; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 95; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 67; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 119; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 131.

250 "*…kural olarak icra mahkemesi kararları kesin hüküm teşkil etmezler ise de, aynı takip dosyası nedeniyle, aynı konuda ve aynı taraflar arasında daha önce verilmeleri ve kesinleşmeleri koşuluyla birbirlerine karşı kesin hüküm teşkil ederler...",* 12. HD., E. 2014/29579 K. 2015/4467 T. 3.3.2015, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.02.2018; *"...Her ne kadar icra mahkemesi kararları kesin hüküm oluşturmaz ise de, alacaklının şikayeti nedeniyle aynı konuda verilen önceki kararın kesinleşmesi halinde, karardaki şartlar yerine getirilmediği sürece, daha sonra verilmiş olan bu karara karşı kesin hükmün sonuçları doğar. O halde mahkemece, "cebriicra vukuu" koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılarak bu husus yerine getirilmemiş ise, alacaklının şikayetinin kesin hüküm nedeniyle reddi gerekirken eksik inceleme ile kabulü isabetsizdir…",* Y. 12. HD., E. 2010/5384 K. 2010/19440 T. 15.7.2010**, Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.02.2018; *"…Her ne kadar icra mahkemesi kararları kesin hüküm oluşturmaz ise de, aynı konuda verilen önceki kararın kesinleşmesi halinde daha sonra verilmiş olan icra mahkemesi kararlarına karşı kesin hükmün sonuçlarını doğurur…"*, Y. 12. HD., 2011/25511 E., 2012/11176 K., 05.04.2012 T.; Bkz. aynı yönde: Y. 23. HD., 2015/2740 E., 2015/7944 K., 07.12.2015 T; Y. 12. HD., 2010/2479 E., 2011/4983 K., 29.03.2011 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.02.2018.

251 "*…İcra mahkemesince verilen kararlar, kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemekle birlikte, aynı takip dosyası nedeniyle, aynı taraflar arasında ve aynı konuda daha önce verilen icra mahkemesi kararı, kesinleşmesi koşuluyla sonraki şikayet yönünden kesin hüküm teşkil eder…",* 2. HD., E. 2015/34559 K. 2016/12193 T. 25.4.2016, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.02.2018. Şikâyet ile ilgili kararın dayandığı olay ve koşullar değişmiş ise, daha önce verilen karar, daha sonra aynı taraflar arasında, aynı konuda ve aynı sebebe dayanılarak yapılan başka bir takipte taraflar, konu ve sebep unsurları aynı olsa dahi kesin hüküm teşkil etmeyecektir (Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 12, Kn. 811). Zira değişen şartlar ve yeni vakıalara istinaden doğan şikâyet hakkı, eski şikâyetin yenilenmesi değil, yeni bir şikâyet hakkıdır (Karslı, **İcra İflas**, s. 93).

İcra mahkemesi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmese dahi, takip hukuku bakımından kesin hüküm teşkil edeceğinden, şekli anlamda ve maddi anlamda kesin hükmün bazı sonuçlarını doğuracaktır[252].

C. İcra Mahkemesi Kararlarının Kesin Hüküm Teşkil Etmemesi Kuralının İstisnaları

1. Öğretideki Görüşler ve Yargıtay Kararları

İcra mahkemesi kararlarından hangilerinin maddî anlamda kesin hüküm teşkil ettiğine dair öğretide ve Yargıtay kararlarında istisnalar kabul edilmekte, ancak icra mahkemesinin hangi kararlarının kesin hüküm teşkil edeceği konusunda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Öğretideki görüşler beş grup altında toplanabilir.

İlk olarak, öğretide, icra mahkemesi kararlarının kesin hüküm teşkil etmemesi kuralının istisnası olarak hem ihalenin feshi hem de istihkak davaları sonucunda verilen kararlar kabul edilmektedir[253]. Bu davalar neticesinde verilen kararların kesin

---

252 *"...Bir mahkeme kararına karşı yasayollarına başvurunun çeşitli şartları vardır. Verildiği anda kesin olan kararlar, özellikle yasayollarının kapalı olduğu yasalarda gösterilen kararlarla belirli bir parasal tutarın altında kalan kararlardır. Yasayoluna başvuru süresinin kaçırılması, bir diğer ifade ile bu süre içinde yasayoluna gidilmemesi halinde de karar şekli anlamda kesinleşir. Bundan sonra (olağanüstü yasayolları hariç) bu kararlara karşı yasayoluna gidilemez. Yasayollarının tüketilmesi ile yasayollarına hiç başvurulmaması halinde bu sonuç değişmemektedir. Bu kural mahkeme kararlarına kesinlik, hukuki gerçeklik ve mutlak bir saygınlık sağlanması amacıyla getirilmiştir (...)Yukarıda da belirtildiği gibi icra mahkemesi kararları –kural olarak– maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezlerse de (...) şekli anlamda kesinlik, bu kararlar için de söz konusudur. İcra mahkemesi kararını temyiz etmeyen taraf, kararı bu haliyle benimsemiş demektir. Kararın temyiz edilmeyerek şekli anlamda kesin hükme dönüşmesi karar lehine olan için usuli müktesep hak oluştururken, karar aleyhine olan kimse için de bir katlanma yükümlülüğü meydana getirir (...) Bu durumda ilk kararı temyiz etmeyerek, kendisi için (şekli anlamda) kesin hükme dönüştüren ihale alacaklısının direnme kararına yönelik temyiz isteminin reddine karar verilmelidir..."* HGK., E. 2017/2251 K. 2017/1428 T. 22.11.2017, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2018.

253 Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 30, 31; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1351; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 71, 336; Umar, **HMK Şerhi**, s. 878-879; Tanrıver, **Medenî Usul,** s. 206; Domaniç, **a.g.e.**, s.18; Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi,** s.67; Ulukapı, **Medenî Usûl**, s. 66; Uyar, **İcra Hukukunda Yetki, Görev ve Yargılama Usulleri**, s. 425; Talih Uyar, "İcra Mahkemesi Kararlarının Temyizi", **Terazi Hukuk Dergisi**, Sayı: 46, Haziran 2010, s. 120; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 101.

hüküm teşkil edecek olmasının gerekçeleri, bu davalarda icra mahkemesinin genel hükümlere göre yargılama yapması ve tüm delilleri inceleyebilmesidir[254].

Öğretideki ikinci görüşe göre, icra mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi kuralının istisnaları; ihalenin feshi talebinin reddi kararları, istihkak davası hakkındaki kararlar ve İİK m. 89, f.4 hükmüne göre açılan tazminat davalarına ilişkin kararlardır[255].

Öğretideki üçüncü görüşe göre, istihkak davaları, ihalenin feshi davaları ve İİK m. 89 hükmüne dayanan tazminat davaları neticesinde verilen kararların yanı sıra, İİK 33/a maddesi uyarınca icra mahkemesinin zamanaşımı nedeniyle alacaklı aleyhine icranın geri bırakılması kararı vermesi ve alacaklının 7 gün içinde mahkemede dava açmaması durumunda, ilâmın zamanaşımına uğradığına dair icra mahkemesi kararları da (İİK m. 33/a, f. 2) kesin hüküm teşkil edecektir[256].

Öğretideki dördüncü görüşe göre, ihalenin feshi talebinin reddi kararları, mahcuz mala istihkak davası sonunda verilen kararlar ve ilâmın zamanaşımına

---

[254] İhalenin feshi talebinin reddine ilişkin kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder zira bu talep üzerine verilen karar ile maddi hukuk açısından ilgililerin hukukî durumu kesin olarak belirlenmekte ve tapudaki tescile temel oluşturmaktadır (Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 726. İhalenin feshi talebini incelerken icra mahkemesinin yetkisinin sınırlı olmaması, her türlü delile dayanarak inceleme yapabilmesi, tarafın ikrarı söz konusu olsa dahi ikrar ile bağlı olmayıp fesih sebebinin mevcut olup olmadığını araştırabilmesi de, ihalenin feshi talebinin reddi kararlarının kesin hüküm teşkil etmesinin gerekçeleri olarak ifade edilmiştir (Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 336). Öğretide bir görüşe göre ihalenin feshinin reddi kararları kesin hüküm teşkil edecek, ihalenin feshi talebinin kabulü kararı ise maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyecektir (Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 52, 235; Muşul, **Şikâyet**, s. 478; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 120; Karslı, **İcra İflas**, s. 365). Öğretideki diğer görüşe göre ise ihalenin feshinin reddi kararları kesin hüküm teşkil etmekteyken, bu talebin esastan kabulü kararları evleviyetle kesin hüküm teşkil eder (Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 101). İstihkak davalarında da bütün delillere başvurmanın mümkün olması nedeniyle, istihkak davası neticesinde icra mahkemesinin verdiği kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmektedir (Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 291; Karslı, **İcra İflas**, s. 317, 320).

[255] Kuru, **HMU C. V**, s. 5048, 5268, 5269; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 80, 571; Kuru, **İcra İflas**, s. 339; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 347; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 66; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 131; Atalı, Ermenek, **İcra İflâs**, s. 44.

[256] Kuru, **HMU C. V**, s. 4644; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1351; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 66, 67, 86. İstihkak davaları neticesinde verilen esasa ilişkin kararlar kesin hüküm teşkil etmektedir, zira istihkak davası genel hükümlere göre görülen, teknik anlamda bir davadır (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 571, 572). İstihkak davasının konusuz kalması durumunda icra mahkemesinin vereceği, karar verilmesine yer olmadığı kararı ise, kesin hüküm teşkil etmeyecektir (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 572, 573). İhalenin feshi kararları ise, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 723).

uğradığına dair icra mahkemesi kararları, maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder[257]. Zira icra mahkemesi kural olarak basit yargılama usûlü ile ve şekli bir inceleme yapmakta, ancak hacizde ve iflâsta istihkak davaları ve şikâyet yoluyla ihalenin feshinin istenmesinde, genel hükümlere göre ve tüm delilleri serbestçe değerlendirerek yaptığı yargılama neticesinde karar vermektedir[258].

Son olarak, öğretideki diğer bir görüşe göre, iflâsta üçüncü şahsın, hacizde üçüncü şahsın veya takibin taraflarının açtığı istihkak davalarındaki kararlar, hacizde istihkak davasına karşı dava şeklinde açılan tasarrufun iptali davalarındaki kararlar ve ihalenin feshi davası neticesinde verdiği kararlar, icra mahkemesinin maddi anlamda kesin hüküm etkisi de taşıyan kararlarından kabul edilmektedir[259]. Bu görüşe göre de, icra mahkemesi kararının kesin hüküm etkisine sahip olup olamayacağı belirlenirken, icra mahkemesinin inceleme yetkisinin sınırları esas alınacaktır[260].

Yargıtay kararlarında ise icra mahkemesinin hangi kararlarının kesin hüküm teşkil edeceği hususunda bir birlik yoktur. Özellikle istihkak davalarına dair icra mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil edip etmediği yönünde Yargıtay'ın aynı hukuk dairelerinin dahi farklı yönde kararları bulunmaktadır[261]. Yargıtay kararları çoğunlukla, ihalenin feshi, istihkak davaları ve ilâmın zamanaşımına uğramış olup olmadığını karara bağlayan icra mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil edeceği yönündedir[262].

---

[257] Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 67, 679, 888; Muşul, **Şikâyet**, s. 475-477; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 584-585.

[258] Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 206; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 95.

[259] Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 27, 188, 258.

[260] Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul**, s. 23.

[261] İcra mahkemesinin istihkak davası neticesinde verdiği kararların kesin hüküm teşkil ettiği ya da etmediği yönündeki Yargıtay kararlarının bir derlemesi için Bkz. Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 310 vd.

[262] *"...İcra Mahkemelerinin kararları ilke olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezse de, ihalenin feshi (İİK m.134), İstihkak davaları (İİK m.97, 99 ve 228), ilamın zamanaşımına uğramış olduğu (İİK m.33/a, II) hususunu karara bağlayan İcra Mahkemesi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil ederler...",* HGK., 2007/21-111 E., 2007/109 K., 07.03.2007 T. Ayrıca Bkz. HGK 3-737/700, 19.11.2008 T.; 21. HD., 8253/11427, 27.12.2002 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2021.

2. Kanaatimiz

İcra mahkemesi kararlarının kesin hüküm teşkil etmemesinin nedeni, icra mahkemesinin kural olarak sınırlı inceleme yetkisini haiz mahkeme olması ve verdiği kararların bütün deliller değerlendirilerek verilmiyor olmasıdır. İcra mahkemesinin genel hükümlere göre yargılama yapıp karar verdiği davalar neticesinde verdiği kararlar ise maddî anlamda kesin hüküm teşkil eder. İcra mahkemesinin verdiği hükmün kesin hüküm teşkil edebilmesi için, ilgili konunun yeni bir dava konusu yapılamaması, hükmün muhtevasının doğruluğunun başka bir davada yeniden tartışılmaması ve sonradan açılan bir davada kesin hükmün taraflar arasında kesin delil teşkil etmesi gerekir.

Bu kapsamda, öncelikle, genel hükümlere göre yargılama yapılıp neticelendirilen ihalenin feshi talebinin reddi kararlarının kesin hüküm teşkil ettiği kanaatindeyiz. Ayrıca icra mahkemesinin inceleme yetkisinin sınırlı olmadığı istihkak davaları neticesinde verilan kararlar da kesin hüküm teşkil eder. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus davanın taraflarının kimler olduğudur. Zira istihkak davasında üçüncü kişinin de dava açma imkânı vardır. Dolayısıyla eğer üçüncü kişi alacaklı aleyhine istihkak davası açmışsa, istihkak davası neticesinde verilen karar alacaklı ve üçüncü kişi bakımından kesin hüküm teşkil eder. Açtığı ishikak davasını kaybeden üçüncü kişinin borçluya karşı sebepsiz zenginleşme davası açma hakkı ise saklıdır[263].

İcra ve İflâs Kanunu'nun 33/a, f. 2 hükmünde, alacaklının icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamanaşımının vaki olmadığına dair 7 gün içinde genel mahkemelerde dava açmaması durumunda, icrası istenen ilâmın zamanaşımına uğradığı hususunun kesin hüküm teşkil edeceği düzenlemesi yer almaktadır. Dolayısıyla burada kesin hüküm etkisi, yalnızca ilâmın zamanaşımına uğradığı hususunda söz konusu olur.

[263] Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 266.

IV. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Kanun Yolları

A. Bölge Adliye Mahkemelerinin Göreve Başlamasından Önce Verilen İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Kanun Yolları

1. Temyiz

a. Genel Olarak

İcra ve İflâs Kanunu Geçici madde 7 uyarınca, bölge adliye mahkemelerinin göreve başladığı 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen icra mahkemesi kararlarına karşı, İcra ve İflâs Kanunu'nun 5311 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltmeye ilişkin hükümleri uygulanacağından, bu başlık[264] altındaki açıklamalar, bu hükümlere yönelik olacaktır.

Bölge adliye mahkemeleri göreve başlamadan önce verilmiş icra mahkemesi kararları kesinleşinceye kadar, bu kararlara karşı uygulanacak olan kanun yolu hükmü, değişiklikten önceki İİK m. 363 olacaktır. 2005 yılında 5311 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önceki İİK m. 363-366 arası hükümler uyarınca, icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna; Yargıtay'ın temyiz incelemesi neticesinde vereceği kararlara karşı da karar düzeltme kanun yoluna başvurulabilecektir.

İcra ve İflâs Kanunu'nda, icra mahkemesi kararlarının temyizine ilişkin özel hükümler yer almaktadır. Ancak bu düzenlemeler, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki gibi detaylı değildir[265]. Bölge adliye mahkemeleri göreve başlamadan önce verilen icra mahkemesi kararlarının temyizinde, İcra ve İflâs Kanunu'nda özel hüküm bulunan hâllerde Kanun'daki bu hükümler uygulanacak, özel hüküm bulunmayan hâllerde ise Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanacaktır[266].

---

[264] Birinci Bölüm, IV, A, 1.

[265] Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 33; Karslı, **İcra İflas**, s. 112.

[266] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 26, 32; Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 45; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 68, 74; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflâs,** s. 69; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 51; Uyar, İcra Hukukunda Yetki Görev ve Yargılama Usulü "Tetkik Mercii", s. 764; Uyar, İcra Mahkemesi

b. Temyizi Kabil İcra Mahkemesi Kararları

Kural olarak ilk derece mahkemelerinin verdiği nihaî kararlara karşı temyiz kanun yoluna gidilebilir[267]. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulabilecek ilk derece mahkemesi kararlarına ilişkin sınırlı bir sayım yapılmamıştır. İcra ve İflâs Kanunu ise Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'ndan farklı olarak, icra mahkemesinin verdiği kararlardan hangilerine karşı temyiz kanun yoluna gidilebileceğini (5311 sayılı Kanun'la İcra ve İflâs Kanunu'nda yapılan değişiklik öncesinde) saymıştır. Bu düzenleme uyarınca kural, icra mahkemesinin verdiği kararlara karşı temyiz kanun yoluna gidilememesidir[268].

5311 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile yapılan değişiklik öncesinde İİK'nin 363. maddesinde, icra mahkemesince verilen ve temyizi kabil olan kararlar sayılmış bulunmaktaydı[269]. İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinde temyizi kabil icra mahkemesi kararlarına dair yapılmış olan bu sayım tahdididir[270]. Bu maddede temyiz

---

Kararlarının Temyizi, s. 117; Karslı, **İcra İflas**, s. 113, 114; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 14, 33; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.,** C. V, s. 6843. Örnek olarak, temyiz yoluna bir dilekçe ile başvurmak gerekir ve temyize başvurmak isteyen taraf, temyiz harcını da yatırmış olmalıdır (Kuru, **HMU C. V**, s. 4574, 4583). *"…6217 sayılı Kanunun 30.maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen "Geçici madde 3" atfıyla uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 434/2.maddesi gereğince ödenmesi gereken 143,50 TL temyiz yoluna başvurma harcı temyiz eden davalı ... vekili tarafından eksik (79,70) yatırılmıştır. Mahkemece kararı temyiz eden davalı ... vekiline eksik temyiz yoluna başvurma harcı yatırılmak üzere gerekli tebligat yapılarak eksikliğin giderilmesi için dosyanın geri çevrilmesi gerekmiştir…"*, HGK., E. 2017/324 K. 2017/1877 T. 20.12.2017, **Lexpera**, Erişim Tarihi. 14.02.2018.

267 Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 25-26; Kuru, **HMU C.III**, s. 3172; Kuru, **HMU C. V**, s. 4505; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 451; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2351; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1517; Ejder Yılmaz, "Hukuk Davalarında Yasayollarına Başvuru Hakkı ve Bu Hakkın Sınırlandırılmasının Yerindeliği Sorunu", **TBBD,** 1988/1, s. 138. Ara kararlar ise kural olarak tek başına temyiz edilemeyip, nihaî hükümle birlikte temyiz edilebilir (Kuru, **HMU C. III**, s. 3003; Kuru, **HMU C. V**, s. 4531).

268 Eyüp Sabri Erman, "İcra Tetkik Merciinin Temyizi Kabil Kararları", **Ankara Barosu Dergisi**, S. 5, 1969, s. 809; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 53; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 555; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 80.

269 5311 sayılı Kanun ile İİK'nin 363. maddesinde yapılan değişiklik neticesinde bu maddede aleyhine istinaf yoluna başvurulabilecek kararlara yer verilmiş, ancak ilgili değişiklik 2005 yılında yapılmış olmasına rağmen, bölge adliye mahkemeleri göreve başlayıncaya kadar bu hükümlerin uygulanması söz konusu olamamıştır.

270 Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 26; Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 45; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 68, s. 71; Kuru, **İcra İflas**, s. 336; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 53; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 50; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 69; Talih Uyar, "İcra Mahkemelerinin Temyizi Kabil Olan Kararları", İstanbul Barosu Dergisi, C. 84, S. 3, Mayıs 2010, s. 1443; Mustafa Oskay, Coşkun Koçak, Adnan Deynekli, Aydın Doğan, **İİK Şerhi**, Ankara, 2007, C. V, s. 6826; Akil, **İtiraz**, s. 302; Kiraz, **a.g.e.,** s. 344.

edilebileceği öngörülmemiş bulunan icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz yoluna gidilemez ve bu kararlar kural olarak verildiği anda kesindir[271]. Ancak yine İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde ifade edildiği üzere, bu Kanun'un başka bir maddesinde, temyizi kabil olduğu yönünde düzenleme bulunan kararlar varsa, o kararlar da temyiz edilebilecektir[272]. İcra mahkemesinin verdiği kararlardan hangilerinin temyiz edilebileceği hususunda tespit yaparken genel olarak İcra ve İflâs Kanunu'na bakmak gerekmektedir. İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan temyize ilişkin hükümler, yalnızca icra mahkemesinin verdiği kararlar bakımından uygulama alanı bulacaktır[273].

İcra ve İflâs Kanunu'nda sayılan icra mahkemesinin temyiz edilebilecek kararları bakımından bazı ortak özellikler bulunmaktadır. Öğretide, bu özellikler üç grupta toplanarak incelenmiştir[274]. Bu kararlar arasındaki ortak noktalar şunlardır: Öncelikle, cebri icranın doğrudan doğruya uygulanmasına yol açan veya uygulanmasını engelleyen kararların temyizi kabul edilmiştir[275]. İcra mahkemesinin verdiği karar, alacaklının alacağına kavuşmasını engelliyorsa ya da kavuşmasını sağlıyorsa, bu karar temyizi kabildir. İkinci olarak, alacaklının, borçlunun veya üçüncü şahsın mal varlığını doğrudan doğruya etkileyecek icra mahkemesi kararlarının temyizi kabul edilmiştir[276]. Üçüncü olarak, kanunun yanlış uygulanması durumunda

---

[271] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 26; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 68, s. 71; Kuru, **İcra ve İflas Hukuku**, s. 336; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 53; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 69; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 121; Muşul, **Şikâyet**, s. 484; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 50, 52; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1443; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, C. V, s. 6826; *"...İcra mahkemesi kararlarından hangilerinin temyiz olunabileceği özel hükümlerle ve genel olarak da İİK.nun 363. maddesinde birer birer açıklanıp gösterilmiştir. Bunların dışında kalan mahkeme kararları kesindir...*", 12. HD., E. 2014/3247 K. 2014/2851 T. 6.2.2014; Bkz. aynı yönde: HGK., 2014/836 E., 2016/221 K., 02.03.2016 T.; 12. HD., 2014/2170 E., 2014/2895 K., 06.02.2014 T.; **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2018.

[272] Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 247; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 50, 52.

[273] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 68; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 44.

[274] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 752; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 926; Karslı, **İcra İflas**, s. 103; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 15, 16. Öğretide icra mahkemesinin bazı kararlarının kazaî tasarruflar niteliğinde olduğundan dolayı kazaî tasarrufların tâbi olduğu temyiz mahkemesi denetimine tâbi olduğu da ifade edilmiştir (Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 37).

[275] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 926; Karslı, **İcra İflas**, s. 103, 116; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 16, 82.

[276] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 926; Karslı, **İcra İflas**, s. 103, 116; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 16, 82.

icra mahkemesi kararlarının temyizi mümkündür[277]. Gerçekten de İİK m. 363 hükmünde sayılan kararlara bakıldığında, bu kararların bu üç kategoride bahsi geçen özellikleri barındırdığı görülmektedir. Bazı kararlar ise birden fazla gruba dahil olabileceklerdir. Örnek olarak, bir malın haczinin caiz olup olmadığına ilişkin icra mahkemesi kararının temyizi, hem doğrudan doğruya borçlunun malvarlığı üzerinde etkilidir, hem de kanunun doğru uygulanmaması sebebine dayanmaktadır[278].

İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinin 5311 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önceki hâline göre, icra mahkemesinin verdiği kararlardan temyiz edilebilecek olan ve 18 bent halinde sayılan kararlar şunlardır[279] :

1. İlâmın icrasının geri bırakılması hakkındaki talebin kabul veya reddine ve paradan başka ilâmların infazı suretine veya icranın iadesi talebinin kabul veya reddine ilişkin (İİK m. 40) icra mahkemesi kararları. Bu bentte sayılan kararlar, alacaklının ve borçlunun malvarlığını doğrudan etkileyen kararlardandır[280].

2. Görev ve yetkisizliğe ilişkin icra mahkemesi kararları, temyizi kabildir. Bu kapsamda icra mahkemesinin görevsiz veya yetkisiz olduğuna dair kararları da, kendisinin görevli ya da yetkili olduğuna dair kararları temyiz edilebilir[281]. İcra mahkemesinin verdiği görevsizlik ve yetkisizliğe dair kararları, takibi engelleyen kararlar kategorisine dahildir[282]. Kanun burada icra mahkemesinin kendisinin yetkili olduğuna dair verdiği kararların temyizi kabil olup olmadığı hususunda yeterince açık değildir. Ancak ilgililerin yalnızca görevli ve yetkili makamların işlemleri ile muhattap olması bir hak olduğundan, icra mahkemesinin kendisini kanuna aykırı olarak görevli ve yetkili saydığı kararları da temyizi kabil olmalıdır[283]. Bunun yanı sıra, icra

---

[277] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 752; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 926; Karslı, **İcra İflas**, s. 103, 116; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 16, 82.

[278] Karslı, **İcra İflas**, s. 104; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 82.

[279] 4949 sayılı Kanun ile 12. bendin yürürlükten kaldırılması üzerine, aleyhine temyiz yoluna başvurulabilecek kararlar 17 bentte sayılmıştır. İlgili bende dair aşağıdaki açıklamalarda bu hususa yer verilmiştir.

[280] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 753; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 927.

[281] Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 27, Dn. 14aa; Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 46; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 69; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 52; Muşul, **Şikâyet**, s. 487; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1444-1445.

[282] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 756; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 928.

[283] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 756; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1444-1445.

mahkemesinin, icra dairelerinin yetkili olduğu veya yetkisiz olduğuna dair kararları da temyizi kabildir[284]. Yargıtay'ın icra dairesinin yetkisiz olduğuna kanaat getirmesi durumunda, icra mahkemesinin kararının esas bakımından doğru olup olmadığı incelenmeksizin, karar, icra dairesinin yetkisiz olması nedeniyle bozulacaktır[285]. İcra mahkemesinin hukuk mahkemesi sıfatıyla bakması gereken bir uyuşmazlığa ceza mahkemesi sıfatıyla bakması, ya da tam tersinin söz konusu olması durumunda ise burada bir görev kuralı değil, iş bölümü söz konusu olduğundan, bu husus temyizi kabil olmayacaktır[286].

3. Ödeme veya tahliye emirlerine veya bunların tebliğ şekline dair icra mahkemesi kararları ve borçlunun İİK m. 71 hükmüne dayanarak yaptığı takibin iptali veya taliki talebinin reddedilmesi veya kabul edilmesine dair kararlar temyiz edilebilir[287]. Bu kapsamda, ödeme emrinin tebliğ şekline karşı şikâyete başvurulması halinde icra mahkemesince verilen kararlar, tahliye emrine karşı şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar, borçlunun ödeme emrine itirazının kesin veya geçici

---

[284] Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 46; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 69; Muşul, **Şikâyet**, s. 487; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 556; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1444-1445. *Karslı,* icra dairesinin yetkili olduğuna dair icra mahkemesi kararlarının temyizi kabil olmadığı, kesin olduğu görüşündedir (Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 99).

[285] Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 46; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 69.

[286] *"...Bilindiği üzere, icra mahkemeleri icra ve iflâs işleri için kurulmuş özel bir mahkeme konumunda (...) olup, hukuk ve ceza şeklinde iki bölümü bulunmaktadır. Belirtilmelidir ki, icra mahkemesinin hukuk bölümü ile ceza bölümü arasındaki ilişki görev olmayıp, iş bölümü ilişkisidir. Bu iş bölümü kararının temyizinin mümkün olup olmadığı ise icra mahkemesinin hangi kararlarının temyiz edilebileceğini düzenleyen 2004 sayılı İİK'nun 363. maddesi kapsamında değerlendirilmelidir.(...) icra mahkemesi hukuk bölümünün temyizi kabil kararları İİK'nun 363. maddesinde tahdidi olarak sayıldığından yorum yoluyla kapsam dışı kalan kararların buraya dahil edilmesi mümkün değildir (...) Davacının talebi icra mahkemesinin hukuk bölümüne kaydedilmiş, yapılan yargılama sonucunda mahkemece, İİK'nun 89/4. maddesi uyarınca tazminat ve aynı Kanun'un 338/1. maddesi uyarınca cezalandırılma istemiyle açılan davalara ceza mahkemesi sıfatıyla bakılması gerektiğinden mahkemenin hukuk bölümünün görevsizliğine, dosyanın mahkemenin ceza esasına kaydının yapılmasına, müteakip işlemlerin icra ceza esası üzerinden yürütülmesine karar verildiği anlaşılmaktadır. Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında icra mahkemesinin hukuk bölümü ile ceza bölümü arasındaki ilişkinin görev ilişkisi olmayıp, iş bölümü ilişkisi olduğu; İİK'nun 363. maddesinde icra mahkemesinin hukuk bölümünün hangi kararlarının temyizi kabil olduğunun tahdidi olarak sayıldığı ve gönderme kararları bu kapsamda kabul edilmediğinden söz konusu yerel mahkeme kararının temyizi mümkün değildir.* HGK., E. 2013/12-1711 K. 2015/1024 T. 13.03.2015, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03 2018.

[287] *"...Şikayetçi vekilinin icra mahkemesine başvurusu, İflas Müdürlüğünce İİK.nun 135.maddesine dayalı olarak tebliğ edilen tahliye emrinin aynı maddenin 2.fıkrasına dayalı olarak iptali istemine ilişkin olup, bu konuda verilen icra mahkemesi kararı İİK.nun 363/1-3.maddesi uyarınca temyizi kabildir..."*, HGK., E. 2012/12-42 K. 2012/167 T. 16.3.2012, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2018.

kaldırılmasına dair icra mahkemesi kararları da temyiz edilebilecektir[288]. Bu bentte sayılan kararlar, üçüncü kişinin veya borçlunun malvarlığını doğrudan etkileyen kararlardandır[289].

4. Gerek İcra ve İflâs Kanunu'na gerekse diğer kanun hükümlerine dayanarak bir malın haczinin caiz olup olmadığına dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir. Bu kararlar, üçüncü kişinin ve borçlunun malvarlığını doğrudan etkileyen kararlardandır[290]. Bu kararlar, aynı zamanda, Kanun'un yanlış uygulanması kategorisine de girmektedir[291].

5. Maaş veya ücret haczinde miktara veya bunların arttırılması veya eksiltilmesi taleplerine dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir. Bu kararlar, üçüncü kişinin veya borçlunun malvarlığını doğrudan etkileyen kararlardandır[292].

6. Üçüncü kişilerdeki mal ve alacağın haczinden doğan uyuşmazlıklara dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir. Bu kararlar, üçüncü kişinin veya borçlunun malvarlığını doğrudan etkileyen kararlardandır[293].

---

[288] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 753; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 69, 275; 683, 684; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 53, 57; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 557; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1446. Bu bent, ifade biçimi bakımından eleştirilmiştir (Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 753) Bir görüşe göre bu bendin bir anlam ifade edebilmesi için, "*Ödeme veya tahliye emirlerine karşı vaki itiraz ve şikâyetlerin veya bunların tebliğ şekline karşı şikâyetlerin ve 71 inci maddeye müsteniden takibin iptali veya taliki talebinin ret veya kabulüne"* şeklinde olması gerekmektedir (Timuçin Muşul, **Gerekçeli Notlu İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 321)

[289] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 755; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 927.

[290] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 755; *"...görüldüğü üzere şikayetçinin talebi İİK'nun 115. maddesindeki düzenleme uyarınca, ihale yoluyla satışa çıkartılan makinelerin satışında kendisinin rüchan hakkının gözetilmesine yöneliktir. Bu itibarla, şikâyetçinin icra müdürlüğünden talebi ve bu talebi ret eden 17.07.2012 tarihli icra müdürlüğü kararı "satışa hazırlık işlemleri" kapsamında olup, bu konuda verilen İcra Mahkemesi kararı kesindir. Bu karara karşı yukarıda açıklanan İİK'nun 363 maddesi uyarınca kanun yoluna (karar tarihi itibariyle temyiz) başvurulamaz. Her ne kadar Özel Dairece şikâyetin konusu "haczedilmezlik şikâyeti" olarak nitelendirilerek yerel mahkeme kararı temyizen incelenmiş ve bozulmasına karar verilmiş ise de, Hukuk Genel Kurulundaki görüşmede şikayetin konusu satışa hazırlık işlemi olarak nitelendirilmiş ve yerel mahkeme kararına karşı kanun yoluna başvurulamayacağına karar verilmiştir. Hal böyle olunca, haciz alacaklısı K1 vekilinin temyiz isteminin reddi gerekir..."*, HGK., 2014/12-597 E., 2015/2841 K., 09.12.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2018.

[291] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 927.

[292] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 755; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 927.

[293] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 755; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 926.

7. İstihkak davalarına ve istihkak davalarına ilişkin takibin ertelenmesi kararlarına dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir[294]. İflâsta istihkak davaları neticesinde icra mahkemesinin verdiği kararlar da bu bent kapsamında (İİK m. 363, f.1, b.7) temyizi kabildir[295]. Bu kararlar, üçüncü kişinin veya borçlunun malvarlığını doğrudan etkileyen kararlardandır[296]. Ancak üçüncü kişinin istihkak iddiası üzerine verilen takibin devamına dair icra mahkemesi kararlarının temyizi mümkün değildir (İİK m. 97, f. 5)[297].

8. Hacze iştirak taleplerinin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararlarının temyizi mümkündür. Bu kararlar, hem alacaklının, üçüncü kişinin veya borçlunun malvarlığını doğrudan etkileyen kararlar hem de Kanunun yanlış uygulanması grubuna giren kararlardandır[298].

9. Taşınır ve taşınmaz mallarda ihalenin feshine veya fesih talebinin reddine dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir. Bu kararlara karşı temyize gidilebilmesi için, ilgili ihale bedelinin temyiz sınırını geçmesi gerekir[299]. İhale bedeli temyiz sınırının altında ise, ihalenin feshi kararı, verildiği anda kesin olacaktır[300].

10. Sıraya dair şikâyet veya itirazın ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları, temyiz edilebilir.

11. İhtiyati haciz kararlarının kalkıp kalkmadığına dair icra mahkemesi kararları, temyiz edilebilir. İhtiyati hacze itirazın reddedilmesi durumunda itiraz eden borçlu veya üçüncü kişi, ihtiyati hacze itirazın kabulü durumunda ise alacaklı taraf temyiz kanun yoluna başvurabilir[301]. Bu durumda bu başvurular Yargıtay'da öncelikle incelenir ve Yargıtay'ın bu konuda vereceği karar kesindir (İİK m. 265, f. 5, c.2). Bu

---

[294] İcra mahkemesi, icra takibinin ertelenmesine karar vermişse, bu karar bir ihtiyatî tedbir kararı niteliğindedir ve temyiz sınırını aşması durumunda temyizi kabildir (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 551).
[295] Karslı, **İcra İflas**, s. 322.
[296] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 755; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 927.
[297] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 69, 551; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 215; Karslı, **İcra İflas**, s. 321; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 53; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 559; Aslan, **İstihkak**, s. 612.
[298] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 755; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 928.
[299] Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 49; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 723.
[300] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 723.
[301] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 1058.

kararın kesin olması nedeniyle icra mahkemesinin bu karara karşı direnmesi mümkün olmadığı gibi bu karara karşı karar düzeltme yoluna başvurulması da mümkün değildir[302].

12. İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünün 12. bendinde, İİK m. 287 hükmüne göre mehil verilmesine dair isteğin reddine ve 288'inci madde uyarınca verilmiş mehlin kaldırılmasına dair icra mahkemesi kararlarının temyiz edilebileceğine dair düzenleme yer almaktaydı. Ancak bu bent, 4949 sayılı Kanun'un 103. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yine, 4949 Sayılı Kanun'un 68. maddesi ile İİK m. 286 hükmüne eklenen 3. fıkra ile konkordato talebinin reddine ilişkin kararın, tefhiminden itibaren 10 gün içinde borçlu veya talep sahibi alacaklı tarafından temyiz edilebileceği düzenlemesi getirilmiştir. İİK m. 287 hükmünde düzenlenen konkordato mühletine dair karar ise, temyiz edilemez[303].

13. Fevkalâde mühlet talebinin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir. Bu kararlar, icra takibini engelleyecek nitelikte kararlar kategorisine girmektedir[304].

14. Fevkalâde mühletin uzatılması talebinin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir. Bu kararlar, cebri icranın uygulanmasını engelleyen kararlar kategorisine girmektedir[305].

15. İİK m. 356 hükmü uyarınca maaş ve mallardan tazmin suretiyle yapılacak tahsilat hakkında vuku bulan şikâyetlerin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir.

16. Yedieminden talep edilen tazminat hakkındaki taleplerin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilir.

17. İcra ve İflâs Kanunu'nun m. 223, f. 5, b. 2 hükmüne göre, iflâs dairesinin görevlerinden biri, iflâsı idare edenlerin ücretleriyle masrafları da dahil olmak üzere

[302] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 1058, dn. 108.
[303] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 72.
[304] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 928.
[305] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 755, 756.

hesap pusulalarını icra mahkemesinin tasdikine arz etmektir. İcra mahkemesinin, bu hesap pusulalarının tasdikine dair kararları, temyiz edilebilir.

18. Takip tarihinden sonra işleyen faiz, masraf ve diğer alacak kalemlerinin hesabına dair şikâyetlerin kabul veya reddine dair icra mahkemesi kararları, temyiz edilebilir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde, 18 bent halinde sayılmış bu kararların yanı sıra, bu Kanun'da temyiz kabiliyeti kabul edilen kararların da temyiz edilebileceği ifadesine yer verilmiştir. İİK m. 363'de sayılmış bulunan bu kararlar veya Kanun'un başka bir maddesinde temyizi kabil olduğu belirtilmiş olan kararlar dışındaki icra mahkemesi kararlarının temyiz edilmesi mümkün değildir ve bu iki gruba dahil olmayan icra mahkemesi kararları kesindir[306].

İcra mahkemeleri, İİK m. 363 hükmüne göre temyizi mümkün olan kararlarının kesin olup, temyiz edilemeyeceğine dair karar veremez; bu şekilde bir karar verse bile bu karar ilgililerin temyiz hakkına etki etmez[307]. Bunun yanı sıra, icra mahkemesinin, temyizi kabil olmayan bir kararın temyiz edilebileceğine dair karar vermesi de mümkün değildir[308].

Öğretide bir görüşe göre, icra hukukunda hakkın bir an önce teslimi ve şeklî gerçekle yetinme hedeflendiğinden, yalnızca Kanun'da sayılan sayıdaki kararlara karşı temyiz kanun yolunun açılmış olması isabetlidir[309]. Bu görüşe göre, her icra

---

[306] Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 50; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 68, s. 71; Kuru, **İcra İflas**, s. 336; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 26; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 96; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 69; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 121; Muşul, **Şikâyet**, s. 484; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 50, 52; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1450.

[307] Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 49; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 71; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1453; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, C. V, s. 6828. "…İcra mahkemesi kararında, hükmün kesin olarak verildiğinin yazılı bulunması, bu *kararın temyiz incelemesinin yapılmasına engel değildir…"*, 12. HD., 2013/7810 E., 2013/12591 K., 02.0.2013, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.02.2018.

[308] Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 52; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 72.

[309] Berkin, **İcra Hukuku Rehberi**, s. 466-467; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 81, 82. Zira icra hukuku, usul hukukundan bağımsız ve şeklî bir hukuk dalıdır ve icra hukukunda, usul hukukundan farklı olarak, takibin bir an önce sonuçlandırılması amaçlanıp şeklî gerçek ile yetinilir. İcra mahkemesinin bütün kararlarına karşı temyiz yolunun açılması takipleri daha da uzatacak, Yargıtay'ın iş yükünü de oldukça arttıracaktır. Bunun aksine takiplerin hızlandırılmasına yarayan çareler aranmak gerekir (Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 8, 12, 17, 91-92).

mahkemesi kararına karşı temyiz yolu açılmamalı, ancak Kanun'da sayılan kararlar için ortak noktalar tespit edilerek bu ortak noktalar üzerinden temyizi kabil kararlar belirlenmelidir[310].

Diğer bir görüşe göre ise takip işlemlerinin hızlandırılması ve Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması amacıyla icra mahkemesinin tüm kararlarına karşı temyiz yolu açılmamış olmasına karşın, uygulamada duyulan ihtiyaca cevap verilebilmesi bakımından, icra mahkemesinin tüm kararlarına karşı temyiz yolu açılmalıdır[311]. Ayrıca vakit kazanmak ve takibi uzatmak amacıyla temyizi kabil olmayan icra mahkemesi kararları da temyiz edilmiş ve Yargıtay'ın iş yükü bu düzenleme ile hafiflememiştir[312].

Kanaatimizce de icra mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurma imkânı konu bakımından sınırlandırılmamalıdır[313]. Nitekim icra mahkemesinin verdiği kararların birçoğunun temyiz edilememesinden dolayı hatalı kararların kesinleşip uygulanması üzerine, Yargıtay, hatalı uygulamaları önlemek amacıyla, İİK m. 363'de yer almamasına rağmen bazı kararların temyiz edilebileceğine dair kararlar vermiştir[314].

c. İcra Mahkemesinin Verdiği Kararlara Karşı Temyiz Kanun Yoluna Başvurma Şartları ve Temyiz İncelemesi

İcra ve İflâs Kanunu'nda, icra mahkemesi kararlarının temyizine dair, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'ndan farklı, özel düzenlemelere yer verilmiştir. İcra

---

310 Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 25, 26, 82.

311 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11 Kn. 744; Uyar, **Tetkik Mercii**, s. 741; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1443.

312 Uyar, **Tetkik Mercii**, s. 741.

313 Bu hususstaki kanaatimiz ve gerekçeleri için Bkz. İkinci Bölüm, II, 2 ve 5.

314 Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1449. Bu kapsamda, kısa karar ile gerekçeli karar arasında çelişki olması hâli, İİK m. 135 hükmünün uygulanmasından kaynaklanan karar, yargılamanın iadesi talebi üzerine verilen kararlar, tavzih talebi üzerine verilen karar, HUMK m. 409 hükmü uyarınca davanın açılmamış sayılmasına veya dosyanın işlemden kaldırılmasına dair verilen karar, takibin iptali istemi üzerine verilen karar, icra emri yerine ödeme emri gönderilmesi gerektiği (hesap özetine süresi içinde itiraz edilmesi sebebiyle) ve satışın durdurulması istemi içeren talep üzerine verilecek karar, tutanağa yazılan haciz saatinin düzeltilmesi hakkında şikâyete ilişkin icra mahkemesinin verdiği karar, faiz oranının hesaplanmasına dair şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği karar, Yargıtay tarafından temyizi kabil kabul edilmiştir (Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1449-1450).

mahkemesi kararlarının temyizinde, temyize başvurma şartları bakımından da, İcra ve İflâs Kanunu'nun Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'ndan ayrıldığı noktalar bulunmaktadır.

Temyiz yoluna müracaat edebilmek için uyulması gereken süreye ilişkin, İcra ve İflâs Kanunu'nda özel düzenleme yer almaktadır. İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca, icra mahkemesinin temyizi kabil olan kararları, bu kararların tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde temyiz edilebilir. Bu düzenleme uyarınca, 10 günlük temyiz süresi, icra mahkemesi kararının tefhim tarihinden itibaren başlayacak ancak karar taraflardan birinin veya vekilinin yokluğunda verilmiş ise, süre, kararın bu tarafa veya vekiline tebliği tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır[315]. İcra mahkemesi kararı tefhim edilmiş olmakla birlikte, sonrasında ayrıca tebliğ edilse dahi, 10 günlük temyiz süresi icra mahkemesi kararının taraflara tefhiminden itibaren başlayacaktır[316]. Ancak icra mahkemesi kararının tefhimi taraflardan birinin veya -varsa- vekilinin yokluğunda yapılmışsa, artık bu taraf veya vekili için temyiz süresi, ilgili kararın tebliğinden itibaren işlemeye başlayacaktır[317].

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde yer alan tefhim kavramının, *"hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte açıklandığı hal"* olarak anlaşılması gerekmektedir[318]. Kısa karar tefhim edilmiş olsa ve tefhim edilen kısa kararda hükmün tüm unsurları yer alsa dahi, kararın gerekçesi tefhim edilmemişse temyiz süresi

---

315 Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 54; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 72, 73; Kuru, **HMU C. V**, s. 4560; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 30; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1453. 1940 yılında, 3890 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun (RG. 11.07.1940/4558) ile yapılan değişiklik neticesinde, bu sürenin yalnızca tebliğden itibaren başlayacağı düzenlemesi getirilmişti. Ancak sonrasında, icra işlemlerinin süratle çözülmesi gerektiği ve tebliğ şartının hakkın yerine getirilmesini geciktirdiği sebepleriyle, 538 sayılı Kanun (RG. 06.03.1965/11946) ile tebliğ şartı kaldırılmıştır (Erman, **a.g.m.**, s. 811).

316 Kuru, **HMU C. V**, s. 4560; Kuru, **İcra İflas Hukuku**, s. 336.

317 Kuru, **İcra ve İflas Hukuku**, s. 337; Erman, **a.g.m.**, s. 811; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1453.

318 "*…İcra İflas Kanunu'nun 02/03/2005 tarih ve 5311 sayılı Kanunla değişmeden önceki 363. maddesine göre icra mahkemesinin nihai kararları tefhim veya tebliğinden itibaren 10 gün içinde temyiz edilebilir. Maddedeki "tefhim" kavramının "hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte açıklandığı hal" olarak anlaşılması zorunludur. Bu nedenle, yukarıda açıklanan nitelikte bir tefhim varsa temyiz süresi tefhim tarihinden itibaren, aksi halde gerekçeli kararın tebliğinden itibaren başlayacaktır…",* 8. HD., 2016/8217 E., 2017/2419 K., 23.02.2017 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 27.10.2017.

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren başlayacaktır[319]. İcra mahkemesinin kısa kararı önceden tefhim etmesi ancak sonrasında yazdığı gerekçeli kararın kısa karara aykırı olması halinde, temyiz süresi, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren işlemeye başlayacaktır[320].

Temyiz talebinde bulunmak isteyen taraf, temyiz talebini içeren dilekçesi ile icra mahkemesine başvurur. Temyiz dilekçesi sehven yanlış icra mahkemesinin dosyasına sunulmuş ise, bu hususun sonuca bir etkisi olmaz ve süresinde temyiz isteminde bulunulmuş kabul edilir[321].

5311 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesi İcra ve İflâs Kanunu'nun m. 365 hükmü, temyiz dilekçesinin reddini düzenlemekteydi. Bu maddenin birinci fıkrasına göre, temyiz süresi geçtikten sonra temyize başvurulması ya da temyizi mümkün

---

319 "*…Mahkemece, taraflara tefhim edilen kısa kararda (hüküm özeti) hükmün tüm unsurları yer almakla birlikte kararın gerekçesinin tefhim edilememesi halinde temyiz süresi gerekçeli kararın tebliğinden itibaren başlar. Ancak, hüküm tüm unsurları ve gerekçesi ile birlikte tefhim edilmiş ise artık hükmün HMK'nın 321/2. maddesine göre usulüne uygun ve eksiksiz bir biçimde tefhim edildiği kabul edilir ve temyiz süresi tefhim tarihinden itibaren başlar. İİK'nın 363. maddesinde yer alan ve temyiz süresinin başlangıcına esas alınan tefhim kavramının "hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte açıklandığı hal" olarak anlaşılması zorunludur. Tarafların, gerekçeli karar tebliğ edilmeden önce, temyiz süre tutum dilekçesi veya gerekçeli temyiz dilekçesi sunmak suretiyle kararı temyiz ettikleri hallerde, kararın gerekçesini dikkate alarak yeni temyiz gerekçelerine dayanması mümkün olduğundan, gerekçeli kararın taraflara tebliği gerekir…"*, 23. HD., 2014/7861 E., 2015/3547 K., 11.05.2015 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 27.10.2017; *"...İhtiyati tedbir kararına karşı yapılan itirazın reddine dair kararda gerekçe olmadığı anlaşılmıştır. Anayasanın 141,III hükmüne göre, "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır."(...) Gerekçe, kararın denetiminin yapılabilmesi ve tarafların kararın doğruluğu veya yanlışlığı konusundaki tutumlarının belirlenebilmesi açısından önemli bir işlev görür. Hal böyle olunca, mahkemece ihtiyati tedbir kararına karşı yapılan itirazları karşılar şekilde denetime elverişli usulüne uygun gerekçeli kararın yazılması ve bu şekilde yazılacak kararın taraflara tebliği ve istinaf süresi beklendikten sonra yeniden gönderilmek üzere dosyanın yerel mahkemesine geri çevrilmesine karar vermek gerekmiştir…"*, Ankara BAM 21. HD, 2017/14 E., 2017/1 K., 18.01.2017 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 217.

320 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 73; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1453-1454.

321 *"...Somut olayda 17.07.2014 tarihli kararın alacaklı vekiline tefhim edildiği, alacaklı vekilinin.... İcra Hukuk Mahkemesince verilen 2014/23 esas sayılı kararın bozulmasını içeren 18.07.2014 tarihli süre tutum dilekçesini, sehven ... İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2014/74 esas sayılı dosyasına verip temyiz harcını da bu dosyaya yatırdığı, bu dosyaya ait zaten daha önceden 23.06.2014 tarihli süre tutum dilekçesi ile temyiz harcının bulunduğu söz konusu dosyanın UYAP ortamında incelenmesi ile anlaşılmış olup, bu durumda süresinde temyiz isteminde bulunulduğunun, temyiz dilekçesinin sehven yanlış icra mahkemesi dosyası içine girmesinin sonuca etkisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır…"*, 12. HD., E. 2015/33724, K. 2016/3531, T. 11.2.2016, **Kazancı**, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

olmayan bir karara karşı temyiz yoluna gidilmesi halinde, icra mahkemesi, temyiz talebinin reddine karar verir.

Temyize müracaat dilekçe ile yapılır ve bu dilekçede HUMK m. 435 hükmünde yer alan unsurlar bulunmalıdır (İİK m. 365). Temyiz kanun yoluna ancak hukukî yararı bulunan taraf başvurabilecektir[322]. Fer'i müdahilin, hükmü tek başına temyiz etmesinin mümkün olup olmadığı öğretide tartışmalıdır[323].

Menkul mal ya da alacak haklarına ilişkin nihaî kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvurabilmek için, bu davaların miktar veya sınırının Kanun'un aradığı parasal sınırı geçmesi gerekir (HUMK m. 427, f. 3). İcra mahkemelerinin verdiği kararlara karşı temyize başvurulmasında parasal sınır bakımından İcra ve İflâs Kanunu'nda özel düzenleme bulunmaktadır. İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde temyizi kabil kararların sayılmış olmasının yanı sıra, bu kararlara dair hangi miktarların temyiz sınırını geçip geçmemek bakımından dikkate alınacağına dair düzenlemelere de yer verilmiştir. Temyize başvurulabilmesine dair getirilen parasal sınır ile davaların hızlandırılması ve Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması amaçlanmaktadır[324]. Kanun'da yer alan parasal sınırlar, Ek 1. Madde uyarınca, Maliye

---

[322] Karafakih, **a.g.e.**, s. 256; Berkin, **Medeni Usul**, s. 212; Kuru, **HMU** C. V, s. 4566; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1517; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 465; Yavaş, **Temyiz**, s. 52; Cenk Akil, "Temyiz Yoluna Başvuru Şartı Olarak Hukuki Menfaat", **BATİDER**, C. 28, S. 3, Eylül 2012, s. 270; Uyar, "İcra Mahkemesi Kararlarının Temyizi", s. 116. Davada haklı çıkmış olan taraf da hukukî yararı bulunmak şartıyla hükmü temyiz edebilir (Postacıoğlu, **Medeni Usul**, s. 728). Tarafın davayı kazanmış olmasına karşılık, kararın gerekçesinin aleyhine olması durumunda da davayı kazanan bu tarafın temyizde hukukî yararı bulunmaktadır (Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1518). Hukukî yarar konusundaki açıklamalar için Bkz. İkinci Bölüm, I, D, 2.

[323] Bu hususta açıklamalar için Bkz. İkinci Bölüm, I, D, 3.

[324] AY. Mahkemesi, 1985/23 E., 1986/2, K., 20.01.1986, **Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi**, S. 22, Ankara, 1987, s. 12-27. İcra ve İflas Kanunu m. 363'e göre, ilâmın icrasının geri bırakılması hakkındaki talebin kabul veya reddine ve paradan gayri ilamların infazı suretine veya 40. maddeye göre icranın iadesi talebinin kabul veya reddine ilişkin icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulabilmesi için, kanunda gösterilen sınırı geçmesi şart olan miktar, takip konusu alacağın miktarıdır. Aynı şekilde, görev ve yetkisizliğe ilişkin icra mahkemesi kararları, ödeme veya tahliye emirlerine veya bunların tebliğ şekline ve İİK m. 71'e müsteniden takibin iptali veya taliki talebinin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları ve maaş veya ücretlerin haczinde miktara veya bunun arttırılması veya eksiltilmesi taleplerine dair icra mahkemesi kararlarında da, temyiz sınırı bakımından, takip konusu alacağın miktarı dikkate alınacaktır. İcra ve İflas Kanunu'na veya diğer kanun hükümlerine dayanarak bir malın haczi caiz olup olmadığına dair icra mahkemesi kararları, üçüncü şahıslardaki mal ve alacağın haczinden doğan ihtilaflara dair icra mahkemesi kararları, istihkak davalarına ve istihkak davalarına ilişkin takibin taliki kararlarına dair icra mahkemesi kararları, hacze iştirak taleplerinin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları, taşınır ve taşınmaz malların ihale kararlarının feshine veya fesih talebini reddine dair icra mahkemesi kararları, ihtiyati haciz kararlarının kalkıp kalkmadığına dair icra mahkemesi kararları,

Bakanlığı'nca tespit ve ilân edilen yeniden değerleme oranında artırılır[325]. Temyiz edilebilirlik sınırı belirlenirken, kararın verildiği tarihte geçerli olan parasal sınır dikkate alınır[326]. Kanun'un 363. maddesinde sayılmış olsa dahi, temyiz edilebilirlik sınırı altında kalan icra mahkemesi kararlarının ise temyizi mümkün olmaz[327].

2. Karar Düzeltme

5311 sayılı Kanun'un 29. maddesi ile İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen Geçici Madde 7 uyarınca, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar İcra ve İflâs Kanunu'nun bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltmeye ilişkin hükümleri uygulanır. Bir başka ifadeyle, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen icra mahkemesi kararlarına karşı karar düzeltme yoluna başvurulabilmesi mümkündür. Bu tarihten

İİK m. 356 hükmü uyarınca maaş ve mallardan tazmin suretiyle yapılacak tahsilât hakkında vuku bulan şikâyetlerin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları, yedieminden tazminat hakkındaki taleplerin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları ve İİK m. 223/f.2/b.2 hükmüne göre iflâsı idare edenlerin ücretleriyle masrafları da dâhil olmak üzere hesap pusulalarının tasdikine dair icra mahkemesi kararları bakımından ise, icra mahkemesi kararının ilişkin olduğu malın veya hakkın değerinin, temyiz sınırını geçmesi gerekmektedir. Sıraya dair şikâyet ve itirazın ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilmesi için, sırası itiraza uğrayan alacağın tutarının temyiz sınırını geçmesi aranmaktadır. Son olarak, takip tarihinden sonra işleyen faiz, masraf ve sair alacak kalemlerinin hesabına dair şikâyetlerin kabul veya reddine dair icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvuruda dikkate alınacak olan miktar, yanlışlığı öne sürülen alacak miktarıdır ve yanlışlığı öne sürülen alacak miktarının Kanun'da gösterilmiş olan temyiz sınırını geçmesi şarttır.

[325] 17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanun'un 102. maddesi ile İcra ve İflas Kanunu'na eklenen Ek Madde 1 uyarınca, parasal sınırlar her takvim yılı başında artar ve her takvim yılı başından olmak üzere uygulanan parasal sınırın artışına ilişkin 363. madde hükmü, artışın yürürlüğe girdiği tarihten önce icra mahkemesince nihaî olarak karara bağlanmış olan davalar ile Yargıtay'ın bozma kararı üzerine yeniden bakılan davalarda uygulanmaz.

[326] "*…Bir mahkeme kararının temyiz edilip edilemeyeceği belirlenirken, temyiz hakkının doğduğu (kararın verildiği) tarihteki hukuksal durum esas alınmalı; karar tarihinde yürürlükte bulunan kanun hükmü temyiz sınırı yönünden hangi düzenlemeyi içeriyor ise, ona bağlı kalınmalıdır. Buradaki "karar" teriminin, Yerel Mahkemenin, Özel Daire bozmasına karşı verdiği direnme kararını da kapsayacağında duraksama bulunmamaktadır…",* HGK, 2017/1142 E., 2017/782 K., 19.04.2017 T.; Bkz. aynı yönde: HGK, 2011/12-848 E., 2012/190 K., 16.03.2012 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 18.12.2018.

[327] *"…Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında, esasa girilmeden önce direnme kararına karşı miktar itibariyle temyiz yasa yolunun açık olup olmadığı, önsorun olarak incelenmiştir. (…) Direnme kararının verildiği 24.12.2003 tarihinde, İİK'nın 363. Maddesi kapsamında temyiz (kesinlik) sınırı 5.240,00 olmakla; 440.00-TL açık biçimde temyiz edilebilirlik sınırı alında olduğundan, anılan karara karşı temyiz yoluna gidilmesi miktar itibariyle mümkün değildir…",* Y. HGK., 2014/12-836 E., 2016/221 K., 02.03.2016 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 08.11.2017.

sonra verilen kararlar bakımından ise, artık karar düzeltme yoluna başvurulması mümkün değildir.

Karar düzeltme kanun yolu, mülga 1086 sayılı HUMK'un 440. maddesi ile 444. maddeleri arasında düzenlenmiş ve istinaf mahkemelerinin göreve başlamasından itibaren uygulanmayan bir kanun yoludur. 6100 sayılı HMK'da, karar düzeltmeye dair hükümler bulunmamaktadır.

İcra ve İflâs Kanunu'nda karar düzeltmeye dair yer alan tek özel düzenleme, karar düzeltme süresine ilişkindir. Değişiklik öncesi İİK m. 363, f. 3, c. 2 uyarınca, icra mahkemesi kararının onanması veya bozulmasına dair Yargıtay kararına karşı, HUMK m. 440 hükmünde yer alan sebeplerle, 10 gün içerisinde karar düzeltme yoluna başvurulabilir[328]. Karar düzeltme sebepleri, HUMK m. 440'da sınırlı olarak sayılmıştır[329]. İcra mahkemesi kararlarına dair Yargıtay kararlarına karşı karar düzeltme yoluna başvurulmasında, HUMK hükümleri uygulanır[330]. Zira İcra ve İflâs Kanunu'nda karar düzeltme sebeplerine ilişkin ayrı bir düzenleme bulunmamaktadır[331]. Karar düzeltme talebini, temyiz incelemesini yapmış olan Yargıtay hukuk dairesi inceler[332].

Karar düzeltme yolu, istinaf kanun yolunun hukukumuzda mevcut olmaması nedeniyle ihtiyaç duyulmuş olan ve hukukumuza özgü bir kanun yoludur[333]. İstinaf kanun yolunun yargılamayı uzatacağına dair eleştiriler dikkate alındığında, karar düzeltme (tashihi karar) kurumunun artık kaldırılmış olması yerindedir[334]. Zira bölge adliye mahkemelerinin de göreve çalışmaya başlaması ile üç dereceli olan kanun yolu

---

328 Kuru, **İcra İflâs C. I**, s. 57; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 78; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 71.

329 HUMK'da veya özel kanunlarda, aleyhine karar düzeltmeye başvurulamayacağı belirtilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulamaz (Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2375).

330 Kuru, **İcra İflas**, s. 78, 338; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 63; Karslı, **İcra İflas**, s. 128.

331 Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 63; Karslı, **İcra İflas**, s. 127.

332 *"...Karar düzeltme isteminin yerinde olup olmadığını inceleme görevi Yargıtay'a ait olup, temyize ilişkin İİK'nun 365/son maddesinde yer alan hükme benzer bir düzenleme karar düzeltme hakkında mevcut olmadığından, mahkemenin karar düzeltme dilekçesini reddetme yetkisi bulunmamaktadır...",* 12. HD., 2014/20405 E., 2014/23615 K., 14.10.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 16.03.2019.

333 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2370; Yılmaz, **İstinaf**, s. 87.

334 Yılmaz, **İstinaf**, s. 87.

sistemimize ek olarak bir de karar düzeltme yolu mevcudiyetini korusaydı, yargılamanın makûl sürede sonuçlanması büyük ölçüde zorlaşacaktı[335].

3. Yargılamanın İadesi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici 3. maddesinde yer alan, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlayacağı tarihe kadar 1086 sayılı Kanun'un temyize ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı ifadesinden, bölge adliye mahkemeleri göreve başlamadan yargılamanın iadesi yoluna başvurulabilip başvurulamayacağı sorusunun cevabı net olarak anlaşılmamaktaydı. Yargılamanın iadesi hükümleri bakımından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki düzenlemelerin derhal uygulanıp uygulanmayacağı hususunda öğretide görüş ayrılığı bulunmaktaydı[336]. 7251 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde, 1086 sayılı Kanun'un 26.09.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ila 444. madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı düzenlemesi kabul edilmiştir. Bu değişiklik neticesinde, eski kanun yolu hükümlerine göre aleyhine kanun yoluna başvurulacak kararlar bakımından dahi, 7251 sayılı Kanun'un yürülüğe girdiği 28.07.2020 tarihinden itibaren yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması durumunda, HUMK'un değil, HMK'nin yargılamanın iadesine dair 375 ila 381. maddeleri uygulanacaktır.

---

335 Adem Albayrak, **Hukukta İstinaf Yargılaması,** Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 35.

336 Bir görüşe göre aslında gerek olmamasına rağmen geçici maddede yargılamanın iadesi hükümlerine de atıf yapıldığından, eski kararlar bakımından Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan yargılamanın iadesi hükümleri uygulanacaktır (Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2349). Diğer bir görüşe göre ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan yargılamanın yenilenmesi hükümleri derhal uygulanmalıdır (Kuru, **Medenî Usul**, s. 602; Budak, "Zaman Bakımından Uygulanma", s. 221; Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 442). Zira yargılamanın yenilenmesine ilişkin hükümler ilk derece mahkemelerinin uygulayacağı hükümlerdir ve istinaf ve temyiz kanun yollarıyla ilgili hükümler değildir. Kanun'un buradaki düzenlemesindeki "temyiz" ifadesini, olağan kanun yolları olarak anlamak yerinde olacaktır (Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 441, 443). Geçici Madde 3'ün 2. fıkrasında, bölge adliye mahkemeleri göreve başlamadan önce aleyhine kanun yoluna başvurulan kararlar kesinleşinceye kadar HUMK m. 427-454 hükümlerinin uygulanacağına dair düzenlemede kastedilen kesinleşmenin şeklî anlamda kesinleşme olup, yargılamanın iadesi hükümlerine bu şekilde atıf yapılmış olması, çelişkili bir durum olduğu gerekçesiyle öğretide eleştirilmiştir (Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 441). Kanaatimizce ise her ne kadar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan yargılamanın yenilenmesi hükümleri derhal uygulanmalı ise de geçici maddede yargılamanın iadesi hükümlerine de açıkça atıf yapıldığından, önceki kararlar bakımından HUMK'un yargılamanın iadesine dair hükümleri uygulanmalıdır.

Hukukumuzda -istinaf öncesi- olağan kanun yolları temyiz ve karar düzeltme olup, yargılamanın iadesi olağanüstü bir kanun yoludur[337]. Yargılamanın iadesine ilişkin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan hükümler arasında yalnızca küçük bazı farklar olmasından dolayı[338], yargılamanın iadesine ilişkin açıklamalara, bölge adliye mahkemeleri çalışmaya başladıktan sonra verilen kararlara karşı kanun yollarına ilişkin başlıklar altında yer verilecektir.

B. Bölge Adliye Mahkemelerinin Göreve Başlamasından Sonra Verilen Kararlara Karşı Kanun Yolları

1. İstinaf

İstinaf kelimesi, Arapça'daki "enf" kökünden türetilmiş olup, bir işe yeniden başlamak anlamına gelir[339]. Hukukî anlamda istinaf, ilk derece mahkemelerinin

---

[337] Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 135; Kuru, **HMU C. V**, s. 5165; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 599; Özekes, **Hukuki Dinlenilme Hakkı**, 323, 325; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2159; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 35; Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 441; Muşul, **İcra İflas Hukuku C. I**, s. 65, 66; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 698, 749; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 647; Budak, Karaarslan, **Medeni Usul**, s. 396; Muşul, **Şikâyet,** s. 506; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 603; Yavaş, **Temyiz**, s. 21; Nilüfer Boran Güneysu, "Yargılamanın İadesi Sebebi Olarak Üçüncü Kişilerin Hükmün İptalini Talep Etmesi", **MİHDER**, C. 12, S. 33, 2016/1, s. 24.

[338] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2359.

[339] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 604; Kamil Yıldırım, **Hukuk Devletinin Gereği: İstinaf**, Nesil Matbaacılık, İstanbul, 2000, s. 118; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2202; Deniz Meraklı Yayla, **Medeni Usul Hukukunda İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat Yapılması**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s. 19; Hakan Pekcanıtez, "İstinaf Mahkemeleri", **Makaleler**, C. II, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 224; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 648; Muhammet Özekes, Nilüfer Boran Güneysu, **Deliller ve Hüküm Eksikliği Yönünden İstinaf İncelemesi ve Kararı (HMK m. 353/1-a-6)**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 5; Albayrak, **İstinaf**, s. 6; Gökhan Taneri, **İstinaf Mahkemeleri**, 2. bs., Bilge Yayınevi, Ankara, 2016, s. 24; Mehmet Akif Bardakçı, "Medeni Usul Hukukunda İstinaf İle Karşılaştırmalı Olarak İdari Yargılama Hukukunda İstinaf", **MİHDER**, C. 12, S. 34, 2016/2, s. 404; Melis Taşpolat Tuğsavul, "İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar", **TBB Dergisi**, 2018, S. 134, s. 314; Boztaş, **İstinaf**, s. 5; Nevzat Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Eksik Tahkikat veya Gerekçesizlik Nedeniyle İstinaf Mahkemesince Kaldırılması Meselesi", **MİHDER**, C. 13, S. 37, 2017/2, s. 426.

verdiği nihaî kararların maddi ve hukukî denetiminin yapıldığı bir kanun yoludur[340]. İstinaf yolu, olağan[341] kanun yollarındandır[342].

İstinaf mahkemeleri Osmanlı döneminde kurulmuş ancak 1924 yılında kaldırılmıştı[343]. 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye

---

[340] Tolga Akkaya, **Medenî Usûl Hukukunda İstinaf**, Ankara, 2009, s. 62; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 316; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1478; Cenk Akil, **İstinaf Kavramı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010, s. 205; Selçuk Öztek, "Türk Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf Kanun Yolu, Amacı ve Felsefesi", **Temyiz İncelemesinde Hukuki Denetimin Sınırları: Türk Hukuku İstinaf Reformu Sonrası Mukayeseli Hukuk Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2018, s. 179; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 765; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 19Yavaş, **Temyiz**, s.18; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 104.

[341] Olağan kanun yolu kavramı ile hükmün şeklî anlamda kesinleşmesine kadar başvurulabilecek kanın yolu ifade edilmektedir. Hükmün şeklî anlamda kesinleşmesinden sonra başvurulabilen kanun yoluna ise olağanüstü kanun yolu denilmektedir (Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 135; Karafakih, **a.g.e.**, s. 250; Necip Bilge, **Medeni Yargılama Hukuku**, Ankara 1967, s. 563; Necmeddin M. Berkin, **Medeni Usul Hukuku Esasları**, İstanbul 1969, s. 212; Önen, **Medeni Yargılama**, s. 293; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 641; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 890; Kuru, **HMU C. I**, s. 583; Yılmaz, "Yasayollarına Başvuru Hakkı", s. 131; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 599, 605; Kâmil Yıldırım, "Kanun Yolu Olarak İstinaf", **Türkiye Barolar Birliği: İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı**, Şen Matbaa, 2003, Ankara, s. 287; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 646; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 476; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 41; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 20; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2159; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 603).

[342] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 599, 605; Yılmaz, **İstinaf**, s. 54; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 41; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 767; Yıldırım, "İstinaf", s. 286; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 469; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2159; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 648; Budak, Karaarslan, **Medeni Usul**, s. 396; İbrahim Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu ve Bölge Adliye Mahkemesinin İnceleme Sınırlarının Kapsamı", http://www.izmirbarosu.org.tr/Upload/files/haberler/%C4%B0stinaf%20Kanun%20Yolu%20ve%20B%C3%B6lge%20Adliye%20Mahkemesinin%20%C4%B0nceleme%20S%C4%B1n%C4%B1rlar%C4%B1n%C4%B1n%20Kapsam%C4%B1.pdf , Erişim Tarihi: 10.04.2019, s. 1; Akkaya, **İstinaf**, s. 102; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 427). İsviçre hukukunda da istinaf, olağan kanun yollarındandır (Sutter-Somm, Hasenböhler, Leuenberger, Christoph, **ZPO Kommentar**, s. 2352). İstinaf, birincil ve asıl hukukî çaredir. Şikâyet (Beschwerde) ise İsviçre hukukunda olağanüstü ve tâli hukukî çaredir. İstinaf mümkün olmadığında söz konusu olur (Karl Spühler, Luca Technio, Dominik Infanger, **Basler Kommentar**, Schweizerische Zivilprozessordnung, 3. Auflage, Basel, 2017, s. 1888, 1892; Sutter-Somm, Hasenböhler, Leuenberger, Christoph, **ZPO Kommentar**, s. 2352; Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s.651; Jakob Steiner, **Die Beschwerde nach der Schweizerischen Zivilprozessordnung**, Schriften zum Schweizerischen Zivilprozessrecht, Band/Nr. 31, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2019, s. 30, 359; Alexander Brunner, Dominik Gasser, Ivo Schwander, **ZPO Schweizerische Zivilprozessordnung – Kommentar**, Auflage 2, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2016, s. 2357; Daniel Wuffli, **Die unentgeltliche Rechtspflege in der Schweizerischen Zivilprozessordnung**, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2015, s. 365).

[343] İstinaf mahkemeleri 1924 tarihli 469 sayılı "Mehakimi Şer'iyenin İlgasına ve Mehakimin Teşkilatına Ait Ahkâmı Muaddil Kanun" ile kaldırılmıştır (Karafakih, **a.g.e.**, s. 12; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama** s. 639; Muhammet Özekes, "Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Kanun Yolu İncelemesi -Özellikle İstinaf-", **Legal Hukuk Dergisi**, Y. 2, S. 23, Kasım 2004, s. 3103). Bu sistemin kaldırılma gerekçeleri: yargılamanın tekrarlanması nedeniyle iş yükünün artması, dava ve işlerin birikmesi nedeniyle yargılama sürecinin uzaması,

Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanun ile hukukumuzda bölge adliye mahkemelerinin yeniden kurulması kabul edilmiştir[344]. Bu Kanundan önce hukukumuzda, iki dereceli yargılama sistemi bulunmaktaydı[345]. 5235 sayılı Kanun, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiş ancak bölge adliye mahkemeleri yıllarca fiilen çalışmaya başlayamamıştır[346]. 2005 tarihli 5236 sayılı Kanun ile 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na, 5308 sayılı Kanun ile İş Mahkemeleri Kanunu'na ve 5311 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'na istinafa ilişkin hükümler eklenmiştir.

İstinafa ilişkin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yer almış bulunan hükümler, pek bir değişikliğe uğramaksızın Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da yer almıştır[347]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici madde 3 uyarınca, 1086 sayılı

---

yargılama masraflarının artması ve içtihat birliğinin bozulması olarak özetlenebilir. (Akil, **İstinaf**, s. 186; Akkaya, **İstinaf**, s. 37, 38; Yılmaz, **HMK Şerhi**, C. III, s. 3235- 3236; Ali Cem Budak, "1879 Tarihli Medeni Usul Hukuku Kanunu'nda İstinaf", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf"**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 331).

344 Akkaya, **İstinaf**, Ankara, s. 34 vd.; Akil, **İstinaf Kavramı**, s. 181; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2202; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1475; Muhammet Özekes, **100 Soruda Medenî Usûl Hukukunda Yeni Kanun Yolu Sistemi İstinaf ve Temyiz**, Ankara, 2016, s. 33; Deniz Meraklı Yayla**, Medenî Usûl Hukuku'nda İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat Yapılması**, Ankara 2014, s. 19-20.

345 Pekcanıtez, Atalay, Özekes**, Medeni Usûl,** s. 521; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 41; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 647. Alman hukukunda 1879 tarihli ve halen geçerli olan Adlî Teşkilat Kanunu (*Gerichtsverfassung*) uyarınca: ilk derecede sulh hukuk mahkemeleri (*die Amtsgerichte*), onun üzerinde asliye mahkemeleri (*die Landgerichte*), sonra eyalet yüksek mahkemeleri (*die Oberlandesgerichte*), en üst kademede Federal Mahkeme (*Bundesgerichtshof*) bulunmaktadır. Sulh hukuk mahkemelerinin verdiği kararları asliye mahkemeleri; asliye mahkemelerinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği kararları ise eyalet yüksek mahkemeleri istinaf mercii olarak inceler (Gisela Rühl, "Preparing Germany for the 21st Century: The Reform of the Code of Civil Procedure", **German Law Journal**, C. 6, S. 6, 01.06.2005, s. 909; Katharina Gelbrich, "10 Fragen zum deutschen Berufungsrecht", **Annales de la Faculté de Droit d'Istanbul**, S. 68, Y. 2019, s. 20; Becker-Eberhard Ekkehard, "Appellate Courts in Civil Law Judgement-German Model: First Degree Appellate Court in Germany", **Türkiye Barolar Birliği: İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı**, Şen Matbaa, 2003, Ankara, s. 32). İsviçre hukukunda ise ilk derece mahkemelerinin verdiği kararlara üst derecedeki kantonal mahkemeye (*das obere kantonale Gericht*/üst kantonal mahkeme), bu mahkemelerin kararlarına karşı da Federal Mahkeme'ye *(Bundesgerichtshof)* başvurulabilir. İlk derece mahkemelerinin verdiği kararlara karşı başvurulabilecek yollar istinaf (SchZPO Art. 308 vd.) ve şikâyet (*Beschwerde*, SchZPO 319 vd.)'tir.

346 5235 sayılı Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanun'un geçici 2. Maddesi'nde, Adalet Bakanlığı'nca bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 2 yıl içinde bölge adliye mahkemelerin kurulacağı, bölge adliye mahkemelerinin kuruluşları, yargı çevreleri ve tüm yurtta göreve başlayacakları tarihin Resmî Gazete'de ilân edileceği düzenlemesi yer almıştır.

347 Kuru, Budak, **a.g.m.**, s. 6; Ali Cem Budak, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Kanun Yolu Hükümlerinin Zaman Bakımından Uygulanması", **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 11, S. 2- 12, Mart-Nisan 2016, s. 215.

Kanun'un temyize ve karar düzeltmeye ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam edilmiştir[348]. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan istinafa ilişkin düzenlemeler ise hiçbir zaman uygulanamamıştır[349].

İstinaf, istinaf mahkemesinin yapabileceği incelemenin sınırları bakımından geniş (klasik) anlamda istinaf ve dar (sınırlı) anlamda istinaf olmak üzere ikiye ayrılır[350]. Geniş anlamda istinafta, istinaf mahkemesi, ilk derece mahkemesinin yapmış bulunduğu yargılamadan bağımsız olarak en baştan bir yargılama yapmaktadır[351]. Dar anlamda istinafta ise, ilk derece mahkemesinin yaptığı yargılama en baştan tekrarlanmaksızın, belirli hususlar yeniden incelenir[352]. Hukukumuzda

---

348 Hukuk Muhakemeleri Kanunu hazırlanırken, bölge adliye mahkemelerinin bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte göreve başlayacağı öngörülmüştür. Ancak bölge adliye mahkemeleri, HMK'nin yürürlüğe girdiği tarihte göreve başlayamamıştır. Bu durumda hangi kanun yolu hükümlerinin uygulanacağına ilişkin tereddütleri gidermek adına, "Torba Kanun" olarak isimlendirilen 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılmasıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile HMK'ye Geçici 3. Madde eklenmiştir (Pekcanıtez, Erişir, "İstinaf", s. 3618-3619).

349 Hukukumuzda, istinaf sisteminin lehine ve aleyhine görüşler ileri sürülmüştür. İstinaf sisteminin aleyhine olan görüşler; yargılamanın daha da uzayacağı, yargılamanın daha pahalı hale geleceği, içtihat birliğinin birden fazla üst mahkeme bulunmasından dolayı bozulacağı ve hukukî bütünlüğün zedeleneceği, istinaf incelemesinin ilk derece mahkemesinin yaptığı yargılamanın önemini azaltacağı gerekçelerine dayanmaktadır (Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 25-26; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3238-3239; Yılmaz, **İstinaf**, s. 23-30; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 46). İstinaf sisteminin lehine olan görüşler ise; gelişmiş ülkelerin çoğunda üç aşamalı bir yargılamanın kabul edildiği, bu sistem ile daha adil ve daha doğru karar verileceği, yargılamanın adaleti gerçekleştirmek amacına iyi bir istinaf sistemi ile daha da yaklaşılacağı, istinafta maddi denetim yapılıyor olmasının ilk derece mahkemesi hâkimlerinin daha dikkatli davranmalarına sebep olacağı, daha tecrübeli ve bilgili hâkimler tarafından ve toplu mahkeme olarak yapılacak istinaf incelemesi ile daha sağlıklı ve doğru karar verilebileceği, güvenli bir yargılama için makul bir süre uzamasının kabul edilebilir olduğu ve ayrıca tamamen yargılamanın yenilendiği bir istinaf sisteminin kabul edilmemesi ile yargılamanın uzaması riskinin en aza ineceği, Yargıtay'ın iş yükünün istinaf sayesinde azalacağı ve bunun neticesinde de yargılamanın uzamasının önüne geçilebileceği, istinaf mahkemelerinin çalışmaya başlaması ile Yargıtay'ın gerçek bir içtihat mahkemesine dönüşeceği, gerekçelerine dayanmaktadır (Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3239-3241; Yılmaz, **İstinaf**, s. 23-30; Yıldırım, "İstinaf", s. 315-317; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 47; Konca, Damar, **a.g.m.**, s. 190).

350 Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3237; Yılmaz, **İstinaf**, s. 21; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, **Medenî Usul Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 604; Öztek, "İstinaf", s. 179-180; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 508; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 766; Akkaya, **İstinaf**, s. 96-102; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 428; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 14.

351 Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3237; Yılmaz, **İstinaf**, s. 21; Öztek, "İstinaf", s. 181; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 508; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 766; Ali Cem Budak, "1879 Tarihli Eski Medeni Usul Kanunumuza Göre İstinaf Mahkemesinin Dosyayı İlk Derece Mahkemesine Göndermesi", **İlamat Torbası (İstinaf Mahkemesi Karar İncelemeleri)**, Filiz Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 25; Akkaya, **İstinaf**, s. 99; Nesibe Kurt Konca, Ceren Damar, "İş Yargısında İstinaf Kanun Yolu", **TBB Dergisi**, S. 125, 2016, s. 189; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 428-429; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 14-15.

352 Yıldırım, **İstinaf**, s. 45; Yılmaz, **İstinaf**, s. 22; Yılmaz, **HMK Şerhi**, C. III, s. 3237; Akkaya, **İstinaf**, s. 100; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 604; Öztek, "İstinaf", s. 183;

mevcut olan istinaf yolu, dar anlamda istinaf yoludur[353]. İstinaf mahkemeleri temyiz mahkemelerini aksine yalnızca hukukî denetim değil, aynı zamanda vakıa denetimi ve dolayısıyla yargılama yapar[354]. İstinaf mahkemeleri, denetim, yargılama ve hüküm mahkemeleridir[355].

6723 sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un[356] genel gerekçesinde, istinaf mahkemelerinin bulunduğu ülkelerde, temyiz mahkemelerinin gerçek manada içtihat mahkemesi olarak çalışabildiği, ülkemizde de bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesi ile Yargıtay'ın iş yükünün azalacağı

Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 508; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2246; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 705; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 649; Budak, İstinaf Mahkemesinin Dosyayı İlk Derece Mahkemesine Göndermesi, s. 25; Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 3; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 454; Konca, Damar, **a.g.m.**, s. 189, 190; Aktepe Artık, **a.g.m.**,s. 263; Nur Bolayır, "İstinafta Yeni Vakıa ve Delil İncelemesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, C. 30, S. 134, s. 294; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 428; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 15.

353 Yılmaz, **İstinaf**, s. 52; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 604, 606; Öztek, "İstinaf", s. 183; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 446; Nevhis Deren Yıldırım, "Teksif İlkesi Açısından İstinaf", **İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2003, s. 269; Akil, **İstinaf**, s. 196; Akkaya, **İstinaf**, s. 105; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 43; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 649; Budak, İstinaf Mahkemesinin Dosyayı İlk Derece Mahkemesine Göndermesi, s. 26; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 705; Özekes, "İstinafın Temyizden Farkları ", s. 28; Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 4; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 454; Cenk Akil,"İstinaf Derecesinde Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı Üzerine Düşünceler", **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 1, Ocak 2018, s. 66; Cenk Akil, "22.07.2020 Kabul Tarihli ve 7251 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle İstinafa İlişkin Olarak Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 12, Sayı: 45, Ocak 2021, s. 418; Namlı, **Çelişmeli Yargılama**, s. 225**;** Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 440; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 18.

354 Kuru, **Usul El Kitabı C. II**, s. 1346; Yılmaz, **Şerh, C. III**, s. 3275; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2213; Akkaya, **İstinaf**, s. 28; Meraklı Yayla, **a.g.e.,** s. 22; Muhammet Özekes, "İstinafın Temyizden Farkları "İstinaf Küçük Temyiz Değildir"", **İstanbul Anadolu Adliyesi Dergisi**, S: 9, Haziran 2016, s. 27; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 2, 122; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 621. Kanun yollarının birçok amacı ve işlevi vardır. Kanun yolu ile, mahkemelerin kararlarının üst mahkeme tarafından denetlenmesi ile hataların asgariye indirilmesi amaçlanır (Kuru, **Usul El Kitabı**, s. 1325; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 5). Bununla birlikte, istinaf kanun yolunun da temyiz kanun yolunun da en önemli amacı, bireysel etkin hukukî korunmaya hizmet etmektir (Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 448; Yavaş, **Temyiz**, s. 27-28). Etkin hukukî koruma, adalete erişim hakkının gereklerindendir (Mustafa Serdar Özbek, "Sosyal Devletin Gereği: Adalete Erişim", **MİHDER**, 2006/2, s. 4, s. 926). Anayasal bir ilke olan sosyal hukuk devleti ilkesi ile etkin bir hukukî koruma sağlanması devlete ödev olarak yüklenmiştir (Özbek, **İlâmlı İcranın Etkinliği**, s. 147). Etkin hukukî korumanın amacı, yargı organları vasıtasıyla, kişilere tanınan hakların etkin ve etkili bir biçimde gerçekleştirilmesidir (Erişir, **İhtiyatî Tedbir**, s. 46; Akkan, "Etkin Hukuki Koruma", s. 29; Özbek, **İlâmlı İcranın Etkinliği**, s. 147).

355 Özekes, "İstinafın Temyizden Farkları", s. 27, 28; Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 122; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 441.

356 Kabul Tarihi: 01.07.2016.

ifadelerine yer verilmiştir[357]. Gerçekten de istinaf kanun yolunun uygulanmaya başlaması ile birlikte Yargıtay'ın iş yükü azalmış ve buna bağlı olarak Yargıtay hukuk dairelerinin sayısı da azalmaya başlamıştır[358].

Çalışmamızın konusunu teşkil eden icra mahkemesinin (hukuk işlerine dair) kararlarına karşı istinaf kanun yoluna ilişkin açıklamalara, ilerleyen sayfalarda ilgili başlıklar altında yer verilecektir[359].

2. Temyiz

a. Temyizi Kabil İcra Mahkemesi Kararları

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun m. 361 hükmü uyarınca, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin verdiği temyizi kabil nihaî kararlar ile hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Bununla beraber ilk derece mahkemesinin verdiği karara karşı doğrudan temyiz kanun yoluna başvurulabilecek iki hâl söz konusudur. İlk olarak, Yargıtay'ın verdiği bozma kararı üzerine dosyanın gönderildiği ilk derece mahkemesi bozmaya uygun olarak karar verirse, bu karara karşı artık doğrudan temyiz yoluna başvurulacaktır (HMK m. 373, f. 4). İkinci olarak ilk derece mahkemesinin Yargıtay'ın bozma kararına direnmesi durumunda bu kararı Yargıtay'ın ilgili dairesi inceleyecektir (HMK m. 373, f. 5)[360].

---

[357] Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Gerekçesi, http://www2.tbmm.gov.tr/d26/1/1-0726.pdf , Erişim Tarihi: 25.07.2017.

[358] Muhammet Özekes, "Gerçek Bir İçtihat: 9. Hukuk Dairesi'nin Belirsiz Alacak ve Sürpriz Karar Yasağı ile İlgili Emsal Kararı", **Lexpera Blog,** Erişim Tarihi: 03.10.2020.

[359] İcra mahkemelerinin ceza mahkemesi sıfatıyla verdiği kararlara karşı kanun yollarına başvuru usûlü ise farklıdır. İcra mahkemelerinin disiplin hapsine yahut tazyik hapsine dair verdiği kararlara karşı itiraz yoluna başvurulabilir. İcra ve İflas Kanunu'nda düzenenlenen suçlara ilişkin icra mahkemesinin ceza mahkemesi sıfatıyla verdiği kararlara karşı ise Ceza Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre kanun yollarına başvurulabilecektir.

[360] Alman hukukunda, ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf yoluna başvurmadan doğrudan temyize gidilebilmesine sıçrama yoluyla temyiz (Sprungrevision) denilmektedir. ZPO § 566 uyarınca, karşı tarafın yazılı onayı ve temyiz mahkemesinin izni ve ile söz konusu olabilir. Bu izin, hukukî meselenin temel öneme sahip olması ve hukukun gelişmesi ve içtihatlarda yeknesaklık sağlanması hâllerinde verilir (Musielak, Voit, Ball, **ZPO,** § 566 Rn. 2-5; Peter Gottwald, "2001 Değişikliğinden Sonra Alman Federal Temyiz Mahkemesi'ne Yapılan Değişikliğin İncelenmesi", Çev. Seda Özmumcu, **Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan**, İzmir, 2010, s. 248). Bu kurum, süreci

İcra ve İflâs Kanunu'nda, temyize ilişkin özel düzenlemeler yer almaktadır. 2005 yılında 5311 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra, İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinde icra mahkemesinin aleyhine istinaf yoluna başvurulabilecek kararlarına ilişkin düzenlemeye yer verilmiş olup, 364. maddesinde temyize ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Bu maddede, bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerince verilen nihaî kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabileceği düzenlemesi yer almaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 362. maddesinde yer alan, temyiz edilemeyecek kararlara ilişkin düzenlemeyi, burada da dikkate almak gerekir.

2005 yılında 5311 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra, İcra ve İflâs Kanunu'nun 364. maddesinde yer alan temyize ilişkin düzenleme uyarınca temyize başvurulabilmesi kural, temyize başvurulamaması istisna hâline gelmiştir[361].

b. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı Temyiz Kanun Yoluna Başvurma Şartları

İcra ve İflâs Kanunu'nda temyize ilişkin özel düzenlemeler bulunması durumunda icra mahkemesinin kararlarına karşı bölge adliye mahkemelerinde yapılan inceleme neticesinde verilen kararların temyizinde bu hükümler dikkate alınacaktır. Bu hususta özel hükümler bulunmaması durumunda ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun temyize ilişkin hükümleri uygulanacaktır (İİK m. 364, f. 2). İcra ve İflâs Kanunu'nda, bölge adliye mahkemelerinin icra mahkemesi kararlarına karşı yapacağı

hızlandırarak, usûl ekonomisi ilkesine hizmet etmektedir (**MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 566 Rn. 1).

361 5311 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesi düzenlemede, icra mahkemesi kararlarına karşı temyize başvurulabilmesi istisna, başvurulamaması kural olarak kabul edilmişti (Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 80). İcra mahkemelerinin verdiği kararların temyiz edilmesindeki amaca dair, öğretide, birinci amacın hukuk uygulamasında birliğin sağlanması ve hukukun geliştirilmesi olduğu ifade edilmiştir. Bu görüşün gerekçeleri, icra hukukunun şekli gerçeğe yönelmiş şekli bir hukuk olması, icra mahkemesinin vermiş olduğu kararlara karşı temyiz incelemesinin özel bir şekilde düzenlenmiş olması ve icra mahkemesi kararlarına karşı iade-i muhakeme yolunun kabul edilmemiş olmasıdır Bu görüşe göre, kamu menfaatinin gözetilmesi ve sübjektif hakların korunması arasında bağlantı olduğu da bu noktada dikkate alınmalıdır İcra mahkemelerinin kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulması ile hem hükmün kesinleşmesi engellenmekte, hem de uyuşmazlık bir üst yargı organına intikal ettirilmiş olmaktadır. Yani, icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz, teknik anlamda kanun yollarının iki etkisini de barındırmaktadır (Karslı, **İcra ve İflas**, s. 109, 110, 115; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 22, 25).

inceleme sonucu vereceği kararlara karşı temyize başvuru süresine dair özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda temyiz süresi, bölge adliye mahkemesi kararının tebliğinden itibaren 2 hafta olarak düzenlenmiştir (HMK m. 361, f.1)[362]. Bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurmanın Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılacağı da göz önünde bulundurulduğunda, icra mahkemesinin kararlarına dair bölge adliye mahkemesinin verdiği karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulması hâlinde, süre, tebliğden itibaren 2 hafta olacaktır. Kanun düzenlemesi gereği süre tebliğden itibaren başlayacağından, istinaf incelemesinin duruşmalı yapılması ve kararın tefhim edilmiş olması halinde de temyiz süresi tebliğ tarihinden itibaren başlayacaktır[363]. İcra mahkemelerinde görülen dava ve işlere adlî tatilde de bakılmaya devam edileceğinden (HMK m. 103, f. 1, h), temyiz süresi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 104'e göre adlî tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılmayacaktır[364].

Temyiz süresini kaçıran taraf, Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uyarınca, temyiz dilekçesine süresinde vereceği cevap dilekçesi ile icra mahkemesi kararına karşı katılma yolu ile temyiz talebinde bulunabilir.

Bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilmesi için, Kanun'da öngörülen parasal sınırın aşılması gerekir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 362 hükmü uyarınca bu sınır, 40.000 Türk Lirası olup, dava konusunun miktar ve değerinin bu sınırı geçmesi gerekir.

---

[362] Bölge adliye mahkemelerinin verdiği kararlara karşı temyiz süresi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda, kararın taraflardan her birine tebliğinden itibaren 1 ay olarak düzenlenmekteydi. 5 Ağustos 2017 tarih ve 30145/1 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7035 sayılı, Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 31. maddesi ile HMK'nin 316. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bir ay" ibaresi "iki hafta" şeklinde değiştirilmiştir. 7035 sayılı Kanun'un 34. maddesinde, bu Kanun'un, yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği düzenlemesine yer verilmiştir. Böylelikle, temyiz süresi 1 aydan 2 haftaya indirilmiş bulunmaktadır. Bu 2 haftalık temyiz süresi, 5 Ağustos 2017 tarihinde ve bu tarihten sonra verilen icra mahkemesi kararları bakımından geçerli olacaktır. 5 Ağustos 2017 tarihinden önce verilmiş icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz süresi ise, bu kararların tebliğinden itibaren 1 aydır.

[363] Postacıoğlu, Altay, **İcra İflas,** s. 930; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 56; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 707; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 47.

[364] Pekcanıtez, Erişir, "İstinaf", s. 3637; Uyar, "Temyizi Kabil Kararlar", s. 1456.

İcra ve İflâs Kanunu'nda, temyiz sınırına ilişkin özel bir düzenleme yer almaktadır. 5311 sayılı Kanun'un 25. maddesi ile değişik İİK m. 364, f. 1 düzenlemesi, Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesince verilen miktar ve değeri 10.000 Türk Lirası'nı geçen nihaî kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabileceği şeklindeydi. 02.12.2016 tarihli ve 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 4. maddesi ile bu maddede yer alan kesinlik sınırı, 40.000 Türk Lirası'na çıkarılmıştır. 6763 sayılı Kanun'un 47. maddesi ile bu Kanun'un yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği düzenlenmiştir. Kanun, 02.12.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bunun neticesinde, bölge adliye mahkemelerince verilen kararlar için kesinlik sınırı, 20.07.2016 ile 02.12.2016 tarihleri arasında verilen kararlar için 10.000 TL, 02.12.2016 tarihinden sonra verilen karar için ise 40.000 TL olmuştur[365]. 20.02.2019 tarihli ve 7165 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile ile yapılan değişiklik neticesinde bu sınır, 58.800 TL'ye çıkarılmıştır. Sonuç olarak, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin verdiği kararlardan, miktar veya değeri 58.800 Türk Lirası'nı geçen nihaî kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilecektir. Kanun'daki bu temyiz sınırı da her yıl yeniden değerleme oranında artırılacaktır. 2019 yılında yapılan değişiklikten önce, İİK Ek Madde 1'de, İİK'nin hangi maddelerindeki parasal sınırların yeniden değerleme oranında artırılacağına ilişkin düzenlemede, temyiz yoluna başvurmaya dair düzenlemeyi içeren 364. maddesine atıf yapılmamış olması nedeniyle, temyiz sınırı, yeniden değerleme oranına göre her yıl başında artırılmayıp, sabit kalıyordu [366].

---

[365] *"…26.9.2004 tarih ve 5235 Sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanuna paralel olarak 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun temyiz ve karar düzeltmeye dair hükümlerinde değişiklik yapan 18.3.2005 tarih ve 5311 Sayılı Kanun ile İcra İflas Kanunu'na eklenen geçici 7.maddesine göre 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun temyize dair hükümleri, Bölge Adliye Mahkemelerinin göreve başladığı 20.07.2016 tarihinden sonra verilen kararlar hakkında uygulanır.2.3.2005 tarih ve 5311 Sayılı Kanun'un 25.maddesiyle değişik 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 364/1.maddesine göre Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesince verilen ve miktar ve değeri Onbin Türk Lirası'nı geçen nihai kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Bu hükümde öngörülen kesinlik sınırı, 02.12.2016 tarih ve 6763 Sayılı Kanun'un 4. maddesiyle kırk bin Türk Lirası'na çıkarılmıştır.Buna göre Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararlar için kesinlik sınırı, karar tarihi 20.07.2016 tarihi ile 02.12.2016 tarihleri arasında ise 10.000 TL, 02.12.2016 tarihinden sonra verilen karar için 40.000 TL'dir.Somut olayda, Bölge Adliye Mahkemesi'nin karar tarihine göre uyuşmazlık konusu değerin yukarda belirtilen kesinlik sınırını geçmediği anlaşıldığından, mahkeme kararının temyiz kabiliyeti yoktur…"*, 12. HD., 2016/32637 E., K. 2017/1167 K., 06.02.2017 T.; aynı yönde: 8. HD., 2017/13768 E., K. 2017/15414 K., 16.11.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.03.2018.

[366] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 54; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 705; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2279, dn. 151.

02.02.2016 tarihinden, 7165 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 28.02.2019 tarihine kadar verilen nihaî kararlar bakımından ise temyiz sınırı 40.000 TL olarak uygulanacaktır (İİK Geçici Madde 16). İcra mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulmasında aranan parasal sınır, 2022 yılı için, 107.090 TL'dir[367].

Kesinlik sınırının altında kalan kararlar bakımından temyiz isteminde bulunulması durumunda mahkemece temyiz isteminin reddine karar verilebileceği gibi, Yargıtay da temyiz isteminin reddine karar verebilir[368]. Kesinlik sınırının belirlenmesinde, kararın verildiği tarihteki kesinlik (temyiz) sınırı dikkate alınacaktır[369].

Temyiz başvurusu dilekçe ile yapılıp, ilgili harç ve giderler de başvuran tarafından yatırılmalıdır. Temyiz dilekçesi, kararı veren bölge adliye mahkemesi dairesine, Yargıtay'ın bozma kararı üzerine hüküm veren ilk derece mahkemesine, temyiz edenin bulunduğu yerdeki bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine ya da ilk derece mahkemesine verilebilir (HMK m. 365). Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 366. maddesi uyarınca, istinafa ilişkin 343 ila 349 arasında yer alan hükümler (istinaf dilekçesinin verilmesi, harç ve giderlerin yatırılması, başvuru süresi, istinaf dilekçesinin reddi, istinaf dilekçesine cevap, katılma yolu ile başvurma, başvurma

---

367 Nedim Meriç, "HMK ve İİK'da Yer Alan Parasal Sınırlar", Legalbank Elektronik Hukuk Bankası, (Çevrimiçi), https://legalbank.net/belge/hmk-ve-iikda-yer-alan-parasal-sinirlar-2021-yili/3009245

368 *"...Davalının temyiz ettiği bölge adliye mahkemesi kararında kabul edilen alacak, 1000 TL maddi, 12.000 TL manevi olmak üzere toplam 13.000 TL olup temyiz kesinlik sınırının altında kalmaktadır. Kesin olan kararların temyiz istemleri hakkında mahkemece bir karar verilebileceği gibi, 01.06.1990 gün 3/4 sayılı İçtihadı Birleştirme kararı uyarınca Yargıtay tarafından da temyiz isteminin reddine karar verilebileceğinden, davalı vekilinin temyiz isteminin Bölge Adliye Mahkeme hükmünün kesin olması nedeniyle reddine karar vermek gerekmiştir."*, 11. HD.,2017/4883 E.,2017/7637 K., 29.12.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.03.2018.

369 *"...6.07.1981 gün ve 2494 sayılı Kanun'un geçici maddesi ile temyiz ve karar düzeltme sınırlarına ilişkin değişikliklerin, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra verilecek nihai kararlara yönelik temyiz ve karar düzeltme istemleri hakkında uygulanacağı belirtilmiş; dolayısıyla, dava hangi tarihte açılmış olursa olsun, temyiz ve karar düzeltme sınırlarının saptanmasında, hakkında bu yollara başvurulan hükmün verildiği tarihteki yasal durumun esas alınacağı kabul edilmiştir. Şu durumda; bir mahkeme kararının temyiz edilip edilemeyeceği veya Yargıtay kararına karşı karar düzeltme yolunun açık olup olmadığı belirlenirken, temyiz ya da karar düzeltme hakkının doğduğu (kararın verildiği) tarihteki hukuksal durum esas alınmalı; temyiz yada karar düzeltme istemine konu karar tarihinde yürürlükte bulunan kanun hükmü temyiz sınırı yönünden hangi düzenlemeyi içeriyor ise, ona bağlı kalınmalıdır. Buradaki "karar" teriminin, Yerel Mahkemenin, Özel Daire bozmasına karşı verdiği direnme kararını ve ayrıca Hukuk Genel Kurulu'nun verdiği kararı da kapsayacağında duraksama bulunmamaktadır...",* HGK, 2011/19-637 E., 2011/732 K., 30.11.2011 T.; Bkz. aynı yönde: HGK, 2011/12-848 E., 2012/190 K., 16.03.2012 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 18.12.2018.

hakkından feragat) ve 352. madde hükmü (ön inceleme), temyizde de kıyas yoluyla uygulanır. Kötü niyetle temyize başvurulması hâlinde de, kötüniyetle istinafa başvurulmasına dair İİK hükümleri uygulanır (İİK m. 364, f.2).

c. Temyiz İncelemesi

İcra ve İflâs Kanunu m. 364, f. 2 hükmü uyarınca, temyiz incelemesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılacaktır. İcra mahkemelerinin verdiği kararlara karşı yapılan temyiz incelemesini, iş bölümü uyarınca ilgili Yargıtay hukuk dairesi inceleyecektir[370].

İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan icra mahkemesi kararlarına karşı temyize dair özel hükümler, icra mahkemesi kararlarına karşı yapılan inceleme neticesinde bölge adliye mahkemelerinin verdiği kararların temyizi ile ilgilidir[371]. İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen ancak genel mahkemelerde görülen davalar neticesinde verilen kararlara karşı istinaf ve temyiz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenen genel temyiz hükümlerine tâbi olacaktır[372]. Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nda ilgili karar bakımından özel bir hüküm bulunması durumunda, o hüküm uygulanacaktır[373].

Kural olarak temyiz incelemesi dosya üzerinden yapılır. Ancak tüzel kişiliğin feshine, genel kurul kararlarının iptaline, evlenmenin butlanına, evlenmenin iptaline, boşanmaya, ayrılığa, velayete, soybağına, kısıtlamaya ilişkin davalar ve miktar veya değeri 60.000 TL'yi -2021 yılı için 117.960 TL- geçen alacak ve ayın davalarında

---

[370] Yargıtay Hukuk Daireleri arasındaki iş bölümünün amacı, temyiz incelemesinin sonuçlandırılmasında zaman kayıplarını önlemek, uzmanlaşmayı, akademik çalışma ve işbirliğini desteklemek, hukuksal sorunların çözümünde sorumluluk üstlenerek yönlendirici olabilmek ve Hukuk Dairelerinin hukuksal kimliklerini güçlendirmektir (Yargıtay 1. Başkanlık Kurulu'nun İş Bölümüne İlişkin 20/01/2017 tarihli ve 2017/1 sayılı Kararı, s. 3, http://www.yargitay.gov.tr/sayfa/dairelerin-is-bolumu/565 , Erişim Tarihi: 13.03.2017). Bu iş bölümü, ihtisas alanı ve temel görev esasları çerçevesinde yapılır (Yargıtay 1. Başkanlık Kurulu'nun İş Bölümüne İlişkin 20.01.2017 tarihli ve 2017/1 sayılı Kararı, s. 3).

[371] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 341; İbrahim Özbay, "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İstinaftan Sonraki Temyiz Sisteminde Temyiz Edilebilen ve Temyiz Edilemeyen Kararlar", **İÜHFM** C. LXIX, S. 1-2, 2011, s. 421.

[372] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 341; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas Hukuku**, s. 68; Karslı, **İcra İflas**, s. 112, 132.

[373] Örnek olarak, İİK ile asliye ticaret mahkemelerinin icra iflâs işlerine dair bazı kararlarına karşı temyiz yoluna başvurmada da özel süreler öngörülmüştür.

duruşma talep edilmesi mümkündür (HMK m. 369, f. 2). İcra ve İflâs Kanunu m. 366 hükmü uyarınca, temyiz incelemeleri on beş gün içinde karara bağlanacağından, icra mahkemesinin verdiği kararların temyiz incelemesinde duruşma yapılmamaktadır[374].

Yargıtay, temyiz incelemesinde, tarafların ileri sürdükleri temyiz sebepleriyle bağlı değildir ve kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebilir (HMK m. 369, f.1)[375]. Bölge adliye mahkemeleri göreve başlayıncaya kadar, Yargıtay ile ilk derece mahkemeleri arasında bir ara mahkeme bulunmamasından ötürü, Yargıtay hem içtihat yaratma görevini hem de ilk derece mahkemelerince verilen kararlarının olaya, kanuna ve usûle uygunluğunu denetlemeyi tek başına yapmak durumunda kalmıştır[376]. Ancak maddi meseleleri takdir etmek ve delil incelemesi yapmak, Yargıtay'ın asıl fonksiyonu olmayıp, temyizin niteliği ile de bağdaşmamaktadır[377]. Yargıtay yalnızca hukukî denetim yapmalıdır[378]. 5235 sayılı Kanun'un Genel Gerekçesi'nde de *"...adlî yargı ilk derece mahkemelerince verilen kararlar, bölge adliye mahkemelerince ispat ve hukuka uygunluk yönlerinden ve Yargıtayca sadece hukuka uygunluk bakımından incelenmelidir. Yargıtay, bir içtihat mahkemesi olarak işlevini sürdürmelidir..."* ifadelerine yer verilmiştir[379].

Derhal uygulanma ilkesi gereği, temyiz incelemesinde, incelenen her işlemin tamamlandığı tarihte yürürlükte olan usûl kanununa göre değerlendirilmesi gerekir[380]. Örnek olarak, dava ve cevap dilekçelerinin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

---

374 "*…Temyiz incelemesinin murafaalı yapılmasına işin ivediliği ve niteliği nedeniyle 5311 sayılı Kanunla değişik İİK'nun 366. maddesi hükmü uygun bulunmadığından bu yöndeki isteğin reddine oybirliği ile karar verildikten sonra…*", 12. HD., E. 2017/673 K. 2017/15271 T. 7.12.2017, Aynı yönde bkz. 8. HD., E. 2017/15398 K. 2017/16449 T. 7.12.2017, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.03.2018.

375 Kuru, **HMU C. V**, s. 4644; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2285.

376 Pekcanıtez, Atalay, Özekes**, Medenî Usûl**, s. 521; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 41.

377 Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 41. Yargıtay'ın asıl fonksiyonu bölge adliye mahkemelerinin verdiği kararlara karşı temyiz incelemesi yapmak olup, bölge adliye mahkemeleri gibi yargılama yapıp hüküm vermesi söz konusu değildir (Özekes, "İstinafla Birlikte Harç Konusunda Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 272).

378 Özekes, "İstinafla Birlikte Harç Konusunda Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 272; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 81; Taşpolat Tuğsavul, "İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar", s. 318. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlaması ile temyiz mahkemeleri, asıl fonksiyonları olan hukukî denetim yapma ve içtihat oluşturarak içtihat birliği sağlama fonksiyonlarına dönebileceklerdir (Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 42; Yılmaz, **İstinaf**, s. 25; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 104).

379 Yılmaz, **İstinaf**, s. 35.

380 Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 446.

döneminde tebliğ edilip sürelerin de bu dönemde geçmiş olması durumunda, bu işlemlere ilişkin denetlemenin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılması gerekecektir[381]. Dolayısıyla, Yargıtay'ın yapacağı incelemede somut olaya göre hem Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nu hem de Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nu dikkate alması gerekebilir[382].

3. Yargılamanın İadesi

Yargılamanın iadesi (yargılamanın yenilenmesi, iadei muhakeme), maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden kararlara karşı gidilebilecek, olağanüstü bir kanun yoludur[383]. Yargılamanın iadesi, bir mahkemenin verdiği kararın kanunda gösterilen sebepler dolayısıyla yine aynı mahkeme tarafından incelenmesini sağlayan bir rücu yoludur. Yargılamanın iadesine ancak kanunda gösterilen sınırlı hâllerde ve kararın kesinleşmesinden sonra (veya kesin olarak verilen kararlara karşı) başvurulabilir[384]. Yargılamanın iadesinde kararı veren mahkeme tarafından baştan bir yargılama yapılması söz konusudur[385].

Yargılamanın iadesine, kural olarak, ilgili kararın tarafları başvurabilir ancak davanın taraflarından birinin alacaklıları ya da aleyhine hüküm verilen tarafın yerine geçenler, yerine geçmiş oldukları kişilerin veya borçluların aralarında anlaşıp kendilerine hile yapmış olmaları nedeniyle hükmün iptalini istemeleri mümkündür

---

381 Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 447.

382 Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 447.

383 Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 135; Karafakih, **a.g.e.**, s. 264; Kuru, **HMU C. V**, s. 5165; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2159; Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi**, s. 6; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 599-600; Yılmaz, "Yasayollarına Başvuru Hakkı", s. 141; Hakan Pekcanıtez, "Medeni Usul Hukukunda Yeni Bir Yargılamanın Yenilenmesi Sebebi (HUMK m. 445/11)", **Makaleler**, C. I, İstamnbul, 2016, s. 886; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 65, 66; Muşul, **Şikâyet,** s. 506; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 577, 580; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 41; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 698; 749; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 35; Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 441; Yavaş, **Temyiz**, s. 21; Uyar, İcra Mahkemesi Kararlarının Temyizi, s. 119; Nilüfer Boran Güneysu, **a.g.m.**, s. 24; Namlı, **Çelişmeli Yargılama**, s. 226.

384 Kuru, **HMU C. V**, s. 5165; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 749; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 39; Uyar, İcra Mahkemesi Kararlarının Temyizi, s. 119; Yavaş, **Temyiz**, s. 21. 25.11.1942 tarihli içtihadı birleştirme kararı ile davanın esası hakkında verilen kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna gidilebileceği hüküm altına alınmıştır (İBK., 41/23, Resmî Gazete, S. 5314, 26.01.1943).

385 Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 39.

(HMK m. 376). Yargılamanın iadesi sebepleri Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 375. maddesinde yer almaktadır. Bu maddedeki sebepler sınırlı sayılmıştır[386].

Yargılamanın iadesi incelemesini yapan mahkeme, yapacağı inceleme neticesinde, ilgili kararı onayabilir, kısmen veya tamamen değiştirebilir. Davacının açık veya zımnî muvafakati olmadan temsilci veya vekil olmayan kişilerin huzurunda dava görülmüş ve karara bağlanmış ise veya verilen hükmün kesinleşmesinden sonra unsurları aynı olan ikinci bir davada, öncekine aykırı bir hüküm verilmiş ve bu hüküm kesinleşmişse, artık başka bir inceleme yapılmadan hüküm iptal edilir (HMK m. 380). Yargılamanın iadesi hükmün icrasını durdurmaz. Ancak yargılamanın iadesi talebinde bulunan kişiden teminat alınması şartıyla talebi inceleyen mahkeme tarafından icranın durdurulması karar verilmesi mümkündür (HMK m. 381). Yargılamanın iadesine dair verilen karar hakkında, olağan kanun yollarına başvurulabilir[387].

İcra ve İflâs Kanunumuzda, icra mahkemesinin verdiği kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna başvurulmasına dair herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. İcra mahkemesi kararları kural olarak kesin hüküm teşkil etmediğinden, bu kararlara karşı kural olarak yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilmesi mümkün değildir[388]. İcra mahkemesinin maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden kararlarına karşı ise, yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmak mümkündür[389]. Bu kapsamda,

---

386 Ansay, **Usul**, s. 378; Kuru, **HMU C. V**, s. 5171; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 911; Üstündağ **Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim,** İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1968, s. 58; Yılmaz, "Yasayollarına Başvuru Hakkı", s. 141; Pekcanıtez, **Makeleler**, s. 895.

387 Kuru, **HMU C. V**, s. 5263; Üstündağ, **Kanun Yolları**, s. 67; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2346; Mert Namlı, "Yargılamanın Yenilenmesi Yoluna Tekrar Başvurma Yasağı", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 16, Y. 2014, s. 1663.

388 Postacıoğlu, **İcra Hukuku Esasları**, s. 81; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 80; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 347; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 25; Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi**, s. 66; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 757; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 726; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 138; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 67; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 580, 582; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 71; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 818; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2236, 2326; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 47; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 142; Uyar, "İcra Mahkemesi Kararlarının Temyizi", s. 119.

389 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 80, 81; Kuru, **İcra İflas**, s. 339; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas**, s. 65, 71; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 57; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 67; Uyar, İcra Mahkemesi Kararlarının Temyizi, s. 119; Muşul, **Şikâyet**, s. 472; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 138; Muşul, **İstihkak Davaları**, s. 586; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 818; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2236, 2326; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 101; Atalı, Ermenek, **İcra İflâs**, s. 48; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 142.

icra mahkemesinin maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden, ihalenin feshi isteminin reddine dair kararları ve istihkak davası neticesinde verdiği kararlara karşı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda bu kanun yoluna başvuru için aranan şartların da bulunması durumunda, yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilecektir[390]. İcra mahkemesinin ihalenin feshine dair kararı ise maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinden, ihalenin feshi kararına karşı ise yargılamanın iadesi yoluna başvurulamayacaktır[391]. Yargıtay kararları da ihalenin feshi isteminin reddine ve istihkak davalarında verilen kararlarına karşı yargılamanın iadesi yoluna gidilebileceği yönündedir[392]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 377. maddesinde yargılamanın iadesine başvuru süresi ve bu sürenin hangi hâllerde işlemeye başlayacağı düzenlenmiştir. Kural olarak işlemeye başladığı tarihten itibaren üç ay olan bu süre her hâlde yargılamanın iadesi talebine konu hükmün kesinleşmesinden itibaren on yıldır.

---

390 "*…İcra mahkemesince verilen kararlar (istihkak, ihalenin feshi isteminin reddi hariç) kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinden bu kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamaz. HMK'nun 375. maddesine göre yargılamanın iadesi istenilebilecek kararlar aynı kanunun 303. maddesi anlamında kesin hüküm niteliği taşıyanlardır…"*, 12. HD., 2013/31207 E., 2013/387/23 K., 05.12.2013 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 11.11.2017; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 24; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 241; Kuru, Aydın, **İstinaflı Usul**, s. 586; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 206; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 138; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 47-48; öğretide, bu iki hâl dışında, icra mahkemesince verilmesine rağmen kesin hüküm teşkil ettiği kabul edilen kararlar da vardır: bkz. Birinci Bölüm, III, C. Yine öğretide, istihkak davaları neticesinde verilen kararların kesin hüküm teşkil etmediği dolayısıyla bu konuda verilen kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna gidilemeyeceği hakkında Bkz. Aslan, **İstihkak**, s. 620 vd.

391 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 723; Muşul, **Şikâyet**, s. 478.

392 *"…Kural olarak icra mahkemesi kararları kesin hüküm teşkil etmezler, bu nedenle alınan kararlar hakkında yargılamanın iadesi yoluna gidilmez. Ancak ihalenin feshi isteminin reddine ilişkin kararlar ile istihkak davalarında verilen kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna başvurulması mümkündür. Somut olayda yargılamanın iadesi talep edilen icra mahkemesi kararı itirazın kaldırılmasına ilişkin olup; anılan karar bu nedenle yargılamanın iadesi mümkün olmadığından mahkemece istemin bu nedenle reddi gerekirken…"*, 12. HD., 2012/21928 E., 2012/37122 K., 10.12.2012 T.; Bkz. aynı yönde: 12. HD., 2013/31207 E., 2013/387/23 K., 05.12.2013 T.; 12. HD., 2014/14353 E., 2014/16838 K., 10.06.2014 T.; 12. HD., 13934/17421, 26.10.2004 T.; 12. HD., 2014/14353 E., 2014/16838 K., 10.06.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2018. Aksi yönde: *"…takip hukukundan doğan istihkak davasının amacının, buna ilişkin düzenlemelerden yola çıkıldığında, hacizli mal, alacak ya da hak üzerinde cebri icranın yürütülüp yürütülmeyeceğini diğer bir deyişle haczin haklı olup olmadığını saptamak olduğu açıktır. Böyle olunca da bu davalarda verilen hükmün, borçlu ile üçüncü kişinin birbirlerine karşı olan maddi hukuk alanındaki haklarını etkilemeyeceğini kabul etmek gerekir. Bu durumda takip hukukundan doğan istihkak davalarında verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceği için bunlar hakkında yargılamanın iadesi yoluna gidilememesi gerekir ki Dairemizin bir süredir istikrar kazanan uygulaması da bu yöndedir…",* 17. HD., 2011/3884 E., 2012/182 K., 18.01.2012 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.08.2019.

İKİNCİ BÖLÜM

İCRA MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI İSTİNAF KANUN YOLUNA BAŞVURULMASI

I. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Şartları

A. Zaman Bakımından Uygulama

İstinaf kanun yoluna ilişkin hükümler, 5311 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'na eklenmiştir. Bu hükümler bölge adliye mahkemeleri göreve başlayana kadar uygulama alanı bulamamıştır. Bölge adliye mahkemeleri, 20.07.2016 tarihinde göreve başlamıştır[1]. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlamış olması, icra mahkemesinin hangi kararları bakımından değişiklikten önceki hükümlere göre, hangi kararları bakımından ise yeni hükümlere göre kanun yollarına başvurulacağı sorusunu da beraberinde getirmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu uyarınca, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında[2], kesinleşinceye kadar, 1086 sayılı Kanun'un 26.09.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ila 444. madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur (HMK Geçici Madde 3, f.

---

[1] *Öğretide* bölge adliye mahkemelerinin yargının en sorunlu zamanında ve amaca uygun olmayan sayı ve nitelikte uygulamaya sokulduğu ifade edilmiştir. (Hakan Pekcanıtez, Oğuz Atalay, Muhammet Özekes, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** 2020 (150), s. 253). Yetersiz alt yapı ile kurulan bölge adliye mahkemeleri dolayısıyla hukukumuzda istinaf *"sakat"* doğmuştur (Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 1, 119). Gerçekten de hâkim sayısı bakımından eksikliğinin yoğun olduğu dönemde ve az sayıda kurularak faaliyete geçen bölge adliye mahkemeleri, bu olumsuzluklardan ötürü, yargılamanın hızlandırılması bakımından beklenen faydayı sağlayamamıştır. Şu an ülkemizde on beş bölge adliye mahkemesi bulunmaktadır ve dosyaların istinaf kanun yolundan dönmesi birkaç seneyi bulabilmektedir.

[2] 23.07.2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Danıştay Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Hukuk Muhakemeleri Kanununun geçici 3. maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik öncesinde, bu maddede *"aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan"* ibaresi yer almaktaydı. Söz konusu değişiklik ile bu ibare *"verilen"* şeklinde değiştirilmiştir.

2)[3]. İcra ve İflâs Kanunu'nda, istinafa ilişkin hükümlerinin icra mahkemesinde zaman bakımından uygulanması hususu, Geçici m. 7 ile düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar, İcra ve İflâs Kanunu'nun değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltmeye ilişkin hükümleri uygulanır. İcra ve İflâs Kanunu Geçici m. 7, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3'e göre özel hüküm niteliğindedir[4]. Ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3 ile İcra ve İflâs Kanunu Geçici m. 7'de yer alan düzenlemeler birbirine paraleldir.

İcra mahkemesi kararlarına karşı başvurulacak kanun yolunu belirlerken icra mahkemesi kararının verildiği tarihin 20 Temmuz 2016 tarihinden önce olup olmadığı dikkate alınacaktır[5]. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başladığı 20 Temmuz 2016 tarihinde ve bu tarihten sonra verilen icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir[6]. 20 Temmuz 2016 tarihi itibariyle uygulanmakta olan hükümler

---

[3] 7251 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce bu fıkrada, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar, 1086 sayılı Kanunun 26.09.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ila 454. madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı düzenlemesi yer almaktaydı.

[4] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 652; Hakan Pekcanıtez, Evrim Erişir, "Medenî Yargıda İstinaf ile İlgili Hükümlerin Zaman İtibariyle Uygulanması", **AÜHFD**, C. 65, S. 4, Aralık 2016, s. 3636.

[5] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 53; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2165; Pekcanıtez, Erişir, "İstinaf", s. 3637; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 46; Akil, **İtiraz**, s. 300, 302.

[6] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 336; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 64; Pekcanıtez, Erişir, "İstinaf", s. 3637; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 96; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 46; Akil, **İtiraz**, s. 300, 302. İsviçre hukukunda ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir (Myriam A. Gehri, Ingrid Jent-Sørensen, Martin Sarbach, **ZPO Kommentar Schweizerische Zivilprozessordnung**, Orell Füssli Kommentar, Füssli Verlag, 2. Auflage, 2015, s. 638) İstinaf mahkemelerinin verdiği kararlara karşı ise Federal Mahkeme'ye (*Bundesgericht*) başvurulabilir. Federal Mahkeme'nin yapacağı yargılamaya ilişkin esaslar, Federal Mahkeme Kanunu (*Bundesgerichtsgesetz*) ile düzenlenmiştir. Avusturya'da ilk derece mahkemeleri olarak iki tür mahkeme görev yapmaktadır. Bu mahkemelerden ilki, sulh mahkemeleri (yerel mahkemele/ *Bezirksgerichte*) dir. Bu mahkemeler, konusu paraya ilişkin olmayan davalar, aile hukukuna ilişkin davalar ve malvarlığına ilişkin olup da değeri 10.000 Euro'nun altında olan davalara bakmaktadırlar. Değeri 10.000 Euro'nun üzerinde olan davalara ise asliye mahkemeleri (*Landesgerichte*) bakmaktadır. Asliye mahkemeleri, aynı zamanda, yerel mahkemelerin verdiği kararların istinaf incelemesini de yapmaktadır. Bu mahkemelerin üzerinde, ikinci derece mahkemeleri olarak üst eyalet mahkemeleri (eyalet yüksek mahkemeleri/ *Oberlandesgericht*) yer almaktadır. Üst bölge mahkemeleri, bölge mahkemelerinin verdiği kararların istinaf incelemesini yapmaktadırlar. Bu mahkemeler Viyana, Graz, Insbruck ve Linz şehirlerindedir. Üçüncü ve en üst derecede ise yüksek mahkeme (*Oberster Gerichtshof*) bulunmaktadır. Bu mahkemelerde, temyiz incelemesi yapılmaktadır. Alman Usul Kanunu'nda § 765a ve devamında icra organlarının işlemlerine karşı hukukî çareler düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu çareler "*Errinnerung*" ve "*sofortige Beschwerde*"dir (ZPO, § 793; Winfried Schuschke, Wolf Dietrich Walker, **Vollstreckung und Vorläufiger Rechtsschutz: Kommentar**, 4. Auflage, 2011,

uyarınca, icra mahkemesi kararlarına karşı doğrudan temyiz kanun yoluna başvurulamaz. İcra ve İflâs Kanunu Geçici madde 7 uyarınca, bölge adliye mahkemeleri göreve başladıktan sonra, değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltmeye ilişkin hükümler uygulanmayacağından, bölge adliye mahkemeleri çalışmaya başladıktan sonra icra mahkemesince verilen kararlara karşı başvurulabilecek olağan kanun yolları, istinaf ve temyiz olacak; karar düzeltme yolu artık uygulanmayacaktır[7].

20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilmiş olan icra mahkemesi kararlarına karşı ise istinaf kanun yoluna başvurulamaz[8]. Burada söz konusu olan icra mahkemesi kararları, kısa kararlardır. Bu bakımdan, gerekçeli kararın 20 Temmuz 2016 veya sonraki bir tarihte yazılmış ve taraflara tebliğ edilmiş olmasının bir önemi yoktur[9]. Zira gerekçeli karar zaman bakımından uygulama için değil, tefhim veya tebliğ edilmeden kanun yoluna başvuru süresinin başlamıyor olması bakımından özellik arz eder[10]. Eğer icra mahkemesi kısa kararını 20 Temmuz 2016 tarihinden önce vermişse, bu karar

---

Carl Heymanns Verlag, s. 577). Alman hukukunda kanun yollarına ilişkin temel düzenleme, Alman Medenî usûl Kanunu'nda yer almaktadır (ZPO). ZPO'nun 3. kitabı "*Rechtsmittel*" (Kanun Yolları, Hukukî Çareler) başlığını taşımaktadır. Bu kitabın birinci bölümünde, ilk olarak istinafa (*Berufung*) dair düzenlemelere yer verilmiştir (ZPO, § 511). Devamında, hukukumuzdaki temyiz aşamasına karşılık gelen "*Revision*" düzenlenmiştir (ZPO, § 542 vd.). Kitabın üçüncü bölümünde ise, şikâyet olarak dilimize çevirebileceğimiz "*Beschwerde"* (hem ara kararlara hem nihaî kararlara karşı gidilebilen bir acele şikâyet yolu olan "*Sofortige Beschwerde*" ve "*Rechtsbeschwerde*" kurumları) düzenlenmektedir. ZPO'nun 3. Kitabında düzenlenen bu kanun yolları, olağan kanun yolları olarak kabul edilmektedir. Alman hukukunda, bahsi geçen olağan kanun yollarının yanı sıra, olağanüstü kanun yolları da bulunmaktadır (ZPO, § 579, 580 vd.).

7 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas**, s. 66; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 599; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 654; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 704; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2160, 2370; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 41; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 46; Akil, **İtiraz**, s. 301; Albayrak, **a.g.e.**, s. 15. Aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulması gereken bir kararın mevcudiyeti durumunda, bu karar aleyhine istinaf yoluna başvurulmuşsa, dosyanın ilgili Yargıtay dairesine gönderilmek üzere ilk derece mahkemesine geri çevrilmesine karar verilmelidir ve verilen bu karar kesindir (İstanbul BAM 14. HD., 2016/14 E., 2016/12 K., 06.12.2016 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 193-194).

8 Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 30; Akil, **İtiraz**, s. 302; Ahmet Cemal Ruhi, **Adli Yargıda İstinaf ve Temyiz**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 14; *"...20.07.2016 tarihinden önce verilen kararların kanun yolu incelemesi temyiz mercii olan Yargıtay'a aittir. Bu nedenle, dosya temyiz incelemesini yapmakla görevli Yargıtay ilgili dairesine gönderilmek üzere ilk derece mahkemesine geri gönderilmelidir..."*, İstanbul BAM 14. HD., 2016/14 E., 2016/12 K., 06.12.2016 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 193.

9 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 655; Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 441; Pekcanıtez, Erişir, "İstinaf", s. 3636; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 373; Budak, "Zaman Bakımından Uygulanma", s. 216.

10 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2219, 2220; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 655; Pekcanıtez, Erişir, "İstinaf", s. 13. Ayrıca Bkz.: İkinci Bölüm, I, C, 1.

şekli anlamda kesinleşene kadar İcra ve İflâs Kanunu'nun 5311 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikten önceki temyiz hükümleri uygulanacaktır[11].

B. İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Süresi

1. İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Süresi

Kanun yollarına başvuru hakkı belli bir süre ile sınırlandırılmıştır. Olağan kanun yolları bakımından bu sınırlamanın amacı, hem hükmün kesinleşmesi hem de kanun yollarına başvurma hakkına sahip olan kişinin belli süre içinde bu hakkını kullanarak karşı tarafın durumunun kesinleşmesidir[12].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 345 hükmü uyarınca istinaf kanun yoluna başvuru süresi, ilâmın tebliğinden itibaren 2 haftadır[13]. Yine aynı maddede, istinaf kanun yoluna başvuru süresine ilişkin özel kanun hükümlerinin saklı olduğu ifadesine yer verilmiştir. İstinaf kanun yoluna başvuru süresi bakımından, İcra ve İflâs Kanunu'nda özel hüküm yer almaktadır. İcra ve İflâs Kanunu m. 363, f. 1 hükmü uyarınca istinaf kanun yoluna başvuru süresi, kararın tefhim veya tebliği tarihinden

---

[11] Pekcanıtez, Erişir, "İstinaf", s. 3637; Budak, "Zaman Bakımından Uygulanma", s. 218. Yine bu kararlara dair Yargıtay'ın temyiz incelemesi neticesinde verdiği kararlara karşı da karar düzeltmeye ilişkin hükümlerinin uygulanmasına devam edilecektir (Pekcanıtez, Erişir, "İstinaf", s. 3637).

[12] Yılmaz, "Yasayollarına Başvuru Hakkı", s. 137; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 48-49.

[13] İsviçre hukukunda istinafa başvuru süresi, Federal Usûl Kanunu'nda 30 gün olarak düzenlenmiştir (Sch ZPO Art. 311). Bu süre gerekçeli kararın ya da kararın gerekçelerinin tebliğ edilmesinden itibaren işlemeye başlar (Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s. 641; Tarkan Göksu, "Die Entscheidüberprüfung im Rechtsmittelverfahren Nach der Schweizerischen Zivilprozessordnung", **Temyiz İncelemesinde Hukuki Denetimin Sınırları: Türk Hukuku İstinaf Reformu Sonrası Mukayeseli Hukuk Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2018, s. 258). Bazı hâllerde ise bu süre 10 gündür (SchZPO Art. 314, 1; 321, 1). Seri yargılama usulüne tâbi davalarda verilen kararlara karşı istinaf süresi de istinafa cevap süresi de 10 gündür (SchZPO Art. 314, 1). Denetim mercii kararlarına karşı istinaf yoluna başvuru süresi de 10 gün olarak düzenlenmiştir (SchKG Art. 18). İsviçre hukukunda, iki dereceli denetim merciinin kurulduğu kantonlarda, alt kanton tetkik mercilerinin verdiği kararlara karşı 10 gün içinde üst kanton denetim merciine (*obere kantonale Aufsichtsbehörde*) istinaf başvurusunda bulunulabilir (SchKG Art. 17). Bu durumda üst denetim mercii istinaf mahkemesi olarak görev yapacaktır (Jolanta Kren Kostkiewicz, Dominik Vock, **Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG Kommentar**, Schulthess Juristische Medien AG, 4. Auflage, 2017, s. 73). Alman hukukunda istinaf süresi, ZPO § 517'de kararın tebliğinden itibaren 1 ay olarak düzenlenmiştir. Bu süre kararın sözlü olarak açıklanmasından itibaren 5 ay geçmekle sona erer (ZPO, § 517). Avusturya hukukunda istinaf yoluna başvuru süresi, kararın tebliğinden itibaren 4 haftadır (öZPO § 464).

itibaren 10 gündür[14]. İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf süresi, karar tefhim edilmişse tefhimden itibaren işlemeye başlayacak; karar tefhim edilmemişse tebliğden itibaren işlemeye başlayacaktır[15]. Sürenin tefhimden itibaren işlemeye başlayabilmesi ile icra hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların süratle sonuçlanması amaçlanmaktadır[16].

İcra ve İflâs Kanunu'nda öngörülen sürenin tefhimden de başlayacağı düzenlemesi ile ifade edilen, kısa kararın değil, gerekçeli kararın tefhimidir[17]. Sürenin tefhimden itibaren başlayabilmesinin ön koşulu, icra mahkemesi kararının gerekçesi

---

[14] Dünya'nın içinde bulunduğu pandemi nedeniyle, 2020 yılı içinde, süreler bakımından istisnaî düzenlemeler yapılmıştır. 26.03.2020 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 13.03.2020 tarihinden 30.04.2020 tarihine kadar diğer sürelerle birlikte HMK'de belirlenen istinaf sürelerinin işlemesinin de durmuştu (Geçici Madde 1). Sonrasında, 30.04.2020 tarih ve 31114 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2480 sayılı "Yargı Alanındaki Hak Kayıplarının Önlenmesi Amacıyla Getirilen Durma Süresinin Uzatılmasına Dair" Cumhurbaşkanı Kararı ile de durma süresi 15.06.2020 tarihine kadar uzatılmıştı. 7226 sayılı Kanun'un Geçici 1. Maddesinde durma süresinin başladığı tarih itibariyle bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan sürelerin, on beş gün uzamış sayılacağı düzenlemesi yer almaktaydı. Dolayısıyla, 15.06.2020 tarihine kadar duran süreler bu tarihten itibaren yeniden işlemeye başlamış, uzamış sürenin son günü ise 30.06.2020 tarihi olmuştur. Cumhurbaşkanlığı Kararında, *"Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını ve yargı alanında doğabilecek hak kayıplarını önlemek amacıyla"* sürelerin uzatıldığı ifadesine yer verilmiştir.

[15] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2019 yılında verdiği bir kararında, taraf vekilinin ilk derece mahkemesi kararını UYAP üzerinden gerekçesi ile öğrenmesi üzerine, istinaf mahkemesinin istinafa başvuru süresini bu öğrenme tarihinden itibaren başlatıp istinaf talebini süre yönünden reddettiğine dair kararını sürelerin tebliğ veya kanunda belirtilmişse tefhimden itibaren başlayabileceği gerekçesiyle bozmuştur (Y. 11 HD, 18/3559 E., 19/5283 K., 11.09.2019 T.).

[16] 1940 yılında, 3890 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile temyiz süresinin yalnızca tebliğden itibaren başlayacağı düzenlemesi getirilmiş, ancak 1965 yılında 538 Sayılı Kanun (Kabul Tarihi: 18.02.1965) ile icra işlemlerinin süratle çözülmesi gerektiği ve tebliğ şartının hakkın yerine getirilmesini geciktirdiği gerekçeleriyle bu düzenleme kaldırılmıştır.

[17] Akkaya, **İstinaf**, s. 159; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2219; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 665. Alman Usûl Kanunu'nda istinafa başvuru süresi, hükmün tebliğ edilmesinden itibaren 1 aydır. Bu 1 aylık kanunî süre, tamamen yazılmış kararın (gerekçeli karar) tebliğinden itibaren işlemeye başlar; ancak kararın sözlü olarak açıklanmasından 5 ay geçmekle sona erer (ZPO, § 517). Yani Alman hukukunda da istinaf süresi, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren işlemeye başlamaktadır (Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 517 Rn. 4; Paulus, **a.g.e.**, s. 219; Thomas Rauscher, Wolfgang Krüger (Hrsg.), **Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung**, 6. Auflage, München, 2020, § 517 Rn. 4; Gelbrich, **a.g.m.**, s. 21). Avusturya hukukunda istinaf yoluna başvuru süresi, kararın tebliğinden itibaren 4 hafta olup, bu süre de ancak gerekçeli kararın tebliğinden itibaren işlemeye başlayacaktır (öZPO § 464; Hans W. Fasching, Andreas Konecny, **Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen**, 4. Band, 1. Teilband, Manzsche Verlags, Wien, 2005). İsviçre hukukunda ise ilk derece mahkemesi nihai kararının hüküm fıkrasını sözlü olarak ve özet bir gerekçeyle duruşmada ya da gerekçe olmadan yazılı hüküm fıkrasını tebliğ ederek taraflara bildirebilir (SchZPO Art. 239, 1). Taraflar, 10 gün içinde kararın gerekçesini talep edebilirler. Bu durumda taraflara kararın yazılı bir gerekçesi verilir. Taraflardan biri gerekçeyi talep etmezse, tarafların istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurmaktan vazgeçtikleri kabul edilir (SchZPO Art. 239, 2).

ile tefhim edilmiş olmasıdır[18]. Nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 321. maddesi hükmünde kararın tefhiminin, mahkeme tarafından hükme ilişkin tüm hususların gerekçeleri ile birlikte açıklanması ile gerçekleşeceği açıkça düzenlenmiştir[19]. İcra mahkemesi kararının tefhiminden bahsedebilmek için bu kararın Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 297 hükmünde sayılmış unsurları içermesi gerekir[20]. Yalnızca kısa kararın tefhim edilmesi halinde ise istinaf kanun yoluna başvuru süresi işlemeye başlamaz[21]. Zira gerekçesi bilinmeyen bir karara karşı kanun yoluna başvuru gerekçelerini belirlemek, özellikle istinaf mahkemelerinin istinaf sebepleriyle bağlı bir inceleme yapacağı göz önünde bulundurulduğunda, taraflardan beklenemez[22]. Bu nedenle icra, mahkemesinin hüküm fıkrasını yalnızca kısa karar olarak açıklanması hâlinde, istinaf kanun yoluna başvurmak için gerekçeli kararın açıklanması beklenmelidir[23]. Diğer taraftan, karar taraflardan birinin yokluğunda tefhim edilmişse,

---

[18] Akkaya, **İstinaf**, s. 159; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 665; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2220; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 71.

[19] Zorunlu hâllerde ise, icra mahkemesi hâkiminin bu durumun sebebini de tutanağa geçirerek, sadece hüküm özetini tutanağa yazdırarak kararı tefhim etmesi mümkündür. Anca bu durumda gerekçeli karar en geç bir ay içinde yazılarak tebliğe çıkartılmalıdır (HMK m. 321, f. 2).

[20] *"...HMK 321.maddesinde belirtilen şekilde hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte tefhim edilemediği hallerde gerekçeli kararın mutlaka taraflara tebliğ edilmesi gereklidir. (...) "tefhim" kavramının "hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte açıklandığı hal" olarak anlaşılması zorunludur. Bu nedenle, yukarıda açıklanan nitelikte bir tefhim varsa temyiz süresi tefhim tarihinden itibaren, aksi halde gerekçeli kararın tebliğinden itibaren başlayacaktır...",* HGK, 2014/9-1438 E., 2015/580 K., T. 21.01.2015 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 15.03.2019; Anayasa Mahkemesi 2016/73086 Başvuru Numaralı Kararı; Anayasa Mahkemesi, 2012/1034 Başvuru Numaralı Kararı**, Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

[21] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 665; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 53; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2220; Akkaya, **İstinaf**, s. 159.

"…*Somut olayda yargılama sonunda şikayetin reddine ilişkin kısa karar, taraf vekillerinin yüzüne karşı 24.09.2019 tarihinde tefhim edilmiş ise de gerekçeli karar tüm unsurlarıyla tefhim edilmemiştir. İİK'nın 363. maddesi uyarınca tefhimden itibaren kanun yolu süresinin başlaması hükmün HMK'nın 298/3 ve 294/3. maddeleri uyarınca yazılıp, tefhimine bağlıdır*…", Y. 23. HD., 2020/425 E. 2020/1061 T. 17.02.2020, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.05.2020.

[22] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 665; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2220; Nedim Meriç, **Medenî Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümleri Çerçevesinde)**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011, s. 249.

[23] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2220. Kuru'ya göre, icra mahkemesi kısa kararı tefhim edip, gerekçeli kararı tefhimden itibaren 10 günlük istinaf süresi içinde dosyaya koymazsa, kararı istinaf etmek isteyen taraf, kısa bir istinaf dilekçesi yazıp vermeli ve gerekçeli kararı gördükten sonra gerekçeli istinaf dilekçesini vereceğini belirtmelidir (Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 339).

yokluğunda karar verilmiş olan taraf bakımından istinaf süresi, icra mahkemesi kararının tebliğinden itibaren işlemeye başlar[24].

Kanun'da öngörülen usûle aykırı olarak kararın tefhim edilmesi durumunda veya duruşma yapılmadan dosya üzerinden karar verilen hâllerde istinafa başvuru süresi kararın tebliğinden itibaren işlemeye başlar[25]. Kısa karar ve gerekçeli karar arasında çelişki olması durumunda da istinafa başvuru süresi kararın tebliğinden itibaren işlemeye başlar[26].

İcra mahkemesi tarafından verilen kararın tebliği fizikî tebligat yoluyla yapılabileceği gibi elektronik tebligat yoluyla da yapılabilir. 7210 sayılı Tebligat Kanunu m. 7/a ve 06.12.2018 tarihinde Resmî Gazete'de yayınlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği m. 5 hükmü uyarınca, baro levhasına yazılı avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur.

Avukatla takip edilen dava ve işlerde tebligatın avukata yapılması zorunluluğu da göz önünde bulundurulduğunda (Teb. K. m. 11), avukatla takip edilen tüm dava ve işlere dair tebligatlar, elektronik yolla yapılır. Avukatla takip edilmeyen dava ve işlerde, kişi eğer bu maddelerde sayılan ve kendisine elektronik tebligat yapılmasının zorunlu olduğu öngörülen kişilerdense, bu kişiye de elektronik yolla tebligat yapılır. Bunun yanı sıra, bu maddelerde kendisine elektronik yolla tebligat yapılması öngörülmemiş olmakla birlikte, elektronik yolla kendisine tebligat yapılması talebinde bulunan kişilere de tebligatın elektronik olarak yapılması zorunludur[27]. Tebligatın

---

[24] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 339. Fer'i müdahile ve tarafa karar ayrı tarihlerde tebliğ edilmişse, fer'i müdahil bakımından istinaf kanun yoluna başvuru süresi kendisine tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır (Kuru, **HMU C. IV**, s. 3476; Pekcanıtez, Meriç, **Fer'i Müdahale**, s. 328)

[25] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 668.

[26] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 668.

[27] *"...İlk derece mahkemesince; 28/03/2019 tarihinde borçlu vekilinin yüzüne karşı tefhimden itibaren 10 gün içinde istinaf kanun yolu açık olmak üzere karar verildiği, 02/04/2019 tarihinde borçlu vekili tarafından süre tutum dilekçesi sunulduğu, gerekçeli kararın borçlu vekiline posta yolu ile 08/05/2019 tarihinde tebliğ edildiği, gerekçeli istinaf dilekçesinin, posta yolu ile yapılan tebliğe göre 10 günlük süre geçtikten sonra 23/05/2019 tarihinde sunulduğu görülmüştür. Ancak yukarıda yazılı yasal düzenlemelere göre; tebligat yapılan kişinin avukat olduğu nazara alındığında, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin birinci fıkrası tebligatın elektronik yolla yapılmasını zorunlu kılıp posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan borçlu vekilinin gerekçeli istinaf isteminin süresinde olduğunun kabulü gerekir...",* 12. HD., 2019/13554 E., 201/18558 K., 26.12.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.05.2020.

elektronik yolla yapılması gereken hâllerde, ancak zorunlu bir nedenle tebligatın elektronik yolla yapılamaması durumunda Tebligat Kanunu'ndaki diğer usûllerle tebligatın yapılması söz konusu olur (Teb. K. m. 7/a, ETY m. 16).

İcra mahkemesinin verdiği karar tefhim edilememişse süre tebliğden itibaren işlemeye başlayacağından, ilgilinin kanunen veya ihtiyarî olarak tercih etmesi nedeniyle kendisine elektronik tebligat yapılması gereken kişilerden olması veya davanın vekil ile takip ediliyor olması durumunda, istinafa başvuru süresi icra mahkemesi kararının tebliğinden itibaren işlemeye başlar. Elektronik tebligat, tebligatın muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşmasını izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır (Teb. K. m. 7/a, ETY m. 9, f. 6). Dolaysıyla icra mahkemesi kararına dair tebligatın elektronik yolla yapılmış olması durumunda, istinaf kanun yoluna başvuru süresi tebligatın ilgilinin elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda işlemeye başlar[28]. Vekille takip edilen dava veya işlerde icra mahkemesi kararının taraf vekili yerine başka bir şahıs adına çıkarılması

[28] Elektronik tebligatın yapılmış sayılacağı tarihe ilişkin olarak öğretide bir görüşe göre muhatabın elektronik tebligat hesabına girdiği ve mesajı okuduğu anda tebligat yapılmış sayılmalıdır (Tanrıver, **Medenî Usûl**, s. 457; İbrahim Özbay, Tamer Emre Yardımcı, **Tebligat Hukuku**, 2. bs., Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 34; Taner Emre Yardımcı, "Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat", **Ankara Barosu Dergisi**, 2019/3, s. 27). Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre ise, Tebligat Kanunu ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği, tebliğ tarihini başka herhangi bir yoruma gerek bırakmayacak derecede açık düzenlemiştir (Mine Akkan, "7101 sayılı Kanunla Elektronik Tebligat Konusunda Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi", **7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler,** On İki Levha Yayıncılık, s. 164; Ayşe Ece Acar, "Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminde Tutulan Delil Kayıtlarının İspat Kuvveti ve Bu Kayıtların Aksinin İleri Sürülmesi", **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Haziran 2020, s. 77). Yargıtay kararları da elektronik tebligatın yapılmış sayıldığı tarihin muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşmasını izleyen beşinci günün sonu olduğu yönündedir (HGK, 2019/623 E., 2020/9 K., 14.01.2020 T.; 10. HD., 2018/4120 E., 2018/6993 K.). Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 18.09.2019 tarihinde verdiği bir kararında (2019/3962 E., 2019/16152 K.) vekilin tebligat adresine ulaşan tebligatın aynı gün açılması sonucunda temyiz süresinin bu tarihten başladığı yönünde karar vermişse de 03.12.2019 tarihli kararında, 18.09.2019 tarihinde vermiş olduğu kararda maddi hata yapmış olduğu ifadesi ile bu kararını ortadan kaldırmıştır (2019/7836 E., 2019/2146 K., 03.12.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 30.01.2020). Anayasa Mahkemesi, bir kararında, bireysel başvuru yolunda başvuru süresi ihlâlin "öğrenilmesinden" itibaren başlayacağından dolayı, bu sürenin "okundu" şeklindeki delil kaydının oluşturulduğu tarihten itibaren işlemeye başlayacağı ifadelerine yer vermiştir (Karar T. 15.01.2020, Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Basvurular/tr/pdf/2019-6266.pdf , Erişim Tarihi: 03.04.2020). Ancak bu karar bireysel başvurulara yönelik olup, bu bakımdan yerindedir. Bu hususta ayrıca bkz. Alper Tunga Küçük, "Yargı Kararları Işığında Elektronik Tebligatın Yapılmış Sayılacağı Tarihin Belirlenmesi", **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 16, S. 179, Temmuz 2021, s. 1319-1327.

durumunda, bu tebligat yok hükmünde olacağından, istinaf kanun yoluna başvuru süresi işlemeye başlamaz[29].

İstinaf kanun yoluna başvurmak için Kanun'da öngörülmüş olan süre hak düşürücü süre olup, bu sürenin geçirilmesi ile ilk derece mahkemesi kararı şeklî anlamda kesinleşir[30]. Süre geçtikten sonra istinaf kanun yoluna başvurulmuş olması durumunda, icra mahkemesi vereceği bir ek karar ile istinaf dilekçesini reddetmelidir[31]. Tarafların istinafa başvuru süresinin elde olmayan sebeplerle kaçırılması halinde, eski hâle getirme kurumundan faydalanmaları mümkündür[32].

İcra mahkemesine arzedilen hususlar ivedi işlerden sayılacağından ve dolayısıyla icra mahkemesinde HMK m. 103/1, h hükmü uyarınca adlî tatil hükümleri uygulanamayacağından, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda, 10 günlük başvuru süresi adlî tatil nedeniyle kesilmeyecektir[33].

---

[29] 12. HD., 2018/15109 E., 2018/11739 K., 19.11.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.05.2020.

[30] Akkaya, **İstinaf**, s. 247; Hakan Pekcanıtez, Oğuz Atalay, Muhammet Özekes, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** 2020 (150), s. 281; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 69; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 652.

[31] *"...İcra mahkemesince, istinaf başvurusunun süresi içerisinde yapılmadığı tespit edilmiş ise, ek karar ile reddi gerekir. İİK'nun 365/3. maddesi gereği, icra mahkemesi, süresinde yapılmayan istinaf başvurusu hakkında ret kararı vermediği takdirde, bölge adliye mahkemesi, başvurunun süresinde yapılmadığı gerekçesiyle istinaf dilekçesinin reddine kesin olmak üzere karar verir…",* 12. HD., 2017/4736 E., 2018/1507 K., 19.02.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 11.01.2019.

[32] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2222; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 69; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 780; Hülya Taş Korkmaz, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Eski Hâle Getirme", **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 15, S. 2-2, Temmuz-Ağustos 2016, s. 641. İstinaf kanun yoluna başvurma hakkının düşmesi durumunda eski hâle getirme bölge adliye mahkemesinden talep edilir (HMK m. 98, f. 2).

[33] *"...İİK.nun 18/1. maddesi uyarınca icra mahkemesine arzedilen hususlar ivedi işlerden sayılacağından ve dolayısıyla HMK.nun 103/1-h maddesi uyarınca adli tatil hükümleri uygulanamayacağından İstinaf Kanun Yolu başvuru süresinin 25/08/2016 tarihinde dolduğu, istinaf kanun yolu başvurusunun 10 günlük süreden sonra yapıldığı gerekçesiyle, borçlu vekilinin istinaf başvurusunun 6100 Sayılı HMK'nun 344. maddesi uyarınca usulden reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. SONUÇ : Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararında yazılı gerekçelere göre yerinde bulunmayan temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun Bölge Adliye Mahkemesi kararının İİK'nun 364. maddesi göndermesiyle uygulanması gereken HMK'nun 370. maddeleri uyarınca (ONANMASINA)…"*, 12. HD., 2017/393 E., 2017/1181 K., 06.02.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.03.2019.

Kanaatimizce, İş Mahkemeleri Kanunu m. 7 hükmünde olduğu gibi, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması süresinin de Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile yeknesaklaştırılmasının yerinde olacaktır[34]. Böylece bu konuda uygulamada yaşanan tereddütlerin ve tartışmaların da önüne geçilecektir[35].

2. Süre Tutum Dilekçesine Dair Yanlış Uygulama

Uygulamada kısa kararın tefhimi üzerine kanun yoluna başvurmak için süre tutum dilekçesi verilmekte, gerekçeli kararın tebliğinden sonra kanun yoluna başvuru gerekçeleri bildirilmektedir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 435. maddesinde 1981 yılında 2494 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce, temyiz dilekçesinin verilmesinden itibaren bir hafta içinde temyiz sebeplerinin bir dilekçe ile bildirilebileceğine dair düzenleme yer almaktaydı. Bu kapsamda, İİK m. 363 hükmüne göre sadece kısa kararın tefhim edilmiş olması durumunda, gerekçeli kararın tebliğ edilmesine kadar geçen sürede temyiz süresinin kaçırılmaması için süre tutum dilekçeleri verilmekteydi[36]. Bu düzenleme uyarınca verilen dilekçelere uygulamada *"müddeti muhafaza"* dilekçesi veya *"süre tutum"* dilekçesi denilmektedir[37]. İlgili düzenleme yürürlükten kalkmasına rağmen, süre tutum dilekçelerine dair uygulama hâlen devam etmektedir[38].

---

[34] 12.10 2017 kabul tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 7. maddesinin 3. fıkrasında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yollarına ilişkin hükümlerinin iş mahkemelerince verilen kararlar hakkında da uygulanacağı düzenlemesi yer almaktadır.

[35] Nitekim İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı'nın Adalet Komisyon Raporunda şu ifadelere yer verilmiştir *"...Bu düzenlemeler sayesinde iş mahkemelerinden verilen kararlar aleyhine kanun yoluna başvuru süresinin tefhimle mi yoksa tebliğle mi başlayacağına, tefhimin usulüne uygun yapılıp yapılmadığına ilişkin tartışmalar ve tereddütler ortadan kalkacaktır...".* Adalet Komisyon Raporu için Bkz. https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss491.pdf

[36] Muhammet Özekes, "Hukuk Yargılamasında Süre Tutum Müessesesi Yoktur", **Saim Üstündağ'a Armağan,** Ankara, 2009, s. 381.

[37] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 73.

[38] *"...Dava, ihalenin feshi şikayetine ilişkin olup, şikayetin reddi yönündeki mahkeme kararının şikayetçi vekiline 11/07/2017 tarihli duruşmada tefhim edildiği, şikayetçinin ilgili karara karşı süresinde, 12.07.2017 tarihinde süre tutum dilekçesi vererek istinaf isteminde bulunduğu, ancak, gerekçeli kararın 12.10.2017 tarihinde tebliğine rağmen yasal 10 günlük süre içerisinde gerekçeli istinaf dilekçesi sunulmadığı görülmektedir. Bu durumda, Bölge Adliye Mahkemesi'nce yapılacak iş, HMK'nun 342/2/e 342/3. maddesinde belirtildiği üzere, istinaf dilekçesi reddedilmeden, HMK'nun 352 ve 355. maddesi uyarınca kamu düzeni ile sınırlı olmak üzere istinaf isteminin incelenip sonucuna göre karar vermekten ibarettir. İstinaf yoluyla incelenen mahkeme kararında, kamu düzenine aykırılık denetimi yönünden işin esasına dair inceleme de yapılmış olacağından,*

Her ne kadar, kısa karar ile sürenin başlaması ihtimâline karşı süre tutum dilekçesi denilen dilekçe ile kanun yoluna başvuru sürelerinin muhafaza edilmesi uygulaması devam etmekteyse de, mevzuatımızda süre tutum dilekçesine dair bir düzenleme bulunmamaktadır[39]. Yargıtay ve bölge adliye mahkemeleri ise bazı kararlarında süre tutum dilekçesi kurumunun varlığından bahisle karar vermekte[40], bazı kararlarında ise süre tutum dilekçesinin hukukumuzda olmadığı yönünde karar vermektedir[41]. Anayasa Mahkemesi, 2015 yılında verdiği bir bireysel başvuru

---

HMK'nun 353/1-b-1. maddesi gereği, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekecektir…", Y. 12. HD., 2018/11646 E., 2019/1763 K., 11.02.2019 T., Aynı yönde: 12. HD., 12367 E., 2003 K., 20.02.2019 T**., Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

39 Kuru, **HMU C. V**, s. 4578; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 73; Umar, **HMK Şerhi**, s. 992; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2220; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 666; Özekes, "Süre Tutum Müessesesi", s. 382; Akkaya, **İstinaf**, s. 158.

40 *"…Usul hukukunda yer almamakla birlikte uygulamada, tefhimden sonra temyiz süre tutum dilekçesi veya kararın tebliğinden sonra gerekçeli temyiz dilekçesi sunmak suretiyle kararın temyiz edildiği hallerde, kararın gerekçesini dikkate alarak yeni temyiz gerekçelerine dayanılması mümkün olduğundan, gerekçeli kararın bu hallerde de taraflara tebliği gerekir. Nitekim Anayasa Mahkemesi de bu yükümlülüklerin getirilmeden kararın kesinleştirilmesini hak ihlali olarak kabul etmiştir…"*, HGK, 2014/9-1438 E., 2015/580 K.,T. 21.01.2015 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 15.03.2019; *"…Somut olayda; icra mahkemesince verilen kararın borçlu vekiline 22.10.2018 tarihli duruşmada tefhim edildiği, borçlu vekilinin İİK'nın 363. maddesi uyarınca yasal süresi içinde, 26.10.2018 günü, HMK'nın 342/3. maddesine uygun olacak şekilde istinaf süre tutum dilekçesini verdiği halde, 19.11.2018 tarihli istinaf gerekçelerini içeren dilekçesinin, icra mahkemesi kararının tebliğ edildiği 01.11.2018 tarihine göre süresinde olmadığı, süre tutum dilekçesinde de istinaf sebeplerinin belirtilmediği görülmektedir (…) O halde, bölge adliye mahkemesince, ihalenin feshini gerektirecek kamu düzenine ilişkin başkaca bir fesih sebebi de bulunmadığından, borçlunun yerel mahkeme kararına karşı istinaf başvurusunun HMK'nın 353/1-b-1 maddesi gereği esastan reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir…"*, 12. HD., 2019/14438 E., 2020/829 K., 04.02.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.04.2020; *"…UYAP ekranında yapılan incelemede, borçlu vekilinin göndermiş olduğu istinaf süre tutum dilekçesinin onay tarihinin 19/02/2019 olduğu, dolayısıyla, dilekçe onay tarihi itibariyle borçlu vekilinin istinaf isteminin süresinde olduğu anlaşılmaktadır. O halde; Bölge Adliye Mahkemesince, istinaf süre tutum dilekçesinin süresinde verildiği gözetilerek, gerekçeli istinaf isteminin incelenip sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile istinaf talebinin usulden reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir…"*, 12. HD., 2019/14334 E., 2020/6652 K., 08.07.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.12.2020; *"…Uyap üzerinde silinmiş evraklar arasında görülen süre tutum dilekçesinin havale tarihinin, tefhim edilen karara karşı yasal süreye uygun olduğunun anlaşılması halinde süre tutum dilekçesinin kabul edilmesi gerektiği…"*, 12. HD., 932 E., 3068 K., 06. 05.2020 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 17.12.2020.

41 *"…Hukukumuz açısından istinaf sebep ve gerekçelerinin ileri sürüleceği usul kesiti istinafa başvuru süresi ile sınırlıdır (…) Bu anlamda ancak süresi içerisinde sunulan istinaf başvuru dilekçesinin istinaf incelemesine esas alınması gerekmekte olup süresinden sonra sunulan dilekçelerin incelemede dikkate alınması mümkün değildir. Özellikle yazılı yargılama usulünün uygulandığı ve gerekçeli kararın tebliği ile yasa yolu başvuru süresinin başladığı yargılamalarda "süre tutum" ya da "gerekçelendirme dilekçesi" ve bu gibi bir müessese olmadığı için istinaf süresi içerisinde bütün hususların ileri sürülmesi gerekmektedir. İstinaf sebep ve gerekçelerini içermeyen dilekçenin sunulmasından sonra süresi içerisinde sebep ve gerekçeleri içerir dilekçenin sunulmaması ya da hiç sunulmaması hallerinde istinaf başvuru dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekecektir…",* Gaziantep BAM, 11. HD., 2017/178 E., 2017/180 K., 17.03.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018; *"…Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 435/2.maddesindeki, temyiz sebeplerinin, temyiz dilekçesinin verilmesinden itibaren bir hafta içerisinde verilecek başka bir dilekçeyle*

kararında, hukuk davalarında süre tutum dilekçesi adı altında bir talep türü olmadığı, süre tutum dilekçesinin temyiz dilekçesinin temel unsurlarını taşıması durumunda, temyiz dilekçesi olarak kabul edilmesi gerektiği ve gerekçeli karardan sonra ayrıntılı gerekçelerin Yargıtay'a bildirilmesine bir engel olmadığı ifadelerine yer vermiştir[42].

Uygulamada ise istinaf kanun yoluna başvurulmasında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 355. maddesinde yer alan, kamu düzenine aykırılık durumunda bölge adliye mahkemesinin bunu re'sen dikkate alacağı düzenlemesinden hareketle süre tutum dilekçeleri kabul edilmekte; istinaf sebepleri ve gerekçelerini içermeyen bu dilekçelerin varlığı durumunda kamu düzeni yönünden inceleme yapılmaktadır[43].

İstinaf kanun yoluna başvuru süresinin işlemeye başlaması için, mahkeme kararının gerekçeli olarak tefhim (veya tebliğ) edildiği tarihin esas alınması hâlinde, süre tutum dilekçesine dair yanlış uygulamanın da önüne geçilmiş olacaktır[44]. Bunun için icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yolu süresinin, mahkeme tarafından hükme ilişkin tüm hususların gerekçeleri ile birlikte açıklanması (HMK m. 321) ile işlemeye başladığının uygulamada tereddütsüz bir şekilde kabul edilmesi gerekir.

---

bildirilmesine olanak tanıyan hüküm, 2494 sayılı Yasa ile ortadan kaldırılmıştır. Böylece, uygulamada 'müddeti muhafaza' olarak adlandırılmış olan müessese de ortadan kalkmıştır. Dolayısıyla, hukuk yargılamasında, süre tutum müessesesi mevcut değildir…", HGK, 13-581/527, 01.10.2003 T. (Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2220).

42 Başvuru No: 2013/3954, Karar Tarihi: 26.02.2015, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150416-16.pdf , Erişim Tarih: 21.12.2019; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2220.

43 *"…HMK maddeleri nazara alındığında Bölge Adliye Mahkemesince, her ne kadar gerekçeli istinaf dilekçesi yasal süresinden sonra verilmiş olsa da süre tutum dilekçesi göz önüne alınarak kamu düzeniyle sınırlı olmak üzere inceleme yapılması gerekirken, inceleme yapılmaksızın istinaf dilekçesinin reddine dair hüküm tesisi isabetsizdir…",* 12. HD., 2018/14825 E., 2019/17312 K., 02.12.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.05.2020; *"…dava, ihalenin feshi şikayetine ilişkin olup, şikayetin reddi yönündeki mahkeme kararının şikayetçi vekiline 30.11.2017 tarihli duruşmada tefhim edildiği, şikayetçinin ilgili karara karşı süresinde, 06.12.2017 tarihinde süre tutum dilekçesi vererek istinaf isteminde bulunduğu, ancak; gerekçeli kararın 18.5.2018 tarihinde tebliğine rağmen yasal 10 günlük süre içerisinde gerekçeli istinaf dilekçesi sunulmadığı görülmektedir. Bu durumda, Bölge Adliye Mahkemesi'nce yapılacak iş, HMK'nun 342/2/e 342/3. maddesinde belirtildiği üzere, istinaf dilekçesi reddedilmeden, HMK'nun 352 ve 355. maddesi uyarınca kamu düzeni ile sınırlı olmak üzere istinaf isteminin incelenip sonucuna göre karar vermekten ibarettir…"*, 12. HD., 2018/11290 E., 2018/12485 K. 29.11.2018 T.; 12. HD., 2017/8613 E., 2018/8003 K. 13.09.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.05.2020.

44 Akkaya, **İstinaf**, s. 159.

3. İcra Mahkemesi Kararında Yer Alan İstinaf Kanun Yoluna Başvuru Süresinin İcra ve İflâs Kanunu'ndakinden Farklı Olması

Anayasa'da, devletin işlemlerinde ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve bu yollara başvurma sürelerini belirtmek zorunda olduğu düzenlemesi yer almaktadır (AY m. 40). Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da hükmün unsurları arasında, varsa kanun yolu ve süresinin de bulunması gerektiği düzenlemesi yer almaktadır (HMK m. 297). Bu düzenlemeler birlikte ele alındığında, icra mahkemesi hâkimlerinin de verdikleri kararlarda ilgili kararlara karşı hangi süre içinde ve hangi kanun yoluna başvurulabileceğine yer vermesi gerekliliği açıktır. İcra mahkemesinin vermiş olduğu nihaî kararda kanun yoluna başvuru süresine yer vermesi aynı zamanda mahkemeye erişim hakkı ve adil yargılanma hakkının bir gereğidir[45].

İcra mahkemesi hâkimi vereceği nihaî kararda ilgili karara karşı istinaf kanun yoluna başvurma süresine yer vermelidir. Hâkimin kanun yoluna başvuru süresini kararında yanlış göstermesinin kanun yoluna başvuru süresine etkileri hususunda öğretide ve yüksek mahkeme kararlarında farklı görüşler yer almaktadır. Bu konuda öğretide bir görüşe göre, hâkim Kanun'daki süreyi uzatamaz ve Kanun'da gösterilen süre içinde kanun yoluna başvurulmaması durumunda başvuru hakkı düşer[46].

Diğer bir görüşe göre ise Kanun'da düzenlenen süreden daha uzun bir sürenin mahkeme kararında yer alması durumunda, tarafın kararda gösterilen bu süre içinde kanun yoluna başvurması durumunda başvurusu reddedilmemelidir[47].

---

45 *"...6100 sayılı Kanunda öngörülen şekilde kanun yolunu ve süresini belirtmeksizin kararı tefhim etmesi ile Yargıtay'ın oluşan hukuki belirsizliği dikkate almaksızın başvurucunun temyiz talebini süre yönünden reddetmesi nedenleriyle başvurucunun davasını esastan inceleyecek şekilde temyiz yolunu kullanabilmesi engellenerek başvurucunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır (...) Belirtilen nedenlerle, başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir...",* AY Mah., 1. B., B. 2012/855, 26.06.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi 22.03.2018.

46 Kuru, **HMU C. V**, 5433; Ejder Yılmaz, "Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler", **Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan**, İzmir, 2013, s. 3171.

47 Erdönmez, **Pekcanıtez Usûl**, s. 454, 455, 456.

Bir diğer görüşe göre ise mahkeme kararlarına duyulan güven, hak arama özgürlüğü ve mahkemeye erişim hakkı bu durumda dikkate alınmalıdır[48]. Bu kapsamda, Anayasa Mahkemesi'nin bu hususta verdiği kararlar, hak ihlâllerini engelleyici niteliktedir ve bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay için bağlayıcı görülmelidir[49].

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2013 yılında verdiği bir kararında, hâkim kararda süreyi farklı göstermiş olsa dahi, kanun yoluna başvuru için kanunda öngörülmüş olan sürenin geçerli olacağı, zira kanunî süreler üzerinde hâkimin herhangi bir tasarruf yetkisi bulunmadığı ifadelerine yer vermiştir[50]. Yargıtay'ın birçok hukuk dairesinin kararları, bu karar ile aynı yöndedir[51]. Buna karşılık Yargıtay'ın aksi yönde kararları da bulunmaktadır. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi bir kararında, mahkemenin süreyi yanlış göstererek tarafı yanıltması durumunda süre nedeniyle başvurunun reddedilmesinin adil yargılanma hakkının ihlâli olacağı yönünde karar vermiştir[52]. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, başvurulacak kanun yolunun ilk derece mahkemesi kararında yanlış gösterilmiş olması nedeniyle, mahkemeden kaynaklanan bu yanılma dolayısıyla yanlış kanun yoluna başvuran tarafın

---

48 Cenk Akil, Mehmet Akif Gül, "Medenî Yargıda Hâkimin Kanunî Süreyi Kararında Yanlış Göstermesi Problemine İlişkin Düşünceler", **TBB Dergisi**, C. 31, S. 139, Mayıs-Haziran 2018, s. 183.

49 Akil, Gül, "Hâkimin Kanunî Süreyi Kararında Yanlış Göstermesi", s. 183.

50 *"...kanun öngördüğü bir süre hakim tarafından uzatılıp kısaltılamaz. Temyize ilişkin süreler de yasa tarafından düzenlenen kesin sürelerdir ve resen gözetilmesi gerekir (...) Kanunda kesin olduğu belirtilen süreye rağmen hâkim tarafından kanuna aykırı bir şekilde verilen daha uzun süreden yararlanmak suretiyle temyiz hakkını kaybeden taraf lehine, hak kaybına uğramaması sebebiyle oluşturulan kazanım, bu kez karşı taraf yararına oluşan usuli kazanılmış hakkın ihlali sonucu doğuracaktır. Hemen belirtilmelidir ki, bu durum, hukuk devleti olmayı sağlayan ve belli bir kişiyi hedef almadan, aynı durumda olan herkese uygulanması gereken kurallar koymayı zorun kılan Kanunların "genelliği" ve Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen "eşitlik" ilkelerine de aykırılık oluşturur…"*, HGK 2012/19-779 E., 2013/355 K., 13.03.2013 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.12.2017.

51 9. HD., 2018/1403 E., 2018/19198 K., 23.10.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.12.2019. Aynı yönde Y. 14. HD.'nin 11.06.2013 ve Y. 20. HD.'nin 24.11.2016 tarihli kararları için Bkz. Akil, Gül, "Hâkimin Kanunî Süreyi Kararında Yanlış Göstermesi", s. 174-175.

52 *"...Mahkemenin kanun yolunu ve süresini taraflara doğru gösterme yükümlülüğü göz önüne alındığında, istinaf isteminin reddine dair ilk derece mahkemesinin ek kararında kanun yoluna başvurma süresi 10 gün gösterilmesine rağmen, ek karara karşı istinaf kanun yoluna başvuru süresinin HMK.nun 346/2 maddesi hükmü gereğince bir hafta olduğu gerekçesiyle dilekçenin süre yönünden reddine karar veren Bölge Adliye Mahkemesi'nin değerlendirmesinin, mevzuat hükümleri çerçevesinde ve öngörülebilirlik sınırları içerisinde olduğu kabul edilemez. Aksine yorum, borçlunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal eder…",* 8. HD., 2017/13944 E., 2017/13791 K., 25.10.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi 22.03.2018.

başvurusunun süre aşımı nedeniyle reddedilmesinin de mahkemeye erişim hakkı ve adil yargılama hakkının ihlâli niteliğinde olabileceğini ifade etmiştir[53].

Anayasa Mahkemesi'nin bu hususta vermiş olduğu kararlar, mahkemelerin tarafların başvurabileceği kanun yolunu ve buna başvuru süresini doğru gösterme yükümlülükleri altında olduğu, ilk derece mahkemesi kararında gösterilen süreye güvenerek bu süre içinde kanun yoluna başvuran tarafın başvurusunun süre nedeniyle kabul edilmemesinin, mahkemeye erişim hakkının ihlâli olduğu yönündedir[54].

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi 2019 yılında verdiği bir kararında, Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru üzerine verdiği kararların bireysel nitelikte ve münferit olaylara ilişkin olduğu, bu hâliyle her olayda

---

53 *"…İstinafa konu edilen ilk derece mahkemesinin kısa kararında, kararın tebliğ tarihinden iki hafta içerisinde istinaf yolu açık olmak üzere, gerekçeli kararında ise, kararın tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde temyiz yolu açık olmak üzere yazıldığı, bu suretle kısa karar ve gerekçeli karar arasında çelişki yaratılarak davacının yanıltıldığı, dolayısıyla davacının istinaf yoluna başvuru hakkını zamanında kullanamadığı, istinaf isteminin süre aşımı yönünden reddedilmesinin istem sahibinin mahkemeye erişim ve adil yargılanma hakkının ihlali niteliğinde olabileceği (Anayasa Mahkemesi, 26.06.2014 tarihli, 2012/855 sayılı kararı) bu sebeple başvurunun süresinde olduğunun kabulü ile davacının istinaf talebinin esastan incelenmesi gerektiği anlaşılmakla…",* 2. HD., 2017/2178 E., 2017/9113 K., 19.07.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi 22.03.2018.

54 *"…başvurucunun -ilk derece mahkemesinin kısa ve gerekçeli kararında belirtildiği üzere- istinaf süresinin kararın tebliğinden itibaren işlemeye başlayacağına güvenerek kanun yoluna müracaat etmesinin -mahkemelerin kanun yolunu ve süresini ilgili kanun ve içtihatlara uygun olarak taraflara doğru gösterme yükümlülüğü altında olduğu dikkate alındığında- makul görülmesi gerekmektedir. Bu durumda temyiz merciinin somut olayın koşullarında temyiz süresinin ilk derece mahkemesi tarafından gerekçesi açıklanmadığı halde tefhimden itibaren başlamasına ilişkin yorumunun öngörülemez nitelikte olup başvurucu üzerinde ağır bir yüke sebep olduğu, başvurucunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçla orantısız olduğu, dolayısıyla müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (…) Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir. …",* Anayasa Mahkemesi, 2016/73086 B., 25.09.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.11.2019; *"…icra müdürlüğü işlemlerine karşı yapılan şikâyeti inceleyen icra hukuk mahkemesinin kararına karşı Kanun'da on günlük temyiz süresi öngörüldüğü hâlde mahkemenin kısa ve gerekçeli kararında süreyi on beş gün olarak gösterdiği, bu açıdan başvurucunun belirtilen süreye güvenerek hareket etmesinin makul görülmesi gerektiği, mahkemenin kanun yolunu ve süresini taraflara doğru gösterme yükümlülüğü gözönüne alındığında, kararda belirtilen süre içerisinde talepte bulunan başvurucunun temyiz dilekçesini reddeden Yargıtay değerlendirmesinin öngörülebilirlik sınırları içinde olduğunun kabul edilemeyeceği, yapılan yorumun, başvurucunun temyiz hakkını kullanmayı imkânsız kılacak ölçüde ve aşırı şekilci bir yaklaşımla elde edildiği, bu açıdan kararın başvurucunun mahkemeye erişim hakkını zedelediği sonucuna ulaşılmıştır (…) Yukarıda açıklanan nedenlerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir…", Anayasa Mahkemesi, 2014/1382 B., 22.09.2016 T.,* **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

uygulanamayacağı, kanunî sürelerin hâkim tarafından değiştirilmesinin mümkün olmadığını ifade etmiştir [55].

Taraflar için öngörülmüş bulunan kanunî süreler kesindir ve hâkim tarafından değiştirilemez[56]. Kanunî süreler kamu düzeninden olup, yargılamanın her aşamasında re'sen dikkate alınır[57]. Ancak tarafların istinafa başvuru hakkı bakımından mahkemenin yanıltması söz konusu ise, adil yargılanma hakkı ve mahkemeye erişim hakkının da bu noktada göz önünde bulundurulması gerekir[58]. Bu nedenle kanaatimizce, icra mahkemesi kararında Kanun'da istinafa başvuru için öngörülen süreden daha kısa bir süre içinde istinafa başvurulabileceği yer almışsa, Kanun'daki sürenin dikkate alınması gerekir. İcra mahkemesinin verdiği kararda Kanun'da öngörülen istinafa başvuru süresinden daha uzun bir süre kararda yer alması durumunda, tarafın kararda gösterilen süreye güvenerek bu süre içinde kanun yoluna başvurması durumunda ise başvurusunun süre yönünden kabul edilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

---

55 *"...mahkeme kararının davalı vekili ve davacı vekiline 11/07/2018 tarihinde tefhim edildiği, mahkeme kararında istinaf süresinin tebliğinden itibaren 10 gün olarak gösterildiği, davalı vekili 11/07/2018 tarihinde verilen karara karşı 12/09/2018 tarihinde, davacı vekili 14/09/2018 istinaf başvurusunda bulunulduğu, İİK'nun 363. maddesi gereğince kararın yüze karşı verilmesi halinde istinaf süresinin tefhimden itibaren başlamasının gerektiği ve sürenin 10 gün olduğu, hakim tarafından yasada belirtilen sürelerin değiştirilmesi ve uzatılmasının mümkün olmadığı Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru üzerine verdiği kararların "bireysel nitelikte" olup münferit olaylara ilişkin olduğu, bu haliyle her olayda uygulanacak mutlak kural niteliği taşımadığı, (Hukuk Genel Kurulu 2017/23-857 Esas ve 2017/1010 Karar) buna göre istinafın süresinde yapılmadığı anlaşılmakla taraf vekillerinin istinaf istemlerinin reddine karar verilmiştir…",* İzmir BAM, 12. HD., 2019/524 E. 2019/753 T. 01.04.2019, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.05.2020.

56 Kuru, **HMU C. V**, s. 5433; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 111; Yılmaz, "Süreler", s. 3171; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 177; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 77; Erdönmez, **Pekcanıtez Usûl**, s. 454; Hülya Taş Korkmaz, "Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'na Göre Hâkimin Belirlediği Süreler ve Bu Sürelerin Hukukî Dinlenilme Hakkı ile İlişkisi", **MİHDER**, S. 10, 2008/2, s. 415, 416.

57 Berkin, **Medeni Usul**, s. 124; Postacıoğlu, **Medeni Usul**, s. 355; Kuru, **HMU C. V**, s. 5433; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 438, Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 111; Erdönmez, **Pekcanıtez Usûl**, s. 454; Taş Korkmaz, "Süreler", s. 417. Bu sürelere uyulmamasının yaptırımı ilgili işlemi yapma hakkının düşmesidir (HMK m. 94, f. 3).

58 Adil yargılanma hakkı ve adalete erişim hakkı dava sürecinin yanı sıra dava neticesinde verilen kararın icrası sürecinde de geçerlidir (Süha Tanrıver, "Hukuk Yargısı (Medenî Yargılanma) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 53, 2004, s. 193; Özbek, **İlâmlı İcranın Etkinliği**, s. 152).

4. Katılma Yoluyla İstinaf

İstinaf kanun yoluna başvuru süresini geçirmiş olan taraf, diğer tarafın istinaf kanun yoluna başvurması durumunda, vereceği bir cevap dilekçesi ile katılma yoluyla istinafa başvurabilir[59]. Katılma yoluyla istinaf asıl istinaf başvurusuna bağımlıdır[60]. Asıl istinaf yoluna başvuran, bu talebinden feragat ederse veya asıl başvuranın talebi bölge adliye mahkemesi tarafından esasa girilmeden reddedilirse, katılma yolu ile başvuranın talebi de reddedilir (HMK m. 348)[61].

Katılma yolu ile istinaf, diğer tarafın istinaf kanun yoluna başvurmuş olmasına bağımlı bir yol olduğundan, eski hâle getirme kurumuna başvurulmasına engel olmaz[62]. İcra mahkemesinin verdiği karara karşı istinaf kanun yoluna gidilmesi durumunda katılma yolu ile istinafa başvuru süresine dair açık bir düzenleme

---

[59] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 339; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3261-3262; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 611; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 485; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 669; Umar, **HMK Şerhi**, s. 1008; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 49-50; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 665; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 620; Öztek, **İstinaf ve Temyiz**, s. 246-247. İsviçre hukukunda da istinafa cevap veren tarafın, istinaf başvuru süresini kaçırmış olması veya kararı kabul etmiş olması hâllerinde dahi katılma yoluyla istinafa başvurma imkânı bulunmaktadır (Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 265; SchZPO § 313). Alman hukukunda da katılma yolu ile istinafa başvurmak mümkündür. Bu durum, katılma yolu ile istinafa başvuracak tarafın, bir mukabil istinaf talebinde bulunması ile gerçekleşecektir. Katılma yoluyla istinafa başvuran taraf, istinaftan feragat etmiş olsa yahut süreyi kaçırmış olsa dahi bu yol ile istinafa başvurabilecektir (ZPO, § 524/ II).

[60] Alman hukukunda da katılma yoluyla istinaf, asıl istinaf başvurusuna bağımlıdır. Asıl istinaf başvurusunun geri alınması veya bir kararla reddedilmiş olması durumunda, katılma yoluyla istinaf prosedürüne devam edilmesi mümkün olmayacaktır (Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 524 Rn. 4; **MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 524 Rn. 3; Rühl, **a.g.m.**, s. 927). Katılma yolu ile istinafın hukukî niteliğine ilişkin tartışmalar bulunmaktadır (**MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 524 Rn. 3). Katılma yoluyla istinaf bir hukukî çare değil, karşı tarafın istinaf başvurusu dahilinde bir başvurudur (Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 524 Rn. 4). İsviçre hukukunda da katılma yoluyla istinaf başvurusu asıl istinaf başvurusuna bağımlıdır. Karar aşamasından önce asıl başvuran tarafın istinaf başvurusunu geri çekmesi durumunda katılma yoluyla istinaf prosedürü de sona erecektir (SchZPO § 313, 2, c).

[61] *"…davacı tarafın istinafa konu ettiği miktar dikkate alındığında verilen kararın miktar yönünden kesin olduğu anlaşılmakla, İİK'nın 363 ve 365. maddeleri gereğince istinaf başvuru dilekçesinin reddi gerektiği, davacı tarafın istinaf başvurusu esasa girilmeden reddedildiğinden, davalı tarafın katılma yoluyla istinaf başvurusunun da HMK'nın 348/2 maddesi gereğince reddi gerektiği anlaşılmıştır…",* İzmir BAM, 8. HD., 2018/2823 E., 2019/3 K., 03.01.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.03.2019.

[62] Akkaya, **İstinaf**, s. 162; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2222; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 69.

olmamakla birlikte, istinaf kanun yoluna başvuru süresine dair düzenlemeye paralel olarak bu süre de 10 gün olmalıdır[63].

C. Parasal Sınır

1. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasında Aranan Parasal Sınır

Kanun yoluna başvuruda kesinlik sınırı kamu düzenindendir ve mahkemece re'sen dikkate alınır[64]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341 hükmü uyarınca, miktar ve değeri 3.000 TL'yi geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir[65]. İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasında aranacak parasal sınır İcra ve İflâs Kanunu'nda özel olarak düzenlenmiştir.

İcra ve İflâs Kanunu'ndaki düzenlemede yer aldığı gibi, kanun yoluna başvurulabilmesi için bir parasal sınırın öngörüldüğü sisteme, *"değere bağlı kanun yolu sistemi"* denilmektedir[66]. İstinafta değere bağlılığın amacı, mahkemelerin iş yükünü azaltmaktır[67]. Bu sistem ile değeri az olan uyuşmazlıklarla mahkemelerin yeniden meşgul edilmemesi amaçlanır[68]. Alman, İsviçre ve Avusturya hukuklarında da istinaf kanun yoluna başvurulmasında kural olarak parasal sınır bulunmaktadır[69].

---

63 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 669. *"...alacaklı tarafından istinafa cevap dilekçesi ile hiç faiz talep edilemeyeceği ileri sürülerek kararın bu yönüyle kaldırılması talep edilmiş ise de; karşı tarafın istinaf dilekçesi istinaf yoluna başvurana 23/07/2018 tarihinde tebliğ edildiği halde, katılma yoluyla istinaf dilekçesi belirli süre geçirildikten sonra, 03/08/2018 tarihinde verilip kaydettirilmiş olup alacaklının istinaf başvurusunun süre aşımından reddi yerine esasının incelenmesi de doğru değildir...",* 12. HD., 2020/572 E., 2020/8435 T., 12.10.2020 T., **Lexpera**, Yararlanma Tarihi, 17.03.2021.

64 HGK., 2017/1394 E., 2019/94 K., 30.04.2019 T.; HGK., 2018/1036 E., 2019/493 K., 30.04.2019 T. **Lexpera**, Erişim Tarihi: 19.03.2020.

65 6763 sayılı Kanun ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki istinaf kanun yoluna başvurulabilme sınırı 1.500 TL'den 3.000 TL'ye çıkarılmıştır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yapılan bu değişikliğin isabetli ve adaletli olmadığı hakkında Bkz. Hakan Pekcanıtez, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Erozyon Süreci", **TBB Dergisi**, C. 30, S. 133, Kasım 2017, s. 245.

66 Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 517-518; Akkaya, **İstinaf**, s. 115; Öztek, "Kesinlik Sınırı", s. 63; Öztek, **İstinaf ve Temyiz**, s. 99; Tolga Akkaya, "Temyize Başvuru Hakkının Sınırlandırılması ve İzne Bağlı Temyiz Sistemi", **Haluk Konuralp Anısına Armağan**, Yetkin Yayınları, 2009, Ankara, s. 67.

67 Akkaya, **İstinaf**, s. 116, 119; Öztek, **İstinaf ve Temyiz**, s. 100; Öztek, "Kesinlik Sınırı", s. 63.

68 Akkaya, **İstinaf**, s. 116.

69 Alman Usûl Kanunu'nda istinaf sınırı 600 Euro olarak düzenlenmiştir (ZPO, § 511, II/1). Bu düzenlemenin amacı, istinaf mahkemelerini önemsiz uyuşmazlıklar için meşgul etmemektir

Aleyhine istinaf yoluna başvurulabilecek icra mahkemesi kararları bakımından parasal sınıra dair düzenleme, istinaf yoluna başvurma ve incelenmesini düzenleyen İİK m. 363 hükmünde yer almaktadır. Bu düzenleme uyarınca, istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi için, ilgili kararın ait olduğu alacak, hak veya malın değer veya miktarının 7.000 TL'yi geçmesi şarttır. Ancak kendisine istinaf dilekçesi tebliğ edilen taraf parasal sınır şartını sağlamasa dahi katılma yolu ile istinaf başvurusunda bulunabilecektir[70].

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde yer alan parasal sınır, 2016 yılında 6763 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde 1.000 TL idi. 6763 Sayılı Kanun Tasarı'nda bu sınır ilk olarak 5.000 TL olarak belirlenmiş, ancak Alt Komisyon 5.000 TL'lik sınırı yüksek bularak 3.000 TL'ye düşürmüştür. Adalet Komisyonu tarafından

(Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 511 Rn. 16, 17; **MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 511 Rn. 1-4). İsviçre Usûl Kanunu uyarınca, malvarlığına ilişkin davalarda istinaf (Berufung) yoluna başvurabilmek için, uyuşmazlığın değerinin 10.000 Frank veya üzerinde olması gerekmektedir (Sch ZPO Art. 308). Uyuşmazlık konusunun 10.000 Frank'ın altında olması durumunda ise başvurulabilecek yol şikâyet (*Beschwerde*) yoludur (Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s. 638-639). Malvarlığına ilişkin olmayan davalar bakımından istinafa başvurulmasında ise parasal bir sınır söz konusu değildir (Sutter-Somm, Hasenböhler, Leuenberger, Christoph, **ZPO Kommentar**, s. 2372-2373; Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2367). Avusturya hukukunda da Usûl Kanunu § 501 uyarınca kural olarak, ilk derece mahkemelerinin verdiği nihaî kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak konusu malvarlığına ilişkin olan davalarda, 2.700 Euro'nun altındaki kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilmesi için Kanun özel bazı şartlar aramıştır. Buna göre, ancak hukukun yanlış uygulanması sebebine veya kararın hükümsüz olması sebebine dayanarak değeri 2.700 Euro'nun altında olan kararlara karşı istinaf yoluna başvurmak mümkündür (Waltr Buhegger, Klaus Markowetz, **Grundriss des Zivilprozessrechts Streitiges Erkenntnisverfahren**, Verlag Österreich, 2016, s. 388).

70 Kuru, **HMU C. IV**, s. 3298; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3261-3262; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2232; Akkaya, **İstinaf**, s. 115, 117; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 53; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 651. *Umar ise*, bütün kanun yolu başvurularında korunması gereken hukukî yararın bulunması gerektiği, dolayısıyla olması gereken hukuk bakımından katılma yolu ile başvuran tarafın da parasal sınır şartını sağlaması gerektiğini ifade etmektedir. Söz konusu kişi süreyi kaçırmamış olsaydı bu unsur nedeniyle başvurusu reddedilecekken katılma yolu ile kanun yoluna başvurularak bu unsurun bertaraf edilmesini yerinde görmemektedir (Umar, **HMK Şerhi**, s. 1010- 1011). Öğretide ağırlıkta olan görüşe göre ise, başlangıçta kanun yoluna başvurma hakkı bulunmayan ya da süreyi geçirdiği için kanun yoluna başvurma hakkı kalmayan tarafın katılma yoluyla kanun yoluna başvurabilmesi hem hakkaniyete uygundur hem de silahların eşitliği ilkesinin bir gereğidir (Atalı, **Aleyhe Bozma**, s. 35-37; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 66; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 665). Silahların eşitliği ilkesi, Anayasa'daki eşitlik ilkesinin (AY m. 10) usûl hukukundaki karşılığı olup, hukukî dinlenilme hakkının vazgeçilmez bir şartıdır. Bu ilke istinaf aşamasında da geçerlidir (Hakan Pekcanıtez, "Hukuki Dinlenilme Hakkı", **Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 2000, s. 759; Özekes, **Hukuki Dinlenilme Hakkı**, s. 49-50; Emel Hanağası, **Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 193-194; Bilgehan Yeşilova, "Yargılama Diyalektiği ve Silahların Eşitliği", **TBB Dergisi**, Sayı 86, 2009, s. 56).

ise parasal sınır 7.000 TL olarak belirlenmiş ve icra mahkemesince verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması için aşılması gereken parasal sınır, 7.000 TL'ye çıkarılmıştır[71]. 6763 sayılı Kanun'un 47. maddesi uyarınca bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğinden, 02.12.2016 tarihi de dahil olmak üzere, bu tarihten itibaren icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurmada aşılması gereken parasal sınır, 7.000 Türk Lirası olmuştur. Ancak bu parasal sınır da İİK Ek Madde 1 uyarınca, her takvim yılı başından itibaren yeniden değerleme oranında artırılacaktır[72]. Bu durumda, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlamasından sonra ancak 6763 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce verilen icra mahkemesi kararları bakımından uygulanacak parasal sınır, bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra verilen kararlar bakımından uygulanacak parasal sınırdan farklı olacaktır.

20 Temmuz 2016 tarihi ile 02.12.2016 tarihi arasında verilen icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda uygulanacak istinafa başvuru sınırı 2.190 TL'dir. 02.12.2016 tarihi ve bu tarihten sonra verilen icra mahkemesi kararlarına karşı istinafa başvurulmasında ise İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan 7.000 TL'lik sınırın yeniden değerleme oranına göre o yıl için belirlenmiş hâli

---

[71] Bu maddeye dair Adalet Komisyonu Raporu'nda yer alan muhalefet şerhinde söz konusu sınırın yaklaşık dört aylık asgarî ücrete tekabül ettiği ve hak arama özgürlüğünü sınırladığı ifadelerine yer verilmiştir (Adalet Komisyonu Raporu, s. 44).

[72] Parasal sınır, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığı'nca her yıl tespit ve ilân edilen yeniden değerleme oranında artırılması suretiyle uygulanır (İİK Ek Madde 1). *Öğretide*, temel hakların yalnızca bir kanunla sınırlanabileceği (AY m. 13), parasal sınırların Maliye Bakanlığı'nca tespit edilecek yeniden değerleme oranında artırılmasının kanunla yapılması gereken bir işlemin idari bir işlemle yapılması olduğu bu sınırlamanın kanun ile yapılabileceğinin kabul edilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 445-446). Yine bu görüşe göre, Kanun'daki sınırın üstünde olan ancak HMK Ek Madde 1 ile hesaplanan miktarın altında kalan bir karar istinaf edilebilmelidir. Böyle bir kararın istinafının mümkün olmadığına dair karara karşı Anayasa Mahkemesi'ne yapılacak bireysel başvuruda, adil yargılanma hakkının ihlâl edilmiş olduğuna karar verilmesi gerekir (Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 446).

esas alınacaktır[73]. Bu sınır 2022 yılı için 18.710 TL'dir[74]. İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan parasal sınırın bu şekilde artırılması ile icra mahkemesi kararlarının kural olarak tümüne karşı istinaf kanun yoluna başvurunun açılmış olmasının bölge adliye mahkemeleri üzerinde yaratacağı iş yükünün sınırlandırılması amaçlanmaktadır[75].

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmündeki parasal sınırın uygulanmasında, esas alınacak değer, hükmün verildiği tarihteki değerdir (Ek m. 1, f. 2). Her hüküm bakımından, hükmün verildiği tarihte geçerli olan başvuru sınırı uygulamalıdır. Böylelikle kararın verilmesi ile istinafa başvuru arasında geçen zamanda sınırın artması, icra mahkemesi kararının istinaf sınırı bakımından başvurulabilirliğini etkilemeyecektir. Bir karar verildiği tarihte parasal sınır bakımından o karara karşı istinaf kanun yoluna başvuru mümkünse, sonrasında da mümkün olacaktır[76]. Aynı şekilde, aleyhine istinaf yoluna başvurulmuş bir kararın kaldırılarak dosyanın icra mahkemesine gönderilmesi ve icra mahkemesinin bunun neticesinde vereceği karara karşı istinaf yoluna başvurulması durumunda da, parasal sınır bakımından, icra mahkemesinin ilk kararı verdiği tarihte bu karara karşı istinaf yoluna başvurulup başvurulamadığı dikkate alınmalıdır[77].

İcra ve İflâs Kanunu, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvuru sınırının belirlenmesi bakımından da, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki

---

[73] Bu hususta Yargıtay 12. HD., vermiş olduğu bir kararında hatalı olarak 6763 sayılı Kanun'un kabul tarihini esas almıştır. Ancak 6763 sayılı Kanun'un 47. maddesi uyarınca bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer. İlgili Kanun, 2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. *"…02/03/2005 tarih ve 5311 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile değişik 2004 sayılı İİK'nin 363/1. maddesine göre; istinafı kabil olan icra mahkemesi kararlarına karşı, ait olduğu alacak, hak veya malın değer veya miktarı 1.000 TL'yi geçmesi şartıyla istinaf yoluna başvurulabilir. Anılan hükümdeki kesinlik sınırının, aynı Kanunun ek (1). maddesi dikkate alındığında, 20.07.2016 tarihinden itibaren 2.190 TL, 24.11.2016 tarih ve 6373 sayılı Kanunun 3. maddesi ile yapılan değişiklik sonucu 24.11.2016 tarihinden itibaren 7.000 TL, yine aynı Kanunun ek (1). maddesi uyarınca da 01.01.2017 tarihinden itibaren 7.260 TL olarak uygulanması gerekmektedir…"*, 12. HD., 2017/8253 E., 2018/12157 K. 26.11.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.05.2020.

[74] Nedim Meriç, "HMK ve İİK'da Yer Alan Parasal Sınırlar", Legalbank Elektronik Hukuk Bankası, (Çevrimiçi), https://legalbank.net/belge/hmk-ve-iikda-yer-alan-parasal-sinirlar-2021-yili/3009245

[75] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 662.

[76] Akkaya, **İstinaf**, s. 117; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 92; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 19; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 663; Öztek, **İstinaf ve Temyiz**, s. 110.

[77] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 51; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 663. Bu kapsamda, icra mahkemesi kararı 2019 yılında verilmiş ancak bu karara karşı istinafa 2020 yılında başvurulmuş olsa dahi icra mahkemesinin verdiği yeni karara karşı başvuru sınırına esas alınacak olan yıl, kararın verilmiş olduğu 2019 yılıdır (Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 663).

genel düzenlemeden ayrılmaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341'e göre, bu maddede öngörülmüş olan parasal sınır, alacağın bir kısmı dava edilmişse alacağın tamamına göre; alacağın tamamı dava edilmişse, kararda asıl talebinin kabul edilmeyen bölümüne göre belirlenecektir. İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde ise, bu şekilde bir ayrım yapılmadan, icra mahkemesi kararının ait olduğu alacak, hak veya malın değerinin veya miktarının Kanun'da öngörülen sınırı geçmesi aranmaktadır[78].

İstinaf kanun yoluna başvurulurken dikkate alınacak parasal sınıra faiz, icra inkâr tazminatı ve yargılama masraflarının da dahil olup olmadığına dair Kanun'da bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide bir görüş, istinaf sınırının hesaplanmasında faiz, icra inkâr tazminatı ve masrafların da hesaba katılmasının yerinde olacağı yönündedir[79]. Zira hak arama özgürlüğünün bir unsuru olan kanun yoluna başvurma hakkı ile ilgili olarak kanun yoluna başvurma imkânını engellemeyecek yorum tarzı tercih edilmesi yerinde olacaktır[80]. Olması gereken hukuk bakımından ise HUMK m. 1, f. 2 hükmüne benzer bir kanun hükmü Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenerek hesap kolaylığı ve hukukî belirlilik sağlanmalıdır[81].

Öğretideki diğer bir görüşe göre, icra mahkemesinin kararlarına karşı kanun yoluna başvurulması durumunda, icra tazminatı da dava değerine eklenmelidir. Buna karşılık, davayı kaybeden tarafa yüklenen yargılama giderleri, vekâlet ücreti ve takip giderleri hesaba katılmamalıdır. Faizin ise yalnızca dava açılana kadar işlemiş olan kısmı hesaba katılmalıdır[82].

---

78 *"...Her ne kadar ... Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesi kararının hüküm bölümünde, borçluların istinaf başvurusunun, takip konusu asıl alacak miktarının kesinlik sınırının altında kaldığı gerekçesiyle İİK'nun 363 ve 365. maddeleri gereğince usulden reddine karar verilmiş ise de; şikayetin örnek 2 taşınır teslimine ilişkin ilamlı takipte çıkartılan muhtıranın iptaline ilişkin olduğu, 04.10.2017 tarihli muhtıranın içeriğine göre istenilen menkul bedelinin istinaf inceleme sınırı içerisinde kaldığı dikkate alındığında, borçluların istinaf talebinin kesinlik sınırının üzerinde bulunduğu anlaşılmaktadır...",* 12. HD., 2019/7157 E., 2020/6639 T., 08.07.2020 T., **Lexpera**, Yararlanma Tarihi, 17.03.2021.

79 Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 404; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 450-451.

80 Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 404; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 443, 450.

81 Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 404. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 1. maddesinde, görevli mahkeme belirlenirken davanın değerinin nasıl belirleneceğine ilişkin düzenleme yer almaktaydı. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda, görevli mahkemenin dava değerine göre belirlenmesine dair hükümlerle birlikte bu hükme de yer verilmemiştir.

82 Umar, **HMK Şerhi**, s. 985.

Öğretide ayrıca, faizin de miktarın hesaplanmasında dikkate alınması gerektiği, ancak icra inkâr tazminatı, delil tespiti giderleri, ihtarname giderleri, vekâlet ücreti gibi yargılama giderlerinin kesinlik sınırının belirlenmesinde dikkate alınmaması gerektiği ileri sürülmüştür[83].

Uygulamada bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay kararları, istinaf sınırı belirlenirken faiz ve icra tazminatının hesaba katılmayacağı yönündedir[84]. Uygulamada icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması bakımından kesinlik sınırı belirlenirken, istinaf kanun yoluna konu olan uyuşmazlığın miktarı dikkate alınmaktadır[85].

Kanaatimizce, istinaf sınırının hesaplanmasında faiz, icra inkâr tazminatı ve masrafların da hesaba katılmasının yerinde olacaktır.

2. İcra ve İflâs Kanunu'nun Parasal Sınıra Dair Düzenlemesinin Değerlendirilmesi

İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasında aranan parasal sınıra dair düzenlemeler, öğretide birçok yönden eleştirilmektedir. İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde yer alan parasal sınır, İcra ve İflâs Kanunu Ek Madde 1 uyarınca her yıl artacaktır. Parasal

---

83 Kuru, **Usul El Kitabı**, s. 1342; Öztek, **İstinaf ve Temyiz**, s. 110-111.

84 Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 2019 yılında verdiği bir kararında istinaf sınırı belirlenirken faiz ve icra tazminatının hesaba katılmayacağını ifade etmiştir (23. HD, 2019/309 E., 2019/511 K., 28.03.2019 T., Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 450). Yargıtay 12. HD., takip sonrası işleyecek faiz oranının usûl ve yasaya uygun olduğu iddiasıyla yapılan istinaf başvurusunda bölge adliye mahkemesinin miktar yönünden kesin olduğuna dair değerlendirmesini doğru bulmamış, takipte işleyecek faiz oranının tahsil tarihine kadar işlemeye devam edeceği, dolayısıyla bu aşamada doğru olarak tespit edilemeyeceği bu nedenle istinaf başvurusunun esastan incelenmesi gerektiği gerkçeleri ile bölge adliye mahkemesinin kararını kaldırmıştır (12. HD., 7835 E., 10666 K., 14.12.2020 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 07.05.2021).

85 *"...Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesi kararının hüküm bölümünde, borçluların istinaf başvurusunun, takip konusu asıl alacak miktarının kesinlik sınırının altında kaldığı gerekçesiyle İİK'nun 363 ve 365. maddeleri gereğince usulden reddine karar verilmiş ise de; şikayetin örnek 2 taşınır teslimine ilişkin ilamlı takipte çıkartılan muhtıranın iptaline ilişkin olduğu, 04.10.2017 tarihli muhtıranın içeriğine göre istenilen menkul bedelinin istinaf inceleme sınırı içerisinde kaldığı dikkate alındığında, borçluların istinaf talebinin kesinlik sınırının üzerinde bulunduğu anlaşılmaktadır…",* 12. HD., 2019/7157 E., 2020/6639 E., 08.07.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 03.04.2021.

sınırların her yıl artacağına dair düzenlemeler, bu sınırların bilinirliği ve belirlenmesi bakımından karışıklıklara yol açabileceği, hukukî güvenlik ve istikrar bakımından olumsuz etkileri olduğu nedeniyle eleştirilmektedir[86]. Gerçekten de parasal sınırlarda her yıl değişiklik yapılıyor olması, hem taraflar bakımından hem de dosyayı inceleyen hâkimler bakımından zaman kaybına ve yanlışlık yapılması ihtimâlinin artmasına yol açmakta; dolayısıyla hak kayıplarına sebebiyet vermektedir[87].

Öğretide ayrıca, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi bakımından öngörülen parasal sınıra ilişkin düzenleme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki genel düzenlemeden farklı olması nedeniyle, karışıklıklara ve hak kayıplarına sebep olabileceği gerekçesiyle de eleştirilmektedir[88]. Ayrıca bu sınırın açık ve anlaşılır olmaması nedeniyle Anayasal çerçevede geçerli bir sınır olmadığı ifade edilmektedir[89].

Öğretide eleştirilen bir diğer husus, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması için aranan parasal sınırın diğer hukuk mahkemeleri için aranan parasal sınırdan daha yüksek olmasıdır. Zira bu durum eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Dolayısıyla tüm hukuk mahkemelerinde tek bir istinaf sınırı kabul edilmelidir[90]. Kanaatimizce de Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İcra ve İflâs Kanunu'ndaki parasal sınırların yeknesak hâle getirilmesi hem karışıklıkların giderilmesi hem de eşitlik ilkesi bakımından yerinde olacaktır.

---

86 Pekcanıtez, **Pekcanıtez Usûl**, s. 66; Pekcanıtez, "Erozyon Süreci", s. 214; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 664; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2204, dn. 85; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 53; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 19. Hukukî güvenlik ilkesi gereği kişilerin tüm eylem ve işlemlerinde Devlete güvenmesi amaçlanmaktadır ve bu ilke temel hak ve özgürlükler ile doğrudan bağlantılıdır (Mesut Köksoy, "Hukuki Güvenlik İlkesi Açısından Takip Ekonomisi", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XX, Y. 2016, S. 3, s. 60). Hukukî güvenlik ilkesi, belirlilik, istikrar ve öngörülebilirlik olmak üzere üç unsurdan oluşmaktadır (Ejder Yılmaz, "Çelişkili Mahkeme Kararları ve Adil Yargılanma Hakkı", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 1530).

87 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 54; Pekcanıtez, "HMK Değerlendirilmesi", s. 417; Pekcanıtez, "Erozyon Süreci", s. 214, 247; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2204, dn. 85. Bu düzenlemeler üst derece mahkemelerinin iş yükünü azaltmak yerine, hak kayıplarına neden olmaktadır (Pekcanıtez, "Erozyon Süreci", s. 247).

88 Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3231-3232; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 1444-1445; Pekcanıtez, "Erozyon Süreci", s. 214.

89 Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3231-3232; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 1444-1445.

90 Pekcanıtez, "Erozyon Süreci", s. 214; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 450.

Değere bağlı istinaf sisteminin kabul edilmiş olduğu hukukumuzda, istinaf kanun yoluna başvurulabilmesine dair parasal sınırın, anayasal bir hak olan hak arama özgürlüğü ile ve hukukî dinlenilme hakkı ile ne derece bağdaştığı sorusu akla gelmektedir[91]. Nitekim 1986 yılında HUMK m. 427 hükmünde yer alan ve kanun yoluna başvurulması bakımından öngörülen parasal sınırın Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle Anayasa Mahkemesi'ne hükmün iptali istemi ile başvurulmuş, Anayasa mahkemesi bu istemi reddetmiştir[92]. İlgili kararın esas incelemesinde, kamu yararı gerektirdiğinde bazı hükümler için kanun yollarına başvurmanın önlenmesinin mümkün olduğu, itiraz konusu kuralla yargılamanın hızlandırılması ve Yargıtay'ın iş yükünün azaltılmasının amaçlandığı, Kanun'da öngörülen sınırın altında kalan kararların bir kere de Yargıtay tarafından incelenmesinde kamu yararı görülmediği ve yargı denetiminde sonsuzluğun hiçbir zaman söz konusu olamayacağı ve bu denetimin bir yerde kesilmesi gerektiği ifadelerine yer verilmiştir. Anayasa Mahkemesi, 2001, 2011 ve 2014 yıllarında da, muhtelif kanunlarda yer alan ve mahkemelerin verdiği kararların kesin olduğuna dair hükümlerin iptali istemleri üzerine verdiği kararlarında, 1986 yılında verdiği karara paralel olarak; yargı denetiminde sonsuzluğun söz konusu olamayacağı ve bunun bir yerde kesilmesi gerektiği, kamu yararı gerektirdiğinde ve hukuk devleti kavramı ile bağdaşmayacak sonuçların ortaya çıkma ihtimâli olmadığı sürece bazı kararlar için kanun yoluna başvurulmasının engellenebileceği ifadelerine yer vermiştir[93].

---

[91] Hukukî dinlenilme hakkı aynı zamanda verilen kararlara karşı kanun yolunun açılması anlamına da gelmektedir (Pekcanıtez, "Hukuki Dinlenilme Hakkı", s. 758). Mahkeme kararlarının kanun yolu denetimine tâbi tutulması, hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma haklarının unsurlarındandır (Alangoya, "Kanun Yolunun Anayasal Temeli", s. 29; Yılmaz, **Olağanüstü Temyiz**, s. 55; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 443; Meriç, **Tasarruf İlkesi**, s. 229). Olağan kanun yollarında da olağanüstü kanun yollarında da hukukî dinlenilme hakkı dikkate alınmalıdır (Özekes, **Hukuki Dinlenilme Hakkı**, s. 209; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 50).

[92] AYM, 1985/23 E., 1986/2 K., 20.01.1986 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.05.2019; Öğretide *Akil*, bu karara bütünüyle katılmamakta ve belli bir meblağın altında kalan kararlara karşı kanun yoluna başvurulması imkânının kapalı olmasının Anayasa'ya aykırı olduğunu, yalnızca uyuşmazlık konusu değerin düşüklüğünün hukukî koruma istemekte bir hukukî yarar olmadığı anlamına gelmediğini ifade etmektedir (Akil, "Hukuki Menfaat", s. 271-272). *Alangoya*, temel hakların ağır ihlâli durumunda veya mahkemece keyfi bir karar verilmiş olması durumunda parasal sınırın altında kalan kararlara karşı da kanun yolunun açık olması gerektiği, aksi durumun ölçülülük ilkesine aykırı olup hakkın özüne dokunacağı görüşündedir (Alangoya, "Kanun Yolunun Anayasal Temeli", s. 31).

[93] AYM GK., 2001/ 232 E., 2001/89 K., 23.05.2001 T.; AYM GK., 2010/ 99 E., 2011/117 K., 07.07.2011 T.; AY Mah. GK., 2014/ 142 E., 2014/182 K., 04.12.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.05.2019.

Öğretide Anayasa Mahkemesi'nin bu kararı, o dönem için geçerli olan 100.000 Liralık kesinlik sınırının yüksek bir sınır olduğu ve hak arama özgürlüğünü büyük ölçüde engellediği gerekçeleri ile eleştirilmiştir[94]. Öğretide ayrıca, mutlak değere bağlı sistem, bireysel hukukî korumanın ihlâl edilmesine neden olduğu, birçok kararı kanun yolu incelemesi dışında bırakarak içtihat birliğinin sağlanması ve hukukun geliştirilmesi hedefinden uzaklaştırdığı gerekçeleriyle eleştirilmiştir[95].

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinafa başvurulmasında öngörülen sınır bakımından günümüz koşullarına göre bir değerlendirme yapmak gerekir. Bu husus değerlendirilirken, böyle bir sınırın bulunmaması durumunda istinaf mahkemelerinin iş yükünün ne kadar artacağını da göz önünde bulundurmak gerekir[96].

2016 yılında kabul edilen 6763 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde öngörülmüş olan parasal sınır oldukça yükseltilmiştir. Öğretide, bu sınırın üç katının da üzerinde bir artırıma uğraması, başvuru hakkını ölçüsüzce kısıtladığı ve bu kadar yüksek bir parasal sınırın hak arama özgürlüğüne aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle eleştirilmiştir[97]. Yine öğretide, hak arama özgürlüğünü bu şekilde sınırlamak yerine küçük alacaklar için kanun yolunun açık olduğu daha basit bir takip prosedürünün kabul edilmesinin daha uygun olacağı ifade edilmiştir[98].

Kanaatimizce de ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik koşullar göz önünde bulundurulduğunda, 6763 sayılı Kanun ile yapılan artırım sonucu belirlenen istinaf

---

94 Yılmaz, "Yasayollarına Başvuru Hakkı", s. 149, 152.

95 Akkaya, "Temyize Başvuru Hakkının Sınırlandırılması", s. 92.

96 Yılmaz, **İstinaf**, s. 55; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 607.

97 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11, Kn. 660, 662; Mesut Köksoy, **İcra Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 174.

98 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11, Kn. 660, 662; Pekcanıtez, Erişir**,** "İstinaf", s. 3639; Muhammet Özekes, "Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 sayılı Kanun'un Düzenlemesi), **İzmir Barosu Dergisi**, Eylül 2018, s. 238. Bu hususta ayrıca bkz. İbrahim Ercan, "Mukayeseli Hukuktaki Düzenlemeler Çerçevesinde Küçük Alacakların Tahsili Konusunda Öneriler", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 20, S. 1, Y. 2012, s. 231-241. Avrupa Küçük Talepler Usûlü (*European Small Claims Procedure*) 2007 yılında 861/2007 sayılı Tüzük ile kabul edilmiştir. Tüzük'ün 1. maddesinde, miktar bakımından küçük taleplere dair yargılamanın hızlandırılması, basitleştirilmesi ve masrafların azaltılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. 861/2007 sayılı Tüzük'e paralel olarak Avrupa Birliği üyesi ülkelerin birçoğunun iç hukukunda küçük alacakların tahsiline dair özel düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda Alman hukukunda ZPO m. 495a ile sulh mahkemelerinin görevine giren ancak 600 Euroyu geçmeyen tüm işlerde küçük alacakların tahsili usûlünün uygulanacağı öngörülmüştür.

sınırı oldukça yüksektir. Ancak bölge adliye mahkemelerinin iş yükünün yoğunluğu ve icra hukukunun alacaklının alacağına bir an önce kavuşmasını sağlamak amacı birlikte değerlendirildiğinde, herkes için aynı şekilde geçerli olan bir hüküm ile istinaf yoluna başvurulabilmesinin sınırlanmasının hak arama özgürlüğüne ve hukukî dinlenilme hakkına aykırılık teşkil etmeyeceği kanaatindeyiz. Elbette ki bu sınırlamalar yapılırken temel hak ve özgürlüklerin dikkate alınması gerekmektedir. Ancak bu özgürlüklerin dikkate alınması, kanun yoluna başvurulmasına dair hiçbir sınırlama getirilemeyeceği anlamına gelmez. Nitekim kanun yoluna başvurulmasında değere bağlı sınırlama olsa dahi ilk derece mahkemelerindeki yargılama ile adil yargılama hakkının temin sağlanmakta, bu sınırlama hakkın özüne dokunmamaktadır[99]. Bu noktada önem arz eden husus, bu sınırlama yapılırken ölçülülük ilkesine uyulmasıdır[100].

Anayasa Mahkemesi'nin kararlarında da ifade edildiği üzere, hak arama özgürlüğü, kamu yararı dikkate alınarak sınırlandırılabilir. Hiçbir sınır olmaksızın tüm kararların kanun yoluna götürülebileceği bir sistem, ülkemiz gibi mahkemelerin iş yükünün çok olduğu bir ülkede, adalet sisteminin işleyişinde çok ciddi aksaklıklara yol açabilecektir. İlk derece mahkemelerinin verdiği kararların tümüne karşı herhangi bir sınırlama olmaksızın kanun yoluna başvuru imkânı tanınması yargının işlevini görmesini zorlaştıracaktır[101]. Ancak bu noktada, 5311 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde icra mahkemesi kararlarının tümüne karşı istinaf yoluna başvurulabilmesinin amaçlandığı da dikkate alındığında, parasal sınırın mevcut hâli

---

[99] Yavuz Alangoya, "Kanun Yolunun Anayasal Temeli ve HUMK m. 427 Hükmü ile Kanun Yolu Kapatılmış Olan Kararlara Karşı Kanun Yoluna Müracaat İmkanı", **75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2004, s. 38.

[100] Alangoya, *"Kanun Yolunun Anayasal Temeli"*, s. 39. Ölçülülük ilkesi gereği, temel hak ve özgürlükler bakımından yapılacak müdahalelerde yapılacak olan sınırlamalarda, yapılan sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir ilişki bulunmalıdır (Özekes, **Temel Haklar ve İlkeler**, s. 205; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 18; Yüksel Metin, "Temel Hakların Sınırlandırılması ve Ölçülülük: Ölçülülük İlkesi Evrensel Bir Anayasal İlke Midir?", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 1, 2017, s. 1-74, s. 6; Kudret Aslan, "Hacizde Sıra (Tertip)", **AÜHFD**, c. 54, s. 2, 2005, s. 275; Rüzgaresen, **a.g.e.**, s. 130; Namlı, **Taşınmaz Malların Haczi**, s. 111; Köksoy, **a.g.e.**, s. 49-50). Bu ilkenin üç unsuru bulunmaktadır: elverişlilik, gereklilik ve dar ölçülü olma (oranlılık) (Yıldırım, "Ölçülülük İlkesi", s. 103; Deren Yıldırım, **İhityati Tedbirler**, s. 79; Özekes, **Temel Haklar ve İlkeler**, s. 205, 209; Metin, **a.g.m.**, s. 7; Meral Sungurtekin Özkan, "İcra Hukukunda Oranlılık İlkesi", **Prof. Dr. Turhan Tufan Yüce'ye Armağan**, İzmir, 2001, s. 178; Aslan, "Hacizde Sıra", s. 276; Rüzgaresen, **a.g.e.**, s. 130; Namlı, **Taşınmaz Malların Haczi**, s. 111; Köksoy, **a.g.e.**, s. 49-50).

[101] Alangoya, "Kanun Yolunun Anayasal Temeli", s. 38; Özekes, **Temel Haklar ve İlkeler**, s. 57.

ile bu imkânı oldukça sınırladığı ve bu sınırın daha düşük olarak yeniden belirlenmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz. Nitekim ölçülülük ilkesine aykırı sınırlamalar hakkın özüne dokunmaktadır[102].

Bu noktada akla gelebilecek bir diğer ihtimal, istinaf kanun yoluna başvurulmasında, Alman hukukunda olduğu gibi, değere bağlı sistemin yanı sıra izne bağlı bir sistemin de öngörülmesinin, hak arama özgürlüğünün temini bakımından söz konusu olan tartışmaları gidermeye yarayıp yaramayacağıdır. Bu husus aşağıda inceleneceğinden, şimdilik sadece bu soruya dikkat çekmekle yetiniyoruz[103].

D. İstinaf Kanun Yoluna Başvurabilecek Kişiler

1. Genel Olarak

Kural olarak, bir mahkeme kararına karşı istinaf kanun yoluna, davanın tarafları veya çekişmesiz yargı işinin ilgilileri başvurma hakkına sahiptir. Bir dava neticesinde verilen hüküm yalnızca davanın taraflarına yönelik verilir. Ancak davanın tarafı olmayan üçüncü bir kişi hakkında ilk derece mahkemesince karar verilmiş olması durumunda, bu üçüncü kişi de istinaf kanun yoluna başvurabilir[104]. İcra mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna kural olarak icra mahkemesi önündeki uyuşmazlığın tarafları başvurabilir.

---

[102] Alangoya, "Kanun Yolunun Anayasal Temeli", s. 39. Ölçülülük ilkesi gereğince, temel hakka yönelik müdahalede, müdahale amacını gerçekleştirmek için temel hakka yöneltilecek müdahale biçimleri arasında temel hakkı en az sınırlayanı seçilmelidir (Sungurtekin Özkan, "Oranlılık İlkesi", s. 179; Aslan, "Hacizde Sıra", s. 276).

[103] Bkz.II, D, 4, B.

[104] Kuru, **HMU C. V**, s. 4570; Kuru, **Medenî Usul El Kitabı**, s. 986; Umar, **HMK Şerhi**, s. 978; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 1518; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 527; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 508, 608; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 387, 649, 652; Ulukapı, **Medenî Usûl**, s. 241; Yavaş, **Temyiz**, s. 54; Yavaş, "Üçüncü Kişilerin Müracaat İmkânı", s. 50. "…*Kendisine husumet yöneltilemeyen kişi aleyhine hüküm tesis edilmesi mümkün olmadığından, davada taraf olmayan hakkında karar verilmesi hatalı olup, Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular nazara alınmaksızın yazılı şekilde karar verilmesi usule ve yasaya aykırılık teşkil ettiğinden temyize konu hükmün bozulmasına dair karar verilmiştir...",* 21. HD., 2017/582; 2017/3562; 26.04.2017 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 21.03.2020.

2. Hukukî Yararın Mevcudiyeti

İcra mahkemesine yapılan başvurularda, başvuran tarafın hukukî yararının bulunması şarttır. Zira dava *"bir iddia üzerindeki hukukî korunmanın"* mahkeme kararıyla sağlanması talebidir[105]. Hukukî yarar genel bir dava şartı olup, yargılamanın her aşamasında bulunmalıdır[106]. İstinaf kanun yoluna başvurmak isteyen tarafın da bu yola başvurmakta hukukî yararının bulunması gerekir[107]. Hukukî yararın yokluğu durumunda, istinaf isteminin reddine karar verilir[108]. Hukukî yararın sonradan ortadan kalkması da istinaf isteminin reddine sebep olur[109].

---

[105] İBK, 1964/3 E., 1964/5 K., **Resmî Gazete**, S.11880, 12.12.164 T.

[106] Bilge, **a.g.e.**, s. 346; Bilge, Önen, **Medeni Yargılama**, s. 393; Yılmaz, "Yasayollarına Başvuru Hakkı", s. 135-136; Pekcanıtez, **Pekcanıtez Usûl**, s. 947; Emel Hanağası, **Davada Menfaat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 294; Akkaya, **İstinaf**, s. 130; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 48; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2216; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 652; Murat Yavaş, "Bölge Adliye Mahkemelerinin Göreve Başlamasından Sonra Medeni Usul Hukukunda Temyiz", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 248.

[107] Yılmaz, **İstinaf**, s. 57; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 600; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 495; Atalı, **Aleyhe Bozma**, s. 75; Akkaya, **İstinaf**, s. 129; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 680; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 773; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2215; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 47-48, 55-56; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 652; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 403; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 140; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 611; Yavaş, **Temyiz**, s. 52; Konca, Damar, **a.g.m.**, s. 212.

[108] *"...Mahkemenin elindeki davayı bir hükme bağlanması halinde istinaf etmekte hukuki yararı bulunan taraflarca istinaf isteminde bulunulabilir. Asli müdahil davalı aleyhine icra takibinde bulunmuş 3. kişi konumundadır. Davaya, davalı adına kayıtlı olup üzerine haciz konulan taşınmazla ilgili tedbir kararı verilmesi üzerine yasal haklarını korumak amacıyla müdahil olarak katılmış, yargılama sırasında da taşınmaz üzerine konulan tedbir yine mahkemece kaldırılmıştır. Nihai kararda da lehine veya aleyhine bir hüküm kurulmamıştır. Bu sebeplerle asli müdahilinin istinaf etmekte güncel bir hukuki yararının varlığından söz edilemez. Dolayısı mahkemece verilen kararı istinaf etmekte hukuki yararı bulunmayan asli müdahil vekilinin istinaf talebinin hukuki yarar yokluğundan reddine…",* İstanbul BAM, 6. HD., 2018/1931 E., 2019/1108 T., 12.07.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.05.2020.

[109] *"...Mahkemenin elindeki davayı bir hükme bağlanması halinde istinaf etmekte hukuki yararı bulunan taraflarca istinaf isteminde bulunulabilir. Asli müdahil davalı aleyhine icra takibinde bulunmuş 3. kişi konumundadır. Davaya, davalı adına kayıtlı olup üzerine haciz konulan taşınmazla ilgili tedbir kararı verilmesi üzerine yasal haklarını korumak amacıyla müdahil olarak katılmış, yargılama sırasında da taşınmaz üzerine konulan tedbir yine mahkemece kaldırılmıştır. Nihai kararda da lehine veya aleyhine bir hüküm kurulmamıştır. Bu sebeplerle asli müdahilinin istinaf etmekte güncel bir hukuki yararının varlığından söz edilemez. Dolayısı mahkemece verilen kararı istinaf etmekte hukuki yararı bulunmayan asli müdahil vekilinin istinaf talebinin hukuki yarar yokluğundan reddinedair aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur…",* İstanbul BAM, 6. HD., 2018/1931 E., 2019/1108 K., 12.07.201 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 28.08.2021.

Hukukî yararın varlığını belirlemek için yararlanılan iki teori vardır[110]. Bu teorilerden ilki şeklî teoridir. Şeklî teoriye göre, hukukî yararın varlığını tespit bakımından, yargılama sonunda verilen hüküm ile tarafın taleplerinin karşılanıp karşılanmadığı dikkate alınır[111]. İkinci teori olan maddi teoriye göre ise kanun yoluna müracaat ile daha lehe bir karar elde etme ihtimali olan tarafın hukukî yararı mevcuttur[112].

Kanun yoluna başvurmak isteyen tarafın hukukî yararının mevcut olup olmadığını belirlemek için bu iki teoriden de yararlanılabilir[113]. Bu kapsamda hukukî yararın varlığının kabulü için, güncel ve hukuken korunan bir yararın ihlâl edilmiş olması gerekir[114]. Tarafın kanun yoluna başvurmada hukukî yararının olup olmadığı tespit edilirken, aleyhine kanun yoluna başvurulan karar, gerekçesiyle birlikte değerlendirilmelidir[115]. Karar lehine olmasına rağmen kararın gerekçesi aleyhine olan tarafın kanun yoluna başvurmakta hukukî yararı vardır[116].

İcra mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvuran tarafın güncel hukukî yararı bulunmalıdır. Hukukî yararın mevcudiyeti, her bir başvuru bakımından, icra mahkemesi kararı gerekçesiyle birlikte değerlendirilerek tespit edilir. İcra ve İflâs Kanunu m. 134 hükmünde yer alan *"ilgili, vâki yolsuzluk neticesinde kendi menfaatlerinin muhtel olduğunu ispata mecburdur"* ifadesi ile ihalenin feshi talebi

---

[110] Alman hukukunda da hukukî yararın belirlenmesi için şeklî teori *(formelle Beschwer)* ve maddî teori *(materielle Beschwer)* ileri sürülmüştür. Tarafın talep sonucu ile mahkemenin hükmü arasında fark olması durumunda şeklî teoriye göre hukukî yarar vardır. Bu duruma örnek olarak mahkemenin tarafın talep ettiği tazminat miktarından daha az bir miktara hükmetmesi verilebilir. Maddî teoriye göre ise tarafın daha lehe bir karar alma olasılığı, hukukî yararın varlığını kabul için yeterlidir (Bu hususta detaylı bilgi için bkz. Leo Rosenberg, Karl Heinz Schwab, Peter Gottwald, **Zivilprozessrecht,** 18. Auflage, Verlag C. H. Beck, München, 2018, s. 835-837; Paulus, **a.g.e.**, s. 216-217)

[111] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 600; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 478; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 48; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 776; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2217; Akkaya, **İstinaf**, s. 130-132; Akil, "Hukuki Menfaat", s. 275.

[112] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 600; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 478; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 48; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 776; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2217; Akkaya, **İstinaf**, s. 130-132; Akil, "Hukuki Menfaat", s. 275

[113] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2217; Akkaya, **İstinaf**, 132.

[114] Berkin, **Medeni Usul**, s. 212; Kuru, **HMU C. V**, s. 4485; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 211; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2116; Emel Hanağası, **Davada Menfaat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 135, 151 vd.

[115] Atalı, **Aleyhe Bozma**, s. 75; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 611.

[116] Atalı, **Aleyhe Bozma**, s. 75; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 611.

bakımından aranan hukukî yararın ne olduğu açıkça ifade edilmiştir[117]. Bu kapsamda, Kanun'da aranan zarar unsuru gerçekleşmemiş ise ihalenin feshinin istenmesinde hukukî yarar yoktur[118]. İhalenin feshi talebinde bulunurken mevcudiyeti gereken bu hukukî yarar, icra mahkemesinin bu talep üzerine vereceği karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulurken ve istinaf incelemesi devam ederken de mevcut olmalıdır. Bu madde dışında Kanun'da hukukî yarara dair ayrı bir düzenleme bulunmamaktadır.

İcra mahkemesi tarafından neticei talebi tüm unsurları ile kabul edilmiş olan tarafın kanun yoluna başvurmakta hukukî yararı yoktur[119]. Örnek olarak Samsun BAM 4. Hukuk Dairesi bir kararında, borçlunun imzaya itirazı kabul edilip de takibin durdurulmasına karar verilmişse, icra mahkemesinin yetki itirazını ön sorun olarak incelenip karara bağlanmak yerine yalnız karar gerekçesinde takibin yetkili icra dairesinde yapıldığına işaret etmekle yetinmesi hâlinde, borçlunun yetki itirazı hakkında karar verilmemiş olması sebebine dayanan istinaf başvurusunda hukukî yararı olmadığı yönünde karar vermiştir[120].

İcra mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvuran tarafın ilgili karara karşı kanun yoluna başvurmakta hukukî yararı mevcut değilse, bölge adliye mahkemesi tarafından başvurusu usûlî bir karar ile reddedilir.

3. Dava Arkadaşlarının ve Fer'i Müdahilin İstinaf Kanun Yoluna Başvurması

İhtiyarî dava arkadaşlığı durumunda her bir dava arkadaşı diğerinden bağımsız olarak istinaf kanun yoluna başvurabilir[121]. Bu durumda hukukî yararın varlığı, parasal

---

[117] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 17, dn. 729; Çon, **a.g.e.**, s. 118.

[118] *"…Yerleşik Yargıtay uygulamasına göre, ihale bedelinin, en az muhammen bedel kadar olması halinde, ihalede zarar unsurunun gerçekleşmediğinin kabulü gerekir (…) şikayetçinin süresinde usulüne uygun kıymet takdirine itirazı da bulunmadığından şikayetçi açısından bu taşınmaz yönünden zarar unsuru gerçekleşmemiş olup ihalenin feshini istemekte hukuki yararı yoktur…",* 12. HD., 2020/2111 E., 220/2456 K., 10.03.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.09.2021.

[119] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 600; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 478; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 17, Kn. 402, 406; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 48; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 776; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2217; Akkaya, **İstinaf**, s. 130-132; Akil, "Hukuki Menfaat", s. 275.

[120] Samsun BAM, 4. HD., 2017/461 E., 2017/47 K., 23.03.2017 T. **Lexpera**, Erişim Tarihi: 28.09.2021.

[121] Kuru, **Medenî Usul El Kitabı**, s. 9563; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 527; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 609; Pekcanıtez, Atalay, Özekes,

sınır gibi başvuru şartları her bir dava arkadaşı bakımından ayrı ayrı değerlendirilir[122]. İhtiyarî dava arkadaşlığında, istinaf kanun yoluna başvurmayan dava arkadaşları, başvuran dava arkadaşının başvurusundan yararlanamaz[123].

Mecburî dava arkadaşlarının kanun yoluna başvurması hususunda ise öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür. Maddi anlamda mecburî dava arkadaşlığının bulunduğu hâllerde, bir görüşe göre, başvuran kişi, diğer dava arkadaşlarını temsil etmektedir ve diğerleri de bu başvurunun sonuçlarından etkilenir[124]. Öğretideki diğer görüşe göre ise, maddi mecburî dava arkadaşları birlikte hareket etmek zorunda olduklarından, kanun yoluna birlikte başvurmalıdır[125].

Şekli mecburî dava arkadaşlığı durumunda ise, bir görüşe göre, dava arkadaşları birbirlerinden bağımsız olarak kanun yoluna başvurabilirler[126]. Zira birlikte hareket etmek zorunda değildirler[127]. Diğer görüşe göre ise, dava arkadaşlarından yalnızca biri istinaf kanun yoluna başvurmuşsa, ancak diğer dava arkadaşlarının da katılımı ile istinaf yargılamasına devam edilebilecektir[128].

Kanaatimizce mecburî dava arkadaşlarından biri kanun yoluna başvurmuşsa, diğer dava arkadaşları bakımından da bu başvuru sonuç doğurur. Zira mecburî dava arkadaşları hakkında kanun yolu incelemesi neticesinde de aynı sonucun doğması

Medenî Usûl, s. 165; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2215; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 56; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 773; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 651; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 611-612.

122 Umar, **HMK Şerhi**, s. 985; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 527; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 773; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2215; Zeynep Bahadır, **Medenî Usûl Hukukunda Kısmî Karar**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s. 121.

123 Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 165.

124 Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 375; Umar, **HMK Şerhi**, s. 978-979; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 773. Aynı yönde: Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 528; Taner Emre Yardımcı, **Hukuk Davalarında Mecburi Dava Arkadaşlığı**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 376, 437.

125 Kuru**, HMU C.V**, s. 4573; Kuru, **Medenî Usul El Kitabı**, s. 951; Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi**, s. 135; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 168; Akkaya, **İstinaf**, s. 136; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 652.

126 Kuru**, HMU C.V**, s. 4573; Kuru, **Medenî Usul El Kitabı**, s. 951-952; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 168; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 56.

127 Kuru, **Medenî Usul El Kitabı**, s. 951-952; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 168.

128 Akkaya, **İstinaf**, s. 137.

gerekir. Ayrıca Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda mecburî dava arkadaşlarının kanun yoluna birlikte başvurması gerektiğine dair bir düzenleme de bulunmamaktadır[129].

Davanın tarafı olmayan fer'i müdahilin, kararı kanun yoluna götürüp götüremeyeceği hususu da öğretide tartışmalıdır[130]. Öğretide bir görüşe göre, fer'i müdahil de yanında katıldığı tarafın feragat etmemiş olması hâlinde, tek başına kanun yoluna başvurabilmelidir[131].

Diğer görüşe göre ise, taraf olmayıp yalnızca yanında katıldığı tarafın yardımcısı olan fer'i müdahilin tek başına kanun yoluna başvurmada hukukî yararı yoktur ve yanında katıldığı taraf ile birlikte kanun yoluna başvurabilir[132]. Yargıtay'ın kararları da fer'i müdahilin tek başına temyiz kanun yoluna başvuramayacağı yönündedir[133]. Bölge adliye mahkemesi kararları da Yargıtay kararları ile aynı yöndedir[134].

---

[129] Ayrıca mecburî dava arkadaşlarının kanun yoluna başvurusuna dair bkz. Yardımcı, **Mecburi Dava Arkadaşlığı**, s. 368 vd.

[130] İsviçre hukukunda, fer'i müdahil kanun yoluna başvurabilir (SchZPO Art. 76). Alman hukukunda asıl taraf kanun yoluna başvurmaktan feragat etmedikçe, fer'i müdahilin de kanun yoluna başvurabileceği kabul edilmektedir (Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht**, § 50 Rn. 42; Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 132)

[131] Ansay, **Usul**, s. 354; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 379; Hakan Pekcanıtez, Nedim Meriç, **Medenî Usûl Hukukunda Fer'i Müdahale**, 2. Bası, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 321; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 172-173, 485; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2216; Akkaya, **İstinaf**, s. 138; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 612.

[132] Bilge, Önen, **Medenî Yargılama**, s. 270; Postacıoğlu, **Medeni Usul**, s. 315; Kuru, **HMU C. V**, s. 4570; Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, 985; Aslan, **İstihkak**, s. 613; Yılmaz, **HMK Şerhi**, C. I, s. 1351, 1360, C. III, 3253; Arslan, Yılmaz, Taşpınar, Hanağası, **Medeni Usul**, s. 508, 608, 609; Uyar, "İstihkak Davaları", s. 335-336; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 56; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 387, 649, 652; Yavaş, **Temyiz**, s. 59.

[133] Yargıtay kararları, fer'i müdahilin hükmü ancak yanında katıldığı taraf ile birlikte temyiz edebileceği yönündedir: *"...Hüküm, lehine müdahale edilen taraf hakkında verilir. Müdahil hakkında karar verilemez. Müdahil hükmü ancak, lehine katıldığı tarafla birlikte temyiz edilebilir. Lehine müdahale edilen taraf temyiz yoluna başvurmazsa, HMK'nın 68. maddesi uyarınca, yanında katıldığı tarafla birlikte hareket etmek zorunda olan fer'i müdahil, yalnız başına kararı temyiz edemez...",* 1. HD., 2018/2370 E., 2019/2703 K., 17.04.2019 T.*,* **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.05.2020. Aynı yönde Bkz. HGK., 2012/1-330 E., 2012/558 K., 12.09.2012 T.; 15. HD., 2015/2872 E., 2016/1739 K., 17.03.2016 T.; 8. HD., 2018/9270 E., 2018/12052 K., 03.05.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.11.2018.

[134] *"...Davaya davalı yanında feri müdahil olarak katılan kişi, yanında katıldığı taraf istinaf yoluna başvurmaması halinde ondan bağımsız olarak tek başına istinaf yoluna başvurabileceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır...",* İstanbul BAM, 12. HD., 2017/630 E., 2018/551 T., 10.05.2018 T., Aynı yönde: İstanbul BAM, 12. HD., 2018/1017 E., 2018/662 T., 07.06.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.05.2020.

Kanaatimizce fer'i müdahil, asıl taraf kanun yoluna başvurmaktan feragat etmedikçe, tek başına kanun yoluna başvurabilir[135]. Zira fer'i müdahil asıl tarafa yardımcı olabilecek tüm taraf usulî işlemlerini yapabilmektedir ve tarafın davayı kazanması için kanun yoluna başvurması da tarafın lehine bir işlemdir. Fer'i müdahilin yapabileceği işlemlere dair dar yorumda bulunmak, müdahale kurumunun amacına aykırı olacaktır [136].

E. İstinaf Başvurusu

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 342 hükmü uyarınca, istinaf kanun yoluna başvurma, dilekçeyle yapılır. İstinaf dilekçesine, karşı tarafın sayısı kadar örnek eklenir. İcra ve İflâs Kanunu'nda, istinaf dilekçesine ilişkin özel bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulurken verilecek dilekçe bakımından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun istinaf dilekçesine ilişkin düzenlemeleri dikkate alınmalıdır. İstinaf dilekçesinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 342, f. 2'de yer alan unsurlar bulunmalıdır[137]. Ancak bu unsurların tamamı istinaf dilekçesinde yer almasa bile istinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasını ve başvurulan kararı yeteri kadar açıklayacak kayıtları taşıyorsa dilekçe reddolunmaz ve bölge adliye mahkemesi tarafından gerekli inceleme yapılır (HMK m. 342, f. 3).

İstinaf dilekçesi, kararı veren icra mahkemesine veya başka bir yer icra mahkemesine verilebilir (HMK m. 343, f.1, c.1)[138]. İstinaf dilekçesi hangi icra

---

[135] İcra mahkemelerinin görev alanına giren uyuşmazlıkların hepsinde fer'i müdahale mümkün değildir. Bu konudaki açıklamalara aşağıda yer alan başlıklar altında yer verdiğimizden, burada sadace bu hususa dikkat çekmekle yetiniyoruz. Bkz. İkinci Bölüm, III, A. ve C.

[136] Pekcanıtez, Meriç, **Fer'i Müdahale**, s. 320.

[137] İstinaf dilekçesinde bulunması gereken unsurlar: başvuran ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı, soyadı, TC kimlik numarası ve adresleri, varsa kanunî temsilci ve vekillerinin adı-soyadı ve adresleri, kararın hangi mahkemeden verildiği ve tarihi ile sayısı, kararın başvurana tebliğ edildiği tarih, kararın özeti, başvuru sebepleri ve gerekçesi, talep sonucu, başvuranın veya varsa kanunî temsilci ya da vekilinin imzasıdır (HMK m. 342, f. 2).

[138] Alman hukukunda da istinaf başvurusu bir dilekçe ile yapılır. Ancak burada, istinaf dilekçesi ilk derece mahkemesine değil, doğrudan istinaf mahkemesine verilmektedir (ZPO, § 519, I). Bu dilekçede bulunması gereken unsurlar, ilgili kararın referans numarası ve kararı belirleyecek bir tanımlama ve bahsi geçen karara karşı istinaf yoluna başvurma iradesidir (bu hususta bir açıklama) (Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 519 Rn. 3, 4; Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 721). Ayrıca istinaf dilekçesi ile birlikte, aleyhine istinafa başvurulan kararın düzenlenmiş veya onaylanmış bir kopyası da sunulmalıdır (ZPO, § 519, III). İsviçre Usul Kanunu uyarınca da, istinaf başvurusu yazılı olarak

mahkemesine verilirse o icra mahkemesi tarafından bölge adliye mahkemesi başvuru defterine kaydedilir ve başvuran tarafa ücretsiz bir alındı belgesi verilir (HMK m. 343, f.1, c.2). Eğer istinaf dilekçesi kararı veren icra mahkemesine değil de başka bir icra mahkemesine verilmişse, bu mahkeme de aynı işlemleri yapar ve istinaf dilekçesini kararı veren icra mahkemesine örnekleriyle birlikte gönderir (HMK m. 343, f. 2).

İstinaf dilekçesi, aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulan tarafa gönderilmeli ve taraf teşkili sağlanmalıdır[139]. Karşı taraf da kendisine tebliğ edilen istinaf dilekçesine cevap verebilecektir. İcra ve İflâs Kanunu'nda bu cevap dilekçesi verilmesi süresine dair özel bir düzenleme yer almamaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda bu süre, tebliğden itibaren 2 hafta olarak düzenlenmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda öngörülen istinafa cevap süresi, istinaf yoluna başvuru süresinin tebliğden itibaren 2 hafta olması dikkate alınarak belirlenmiş bir süredir[140]. İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurma süresinin 10 gün ancak cevap süresinin 2 hafta olduğunun kabulü, yerinde olmayacaktır. Bu nedenle istinafa cevap süresinin de 10 gün olarak kabul edilmesi gerekir[141].

İstinaf dilekçesinde bulunacak unsurlar arasında, kararı veren ilk derece mahkemesi bulunmakta ancak istinaf dilekçesinin gönderileceği bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi bulunmamaktadır. Dolayısıyla istinaf kanun yoluna başvuran taraf, dilekçesinde bu hususa yer vermiş olsa dahi, icra mahkemesi istinaf

yapılmalıdır (m. 311). İstinaf prosedürü istinaf dilekçesi ile başlamaktadır. Bu dilekçenin fiziki veya elektronik ortamda yazılı olarak sunulması mümkün olup, istinafa sözlü başvurulması mümkün değildir (Michael Graber, **Die Berufung in der Schweizerischen Zivilprozessordnung**, Schriften zum Schweizerischen Zivilprozessrecht, Band 11, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2011, s. 184).

139 *"...Dosyada, davacı tarafından verilen istinaf dilekçesinin davalılara veya vekillerine tebliğ edildiğine dair bir belgeye rastlanılmamıştır. HMK 352.maddesinde belirtilen başvuru şartlarının yerine getirilmediği açıktır. Bu sebeple, HMK 347.maddesi gereğince, dosyanın kararı veren ilk derece mahkemesine gönderilerek, istinaf dilekçesinin davalı taraflar tebliği ile iki haftalık cevap dilekçesi verme süresinin dolmasından sonra, davalılar tarafından cevap dilekçesi verilmesi halinde istinaf cevap dilekçesi ile birlikte dosyanın mahkememize gönderilmek üzere ilk derece mahkemesine iadesi gerekmiştir...",* İstanbul BAM 14. HD., 2016/18 E., 2016/18 K., 09.12.2016 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 186-187.

140 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 669.

141 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 669.

dilekçesinde gösterilen daire ile bağlı değildir ve kararı ilgili bölge adliye mahkemesine göndermelidir (HMK m. 343, f. 3)[142].

Fiziksel ortamda yapılan istinaf başvurularında, başvuru dilekçesi ön büroya ya da yazı işlerinde görevli personele teslim edilir. Dilekçe harca tâbi değilse hemen kaydedilir; harca tâbi ise harç ödendikten sonra kaydedilir. Bu durumda başvuru sahibine ücretsiz bir alındı belgesi verilir (BAİDMY m. 208, f. 2). İstinaf başvurusu, istinaf dilekçesinin kaydedildiği tarihte yapılmış sayılır (BAİDMY m. 208, f. 4)[143]. Gerek gerçek kişiler, gerek tüzel kişiler, gerekse de taraf vekilleri istinaf başvurusunu UYAP üzerinden güvenli elektronik imza ile de yapabilir (BAİDMY m. 208, f. 8)[144]. UYAP üzerinden istinaf yoluna başvuru, saat 00:00'a kadar yapılabilir[145]. İstinaf başvurusu, dilekçenin elektronik ortamda kaydedildiği tarihte yapılmış sayılacaktır (BAİDMY m. 68, m. 208).

F. İstinaf Sebeplerinin Gösterilmesi

1. Genel Olarak

İstinaf kanun yoluna başvuru sebepleri, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 342 hükmünde, istinaf dilekçesinde bulunacak unsurlar arasında yer almaktadır. İstinaf kanun yoluna başvururken başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin gösterilmiş olup

---

[142] Bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri ve bölge adliye mahkemeleri arasındaki iş bölümü, Hâkimler Savcılar Kurulu'nun ilgili kararlarına göre belirlenir. Bölge adliye mahkemesi hukuk daireleri arasında çıkan iş bölümüne dair uyuşmazlıkları karara bağlamak ise, Başkanlar Kurulu'nun görevleri arasındadır (5235 s. K. m. 35). Bölge adliye mahkemeleri için yetki sözleşmesi yapılamaz (HMK m. 357, f. 2). Bölge adliye mahkemelerinin yetkisi kamu düzenindendir (Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 65).

[143] Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 343. maddesinin 3. fıkrasında istinaf yoluna başvurma tarihi konusunda 118. madde hükmüne atıf yapılmıştır. HMK m. 118 hükmüne göre, dava, dava dilekçesinin kaydedildiği tarihte açılmış sayılır. Dolayısıyla Hukuk Muhakeemeleri Kanunu'nda da açıkça istinaf başvurusunun istinaf dilekçesinin kaydedildiği tarihte yapılmış sayılacağı düzenlemesi yer almaktadır.

[144] Bu durumda başvurusu harcı elektronik ortamda mahkeme veznesinin bağlı olduğu banka hesabına aktarılacaktır.

[145] Bu başvuru üzerine, kanun yolu formu ve dizi pusulası UYAP üzerinden hazırlanacak, görevli daire de doğru bir şekilde belirlendikten sonra, ilgili merciye gönderilecektir (BAİDMY m. 208). Herhangi bir nedenle elektronik ortamda işlem yapılamaması hâlinde ise bu durum bir tutanakla tespit edilir ve işlem fizikî ortamda yapılıp, gecikmeksizin elektronik ortama aktarılır. Bu hâlde, tutanağın düzenlendiği tarihte kanun yolu başvuru dilekçesi verilmiş sayılacaktır (BAİDMY m. 208, f. 6).

olmadığı, bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince, ön inceleme aşamasında incelenecek hususlardandır (HMK m. 352). İstinaf incelemesinin istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılacak olması (HMK m. 355, c. 1), istinaf sebeplerinin belirtilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

İstinaf dilekçesindeki istinaf sebepleri ve gerekçeleri, istinaf incelemesinin çerçevesini çizecektir[146]. Zira istinaf aşamasında kural olarak taraflarca getirilme ve taleple bağlılık ilkeleri geçerlidir[147]. İstinaf sebeplerinin genel ifadeler ile belirtilmesi yeterli değildir ve bu sebeplere hangi gerekçelerle dayanıldığı açıklanmalıdır[148]. Buna karşılık, asgarî şartları içeren bir istinaf dilekçesi, yalnızca istinaf sebeplerinin bildirilmemesi nedeniyle reddedilmez. Bu durumda bölge adliye mahkemesince, kamu düzenine aykırılık yönünden bir inceleme yapılabilir (HMK m. 355, c. 2)[149].

---

[146] İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 666; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2223; Meriç, **Tasarruf İlkesi**, s. 234; Nedim Meriç, "Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf ve Taleple Bağlılık İlkesinin Kapsamı ve Bazı Güncel Kararların Değerlendirilmesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 1, 2017, s. 50; Çiftçi, **a.g.e.**, s. 215; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 656, 673. İstinaf incelemesinde sebeple bağlılık ve istisnası hakkında Bkz. Aşa. Üçüncü Bölüm, I, B, 1, b. İsviçre hukukunda taraflar istinafa başvurma gerekçelerini de dilekçelerinde açıklamalıdır (SchZPO Art. 311). Başka bir ifadeyle, taraflar istinaf başvurularını gerekçelendirmelidir (Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s. 640; Graber, **a.g.e.**, s. 187). İsviçre Federal Usûl Kanunu'nun 310. maddesine göre, vakıaların tespitinde hata yapılmış olması ve kararın hukuka aykırı olması, istinaf sebepleri olarak yer almaktadır. Ancak bu düzenleme ile Kanun, istinaf sebeplerini sınırlandırmamıştır. İstinaf mahkemesi taraflarca ileri sürülen tüm istinaf sebeplerini değerlendirebilir. Bunun yanı sıra kural, istinaf mahkemelerinin tarafların göstermiş olduğu sebepler ile bağlı olmamasıdır. İstinaf sebepleri bakımından "iura novit curia" ilkesi geçerlidir. Tarafların neticei talepleri ise istinaf mahkemesinin yapacağı incelemenin sınırlarını çizer. (Thomas Sutter-Somm, Franz Hasenböhler, Christoph Leuenberger, **Kommentar zur Schweizerischen Zivilprozessordnung (ZPO)**, 3. Auflage, Schulthess, 2016, s. 2401-2402; Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 261). Avusturya hukukunda da usulî hatalar ve kararı etkileyen hatalar istinaf sebebi olarak kabul edilmektedir (Buhegger, Markowetz, **a.g.e.**, s. 390).

[147] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2209; Özekes, "İstinafın Temyizden Farkları", s. 28; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 790; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 417.

[148] İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 666; Akkaya, **İstinaf**, s. 214-215; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2214; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 60, 62.

[149] *"...Davacı tarafından yasal süresi içinde süre tutum dilekçesi verilmiş ise de, karar tebliğinden sonra gerekçeli istinaf dilekçesi ibraz edilmemiştir. Mahkememiz süre tutum dilekçesinin istinaf dilekçesi niteliğine dönüşüp dönüşmediğini test etmiş, inceleme sonucunda süre tutum dilekçesinin "0" sebep ve gerekçeli olduğunu saptamıştır. Ancak Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin bir çok kararında bu durumlarda Bölge Adliye Mahkemesince HMK 342/4-e ve 342/3 maddesinde belirtildiği üzere, HMK 352 ve 355. Maddeleri uyarınca kamu düzeni ile sınırlı olmak üzere, istinaf incelemesinin yapılması gerektiği yönünden karar verilmiş olmakla, dairemizce münhasıran mahkeme kararında kamu düzenine aykırılık denetimi yönünden inceleme yapılmıştır...",* İstanbul BAM 22. HD*.,* 2018/2762 E., 2019/373 K., 01.03.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 22.03.2020; *"...somut olayda, icra mahkemesince verilen kararın borçlu vekiline 18.04.2017 tarihli celsede tefhim edildiği, borçlu vekilinin İİK'nın 363. maddesi uyarınca süresi içinde, (...) istinaf dilekçesini*

2. İstinaf Sebepleri

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda, istinaf sebepleri sınırlandırılmamıştır[150]. Öğretide bir görüşe göre, istinaf incelemesini yapan bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinin işin esasına da girebilecek olması ve tahkikat işlemleri yapabilecek olması göz önünde bulundurulduğunda, istinaf sebepleri bakımından bir sınırlandırılma yapılmamış olması yerindedir[151].

Öğretideki diğer görüşe göre, istinaf sebeplerinin Kanun'da sayılmamış olması önemli bir eksikliktir. Bu sebeplerin Kanun'da belirtilmemiş olmasının sonucu olarak bölge adliye mahkemeleri ilk derece mahkemesi kararlarının denetimine ağırlık vererek bir anlamda Yargıtay'ın yaptığı denetimi yapmaya başlamışlardır[152].

Kanaatimizce istinaf sebeplerinin sınırlandırılmamış olması yerindedir. Zira bölge adliye mahkemelerinde işin esasına dair inceleme yapılabilir. Dolayısıyla tarafların ileri sürebileceği istinaf sebeplerini sınırlamak, tahkikat işlemleri de yapabilen bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerindeki yargılamanın amacı ile bağdaşmayacaktır.

(süre tutum) verdiği (...) gerekçeli istinaf dilekçesinin 13.06.2017 tarihinde süresinden sonra verildiği görülmektedir. Bu durumda, bölge adliye mahkemesince yapılacak iş, HMK'nun 342/2/e ve 342/3. fıkralarında belirtildiği üzere, istinaf dilekçesini reddetmeden, HMK'nun 352 ve 355. maddesi uyarınca kamu düzeni ile sınırlı olmak üzere istinaf isteminin incelenip sonucuna göre karar verilmesidir. İstinaf yoluyla incelenen mahkeme kararında, kamu düzenine aykırılık denetimi yönünden, işin esasına dair inceleme yapılmış olacağından, HMK'nun 353/1-b-1. maddesi gereği, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekecektir. O halde, bölge adliye mahkemesince, süresinde istinaf (süre tutum) dilekçesi verilmesine rağmen, gerekçeli istinaf dilekçesinin süresinde verilmediği, incelenen ilk derece mahkemesi kararında kamu düzenine aykırılık da bulunmadığı tespit edildiğine göre, HMK'nın 353/1-b-1. maddesi gereğince, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekirken, HMK'nın 352. maddesi gereği istemin usulden reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir…", 12. HD., 2018/1007 E., 2019/8696 K., 21.05.2019 T.; Aynı yönde: 12. HD., 7657/10565, 18.06.2019 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 07.05.2021. İstinafta kamu düzenine ilişkin açıklamalar için Bkz. Üçüncü Bölüm, I/B/1/c.

[150] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2206; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 68; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 59; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 794; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 65; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 452. Alman hukukunda Kanun'da istinaf sebeplerine dair bir sınırlama getirilmemiştir. İsviçre hukukunda da istinaf sebepleri sınırlandırılmamıştır ve istinaf mahkemesi, tarafın gösterdiği sebepler ile bağlı değildir. Avusturya hukukunda ise, hukukumuzda olduğu gibi, istinaf sebepleri ayrıca düzenlenmemiş, istinaf incelemesinin istinaf sebepleri ile sınırlı olarak yapılacağı düzenlemesine yer verilmiştir (öZpo 426/O).

[151] Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 477; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2206.

[152] Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 452-453.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 371. maddesinde hangi sebeplere dayanılarak istinaf kanun yoluna başvurulabileceği hususunda yol gösterici olabilecek nitelikte bir düzenleme yer almaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 371. maddesinde, temyizde bozma sebepleri düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre hukukun veya taraflar arasındaki sözleşmenin yanlış uygulanması, dava şartlarına aykırılık, taraflardan birinin dayandığı delillerin kanunî bir sebep olmadan kabul edilmemesi ve karara etki eden yargılama hataları veya eksiklikler, temyizde kısmen veya tamamen bozma sebepleridir. Temyizde bozma sebepleri, aynı zamanda istinaf sebepleridir ancak istinaf sebepleri bu sebepler ile sınırlı değildir[153].

Kanun'da istinaf sebeplerine yönelik bir sınırlandırılma yapılmamış olmasının sonucu olarak, ilk derece mahkemesince verilmiş olan kararın yanlış veya eksik olmasına sebep olabilecek her hata, istinaf sebebi sayılabilir[154]. Hükümdeki yazı ve

---

[153] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2206-2207; Akkaya, **İstinaf**, s. 189. Öğretide bir görüş, temyizde Yargıtay'ın yapacağı incelemenin temyiz sebepleri ile sınırlandırılmamış olmasına rağmen, bölge adliye mahkemelerinin yapacağı incelemenin istinaf sebepleri ile bağlı tutulmuş olmasını eleştirmektedir (Umar, **HMK Şerhi**, s. 1030).

[154] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2206; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 69; Yılmaz, **İstinaf**, s. 57; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 794; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medeni Usûl**, s. 612; Akkaya, **İstinaf**, s.189; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 264; Taner Emre Yardımcı, **Hukuk Yargılamasında Somutlaştırma Yükü**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 297-298; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 264. Alman Hukukunda, hukuk yargılamasında istinaf sebepleri (*berufungsgründe*) ZPO §513'de düzenlenmiştir. Bu maddede yer alan düzenlemede, kararın hukuka aykırı olması (§ 546) veya §529 uyarınca karara dayanak olan vakıaların başka bir karar verilmesine sebep olabilecek olmasına, istinaf sebepleri olarak yer verilmiştir (Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 714; Stefan Arnold, "Zur Überprüfung tatrichterlichter Ermessens-spielraume in der Berufung", **Zeitschrift für Zivilprozess**, Band. 126, Heft 1, 2013, s. 67; Norman Doukoff, **Zivilrechtliche Berufung**, Verlag C. H. Beck, München, 2013, s. 109-110). Maddenin ikinci fıkrasında, ilk derece mahkemesinin yetkisizliğine bir istinaf sebebi olarak dayanılamayacağı düzenlemesi yer almaktadır (Thomas Lange, **Prozessstoff und Prüfungsumfang in der Berufungsinstanz nach der ZPO-Reform 2002 (Schriften zum Zivilprozessrecht)**, Kovac, Hamburg, 2007, s. 10 vd.; ZPO Volkert Vorwerk, Christian Wolf, **Beck'sher Online Kommentar zur ZPO**, 39. Edition, 1.12.2020, ZPO § 513 Rn. 12). Bu maddede yer alan düzenleme ile istinaf aşamasında öncelik ilk derece yargılamasındaki hataların kontrolü ve düzenlemesi olmakta ve sürecin hızlandırılması amaçlanmaktadır (Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 513 Rn. 1, 2; **MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 513 Rn. 1, 2). İstinaf mahkemesi, istinaf incelemesini yaparken kendisine sunulan dilekçelerdeki talepler ile bağlıdır ve talep kapsamında kararı değiştirebilecektir (ZPO §528). ZPO, § 520/1'de, istinaf dilekçesinde istinaf sebeplerinin belirtilmesi gerekliliği düzenlenmiştir (Rolf, Hannich, Christian Meyer-Seitz: **ZPO Reform 2002: mit Zustellungsreformgesetz**, Verlag Beck, München, 2002, s. 208; Rühl, **a.g.m.**, s. 924; Gelbrich, **a.g.m.**, s. 21). Ancak istinaf sebepleri ve gerekçeleri, sonradan verilecek bir dilekçe ile de sunulabilecektir. Bu dilekçeyi verme süresi gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 2 ay olup, kararın tefhiminden itibaren 5 ayı geçmemelidir (Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht,** s. 846). İstinafa başvurma süresi olan 1 ay ile sonradan verilebilecek bu dilekçeye ilişkin süreler aynı anda işlemeye başlayacaktır (Astrid Auer-Reinsdorff, Isabell Conrad: **Handbuch IT- und Datenschutzrecht**, 3. Auflage, Beck Verlag, 2019, §45 Rn. 172). Alman hukukunda istinaf sebepleri, maddi ya da şekli hukuk ihlâlleri, uygulanacak hukukun yanlış seçilmesi, usulî hatalar

hesap hataları ve diğer benzeri açık hatalar, talep üzerine veya re'sen mahkeme tarafından düzeltilebileceğinden (HMK m. 304, f. 1), istinaf sebebi olamaz[155].

İstinaf sebeplerinin ne olduğuna dair yol gösterici olabilecek bir diğer düzenleme Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 359. maddesindedir. Bölge adliye mahkemelerinin vereceği kararların içereceği hususları düzenleyen HMK m. 359 hükmünde *"sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebep"* de yer almaktadır. Dolayısıyla maddî vakıaların doğru tespit edilip edilmediği de istinaf sebeplerindendir[156].

Öğretide, istinaf sebepleri, temyiz sebeplerinde olduğu gibi, maddî hukuk kurallarına aykırılık, vakıaların tespitine dair hatalar ve usûl kurallarına aykırılık olarak üçe ayrılarak incelenmektedir[157]. Maddî hukuk kurallarına aykırılık, bölge adliye mahkemesi tarafından re'sen dikkate alınacaktır[158]. Usûl hukuku kurallarına aykırılık sebepleri ise mutlak istinaf sebepleri ve nisbî istinaf sebepleri olarak ikili bir ayrıma tâbi tutularak incelenmektedir[159]. Ağır yargılama hataları ve kamu düzenine aykırılık mutlak istinaf sebepleri olarak kabul edilirken bunların dışında kalan sebepler nisbî istinaf sebebi olarak kabul edilmektedir[160]. Bu kapsamda, HMK m. 353/a

---

veya hatalı vakıa tespitler olarak gruplandırılabilir (Peter Gilles, "2002 Medeni Usul Hukuku Reformu Sonrası Hipertrofik Bir Medeni Yargının Problem Sahası Olarak Alman Kanun Yolu Sistemi" (Çev. Evrim Erişir), Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Arabuluculuk Kanun Tasarısı, **Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı VI**, İzmir/Çeşme, 19-20 Ekim 2007, TBB Yayını, s.39).

155 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2208.

156 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2209.

157 Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 525; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2206 vd.; Akkaya, **İstinaf**, s. 187 vd.; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 794- 795; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 67; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 612 vd.

158 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2214-2215; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 615; Akkaya, **İstinaf**, s. 263; Nur Bolayır, **Medenî Usûl Hukukunda Hâkimin Hukuku Re'sen Uygulaması İlkesi**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 309.

159 Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 525; Deren-Yıldırım, "İstinaf Sebepleri", **Prof. Dr. Özer Seliçi'ye Armağan**, Ankara, Seçkin, 2006, s. 709-710; M. Kamil Yıldırım, "İstinaf Sebepleri Ve İlk Derece Mahkemesinde Hatalı Vakıa Tespitleri", **Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VI, İzmir**, 19-20 Ekim 2007, TBB Yayınları, s. 114; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 795; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2211; Akkaya, **İstinaf**, s. 190; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 68. Akil, **a.g.e.**, s. 356, Atalı, Ermenek, Erdoğan, Usûl, s. 609; Yardımcı, **Somutlaştırma Yükü**, s. 297-298; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 264, 265; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 435.

160 Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 795; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2212; Akil, **a.g.e.**, s. 356; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 613-614; Yardımcı, **Somutlaştırma Yükü**, s. 298; Varol Karaarslan, "HMK m. 353/1-a Üzerine Bir İnceleme", **DÜHFD**, C. 22, S. 37, 2017, s. 222; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 265; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 435.

hükmünde yer alan, usûle ilişkin duruşma yapılmadan karar verilebilecek hâller, mutlak istinaf sebeplerindendir[161]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 371 hükmünde yer alan dava şartlarına aykırılık da mutlak istinaf sebeplerine dahildir[162]. Ancak mutlak istinaf sebepleri bunlar ile sınırlı değildir[163]. Aynı şekilde, nisbî istinaf sebepleri de sınırlı olmayıp, mahkemenin verdiği kararın yanlış olmasına sebep olan usûl hataları nisbî istinaf sebebi sayılmalıdır[164]. Bir nisbî istinaf sebebinden bahsedebilmek için, yargılamadaki usûlî hata ya da eksikliğin, hükme tesir etmiş olması gerekmektedir[165]. Mutlak istinaf sebeplerinin varlığı hâlinde ise, bu sebeplerin hükmü etkileyip etkilemediği araştırılmaz[166]. Bu sebepler, herhâlde, re'sen dikkate alınır[167].

G. Harç ve Giderlerin Ödenmesi

1 Ekim 2020 tarihinde yürürlüğe giren Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi[168] uyarınca dava açarken mahkeme veznesine yatırılacak gider avansı, dosyanın bölge adliye mahkemesine gidiş dönüş ücretini de kapsamaktadır (m. 3). İstinaf dilekçesi verilirken, gerekli harç ve tebliğ giderleri dâhil olmak üzere tüm giderler ödenecektir (HMK m. 344)[169]. İstinaf yoluna başvurulurken hangi harçların alınacağına dair düzenleme Harçlar Kanunu'nda yer almaktadır. Harçlar Kanunu'nun 1 sayılı tarifesi uyarınca, istinaf yoluna başvuran taraftan, başvuru harcı ve karar ve ilâm harcı alınacaktır. Başvuru harcı, Harçlar Kanunu'na düzenlenmiş maktu bir

---

161 Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 795.
162 Akkaya, **İstinaf**, s. 192-193; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 435.
163 Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 795; Akkaya, **İstinaf**, s. 192; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 435.
164 Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 795; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 264, 265.
165 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2212; Akkaya, **İstinaf**, s. 203; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 67.
166 Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 795; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2211; Akkaya, **İstinaf**, s. 191; Yardımcı, **Somutlaştırma Yükü**, s. 298.
167 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2214-2215; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 625; Akkaya, **İstinaf**, s. 263; Aktepe-Artık, **a.g.m.**, s. 264-265.
168 RG 31254 S., 24.09.2020 T., https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/09/20200924-29.htm . Bu tarife ile 1 Ekim 2019 tarihli ve 30905 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi yürürlükten kaldırılmıştır (m. 7).
169 Maddede 15.08.2016 tarih ve 674 sayılı KHK'nın 18. maddesi ile yapılan değişiklik öncesi "başvuru için gerekli harçlar" ibaresi yerine, "başvuru harcı" ibaresi yer almaktaydı. 10.11.2016 tarih ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 18. maddesi de "başvuru harcı" ibaresinin "başvuru için gerekli harçlar" şeklinde değiştirildiğine dair düzenlemeyi tekrarlamıştır.

harçtır ve her yıl yeniden değerleme oranında artırılır. Karar ve ilâm harcı ise aleyhine istinafa başvurulan karara göre maktu veya nispî olabilmektedir[170].

Eğer icra mahkemesindeki dava maktu karar ve ilâm harcına tâbi ise, bu davanın kabul veya reddine ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda ödenecek olan karar ve ilâm harcı da maktu olacaktır. İcra mahkemesindeki dava nispî harca tâbi ise, bu durumda bu davanın reddedilmesi hâlinde, bu red kararına karşı istinaf nispî harca tâbi olacaktır. Nispî harca tâbi olan davaların tamamen veya kısmen kabul edilmesi durumunda ise bu kararlara karşı istinafa başvuruda nispî karar ve ilâm harcı alınır. Nispî karar ve ilâm harcına tâbi davaların reddine ilişkin ilk derece mahkemesince verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda, maktu karar ve ilâm harcının tamamı başvuran taraftan başvuru sırasında peşin olarak alınacaktır. Nispî karar ve ilâm harcına tâbi davaların kabulüne ilişkin ilk derece mahkemesi kararına karşı istinafa başvurulması durumunda ise mahkemece alınmasına karar verilen nispi karar ve ilâm harcının dörtte biri kanun yoluna başvuran taraftan peşin olarak alınacaktır[171].

Harçların yatırılıp yatırılmadığı hususu kamu düzenindendir ve bölge adliye mahkemesince re'sen dikkate alınır[172]. İstinaf kanun yoluna başvuru için gerekli giderler istinaf dilekçesi verilirken hiç ödenmez veya eksik ödenirse, ilk derece mahkemesi tarafından bu eksikliğin tamamlanması için 1 haftalık kesin süre verilir[173].

---

[170] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2227; Muhammet Özekes, "İstinafla Birlikte Harç Konusunda Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", **İzmir Barosu Dersigi**, Ocak 2017, s. 273.

[171] "*…İstinaf harçları ise başvurma harcı ile karar ve ilam harcından oluşmaktadır. Bunların 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 344. maddesi düzenlemesine göre ilk derece mahkemesi tarafından alınması gerekir. Başvurma harcı, 492 sayılı Harçlar Kanununda düzenlenmiş, her yıl miktarı değişen maktu bir harç olup istinaf eden tarafından yatırılması zorunludur. Nispi harca tabi davaların kabulüne ilişkin kararların istinafı halinde, mahkemece hükmedilen miktar üzerinden hesaplanan nispi karar ve ilam harcının dörtte biri nispi istinaf karar harcı olarak istinaf talep eden tarafından yatırılmalıdır..",* Ankara BAM 9. HD., 2019/985 E., 2019/789 K., 02.04.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.04.2020.

[172] *"…Harç konusu kamu düzeninden olduğu için HMK m. 355 gereğince BAM tarafından re'sen dikkate alınır ve incelenir. Tenfizi istenen yabancı mahkeme kararı bir para alacağına ilişkin olduğu için nisbi harç ödenmelidir. Eksik harcın tamamlanması için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi ve harç tamamlandıktan sonra dosyanın istinaf incelemesinin yapılması için tekrar BAM'a gönderilmesi gerekir…"*, İstanbul BAM 14. HD., 2017/24 E., 2017/20 K., 23.01.2017 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 184-186; aynı yönde bkz.: İzmir BAM, 8. HD., 2017/41 E., 2017/84 K., 11.05.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018. Ayrıca Bkz., Üçüncü Bölüm, I/ B/ 1/ b.

[173] Bu konuda detaylı açıklamalar için Bkz. Üçüncü Bölüm, I, A.

Verilen bu süre içinde eksiklik tamamlanmazsa, başvurudan vazgeçilmiş sayılır ve mahkemece başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verilir. Mahkemenin bu kararına karşı istinaf yoluna başvurulması durumunda, istinaf dilekçesinin reddini düzenleyen HMK m. 346, f. 2 hükmü kıyasen uygulanarak, kararın tebliği tarihinden itibaren 1 hafta içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Mahkemenin verdiği bu ek karara karşı istinaf yoluna başvurulması durumunda da ek kararı istinaf eden taraftan istinaf giderleri alınacaktır[174].

H. İcra Mahkemesi Tarafından İstinaf Dilekçesinin Reddi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da ilk derece mahkemesinin istinaf başvurusuna dair karar verebileceği hâllere dair düzenlemeler yer almaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 346 hükmünde, istinaf dilekçesinin kanunî süre geçtikten sonra verilmesi veya kesin olan bir karara ilişkin olması durumunda, kararı veren mahkeme tarafından dilekçenin reddine karar verileceği düzenlemesi yer almaktadır. İlk derece mahkemesinin istinaf dilekçesine dair karar verebileceği bir diğer hâl, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 344 hükmünde düzenlenmiştir. Bu düzenleme uyarınca, istinaf dilekçesi verilirken ödenmesi gereken harç ve giderlerin hiç ödenmediği veya eksik ödendiği sonradan anlaşılırsa, kararı veren mahkeme bu eksikliğin bir haftalık kesin süre içinde tamamlanması, aksi hâlde başvurudan vazgeçmiş sayılacağı hususu başvurana yazılı olarak bildirir. Bir haftalık kesin süre içinde harç ve giderler tamamlanmazsa, ilk derece mahkemesince başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verilir.

İcra ve İflâs Kanunu'nda, istinaf başvurusu üzerine icra mahkemesinin başvuruyu reddedeceği hâller ayrıca düzenlenmiştir. İcra ve İflâs Kanunu m. 365 hükmü uyarınca, istinaf kanun yolu başvurusu yasal süre geçtikten sonra yapılırsa, istinaf kanun yoluna başvurulmasına olanak bulunmayan bir karara karşı başvuru

---

174 *"...mahkemece verilen ek kararların istinaf edilmesi halinde de (örneğin istinaf talebinin süreden reddine dair ek karar) mahkemece istinaf harç ve giderlerinin alınması gerekir. Ek kararların istinafı halinde, ek kararı istinaf edenden öncelikle başvurma harcı alınmalı ayrıca bunun yanında mahkemece verilen asıl karar ister maktu karar ve ilam harcına tabi olsun isterse nispi karar ve ilam harcına tabi olsun istinaf edenden maktu istinaf karar ve ilam harcı alınmalıdır...",* 9. HD., 2017/24255 E., 2017/21001 K., 12.12.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.12.2018.

yapılırsa, vazgeçme nedeniyle itiraz veya şikâyetin reddine ilişkin karara karşı istinafa başvurulmuşsa ya da süresi geçmiş bir şikâyete ilişkin istinafa başvurulmuşsa, icra mahkemesi istinaf dilekçesini reddedecektir.

İcra ve İflâs Kanunu'nda, icra mahkemesinin istinaf dilekçesini reddetmesi gereken hâllere, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki düzenlemeden farklı olarak, istinaf yoluna başvurulmasına olanak bulunmayan bir karara karşı istinaf başvurulması ve vazgeçme nedeniyle itiraz veya şikâyetin reddine ilişkin karara karşı istinafa başvurulması hâlleri de eklenmiştir. Bu hâllerden birine karşı istinafa başvurulmuş ve icra mahkemesince dilekçe reddedilmemişse, artık bölge adliye mahkemesi bu başvuruyu geri çevirmeyip inceleyecek ve kesin olarak karara bağlayacaktır (İİK m. 365, f. 3). Bu durumda bölge adliye mahkemesi istinaf talebini reddedecektir[175]. İcra ve İflâs Kanunu'nda hüküm bulunmayan hâllerde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun istinafa ilişkin hükümleri uygulanacağından, HMK'nin 344 ve 346. maddelerinde düzenlenen hâllerde de icra mahkemesi istinaf başvurusu hakkında Kanun'da öngörülen kararı verecektir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 365, f. 2 hükmünde, istinaf yoluna başvuran kişinin icra mahkemesince verilmiş ret kararını kabul etmemesi durumunda, istinaf dilekçesinin diğer tarafa tebliğ edildikten sonra, karar sureti ve verilirse cevap dilekçesiyle birlikte, yetkili bölge adliye mahkemesine gönderileceği düzenlenmiştir. Bu durumda istinafa başvuru süresine dair ise Kanun'da bir düzenleme yoktur. Bu konuda açık hüküm olmamasından dolayı, HMK hükümleri buradaki sürenin belirlenmesinde dikkate alınacaktır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 346, f. 2 uyarınca icra mahkemesinin verdiği red kararına karşı bir hafta içinde istinaf kanun yoluna başvurulabilecektir[176]. Bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk dairesi bu

---

[175] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55.

[176] *"...Aynı maddenin ikinci fıkrası ise, istinaf yoluna başvuran kişi ret kararını kabul etmezse, istinaf dilekçesi yetkili bölge adliye mahkemesine gönderilir, hükmünü içermektedir. Sözkonusu madde hükmünde istinaf başvurusunun İİK'nun 365/1.maddesindeki nedenlerle reddine ilişkin karara karşı yapılacak istinaf başvurusunun süresi hakkında bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Aynı maddede Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili hükümleri gereğince istinaf isteminin icra mahkemesince reddedileceği belirtildiğinden, HMK'nun 346/2.maddesi gereğince mahkemenin istinaf başvurusunun reddi kararına karşı tebliğinden itibaren bir hafta içinde istinaf yoluna başvurulabilir...",* Ankara BAM, 18. HD., 2019/213 E., 2019/51 K., 30.01.2019 T.; Aynı yönde: Ankara BAM, 18. HD, 2019/307 E., 2019/72 K., 29.01.2019. **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020.

durumda ilk olarak istinaf dilekçesinin reddi kararının yerinde olup olmadığını inceleyecek, istinaf dilekçesinin reddine ilişkin kararı yerinde bulmazsa, ilk istinaf dilekçesine göre incelemeyi yapacaktır (HMK m. 346)[177].

Yargıtay, temyiz dilekçesinin reddedilmesi gerekirken Yargıtay'a gönderilmesi durumunda satış işlemi dâhil hiçbir işlemin durmayacağına dair 1968 yılında bir İçtihadı Birleştirme Kararı vermiştir[178]. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kararı göz önünde bulundurulduğunda, istinaf aşamasında da ilk derece mahkemesince reddedilmesi gerekmesine rağmen bölge adliye mahkemesine gönderilmesinin satış dahil hiçbir icra işleminin durmayacağının kabulü yerinde olur[179]. Bölge adliye mahkemesi bu durumda istinaf talebini reddeder[180]. Burada bölge adliye mahkemesinin vereceği karar kesindir (İİK m. 365, f. 4).

İ. Kötüniyetle İstinaf Kanun Yoluna Başvurulması ve Sonuçları

1. Kötüniyet Kavramı

Türk Medeni Kanunu m. 2 hükmü uyarınca, herkes haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kuralına uymalıdır. Bu kapsamda, kötüniyetle bir dava açmak veya davalının kötüniyetle davayı takip etmesi hak arama özgürlüğü

---

177 *"...Somut olayda, borçlu vekilinin istinaf başvurusu ilk derece mahkemesince 19.02.2018 tarihli ek karar ile reddedilmiş olup borçlu vekilinin bu karara ilişkin yaptığı istinaf başvurusu Bölge Adliye Mahkemesince değerlendirilmemiştir. İlk derece mahkemesince verilen 02.11.2017 tarihli kararın borçlu vekiline tebliğ tarihine göre istinaf isteminin yasal süresinde olup olmadığı hususunun da değerlendirilmesi gerekir. Bölge Adliye Mahkemesince 19.02.2018 tarihli ek karar değerlendirilmeden 02.11.2017 tarihli karara ilişkin istinaf istemi değerlendirilerek istemin esastan reddi isabetsizdir. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince 6100 sayılı HMK'nın 346/2 maddesi uyarınca alacaklının istinaf başvurusunun reddine dair ek karara ilişkin istinaf istemi değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken,eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz olup Bölge Adliye Mahkemesi kararının bu nedenle bozulması gerekmiştir…",* 12. HD., 2018/11339 E., 2019/15464 K., 22.10.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

178 İBGK., 1966/23 E., 1968/5 K., 21.02.1968 T.

179 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 687.

180 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 53.

kapsamında kabul edilemez[181]. Dürüstlük kuralına uyulması taraflar bakımından bir yükümlülük olup, hâkim tarafından re'sen dikkate alınabilir[182].

Türk Medeni Kanunu'nda ya da diğer kanunlarda iyiniyet ve kötüniyet kavramları tanımlanmamıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, iyiniyeti ve kötüniyeti, TMK m. 3 ve TMK m. 1024 başta olmak üzere, kanun hükümlerinden yola çıkarak şu şekilde tanımlamıştır: *"...iyi niyet, bir hakkın kazanılması veya bir hukuki sonucun doğması yönünden mevcut bir engeli, bir eksikliği veya benzeri bir olguyu bilmemek ve hâlin gerektirdiği özen gösterilse dahi bilecek durumda olmamaktır. İyi niyetin tersi olan kavramı kötü niyet oluşturur. Kötü niyet de, bir hakkın kazanılması veya bir hukuki sonucun doğması yönünden mevcut bir engeli, bir eksikliği veya benzeri bir olguyu bilmek veya hâlin gerektirdiği özen gösterildiğinde bilebilecek durumda olmak şeklinde tanımlanabilir…"*[183].

Kötüniyetle istinaf kanun yoluna başvurulmasına ilişkin genel düzenleme Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun m. 351 hükmünde yer almaktadır. Bu hükme göre, istinaf başvurusunun kötüniyetle yapıldığının anlaşılması durumunda, kötü niyetle dava açılmasının sonuçlarını düzenleyen 329. madde hükümleri uygulanır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 329 hükmünde, kötüniyetli davalı veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan tarafın, yargılama giderlerinin yanı sıra diğer tarafın vekiliyle aralarında kararlaştırdıkları vekâlet ücretinin tamamı veya bir kısmını ödemeye mahkûm edilebileceği, ayrıca 500 TL ila 5.000 TL arasında disiplin para cezası ile mahkûm edileceği düzenlemesi yer almaktadır[184]. Kötüniyetle istinaf kanun yoluna başvurulmasına vekil sebebiyet vermiş ise, disiplin para cezası vekil hakkında uygulanacaktır (HMK m. 329, f. 2).

---

[181] Muhammet Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 97.

[182] Ramazan Arslan, **Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1989, s. 27; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 203.

[183] HGK, 2017/2563 E., 2020/928 K., 24.11.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 28.08.2021.

[184] İlgili düzenleme ile kötü niyetle istinaf yoluna başvurmak haksız fiil olarak kabul edilmiştir (Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 695).

Dürüstlük kuralı, kanun yollarına başvurma aşamasında da geçerlidir[185]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 329 hükmü, dürüstlük kuralının usûl hukukundaki yansımalarındandır[186]. Yine aynı madde ile hak arama özgürlüğünün sınırı, dürüstlük kuralı ile çizilmektedir[187]. Zira hak arama özgürlüğü, kişilerin haklarını kötüniyetli bir şekilde kullanabilmeleri anlamına gelmez[188].

Kanunlarda kötüniyetle kanun yoluna başvurulamayacağına dair hükümlere, usûl ekonomisi ilkesine hizmet etmesi amacıyla yer verilmiştir[189]. Kötüniyetin varlığının ispatlanması zor olup, bu noktada kişilerin hak arama özgürlüklerinin sınırlanması sonucunun doğmaması adına özenli hareket edilmesi gerekir[190]. Yargıtay kararları, kasıt olmasa dahi, bir hakkın objektif iyi niyet kurallarına aykırı kullanılması ile bir başkasına zarar verilmesinin hakkın kötüye kullanılması olduğu yönündedir[191]. İstinaf başvurusunun kötü niyetle yapılmış olup olmadığı, her bir dosya bakımından somut vakalar ele alınarak ayrıca değerlendirilmelidir.

---

185 Arslan, **Dürüstlük Kuralı**, s. 48; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 49.

186 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **Medeni Usul**, s. 591; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 49.

187 Arslan, **Dürüstlük Kuralı**, s. 71; Mehmet Ünsal Candemir, "Medeni Usul Hukukunda Kanun Yollarına Kötü Niyetle Başvuru", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020, s. 53.

188 Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 188-189.

189 *"...Kesin olarak verilen karara karşı kötü niyetle temyiz yoluna başvuran aleyhinde disiplin para cezası hükmedileceği hükmü adli teşkilatın kötü niyetle meşgul edilmesini önlemek amacı ile usul ekonomisi göz önünde tutularak düzenlenmiştir...",* Y. HGK., 2019/732 E., 2020/8 K., 14.01.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.04.2021.

190 Yılmaz, **İstinaf**, s. 63.

191 *"...Bir hakkın, objektif iyi niyet kurallarına aykırı olarak kullanılması suretiyle başkasına bir zarar vermesi, hakkın kötüye kullanımını oluşturur. Bu durum da hak sahibinin başkasını zarar verme amacıyla hareket etmiş olup olmadığını araştırmaya gerek yoktur. Önemli olan, başkasına zarar verme kastı değil, fakat hakkın objektif iyi niyet kurallarına aykırı olarak kullanılması sonucunda başkasının zarar görmüş olmasıdır. Hakkın kötüye kullanımının genel yaptırımı, hukuk düzeninin her hangi bir hakkın objektif iyi niyet kurallarına aykırı olarak kullanılmasını korumamasıdır. Bu, bir kimsenin hakkını objektif iyi niyet kurallarına aykırı olarak kullanmakla gerçekleşmesini arzuladığı amacın ya da hukuki sonucun elde edilmesini sağlayacak imkanlardan yoksun bırakılması demektir. Diğer taraftan, kullanılan hak soyut değil somut olaylara dayanmalıdır. Hak sahibinin hakkını kullanmada iyi ya da kötü niyetli olduğunu saptamak kullananın iç dünyası ile ilgili olduğundan bunu belirlemek oldukça güçtür. Ancak bunun belirlenmesi her somut olaydaki durum gözetilerek dışa yansıyan olgulara göre belirlenmelidir...",* 1. HD, 2012/5692 E., 2012/5762 K., 17.05.2012 T., Aynı yönde Bkz: HGK, 2017/2563 E., 2020/928 K., 24.11.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 28.08.2021.

2. İcra ve İflâs Kanunu Uyarınca Kötü Niyetle İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasının Sonuçları

İcra ve İflâs Kanunu'nda, kötü niyetle istinaf kanun yoluna başvurulmasına dair özel bir düzenleme bulunmaktadır. İİK m. 363, f. 2 hükmünde yer alan bu düzenleme uyarınca kötü niyetle istinafa başvurulduğunun anlaşılması durumunda, HUMK m. 422 hükmü uygulanır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 447, f. 2 hükmü uyarınca, mevzuatta HUMK'a yapılan atıflar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili hükümlerin karşılığını oluşturan maddelerine yapılmış sayılacağından, icra mahkemesi kararlarına karşı kötü niyetle istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda da Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 329 hükmü uygulanacaktır[192].

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde ayrıca, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndan farklı olarak, *"icra mahkemesi kararları aleyhine işlemleri uzatmak gibi kötüniyetle"* istinaf yoluna başvurulması durumunda bu hükümlerin uygulanacağı ifade edilmiştir. Maddenin lafzından, işlemlerin uzatılması amacı ile istinafa başvurulmasının, kötü niyetle istinafa başvurulmasına örnek olarak Kanun'da yer aldığı anlamı çıkmaktadır.

İlk derece mahkemesi kararı, kararı istinaf eden tarafın aleyhine ise tarafın kötü niyetli olmadığı kabul edilmektedir[193]. Zira bu durumda tarafın kanun yoluna başvurmada hukukî yararı vardır. İstinaf kanun yoluna başvuran kişinin kanun yoluna başvuruda hukukî yararı yoksa, bu tek başına tarafın kötüniyetli olduğu göstermemekle beraber, kötüniyetin tespiti için kullanılabilecek ölçütlerden biridir. Ancak kötüniyetin varlığından bahsedebilmek için, bunun yanı sıra başka unsurlar da bulunmalıdır. Özellikle dürüstlük kuralına aykırılık bu noktada önem arz eder. Kanun yoluna başvuran tarafın "zarar verme amacı" (örnek olarak takibi uzatmak amacı) ve ciddiyetten uzak bir başvuru bulunması (örnek olarak geçerli olabilecek başvuru

---

[192] *"Kötüniyetli istinaf yoluna başvurma"* kenar başlıklı HMK m. 351'de, istinaf başvurusunun kötüniyetle yapıldığının anlaşılması durumunda, bölge adliye mahkemesince, HMK m. 329 hükümlerinin uygulanacağı düzenlemesi yer almaktadır. HMK m. 329'da, kötüniyetle veya haksız olarak dava açılmasının sonuçları düzenlenmiştir.

[193] *"...Somut olayda, mahkemece davacı aleyhine karar verildiğine göre davacının istinaf yoluna başvurusunda hukuki yararı olduğundan kötüniyetli kabul edilemez...",* İstanbul BAM., 17. HD., 2019/3613 E., 2020/1844 K., 08.10.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.03.2021.

sebeplerine dayanılmaması), kötüniyetin varlığının tespitinde yardımcı olacak kriterlerdir[194]. Bu kapsamda, ihalenin kesinleşmesini geciktirmek amacıyla ihalenin feshini talep etmek ve icra mahkemesinin verdiği red kararına karşı istinaf yoluna başvurmak, kötüniyetle istinaf kanun yoluna başvurulmasına örnek olarak verilebilir[195]. Borçlunun ihalenin feshini talep etmesi ve icra mahkemesinin ihalenin feshine karar vermesi, borçlunun bu karara karşı kanun yoluna başvurması durumunda da başvuru kötü niyetlidir[196]. Kötüniyetle istinaf kanun yoluna başvurulmasına bir diğer örnek, icra mahkemesinin tarafın yetki itirazını kabul etmiş olmasına rağmen, itirazı kabul edilen tarafın bu kararı kanun yoluna götürmesidir[197]. İstinaf başvurusundan feragat edilip daha sonra feragat nedeniyle bölge adliye mahkemesinin verdiği kararı temyiz etmek de kötüniyetli kanun yolu başvurusuna bir diğer örnektir[198].

---

194 Candemir, **a.g.e.**, s. 84-94.

195 *"...Mahkemece verilen yetkisizlik kararına karşı davalılarca itiraz edilerek istinaf yasa yoluna başvurulmuş ise de; cevap dilekçesinde, taraflar arasında yetki anlaşması yapıldığı yetkili mahkemenin yetki şartına göre İstanbul (Çağlayan) Asliye Ticaret Mahkemesi olduğu belirtilerek yetkisizlik kararı verilmesi talep edilmiştir. Mahkemece davalıların talebi uygun bulunarak İstanbul (Çağlayan) Asliye Ticaret Mahkemesi yetkili olduğu belirtilerek yetkisizlik kararı verilmesine rağmen istinaf yasa yoluna davacının değil yetkisizlik kararı verilmesini talep eden davalıların başvurmuş olduğu görülmüştür. Buna göre davalıların amacının adaleti gerçekleştirmek değil, davayı ve takibi uzatmaya matuf olduğu, dolayısıyla kötüniyetli istinafının mevcut olduğu kabul edilmiştir. 6100 Sayılı HMK'nun 351'inci maddesi göndermesi ile, HMK'nun 329/2'nci maddesi uyarınca kötüniyetli olarak istinaf yoluna başvuran davalıların, davanın niteliği ve miktarı gözetilerek takdiren 5.000,00 TL disiplin para cezasıyla mahkum edilmesine karar verilmiş aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur…",* İstanbul BAM., 45. HD., 2020/1265 E., 2020/74 K., 07.10.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.03.2021.

196 *"...Borçlunun talebi doğrultusunda ihalenin mahkemece feshedilmiş olması karşısında kararın borçlu vekilince temyizinin kötü niyetli olduğu anlaşıldığından HMK'nun 368. maddesi yollaması ile 329/2. maddesi gereğince davacı vekili D.D. Ve K.V.A'ın takdiren 5.000 TL disiplin para cezası ile CEZALANDIRILMASINA…"*, 12. HD., 2013/14675 E., 2013/20995 K., 06.06.2013 T.; "*…Borçlu tarafından ihalenin feshi talep edilmiş olup, mahkemece borçlunun talebine uygun olarak ihale feshedildiğine göre, iş bu kararı temyiz etmekte borçlunun hukuki yararı bulunmadığı gibi süre tutum dilekçesi ile yapılan temyiz talebinin de kötü niyetle yapıldığı anlaşıldığından…",* 12. HD., 2013/6656 E., 2013/13571 K., 09.04.2013 T., Aynı yönde: 12. HD., 2014/12554 E., 2014/14862 K., 26.05.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.09.2021.

197 *"...Borçlu vekilinin talebi üzerine mahkemece yetki itirazının kabulüne karar verilmesine rağmen borçlu vekilinin kararı kötü niyetle temyiz ettiği anlaşıldığından HMK'nun 368. maddesi yollaması ile 329/2. maddesi gereğince borçlu vekilinin takdiren 5.000,00 TL disiplin para cezası ile CEZALANDIRILMASINA…"*, 12. HD., 2012/10759 E., 2012/27879 K., 25.09.2012 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.09.2021.

198 *"...Somut olayda, davalılar vekili tarafından ilk derece mahkemesi kararı aleyhine istinaf başvurusu yapılmış daha sonra istinaf başvurusundan feragat edilmiş, İstanbul Bam 17.H.D. tarafından istinaf başvurusundan feragat nedeniyle red kararı verilmesi üzerine bu kez karar temyiz edilerek vekaletnamede feragat yetkisi bulunduğu halde feragat yetkilerinin olmadığı öne sürülmüştür. Yukarıda açıklanan nedenlerle davalılar vekilinin hükmü kötü niyetle*

İcra ve İflâs Kanunu m. 363, f. 3 hükmünde, kesin bir karara karşı kötü niyetle istinafa başvuranlar hakkında da aynı hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu noktada, yalnızca kesin bir icra mahkemesi kararına karşı istinafa başvurulmuş olması HMK m. 329 hükmünde öngörülmüş yaptırımlar bakımından yeterli olmayıp, bu başvurunun aynı zamanda kötü niyetli olması da aranmıştır.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu 1951 yılında verdiği bir içtihadı birleştirme kararında, vaka ve karinelerden iyiniyetli olmadığı belirlenmiş kimsenin kötü niyetinin mahkemece re'sen dikkate alınabileceği ifadelerine yer vermiştir[199]. Yargıtay sonraki yıllarda verdiği kararlarında ancak kötü niyetin vakalardan açıkça anlaşılması hâlinde mahkemece re'sen dikkate alınabileceği ifadelerine yer vermiştir[200].

temyiz ettiği anlaşılmaktadır…", 23. HD., 2020/939 E., 2020/2806 K., 15.0.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.09.2021

199 *"…Bir hakkın doğumu için iyiniyet şart kılınan hallerde asıl olan onun vücududur. Hilafını iddia eden ispat ile mükelleftir. Kanunun bu açık olan hükmünde bir suretle ihtilaf bulunmamaktadır. Ancak; Medeni Kanunun üçüncü maddesinin ikinci fıkrası hükümlerince kendisinden beklenen ihtimamı sarfetmemiş olmak itibariyle kanunen iyiniyet iddiasında bulunamayacak olan kimsenin; aslın hilafı kötüniyeti belirmiş durumdadır. İşte bu halde sabit ve mütehakkak olan kötüniyetin artık diğer tarafa ispat ettirilmesine sebeb ve vecih kalmaz (…) Vakıa ve karinelerden olayda kanunen iyiniyet iddiasında bulunamayacak durumu belirmiş olan kimsenin kötüniyetin diğer tarafa ispat ettirilmesine artık sebep ve vecih kalmayacağına ve dava hakkının doğumunu sağlayan veya bertaraf eden iyi ve kötüniyetin bu durumda mahkemece resen nazara alınabileceğine..",* İBHGK, 1949/7 E., 1951/1 K., 14.02.1951 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 27.08.2021.

200 *"…Tapulama davalarında da taraflar karşı karşıya geldiğinde iddia edilmeyen yönün re'sen gözönünde tutulması ve araştırılması olanağı yoktur. Mahkemece re'sen davalının kötü niyetli olup olmadığının araştırılmasına girilmesi olanaksızdır. Olayda 14.2.1951 gün ve 17/1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı gereğince kötü niyetin zahir olduğunu da kabul etmeye elverişli bir durum bulunmamaktadır. Mahkemenin iddia olmadığı halde kötü niyet araştırmasına girip delillere göre kötü niyeti zahir kabul etmesi de mümkün değildir. Çünkü kötü niyetin zahir kabul edilebilmesi için çıplak olay gözönünde tutularak kötü niyetin var olduğunun anlaşılması gereklidir. Medeni Kanunun 931. maddesinde yer alan temel kuralı ortadan kaldıracak biçimde, İçtihadı Birleştirme Kararının genişletilerek uygulanmaması olanaksızdır...",* 7. HD, 1981/14637 E., 1981/13818 K., 31.12.1981 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 27.08.2021

II. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulamayacak İcra Mahkemesi Kararları

A. Genel Olarak

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341 hükmü uyarınca, ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilecektir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan bu düzenleme, Alman, İsviçre ve Avusturya hukuklarındaki düzenlemeler ile paraleldir. Bu hukuk sistemlerinde de kural olarak ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir[201].

Kural olarak, ilk derece mahkemelerinin ara kararlarına karşı istinaf yoluna gidilemez, nihaî kararlarına karşı istinaf yoluna gidilebilir[202]. İlk derece mahkemelerinin hem esasa ilişkin hem de usûle ilişkin nihaî kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir[203].

---

[201] Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht,** s. 842; Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 511 Rn. 3, 4; Christoph G. Paulus, **Zivilprozessrecht**, 6. Auflage, Berlin, Springer, 2017, s.219; **MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 511 Rn. 3, 4; **BeckOK ZPO**/Wulf ZPO § 511 Rn. 22-25; Gelbrich, **a.g.m.**, s. 17; Sutter-Somm, Hasenböhler, Leuenberger, Christoph, **ZPO Kommentar**, s. 2354; Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s. 638; Buchegger, Markovetz, **a.g.e.**, s. 387.

[202] Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3230; Yılmaz, **İstinaf**, s. 54; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 482, 596, 606; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 663; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 769, 770; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2169, 2203, 2204; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 68; Öztek, **İstinaf ve Temyiz**, s. 99, 123; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 650, 656; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 402. Ara kararlara karşı ancak nihaî kararla birlikte kanun yoluna başvurulabilir (Üstündağ, Medeni Yargılama, s. 789; Kuru, **HMU C. III**, s. 3003; Kuru, **HMU C. V**, s. 4531; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 51; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 52; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 476; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 656; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1969; Boran Güneysu, **Karar**, s. 107). İsviçre hukukunda ilk derece mahkemelerinin nihaî kararlarının yanı sıra ara kararları ve ihtiyatî tedbirlere ilişkin kararlarına karşı da istinaf kanun yoluna başvurmak mümkündür (Spühler, Technio, Infanger, **Basler Kommentar**, s. 1892; Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s. 638; Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2358, 2363). Alman hukukunda da kural olarak nihaî kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir (Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht,** s. 842; Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 511 Rn. 3, 4; **MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 511 Rn. 3, 4; Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 709; Gelbrich, **a.g.m.**, s. 17). Ara kararlara karşı kural olarak nihaî kararla birlikte istinaf kanun yoluna başvurulabilir, ancak istisnai hâllerde ara kararlara karşı istinaf yoluna da başvurulabilir (**MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO §511 Rn. 10; Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht,** s. 842).

[203] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 477; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2205; Öztek, **İstinaf ve Temyiz**, s. 102.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda, hangi ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı istinafa başvurulabileceğine dair bir ayrım yapılmamıştır[204]. Bu şekilde özel bir ayrım yapılmamasından dolayı hem genel mahkemeler hem de özel mahkemeler tarafından verilen nihaî kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması mümkündür[205]. İlk derece mahkemelerinin verdiği kararlardan hangilerine karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği belirlenirken, özel kanunlarda yer alan düzenlemeler de göz önünde bulundurulmalıdır[206].

İlk derece mahkemelerinden olan icra mahkemesinin verdiği nihaî kararlara karşı da istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan özel düzenlemeler uyarınca, icra mahkemesinin verdiği tüm nihaî kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi mümkün değildir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun, 5311 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile değiştirilen 363. maddesi, *"istinaf yoluna başvurma ve incelenmesi"* kenar başlığını taşımaktadır. Bu düzenleme uyarınca, kural olarak, icra mahkemesinin verdiği kararlara karşı istinaf kanun yolu açıktır[207]. 5311 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesi, bu maddede, 18 bent hâlinde icra mahkemesinin, aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararları sayılmıştı[208]. 5311 sayılı Kanun ile değişik İİK m. 363 hükmünün, maddenin önceki hâlinden en büyük farkı, icra mahkemesinin kural olarak bütün kararlarına karşı istinaf kanun yolunun açılmış olmasıdır[209]. Aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlar ise Kanun'da ayrıca sayılmıştır[210].

---

[204] Akkaya, **İstinaf**, s. 107; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 475; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2203.

[205] Yılmaz, **İstinaf**, s. 54; Akkaya, **İstinaf**, s. 108; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 475-476; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 709; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2203, 2169; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 67; 111; Budak, Karaarslan, **Medeni Usul**, s. 335.

[206] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2205; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 68.

[207] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 916; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 337; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas**, s. 66; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 52; Karslı, **İcra İflas**, s. 101; Budak, "Zaman Bakımından Uygulama", s. 218; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 46; Nilüfer Boran Güneysu, **İcra Hukukunda Taşınmazların Kıymet Takdiri**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 243.

[208] Bkz. Yuk. İkinci Bölüm, I, B, 1.

[209] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11, Kn. 649; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 52.

[210] İcra ve İflas Kanunu'nun mevcut 363. maddesindeki düzenlemeyi getiren 5311 sayılı Kanun'un Komisyon Raporu'nda, bu maddede sayılan kararlara karşı neden istinaf kanun yolunun

İcra mahkemelerinin, İİK m. 363 hükmünde (veya Kanun'un diğer maddelerinde) *"sayılmamış"* bulunan kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabiir[211]. İİK m. 363. hükmünde sayılmış bulunan icra mahkemesi kararları kesin olup, bu kararlar aleyhine istinaf kanun yoluna gidilemez. İcra mahkemelerinin verdiği kararlar kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğinden, buradaki kesinlik, şeklî anlamda kesinliktir[212].

İcra ve İflâs Kanunu, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasına dair düzenlemeleri ile parasal sınırın yanı sıra konu bakımından da bir sınır getirmiştir[213]. İcra ve İflâs Kanunu'nda aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı sayılan kararlar, sınırlı şekilde sayılmış olup, yorum yolu ile genişletilemezler[214]. İcra mahkemesinin, verdiği kararın gerekçesinde, vermiş olduğu karara karşı istinaf kanun yolunun açık olduğu ifadelerine yer vermesi, Kanun uyarınca kesin olan bir karara karşı taraflara istinaf kanun yoluna başvuru hakkı sağlamaz[215].

Aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulmak istenen kararın İcra ve İflâs Kanunu'nda kesin olduğu belirtilen icra mahkemesi kararları arasında sayılmamış olması, bu karar aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi için tek başına yeterli değildir. Bu maddede sayılmamış kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi için, Kanun'un öngördüğü parasal sınırın aşılmış olması ve Kanun'da aranan diğer şartların da sağlanmış olması gerekir[216].

---

kapatıldığına dair bir açıklama bulunmamaktadır. İlgili komisyon raporu için Bkz. https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss804m.htm

211 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 66; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 53; Tanrıver, **Medenî Usul**, s. 207; Budak, Karaarslan, **Medeni Usul**, s. 334; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 47.

212 Bkz. Yuk. Birinci Bölüm, III.

213 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 670.

214 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 670.

215 *"…Gerekçeli kararda sehven istinaf kanun yolunun açık olduğunun gösterilmesi, kesin olan karar hakkında taraflara istinaf yoluna başvurma hakkı sağlamaz. İlk derece mahkemesince HMK'nun 346/1.maddesi uyarınca istinaf dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken dava dosyasının istinaf incelemesi için dairemize gönderilmesi hatalı olmuştur. Ancak bu durumda HMK 352/1-b maddesi uyarınca bizzat dairemizce istinaf başvurusunun reddine karar vermek mümkündür…",* Bursa BAM, 4. HD., 2020/23 E., 2020/1053 K., 05.10.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 02.04.2021.

216 Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 336; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 65; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflas**, s. 97.

Yargıtay'ın vermiş olduğu bazı kararlarda, İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde, istinaf yoluna "başvurulabilecek" kararların düzenlendiği ifadesine yer verdiği görülmektedir[217]. Ancak ilgili kararlara bakıldığında bu ifadenin sehven kullanılmış olduğu, her ne kadar istinaf yoluna başvurulabilecek kararların İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde yer aldığı ifadesi kararlarda yer alsa da kararların İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde sayılan kararların kesin olduğu yönünde olduğu anlaşılmaktadır.

B. İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. Maddesinde Yer Alan Kararlar

1. İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Kararlar

İcra ve İflâs Kanunu'nun 85. maddesi, *"Taşınır ve taşınmaz malların haczi"* kenar başlığını taşımaktadır. Bu hüküm uyarınca borçlunun kendi yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır malları, taşınmazları, alacak ve hakları haczedilebilir. Haczedilebilen mallardan, alacaklının ana alacağı, faiz ve masrafları da dâhil olmak üzere bütün alacaklarına yetecek miktarı haczolunacak, gelirinin paraya çevirme muhafaza ve idare masraflarını karşılamayacağı kesin olan şeyler ise haczolunmayacaktır (İİK m. 85, f. 1, f. 5). Taşınır ve taşınmaz malların haczini düzenleyen bu madde uyarınca, alacaklının alacağına yetecek miktardan daha fazla

[217] *"... 02/03/2005 tarih ve 5311 Sayılı Kanun'un 24. maddesiyle değişik 2004 Sayılı İİK'nun 363. maddesinde, istinaf yoluna başvurulabilecek kararlar belirtilmiş olup, alacaklının icra mahkemesine başvurusu, süresinde satış istenmesi nedeni ile hacizlerin kaldırılmasına dair şikâyet olup, alacaklının şikâyeti hakkında ilk derece mahkemesince verilen kararlar kesin niteliktedir...",* 12. HD., E. 2016/30783, K. 2016/25151, T. 12.12.2016; *"...02/03/2005 tarih ve 5311 Sayılı Kanun'un 24. maddesiyle değişik 2004 Sayılı İİK'nun 363. maddesinde istinaf yoluna başvurulabilecek kararlar belirtilmiştir. Borçlunun kıymet takdirine itirazı hakkında ilk derece mahkemesince verilen karar kesin nitelikte olduğundan, İİK'nun 365/3. maddesi gereğince Bölge Adliye Mahkemesi'nin istinaf isteminin reddi kararı doğru olup, Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanması gerekmiştir..."*, 12. HD. 2016/31984 E., 2017/1185 K., 6.2.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 03.03.2018.

mal ve hakkı haczedilmemelidir[218]. Bu hükme aykırı olarak yapılan hacizlere *"taşkın haciz"* veya *"aşkın haciz"* denilmektedir[219].

İcra ve İflâs Kanunu m. 85 hükmüne göre, haczi yapan memur, borçlu veya borçlu ile birlikte malı elinde bulunduran şahısları, taşınır mala dair mülkiyet veya sınırlı bir aynî hakkın varlığı veya taşınır malın üçüncü şahıs tarafından üzerinde haczedilmiş olması iddialarını beyana davet etmek zorundadır. Bu mallar ve üçüncü şahıs tarafından ihtiyaten haciz veya istihkak iddia edilmiş malların haczi en sona bırakılır (İİK m. 85, f. 2). Çekişmesiz mallardan ise öncelikle taşınır mallar haczedilir[220].

İcra memurunun Kanun gereği belli bir sırayı gözetmesi gerekliliğine, *"hacizde tertip kuralı"* veya *"hacizde sıra kuralı"* denilmektedir[221]. Haczi yapan memur ayrıca, borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar gözetmekle yükümlüdür (İİK m. 85, f. 6)[222]. Bu doğrultuda, borçlunun uğrayacağı zarar ile

---

[218] Aslan, "Hacizde Sıra", s. 283-284; Nilüfer Boran Güneysu, "İcra Hukukunda Aşkın Haciz", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, c. XX, S. 4, 2016, s. 27; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 170.

[219] Arslan, Yılmaz, Ayvaz, **İcra İflâs**, s. 242; Boran Güneysu, "Aşkın Haciz", s. 27; Aslan, **İcra Takip İşlemleri**, s. 259.

[220] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 171; Aslan, "Hacizde Sıra", s. 290; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 201.

[221] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 424; Arslan, Yılmaz, Ayvaz, **İcra İflâs**, s. 242-243; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 170; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 672; Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra İflas**, s. 160; Aslan, "Hacizde Sıra", s. 271; Köksoy, **a.g.e.**, s. 51. Hacizde tertip kuralına aykırı işlemlere karşı işlemin hadiseye uygun olmaması sebebine dayanılarak şikâyet yoluna başvurulabileceği gibi, kamu düzenine aykırılık sebebine dayanarak da şikâyet yoluna başvurulabilmelidir (Aslan, "Hacizde Sıra", s. 312-313; Boran Güneysu, "Aşkın Haciz", s. 45; Namlı, **Taşınmaz Malların Haczi**, s. 112). Hacizde tertip kuralı İsviçre hukukunda Federal İcra ve İflâs Kanunu'nda ayrı ve açık bir hükümle düzenlenmiştir (Sch KG Art. 95). Alman Usûl Kanunu'nda ise bu hususta açık bir düzenleme bulunmamaktadır.

[222] *"...İİK'nun 85. maddesinin son fıkrasına göre, haciz koyan memur, borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir. Anılan düzenlemeden hareketle, hacizde tertip ilkesi ve usul ekonomisi gereğince, borçlunun malları haczedilirken, muhafazası ve satılması en kolay ve yokluğu borçluya en az yük teşkil edecek mallardan hacze başlanılması, haciz yapılırken alacaklı ve borçlunun menfaatlerinin mümkün olduğu kadar dengelenmeye çalışılması gerekmektedir...",* Y. 8. HD, 2016/17324 E., 2017/3190 K., 9.3.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.03.2019; *"...Hacizde tertip kuralları İİK nun 78 ve 85. Maddeleri arasında düzenlenmiştir. Hacizde tertip ile temin edilmek istenen amaç, İİK nun belirlediği usul ve esaslar çerçevesinde alacağı karşılayacak şekilde hacizler gerçekleştirmek ve alacaklıyı doyurmaktan ibarettir. Dahası bu işlem gerçekleştirilirken borçlu ile alacaklı arasındaki dengenin kurulması ancak tertip hükümlerine uygun eylemekle mümkündür. Hacizde tertip kaynağını sadece İİKnun 85 maddesinden almaz İİK nun 78. Maddesininde dahil olduğu birçok maddenin uygulanmasını gerektirir..."*, İstanbul BAM, 22. HD., 2017/564 E., 2017/654 K., 28.04.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.03.2019.

alacaklıya sağlanacak yarar arasında ölçülü bir fark olmalıdır[223]. Hacizde tertip kuralı da icra hukukunun borçlu ve alacaklı arasındaki dengenin korunması kuralına hizmet eder[224].

İcra memurunun İcra ve İflâs Kanunu m. 85 hükmünde yer alan bu esaslara aykırı hareket etmesi durumunda, şikâyet yoluna başvurulabilir. Bu durumda icra mahkemesinin vereceği karar, İcra ve İflâs Kanunu m. 363, f. 1 hükmü gereği, kesin olacak, bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacaktır[225]. Bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda İcra ve İflâs Kanunu m. 365 hükmü uyarınca istinaf kanun yoluna başvurulmasına olanak bulunmayan bir karara ilişkin bir istinaf başvurusu söz konusu olduğundan, icra mahkemesinin İcra ve İflâs Kanunu m. 365 hükmü uyarınca istinaf dilekçesini reddetmesi gerekir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 85 hükmünün uygulama biçimine ilişkin kararlar 20 Temmuz 2016 tarihinden önceki kanun yolu sistemi bakımından da kesindi[226]. Bu kararlar eski İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünün eski hâlinde sayılmamış olmasına rağmen Yargıtay tarafından hatalı uygulamaları önlemek amacıyla temyiz edilebileceği sayılan kararlardan da değildi. 5311 sayılı Kanun ile değişik İİK m. 363

---

223 *"…2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası temel hak ve özgürlükleri düzenlemiş ve korumuştur. İcra hukukunun kendine özgü ilkelerinin temel haklarla bağlantısı vardır. Cebri icra hukuku devletin zor kullanma yetkisinin bulunduğu bir alan olup, kişilerin malvarlığı ve kişilik haklarını doğrudan ilgilendirmektedir. İcra hukuku alacaklının hak arama özgürlüğü ve mülkiyet hakkı gibi temel hakları ile borçlunun kişilik ve malvarlığı değerlerinin çatıştığı bir alandır. Bu alanda alacaklı, borçlu ve bazen de üçüncü kişiler arası menfaat dengesinin gözetilmesi gerekir. Borçlunun uğrayacağı zarar ile alacaklıya sağlanacak yarar arasındaki fark ölçülü olmalıdır. Cebri icra kişilerin gerek kişilik gerekse malvarlığı haklarına doğrudan müdahaleyi gerektirdiği için belirli ve kesin olmalı, sınırları baştan belirlenebilmelidir. İcra hukukunda mülkiyet hakkı temel bir hak olarak alacaklı, borçlu ve üçüncü kişiler bakımından korunmaktadır…",* HGK., 2017/12-347 E., 2019/837 K., 02.07.2019 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 15.06.2020.

224 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 170; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 200, 202.

225 *"…Anılan yasal düzenlemeye ve Yargıtay içtihadına göre ilk derece mahkemesi kararı usul ve yasaya uygun olduğundan haczedilmezlik şikayeti yönünden istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir. Aşkın haciz iddiası yönünden yapılan incelemede İİK.363 maddesi gereğince 85.maddenin uygulanma biçimine ilişkin şikayetler hakkında verilen ilk derece mahkemesi kararı kesin olduğundan aşkın haciz iddiasına yönelik istinaf başvurusunun usulden reddine karar vermek gerekmiştir…",* Antalya BAM, 12. HD., 2017/94 E., 2017/106 K., 30.01.2017 T.; "*…Dava konusu uyuşmazlığın taşkın hacze ilişkin şikayet olması nedeni ile istinaf yoluna başvurulamayacak, dolayısı ile kesin kararlardan olduğundan istinaf talebinin usulden reddine karar vermek gerekmiş…",* İstanbul BAM, 21. HD., 2018/2464 E., 2019/172 K., 01.02.2019 T., Aynı yönde: İstanbul BAM, 21. HD., 2018/3116 E., 2019/774 K., 12.04.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 07.03.2020.

226 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 672; Boran Güneysu, "Aşkın Haciz", s. 49.

ile de, bu kararlar bakımından, önceki düzenleme ve uygulamaya paralel bir düzenleme getirilmiştir.

2. İcra Dairesi Tarafından Hesaplanan Vekâlet Ücretine Dair Kararlar

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlardan ikincisi, icra dairesi tarafından hesaplanan vekâlet ücretine dair icra mahkemesinin verdiği kararlardır[227].

İcra ve İflâs Kanunu m. 138, f. 3 hükmü uyarınca, vekil aracılığıyla yapılan takiplerde vekâlet ücretinin miktarı, alacaklı ile borçlu arasında yapılmış sözleşmeye bakılmaksızın, icra memuru tarafından hesaplanır[228]. İcra memuru bu hesaplamayı yaparken Avukatlık Ücret Tarifesi'ni dikkate alacaktır[229]. İcra müdürünün İcra ve İflâs Kanunu m. 138 uyarınca yapacağı vekâlet ücreti hesaplaması işlemine karşı icra mahkemesine şikâyet başvurusunda bulunulabilir. İcra mahkemelerinin bu durumlarda vereceği kararlar İİK m. 363 hükmü gereği kesindir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünün önceki hâlinde, takip tarihinden sonra işleyen faiz, masraf ve sair alacak kalemlerinin hesabına dair şikâyetlerin kabul veya reddine dair icra mahkemesi kararları, temyiz edilebilir kararlar arasında sayılmıştı (Değişiklik öncesi İİK m. 363,18). İcra müdürünce hesaplanacak olan ve takip sonunda haksız çıkan tarafa yüklenen vekâlet ücreti de icra giderlerinden olup, bu konudaki şikâyetlere dair icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilmekteydi[230].

---

227 *"...şikayet konusu icra dairesi tarafından hesaplanan vekalet ücreti alacağına ilişkin kararlara karşı niteliği gereği istinaf yasa yoluna başvurulamayacağı, (...) anlaşıldığından davalı alacaklı vekilinin istinaf başvuru dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiş...",* Ankara BAM, 19. HD., 2017/23 E., 2017/267 K., 30.03.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 07.03.2019.

228 *"...gerek ilamlı ve gerek ilamsız icra ve takiplerinde diğer tarafa vekalet ücreti tahmil edilmesi zaruri bulunmaktadır...",* İBHGK, 1942/34 E., 1944/21 K., 31.05.1944 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.06.2020.

229 Bu hususa dair düzenleme, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin "*İcra ve iflas müdürlükleri ile icra mahkemelerinde ücret"* kenar başlıklı 11. maddesinde yer almaktadır. 2021 Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi için Bkz.: RG, S. 31314, 24.11.2020 T.

230 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 124.

3. İcra ve İflâs Kanunu'nun 103. Maddesinin Uygulanma Biçimi ve Bu Maddede Düzenlenen Davetiyenin İçeriğine Dair Kararlar

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinafa başvurulamayacak kararlardan üçüncüsü, haciz tutanağına karşı beyanda bulunmak üzere tarafların davetine ilişkin 103. maddenin uygulanma biçimi ve bu maddede düzenlenen davetiyenin içeriğine dair yapılan şikâyetler üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlardır.

Borçlunun veya alacaklının yokluğunda haciz yapılması durumunda, borçlu veya alacaklı İİK m. 103 hükmü uyarınca haciz tutanağını incelemek üzere davet edilirler. Bu davetiye ile alacaklı ve borçluya, haciz tutanağını incelemek ve bu tutanağa karşı beyanları varsa beyanlarını bildirmek için üç günlük süre verilir. Bu üç günlük sürenin önemi, bu sürenin sonunda, haciz işlemine dair şikâyet süresinin işlemeye başlamasıdır[231]. Uygulamada bu davetiye, *"103 davetiyesi"* olarak adlandırılmıştır[232].

103 davetiyesinin içeriği, İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği'nin 45. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu düzenleme uyarınca, davet kâğıdında, dosya numarası, alacaklı ve borçlunun ad ve soyadları, vekillerin ad, soyad ve adresleri ve haczin yapıldığı tarih bulunmalıdır. Ayrıca davet kağıdında üç gün içinde haciz tutanağı incelenerek hacze karşı beyanlarını bildirmeleri hususu da ihtar olunmalıdır. 103 davetiyesinin uygulama biçimi ve bu davetiyenin içeriğine dair şikâyetler üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar İİK m. 363 uyarınca kesin olup, bu kararlar aleyhine istinaf yoluna başvurmak mümkün değildir[233]. 103 davetiyesinin hiç gönderilmemesi ise istinafa konu olabilir[234].

---

[231] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 423; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 161; Akgün, **a.g.e.**, s. 261-262.

[232] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 161; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 673; Akgün, **a.g.e.**, s. 261.

[233] *"...Şikayetçi vekilinin kıymet takdiri ve 103 davetiyesi tebliğlerine ilişkin şikayeti yönünden: İcra mahkemesi kararlarından hangilerinin temyiz olunabileceği özel hükümlerle ve genel olarak da İİK.nun 363. maddesinde birer birer açıklanıp gösterilmiştir. Bunların dışında kalan mahkeme kararları kesindir. Yargıtay'ca incelenmesi istenen karar bu maddelerle tespit edilen kararlar arasına girmeyip kesin nitelikte bulunduğundan temyiz dilekçesinin (REDDİNE)...",* 12. HD., 2009/7426 E., 2009/15756 K., 14.07.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

[234] Seyit Can Tokalıoğlu, "İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı İstinaf Kanun Yolu", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, 2019, s. 68.

Bölge adliye mahkemeleri fiilen çalışmaya başlamadan önce de 103 davetiyesine dair yapılan şikâyetler üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar aleyhine temyiz yoluna başvurulamıyordu[235].

4. Yediemin Ücretine Ve Yedieminin Değiştirilmesine Dair Kararlar

Mahcuz malların muhafaza tedbirlerine dair düzenlemelere, İcra ve İflâs Kanunu'nun 88 vd. maddelerinde yer verilmiştir. İcra ve İflâs Kanunu m. 88 hükmü uyarınca, mahcuz mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilmiş kişilere ait olan lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir (İİK m. 88, f. 5)[236]. Yine aynı maddede, muhafaza altına alınmasına karar verilen malların muhafaza edileceği lisanslı yediemin depolarının kuruluşu, bu depoların asgarî nitelikleri ve malların muhafaza işlemlerine ilişkin usûl ve esasların bir yönetmelik ile düzenlenmesi öngörülmüştür. Bu hususlar, Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği ile düzenlenmiştir[237].

Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği'nde de yedieminlik lisansı sahibi gerçek ya da tüzel kişinin yükümlülükleri ve meydana gelen zararlardan sorumluluk özel olarak düzenlenmiştir[238]. Yediemin, yedieminlik görevini gereği gibi yerine

---

[235] Bkz. Birinci Bölüm, IV, A, 1, b.

[236] Ayrıca, üçüncü kişi kabul ederse, kendisinin elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde bu mallar üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılır (İİK m. 88, f. 1).

[237] İcra ve İflas Kanunu'nun 88. maddesinde 6352 sayılı Kanun ile 2012 yılında yapılan değişikliğin gerekçesinde şu ifadelere yer verilmiştir: "…*Uygulamada bazı yediemin depolarının gerekli altyapı ve donanıma sahip olmadan uygunsuz fiziki ortamlarda hizmet verdiği, bu depolarda bulunan malların muhafazasında ve denetiminde büyük zorluklar yaşandığına yönelik şikâyetler bulunmaktadır. Ayrıca, uygulamada yasal bir düzenleme bulunmaması nedeniyle denetimsiz çalışan yediemin depolarına hukukî bir altyapı hazırlanması ve bu depoların daha verimli işletilebilmesi amacıyla, hacizli malların Adalet Bakanlığına ait yediemin depolarında veya bu Bakanlık tarafından işletme yetki belgesi verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilmesi hükme bağlanmaktadır…" (*Adalet Komisyon Raporu için Bkz.: https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss278.pdf). Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği 29810 sayılı ve 23.08.2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

[238] 7343 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nda yapılan değişiklik öncesinde, İcra ve İflâs Kanunu'nun m 88. maddesinin 2. fıkrasında, haczolunan mallar satış mahaline getirilmezse, yediemin değişikliği yapılabileceği düzenlemesi yer almaktaydı. Bu düzenleme kapsamda icra memuru yedieminin değiştirilmesine karar verebilmekteydi (Hakan Pekcanıtez, Evrim Erişir, "6352 Sayılı Kanunla İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişikliklerin Zaman İtibariyle Uygulanması", **Makaleler**, C. II, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 578).

getirmezse, hukukî ve cezai sorumluluğu ortaya çıkar[239]. Yediemin değiştirilmesine dair işlemler hususunda icra mahkemesi tarafından verilen kararlar İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinafa başvurulamayacak kararlardandır.

Mahcuz malların muhafazası aşamasındaki ücretler, Adalet Bakanlığı'nca düzenlenen tarife ile belirlenir (İİK m. 88, f. 5). Bu hükme dayanılarak Lisanslı Yediemin Depoları Ücret Tarifesi hazırlanmış ve Resmî Gazete'de yayımlanmıştır[240]. İcra memurunun yediemin ücretine (ücretin hesaplanmasına, ücret talebine vb.) dair işlemlerine karşı ilgililer şikâyet yoluna başvurabilir. Bu başvuru üzerine icra mahkemesi tarafından verilen kararlar da İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlardandır.

Yediemin ücretine ve yediemin değişikliğine dair kararlar İİK m. 363 hükmünün önceki düzenlemesinde de temyiz edilebilecek kararlar arasında sayılmamış ve verildiğinde kesin olduğu kabul edilmiş olan kararlardandır[241]. Eski düzenlemede, icra dairesinin yedieminden tazminat işlemine karşı icra mahkemesine şikâyet (İİK m. 358)[242] hakkındaki taleplerin ret veya kabulüne dair kararlar temyiz edilebilecek kararlar arasında sayılmıştı. İstinafa dair yürürlükte olan düzenlemeye göre, yalnızca yediemin ücretine ve yedieminin değiştirilmesine dair şikâyet üzerine icra mahkemesince verilen kararlara karşı kanun yoluna başvurulamayacağından, önceki

---

[239] Halûk Eruygur, **Yedieminlik**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 269 vd; Aziz Serkan Arslan, "Bir Ticari İşletmenin İhtiyati Tedbir Kararı Gereğince Yediemin Tarafından İşletilmesi", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XIV, Y. 2010, S. 1, s. 12-13.

[240] Bu hükme dayanılarak hazırlanan Lisanslı Yediemin Depoları Ücret Tarifesi ve eki niteliğinde Muhafaza Ücret Tablosu için Bkz. 31349 Sayılı ve 29.12.2020 tarihli Resmî Gazete, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/12/20201229-6.htm

[241] *"...Şikayet konusu "Yediemin ücreti talebine" ilişkindir. İcra Mahkemesi kararlarından hangilerinin temyiz olunabileceği özel hükümlerle ve genel olarak da İİK'nun 363. maddesinde birer birer açıklanıp gösterilmiştir. Bunların dışında kalan Mahkeme kararları kesindir. Yargıtay'ca incelenmesi istenen karar bu maddelerle tespit edilen kararlar arasına girmeyip kesin nitelikte bulunduğundan temyiz dilekçesinin REDDİNE..",* 8. HD., 2015/5394 E., 2015/11946 K., 28.05.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.03.2019. Aynı yönde Bkz. 12. HD. 26048/2999, 17.02.2005 T.; 12. HD. 10066/141148, 03.06.2004 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 08.05.2021. Ayrıca Bkz.: Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 72.

[242] İcra ve İflas Kanunu m. 358 hükmü uyarınca, Eline bırakılan mallar ziyan olan üçüncü kişi bu malların kendisine atfolunamıyacak bir sebepten dolayı telef veya ziyaını olduğunu ispat edemezse tepit edilen değer oranında, herhangi bir karar gerekmeksizin, bu değer icra dairesince re'sen tazmin ettirilir. Bu madde kapsamında tazmin ile mükellef olanlar, icra dairesinin bu konudaki talep ve kararına karşı icra dairesinin bulunduğu yer icra mahkemesine, İİK m 16'daki süre içinde şikâyette bulunabilirler (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 429; Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye**, s. 220).

düzenlemeye paralel olarak, yedieminden tazminat hakkındaki taleplerin ret veya kabulüne dair kararlara karşı kanun yolu açıktır. Dolayısıyla bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurmak mümkündür.

5. Hacizli Taşınır Malların Muhafaza Şekline Dair Kararlar

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlardan bir diğeri, hacizli taşınır malların muhafaza şekline ilişkin işlemlere dair icra mahkemesine yapılan şikâyet üzerine icra mahkemesince verilen kararlardır.

Hacizli taşınır malları muhafaza tedbirleri İcra ve İflâs Kanunu m. 88 hükmünde detaylı bir şekilde düzenlenmiştir[243]. Hacizli malların muhafazası ile paraya çevirme

[243] *"Haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetler ile altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder. Diğer taşınır mallar, masrafı peşinen alacaklıdan alınarak muhafaza altına alınır. Alacaklı muvafakat ederse, istenildiği zaman verilmek şartıyla, muvakkaten borçlu yedinde veya üçüncü şahıs nezdinde bırakılabilir. Üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü hâlinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası andlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı devlet başkanı, parlamento başkanı, hükümet başkanı veya hükümet üyelerini taşıyan ulaşım araçları, bu kişiler Türkiye'de bulundukları sürece, muhafaza altına alınamaz ve yediemine bırakılamaz. İcra dairesi üçüncü bir şahsa rehnedilmiş olan malları da muhafaza altına alabilir. Ticari işletme rehni kapsamındaki taşınırlar ise icra dairesince satılmalarına karar verilmesinden sonra muhafaza altına alınabilir. Bu mallar paraya çevrilmediği takdirde geri verilir. Haczedilen mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir. Yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler, bu yetkilerini Adalet Bakanlığının onayıyla alt işleticilere aynı standartları sağlamak koşuluyla devredebilirler. Bu devir, yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu depoların yönetmelikte belirlenen nitelik ve şartlara uygunluğunun saptanması sonucunda işletme belgesi Adalet Bakanlığı tarafından verilir. Haczedilen malların muhafaza işlemleri; lisanslı yediemin depolarının kuruluşuna, bu depolarda bulunması gereken asgari niteliklere, depo için alınacak teminata, mallar için muhtemel rizikolara karşı yapılacak sigortaya; işletici olma niteliklerine, işletici lisansına, Adalet Bakanlığı tarafından bu lisansın verilmesine; Adalet Bakanlığının lisanslı işletmelerle ilgili görev ve yetkilerine; faaliyetin durdurulması ya da iptali gibi idari tedbir ve tasarruflara; bu depoların denetimine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikte düzenlenir. Haczedilen malların muhafazası aşamasındaki ücretler Adalet Bakanlığı tarafından düzenlenecek tarifeyle belirlenir. İcra dairesi, depo ve garajlarda ve yediemin olarak kendisine haczedilen malın bırakılmış olduğu üçüncü kişilerde saklanıp da hukuken artık muhafazasına gerek kalmayan malı, vereceği uygun süre içinde geri almasını ilgililere resen bildirir. Verilen süre içinde eşya geri alınmazsa, icra müdürü icra mahkemesinin kararı ile taşınır mal satışlarına ilişkin hükümler uyarınca bunları satar. Elde edilen miktardan muhafaza ve satış giderleri ödenir. Artan miktar 9 uncu madde hükmüne göre muhafaza olunur. Bu konuda ortaya çıkan ihtilaflar icra mahkemesi tarafından basit yargılama usulüne göre çözülür."*

aşamasında bu malların icra dairesinin elinde bulunmasının temini amaçlanmaktadır[244]. Hacizli taşınır malların muhafaza şekline dair icra memurunun vereceği karara karşı icra mahkemesinde şikâyet yoluna başvurulabilir. Bu şikâyet üzerine icra mahkemesinin vereceği kararlar İcra ve İflâs Kanunu m. 363 uyarınca kesin olup, bu kararlara karşı istinaf yoluna başvurmak mümkün değildir[245].

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünün eski hâlinde de bu kararlar temyiz edilebilen kararlar arasında sayılmamıştı ve dolayısıyla bu kararlara karşı kanun yoluna başvurmak mümkün değildi. Bu yönüyle, hacizli taşınır malların muhafaza şekline dair icra mahkemesince verilen kararlara karşı kanun yoluna başvurulabilmesine dair düzenleme, eski düzenleme ile paraleldir.

6. Kıymet Takdirine İlişkin Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde, aleyhine istinafa başvurulamayacağı belirtilen kararlardan bir diğeri, icra dairesinin kıymet takdiri işlemine ilişkin şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlardır.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 7343 sayılı Kanun ile değiştirilmiş olan 87. maddesi uyarınca haczi yapan memur haczettiği mallardan sicile kayıtlı mallar dışındaki malların kıymetini takdir eder[246]. İcra ve İflâs Kanunu'nun 128. madde hükmünde de

---

[244] Nesibe Kurt Konca, "Üçüncü Kişi Elinde Haczedilen ve Üçüncü Kişinin Üzerinde Mülkiyet İddiasında Bulunduğu Taşınır Mallar Üzerinde Alınacak Muhafaza Tedbirlerinin Kapsamı", **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 2009, S. 2, s. 35; Akgün, **a.g.e.**, s. 243.

[245] *"...İİK'nun 85 ve devamı maddelerinde taşınır malların haczinin ne şekilde yapılacağı hususu düzenlenmiş olup, araçların fiilen haczi icra dairesinin kolluk kuvvetleri olan polis veya jandarmaya yazacağı yazı ile olur. Kolluk kuvvetleri mahcuz araçları yakalayarak en yakın icra dairesine teslim eder. Gümrük memurlarının böyle bir yetki ve görevi bulunmadığından araçların yakalanarak trafikten men edilmelerinin müzekkere ile istenmesi isabetsiz ise de; 02/03/2005 tarih ve 5311 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile değişik 2004 sayılı İİK'nun 363. maddesinde, istinaf yoluna başvurulabilecek kararlar belirtildiğinden, şikayetçinin icra mahkemesine başvurusu, hacizli taşınırın muhafazasına ilişkin şikayet olup, şikayetçinin şikayeti hakkında ilk derece mahkemesince verilen karar kesin niteliktedir. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, İİK'nun 365/3. maddesi gereğince istinaf isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasının incelenmesi doğru değil ise de, sonuçta istem reddedildiğinden sonucu itibariyle doğru olan Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanması gerekmiştir..."*, 12. HD., 2017/7539 E., 2017/13547 K., 02.11.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.05.2020.

[246] Kıymet takdiri için gerekli olması durumunda haczi yapan memur bilirkişiye müracaat edebilir. Sicile kayıtlı malların kıymet takdiri, bilirkişilik bölge kurulu listesinde kayıtlı ve bu konuda Adalet Bakanlığı tarafından izin verilen bilirkişilere yaptırılmak zorundadır. Bunların bulunmaması hâlinde

taşınmazların taşınmazın kıymetinin icra dairesince takdir ettirileceği düzenlemesi yer almaktadır. Taşınmaz kıymetinin takdirinde, taşınmaz üzerindeki mükellefiyetlerin kıymete olan etkisi de dikkate alınır. Taşınmazın önceden takdir edilen kıymetini etkileyen mükellefiyetler ortaya çıkarsa, icra dairesi taşınmazın kıymetini yeniden takdir ettirir. Kıymet takdirine ilişkin rapor haciz koydurmuş alacaklılara, borçluya ve diğer ipotekli alacaklılara tebliğ edilir (İİK m. 128, f. 2).

İcra ve İflâs Kanunu'nun 128/a maddesi, *"kıymet takdirine şikâyet"* kenar başlığını taşımaktadır. Bu hüküm uyarınca, kıymet takdirini yaptıran icra dairesinin bulunduğu yerdeki icra mahkemesine, bu takdire karşı şikâyet başvurusunda bulunulabilir[247]. Borçlunun kıymet takdirine şikâyeti üzerine icra mahkemesinin bu şikâyet hakkında verdiği karar kesin niteliktedir[248]. Şikâyet tarihinden itibaren yedi gün içinde gerekli masraf ve ücretin mahkeme veznesine yatırılması hâlinde yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılabilir. Bu masraf ve ücretin süresi içinde yatırılmaması hâlinde başka bir işleme gerek olmaksızın şikâyet olarak reddedilir. Bu red kararı da kesindir (İİK m. 128/a, f. 1).

Bu kararlara karşı istinaf yolunun kapanmış olması, takip ekonomisi ile açıklanmaktadır[249]. Takip ekonomisi ilkesi, usûl ekonomisi ilkesinin icra iflâs hukukuna yansıması olup, bu ilke ile icra takibinin mümkün olan en kısa sürede, basit ve ucuz bir şekilde sonuçlandırılmasını amaçlar[250].

---

ise listede kayıtlı diğer bilirkişilere yaptırılır. İcra ve İflâs Kanunu m. 87'nin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Adalet Bakanlığı'nın yürürlüğe koyacağı yönetmelikle belirlenir.

247 Taşınır malların tahmin edilen bedelini kural olarak icra memuru haciz sırasında takdir eder. İcra memurunun bu işlemine karşı da şikâyet yoluna başvurulabilir ancak İİK m. 128/a burada kıyasen uygulanmaz (Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 214).

248 *"... Borçlu tarafından yeniden kıymet takdiri yapılması taleplerinin reddedildiğini, bu işleme dair şikâyete gelinerek icra hukuk mahkemesine başvurulduğu, (...) borçlu vekili tarafından, şikâyetin reddine dair ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf yoluna başvurulduğu, ... Bölge Adliye Mahkemesi'nin (...) İİK'nun 363 maddesi gereği usulden reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. (...) Borçlunun kıymet takdirine itirazı hakkında ilk derece mahkemesince verilen karar kesin nitelikte olduğundan, İİK'nun 365/3. maddesi gereğince Bölge Adliye Mahkemesi'nin istinaf isteminin reddi kararı doğru olup, Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanması gerekmiştir..."*, 12. HD. 2016/31984 E., 2017/1185 K., 6.2.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 03.03.2018.

249 Boran Güneysu, **Kıymet Takdiri**, s. 244.

250 Ejder Yılmaz, "Usul Ekonomisi", **AÜHFD,** C. 57, S. 1, 2008, s. 245; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 27; Özekes, **Temel Haklar ve İlkeler**, s. 82, 83; Köksoy, **a.g.e.**, s. 57; Köksoy, "Takip Ekonomisi", s. 55, 61. Usûl ekonomisi ilkesi ise davaların en az giderle

İcra mahkemesinin bu kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvuru yolunun kapalı olması ile kötü niyetle takibi uzatma çabalarının engellenmesi amaçlanmıştır[251]. 5311 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesinde de bu kararların kesin olduğu düzenlemesi yer almaktaydı ve bu kararlara karşı temyiz yoluna başvurmak mümkün değildi[252].

7. İhaleye Katılabilmek İçin Teminat Yatırılması Ve Teminatın Miktarına İlişkin Kararlar

İcra ve İflâs Kanunu m. 124 hükmü uyarınca, taşınmaz ihalesine katılacak herkes, kural olarak, ihaleye katılabilmek için taşınmazın muhammen bedelinin %20'si oranında pey akçesi yatırmalı ya da milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmelidir. Kanun'da aranan bu teminatın amacı, ihale bedeli ödenmemesi durumunda bu meblağın alıcının sorumlu olduğu meblağa mahsup edilmesidir[253]. Yatırılacak teminatın miktarı Kanun'da kesin olarak belirtilmiş olup, bu teminatın miktarına dair icra memurunun bir takdir hakkı yoktur[254]. Alacaklının satışa çıkarılan taşınmaz üzerine hakkı varsa ve alacağı %20 oranında veya daha fazlaysa, ihaleye katılması hâlinde ayrıca teminat veya pey akçesi aranmaz (İİK m. 126, f. 5).

---

ve mümkün olan en hızlı şekilde sonuçlandırılmasını ifade eder (AY m. 141). *"...basitlik, hızlılık ve ucuzluk usul ekonomisini oluşturan unsurlar olarak ortaya çıkar. Usul ekonomisinin bir unsuru olan hızlılık, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde, "makul sürede yargılanma hakkı"olarak karşımıza çıkmaktadır. İcra takiplerinin en kısa sürede basit ve ucuz şekilde sonuçlandırılması da usul ekonomisinin bir gereğidir. İcra mahkemesinin itirazın kaldırılması istemlerini, icra takibinin gerektirdiği hızı dikkate alarak icra ve iflas hukukunda düzenlenen güçlü delillere dayalı olarak incelenip karara bağlanması usul ekonomisi ilkesinin, bu ilke de adil yargılanmanın bir gereğidir...",* HGK., 2019/732 E., 2020/8 K., 14.01.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.04.2021.

251 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 27.

252 *"...Kıymet takdirine ilişkin şikayete dair icra mahkemesince verilen kararlar, İİK'nun 128/a-son. maddesi uyarınca temyizi kabil kararlardan olmayıp, kararın temyiz edilmiş olması İİK'nun 365/2. maddesi uyarınca satışın durdurulması sonucunu doğurmaz. Bir başka deyişle, kıymet takdirine ilişkin şikayet hakkında mahkemece verilen davanın açılmamış sayılmasına dair kararla kıymet takdiri artık kesinleşmiş olup, bu aşamadan sonra, kıymet takdirine yönelik itirazlar ancak ileri sürülmesi halinde ihalenin feshi davasında irdelenebilir...",* 12. HD., 2016/18877 E., 2017/10785 K., 18.09.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 16.03.2019.

253 Arslan, İhalenin Feshi, s. 117-118; Yılmaz, İİK Şerhi, s. 660; Cemil Simil, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 23.11.2015 Tarihli Kararı Işığında Teminat Göstermeden Açık Artırmaya Katılmanın İhalenin Feshi Nedeni Olarak Kabul Edilip Edilmeyeceği Sorunu", **Fasikül Hukuk Dergisi**, C. 10, S. 100, Mart 2018, s. 16, s. 171.

254 Namlı, **Taşınmaz Malların Haczi**, s. 430-431.

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca ihaleye katılabilmek için teminat yatırılmasına ve teminatın miktarına ilişkin şikâyetler üzerine icra mahkemesinin vereceği kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacaktır. İcra ve İflâs Kanunu madde 363 hükmü uyarınca kesin olan teminata ilişkin kararlara örnek olarak teminat mektubunun iadesi isteminin reddine dair şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar[255] ve teminat mektubunun paraya çevrilmesine dair icra mahkemesi kararları verilebilir[256].

8. Satışın Durdurulmasına, Satış İlânının İptaline ve Süresinde Satış İstenmemesi Nedeniyle Satışın Düşürülmesine Dair Kararlar

Satışın durdurulmasına ve satış ilânının iptaline dair icra mahkemesinin verdiği kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamaz, bu kararlar kesindir[257]. Satışın durdurulması talebinin veya satış ilânının iptali talebinin red veya kabulü hakkındaki icra mahkemesi kararları aleyhine 5311 sayılı Kanun ile değişiklik öncesinde de kanun yoluna başvurmak mümkün değildi.

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlardan bir diğeri, süresinde satış istenmemesi nedeniyle satışın düşürülmesine dair şikâyet üzerine icra mahkemesince verilen kararlardır[258].

---

[255] "*...Şikayetçinin icra mahkemesine başvurusu, teminat mektubunun iadesi isteminin reddine ilişkin olup, bu karar yukarıda anılan yasa hükümleri uyarınca kesindir…*", 12. HD 2018/12234 E., 2018/11974 K., 22.11.2018 T., **İstanbul Barosu Dergisi**, Mayıs-Haziran 2019, C. 93, S. 2019/3, s. 387-388.

[256] *"...Somut olayda, istinaf yoluyla incelenen karar teminat mektubunun paraya çevrilmesine ilişkin olup İİK'nun 363/1. maddesi nazara alındığında konu itibariyle kesin nitelikte olduğundan, Bölge Adliye Mahkemesince, İİK'nun 365/3. maddesi gereğince istinaf isteminin reddi yönünde kesin karar verilmesi gerekirken, işin esasının incelenmesi suretiyle yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir…",* Y. 12. HD., 2018/7859 E., 2019/10841 K., 20.06.2019 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 04.01.2021. Teminat mektubunun paraya çevrilmesine dair kararlara karşı önceki düzenleme uyarınca da temyiz kanun yoluna başvurmak mümkün değildi (Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, C. V, s. 6827).

[257] *"...Borçluların icra mahkemesine başvurusu, satışın durdurulmasına dair şikâyet olup, borçluların şikâyeti hakkında ilk derece mahkemesince verilen karar kesin niteliktedir…"*, 12. HD., 2016/31178 E., 2017/1177 K., 6.2.2017 T.,*"*, İstanbul BAM, 21. HD., 2019/246 E., 2019/353 K., 01.03.2019 T., Aynı yönde: İstanbul BAM, 21. HD., 2016/136 E., 2016/130 K., 06.12.2016 T.; *"...Borçluların icra mahkemesine başvurusu; (...) tarihli satış ilanının iptali ve (...) satışın durdurulmasına ilişkin şikâyet olup, bu karar (...) kesindir…"*, 12. HD., 2016/31178 E., 2017/1177 K., 6.2.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

[258] *"...Uyuşmazlık, süresinde satış istenilmemesi sebebiyle hacizlerin kaldırılması ilişkin verilen icra mahkemesi kararının kanun yoluna (istinafa) götürülmesinden kaynaklanmaktadır İİK. M. 363'e göre süresinde satış istenmemesi nedeni ile hacizlerin kaldırılmasına dair şikayet hakkında ilk*

Haczolunan malların satışını alacaklı veya borçlu, hacizden itibaren bir yıl içinde isteyebilir[259]. İcra ve İflâs Kanunu'nun 107. ve 113. madde hükümleri uyarınca satışı her alacaklı isteyebileceği gibi, borçlu da alacaklı talep etmeden satışı talep edebilir. İcra memuru, satış talebinin süresinde yapılıp yapılmadığını re'sen dikkate almalıdır[260]. Süresinde satışın istenmemesinin sonucu İcra ve İflâs Kanunu m. 110 hükmü uyarınca haczin kalkması olduğundan, satışın düşürülmesi ile haczin kalkması (haczin hukuken düşmesi) ifade edilmektedir[261]. İcra müdürünün bu kapsamda satış talebinin reddi işlemine karşı şikâyet üzerine icra mahkemesinin vereceği kararlar da İcra ve İflâs Kanunu m. 363 uyarınca kesindir[262]. 5311 sayılı Kanun ile değişiklik öncesinde de süresinde satış istenmemesi nedeniyle haczin kalmasına dair icra mahkemesi kararları aleyhine kanun yoluna başvurmak mümkün değildi.

---

derece mahkemesince verilen karar kesin niteliktedir ve kanun yoluna kapalıdır. Bu nedenle Bölge Adliye Mahkemesi'nin işin esasını incelemesi doğru olmamıştır…", 12 HD., 2016/30783 E., 2016/35151, 12.12.2016, **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 169; *"…İstinafa konu uyuşmazlık İİK. 106 ve 110. maddeleri gereğince süresinde satış istenmemesi nedeniyle hacizlerin düşürülmesine ilişkin müdürlük kararına yönelik olup, istinaf yoluna başvurulamayacak, dolayısı ile kesin kararlardan olduğundan istinaf talebinin usulden reddine karar vermek gerekmiş…",* İstanbul BAM, 21. HD., 2018/3302 E., 2019/770 K., 12.04.2019 T.*,* aynı yönde: İstanbul BAM, 21. HD., 2018/3025 E., 2019/708 K., 05.04.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.06.2020.

259 7343 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nun 106. maddesinde yapılan değişiklik öncesinde mahcuz taşınır malların satışını isteme süresi hacizden itibaren 6 ay, taşınmazların satışını isteme süresi ise hacizden itibaren 1 yıl idi.

260 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 678.

261 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, s. 430, dn. 1259; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 285-286 *"…02/03/2005 tarih ve 5311 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile değişik 2004 sayılı İİK'nun 363/1. maddesi ile aynı Kanunun bazı maddelerinde (m. 134/4, m. 97/5, m. 36/5 gibi), istinaf yoluna başvurulamayacak icra mahkemesi kararları sayılmıştır. Borçlunun icra mahkemesine başvurusu, İİK'nun 106-110 maddeleri gereğince süresinde satış istenmemesi nedeni ile hacizlerin kaldırılmasına ilişkin şikayet olup, borçlunun şikayeti hakkında ilk derece mahkemesince verilen karar kesin niteliktedir…",* Y. 12. HD., 2018/682 E., 2018/3680 K., 26.04.2018 T.,; *"…02.03.2005 tarih ve 5311 sayılı Kanun'un 24. Maddesi ile değişik 2004 sayılı İİK'nun 363/1. Maddesi ile aynı Kanunun bazı maddelerinde (m. 134/4, m. 97/5, m. 36/5 gibi), istinaf yoluna başvurulmayacak icra mahkemesi kararları sayılmıştır. Borçluların icra mahkemesine başvurması, İİK'nun 106-110 maddeleri gereğince süresinde satış istenmemesi nedeni ile haczin kaldırılmasına ve satış kararının iptaline ilişkin olup, borçlunun şikayeti hakkında ilk derece mahkemesince verilen karar konu itibariyle kesin nitelikte olduğundan, İİK'nun 365/3 maddesi gereğince istinaf isteminin reddi kararı doğru olup, anılan Bölge Adliye Mahkemesinin temyiz talebinin reddine ilişkin son kararının onanması gerekmiştir…",* 12. HD., 2018/16021 E., 2018/14096 K., 24.12.2018 T. Aynı yönde: 12. HD. 2018/837 E., 2018/3681 E., 26.04.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 09.06.2020.

262 *"…Uyuşmazlık; satış talebinin reddine ilişkin icra müdürlüğü kararına karşı şikayet niteliğindedir (…) Somut olayda; Bölge Adliye Mahkemesince incelenmesi istenilen kararın yukarıda açıklanan yasa maddesinde belirtilen istinaf kanun yoluna başvurulabilecek kararlardan olmadığı, kesin nitelikte bulunduğu anlaşıldığından şikayetçi alacaklı vekilinin istinaf başvuru dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiş…",* Ankara BAM 19. HD., 2018/604 E., 2019/783 K., 03.04.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.02.2021.

9. İcra ve İflâs Kanunu m. 263 Hükmünün Uygulama Biçimine Dair Kararlar

İcra ve İflâs Kanunu m. 263 hükmünde, ihtiyatî haciz aşamasında haczolunan malların borçluya veya elinde haczedilen üçüncü şahsa bırakılması için borçlu tarafından gösterilecek teminata dair düzenleme yer almaktadır. Bu hüküm uyarınca, mahcuz mallar belli şartlar dahilinde borçluya veya mal üçüncü şahıs elinde haczolunmuşsa, bu üçüncü şahsa bırakılabilir.

Malların üçüncü şahıs elinde haczolunması durumunda, mallar bir taahhüt senedi alınarak bu üçüncü şahsa bırakılabilir. Malların borçluya bırakılabilmesi için ise istenildiği zaman para veya ayın olarak verilmesi ve bu hususu temin için malların kıymetleri depo edilmesi veya icra memuru tarafından kabul edilecek esham ve tahvilat ya da taşınır veya taşınmaz rehin ya da geçerli bir banka kefaleti gösterilmesi gerekmektedir. Bu hüküm kapsamında istenecek teminat borç ve masraf tutarını geçemez (İİK m. 263/son). Bu maddede yer alan teminatın amacı, haksız ihtiyatî haciz kararının icrası nedeniyle borçlunun ve üçüncü kişinin uğrayacağı zararları karşılamaktır[263].

İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinde, m. 263 hükmünün uygulama biçimine dair icra mahkemesince verilen karara karşı istinafa başvurulamayacağı düzenlemesi yer almaktadır[264]. Kanun'un bu düzenlemesi neticesinde, icra memurunun 263. madde kapsamında yapacağı işlemlere karşı şikâyet yoluna başvurulması durumunda, icra mahkemesinin bu şikâyet üzerine vereceği kararlar kesindir.

[263] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 1045; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **İcra İflas**, s. 416; Yıldırım, Deren Yıldırım, **İcra İflas**, s. 323; Uyar, Uyar, Uyar, **İhtiyati Haciz**, s. 137.

[264] İcra ve İflas Kanunu m. 265 ve İcra ve İflas Kanunu m. 258'deki hâllerde ise istinaf yoluna başvurulabilecektir.

10. İflâs İdaresinin Oluşturulmasına Dair Kararlar ve İflas İdaresinin İşlemleri Hakkında Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar

İflâs idaresi, iflâs masasının kanunî temsilcisidir (İİK m. 226). İflâs idaresi ve iflâs idaresinin görevleri İcra ve İflâs Kanunu'nun 223. maddesinde düzenlenmiştir. 2021 yılında 7327 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile bu maddeye eklenen üçüncü fıkra ile iflâs idare memurlarının bilirkişilik bölge kurullarının oluşturduğu iflâs idare memurları listesinden seçileceği düzenlemesi getirilmiştir[265]. İflâs idare memurlarından biri yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, biri ise hukukçu olmak zorundadır. İflâs idare memurları listesine, Adalet Bakanlığı tarafından izin verilen kurumlardan alınacak eğitimi tamamlamış kişiler kayıt olabilir. Listede görevlendirilecek memurun bulunamazsa, liste dışından görevlendirme yapılır. İflâs idare memurlarının nitelikleri, denetimi, eğitimi, eğitim verecek kurumlar ve eğitimden muaf tutulacaklar ile bve İİK m. 223'ün uygulanmasına ilişkin diğer hususlar hakkında Adalet Bakanlığı'nca bir yönetmelik yürürlüğe konulacaktır.

İflas idaresi, ilk alacaklılar toplantısında gösterilen adaylardan dört adedinin alacak tutarına göre ekseriyeti teşkil edenlerce, iki adedinin ise alacaklılar sayısı itibariyle ekseriyeti teşkil edenlerce seçilmesi ve icra mahkemesine bildirilmesi üzerine; icra mahkemesinin alacak ekseriyetine sahip olanların gösterdiği dört adaydan ikisi ve alacaklı ekseriyetinin gösterdiği iki adaydan birisini seçmesi ile oluşur (İİK m. 223, f. 1).

İcra ve İflâs Kanunu'nun 225. maddesi uyarınca, alacaklılar toplanmasının kararlarına karşı, her alacaklının, yedi gün içinde şikâyet yoluna başvurması mümkündür. Dolayısıyla, birinci alacaklılar toplantısının iflâs idaresinin seçimine kararlarına karşı da şikâyet yoluna başvurulabilecektir. İflâs idaresinin seçimine dair işlemlere karşı şikâyet, hileli işlemler yapıldığı, taraf veya takip ehliyetine sahip olmayan adayların iflâs idaresine seçildiği gibi kamu düzeninden sebeplere

[265] Yine aynı Kanun ile İcra ve İflas Kanunu'na eklenen Geçici Madde 17 ile iflâs idare memurları listesi oluşturulana kadar, listeden görevlendirme usûlü dikkate alınmaksızın iflâs idare memuru görevlendirileceği düzenlemesi getirilmiştir.

dayanabileceği gibi[266], gösterilen adayların niteliklerinde yanılma gibi sebeplere da dayanabilir[267]. Şikâyet incelemesini yapacak olan icra mahkemesi, iflâs dairesinin görüşünü alıp, gerek görürse şikâyet edeni ve dinlenmelerini isteyen alacaklıları da dinleyip kısa bir süre içinde kararını vermelidir. İcra mahkemesinin vereceği bu kararlara karşı İİK m. 363 hükmü uyarınca istinaf kanun yoluna başvurulamayacaktır.

İflâs idaresi icra mahkemesinin denetimine tâbi olup, iflâs idaresinin yaptığı işlemlere karşı da şikâyet yoluna başvurmak mümkündür[268]. İcra mahkemesinin iflâs idaresinin işlemleri hakkında şikâyet üzerine verdiği kararlar kesin olup, bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacaktır[269]. İflâs dairesinin işlemlerine karşı şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlara karşı ise istinaf kanun yoluna başvurmak mümkündür[270]. Ancak iflâs dairesi, iflâs idaresinin seçilememesi nedeniyle iflâs idaresi seçilene kadar masayı idare edip tasfiyeye başlayacağından, iflâs dairesinin iflâs idaresi adına yapacağı işlemler hakkındaki şikâyet üzerine verilen icra mahkemesi kararları da kesin olacaktır[271].

---

[266] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 109. Bu hâllerde kamu düzenine aykırı olarak iflâs idaresinin seçilmesi söz konusu olduğundan, bu işlemlere karşı şikâyet süreye tâbi olmayacaktır (Yılmaz, **İflâs İdaresi**, s. 76).

[267] Necmeddin Berkin, "İflâs İdaresi ve İflâs İdare Memurlarının Vazifeleri", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 22, S. 1-4, 1957, s. 155.

[268] Yılmaz, **İflâs İdaresi**, s. 175; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 466; Şükran Akgün, Sinem Ataoğlu, "İflas Dairesinin Görev ve Yetkileri ve 4949 Sayılı Kanunun Getirdikleri", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 18-19; Yakup Oruç, **İflâs İdaresi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 248 vd. Kanun'un 223. maddesi uyarınca, iflâs dairesi de iflâs idaresinin işlemlerine karşı şikâyet yoluna başvurabilecektir. İflâs idaresinin dürüst ve masanın menfaatlerine uygun hareket etmesi kamu düzenindendir. Dolayısıyla icra mahkemesi iflâs idaresini doğrudan da denetleyebilir (Berkin, "İflâs İdaresi", s. 157; Oruç, **a.g.e.**, s. 257-258).

[269] "*…Somut olayda, istinaf kanun yolu ile incelenmesi talep edilen ilk derece mahkemesi kararı, İİK'nın 16. maddesi uyarınca iflas idaresi kararının şikayet yoluyla kaldırılmasına ilişkin olup, İİK'nın 363. maddesinde sayılan kesin nitelikte kararlardan olduğu HMK'nın 352. maddesi uyarınca yapılan ön inceleme sonucunda anlaşıldığından, davacılar vekilinin niteliği itibariyle kesin hükme yönelik istinaf başvurusunun reddine karar vermek gerekmiştir…",* İzmir BAM, 8. HD., 2020/1896 E., 2020/1608 K., 05.10.2020 T.*,* **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.03.2021, Aynı yönde: İstanbul BAM, 21.. HD., 2018/2756 E., 2019/321 K., 27.02.2019 T.*,* **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

[270] *"…Şikayetçinin icra mahkemesine başvurusu; iflas idaresinin değil, iflas müdürlüğünün işlemine karşı şikayet olup, İİK'nin 363/1. ve İİK'nin 365/1. maddeleri kapsamında yer almamaktadır. Bu durumda Bölge Adliye Mahkemesince istinaf isteminin esası incelenerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, şikayet konusu işlem yanılgılı değerlendirilerek, mahkeme kararının kesin olduğu gerekçesi ile istinaf isteminin reddine karar verilmesi isabetsizdir…"*, 12. HD., 2017/6402 E., 2018/12083 K., 22.11.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.05.2020.

[271] *"…Davacı üçüncü kişi vekili, İflas Müdürlüğünün ikinci alacaklılar toplantısında İİK'nin 228.maddesi hükmü uyarınca taraflarına istihkak davası açmak üzere 7 günlük süre verilmesine*

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak kararlardan biri olarak sayılan *"icra mahkemesinin iflas idaresinin işlemleri hakkında şikâyet üzerine verdiği kararlar"*, 5311 sayılı Kanun'un Hükümet Tasarısında bulunmamaktaydı. İflas idaresinin işlemleri hakkında şikâyet üzerine verilen kararlar İİK m. 363'e eklenirken, yapılan bu eklemenin gerekçesine *"...icra mahkemesinin iflas idaresinin işlemleri hakkında şikâyet üzerine verdiği kararlara istinaf yolunu açmak..."* olarak yer verilmiş ve düzenleme bu şekliyle kanunlaşmıştır[272]. Ancak Adalet Komisyonu'nun gösterdiği gerekçe ile yapılan düzenleme arasında bir çelişki mevcuttur. Zira Adalet Komisyonu'nun gerekçesinden anlaşılan, komisyon tarafından amaçlananın icra mahkemesinin iflâs dairesi işlemleri hakkında şikâyet üzerine verdiği kararlara karşı istinaf yolunu açmak olduğudur. Ancak madde düzenlemesi ile maddede sayılan kararlara karşı istinaf yolunun açılması değil, maddede sayılan kararlara karşı istinaf yolunun kapatılması öngörülmüştür. Bu durumda gerçek amaç icra mahkemesinin iflâs dairesi işlemleri hakkında şikâyet üzerine verdiği kararlara karşı istinaf yolunu açmak ise, bu amacın tersine bir düzenleme yapılmıştır.

11. İflâs İdare Memurunun Ücret ve Masrafları Hakkındaki Hesap Pusulasına Dair Kararlar

İflâs idaresine ödenecek ücret, Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve iki yılda bir yenilenen ücret tarifesine göre ödenir (İİK m. 223, f. 4). İflâs idaresine ödenecek ücrete dair tarife ve ücretin ödeme şekli, İflâs İdaresi Ücreti, Yazı Ve Tebliğ Masrafı Tarifesi Hakkında Tebliğ'e[273] göre belirlenir. İflâs idaresinin ücretleri ve masraflarına dair hesap pusulası, iflâs dairesi tarafından, icra mahkemesinin onayına sunulur (İİK m. 223/son).

---

ilişkin işlemin iptaline karar verilmesini istemiştir. (...) Somut olayda, istinafa konu edilen uyuşmazlık, İflas Müdürlüğü işlemine yönelik şikayet olup, az yukarıda açıklanan 2004 sayılı İİK'nin 363/1. maddesi hükmü gereğince bu konuda İlk Derece Mahkemesince verilen kararlar kesin niteliktedir. O halde Bölge Adliye Mahkemesince, İİK'nin 365/3. maddesi hükmü ve HMK'nin 352/B maddesi hükmü gereğince istinaf isteminin istinaf yolu kapalı olduğundan usulden reddine karar verilmesi gerekir...", 8. HD., 2019/1230 E., 2020/4332 K., 01.07.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.12.2020

[272] TBMM Adalet Komisyonu Gerekçesi.

[273] RG, S. 30995, 31.12.2019 T.

İcra mahkemesi tarafından, iflâs idaresinin emek ve mesaisi, işin önem ve niteliği göz önünde bulundurularak Tarife'de belirtilen miktarın üç katına kadar ücret takdir edebilir (İİÜYTMTHK m. 7, f. 1). İcra mahkemesi tarafından, iflâs idaresinin emek ve mesaisi, işin önemi ve niteliğini göz önünde bulundurularak Tarife'de belirtilen miktarların altında ücret takdir edebileceği gibi, haklı sebepler varsa hiç ücret ödenmemesine de karar verebilir (İİÜYTMTHK m. 7, f. 2).

İflâs idare memurunun ücret ve masrafları hakkındaki hesap pusulası hakkında icra mahkemesinin verdiği kararlar kesindir (İİK m. 363). 5311 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesindeki düzenlemede ise bu kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvurmak mümkündü.

12. İcra ve İflâs Kanunu m. 36 Hükmüne Göre İcranın Geri Bırakılmasına Dair Kararlar

İcra mahkemelerinin İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmüne göre verdikleri icranın geri bırakılmasına ilişkin kararlar da İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak kararlar arasındadır. Dolayısıyla icra müdürlüğünün icranın geri bırakılmasına ilişkin işlemlerine dair icra mahkemesine yapılan şikâyet üzerine icra mahkemesi tarafından verilen kararlar kesindir[274].

İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmüne göre verilen icranın geri bırakılması kararlarına dair açıklamalara aşağıda yer verdiğimizden, bu başlık altında yalnızca bu kararlara karşı istinaf kanun yolunun kapalı olduğunu belirtmekle yetiniyoruz[275].

---

[274] "*…Alacaklının icra mahkemesine başvurusu, İİK'nun 36. maddesinde yer alan icranın geri bırakılmasına ilişkin şikayet olup, söz konusu şikayet hakkında ilk derece mahkemesince verilen karar kesin niteliktedir…",* 12. HD., 2017/1647 E., 2018/2223 K., 01.03.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi 22.02.2019; *"…Dava konusu uyuşmazlığın İİK 36. maddesinin uygulama şekline yönelik olması nedeni ile istinaf yoluna başvurulamayacak, dolayısı ile kesin kararlardan olduğundan istinaf talebinin usulden reddine karar vermek gerekmiş…", İstanbul BAM, 21.. HD., 2018/3061 E., 2019/581 K., 25.03.2019 T.,* ***Lexpera****, Erişim Tarihi: 15.05.2020; "…İstinafa konu uyuşmazlık İİK. 36 maddesi gereğince mehil vesikası talebine ilişkin şikayet olup istinafa yoluna başvurulamayacak, dolayısı ile kesin kararlardan olduğundan istinaf talebinin usulden reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki hüküm kurulmuştur…",* İstanbul BAM, 21. HD., 2018/3430 E., 2019/957 K., 30.04.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 06.06.2020.

[275] Bkz. Aşağıda IV, B.

C. İcra ve İflâs Kanunu'nun Diğer Maddelerinde Yer Alan Düzenlemeler

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulup başvurulamayacağı tespit edilirken, yalnızca İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde yer alan düzenleme değil, Kanun'un diğer maddelerinde yer alan düzenlemeleri de dikkate almak gerekmektedir. Kanun'un muhtelif maddelerinde, icra mahkemesince verilen bazı kararların kesin olduğu ifadesine yer verilmiştir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmüne göre kanun yoluna başvuruda icranın ertelenmesi talep edilmiş ve temyiz incelemesi sonucunda hüküm bozulmuşsa, borçlunun talebi üzerine, bozmanın mahiyetine göre teminatın geri verilip verilmeyeceğine icra mahkemesi kesin olarak karar verecektir[276].

İcra ve İflâs Kanunu'nun, satış aşamasındaki kıymet takdirine ilişkin şikâyetleri düzenleyen 128/a maddesinde de icra mahkemesince verildiği anda kesin olan kararlara dair düzenleme yer almaktadır[277]. Bu maddenin ilk fıkrası uyarınca, kıymet takdirine ilişkin rapora dair şikâyet üzerine verilen red kararı kesindir. Aynı maddenin son fıkrasına göre, kıymet takdirine ilişkin şikâyetin yetkisiz icra mahkemesine yapılması durumunda, icra mahkemesinin vereceği yetkisizlik kararı da kesindir[278]. İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinde de icra dairesinin kıymet takdiri işlemine ilişkin şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlara karşı istinaf yoluna gidilemeyeceği ayrıca düzenlenmiştir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 134, f. 4 hükmü uyarınca, ihalenin feshine ilişkin şikâyetin görevsiz veya yetkisiz icra mahkemesine yapılması durumunda icra

---

[276] *"...Borçlunun icra mahkemesine başvurusu, teminat mektubunun paraya çevrilmesi işlemine ilişkin müdürlük kararını şikayet (İİK'nun 36. maddesinin uygulanmasına dair) olup, bu karar yukarıda anılan yasa hükümleri uyarınca kesindir...",* 12. HD., 2018/7803 E., 2019/9513 K., 29.05.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.05.2020.

[277] Kıymet takdirine karşı şikâyet yoluna hem haciz aşamasında hem de satış aşamasında başvurmak mümkündür. İİK m. 128/a'da, satış aşamasında kıymet takdirine karşı şikâyete dair özel bir düzenleme yer almaktadır.

[278] *"...Her ne kadar, kıymet takdiri raporuna itiraz üzerine verilen kararlar İİK.nun 128/a-son maddesi gereğince kesin ise de, ihalenin feshi şikayetlerine ilişkin yargılamada incelenmesine engel yoktur...",* 12. HD., 2014/10164 E., 2014/12595 K., 29.04.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.08.2019.

mahkemesinin vereceği görevsizlik veya yetkisizlik kararı kesindir. Bu durumda icra mahkemesi incelemeyi evrak üzerinde inceleme yapar ve başvuru tarihinden itibaren en geç on gün içinde görevsizlik veya yetkisizlik kararını verir. Bu durumda yetkisiz veya görevsiz icra mahkemesine başvuran taraf süresi içinde dosyanın yetkili veya görevli icra mahkemesine gönderilmesini istemezse ihalenin feshi hiç talep edilmemiş sayılacaktır[279].

Üçüncü şahsın istihkak iddiasına karşı alacaklı veya borçlunun üç günlük süre içinde itiraz etmesi üzerine icra mahkemesince takibin devamına dair verilen kararları kesindir (İİK m. 97, f. 5)[280]. İcra mahkemesinin takibin devamına dair kararı kesin olmakla birlikte ilgili hacze dair memur işlemine karşı şikâyet yoluna gidilmesine engel teşkil etmez[281].

D. İcra ve İflâs Kanunu'nun İstinaf Kanun Yoluna Başvurulamayacak Kararlara Dair Düzenlemesi Hakkında Değerlendirme

1. İcra ve İflâs Kanunu'nun Kural Olarak İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı İstinaf Kanun Yolunu Açan Düzenlemesinin Yerindeliğine Dair Öğretideki Görüşler

İcra ve İflâs Kanunu'nun, icra mahkemesinin kural olarak tüm kararlarına karşı kanun yoluna başvurulabileceği yönündeki düzenlemesinin yerindeliğine dair öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür.

---

[279] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 233. İhalenin feshine ilişkin şikâyet üzerine verilen görevsizlik veya yetkisizlik kararlarına karşı önceki düzenleme uyarınca da temyiz kanun yoluna başvurmak mümkün değildi (Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, C. V, s. 6827).

[280] Bu kararlar aleyhine önceki düzenleme uyarınca da temyiz kanun yoluna başvurmak mümkün değildi (Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, C. V, s. 6826).

[281] "*…Temyize konu şikayet, İİK'nin 97. maddesi uyarınca yapılan haczin İİK'nin 99. maddesi uyarınca yapılması gerektiğine ilişkin olup, aynı Mahkemede görülen 2016/886 esas sayılı dava ise istihkak iddiası nedeniyle takibin taliki veya devamına ilişkindir. İcra Mahkemesince takibin devamına karar verilmesi, hacze ilişkin memur işleminin iptali için şikayet yoluna gidilmesine engel olmadığı gibi, ilgilinin bu şikayeti yapmasında hukuki yararının bulunmadığından da bahsedilemez…",* 8. HD., 2019/3371 E., 2019/6276 K., 20.06.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2020.

Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre, İcra ve İflâs Kanunu'ndaki düzenleme ile kural olarak bütün kararlara karşı istinaf kanun yolunun açılması takipleri uzatacak ve istinaf ve temyiz mahkemelerinin yükünü arttıracaktır[282]. Bu görüşe göre, icra hukukunda hakkın bir an önce teslimi ve şeklî gerçekle yetinme hedeflendiğinden, bölge adliye mahkemeleri göreve başlamadan önce yalnızca Kanun'da sayılan kararlara karşı temyiz kanun yolunun açılmış olması yönündeki düzenleme isabetlidir[283].

Öğretideki diğer görüşe göre, icra mahkemesinin verdiği tüm kararlara karşı kanun yoluna gidilememesi Yargıtay'ın iş yükünü azaltmış ancak kanun yoluna başvurulamaması nedeniyle farklı yönde icra mahkemesi kararlarının kesinleşebiliyor olması ile hukuka güven ve yargı teminatı azalmıştır[284]. Bu nedenle, yeni düzenleme ile kural olarak icra mahkemesi tarafından verilen tüm kararlarına karşı istinaf kanun yolunun açılması yerinde olmuştur[285]. Hatta icra mahkemesi tarafından verilen kararların tamamına karşı istinaf kanun yolunun açık olması daha yerinde olacaktır[286].

Aşağıda detaylı olarak gerekçelerine yer vereceğimiz üzere, icra mahkemesi kararlarına karşı kural olarak istinaf kanun yolunun açık olmasının yerinde olduğu kanaatindeyiz[287].

2. Hak Arama Özgürlüğü Bakımından Değerlendirme

İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinin mevcut hâline dair düzenlemenin gerekçesinde ve komisyon raporlarında, neden bu maddede sayılan kararalara karşı kanun yoluna başvurulamayacağına dair bir açıklık yoktur[288]. İstinaf kanun yoluna ilişkin hükümlerin uygulanmaya başlamasından önceki dönemde, 363. maddede sayılan ve aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararlar öğretide ortak özelliklerine göre gruplandırılarak ele alınmaktaydı. Bu kararlar cebri icranın

[282] Karslı, **İcra İflas**, s. 104, 132.
[283] Karslı, **İcra İflas**, s. 104; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 81, 82.
[284] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11, Kn. 658.
[285] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11, Kn. 658.
[286] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11, Kn. 675.
[287] İkinci Bölüm, II, D, 2.
[288] Komisyon raporları için Bkz.: https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss804m.htm

doğrudan doğruya uygulanmasına yol açan veya uygulanmasını engelleyen kararlar, alacaklının, borçlunun veya üçüncü şahsın malvarlığını doğrudan doğruya etkileyecek kararlar ve kanunun yanlış uygulanmasına dair kararlar olmak üzere üç grup altında incelenmekteydi[289]. Ancak artık kural olarak icra mahkemesinin tüm kararlarına karşı istinaf kanun yolu açık olduğundan, aleyhine kanun yoluna başvurulabilecek kararlar bakımından değil; aleyhine kanun yoluna başvurulamayacak kararlar bakımından bir gruplandırma yapmak yerinde olacaktır.

Aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulması mümkün olmayan kararlara dair düzenlemenin temelinde, takip ekonomisi ilkesi yer almaktadır. Dolayısıyla bu düzenleme ile söz konusu kararlara karşı istinaf kanun yolu kapatılarak takibin mümkün olduğunca hızlı ilerlemesi ve alacaklının alacağına bir an önce kavuşması amaçlanmaktadır. Ancak aşağıda detaylı olarak değineceğimiz üzere 363. madde hükmünde yer alan kararlara karşı istinaf kanun yolunun kapatılması bu amaca hizmet edememektedir[290]. Bu nedenle bu konuda değerlendirme yaparken, kanaatimizce öncelikli olarak, değer bakımından kanun yoluna başvurunun sınırlandırılmasında olduğu gibi, konu bakımından kanun yoluna başvurunun sınırlandırılmasının Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü ile çelişip çelişmediği hususu önem az etmektedir.

Kişilerin kanun yollarına başvurma hakkı, Anayasa ile güvence altına alınmıştır[291]. Anayasa'nın 13. maddesine göre, temel hak ve hürriyetler özlerine dokunulmadan ancak Kanun ile sınırlandırılabilir. Kanun yoluna başvuru imkânı sınırlandırılırken, Anayasa ile güvence altına alınan hakların da göz önünde bulundurulması gerekir. Takiplerin uzaması ve üst mahkemelerin iş yükünün artacak olması, konu bakımından kanun yolunu kapatmaya tek başına gerekçe olamaz. Zira kanun yoluna başvuru hakkı doğrudan hak arama özgürlüğü ve hukuk devleti ile

[289] Postacıoğlu, **İcra Esasları**, s. 752; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 926; Karslı, **İcra İflas**, s. 103, 116; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 16, 82. Bu konudaki detaylı açıklamalar için Bkz. Birinci Bölüm, IV, A, 1, b.

[290] Bkz. İkinci Bölüm, II, D, 3.

[291] Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 79; Alangoya, "Kanun Yolunun Anayasal Temeli", s. 40.

ilgilidir[292]. Herhangi bir karara karşı kanun yoluna başvurma imkânının kapatılması, hak arama özgürlüğü bakımından büyük bir boşluk yaratır ve savunma hakkının inkârı anlamına gelir[293].

Değere bağlı sınırlama, kanaatimizce, üst mahkemelerin iş yükünü azaltmak bakımından uygun bir kriterdir. Konu bakımından sınırlama ise mahkemelerin iş yükünü azaltabilmekle birlikte çelişkili kararların kesinleşmesi tehlikesini de beraberinde getirmektedir. Nitekim bölge adliye mahkemeleri çalışmaya başlamadan önceki uygulamada çelişkili icra mahkemesi kararları kesinleşmekteydi. Bundan dolayı, yalnızca Kanun'da sayılan kararlara karşı temyiz yoluna gidilebileceği düzenlemesine karşın, Yargıtay, hatalı uygulamaları önlemek amacıyla İİK m. 363 hükmünün sınırlarını genişletmek durumunda kalmış ve bu maddede yer almamasına rağmen bazı kararların temyiz edilebileceğine dair kararlar vermişti[294]. Bu nedenle, aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlar belirlenirken önceki düzenleme dolayısıyla uygulamada yaşanan olumsuzlukları da göz önünde bulundurmak gerekir.

Hukukumuzda, icra mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurulmasında konu bakımından bir sınırlama yapılmasa dahi parasal bakımdan yapılan sınırlama ile zaten Kanun'da öngörülen parasal sınırın altında kalan icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulamamaktadır. Bu nedenle, parasal sınır bakımından sınırlamanın yeterli olduğu, ayrıca konusal olarak kararlar bakımından bir sınırlama yapılmamasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Konu bakımından bir sınırlama yapılmaması ile karışıklıklar ve hak kayıplarının önüne geçilebilecektir. Bu kapsamda Kanun'da yapılacak bir değişiklik ile icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasını konu bakımından sınırlayan hükümlerin kaldırılması kanaatimizce yerinde olacaktır.

Ancak icra mahkemesinin verdiği kararların tamamına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi, icra hukukunun ana ilkelerinden olan takip ekonomisi ilkesi

---

[292] Yılmaz, "Yasayollarına Başvuru Hakkı", s. 135, 142; Akkaya, **İstinaf**, s. 106; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11, Kn. 660; Yavaş, **Temyiz**, s. 27.
[293] Yılmaz, "Yasayollarına Başvuru Hakkı", s. 142.
[294] Bkz. Yuk. İkinci Bölüm, I, B, 1, b.

ile bağdaşmayan sonuçlar doğurabilir. Kural olarak icra mahkemesi kararlarının icrası için kesinleşmesi gerekmemekle birlikte, kanun yolu incelemesinin sonuçlanmasına kadar icranın geri bırakılmasının talep edilmesi mümkündür. Ayrıca kural olarak istinaf kanun yoluna başvurmak satıştan başka işlemleri durdurmaz ancak satış işlemlerinin durması dahi tek başına birçok problem doğurur niteliktedir[295]. Dolayısıyla, konu bakımından icra mahkemesi kararlarına karşı bir sınırlama yapılmamasından doğabilecek olumsuzlukları da göz önünde bulundurmak gerekir. Bu hususlardaki değerlendirme ve önerilerimize ilgili başlıklar altında yer vereceğiz[296].

3. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulamayacak İcra Mahkemesi Kararlarına Dair Düzenlemenin Değerlendirilmesi

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlardan ilki, taşınır ve taşınmaz malların haczine dair 85. maddenin uygulanma biçimi hakkında icra mahkemesinin verdiği kararlardır. Öğretide, İİK m. 85 hükmünün ihlâlinin Anayasa ile teminat altına alınmış temel haklardan olan mülkiyet hakkı, insanlık onuru ve hukuk devletinin ihlâli olduğu, bu hakların ihlâli hâlinde bireysel başvuru yoluna dahi gidilebileceği ifade edilerek, aşkın hacze ilişkin kararlara karşı istinaf yolunun açık olması gerektiği ifade edilmiştir[297]. Ayrıca yine İcra ve İflâs Kanunu m. 85 hükmünde düzenlenen hacizde tertip kuralı da kamu düzenindendir[298]. Zira hacizde tertip kuralı, ölçülülük ilkesinin bir sonucudur[299]. Temel haklar ve ilkeler yargılamanın her aşamasında dikkate alınmalıdır ve bunların ihlâli kamu düzenine ilişkindir[300]. Dolayısıyla, İİK m. 85 hükmünün uygulanmasına

[295] Bu husus aşağıda ayrıca ele alınacaktır. Bkz. İkinci Bölüm, IV, D.
[296] Bkz. İkinci Bölüm, II, D, 4.
[297] Boran Güneysu, "Aşkın Haciz", s. 56. Aşkın haczin kamu düzenine aykırı bir işlem olduğu ve süresiz şikâyete tâbi olması gerektiği hakkında Bkz.: Aslan, **İcra Takip İşlemleri**, s. 259.
[298] Aslan, "Hacizde Sıra", s. 288.
[299] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflâs**, s. 242; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 19; Kamil Yıldırım, "İcra Hukukunun Anayasa ile İlişkisi ve Ölçülülük İlkesi", **Hukuk Araştırmaları Dergisi,** 1989/1-3, s. 107; Özekes, **Temel Haklar ve İlkeler**, s. 212; Aslan, "Hacizde Sıra", s. 280 Köksoy, **a.g.e.**, s. 51; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **İcra İflâs**, s. 200.
[300] Özekes, **Temel Haklar ve İlkeler**, s. 244.

dair şikâyet üzerine verilen icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yolunun kapalı olmasının yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

İcra dairesinin kıymet takdiri işlemini şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar da İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca kesindir. Bu hususta öğretide, haciz aşamasındaki kıymet takdiri kararlarına karşı kanun yolunun açılması önerilmiştir[301]. Bu görüşün gerekçesi, kıymet takdirine ilişkin işlemler borçlunun mülkiyet hakkına doğrudan müdahale niteliğinde olması ve bu işlemlere karşı kanun yolunun kapalı olmasının hukuk devleti ilkesi ile açıklanamaması olarak ifade edilmiştir[302]. Kanaatimizce de bu kararlara karşı istinaf kanun yolu açık olmalıdır. Zira mülkiyet hakkı, Anayasamızın 35. maddesinde açıkça yer verilmiş temel haklardandır[303]. Yine aynı maddede bu hakkın ancak Kanun'la ve kamu yararına sınırlanabileceği düzenlenmiştir. Anayasa'nın 13. maddesine göre bu sınırlama, ölçülü olmalıdır. Ayrıca satış aşamasındaki kıymet takdirindeki usûle aykırılıklar ihalenin feshi nedeni olduğundan, icra mahkemesinden ihalenin feshinin talep edilmesi durumunda bu hususun yeniden ileri sürülmesi ve icra mahkemesince incelenmesi mümkündür[304]. Kıymet takdirine karşı süresi içinde şikâyet yoluna başvurmuş olan taraf, kıymet takdirinin usûlsüzlüğüne dayanarak ihalenin feshini isteyebilecektir[305].

---

[301] Boran Güneysu, **Kıymet Takdiri**, s. 244.

[302] Boran Güneysu, **Kıymet Takdiri**, s. 244.

[303] Mehmet Akif Etgü, **Kamu Hukukunda Mülkiyet Hakkı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Mülkiyet Hakkına Bakışı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2009, s. 10 vd.

[304] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 675, 676, 677; Boran Güneysu, **Kıymet Takdiri**, s. 250. *"...Somut olayda, temyizen incelenmesi istenen karar, kıymet takdirine itiraza ilişkin olup, anılan kararın temyiz kabiliyeti bulunmamaktadır. Buna göre, Dairemizce incelenmesi istenen Bölge Adliye Mahkemesi kararı, İİK'nun 365/1-son maddesinde belirtildiği üzere KESİN nitelikte olduğundan, 5311 Sayılı Kanunla değişik İİK'nun 364. maddesi ve 6100 Sayılı HMK'nın 366.maddesinin göndermesi ile uygulanması gereken aynı Kanunun 352. maddesi uyarınca temyiz başvuru talebinin REDDİNE, 2-) İhalenin feshi istemine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararına yönelik temyiz itirazlarına gelince; (...)satış ilanı ve kıymet takdiri tebliğlerinin usulsüz olduğu ve borçlunun kıymet takdirine itiraz ettiği görülmektedir. O halde ilk derece mahkemesince, borçlu şirketin, fesih nedeni olarak ileri sürdüğü kıymet takdirine ilişkin itirazı konusunda uzman bilirkişi ya da bilirkişi kurulu marifeti ile keşif yapılarak taşınmazın tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedelin üzerinde olması halinde ihalenin feshine, muhammen bedelin altında olması halinde ise zarar unsuru oluşmayacağından ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi ve istinaf başvurusunun da Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddedilmesi isabetsiz olup, Bölge Adliye Mahkemesi kararının kaldırılması, İlk Derece Mahkemesi kararının bozulması gerekmiştir…",* 12. HD., 2019/5077 E., 2019/6288 K., 15.04.2019 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 17.05.2020.

[305] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 661. Kıymet takdirine karşı süresi içinde şikâyet yoluna başvurulmaması ya da başvurulup da başvurunun reddedilmesi durumunda ise, bu sebepten dolayı ihalenin feshi istenemeyecektir (Boran Güneysu, **Kıymet Takdiri**, s. 250). *"...İİK'nun 128/a-1.*

Böylelikle, kıymet takdirine ilişkin karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamaması nedeniyle bu hususun en başta düzeltilememesi, bunun neticesinde de ilgili ihalenin feshedilmesi sonucu doğabilecektir. Bu durum da bu karara karşı istinaf yoluna başvurulamaması nedeniyle prosedürün ilerlemesi, ihalenin yapılması ve ihalenin yapılmasından sonra istinaf konusu yapılamayan sebepten dolayı ihalenin feshedilmesi sonucunu doğurur[306]. Böyle bir hâlde hem zaman kaybına uğranılmış hem de fazladan masraf yapılmış olur[307]. Bu da Kanun'un istinaf edilemeyecek kararları belirlerken asıl amacı olan, bu kararların bir an önce kesinleşmesi ve takibin bir an önce sonuçlanması amaçlarına aykırıdır. Zira süreci kısaltmak amaçlanırken, süreç daha da uzatılmış olmaktadır.

İcra ve İflâs Kanunu'nda, satışın durdurulmasına dair icra mahkemesi kararlarının da kesin olduğu düzenlenmiştir. Kıymet takdirindeki usûle aykırılıklara dair kararlarda olduğu gibi, satışın durdurulmasına dair kararlar da ihalenin feshi nedenidir. Dolayısıyla icra mahkemesinden ihalenin feshinin talep edilmesi durumunda bu hususun da yeniden ileri sürülmesi ve icra mahkemesince incelenmesi mümkündür[308]. Bu da kesin olduğu gerekçesiyle aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayan bir hususun ilerleyen aşamalarda icra mahkemesi tarafından incelenebilmesine neden olmaktadır. Söz konusu kararların kesin kabul edilmesi ancak ilerleyen aşamalarda ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürülebilmesi Kanun'un amacına aykırıdır. Ayrıca zaman kayıplarına ve giderlerin artmasına neden olmaktadır.

Süresinde satış istenmemesi nedeniyle satışın düşürülmesine dair şikâyet üzerine icra mahkemesince verilen kararlar da İcra ve İflâs Kanunu'nun 363.

---

maddesi ilk cümlesine göre, kıymet takdirinin tebliğ edildiği ilgililer, raporun tebliğinden itibaren yedi gün içinde raporu düzenleten icra dairesinin bulunduğu yerdeki icra mahkemesinde şikayette bulunabilirler. Kıymet takdirine itiraz üzerine mahkemece verilecek kararlar kesin olmakla beraber süresinde şikayet hakkının kullanıldığı hallerde icra mahkemesi kararının, ihalenin feshinin istenmesi sırasında incelenmesi mümkündür. (HGK'nun 17.03.1999 tarih - 1999/12-161 E.- 148 K. sayılı kararı). Ancak, kıymet takdirine süresinde itiraz etmeyerek yasanın öngördüğü bu olanağı kullanmayanlar, kıymet takdirine ilişkin hususları ihalenin feshi sebebi olarak ileri süremezler…", 12. HD., 2016/15928 E., 2016/19500 K., 22.09.2016 T., **Legalbank**, Erişim Tarihi: 08.03.2019.

306 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 679. *"…Kıymet takdirine itiraz üzerine verilen kararlar kesin olmakla birlikte anılan hükümler ihalenin feshi aşamasında incelenebilir.",* 12. HD., 2015/440 E., 2015/3983 K., 26.02.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.05.2020.

307 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 679.

308 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 677.

maddesinde icra mahkemesinin kesin kararları arasında sayılmıştır. Ancak uygulamada Yargıtay'ın mahkemece satış talebinin öngörülen süreler içinde yapılıp yapılmadığının re'sen gözetilmesi gerektiği, satış isteme sürelerinin geçmesine karşın tapu sicilinde şeklen varlığını sürdüren haczin İİK'nin emredici nitelikteki anılan maddelerine aykırı bir durum yaratacağı gerekçeleriyle bölge adliye mahkemesinin İİK m. 363'e dayanan usûlden red kararını bozduğu görülmektedir[309]. Bunun yanı sıra, İİK m. 106-110 hükümlerine göre süresinde satış istenmemesi nedeniyle haczin düşmesi, ihalenin feshi sebeplerindendir. Dolayısıyla satışın süresinde istenip istenmediğine ilişkin kararlar İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde kesin olduğu belirtilen kararlar arasında sayılmasına karşın, bu sebepten dolayı da ihalenin feshi istenebilecektir[310]. Ayrıca 2018 yılında Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun verdiği bir İçtihadı Birleştirme Kararında, süresinde satış istenmemesi nedeniyle haczin düşmesinin kamu düzeninden olup re'sen gözetilmesi gerektiği ifadelerine yer verilmiştir[311]. Dolayısıyla İcra ve İflâs Kanunu ile bu kararlara karşı istinaf kanun yolunun kapatılması da kanaatimizce yerinde değildir.

---

[309] Söz konusu uyuşmazlıkta, taraf, üzerinde haciz yükümlülüğü ile satın aldığı taşınmaz üzerindeki haczin İİK m. 106-110 hükümleri gereği düşmesinden dolayı, haczin kaldırılmasına yönelik talebe karşı icra müdürlüğünce verilen ret kararına karşı şikayet üzerine istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi'nin önüne gelen dosyada, ön inceleme sonucunda kararın niteliği itibarıyla kesin olması nedeniyle usûlden redde karar verilmiş, kararın temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 12. HD., kararı bozmuştur. Yargıtay 12. HD., kararında şu ifadelere yer vermiştir: *"...Hemen belirtmek gerekir ki, yukarıda değinilen maddelerde yer alan satış isteme süreleri hak düşürücü nitelikte olup; mahkemece satış talebinin öngörülen süreler içinde yapılıp yapılmadığını re'sen gözetmelidir. Satış isteme sürelerinin geçmesine karşın tapu sicilinde şeklen varlığını sürdüren haciz İİK'nun emredici nitelikteki anılan maddelerine aykırı bir durum yaratır. Ayrıca bu husus kamu düzeni ile ilgili olup, gözetilmesi yasa ile hakime yükletilmiş bir görevdir. Somut olayda, taşınmazı takip borçlusundan hacizle yükümlü olarak satın alan yeni taşınmaz malikinin İİK'nun 106 ve 110. maddeleri gereğince haczin düştüğüne dair şikayette bulunmakta hukuki yararı vardır. Şikayetin incelenmesi sırasında yukarıda özetlenen yasa hükümlerine uygun olarak haczin varlığını sürdürüp sürdürmediği, haczin bu maddeler gereğince düşüp düşmediği hususunun incelenmesi gerekir. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, yukarıda açıklanan ilke ve kurallar doğrultusunda İİK'nun 106. ve 110. maddeleri kapsamında inceleme ve değerlendirme yapılmak suretiyle şikayet tarihinden önce haczin düşüp düşmediği araştırılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, yanılgılı değerlendirme ile yazılı şekilde istinaf isteminin usulden reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir...",* 12. HD., 2018/13664 E., 2019/17070 K., 26.11.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.05.2020. Aynı yönde Bkz. Y. 12. HD., 18584/31166, 10.12.2015 T.

[310] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 678.

[311] *"...Alacaklı, kanuni süreler içerisinde hacizli malın satışını talep etmiş ve gerekli giderleri peşin olarak ödemişse, icra müdürünün bu talebi kabul etme yükümlülüğü vardır. Şu hâlde alacaklının satış talebini reddeden icra müdürü, aslında bir hakkı yerine getirmemekte veya gereksiz yere sürüncemede bırakmaktadır, Bu durumda, icra müdürünün bu işlemine karşı süresiz şikâyet yolunun*

103 davetiyesinin uygulama biçimi ve bu davetiyenin içeriğine dair şikâyetler üzerine icra mahkemesi tarafından verilen kararlar da İİK m. 363 hükmü uyarınca kesin kararlardandır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 103. maddesi uyarınca tebliğ edilen davet kağıdı, hukukî dinlenilme hakkı ile bağlantılıdır[312]. Zira bilgilenme hakkı ve açıklama ve ispat hakkı, hukukî dinlenilme hakkının unsurlarındandır[313]. 103 davetiyesi ile de yokluklarında haciz yapılan borçlu veya alacaklının bilgilenmesi ve beyanlarını ileri sürerek kendisini açıklaması sağlanmaktadır. Bu davetiyenin içeriği ya da ilgili maddenin uygulanmasındaki aksaklıklar, ilgili tarafın hukukî dinlenilme hakkını ihlâl edici nitelikte olabilir. Dolayısıyla, temel haklardan olan hukukî dinlenilme hakkının ihlâli sonucu doğabilecek olması nedeniyle, bu kararlara karşı istinaf kanun yolunun kapatılmasının da yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

Her ne kadar Kanun'da hangi icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı açıkça düzenlenmiş olsa da, uygulamada Kanun'un düzenlemesinden doğan tereddütten dolayı ya da zaman kazanmak amacıyla kesin olan icra mahkemesi kararlarına karşı da istinaf kanun yoluna başvurulmaktadır. Bu husus da yargılama süresini uzatmaktadır. Hatta Yargıtay'ın dahi İcra ve İflâs Kanunu'nun 363. maddesinde sayılmamış olmasına karşın, bu madde uyarınca kesin olduğuna dair içtihatta bulunduğu kararları vardır[314]. Kanaatimizce İcra ve İflâs Kanunu'nda

---

açık olduğu kabul edilmelidir. Buna göre de, icra müdürlüğünce verilen satış talebinin reddi kararının, takip hukuku bakımından kesinleştiğinden ve satış talebinin ona sağladığı hukuki sonuçları ortadan kaldırdığından söz edilemez..", İBBGK., 2016/4 E., 2018/1 K., 16.02.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.01.2019.

312 *"...Dava, üçüncü kişinin açtığı "istihkak davası" niteliğindedir. Takip borçlusunun istihkak iddiasına karşı tutumu belirli ise ve duruşmalara dahil edilmesi, işin esasına etki etmeyecekse davada taraf olarak gösterilmesi gerekli değildir. Ne var ki, yokluğunda alınan haciz kararından ve istihkak iddiasından haberdar edilmeyen, İİK'nun 103. maddesi gereğince kendisine davet kağıdı da tebliğ edilmeyen borçlunun, istihkak iddiasına karşı tutumu belirlenemediğinden hukuki dinlenilme hakkını kullanabilmesi bakımından davalı sıfatı ile davaya katılmasının sağlanması için, davacı üçüncü kişiye süre verilerek taraf teşkilinin sağlanması, tarafların tüm delillerinin toplanıp birlikte değerlendirilmesinin ardından, gerçekleşecek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken eksik hasımla, karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup hükmün bozulması gerekmiştir…",* 8. HD., 2014/18405 E., 2016/9715 K., 02.06.2016 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 06.06.2020.

313 Özkaya Ferendeci, **Sözlülük İlkesi**, s. 123; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 49-50.

314 Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, aciz vesikasının içeriğine dair şikâyet üzerine icra mahkemesinin vereceği kararların kesin olduğuna karar vermiştir: *"...5311 Sayılı Kanun'un 24. maddesiyle değişik 2004 Sayılı İİK'nun 363/1. maddesiyle aynı Kanunun bazı maddelerinde (m. 134/4, m. 97/5, m. 36/5 gibi), istinaf yoluna başvurulamayacak icra mahkemesi kararları sayılmıştır. Şikâyetçinin icra mahkemesine başvurusu; aciz vesikasının içeriğine dair olup, bu karar 02/03/2005 tarih ve 5311 Sayılı Kanun'un 24. maddesiyle değişik 2004 Sayılı İİK'nun 363. maddesi uyarınca kesindir.O*

aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlar sınırlı sayılmış olup, Yargıtay'ın bu düzenlemeyi genişletici yorumla verdiği kararları yerinde değildir. Bu yönde kararlar, hukuka güven ve hak arama özgürlüğünü de zedeleyici sonuçlar doğurur.

Tüm bu sebeplerden ötürü, konu bakımından icra mahkemesinin verdiği tüm kararlara karşı istinaf kanun yolunun açık olmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz[315]. İcra ve İflâs Kanunu'nda istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi için oldukça yüksek bir parasal sınır öngörülmüştür[316]. Öngörülen bu sınır ile aleyhine kanun yoluna başvurulabilecek icra mahkemesi kararları bir ölçüde sınırlandırılmıştır. Ayrıca yukarıda yer verdiğimiz gerekçeler kapsamında, mevcut hâli ile İİK m. 363 düzenlemesinin hem karışıklık yaratabilecek mahiyette olduğu hem de yargılamayı kısaltmak yerine uzatacağı kanaatindeyiz. Nitekim istinafa dair yapılan eleştirilerin çoğunda ortak olan eleştiri, yargılamanın yeniden tekrarlanacak olması nedeniyle zaman kaybına neden olacağı yönündedir[317]. Bu noktada, tüm icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesinin yargılamayı uzatmasının önüne geçmek adına, maddî anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen icra mahkemesi

---

halde, Bölge Adliye Mahkemesince, İİK'nun 365/3. maddesi gereğince istinaf isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasının incelenmesi doğru değil ise de, sonuçta istem reddedildiğinden, sonucu itibariyle doğru olan Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanması gerekmiştir…", Y., 12. HD., 2017/410 E., 2017/1179 K., 06.02.2017 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 05.07.2017. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bir diğer kararında istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararların düzenlendiği maddelere atıfta bulunduktan sonra, kesin aciz vesikası verilmesine dair talebin reddi kararlarının bu hükümler uyarınca kesin olduğunu ifade etmiştir:*"…02/03/2005 tarih ve 5311 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile değişik 2004 sayılı İİK'nun 363/1. maddesi ile aynı Kanunun bazı maddelerinde (m. 134/4, m. 97/5, m. 36/5 gibi), istinaf yoluna başvurulamayacak icra mahkemesi kararları sayılmıştır. Şikayetçinin icra mahkemesine başvurusu; kesin aciz vesikası verilmesi talebinin reddine yönelik olup, bu karar yukarıda anılan yasa hükümleri uyarınca kesindir…",* Y. 12. HD., 2017/6123 E., 2017/10901 K., 19.09.2017 T., Lexpera, Erişim Tarihi: 10.10.2017 Ancak bu kararlar ilgili düzenlemeler uyarınca kesin olmayıp, önceki düzenlemede temyiz edilebilecek kararlar arasında sayılmamış olması nedeniyle, önceki düzenlemeye göre kesin kararlardır. Yine Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, icra takip dosyalarının birleştirilmesi talebinin icra dairesince reddi işleminin iptali istemine dair icra mahkemesine yapılan şikâyet üzerine verilen kararın da İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca kesin olduğuna karar vermiştir: (*"…Şikâyetçinin icra mahkemesine başvurusu; icra takip dosyalarının birleştirilmesi talebinin icra dairesince reddi işleminin iptali istemine dair olup, bu karar 02/03/2005 tarih ve 5311 Sayılı Kanun'un 24. maddesiyle değişik 2004 Sayılı İİK'nun 363. maddesi uyarınca kesindir…"*, 12. HD., 2016/32268 E., 2017/1184 K., 06.02.2017 T., Kazancı, Erişim Tarihi: 06.07.2017).

315 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, §11, Kn. 675.

316 Bu hususta değerlendirmemiz için Bkz. İkinci Bölüm, I, D.

317 Onar, Belgesay, **Umumi Esaslar**, s. 25-26; Yılmaz, **HMK Şerhi**, s. 3238-3239; Yılmaz, **İstinaf**, s. 27; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 46.

kararlarına karşı temyiz kanun yolunun kapalı olması ile bir çözüme ulaşılabilir. Böylece hem ilgili kararlar bölge adliye mahkemesi denetiminden geçecek olduğundan tarafların mahkemeye erişimi temin edilebilir hem de sonrasında temyiz kanun yoluna başvurulması istisnaî olacağından, uyuşmazlıkların yargılama süresi çok uzamadan sonuçlanması sağlanabilir kanaatindeyiz.

4. İsviçre ve Alman Hukukundaki Düzenlemeler Kapsamında Öneriler

a. İsviçre Hukukunda Şikâyet

İsviçre hukukunda da icra ve iflâs hukukuna dair istinaf kanun yolu kapatılmış kararlar bulunmaktadır[318]. İsviçre hukukunda söz konusu kararlar aleyhine istinaf yoluna başvurulamamasının nedeni, ilgili hâllerin hızlı bir şekilde ele alınması gerekliliğidir[319] Aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak bu istisnaî hâller, seri yargılama usûlünün uygulandığı hâller ya da hacizle bağlantılı olan ve bir yargılama yapılmayan hâllerdir. Dolayısıyla mahkemede maddi bir probleme dair yargılama yapılmasını gerektirmemektedir[320]. Bu hâllerde daha çok, mahkemece hukuken tanınmış alacakların icra edilmesi ya da açıkça tanınmış veya tartışmasız olan hususların uygulanması söz konusudur[321]. Örneğin ertelemenin kaldırılmasına dair

[318] İsviçre Medenî Usûl Kanunu'nda, icra mahkemelerinin (Vollstreckungsgerichts) kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı düzenlemesi yer almaktadır (Sch ZPO Art. 309, 1, a). İlgili maddenin devamında 7 bent hâlinde sayılan hususlarda da istinafa başvurmak mümkün değildir. Aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak hususlar şunlardır: Ertelemenin kaldırılması (SchKG Art, 57d), gecikmiş itirazın kabul edilebilmesi (SchKG Art, 77), itirazın kaldırılması (SchKG Art, 80-84), takibin iptali veya takibin ertelenmesi (SchKG Art, 85), kambiyo senetlerine dayanan takibe itiraz (SchKG Art, 185), varlıklara el konulması (SchKG Art, 272-278), İcra İflas Kanunu uyarınca iflâs mahkemesinin veya konkordato mahkemesinin verdiği kararlar. 309. maddede yer alan bu hususların sınırlı sayılmış olup olmadığı konusunda öğretide tartışmalar bulunmaktadır (Bkz. Oliver M. Kunz, Urs H., Hoffman- Nowonty, Demian Stauber, **ZPO-Rechtsmittel, Berufung und Beschwerde**, Helbing Lichtenhahn Verlag Basel, 2013, Art. 309, N. 2). Çoğunlukla, bu kararların sınırlı olarak sayılmış olduğu kabul edilmektedir (Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2370).

[319] Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s. 639; Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2370.

[320] Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2370, 2372.

[321] Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2370, 2372.

Art. 57d ile borçlunun kötü niyetle takibe engel olmak istemesinin yaptırımı düzenlenmiştir ve bu husus hızlı bir şekilde ele alınmayı gerektirmektedir[322].

İsviçre hukukunda aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayan kararlara karşı, tâli bir yol olan *"Beschwerde"* (şikâyet) yoluna başvurma imkânı bulunmaktadır[323]. Dolayısıyla icra iflâs hukukuna dair aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlara karşı başvurulabilecek hukukî çare de şikâyet yoludur[324]. Aynı şekilde uyuşmazlık konusunun 10.000 CHF'nin altında kaldığı davalarda verilen kararlara karşı da istinaf kanun yoluna başvurmak mümkün olmayıp, şikâyete başvurulabilir. Şikâyet yolunun açık olması ile bu hususlarda da hukukî koruma sağlanmaktadır[325].

Hem istinaf hem de şikâyet yolunda incelemeyi yapacak olan mahkeme üst kantonal mahkemedir[326]. Şikâyet yoluna başvurulabilme sebepleri SchZPO Art. 320'de düzenlenmiştir. Bu sebepler, hukukun yanlış uygulanması ve vakıaların açıkça yanlış tespit edilmiş olmasıdır.

İsviçre hukukundaki şikâyet ve istinaf yollarının birçok benzer özelliği bulunmaktadır[327]. Örnek olarak iki yola da başvuru süresi kural olarak kararın tebliğinden itibaren 30 gündür (SchZPO Art. 321,1)[328]. İki yola da yazılı başvuru

---

[322] Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2374.

[323] Karl Spühler, Luca Technio, Dominik Infanger, **Basler Kommentar**, Schweizerische Zivilprozessordnung, 3. Auflage, Basel, 2017, s. 1888, 1892; Sutter-Somm, Hasenböhler, Leuenberger, Christoph, **ZPO Kommentar**, s. 2352; Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s.651; Steiner, **Die Beschwerde** s. 17, 30, 359; Alexander Brunner, Dominik Gasser, Ivo Schwander, **ZPO Schweizerische Zivilprozessordnung – Kommentar**, Auflage 2, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2016, s. 2357. Beschwerde her ne kadar istinaf kanun yoluna göre tâli olsa da, uygulamada oldukça fazla başvurulan bir yoldur. Örnek olarak Zürih Yüksek Mahkemesi'ne 2017 yılında medenî yargı alanında 1.049 Beschwerde başvurusu, 445 istinaf başvurusu yapılmıştır (Steiner, **Die Beschwerde** s. 17).

[324] Spühler, Technio, Infanger, **Basler Kommentar**, s. 1896; Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s. 639, 651.

[325] Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2372.

[326] Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 253. İki derece prensibinin geçerli olduğu İsviçre hukukunda, medeni yargıda hangi mahkemenin üst derece mahkemesi olarak görev yapacağını belirleme yetkisi, kantonlara verilmiştir. Üst mahkeme kural olarak kanun yolu mahkemesi olarak görev yapar ve ilgili kantonun sınırlarında faaliyet gösterir (Steiner, **Die Beschwerde** s. 20).

[327] Bu iki yolun benzerlikleri ve farklılıkları hakkında detaylı bilgi için Bkz. Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 258 vd.

[328] Bu sürenin 10 gün olarak düzenlendiği hâllere de yine Kanun'da yer verilmiştir (SchZPO Art. 314; Art. 321, 2)

yapılması gerekir ve bu başvurular gerekçelendirilmiş olmalıdır (SchZPO Art. 311,1; 321, 1). Her iki yolda da duruşma yapılmadan karar verilmesi konusunda incelemeyi yapan merciin takdir yetkisi vardır. Karar verilebilmesi için tanıkların dinlenmesinin gerekli görülmesi gibi delil toplanması gereken hâllerde ise duruşma yapılmalıdır[329]. İsviçre hukukunda ilk derece mahkemeleri kararlarına karşı asıl kanun yolu istinaf olmakla beraber, şikâyet *"küçük istinaf"* gibidir[330].

Şikâyet incelemesi ile istinaf incelemesi arasındaki temel farklardan biri, hukukun yanlış uygulanması ve mahkemenin yanlış tespitleri istinafa konu olabilirken, şikâyete ancak açıkça mahkemenin yanlış tespitte bulunmuş olmasının konu olabilmesidir[331]. Bununla bağlantılı olarak, şikâyette yapılan inceleme, istinaf incelemesine göre daha sınırlıdır[332]. Bir diğer farklılık, istinaf kanun yoluna başvurulmasının aksine, şikâyet yoluna başvurunun kararın icra edilebilirliğine engel olmamasıdır. Ancak şikâyet incelemesini yapan mahkeme icranın ertelenmesine karar verilebilir (SchZPO Art. 325).

b. Alman Hukukunda İzne Bağlı İstinaf

Alman Medenî Usûl Kanunu'nda, istinaf sınırı 600 Euro olarak düzenlenmiştir (ZPO, § 511, II/1). Ancak değeri bu sınırın altında kalan kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi için hukukumuzda mevcut olmayan bir imkân daha söz konusudur. ZPO § 511, II/1, 2 uyarınca, istinafa başvurulabilmesi için ya dava konusunun değeri 600 Euro üzerinde olacak, ya da ilk derece mahkemesi verdiği kararda istinaf yolunun açık olduğunu belirtecektir. Başka bir deyişle, dava konusunun değerinin 600 Euro'nun altında olması durumunda istinafa başvurabilmek için, hâkimin izni gerekmektedir[333].

---

[329] Uygulamada ise genellikle dosya üzerinden karar verilmektedir (Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 259).
[330] Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 262.
[331] Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 263.
[332] Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 263.
[333] Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht,** s. 843; Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 712; Ute Gottwald, "Das neue Rechtsmittelrecht im Zivilprozess und Zwangsvollstreckung", **Deutsche Gerihtsvollzieher Zeitung**, 7-8, 2002, s. 98.

ZPO, § 511'in 4. fıkrasında, ilk derece mahkemesi hâkiminin istinafa hangi hâllerde izin vereceğine dair düzenleme yer almaktadır. Bu hâller, hukukî problemin temel bir öneme sahip olması ya da hukukun gelişmesi veya içtihat birliğinin sağlanması bakımından istinaf mahkemesinin karar vermesinin önemli (gerekli) olması ve yargılamanın tarafı 600 Euro'dan fazla bir miktar bakımından aleyhe etkilemeyecek olmasıdır. Alman hukukunda, temel bir hukukî probleme dair kararlara ya da hukukun gelişmesi veya içtihat birliğinin sağlanması bakımından istinaf mahkemesinin karar vermesi gerekli olan kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasına ilk derece mahkemesi tarafından izin verilebilmektedir[334]. Böylelikle belli bir sınırın altında kalsa dahi hukuk güvenliği bakımından öneme sahip kararlar istinaf incelemesine tâbi olabilecektir[335]. İlk derece mahkemesinin verdiği bu izin kararı bağlayıcıdır[336].

Kanun yoluna başvuru imkânları bakımından değere bağlı istinaf sisteminin yanı sıra Alman hukukunda olduğu gibi izne bağlı kanun yolu sisteminin de uygulandığı sistem *"karma sistem"* olarak adlandırılmaktadır[337].

c. Alman Hukukunda Tek Hâkimle Yargılama

Alman Medeni Usûl Kanunu'nda, Alman Medenî Usûl Kanunu Hakkında Reform Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde, asliye mahkemelerinde aslî tek hâkim sistemine geçilmiştir. Tek hâkime dair düzenlemeler, ilk derece yargılaması için ZPO § 348 ve § 348a'da, istinaf aşaması için ise ZPO § 526 ve § 527'de düzenlenmiştir[338].

---

334 Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht,** s. 843; Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 511 Rn. 40-42b; **MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 511 Rn. 65; Gelbrich, **a.g.m.**, s. 18; Rühl, **a.g.m.**, s. 923.

335 Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 712; Ute Gottwald, "Das neue Rechtsmittelrecht im Zivilprozess und Zwangsvollstreckung", **Deutsche Gerihtsvollzieher Zeitung**, 7-8, 2002, s. 98.

336 Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht,** s. 843; Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 511 Rn. 40-42b; **MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 511 Rn. 65; Paulus, **a.g.e.**, s. 219; Walter Zimmermann, **Zivilprozessordnung**, 10. Auflage, Zap Verlag, Bonn, 2016, s. 864 vd.; Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 712; Gelbrich, **a.g.m.**, s. 18; Rühl, **a.g.m.**, s. 923.

337 Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 830; Akkaya, **İstinaf**, s. 118. Hukukumuzda izne bağlı istinaf sisteminin kabul edilmesinin hak arama özgürlüğünün daha etkin kullanılmasına hizmet edeceği yönündeki görüş için Bkz. Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 55; Akkaya, **İstinaf**, s. 119-120

338 **MükoZPO**/Zimmermann, ZPO § 75 Rn. 4; **BeckOK GVG**/Feldmann, GVG § 75 Rn. 3, 3a.

Asliye hukuk mahkemeleri hukuk daireleri, 3 üyeden oluşur (GVG § 75). ZPO § 348, I uyarınca hukuk daireleri, üyelerinden biri aracılığıyla, tek hâkim yoluyla karar verir. Hangi hâkimin aslî tek hâkim olarak görev yapacağı, asliye hukuk mahkemesi ve ilgili hukuk dairesinin iş dağılımı planlarına göre belirlenir[339]. Aslî tek hâkim düzenlemesi ile iç kaynakların daha verimli kullanılması ve asliye hukuk mahkemelerinin kapasitesinin artırılması amaçlanmıştır[340]. Nitekim ZPO § 348'in eski versiyonlarının yürürlükte olduğu dönemdeki uygulamalar, iç kaynakların kullanılmasının önündeki ana engelin hukuk dairelerinin dosyanın tek hâkime devredilmesindeki istekliliğinin sınırlı olması olduğunu göstermiştir[341]. Tek hâkim önünde yapılan yargılama ile prosedür hızlanmış ve dairelerin iş yükü azalmıştır[342]. Örnek olarak, 2019 yılında hukuk dairelerinde görülen 317.522 davadan 248.872'si (%78,38) tek hâkimle görülüp karara bağlanmıştır[343].

Yine aynı maddede hukuk dairesinin tek hâkimle karar veremeyeceği hâller düzenlenmiştir. Örnek olarak, henüz deneme süresinde olan[344] ve bir yıllık süre için medenî yargıya tâbi uyuşmazlıklarda mahkemece yapılan görev paylaşımında kendisine karar verme yetkisi verilmemiş bir hâkim, tek hâkim olarak karar veremez. Ayrıca §348, 2'de sayılan uyuşmazlık konularında da tek hâkimle karar verilemez. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında, tek hâkimin hukukî uyuşmazlığı hukuk dairesine sunacağı hâller düzenlenmiştir. Bu hâller: Uyuşmazlık konusunun niteliği itibariyle özel olgular ya da yasal zorluklar barındırması, hukukî konunun temel bir öneme sahip olması ve taraflarca dosyanın hukuk dairesine sunulmasının istenmesidir. Uyuşmazlık konusunun zorluklar barındırıp barındırmadığı, dosya devredilen hâkimin hukukî bilgisi ve tecrübesine bağlı olarak belirlenebilir[345].

---

339 Ingo Saenger (Hrsg), **Zivilprozessordnung (Handkommentar)**, 9. Auflage, Nomos Verlag, 2021, § 348, Rn. 1.
340 Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 348 Rn. 1; Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht**, s. 645.
341 **MükoZPO**/Stackmann, ZPO, § 348 Rn. 2-5.
342 Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 348 Rn. 1.
343 Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 348 Rn. 2. 2017 yılında ise ilk derecedeki hukuk davalarının %70'i tek hâkim ile görülüp karara bağlanmıştır (**MükoZPO**/Stackmann, ZPO, § 348 Rn. 2-5).
344 Alman medenî yargısında hâkimler, en az 3 yıl, en fazla 5 yıl süreyle deneme süresine tâbidirler (Deutsches Richtergesetz § 10, § 12).
345 **MükoZPO**/Stackmann, ZPO, § 348 Rn. 11-14.

Alman Medenî Usûl Kanunu'nun 348a maddesinde ise zorunlu olarak tek hâkimle karar verilecek hâller düzenlenmiştir. Bu madde, 348. madde kapsamında kalmayan hâllerde uygulama alanı bulur[346]. ZPO § 348a uyarınca, hukuk dairesinin kendi içinde karar alması ile üyelerden biri tek hâkim olarak görevlendirilebilir (ihtilâf ona devredilebilir). Hem 348 hem de 348a uyarınca görev yapan tek hâkim, yargılamanın başından sonuna (karar verilmesine) kadar, hukuk dairesi/yargılama mahkemesi olarak hareket eder[347].

Temel bir hukukî öneme sahip olmayan konularda, niteliği itibariyle özel olgular ya da yasal zorluklar barındırmayan uyuşmazlıklarda ve asıl meselenin hâkimler (hukuk dairesi) tarafından ana toplantıda müzakere edilmemiş olduğu ya da bir çekince, bir kısmî karar ya da bir ara kararın verilmemiş olması hâllerinde ZPO 348a, 1 uyarınca tek hâkimle karar verilmesi mümkündür. Uyuşmazlığın kapsamı, özellikle yargılama ve karar süresinin uzunluğu, uyuşmazlık konusunun değerinin yüksekliği ya da ekonomik önemi, dosyanın tek hâkime devredilmesine engel olmaz[348].

Uyuşmazlık konusu özel olarak maddî ya da hukukî zorluklara sahipse, hukukî mesele temel bir öneme sahipse ya da hukukî uyuşmazlıkla ilgili önemli bir değişiklik maddî veya hukukî zorluklara neden olursa; tek hâkim, davayı görüp görmeme konusunda bir karar vermeleri için dosyayı hukuk dairesine sunar. Hukukun gelişmesi ve içtihatların birliği için bir kanun yolu mahkemesinin kararına ihtiyaç duyuluyorsa, tek hâkimle değil, heyet hâlinde karar verilmelidir[349]. Uyuşmazlığın tek hâkim önünde ya da heyetçe görülmesine dair kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz (ZPO § 348a, 3).

ZPO § 526'da da, istinaf mahkemesinin hangi hâllerde üyelerinden birine dosyayı tek hâkim olarak devredebileceğine dair düzenleme yer almaktadır. Dosya kendisine bu kapsamda devredilen hâkim, maddenin kenar başlığında, karar veren hâkim (*Entscheidender Richter*) olarak ifade edilmiştir. Bu madde uyarınca, aleyhine

[346] Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, ZPO Kommentar, § 348a Rn. 1.
[347] Saenger, **a.g.e.**, § 348, Rn. 2.
[348] Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 348a Rn. 8.
[349] Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 348a Rn. 9; Saenger, **a.g.e.**, § 348, Rn. 6-13.

başvurulan karar tek hâkimle verilmişse, uyuşmazlık konusu maddî ya da hukukî yönden bir zorluğa sebep olmayacaksa, uyuşmazlık temel hukukî öneme sahip değilse ve davanın esasına dair sözlü argümanlar ana duruşmada dinlenmemişse (hukuk dairesi heyeti duruşma yapmamışsa), uyuşmazlık hakkında kararı tek hâkim verebilir.

Ancak uyuşmazlık konusunun özel bir maddî ya da hukukî zorluğu bulunması, hukukî meselenin temel bir öneminin olması, hukukî uyuşmazlıkla ilgili önemli bir farklılığın maddî veya hukukî zorluklara neden olması ya da taraflarca (iki tarafın birden) dosyanın hukuk dairesine sunulmasının istenmesi durumunda dava hukuk dairesine (hukuk dairesi heyetine) sunulur (ZPO § 526, 2). Bu düzenleme, § 548'deki düzenleme ile paraleldir. Ancak burada, ilk derece mahkemesindeki tek hâkimin dosyayı heyete devretmesinden farklı olarak, dosyanın heyet tarafından görülüp görülmeyeceği konusunda kararı tek hâkim değil, heyet verir[350]. Dosyanın devredilip devredilmemesi kararına karşı kanun yoluna gidilemez (ZPO § 526, 3).

Hukuk dairesi, § 526'e göre dosyayı tek hâkime devretmemişse, yalnızca kararın hazırlanması amacıyla da dosyayı tek hâkime devredebilir (§ 527). Hazırlık yapması amacıyla dosya kendisine devredilen hâkim, hazırlayıcı tek hâkim olarak ifade edilmiştir. Burada kararı heyet vermekte, ancak hazırlayıcı hâkim tarafından tahkikata dair birtakım işlemler yapılmaktadır. Dosya kendisine devredilen hazırlayıcı hâkim, uyuşmazlık konusunu, istinaf mahkemesi önünde, karara bağlanmasına yetecek ölçüde tanıtacak açıklamalarda bulunmalıdır. Bu amaçla delil toplayabilir. Başka bir ifadeyle, delil toplama yetkisi de ilgili tek hâkime devredilebilir[351]. Kural olarak hazırlayıcı tek hâkim, ZPO § 527, 3'de sayılan usulî hâllerde karar verebilir. Ancak taraflar tek hâkimin karar vermesini isterse, ZPO § 527, 3'de yer alanların dışındaki konularda da hazırlayıcı tek hâkim karar verebilir.

d. Değerlendirme

İcra ve İflâs Kanunu'nun mevcut düzenlemesi ile icra mahkemesi tarafından verilen kararların bir kısmına karşı istinaf kanun yolu kapatılmış, ancak bu kararlara

[350] Saenger, **a.g.e.**, § 526, Rn. 10.
[351] Paulus, **a.g.e.**, s. 149.

karşı başvurulabilecek başka herhangi bir hukukî çareye yer verilmemiştir. Her ne kadar kanun yararına temyiz kurumu ile ülke genelinde hukuk birliği sağlamaya yönelik olarak istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşen kararlar ele alınabilse de bu kuruma taraflar değil, ancak istisnai hâllerde Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı başvurabilmektedir. Dolayısıyla kanun yararına temyiz, yukarıda yer verdiğimiz kurumların yerini tutabilecek bir kurum değildir[352].

Hukukumuz bakımından da İsviçre hukukundaki şikâyet yoluna benzer tâli bir yol ile tarafların hak arama özgürlüğünün temini sağlanabilir mi sorusu bu noktada akla gelmektedir. Zira İsviçre hukukunda aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayan kararlar bakımından bu yol ile hukukî koruma sağlanabilmektedir. Bu kapsamda değerlendirilebilecek bir diğer kurum, izne bağlı istinaf sistemidir. Alman hukukunda, bu sistem ile temel öneme sahip uyuşmazlıklar ya da hukukun gelişimi veya içtihat birliği bakımından istinaf mahkemesinin karar vermesinin önemli olduğu hâllerde ilk derece mahkemesi istinaf kanun yoluna başvurulmasına izin verebilmektedir.

Farklı hukuk sistemlerindeki kurumların hukukumuz bakımından düzenlenmesinin yerinde olup olmayacağına dair değerlendirme yaparken kendi hukuk sistemimizi ve işleyişini bir bütün olarak ele almak gerekir. İlk olarak İsviçre hukukundaki şikâyet gibi tâli bir yol düzenlenmesinin yerinde olup olmadığı hususunda, hukukumuzda, sıklıkla kanun değişikliklerinin yapıldığı ve birçok kurum bakımından uygulamanın henüz yeknesaklaşamadığını göz önünde bulundurmak gerekir. İş yükünün yoğunluğu buna karşın hâkim sayısının azlığı, uygulamanın oldukça yavaş ilerlemesine sebep olmaktadır. Hâl böyleyken, hukukumuzda tamamen yeni bir kurumun düzenlenmesi, mevcut problemleri çözmenin aksine daha da artırıcı nitelikte olabilir.

Yeni bir kurum düzenlenmesine dair sakıncalar, izne bağlı istinaf sistemi bakımından da geçerlidir. Bunun yanı sıra izne bağlı istinaf, hâkimin takdir yetkisini kullanmasının sınırlarının net bir şekilde çizilmesinin oldukça güç olduğu bir

[352] Akkaya, **İstinaf**, s. 118-119; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 55.

kurumdur. Hukukumuzda bölge adliye mahkemelerinin kuruluşu ve fiilen göreve başlaması üzerinden henüz birkaç sene geçmiştir. Usûl kanunumuzda sık sık değişiklikler yapılmakta, istinaf kanun yoluna dair birçok hükmün sınırları bakımından öğretide ve uygulamada tartışmalar bulunmaktadır. Dolayısıyla bu nitelikte bir kurumun hukukumuz bakımından söz konusu olabilmesi için, istinaf uygulamasının Almanya'da olduğu gibi yerleşmiş olması gerektiği kanaatindeyiz. Zira birçok kavram bakımından tartışmalar bulunan hukukumuzda, *"hukuk güvenliği bakımından öneme sahip kararlar"* kavramının geniş yorumlanması ve her karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasına izin verilmesi tehlikesi söz konusu olabilir. Bu da parasal sınır ile amaçlanan, bölge adliye mahkemelerinin iş yükünün azaltılması amacının gerçekleştirilememesine yol açabilir. İzne bağlı istinaf sisteminin de uygulanmakta olduğu Alman hukukunda, istinafa ilişkin uygulama yüz yılı aşkın süredir devam etmektedir. Hukukumuzda ise istinaf uygulaması yeni olmasının yanı sıra, usûl kanununun sık sık değişmesi nedeniyle de yerleşmiş bir uygulamadan söz edilemez. Tüm bu sebeplerden dolayı hukukumuz bakımından da istinaf sistemine ilişkin uygulamanın tutarlılık gösterdiği ilerleyen dönemlerde, izne bağlı istinaf sisteminin düzenlenip düzenlenmeyeceğinin yeniden ele alınmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Son olarak bölge adliye mahkemelerinde tek hâkimle yargılama yapılması imkânını ele almak yerinde olacaktır. Bu hususta, öğretide, ara kararlardan yargılama içinde önem taşıyan ve hem tahkikatın yürütülmesini hem de kararı doğrudan etkileyen bazı ara karar türlerinin belirlenip, bu kararlara karşı gerek görülmedikçe tek hâkimle karar verilen *"acele istinaf"* şeklinde inceleme yapılarak gereksiz zaman ve masraf kaybının engellenebileceği ifade edilmiştir[353]. Yine öğretide, görev uyuşmazlıklarının yargılama süresini uzatmaması için Alman hukukunda olduğu gibi kural olarak tek hâkimle, gerek görülen hâllerde ise heyet tarafından denetim yapılan *"acele istinaf"* kanun yolunun uygulanabilmesinin önerilebileceği ifade edilmiştir[354].

[353] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2157.
[354] Ancak asıl olarak görev meselesinin ilk derece yargılamasında sona erdirilmesinin daha yerinde olacağı ifade edilmiştir. Bu hususta detaylı bilgi için bkz. Aslan, **a.g.e.**, s. 580-581.

Hukuk sistemimiz bakımından en çok aksayan yönlerden biri mahkemelerin iş yükünün fazlalığı ve buna bağlı olarak yargılamanın oldukça uzun sürmesidir. Bu da makûl sürede yargılanma ve dolayısıyla adil yargılanma haklarının ihlâli sonucunu doğurmaktadır. Yine oldukça uzun süren yargılama neticesinde hukukî koruma talep eden kişinin hakkına kavuşması gecikmekte; bu da kişilerin zarara uğramasına sebep olmakta ve hukuka duyulan güveni zedelemektedir. Hukukumuzda da üç hâkimden oluşan bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerinin tek hâkimle karar verebileceği hâllere dair bir düzenleme getirilmesi ile mevcut sorunların azaltılması amacına hizmet edilebilir kanaatindeyiz. Bu noktada, Alman hukukunda olduğu gibi somut kriterler belirlenmesi, işlerlik bakımından önem arz eder.

İcra mahkemesi kararlarının tamamına karşı istinaf kanun yolunun açılması ve Alman hukukunda olduğu gibi temel öneme sahip olmayan uyuşmazlıklarda bölge adliye mahkemesinin tek hâkimle karar verebilmesi imkânı getirilmesi ile hem icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması mümkün olmayan kararlar bakımından yaşanan tereddütler ve olumsuzlukların önüne geçilebilir hem de tüm icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yolunun açılması ile doğabilecek sakıncalar engellenebilir kanaatindeyiz. Bu yönde bir düzenleme ile hem hak arama özgürlüğünün temini hem de yargılama süresinin kısaltılması mümkün olabilir. Maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf yolundan sonra temyiz yolunun kapalı olması ile de takip ekonomisine uygun bir çözüm sağlanabilir. Zira bu hususlarda, icra mahkemesi tarafından bir karar verilmiş olsa dahi, uyuşmazlığın esası hakkında görevli mahkemede dava açılması mümkündür.

Her ne kadar hukukumuz bakımından yukarıda bahsettiğimiz Alman ve İsviçre hukukunda yer alan kurumlara benzer düzenlemeler yapılması önerilebilirse de, hukuk sistemimiz mevcut hâli ile ele alındığında, bahsigeçen kurumların hukukumuza getirilmesi ile yeni kurumlara geçiş sürecinde yaşanacak karışıklıklar söz konusu olabilecektir. Bu da amaçlananın aksine, yargılamanın süresini daha da uzatma tehlikesini beraberinde getirir. Nitekim hâkim sayısı da uygulamadaki iş yükünü kaldırabilecek sayının altındadır. Hangi kurum söz konusu olursa olsun, bir kurumun sağlıklı işleyebilmesi, uygulayıcıların hukuku uygulaması ile doğrudan ilgilidir. Tüm

bu sebeplerden ötürü, herhangi bir değişiklik yapılmadan önce, istinaf sistemimizin daha sağlıklı işleyebilmesi için bölge adliye mahkemelerinin sayısının artırılması gerektiği kanaatindeyiz.

Sonuç olarak, icra mahkemesinin kararlarına karşı konu bakımından sınırlama ile istinaf kanun yoluna başvurunun kapatılmaması, Kanun'un sistematiği bakımından aynı amaca hizmet etmek üzere bu kararlar hakkında bölge adliye mahkemesinin tek hâkimle inceleme yapıp karar verebileceği yönünde bir düzenlemeye hukukumuzda yer verilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz. Maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen icra mahkemesi kararlarının kesin olması ile de hem ilgili kararlar kanun yolu incelemesinden geçmiş olacak, hem de yargılama süresi kısaltılabilecektir. Dolayısıyla bu yönde bir düzenleme, yargılamanın hızlanması ile usûl ekonomisi ve takip ekonomisi ilkelerine ve makûl sürede yargılanma ve adil yargılanma haklarının teminine de hizmet edecektir. Ancak öncelikli olarak bölge adliye mahkemelerindeki yargılamanın hızlandırılmasına dair tedbirlerin alınmasının (bu kapsamda özellikle bölge adliye mahkemelerinin sayısının artırılmasının[355]) gerektiği kanaatindeyiz.

III. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulabilecek İcra Mahkemesi Kararları

A. Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar

Kural olarak, icra mahkemesinin şikâyet üzerine verdiği kararlara karşı istinaf yolu açıktır[356]. Bu kararlara karşı istinaf incelemesinin yapılmasında Kanun'da öngörülmüş bulunan özel hükümlere aykırı düşmediği müddetçe Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki istinafa dair genel hükümler uygulama alanı bulacaktır[357]. Bu kapsamda, sıra cetveline şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar, haczedilmezlik şikâyeti üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar gibi İcra ve İflâs Kanunu'nda aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacağı düzenlenmemiş olan

[355] Öğretide, bölge adliye mahkemelerinin en az 20 yerde kurulmasının uygun olacağı ifade edilmiştir (Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 478).

[356] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 657; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 39.

[357] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 651. Ancak İİK m. 363 hükmünde veya Kanun'un diğer maddelerinde yer alan ve kesin olduğu belirtilen icra mahkemesi kararları arasında, icra mahkemesinin şikâyet üzerine verdiği bazı kararlar da yer almaktadır, Bkz. İkinci Bölüm, II, B.

şikâyet üzerine icra mahkemesince verilen kararlara karşı Kanun'da öngörülen parasal sınırın da aşılması şartıyla, istinaf yoluna başvurulabilecektir.

İcra mahkemesinin şikâyet üzerine verdiği ve Kanun'da kesin olduğu belirtilen kararlar ise aynı takip dosyası nedeniyle, aynı taraflar arasında ve aynı konuda sonradan ileri sürülen şikâyet yönünden kesin hüküm teşkil eder[358].

İcra mahkemelerinin şikâyete dair verdiği kararlara karşı şikâyet eden veya karşı tarafın yanı sıra, ilgili mahkeme kararı ile hukukî yararı ihlâl edilen kişiler de istinaf kanun yoluna başvurabilir[359]. Şikâyet bir dava olmadığından, şikâyette aslî veya fer'i müdahillik söz konusu olmaz[360]. Bu nedenle fer'i müdahilin ilgili kararı istinafa götürüp götüremeyeceğine dair tartışmalar icra mahkemesinin şikâyet üzerine verdiği kararlar bakımından önem arz etmez.

5311 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nda yapılan değişiklik öncesindeki düzenleme uyarınca, sıraya dair şikâyetin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları, İİK m. 356. uyarınca maaş ve mallardan tazmin suretiyle yapılacak tahsilât hakkında vuku bulan şikâyetlerin ret veya kabulüne dair icra mahkemesi kararları ve takip tarihinden sonra işleyen faiz, masraf ve sair alacak kalemlerinin hesabına dair şikâyetlerin kabul veya reddine dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilmekteydi. 363. madde hükmünde sayılan bu kararlar dışındaki şikâyete ilişkin kararların ise temyizi mümkün değildi. Örnek olarak, kıymet takdirine karşı yapılan şikâyet üzerine

---

358 *"...İcra mahkemesince verilen kararlar, kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemekle birlikte, aynı takip dosyası nedeniyle, aynı taraflar arasında ve aynı konuda daha önce verilen icra mahkemesi kararları, kesinleşmek koşuluyla sonraki şikayet yönünden kesin hüküm teşkil ederler...",* 12. HD., 2015/28885 E., 2016/5707 K., 01.03.2016 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 11.11.2018.

359 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 680.

360 Yılmaz, **HMK Şerhi**, C. I, s. 1336; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 107; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 277. Şikâyete konu işlem nedeniyle hukukî yararı ihlâl edilen üçüncü kişilerin de şikâyete başvurma hakkı bulunduğundan, üçüncü kişiler fer'i müdahil değil, doğrudan şikâyet eden olarak bu hakkını kullanabilecektir (Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 7, Kn. 454, 455). *"...Somut olayda, takip dayanağı senedin tanzim tarihinin ve zorunlu unsur olmayan yetkili yerin, alacaklı tarafından anlaşmaya aykırı olarak doldurulduğu belge ile ispat edilemediğine göre, kambiyo senetlerine özgü yolla takip yapılmasında bir usulsüzlük bulunmamaktadır. O halde, mahkemece şikayetin reddi gerekirken yazılı gerekçe ile kabulü isabetsizdir (...) İcra mahkemesinde yapılan yargılamaya fer'i müdahale ile katılma mümkün olmadığından takipte taraf dahi olmayan şirketlerin fer'i müdahale taleplerinin kabulü de doğru değildir..."*, 12. HD., 2009/27914 E., 2010/9810 K., 20.04.2010 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.06.2020.

fazla mal haczedildiğine dair şikâyet üzerine verilen icra mahkemesi kararları temyiz edilememekteydi[361]. İcra mahkemelerinin tüm kararlarına karşı kanun yoluna gidilememesi, bu kararların denetlenmeden kesinleşmesi ve bundan dolayı benzer sebeplere dayanan şikâyet başvuruları üzerine birbirinden farklı kararlar verilmesi, dolayısıyla tarafların hukuka duyduğu güveni azaltacağı gerekçeleriyle eleştirilmekteydi[362]. Mevcut düzenleme ile icra mahkemesinin verdiği kararların kural olarak hepsine, dolayısıyla şikâyet üzerine verdiği kararlara karşı da istinaf yolunun açılmış olması kanaatimizce de yerindedir[363].

Kıymet takdirine ilişkin şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar da İİK m. 363 hükmü uyarınca verildiği anda kesin kararlardandır. 5311 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce de bu kararlar aleyhine temyiz yoluna başvurulamamaktaydı[364]. Uygulamada ise kötüniyetli borçlular tarafından yetkisiz icra dairesine başvurularak yetkisizlik kararı alınmakta, bu karar da temyiz edilerek satış işlemleri geciktirilmekteydi[365]. Uygulamadaki kötüye kullanımın önlenmesi amacıyla, İcra ve İflâs Kanunu'na 5092 sayılı Kanun[366] ile eklenen 128/a maddesi ile icra mahkemesinin verdiği yetkisizlik kararlarının kesin olduğu düzenlemesi eklenmişti[367].

B. İtirazın Kaldırılması Talebi Üzerine Verilen Kararlar

Kural olarak, icra mahkemesinin tüm nihaî kararlarına karşı istinaf yoluna başvurmak mümkün olduğundan, icra mahkemesinin itiraz üzerine verdiği kararlara karşı da istinaf kanun yoluna başvurmak mümkündür. İcra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebi üzerine, yapılan itirazın niteliğine göre, itirazın kesin kaldırılmasına veya itirazın geçici kaldırılmasına karar verebilir. İtirazın kaldırılmasının reddi veya kabulüne dair icra mahkemesi kararlarına karşı tek hukukî çare kanun yoluna

[361] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 72.
[362] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 658.
[363] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 658. Ayrıca Bkz. Yuk. İkinci Bölüm, II, A'da yer alan açıklamalar.
[364] Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 71; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 929; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 672; Boran Güneysu, **Kıymet Takdiri**, s. 243.
[365] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 929.
[366] 12.04.2004 T.
[367] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 927.

başvurulması değildir. Somut olaya göre, borçlu menfi tespit davası, istirdat davası veya borçtan kurtulma davası açabilir. Alacaklı da genel mahkemelerde dava açabilir.

İcra mahkemesinin itirazın kaldırılması veya itirazın kaldırılması talebinin reddi üzerine verdiği kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilmesi mümkündür[368]. Ancak elbette ki, bu kararlara karşı istinafa başvurulabilmesi için, itiraza konu takibin konusu olan alacağın miktarının, Kanun'un aradığı parasal sınırı geçmiş olması gerekir[369].

İcra ve İflâs Kanunumuzda, itiraz üzerine icra mahkemesinin vereceği kararlara karşı istinaf yoluna başvurulmasının icraya etkisine dair özel düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemelerden ilki, m. 150/a hükmünde yer almaktadır. Madde 150/a, f. 2 uyarınca, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takipte gönderilen ödeme emrine itiraz edilmesi ve itirazın kaldırılması kararı verilmesi durumunda, bu karara karşı istinaf yoluna başvurulursa, icranın geri bırakılmasına dair İİK m. 149/a kıyasen uygulanır. Bir diğer özel düzenleme İİK m. 169/a hükmünde yer almaktadır. Bu düzenlemeye göre, kambiyo senetlerine müstenid takipte borca itiraz üzerine icra mahkemesinin itirazın reddi kararı vermesi ve bu karara karşı istinaf yoluna başvurulması durumunda hiçbir icra işlemi durmaz. Ancak borçlu İİK m. 33, f.3 hükmüne göre teminat gösterirse icra işlemleri durur.

C. İhalenin Feshi Talebine Dair Kararlar

İcra mahkemesi, ihalenin feshi istemi üzerine, talebin reddi ya da kabulü yönünde karar verebilir[370]. İhalenin feshine dair icra mahkemesince verilen kararlar, Kanun'da aleyhine kanun yolu kapalı olduğu düzenlenen kararlar arasında yer almamaktadır. Bölge adliye mahkemeleri göreve başlamadan önce uygulanan hükümlere göre de taşınır ve taşınmaz mallarda ihalenin feshine veya fesih talebinin reddine dair icra mahkemesi kararları temyiz edilebilmekteydi.

---

[368] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 202; Karslı, **İcra İflas**, s. 192.
[369] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 202; Karslı, **İcra İflas**, s. 192.
[370] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 236; Boran Güneysu, **Kıymet Takdiri**, s. 274.

İcra mahkemelerinin ihalenin feshi talebinin reddine ya da ihalenin feshine dair kararlarına karşı kural olarak istinaf kanun yoluna (bölge adliye mahkemesinin vereceği karara karşı da şartları varsa temyiz kanun yoluna) başvurulabilir[371]. Ancak bu kararlara karşı kanun yoluna gidilebilmesi için, Kanun'da öngörülen parasal sınırın aşılmış olması gerekir. Bu karara karşı süresinde kanun yollarına başvurulmaması veya başvurulup da bu başvuruların reddedilmesi durumunda kararın kesinleşmesi ile ihale de kesinleşir[372].

İcra mahkemelerinin ihalenin feshi davası neticesinde verdiği kararlara karşı istinaf kanun yoluna, hukukî yararı bulunmak koşuluyla, ihalenin feshini talep eden taraf veya karşı taraf başvurabilir. İhalenin feshi şikâyet niteliğinde olduğundan, bu prosedürde aslî veya fer'i müdahillik söz konusu olmaz[373]. Bu nedenle fer'i müdahilin ilgili kararı istinafa götürüp götüremeyeceğine dair tartışmalar icra mahkemesinin ihalenin feshi talebi üzerine verdiği kararlar bakımından önem arz etmez.

İhalenin feshine ilişkin şikâyetin görevsiz veya yetkisiz icra mahkemesine yapılması durumunda icra mahkemesi evrak üzerinde inceleme yapar ve başvuru tarihinden itibaren en geç on gün içinde görevsizlik veya yetkisizlik kararı verir. İcra mahkemesinin vereceği bu görevsizlik veya yetkisizlik kararı kesindir. Bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurmak mümkün değildir. Bu düzenleme, uygulamadaki kötüniyetli borçlular tarafından yetkisiz icra dairesine başvurularak yetkisizlik kararı alınıp bu karara karşı kanun yoluna başvurarak satış işlemlerinin geciktirilmesi şeklindeki kötüye kullanımı engellemek amacıyla getirilmiştir[374].

---

[371] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 236; Boran Güneysu, **Kıymet Takdiri**, s. 277.

[372] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 240.

[373] *"…ihalenin feshi, takip hukuku içerisinde yer almakta olup şikayet niteliğindedir. Bu yönde açılmış bulunan davaya da müdahale söz konusu olamaz…",* 12. HD., 2005/12987 E. 2005/5866 T. 21.03.2005, *"…İhalenin feshi istemi bir şikayet olup, şikayete ilişkin hususlarda müdahillik kararı verilemez…",* 12. HD., 2014/15514 E., 2014/17576 K., 17.06.2014 T., Aynı yönde Bkz. 12. HD., 2014/34226 E., 2015/2915 K., 16.02.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 08.06.2020.

[374] Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 929; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 232.

D. İstihkak İddiası Üzerine ve İstihkak Davalarında Verilen Kararlar

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde, istihkak iddiası üzerine verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacağına dair bir genel düzenleme bulunmamaktadır. Kural olarak icra mahkemesinin istihkak iddiası üzerine verdiği kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir. İcra mahkemesinin istihkak davalarında verdiği kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması hususunu ele alırken bu kararları ilk olarak icra mahkemesinin istihkak iddiası üzerine verdiği, takibin devamı veya takibin ertelenmesine dair kararlar; ikinci olarak ise icra mahkemesinin istihkak davası neticesinde verdiği kararlar olmak üzere ikiye ayırarak incelemek gerekir.

İstihkak iddiasına karşı alacaklı veya borçlunun üç günlük süre içinde itiraz etmesi üzerine icra mahkemesince takibin devamına dair verilen kararlar kesindir. (İİK m. 97, f. 5). İcra mahkemesinin takibin ertelenmesine dair verdiği kararlara karşı ise, Kanun'da aksi bir düzenleme yer almadığından, istinaf yoluna başvurmak mümkündür. İcra ve İflâs Kanunu m. 97, f. 5 hükmünde 2005 yılında, 5311 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde de bu maddede, bu kararlara karşı temyiz yolunun kapalı olduğuna dair düzenleme yer almaktaydı. Takibin taliki kararlarına karşı ise temyiz kanun yoluna başvurmak mümkündü (İİK m. 363, 7)[375].

İkinci olarak istihkak davasının kabulüne dair icra mahkemesi kararlarına karşı, istinaf sınırını geçmesi durumunda, istinaf kanun yoluna başvurulabilir[376]. Bölge adliye mahkemesi, haczin kaldırılmasına ilişkin şikâyet niteliği itibariyle istihkak iddiası teşkil etmekte ise, bu iddiayı doğru vasıflandırıp buna göre tahkikat yapmalıdır[377]. İcra ve İflâs Kanunu m. 97 ve m. 99'un uygulanmasına dair şikâyet

[375] Bkz. Birinci Bölüm, IV, A, 1. b.

[376] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 203.

[377] *"...Şikayetçinin takip dosyasında borçlu sıfatının bulunmadığı, üçüncü kişi durumunda olduğu ve mahcuz araç üzerinde mülkiyet hakkı olduğunu ileri sürmek suretiyle istihkak iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu hali ile şikayetçinin başvurusu istihkak davası niteliğindedir. Bu durumda; Bölge Adliye Mahkemesi'nce, şikayetçinin haczin kaldırılması isteminin istihkak davası olarak vasıflandırılıp, noksan harcı da tamamlatılmak suretiyle yargılamanın istihkak prosedürü kapsamında sürdürülerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken; yazılı şekilde hüküm*

üzerine icra mahkemesinin vereceği kararlara karşı da istinaf kanun yoluna başvurulabilir[378].

İstihkak davasına karşı, haczi yaptıran alacaklının, geçici veya kesin aciz vesikası elinde olmasa dahi iptal davası açabilme imkânı bulunmaktadır. Bu durumda bu iptal davası da icra mahkemesinde görüleceğinden, bu dava neticesinde verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulması bakımından da İİK'nin istinafa ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

E. İhtiyatî Tedbir Niteliğindeki Kararlar

İhtiyatî tedbir kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasına dair düzenleme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341 hükmünde yer almaktadır[379]. Bu düzenlemeye göre, ihtiyatî tedbir kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi, ihtiyatî tedbir talebinin reddi veya kabulü hâli olmak üzere ikiye ayrılarak incelenebilir. Bu ihtimâllerden ilki, ihtiyatî tedbir talebinin reddedilmiş olmasıdır. İhtiyatî tedbir talebi reddedilmişse bu karara karşı HMK m. 341 hükmü uyarınca istinaf kanun yolu açıktır. İkinci ihtimal, ihtiyatî tedbir talebinin kabul edilmiş olmasıdır. İhtiyatî tedbir talebinin kabulü kararı tarafın yokluğunda verilmişse, bu karar aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi için öncelikle kararı veren mahkemede buna itiraz edilmiş olmalıdır. İhtiyatî tedbirin kaldırılması ya da değiştirilmesine dair karara karşı ise doğrudan istinaf kanun yoluna başvurulamayacaktır[380].

---

tesisi isabetsizdir…", 12. HD., 2017/8930 E., 2018/1164 K., 19.11.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.03.2020.

[378] 8. HD., 3367 E., 8051 K., 09.12.2020 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 08.05.2021.

[379] İsviçre Usûl Kanunu'nın 308. maddesine göre ihtiyatî tedbirlere dair ilk derece mahkemesi kararlarına karşı –parasal sınırı geçmek şartıyla- istinaf kanun yoluna başvurmak mümkündür (Spühler, Technio, Infanger, **Basler Kommentar**, s. 1892; Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** s. 638; Brunner, Gasser, Schwander, **ZPO Kommentar**, 2358, 2363).

[380] *"…Somut olaydaki talep, daha önce verilmiş olan ihtiyati tedbir kararın, değişen koşullara göre kaldırılması ve teminatın artırılmasına yöneliktir. HMK'nın 396. maddesi uyarınca, durum ve koşulların değiştiği sabit olursa, talep üzerine ihtiyati tedbirin değiştirilmesine veya kaldırılmasına teminat aranmaksızın karar verilebilir. Maddenin ikinci fıkrasına göre, "İtiraza ilişkin 394 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkrası, kıyas yoluyla uygulanır". HMK'nın 396/2 maddesindeki düzenlemeye göre, durum ve koşulların değişmesi sebebiyle tedbirin değiştirilmesi veya ihtiyati tedbirin kaldırılması kararına karşı, 394.maddenin sadece 3 ve 4. fıkralarına atıf yapıldığı, istinaf kanun yolunu düzenleyen 5. Fıkraya atıf yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu gerekçelerle, istinafa konu*

7251 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesinde 341. madde hükmünde, ilk derece mahkemelerinden verilen nihai kararlar ile ihtiyatî tedbir, ihtiyatî haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü hâlinde itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna gidilebileceği düzenlemesi yer almaktaydı. Bu düzenleme öğretide yüzüne karşı ihtiyatî tedbir ya da ihtiyatî haciz kararı verilen kişinin kanun yoluna başvurma hakkının olmamasının hak arama özgürlüğüne aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirilmekteydi[381]. Hatta İstanbul 14. Bölge Adliye Mahkemesi tarafından, ilgili hükmün eşitlik ilkesine aykırı olduğu ve yüzüne karşı ihtiyatî tedbir kararı verilen kişinin de istinaf kanun yoluna başvurmasının yerinde olacağı gerekçesiyle bu kişilerin istinaf başvurusunu kabul edilmesi yönünde karar dahi verilmişti[382]. 7251 sayılı Kanun ile yapılan bu değişik neticesinde yüzüne karşı aleyhine ihtiyatî tedbir kararı verilen tarafın da doğrudan istinaf kanun yoluna başvurma imkânı getirilmiştir. 7251 sayılı Kanun ile yapılan bu değişiklik, değişiklik öncesi hükümdeki taraflar arasındaki silahların eşitliğine aykırılıktan doğan sakıncayı gidermek bakımından yerindedir[383].

---

edilen ihtiyati tedbirin kaldırılması talebinin reddine dair ara kararına karşı istinaf yolunun açık olmadığı anlaşıldığından, HMK'nın 352. maddesi uyarınca dosya üzerinden yapılan ön inceleme sonucunda, caiz olmayan istinaf başvurusunun usulden reddine…", İstanbul BAM 14. HD., 2018/820 E., 2019/248 K., 21.02.2019 T., Boztaş, **İstinaf**, s. 33-34.

381 Baki Kuru, "2008 Tarihli Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı Hakkında Genel Değerlendirme", **MİHDER**, 2009/1, s. 45-46; Selçuk Öztek, Sema Taşpınar Ayvaz, Serdar Kale: "Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 20 Mart 2020 Tarihli Kanun Teklifi'ne İlişkin Bazı Açıklamalar ve Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi", TBBD 2020 (149), s. 140-141; Pekcanıtez, Atalay, Özekes: "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi"; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2500; Cenk Akil, "22.07.2020 Kabul Tarihli ve 7251 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle İstinafa İlişkin Olarak Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 12, Sayı: 45, Ocak 2021, s. 419.

382 *"…Kanun koyucunun, taraflar arasında aşırı bir eşitsizliği yaratmak istediği söylenemeyeceğinden, mevcut yasa kurallarının, hukukun genel ilkelerine uygun yorumlanarak sonuca gidilmesi gerekir. Yasal hükümlere bakıldığında, ihtiyati tedbir talebinin reddi kararının yüze karşı verilmesi hâlinde, tedbir talep edenin istinaf kanun yoluna başvurma hakkının bulunduğu tartışmasızdır. Talep edene böyle bir hak verilip, yüzüne karşı tedbir verilen karşı taraf verilmemesinin, tarafların eşitliği prensibine uymayacağı açıktır. O halde, eşitlik ilkesi gereği, yüzüne karşı ihtiyati tedbir kararı verilen tarafın da doğrudan kanun yoluna başvuru hakkının bulunduğunun kabulü gerekir. Nitekim kanun koyucu, HMK'nın 394. maddesinin gerekçesinde, tarafların eşitliği önemsenmiş ve itiraz konusunda, duruşma açılmış olup olmamasının önemli olmadığı vurgulanmıştır. Böylece, tedbir kararının verildiği duruşmada hazır bulunan tarafın ileri sürdüğü itirazlara rağmen tedbir kararı verilmiş ise, bu durumda, itiraz üzerine verilen tedbir kararı söz konusu olup, HMK'nın 341. maddesi uyarınca doğrudan istinaf kanun yolunun açılması uygun olacaktır. Bu usuli açıklamalar ışığında, istinaf talebinin incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır…"*, İstanbul BAM 14. HD., 2018/1610 E., 2018/1222 K., 01.11.2018 T. (Boztaş, **İstinaf**, s. 29-30).

383 Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 739; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 403; Ali Cem Budak, Varol Karaaslan: "7251 sayılı Kanunla Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler",

İcra mahkemesinin verdiği geçici hukukî korumaya dair kararların ihtiyatî tedbir kararı niteliğinde olup olmadığı tartışmalıdır. Kanaatimizce, icra mahkemesinin verdiği geçici hukukî koruma kararları ihtiyatî tedbir niteliğindedir ve bu kararlara karşı kanun yollarına başvurulması durumunda ihtiyatî tedbir kararlarına karşı kanun yollarına başvurulmasına dair düzenlemeler kıyasen uygulanmalıdır[384].

İhtiyatî tedbir kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasına dair İcra ve İflâs Kanunu'nda özel bir düzenleme yer almamaktadır. Bu konuda genel düzenleme Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341. maddesinde yer almaktadır. Dolayısıyla burada, niteliğine uygun düştüğü ölçüde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341 hükmünü uygulamak gerekir. Ancak icra mahkemesinin verdiği kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvururken, İcra ve İflâs Kanunu'nda aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiş olan kararlar öncelikle dikkate alınmalıdır. Zira İcra ve İflâs Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre özel kanun niteliğindedir.

Bu kapsamda İcra ve İflâs Kanunu'nun herhangi bir maddesinde, icra mahkemesinin verdiği ihtiyatî tedbir niteliğindeki kararlardan biri aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı düzenlenmişse, bu karar aleyhine kanun yoluna başvurulamaz. Örnek olarak, icra mahkemesinin İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmüne göre verdikleri icranın geri bırakılmasına ilişkin kararlar m. 363 hükmü uyarınca aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak kararlar arasında sayıldığından, bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurmak mümkün değildir[385].

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin bir kararında da icra mahkemesinin takibin ve satışın durdurulması talebinin reddine dair ara kararları aleyhine kanun yoluna başvurulurken Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri değil, İcra ve İflâs Kanunu'nun kanun yoluna başvurulmasına dair özel hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir[386]. Dolayısıyla bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasında

---

İstanbul Barosu Dergisi, C. 94, S. 5, Eylül-Ekim 2020, s. 31; Göksu, "Tasarı Taslağının Değerlendirilmesi", s. 86; Boztaş, **İstinaf**, s. 28.

384 Bkz. Birinci Bölüm, III, A, 2.

385 Kuru, **Medeni Usul El Kitabı**, s. 1316.

386 *"...İcra mahkemesince, takibin ve satışın durdurulması ile ilgili tedbir isteminin reddi yönünde verilen ara kararı, HMK.nun 389 ve müteakip maddeleri kapsamında olmayıp, İcra ve İflas*

aranacak paral sınır ve süre gibi istinaf kanun yoluna başvuru şartları bakımından öncelikle İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan özel düzenlemeler dikkate alınmalıdır. İcra ve İflâs Kanunu'nda açıkça kesin olduğu belirtilen kararlar dışındaki tüm icra mahkemesi kararlarına karşı kural olarak istinaf kanun yolu açık olduğundan, bu kararlar dışında kalan ihtiyatî tedbir kararlarına karşı HMK m. 341 hükmü düzenlemesi kapsamında istinaf kanun yoluna başvurulabilir.

Sonuç olarak icra mahkemesinden ihtiyatî tedbir niteliğinde hukukî koruma talep edilmesi ve bu talebin reddedilmesi durumunda, icra mahkemesinin ihtiyatî tedbir talebinin reddi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmak kural olarak mümkün olmalıdır. İcra mahkemesinin tarafın yokluğunda verdiği ihtiyatî tedbir kararına yapılan itiraz üzerine verdiği karara karşı da istinaf kanun yoluna başvurulabilmelidir. İcra ve İflâs Kanunu'nun icra mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacağını düzenlediği hâller ise saklıdır.

IV. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasının İcraya Etkisi

A. Genel Olarak

İlâmların icraya konulabilmesi için kural olarak kesinleşmesine gerek yoktur[387]. Aile hukuku, kişiler hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili aynî haklara ilişkin kararlar ise kesinleşmedikçe yerine getirilemez (HMK m. 350, f. 2). İcra ve İflâs

Kanununda özel olarak düzenlenmiş, takip hukukuna özgü bir karardır. Bu nedenle 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 394. maddesinin olayda uygulanma imkanı yoktur. İcra mahkemelerinin verdikleri kararların, hangilerinin temyiz edilebileceği 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 363. maddesinde tahdidi olarak sayılmıştır. İcra takibinin geçici olarak durdurulması talebinin reddi ya da kabulüne ilişkin icra mahkemesi kararlarının temyiz edilebileceğine dair anılan maddede ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda herhangi bir hüküm bulunmadığından ara kararın temyizine ilişkin temyiz dilekçesinin reddi gerekmiştir…" 12. HD., 2015/17000 E., 2015/2942 K., 24.11.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.03.2021.

[387] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 489, 612; Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye**, s. 1383; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 84; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 309; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 69; Özbek, **İlâmlı İcranın Etkinliği**, s. 786, 857; Özbek, "Kesinleşmeden İcra", s. 39; Yavaş, **Temyiz**, s. 108; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 623; Leyla Akyol Aslan, "İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararının İcranın Geri Bırakılması İçin Gösterilen Teminata Etkisi", **MİHDER**, C. 14, S. 41, 2013/3, s. 734; Tahsin Mavzer, **İlâmlı İcrada İcranın Durdurulması (İcranın Geri Bırakılması- İİK m. 36)**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021, s. 87; İsviçre hukukunda ilk derece mahkemesinin icrasını durdurmadığı kararlar ile şeklî anlamda kesinleşmeyen ama mahkeme tarafından derhâl icrasına karar verilen kararlar, icra edilebilir (SchZPO Art. 336, 1).

Kanunu'nda yer alan özel düzenleme uyarınca, sicile kayıtlı olup olmadığına ve bayrağına bakılmaksızın bütün gemilere ilişkin kararlar ve bunlarla ilgili aynî haklara ilişkin kararlar da kesinleşmedikçe icra edilemez (m. 31/a). Kesinleşmeden icraya konulamayacak bir ilâm kesinleşmeden icraya konulmak istenirse, borçlunun bu işleme karşı, ilâmlı takibin iptali için icra mahkemesinde şikâyet yoluna başvurması mümkündür[388].

İcra mahkemelerinin verdiği kararlar, kural olarak, icrası için kesinleşmesi gereken kararlardan değildir[389]. Burada söz konusu olan kesinlik, şeklî anlamda kesinliktir. İcra mahkemesi kararlarının tümünün şeklî anlamda kesinleşmeden icraya konulabileceğinin kabul edilmesi maddi bakımdan zarara sebebiyet verebilir[390]. Örnek olarak, icra mahkemesinin haczin kaldırılmasına karar vermesi üzerine bu kararın derhal uygulanması ancak sonrasında kararın kanun yolunda bozulması durumunda telafisi güç ya da imkânsız zararlar doğabilir[391]. Yine bu doğrultuda, icra memurunun sıra cetveline dair icra mahkemesi kararı kesinleştikten sonra işlem yapması gerektiğinden, şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği karar kesinleşmeden sıra cetveli düzenlenmemelidir[392]. Ayrıca istihkak davasının kabulüne dair icra mahkemesi kararlarında yer alan tazminat ve yargılama giderlerinin icraya konulabilmesi ve haczin kaldırılabilmesi, bu kararların kesinleşmesi ile mümkündür[393].

---

388 Bu sebep kamu düzeninden olup, süresiz şikâyete tâbidir (HGK, 8-2200/1223, 17.04.2015 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 07.05.2021).

389 Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 931; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 75; Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 340; Kuru, **İcra İflas**, s. 337; Muşul, **İcra İflas C. I**, s. 42; Muşul, **Şikâyet**, s. 468, 469; Muşul, **İcra İflas Esasları**, s. 19; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 157; Ercan, **İcra İflas El Kitabı**, s. 128; Özbek, "Kesinleşmeden İcra", s. 64; İyilikli, Alaçam, Daldal, **a.g.m.**, s. 209. *"...İİK. nun 363 ve sonraki maddelerinde, icra mahkemesince verilecek kararlardan temyizi kabil olanlar belirlenmiş, bunların infaz edilebilmesi için kesinleşmesi gerektiğine dair bir hükme yer verilmemiştir. Bir başka deyişle, icra mahkemesi kararlarının infazı için kesinleşmesi zorunlu bulunmamaktadır...",* 12. HD., 2011/24669 E., 2011/30913 K., 27.12.2011 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.03.2020; Aynı yönde: 12. HD., 3489/7961, 13.09.2018 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 07.05.2021.

390 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 12, Kn. 802; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 315-316.

391 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 12, Kn. 802.

392 Meriç, **Sıra Cetveli**, s. 272-273; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 12, Kn. 802, dn. 1427.

393 12. HD 21.03.2002, 4638/5698 (Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **İİK Şerhi**, s. 686, 691; Yıldırım, Deren-Yıldırım, **İcra İflas**, s. 310; Özbek, "Kesinleşmeden İcra", s. 64); Y. 12. HD., 10818/9444, 29.08.1987 T. Bu kararların gerekçesi, istihkak davaları sonucunda verilen ilâmların tespit ilâmı niteliğinde olması, tespit ilâmlarının da 12.11.1979 T. ve 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca kesinleşmeden icra edilemeyeceğidir (Uyar, "İlâmlı Takiplere Konu İlâmlar", s. 94). Ayrıca icra mahkemesi şikâyet üzerine işlemin iptali veya düzeltilmesine dair karar vermişse, bu

B. İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasının İcra Mahkemesi Kararlarının İcrasına Etkisi

Olağan kanun yollarından olan istinaf kanun yoluna başvurulması ile kanun yoluna başvurmanın hem aktarıcı hem de erteleyici etkisi ortaya çıkar[394]. Ancak hukukumuzda istinaf kanun yoluna başvurulması ile erteleyici etki tam anlamıyla ortaya çıkmaz[395]. Zira keşinleşmeden icra edilebilen kararlara karşı istinaf yoluna başvurulması durumunda hükmün şeklî anlamda kesinleşmesi ertelenir, ancak hükmün icrası durmaz[396].

Hukuk Mukameleri Kanunu m. 350 hükmü uyarınca; istinaf kanun yoluna başvurma, kararın icrasını durdurmaz[397]. İcra ve İflâs Kanunu'nun icranın geri

---

kararın icra edilebilmesi için de şeklî olarak kesinleşmesi gerekir (Özbek, "Kesinleşmeden İcra", s. 65).

394 Aktarıcı etki kanun yolu incelemesinin bir üst mahkemece yapılmasıdır. Erteleyici etki ise hükmün şeklî anlamda kesinleşmesinin engellenmesidir (Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 816; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medeni Usûl**, s. 446; Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi**, s. 9-10; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 476; Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 38; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 483; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2158; Akkaya, **İstinaf**, s. 57; Yavaş, **Temyiz**, s. 15-21; Özbek, **İlâmlı İcranın Etkinliği**, s. 785; Mustafa Serdar Özbek, "Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlamların Kesinleşmeden İcraya Konulması", **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S.1, Ocak 2016, s. 38; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 646; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 26-27; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 603-604; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 426-427). Alman hukukunda istinafa başvurmanın icraya etkisi, ZPO, § 537'de düzenlenmiştir. Alman hukukunda da hukukumuzda olduğu gibi, kanun yollarının iki etkisinden bahsedilmektedir: erteleyici etki ve aktarıcı etki (Paulus, **a.g.e.**, s. 214; **BeckOK ZPO**/Wulf ZPO § 511 Rn. 1; Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 701; Zimmermann, **a.g.e.**, s. 860). Esasa dair yeni bir karar verilebilmesi imkânı da kanun yoluna başvurmanın etkileri arasında sayılmaktadır (Rosenberg, Gottwald, Schwab, **Zivilprozessrecht,** s. 840). Avusturya hukukunda istinafa başvuru, aleyhine istinafa başvurulan kararın icrasını, istinaf incelemesi sonuçlanıncaya kadar durdurur. İsviçre Usul Kanunu § 315 uyarınca, istinafa başvurulması icrayı durduracaktır. İsviçre hukukunda, istinaf yoluna başvurulması ile erteleyici etki ortaya çıkmaktadır (Sutter-Somm, Hasenböhler, Leuenberger, **Kommentar zur SchZPO**, s. 2504). Ancak istinaf mahkemesi kararın derhal icra edilmesine izin verebilir (§ 315/2).

395 Kuru, **HMU C. V**, s.4985; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s.506; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **Medenî Usul**, s.594, 628; Akkaya, **İstinaf**, s.58; Özbek, **İlâmlı İcranın Etkinliği**, s. 702-716; Özbek, "Kesinleşmeden İcra", s. 39.

396 Özbek, **İlâmlı İcranın Etkinliği**, s. 785, 858; Özbek, "Kesinleşmeden İcra", s. 39.

397 HMK'nin, "Başvurunun icraya etkisi" kenar başlıklı 350. maddesine, Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklif'nın 33. maddesi ile 3. fıkra eklenmesi öngörülmüştü. Maddeye eklenecek fıkranın, Teklif'te öngörülen hâli şu şekilde idi: *"(3) Hüküm sonucunun tefhiminden itibaren bir hafta geçmeden hüküm konusu alacak hakkında icra takibi yapılamaz".* Madde gerekçesinde, öngörülen bu yeni düzenlemenin amacının, uygulamada hüküm sonucu tefhim edildikten hemen sonra, aleyhine hüküm verilenin, kararın gereğini kendiliğinden yerine getirmesine fırsat tanınmadan sırf vekâlet ücretine hak kazanabilmek için icra takibine geçilmesinin ve böylelikle kararda yer alan alacağı iyi niyetli bir şekilde ödemeyi düşünen taraf yönünden hakkaniyetle bağdaşmayan sonuçlar doğmasının önüne geçmek olduğu ifade

bırakılmasıyla ilgili 36. maddesi hükmü ise saklıdır. İstinafa başvurunun icraya etkisine dair bu genel düzenlemelerin yanı sıra, İcra ve İflâs Kanunu'nda da istinaf yoluna başvurmanın icraya etkisine dair farklı düzenlemeler de yer almaktadır. İcra ve İflâs Kânunu m. 363 hükmüne göre, istinaf yoluna başvurma satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz[398]. İstinaf kanun yoluna başvurulması durumunda, icranın devamı için gereken evrak icra dosyasında alıkonulur ve bunların birer örneği istinaf mahkemesine gönderilecek dosyaya konulur (İİK m. 363, f. 4, c.1). Böylece, istinaf kanun yoluna başvurulmasından sonra da satış dışındaki icra işlemlerinin devam etmesi sağlanır[399]. Satışın yapılabilmesi için ise icra mahkemesi kararının kesinleşmesi beklenir[400].

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasının icraya etkisine dair bir diğer düzenleme, istinaf dilekçesinin reddini düzenleyen İİK m. 365 hükmünde yer almaktadır. Bu düzenleme uyarınca, istinaf dilekçesinin icra mahkemesince reddedilmesi gereken hâllerde bu dilekçe icra mahkemesince reddedilmiş ancak başvuran taraf bu red kararına karşı istinaf yoluna başvurmuşsa, satış dahil hiçbir icra işlemi durmaz.

İstinaf yoluna başvurulması durumunda icra işlemlerinin durdurulabilmesi için İİK m. 36 hükmüne göre veya İİK m. 33 hükmüne göre icranın geri bırakılması da istenebilir. İcra mahkemesi kararlarına karşı İİK m. 36 hükmüne göre icranın geri bırakılması ancak istisnaî hâllerde istenebilecektir.

---

edilmişti (Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı, Madde Gerekçesi, http://www.adalet.gov.tr/Tasarilar/HMK-TASARI-duz-METINVEGEREKCELER.pdf , Erişim Tarihi: 20.06.2017). Ancak 7251 Sayılı Kanun'da bu düzenlemeye yer verilmemiştir.

398 *"...İİK'nun 363/4. maddesi uyarınca, istinaf satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz. Buna göre, takibe yönelik itiraz ve şikayetler hakkında verilen icra mahkemesi kararları kesinleşmeden satışa gidilemez. Bu husus mahkemece de re'sen dikkate alınmalıdır…",* 12. HD., 2019/14139 E., 2020/669 K., 03.02.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

399 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 94.

400 *"... şikayetçi ... vekilinin icra mahkemesine başvurusunun, kendisine TMK'nun 887 maddesi gereğince muacceliyet ihbarnamesi gönderilmediğinden bahisle takibin iptali istemine yönelik şikayet olup, bu kararın istinafı üzerine verilecek karar beklenmeden ihale yapılması, İİK'nun 363/4. maddesine aykırılık teşkil ettiğinden, dosya kapsamından anlaşılan bu durumun, mahkemece gerek istem üzerine gerek re'sen dikkate alınması gerekmektedir…",* 12. HD., 2019/14139 E., 2020/669 K., 03.02.2020 T.; Aynı yönde: 12. HD., 2020/3459 E., 2020/7229 K., 21.09.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 05.02.2021.

C. İcra ve İflâs Kanunu m. 36 Hükmü Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması

İstinaf kanun yoluna başvuran borçlu, ilâmlı icra takibini durdurabilmek için İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmü uyarınca icranın geri bırakılması yoluna başvurabilir. Bu hükme göre, icranın geri bırakılması, takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden istenebilir. 7343 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde İcra ve İflâs Kanunu'nun 36. maddesinin 1. fıkrasında *"bölge adliye mahkemesi veya Yargıtaydan"* ibaresi yer almaktaydı[401]. Bu ibare, 7343 sayılı Kanun ile *"takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden"* şeklinde değiştirilmiştir. 7343 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu m. 36'nın son fıkrasına eklenen cümle uyarınca bölge adliye mahkemesinin başvurunun esastan reddine ilişkin kararına karşı temyiz yolu açık ise temyiz yoluna başvurma süresinin dolmasına kadar icranın geri bırakılması kararının etkisi devam edecektir.

Borçlunun icranın geri bırakılması kararı alabilmesi için, hükmolunan eşya veya paranın resmî bir merciye depo edildiğini ispat etmesi ya da hükmolunan eşya veya para değerinde icra mahkemesi tarafından kabul edilecek taşınır rehni veya tahvilât veya esham veya geçerli banka kefaleti ya da taşınmaz rehni göstermesi gerekir (İİK m. 36, f. 1)[402]. Borçlunun hükmolunan para ve eşyayı karşılayacak kadar malı haczedilmiş ise bu teminatı göstermesine gerek yoktur. Buradaki teminatın amacı, alacaklı ve borçlu arasındaki menfaatlerin dengelenmesidir[403].

İcra mahkemesi kararlarına karşı kural olarak İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmü uygulanmamaktadır. Bunun nedeni, İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü

---

[401] Dolayısıyla söz konusu değişiklik öncesinde İİK m. 36 hükmüne göre icranın geri bırakılması, başvurulan kanun yolunun niteliğine göre, bölge adliye mahkemesinden veya Yargıtay'dan istenebiliyordu. İstinaf aşamasında İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmüne göre icranın geri bırakılması kararı alınabilmesi için borçlu ilk olarak icra dairesine başvurup bölge adliye mahkemesinden bir icranın geri bırakılması kararı getirene kadar kendisine süre verilmesini talep etmeliydi.

[402] Uygulamada, icranın geri bırakılması istemi ile istinaf yoluna başvurulmasında, teminat olarak, alacağın üç aylık faizi, icra harç ve masrafları ve icra vekâlet ücreti de ilamda hükmedilmiş olan meblağa ek olarak alınmaktadır (Fatih Kabadayı, "İcra Mahkemesi Kararlarının İstinaf ve Temyizinin İcra İşlemlerine Etkisi", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 94, S. 2020/3, Mayıs- Haziran 2020, s. 102).

[403] Yavaş, **Temyiz**, s. 116; Akyol Aslan, **a.g.m.**, s. 738.

uyarınca, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulmasının, satıştan başka icra işlemlerini durdurmayacak olmasıdır[404]. Örnek olarak, bir icra mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi haciz yapılabilecektir[405]. Hacizli malların satılması için ise kanun yolu incelemesinin sonuçlanması gerekecektir[406].

İcra mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurulması durumunda icranın geri bırakılması kararı verilememesinin istisnalarına dair İcra ve İflâs Kanunu'nda özel hükümler yer almaktadır[407]. İlk olarak istihkak davasında davacı tarafın davasının reddedilmesi halinde, istihkak davasının reddi hakkındaki icra mahkemesi kararına karşı kanun yoluna başvuran davacı taraf, icra dairesinden İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmü uyarınca süre talep edebilecektir (İİK m. 97, f. 14)[408]. İkinci istisna, icra mahkemesinin tahliye kararına karşı kanun yoluna başvuran kiracı borçlunun, İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmü uyarınca süre talep edebileceğine dair düzenlemedir (İİK m. 269). Üçüncü istisna ise kiralananda bulunan ve icra mahkemesinin tahliye kararını temyiz eden üçüncü kişinin, İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmü uyarınca süre talep edebileceğine dair İİK m. 276, f. 3 hükmünde yer alan düzenlemedir. Bir diğer (dördüncü) istisna, İcra ve İflâs Kanunu m. 69, f. 4 hükmünde yer almaktadır. Buna göre, itirazın geçici kaldırılması talebinin reddi kararı üzerine istinaf kanun yoluna başvuran borçlu, İcra ve İflâs Kanunu m. 36 şartlarını yerine getirmek şartıyla icra dairesinden süre isteyebilir. Bu hâllerde icra mahkemesinin verdiği kararların icrası, istinaf incelemesinin sonuna kadar ertelenebilir.

Mühlet talep edilmesi ve teminatın da yatırılması üzerine icra dairesince, icranın geri bırakılması kararı getirilmesi için bir süre verilecektir. Bu süre

---

404 Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye**, s. 1384; Mustafa Serdar Özbek, "Yeni İcra ve İflâs Kanunu İçin Önerilen Işığında İlâmlı İcrada İcranın Ertelenmesi", **Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi**, C. 5, S. 1, Ocak 2018, s. 13.

405 Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 340; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 67; Yavaş, **Temyiz**, s. 115.

406 Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 340.

407 Y. 12. HD., 2004/10876 E., 2004/14616 K., 08.06.2004 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.05.2020.

408 İİK m. 97'nin, 5311 s. K. ile değişik 14. fıkrası: *"Davanın reddi hakkındaki karara karşı istinaf veya temyiz yoluna başvuran istihkak davacısı icra dairesinden 36 ncı maddeye göre mühlet isteyebilir."*.

uygulamada 90 gün olup, bu süre içinde kararın alınamaması durumunda 30 günlük bir ek süre daha verilebilmektedir[409].

Bölge adliye mahkemesi icranın geri bırakılması başvurusunu haklı görürse, teminatın geri verilip verilmeyeceğine de karar verecektir (İİK m. 36, f. 5). Bölge adliye mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilirse, alacaklının talebi üzerine başkaca işleme gerek kalmaksızın teminata konu para alacaklıya ödenecek; mal ve haklar ise, icra dairesince paraya çevrilecektir (İİK m. 36, f. 6)[410]. Temyiz aşamasında Yargıtay'ın hükmü bozması durumunda ise teminatın iadesi hususunda karar verecek merci bozma sonrası esası inceleyecek ilk derece mahkemesidir (İİK m. 36, f. 5).

D. İcra ve İflâs Kanunu m. 33 Hükmü Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması

1. İcra ve İflâs Kânunu m. 33 Hükmü Çerçevesinde İcranın Geri Bırakılması Kararı Verilebilmesinin Şartları

Bir ilâmlı takipte icra emrini tebellüğ eden takip borçlusu, İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmündeki şartların varlığı hâlinde icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını talep edebilir. İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmünde bu talebe dair *"itiraz"* ibaresini kullanılmıştır[411]. Kanun'da "*itiraz"* ibaresi kullanılmış olmasına karşın borçlunun bu başvurusu genel haciz yoluyla takipteki itiraz kurumundan icra mahkemesine yapılması ve takibi kendiliğinden durdurmaması bakımından farklıdır[412]. Bu nedenle konuya ilişkin açıklamalarımızı yaparken, *"itiraz"* yerine *"icranın geri bırakılması talebi"* ifadesini tercih etmekteyiz.

---

[409] Kabadayı, **a.g.m.**, s. 103.

[410] Bu durumda konusu karara karşı temyiz kanun yolu açıksa, teminatın paraya çevrilmesini engellemek için Yargıtay'dan icranın geri bırakılması kararı alınması gerekecektir.

[411] "*İcra emrinin tebliği üzerine borçlu yedi gün içinde dilekçe ile icra mahkemesine başvurarak borcun zamanaşımına uğradığı veya imhal veya itfa edildiği itirazında bulunabilir…"* (İİK m. 33).

[412] Postacıoğlu, Altay, **İcra İflas**, s. 802, 803; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 942; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 176-177; Arslan, Yılmaz, Ayvaz, **İcra İflâs**, s. 390.

İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmü uyarınca icranın geri bırakılması, borcun hüküm verilmesinden sonra ancak icra emrinin tebliğinden önce zamanaşımına uğradığı veya imhâl edildiği (ertelendiği) veya itfa edildiği (ödendiği) sebeplerinden birisinin bulunduğu gerekçesine dayanarak talep edilebilir[413]. İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmüne göre icranın geri bırakılması talebi, icra emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde, dilekçe ile icra mahkemesine yapılır. İtfa, imhâl veya zamanaşımına dair geri bırakma sebebi icra emrinin tebliğinden sonraki bir dönemde ortaya çıkmışsa, icranın geri bırakılması talebi her zaman yapılabilir (İİK m. 33, f. 2).

İcra ve İflâs Kanunu m. 36 hükmü uyarınca icranın geri bırakılması, kanun yoluna başvurulmuş olması sebebine dayanırken, İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmü uyarınca geri bırakma, itfa, imhâl veya zamanaşımına uğradığı gerekçelerine dayanmaktadır[414].

İcra mahkemesinin İİK m. 33 hükmüne göre icranın geri bırakılması kararına dayanak teşkil edebilecek belgeler Kanun'da sınırlı sayılmıştır[415]. Borcun itfa veya imhal edildiğine dair yetkili mercilerce re'sen yapılmış veya usûlüne göre tasdik edilmiş veya icra dairesinde veya bir mahkeme önünde ikrar olunmuş senedin bulunması durumunda, icra geri bırakılır. İcra mahkemesi bu talep üzerine yapacağı incelemeyi duruşmalı olarak yapar[416]. İcra mahkemesi yapacağı inceleme neticesinde

---

413 İlamın zamanaşımına uğradığı, zamanaşımının kesildiği veya tatile uğradığı iddiası ise İİK m. 33/a'ya göre ileri sürülebilecektir. İcra mahkemesi burada resmî belgelere göre inceleme yapar ve icranın geri bırakılması veya icranın devamına karar verir. İcranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin alacaklıya tebliği üzerine alacaklı genel mahkemelerde dava açabilir Aksi hâlde icra mahkemesinin ilâmın zamanaşımına uğradığına dair kararı kesin hüküm teşkil edecektir. İİK m. 71'de yapılan atıf neticesinde, İİK m. 33/a, ilamsız takipler ve kambiyo senetlerine müstenid takiplerde de uygulama alanı bulmaktadır. *"...İİK 33/a maddesi uyarınca takibin geri bırakılmasına karar verilmesi halinde,takip alacaklısı İİK 33/a maddesi uyarınca takibin zamanaşımına uğramadığının tespiti için genel mahkemede dava açabileceği gibi, temel ilişkiye dayanarak alacağın tahsili için dava açabilir. İİK'nun 33/a maddesi uyarınca açılacak zamanaşımına uğramadığının tespiti davasının kabulü halinde alacaklı bu kararı icra dosyasına ibraz ederek takibin devamını sağlayabilir. Bu durumda davacının ayrıca alacağın tahsiline ilişkin ilam alma zorunluluğu bulunmamaktadır...",* İstanbul BAM, 12. HD., 2018/1088 E., 2020/222 K., 20.02.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

414 Arslan, Yılmaz, Ayvaz, **İcra İflâs**, s. 390; Özbek, "İcranın Ertelenmesi", s. 20; Akyol Aslan, **a.g.m.**, s. 734-735; Mehmet Köle, **İlamlı İcra Takibinde İcra Mahkemesi Tarafından İcranın Geri Bırakılması**, 12 Levha Yayın Evi, 2020, İstanbul, s. 71. Bu sebepler sınırlı olarak sayılmıştır (Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye**, s. 1398).

415 Kanun'da sayılan bu belgeler dışında bir belgeye dayanarak icra mahkemesinin icranın geri bırakılması kararı vermesi mümkün değildir (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 946).

416 12. HD., 30.09.2004/ 468/793; HGK 15.06.2005, 12-359-382 (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 949).

icranın geri bırakılmasına veya icranın geri bırakılması talebinin reddine karar verebilir. İcranın geri bırakılmasına karar verilmesi ile takip durur, icranın geri bırakılması talebinin reddedilmesi durumunda ise takip devam eder[417].

2. İcra Mahkemesince İcranın Geri Bırakılması İsteminin Reddedilmesi Kararına Karşı İstinaf Kanun Yoluna Başvurulmasında Aranan Teminatın Hukukî Niteliği

İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmüne dayanan icranın geri bırakılması isteminin icra mahkemesi tarafından reddedilmesi durumunda, borçlunun bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurma hakkı vardır. Ancak bu durumda borçlunun istinaf kanun yoluna başvurabilmesi için, başvuru süresi içinde alacağı karşılayacak nakit veya icra mahkemesince kabul edilecek taşınır rehin veya taşınmaz rehni veya tahvilât veya esham ya da geçerli bir banka kefaleti göstermesi şarttır (İİK m. 33, f. 3)[418]. Borçlunun borcu karşılamaya yetecek malı haczedilmiş ise bu fıkrada yazılı teminatı göstermesine gerek yoktur. Borçlu, Kanun'da aranan bu teminatı, istinaf yoluna başvuru süresi içinde göstermelidir (İİK m. 33, f. 3)[419].

---

417 Arslan, Yılmaz, Ayvaz, **İcra İflâs**, s. 391, 392; Karslı, **İcra İflas**, s. 409.

418 "*…2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 33/3.maddesinde (...) düzenlemesinde açıkça temyiz yoluna başvurulması için teminat yatırılma koşulunun düzenlendiği karar düzeltme ile ilgili bir düzenleme bulunmadığı bu nedenle Hukuk Genel Kurulunca karar düzeltme isteminin incelenebilmesi için İİK 33/3.maddesindeki teminatın aranmayacağı sonucuna oybirliğiyle varılarak…"*, HGK., 2014/1822 E., 2014/999 K. 03.12.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.03.2019; Burada aranan teminatlar, İİK'nin 36. maddesi uyarınca icranın geri bırakılması için aranan teminatlar ile aynıdır (Akyol Aslan, **a.g.m.**, s. 741).

419 İcra ve İflas Kanunu ayrıca, 149/a maddesinde ve 169/a maddesinde İİK m. 33'e atıf yapmıştır. İİK m. 149/a yarınca, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilâmlı takipte, icranın geri bırakılması istemi reddedilirse, icra mahkemesinin geri bırakılma isteminin reddine ilişkin kararına karşı istinaf yoluna başvuran borçlu veya üçüncü şahıs, takip konusu alacağın yüzde on beşi nispetinde teminat yatırmazsa satış durmayacaktır. 149/a maddesi, İİK m. 33 hükmünün 1, 2 ve 4. fıkralarına atıf yapmış, teminat bakımından ise m. 33'den ayrılmıştır. İpoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takipte icranın geri bırakılması talebi icra mahkemesince reddedilen borçlu istinafa başvurmak isterse, bir teminat yatırmasına gerek yoktur. Bu maddede öngörülen alacağın yüzde yüz on beşi oranındaki teminat, satış işlemlerinin durması için gereklidir. İİK m. 169/a uyarınca, kambiyo senetlerine müstenid haciz yoluyla takipte itirazın reddedilmesi durumunda bu karara karşı istinafa başvurulmak istenirse hiçbir icra muamelesi durmayacak, ancak İİK m. 33'deki teminatın gösterilmesi durumunda işlemler duracaktır. Yani İİK m.169/a'da öngörülen teminat da, kanun yoluna başvurma şartı değil, kanun yoluna başvurulması durumunda takip işlemlerinin durdurulması için öngörülmüş bir şarttır. *"…Borçlu takibin kesinleşmesinden önceki döneme ait ödeme itirazı ileri sürmüş olmakla; başvuru bu hali ile İİK'nın 149/a-1 maddesi göndermesiyle İİK.nun 33/1. maddesine dayalı takipten önceki döneme ilişkin itfa itirazıdır. İpoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takiplerde icranın*

İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmüne dayanan icranın geri bırakılması isteminin icra mahkemesi tarafından reddedilmesi durumunda bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi için Kanun'un teminat şartı arıyor olması, bu teminatın bir başvuru şartı olup olmadığı sorusunu beraberinde getirmiştir.

İcranın geri bırakılmasına dair 33. maddenin teminata ilişkin düzenlemeleri, 1940 tarihli ve 3890 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun ile eklenmiştir[420]. Bu Kanun'un 33. maddeye ilişkin gerekçesinde, bu maddenin getiriliş amacının, temyize başvurulması ile amaçlanan süratin kesilmesine ve borçlunun işi uzatmak ve zaman kazanmak niyeti olması durumunda bu niyetine engel olmak olduğu ifade edilmiştir[421]. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da güncel bir kararında İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmünün takip borçlusunun kötü niyetli takibe karşı kendisini koruma çarelerinden biri olduğunu ifade etmiştir[422].

Henüz istinafa dair hükümlerin uygulanmadığı bu dönemde, maddede yer alan teminat koşulunun bir temyiz şartı olup olmadığı öğretide ve Yargıtay kararlarında tartışılmıştır. Öğretide, İİK m. 33 hükmünde yer alan teminatın, ilgili icra mahkemesi kararının temyiz edilebilmesi şartı olduğu görüşü hakim olmuştur[423]. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu da 1945 tarihinde verdiği bir kararında, İİK m. 33 hükmünde yer

---

geri bırakılması için ilamlı takiplere ilişkin İİK'nun 33. maddesinin 1,2 ve 4 fıkralarına atıf yapıldığı, ancak aynı Kanunun 33.maddesinin 3. fıkrasına atıf yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takipte borçlunun icranın geri bırakılması talebinin reddi halinde İİK.nun 33/3.maddesine göre; kararı temyiz eden borçlu tarafından İİK.nun 33/3. maddesinde öngörülen teminatın yatırılmasına gerek yoktur. Bu durumda, Bölge Adliye Mahkemesince, borçlunun istinaf başvurusunun esasının incelenmesi gerekir…", 12. HD., 2017/7021 E., 2017/13968 K., 09.11.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi 22.03.2019.

420 RG, S. 4558, 11.07.1940 T., https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/4558.pdf

421 İcra ve İflâs Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Lâyihası Ve Adliye Encümeni Mazbatası, 1/297, 10.01.1940 T., s. 4, 16.

422 *"…İcra ve iflas hukuku, cebri icra takiplerinin usul hukuku niteliğindedir. İcra ve iflas hukukunun temel amacı takip yapan ve takibe katılan alacaklının takip sonucunda alacaklarına kavuşmasını sağlamak için takip borçlusunun veya üçüncü kişilerin çıkarabileceği engelleri ortadan kaldırmak, bu amaca karşılık ve onunla birlikte borçlu olduğu iddia edilerek takip edilen kişinin yani takip borçlusunun kötü niyetle yapılmış hukuka aykırı bir takibe karşı kendini korumasını sağlayacak hukuki çareleri bulmaktır. Bu amaçla düzenlenen hükümler arasında İİK'nın 33, 66, 68/3, 69/2, 71 ve 72. vs. maddeler gösterilebilir…",* HGK., 2019/732 E., 2020/8 K., 14.01.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.04.2021.

423 Berkin, **İcra Hukuku Rehberi**, s. 461; Postacıoğlu, Altay, **İcra Hukuku**, s. 815; Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 950; Kuru, **HMU C. V**, s. 4214, dn. 183; Üstündağ, **İcra Hukuku Esasları**, s. 370; Yılmaz, **Geçici Hukuki Himaye**, s. 1402; Yılmaz, **İİK Şerhi**, s. 188; Karslı, **İcra İflas**, s. 409, 416; Muşul, **İcra İflas**, s. 982; Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temy**izi, s. 86-87; Mustafa Okur, **Adlî Teminat**, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 242, 247-248, 251.

alan teminatın, icra mahkemesi kararlarının temyiz edilebilme şartı olduğu ifadelerine yer vermiştir[424]. Yargıtay'ın güncel kararlarında da, İİK m. 33 hükmünde yer alan teminat şartının bir temyiz şartı olduğu ifadelerine yer verildiği görülmektedir[425]. Buna paralel olarak, İİK m. 33 hükmüne dayanan icranın geri bırakılması isteminin icra mahkemesi tarafından reddedilmesi durumunda, borçlunun bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmasında aranan teminatın, istinafa başvuru şartı olduğu ifade edilmektedir[426]. Kanaatimizce de İİK m. 33 hükmünden, söz konusu teminatın bir başvuru şartı olarak düzenlendiği anlamı çıkmaktadır.

İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmünde yer alan teminat şartının istinaf yoluna başvuru şartı olduğunun kabul edilmesi durumunda, bu teminat yatırılmadan istinafa başvurulması hâlinde, dosya bölge adliye mahkemesine gönderilmeden, icra mahkemesi tarafından dilekçenin reddedilmesinin gerekip gerekmediği sorusu akla gelmektedir.

---

424 *"…Diğer bir deyimle 36 ncı maddede sözü geçen teminat, hükmün temyizinin şartı olmayıp icranın geri bırakılmasına karar getirmek için temyiz edene verilecek mehlin şartı olduğu halde 33 uncu maddede yazılı olan teminat, tetkik mercii kararının temyiz edilebilmesi şartı bulunduğu için (…) 33 üncü maddenin konusu, icra tetkik mercii kararının temyiz edilmesi sebebiyle icraya konan hükmün az bir zaman için icrasının durdurulması hali değildir. Bu maddede gösterilen teminat, tetkik mercii kararma karşı kanun yoluna, (temyiz yoluna) başvurulduğu takdirde Yargıtayca temyiz istidasının kabul edilmesi şartıdır",* Yargıtay Tevhidi İçtihat Genel Kurulu'nun 04.04.1945 gün ve 18 E., 7 K. sayılı kararı, (http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6066.pdf), Erişim Tarihi: 20.03.2019. Söz konusu içtihadı birleştirme kararının görüşmeleri sırasında söz alan bazı üyelerce ise, buradaki teminatın bir temyiz şartı olmadığı, alacaklının hakkını korumak için bu hükmün konulduğu görüşü ileri sürülmüştür. Aynı üyelerce, mülga usul kanununda teminatın bir temyiz şartı olarak düzenlenmiş olduğu, ancak yeni düzenlemeler ile bu eski düzenlemenin aksi bir düzenlemenin kabul edildiği, İİK m. 33'ün temyiz şartına dair bir düzenleme içermediği, teminatın ancak icranın tehiri için arandığı, amacın diğer tarafın temyize başvurulması nedeniyle uğrayacağı zararın tazmin edilmesi olduğu ifadelerine yer vermişlerdir (İBHGK, 1944/18 E., 1945/7 K., 04.04.1945 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.03.2019).

425 *"…2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 33/3.maddesinde (…) düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenleme ile; icranın geri bırakılması talebinin reddine ilişkin kararın temyiz edilebilmesi için, alacağı karşılayacak nakit veya mercice kabul edilecek taşınır rehin veya esham veya tahvilat veya taşınmaz rehni yahut muteber bir banka kefaleti gösterilmesi ya da borçlunun yeter malının haczedilmiş olması gerekmektedir. Söz konusu teminat, temyiz şartıdır…",* HGK., 2013/1540 E., 2014/574 K., 30.04.2014 T.; *"…2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 33/3.maddesinde (…) daçıkça temyiz yoluna başvurulması için teminat yatırılma koşulunun düzenlendiği karar düzeltme ile ilgili bir düzenleme bulunmadığı bu nedenle Hukuk Genel Kurulunca karar düzeltme isteminin incelenebilmesi için İİK 33/3.maddesindeki teminatın aranmayacağı sonucuna oybirliğiyle varılarak, ön sorun da bu şekilde aşılmıştır…",* HGK, 2014/1822 E., 2014/999 K., 03.12.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.03.2019.

426 Karslı, **İcra İflas**, s. 409; Okur, **a.g.e.**, s. 251, 252.

Öğretide, söz konusu teminatın istinaf kanun yoluna başvuru şartı olması nedeniyle, teminat gösterilmemesi durumunda İİK m. 365 ve HMK m. 346 hükümleri uyarınca icra mahkemesi tarafından karara karşı kanun yoluna başvurulmamış sayılması ve istinaf başvurusunun reddedilmesi gerektiği ileri sürülmüştür[427].

Öğretideki görüşe katılmakla birlikte, bu tespitin daha farklı gerekçelendirilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz. Kanaatimizce bu noktada İcra ve İflâs Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerini birlikte ele alarak bir değerlendirmede bulunmak gerekir. İcra ve İflâs Kanunu m. 365 hükmünde ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 346 hükmünde yer alan ve kararı veren mahkeme (icra mahkemesi) tarafından istinaf dilekçesinin reddedileceği düzenlenen hâller sınırlı sayılmıştır. Ancak ne İİK m. 365 hükmünde ne de HMK m. 346 hükmünde yer alan hâller arasında yatırılması gereken teminata yahut giderlere dair bir düzenleme vardır[428]. Dolayısıyla icra mahkemesi teminatın yatırılmamış olması durumunda istinaf dilekçesi bu iki hükme göre reddedilmeyecektir. Bu nedenle burada HMK m. 344 hükmünü dikkate almak gerekir. HMK m. 344 hükmün uyarınca, istinaf kanun yoluna başvuru harcı ve tebliğ giderleri de dâhil tüm giderler istinaf dilekçesi verilirken ödenir. Bu giderlerin hiç ödenmediği veya eksik ödendiği sonradan anlaşılırsa, kararı veren mahkeme bir haftalık kesin süre içinde tamamlanmasını ister, aksi hâlde başvurudan vazgeçmiş sayılır ve mahkeme başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verir[429]. Bu düzenlemeler doğrultusunda, İcra ve İflâs Kanunu m. 33 hükmünde yer alan teminat yatırılmadan istinafa başvurulması hâlinde, icra

[427] Okur, **a.g.e.**, s. 252; Köle, **a.g.e.**, s. 301, dn. 1075. Öğretide *Okur* bu görüşüne dair bir gerekçe göstermemiştir (Okur, **a.g.e.**, s. 252). *Köle* ise İİK m. 365 ve HMK m. 346 hükmünün kıyas yoluyla uygulanması ve bu nedenle ilk derece mahkemesince başvurunun reddedilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Köle, **a.g.e.**, s. 301, dn. 1075).

[428] Bu hâller İcra ve İflas Kanunu m. 365 hükmü uyarınca, istinaf başvurusunun yasal süre geçtikten sonra yapılması, istinaf yoluna başvurulmasına olanak bulunmayan bir karara ilişkin bir istinafa başvurulması, vazgeçme nedeniyle itiraz veya şikâyetin reddine ilişkin karara karşı istinafa başvurulması ya da süresi geçmiş bir şikâyete ilişkin istinafa başvurulması, İcra ve İflas Kanunu m. 346 hükmü uyarınca ise, istinaf dilekçesinin kanuni süre geçtikten sonra verilmesi veya kesin bir karara ilişkin olması hâlleridir. HMK m. 346'da ise, istinaf dilekçesinin kanuni süre geçtikten sonra verilmesi veya kesin olan bir karara ilişkin olması hâllerinde kararı veren mahkemenin istinaf dilekçesinin reddine karar vereceği düzenlenmiştir.

[429] Bu durumda verilebilecek kararlara dair detaylı açıklamalar için Bkz. Üçüncü Bölüm, I, A.

mahkemesi tarafından bir haftalık kesin süre içinde bunun tamamlanması istenmeli, tamamlanmazsa istinaf başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verilmelidir.

3. İcra ve İflâs Kanunu m. 33 Hükmünde Yer Alan Teminata Dair Düzenlemenin Değerlendirilmesi

İcra ve İflâs Kanunu'nun 33. maddesinde yer alan icranın geri bırakılmasına dair hükmün teminata ilişkin düzenlemeleri 1940 yılında Kanun'a eklenmiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nda kanun yoluna başvurmanın takibi durdurmayacağına dair bir hükmün bulunmadığı dönemde Kanun'a eklenen bu düzenlemenin amacı, borçlunun kanun yoluna başvuru ile işlemleri durdurarak süreyi uzatmasının önüne geçilmesidir[430]. İcra ve İflâs Kanunu'nun mevcut hâline göre ise borçlunun istinaf kanun yoluna başvurması, satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz (İİK m. 363, f. 4). Borçlu istinaf yoluna başvurmuş olsa dahi satışa kadar olan işlemler yapılabilecek, yalnızca hacizli malların satılması için, kanun yolu incelemesinin sonuçlanması beklenir[431]. Bu nedenle İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünün ilgili düzenlemesi, İİK m. 33'ün amaçladığı korumayı sağlamaktadır. Yine İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde, istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda, icranın devamı için gereken evrakın icra dosyasında alıkonulacağı ve bunların birer örneğinin istinaf mahkemesine gönderilecek dosyaya konulacağı düzenlemesi yer almaktadır (İİK m. 363/f.4, c. 1).

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde tarafların kötü niyetle istinaf kanun yoluna başvurarak işlemleri uzatmasının önüne geçilmesini amaçlayan bir başka kurum daha düzenlenmiştir. Bu düzenleme uyarınca işlemleri uzatmak gibi kötü niyetle istinaf kanun yoluna başvurulduğunun anlaşılması hâlinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kötüniyetle dava açılmasının sonuçlarını düzenleyen 329. madde hükümleri uygulanacaktır. Kötü niyetli taraf aleyhine yargılama giderlerinin ve diğer tarafın vekiliyle aralarında kararlaştırılan vekâlet ücretinin tamamı veya bir

[430] Karslı, **Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, s. 84; Cengiz Kulaksız, **İlamlı İcrada İcranın Geri Bırakılması**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997, s. 62; Okur, **a.g.e.**, s. 302.

[431] Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 340; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 66.

kısmının yanı sıra 500 TL ila 5.000 TL arasında disiplin para cezasına da hükmedilecektir.

Öğretide, Kanun'da yapılacak bir değişiklik hâlinde, ilgili teminatın kanun yoluna başvuru şartı olmaktan çıkarılması gerektiği görüşü ileri sürülmüştür[432]. Zira ilgili hükmün Kanun'a eklendiği tarihteki koşullardan farklı olarak günümüzde kanun yoluna başvuru takibin fiziken durmasına neden olmaz[433]. Borçlu ve alacaklı arasında kanun yoluna başvuru bakımından haklı olmayan bir fark yaratan bu hüküm eşitlik ilkesine aykırıdır ve borçlunun teminat gösterememesi durumunda kanun yoluna başvuramaması ile hak arama özgürlüğünü de ihlâl eder[434].

Kanaatimizce ise söz konusu teminat hak arama özgürlüğü ve eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmez. Zira icra mahkemesinin İİK m. 33 hükmüne göre icranın geri bırakılması kararı vermesi, ilâmlı icrada söz konusu olabilir. Elinde ilâm olan alacaklının alacağı, bir mahkeme kararı ile sabittir. Hatta Kanun'da bu nedenle borçlunun ileri sürdüğü itfa veya imhal iddialarını yetkili mercilerce re'sen yapılmış veya usûlüne göre tasdik edilmiş veya icra dairesinde veya bir mahkeme önünde ikrar olunmuş senet ile ispatlaması gerekliliği düzenlenmiştir. İcra mahkemesi bu talep üzerine yapacağı incelemeyi duruşmalı olarak yapar[435]. Dolayısıyla ilgili belgelerin yanı sıra tarafların beyanları da mahkeme önünde değerlendirilir. İcra mahkemesi duruşmalı olarak yapacağı inceleme neticesinde icranın bırakılması talebini reddederse, takip devam eder. Bu durumda borçlunun istinaf kanun yoluna başvururken teminat göstermesinin aranmaması, elinde ilâm olan ve bu ilâma karşı ileri sürülen iddialar da mahkeme önünde duruşmalı olarak değerlendirilerek reddedilen alacaklı aleyhine menfaat dengesinin bozulması neticesi doğurur. Dolayısıyla ilâmlı bir takipte icranın geri bırakılması kararı talebinin reddine dair icra mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasında aranan teminatın,

---

[432] Söz konusu teminatın bir kanun yoluna başvuru şartı olmaktan çıkarılması gerektiği yönündeki görüş için bkz. Okur, **a.g.e.**, s. 303-304.
[433] Okur, **a.g.e.**, s. 303.
[434] Okur, **a.g.e.**, s. 303-304.
[435] Y. 12. HD., 30.09.2004/ 468/793; HGK 15.06.2005, 12-359-382 (Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 949).

borçlunun kanun yoluna başvuru ile satışı durdurarak süreyi uzatmasının önüne geçilmesi amacına hizmet ettiğinden, yerinde olduğu kanaatindeyiz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSTİNAF İNCELEMESİ VE BU İNCELEME SONUNDA VERİLEBİLECEK KARARLAR

I. İstinaf Aşamasında İnceleme ve Yargılama Usûlü

A. Ön İnceleme ve Ön İnceleme Aşamasında Verilebilecek Kararlar

1. İstinaf Aşamasında Ön İnceleme

Bölge adliye mahkemeleri, istinaf başvurusu üzerine, esas hakkında incelemeye geçmeden önce bir ön inceleme yapar. İstinaf aşamasındaki ön inceleme, ilk derece mahkemelerinde yapılan ön incelemeye benzememekte, temyiz aşamasında yapılan ön incelemeye benzemektedir[1]. Zira ilk derece mahkemelerinin yaptığı ön incelemeden farklı olarak istinaf aşamasında yapılan ön incelemede kanun yoluna başvuru şartlarının yerine getirilip getirilmediği incelenir[2]. İstinaf aşamasındaki ön incelemeye dair düzenlemeyi içeren hükmün gerekçesinde, bu aşamanın, tespiti kolay bazı temel hususların eksikliğinin tespit edilerek bir an önce gerekli kararın verilebilmesi, dolayısıyla istinaf yargılamasının süratle sonuçlandırılabilmesi amacına hizmet ettiği ifade edilmiştir[3].

---

1 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 613, dn. 11; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2235; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 413; Nevzat Boztaş, "İstinafta Ön İnceleme Aşaması", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf"**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 39; Efe Dırenisa, **Medenî Yargılamada Ön İnceleme Aşaması**, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2021, s. 46.

2 İlk derece mahkemesindeki ön inceleme aşamasında ise dava şartları ve ilk itirazlar incelenir, uyuşmazlık konuları belirlenir, hazırlık işlemleri ile tarafların delillerini sunmaları ve delillerin toplanması için gereken işlemler yapılır, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği davalarda taraflar sulhe teşvik edilir (HMK m. 137, f. 1).

3 *"…Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine, dosya üzerinde yapılacak bir ön inceleme ile kolaylıkla tespit edilebilecek bazı temel hususların eksikliği halinde, davanın süratle sonuçlandırılması için, hemen gerekli kararı vermesine olanak tanınmak istenmiştir…*", Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/523),

İstinaf aşamasında ön inceleme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352. maddesi kapsamında yapılır[4]. Bu maddede, bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinin bu aşamada inceleyeceği hususlar sınırlı olarak sayılmıştır[5]. Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi ön inceleme aşamasında; incelemenin başka bir daire veya bölge adliye mahkemesi tarafından yapılmasının gerekli olup olmadığı, kararın kesin olup olmadığı, başvurunun süresi içinde yapılıp yapılmadığı, başvuru şartlarının yerine getirilip getirilmediği ve başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin gösterilip gösterilmediğini inceler. Ön inceleme aşamasında incelenen bu hususlar, istinaf başvurusunun esasına girilmesine engel olabilecek şeklî sebeplerdir[6]. Yapılan bu inceleme neticesinde ön inceleme aşamasında eksiklik görülmeyen dosyanın esastan incelenmesi aşamasına geçilir.

Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi, ön incelemeyi, dosya üzerinden yapar (HMK m. 352, f. 1). Ön inceleme görevlendirilecek bir üye tarafından veya heyet

---

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c019/tbmm22019098ss0152.pdf, Erişim Tarihi: 12.02.2017.

4 Hukukumuzda olduğu gibi, Alman hukukunda da istinaf aşamasında bir ön inceleme yapılması söz konusudur. ZPO, § 522 uyarınca, istinaf mahkemesi, re'sen, istinaf başvurusunu, istinafa başvuru şartlarını taşıyıp taşımadığı bakımından inceler. Gerekli koşulları taşımayan istinaf başvurusu reddedilir (Rosenberg, Gottwald, Schwab, **Zivilprozessrecht**, s. 844; **MüKoZPO**/Rimmelspacher ZPO § 511 Rn. 31-33; Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 733). Bunun yanı sıra, Alman Medenî Usûl Kanunu, bu aşamada, dört hâlden birinin bulunması durumunda esastan red kararı da verilebileceğini düzenlemiştir. Bu hâller, istinaf başvurusunun başarıya ulaşma şansı olmaması, hukukî meselenin temel bir önemi haiz olmaması, ilgili dava hakkında istinaf mahkemesinin bir karar vermesinin hukukun gelişmesi ve içtihat birliğinin sağlanması bakımından bir önem arz etmemesi ve duruşmada sözlü savunmanın dinlenmesinin gerekli olmamasıdır (ZPO, § 522/ II; Rosenberg, Gottwald, Schwab, **Zivilprozessrecht,** s. 857). Bu kararın verilebilmesi için Kanun, tüm üyelerin bu hususlarda aynı görüşte olmasını (oybirliğini) aramaktadır. Bu fıkrada yer alan düzenlemenin amacı, istinaf sürecini hızlandırmaktır (ZPO, § 522/ II'de yer alan düzenleme, öğretideki eleştiriler üzerine 2011 yılında değişikliğe uğramıştır. Bu düzenlemenin yürürlükten kaldırılıp kaldırılmaması hakkında tartışmalar bulunmaktadır. Bu konuda detaylı bilgi için Bkz. Udo Steiner, "Plädoyer gegen die Aufhebung von § 522 II ZPO", **Zeitschrift für Rechtspolitik**, 03/2020, s. 74-76). Avusturya hukukunda da istinaf aşamasında ön inceleme yapılması öngörülmüştür. öZPO'da ön incelemede incelenecek hususlar § 471'de sınırlı olarak sayılmıştır. Ancak istinaf başvurusu § 471/1, 2 veya 3'deki deki hususları taşımıyorsa reddedilmesi gerekmekle birlikte, § 471/4'deki hususun mevcut olmaması nedeniyle başvuru reddedilmeden önce, bir düzeltme başvurusunda (*Antrag zur Verbesserung*) bulunulursa, ancak bunun sonuçsuz kalması durumunda reddedilir.

5 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239; Albayrak, **a.g.e.**, s. 142; Çağatay Serdar Şahin, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Uyarınca İstinaf Yargılamasında Ön İnceleme Aşaması", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan**, C. 21, Özel Sayı, 2019, s. 2671.

6 Akkaya, **a.g.e.**, s. 242; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2234; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 82; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 618; Muhammet Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 93.

tarafından yapılır. Ön inceleme sonunda verilecek karar ise heyet tarafından verilir (HMK m. 352, f. 2). Ön incelemede incelenecek hususların hangi sıra ile inceleneceğine dair Kanun'da bir düzenleme yer almamaktadır. Bu inceleme yapılırken Kanun'daki sıra dikkate alınarak inceleme yapılması yerinde olacaktır. Zira Kanun'da bu hususlar, bu sıra ile yapılan inceleme neticesinde, her birinin sonrasında gelenin incelenmesine gerek kalmadan karar verilebilmesine olanak taşıyacak şekilde yer almaktadır[7].

2. Bölge Adliye Mahkemesinin Ön İnceleme Aşamasında Verebileceği Kararlar

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 352 hükmünde, ön inceleme sonunda verilecek karara ilişkin, *"...gerekli karar verilir."* ifadesine yer verilmiştir. Bu hususlar için hangi kararın verileceğini, her bir sebep bakımından ele almak gerekir[8].

Dosyanın incelenmesi, daireler arasında belirlenmiş olan iş bölümüne göre başka bir dairenin alanına giriyorsa, dosyanın doğru daireye gönderilmesi gerekir[9]. Dosyanın hangi dairenin inceleme alanına girdiği, icra mahkemesinin gerekçeli kararını verdiği tarihe göre belirlenir[10]. Bölge adliye mahkemelerinin yetkisi kesindir.

---

7 Akkaya, **a.g.e.**, s. 245-246; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239; Meraklı-Yayla, **a.g.e.**, s. 57; Tuğsavul Taşpolat, **a.g.m.**, s. 324; Albayrak, **a.g.e.**, s. 142.

8 Akkaya**, İstinaf**, s. 318; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 484; Özekes, Pekcanıtez Usûl, s. 2239; Özekes, **Kanun Yolu**, s. 3109; Tuğsavul Taşpolat, **a.g.m.**, s. 324; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 667; Boztaş, "İstinafta Ön İnceleme", s. 41-51.

9 Akkaya**, İstinaf**, s. 246, 318; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 84; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 94; Tuğsavul Taşpolat, **a.g.m.**, s. 324; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 413; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 619; Boztaş, "İstinafta Ön İnceleme", s. 42; Şahin, **a.g.m.**, s. 2673. *"...Dairemizin görev alanına giren bir uyuşmazlık bulunmadığından, Dairemizin görevsizliğine, dosyanın görevli ve İş bölümü bakımından yetkili İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi ne gönderilmesine dair karar verilmesi gerekmekle aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur(...) 1-İş bölümü yönünden Dairemizin GÖREVSİZLİĞİNE, 2-Dosyanın istinaf incelemesini yapmakla görevli İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi ne GÖNDERİLMESİNE, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 352/1 maddesi gereğince dosya üzerinde yapılan ön inceleme sonucunda oybirliği ile karar verildi…",* İstanbul BAM, 17. HD., 2020/849 E., 2020/746 K., 17.03.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020.

10 *"...dosyanın incelenmesinde; yerel mahkemenin 06/04/2017 tarihli gerekçeli kararına karşı istinaf isteminde bulunulmuş olduğu, mahkemenin bu istinafın süre yönünden reddine dair ek kararının asıl kararı incelemeye yetkili bölge adliye mahkemesince değerlendirilmesi gerektiği, zira ek kararın yerinde olmadığı kanaatiyle kaldırılmasına karar verilmesi halinde asıl karar tarihi itibariyle incelemeye yetkili yer istinaf mahkemesinin görevli olduğunun açık olduğu, bu durumda ek kararın asıl kararla bağlantısı nedeniyle Bursa Bölge Adliye Mahkemesince dosyanın incelenmesinin mümkün olmadığı, aslolanın gerekçeli karar tarihi olduğu, aksi bir düşüncenin*

Dosyanın yetkisiz bölge adliye mahkemesine gönderilmiş olması durumunda, yetkisiz bölge adliye mahkemesi, dosyanın yetkili bölge adliye mahkemesine gönderilmesine karar verilmelidir[11].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 352 hükmünde yer alan, istinaf dilekçesinin kanunî süre geçtikten sonra verilmesi veya kesin bir karara ilişkin olması hâlleri, ayrıca, HMK m. 346 uyarınca, kararı veren ilk derece mahkemesi tarafından istinaf dilekçesinin reddedeceği hâllerdendir. Bu düzenleme de göz önünde bulundurulduğunda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 352 hükmündeki düzenleme ile ilk derece mahkemesince istinaf dilekçesinin reddedilmesi gereken söz konusu hâllerde ilk derece mahkemesinin dilekçeyi reddetmemesi durumunda, bölge adliye mahkemesince gerekli kararın verilmesi amaçlandığı söylenebilir. Bu durumlarda verilmesi gereken karar, bölge adliye mahkemesince, başvurunun usûlden reddedilmesi kararıdır[12]. Uygulamada Yargıtay, bölge adliye mahkemesinin istinaf kanun yoluna başvurulamayacak bir konuda istinaf kanun yoluna başvurulmuş olması durumunda işin esasına girerek inceleme yapması yerinde olmamasına rağmen, sonuç itibariyle talep reddedilmişse, bu kararı onamaktadır[13].

---

birden fazla tarafın istinafa geldiği durumlarda birinin istinafının İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, sonraki tarihte istinafa gelen tarafın istinafının ise Bursa Bölge Adliye Mahkemesince incelenmesi gerekeceği gibi hatalı bir yoruma neden olacağı da dikkate alınarak, Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun 03/08/2017 tarih ve 703 sayılı Kararı ile 5235 sayılı Kanunun Ek Madde 1 hükmü uyarınca yargı çevremizde bulunan ilk derece mahkemelerince 05/09/2017 tarihinden itibaren verilecek kararlar hakkında istinaf incelemesinin Dairemiz tarafından yapılması gerekmekte olup, istinafa konu kararın anılan tarihten önce verildiği, dolayısıyla istinaf incelemesinin İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi tarafından yapılması gerektiği gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilmiştir…", 20. HD., 2019/6204 E., 2020/132 K., 23.01.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

[11] Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 66; Akkaya**, İstinaf**, s. 246. *Boztaş* ise, bu ihtimâlde, dava dosyasının ilk derece mahkemesine geri gönderilmesi, ilk derece mahkemesince yetkili bölge adliye mahkemesine gönderilmesi gerektiği görüşündedir (Boztaş, "İstinafta Ön İnceleme", s. 42).

[12] İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 671; Akkaya, **İstinaf**, s. 31; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 725; *"...Dava konusu uyuşmazlığın taşkın hacze ilişkin şikayet olması nedeni ile istinaf yoluna başvurulamayacak, dolayısı ile kesin kararlardan olduğundan istinaf talebinin usulden reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur…",* İstanbul BAM, 21. HD., 2018/3116 E., 2019/774 K., 12.03.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

[13] *"...Borçluların icra mahkemesine başvurusu; 22.03.2016 tarihli satış ilanının iptali ve 12.05.2016 tarihli satışın durdurulmasına ilişkin şikayet olup, bu karar yukarıda anılan yasa hükümleri uyarınca kesindir. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, İİK'nun 365/3. maddesi gereğince istinaf isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasının incelenmesi doğru değil ise de, sonuçta istem reddedildiğinden, sonucu itibariyle doğru olan Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanması gerekmiştir…",* 12. HD., 2017/8070 E., 2017/16342 K., 28.12.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

Kesin bir karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması hâlini, İİK m. 363 ve m. 365 hükümleri ile birlikte ele almak gerekir. Daha önce de ifade edildiği üzere, İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde veya Kanun'un başka maddelerinde aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak bazı icra mahkemesi kararlarına yer verilmiştir[14]. İcra mahkemesi kararının kesin olacağı bir diğer hâl, kararın ait olduğu alacak, hak veya malın değer veya miktarının Kanun'da gösterilen parasal sınırın altında kalması hâlidir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 365 hükmünde, istinaf yoluna başvurulmasına olanak bulunmayan bir karara karşı istinafa başvurulması hâlinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri gereğince ilgili başvurunun icra mahkemesince reddedileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun düzenlemesi ile paraleldir. Kesin bir ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş olması ve dosyanın bölge adliye mahkemesi önüne gelmesi durumunda, bölge adliye mahkemesi tarafından istinaf başvurusu reddedilir[15]. Burada verilecek olan red kararı başvurunun esastan red kararından farklı olup, istinaf başvurusunun reddine yöneliktir[16].

İcra ve İflâs Kanunu m. 365 hükmünün son fıkrasında, icra mahkemesince reddedilmesi gerekmesine rağmen reddedilmeyip bölge adliye mahkemesine gelen başvurunun geri çevrilmeyip, bölge adliye mahkemesince karara bağlanacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu hâlde de bölge adliye mahkemesinin red kararı

---

14 Bkz. İkinci Bölüm, III, B.

15 Akkaya, **İstinaf**, s. 247; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 690; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 414; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 94; Şahin, **a.g.m.**, s. 2675.

16 *"...Şikayetçinin icra mahkemesine başvurusu; satışın durdurulmasına ilişkin şikayet olup, bu karar yukarıda anılan yasa hükümleri uyarınca kesindir. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, 6100 sayılı HMK'nun 352. maddesi gereğince istinaf isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, 6100 sayılı HMK'nun 353/1-b-1. maddesi uyarınca istinaf başvurusunun esastan reddi doğru değil ise de, sonuçta istem reddedildiğinden, sonucu itibariyle doğru olan Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanması gerekmiştir...",* 12. HD., 2017/3671 E., 2017/8484 K., 01.06.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

vereceği açıktır[17]. Bu red kararı İcra ve İflâs Kanunu'nun m. 365, f. 3 uyarınca kesindir[18].

Başvurunun süresi içinde yapılmaması hâlinde de kesin bir karara karşı istinaf kanun yoluna gidilmesi hakkında yapılan açıklamalar geçerli olacaktır[19]. İcra ve İflâs Kanunu m. 365 hükmü uyarınca, istinaf kanun yoluna başvurma kanunî süre geçtikten sonra yapılırsa icra mahkemesi, istinaf dilekçesini reddeder. İcra mahkemesi kanunî süre geçmiş olmasına rağmen istinaf dilekçesini reddetmemiş ve dosya bölge adliye mahkemesine gitmişse, bölge adliye mahkemesindeki ön inceleme aşamasında bu hususta gerekli karar verilir. İİK m. 365 uyarınca, istinaf yoluna başvurmanın kanunî süre geçtikten sonra yapılması durumunda da istinaf dilekçesi icra mahkemesince reddedilmemişse, bölge adliye mahkemesi, bu başvuruyu geri çevirmeyip doğrudan kesin karara bağlar. Bölge adliye mahkemesinin bu durumda vereceği karar da istinaf başvurusunun reddi kararıdır[20]. Bölge adliye mahkemesinin vereceği bu karar da kesindir (İİK m. 365, f. 3).

---

17 *"...uyuşmazlık konusu değerin kesinlik sınırını geçmediği anlaşıldığından, icra mahkemesi kararına karşı istinaf yoluna başvurulamaz. Bu nedenle, Bölge Adliye Mahkemesince, İİK'nun 365/3. Maddesi uyarınca istinaf isteminin reddine kesin olarak karar verilmesi doğrudur."*, 8. HD., 2017/9426 E., 2017/12836 K., 12.10.2017 T.; Aynı yönde: 8. HD., 2017/9527 E., 2017/6782 K., 10.05.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.03.2018; *"...İİK.nun "İstinaf yoluna başvurma ve incelenmesi" başlıklı 363. maddesinin 1. fıkrasındaki kesinlik sınırı olan 8.310 TL'yi geçmediği ve kararın istinaf kanun yoluna başvurulabilecek kararlardan olmadığı anlaşıldığından, istinaf dilekçesinin esastan incelemeye geçilmeksizin İİK 363/1, HMK 346 ve 352 maddeleri gereğince usulden ve İİK 365/3 maddesi uyarınca kesin olarak reddi gerektiği kanaatine varılarak aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur...",* Sakarya BAM, 8. HD., 2018/46 E., 2019/13 K., 09.01.2019 T.; Aynı yönde Ankara BAM, 15. HD., 2019/292 E., 2019/240 K., 06.02.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020.

18 *"...İnceleme konusu karar, satışının yapılmasına ilişkin taleplerinin reddine/ertelenmesine ilişkindir. İcra mahkemesi kararlarından hangileri için istinaf yoluna başvurulabileceği özel hükümlerle ve genel olarak da İİK'nın 363. maddesinde düzenlenmiştir. Bunların dışında kalan icra mahkemesi kararları kesindir (...) Somut olayda, bölge adliye mahkemesince incelenmesi istenilen kararın bu madde de belirtilen istinaf yoluna başvurulabilecek kararlardan olmadığı kesin nitelikte bulunduğu görülmekle İİK'nın 365/3 maddesi gereğince istinaf başvuru dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiştir...",* Samsun BAM, 4. HD., 2018/2661 E., 2019/209 K., 23.01.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020.

19 Bkz. s. 220.

20 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55; Akkaya, **İstinaf**, s. 248; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 719; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 690; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 94; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 415; Şahin, **a.g.m.**, s. 2678; *"...Somut olayda, icra mahkemesi kararı istinaf yoluna başvurana 14/11/2018 tarihinde tefhim edildiği halde, istinaf dilekçesi belirli süre geçirildikten sonra, 17/01/2019 tarihinde verilip kaydettirilmiştir. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, İİK'nun 365/1-son maddesi gereğince borçlunun istinaf isteminin süre aşımından reddine karar verilmesi gerekirken, borçlunun istinaf*

İcra ve İflâs Kanunu m. 365'de ayrıca, vazgeçme nedeniyle itiraz veya şikâyetin reddine yahut süresi geçmiş bir şikâyete ilişkin kararlara dair istinaf başvurusunun da icra mahkemesince reddedilmesi gerektiği; ancak istinaf dilekçesi icra mahkemesince reddedilmemişse, bölge adliye mahkemesince bu başvurunun doğrudan kesin karara bağlanacağı düzenlemesi yer almaktadır. Bu durumlarda da bölge adliye mahkemesince verilmesi gereken karar, istinaf başvurusunun reddi kararıdır[21].

Başvuru şartlarının yerine getirilmemesi durumunda, her bir başvuru şartı bakımından gereken kararın verilmesi söz konusu olacaktır[22]. Kural olarak bu durumda da verilmesi gereken karar başvurunun reddi kararıdır[23]. Dosyada eksiklikler bulunup bulunmadığı da bu kapsamda incelenebilir. Uygulamada dosyada ilk derece mahkemesince tamamlanmış olması gereken bazı eksiklikler bulunması durumunda dosya, bu eksikliklerin tamamlanması ve sonra bölge adliye mahkemesine gönderilmesi için ilk derece mahkemesine geri gönderilmektedir[24].

---

başvurusunun kabulü ile işin esasının incelenerek HMK'nun 353/1-b-2 maddesi gereğince Akçakoca İcra Mahkemesinin 14/11/2018 tarih ve 2017/81 Esas - 2018/53 Karar sayılı ilamının kaldırılmasına ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulması gerekmiştir…", 12. HD., 2019/7550 E., 2019/10813 K., 20.06.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 22.04.2020.

21 *"…İİK'nun 365/1 maddesine göre; vazgeçme nedeniyle itirazın veya şikayetin reddine yahut süresi geçmiş bir şikayete ilişkin karara karşı istinaf yoluna başvurulursa icra mahkemesinin bu istemi reddetmesi gerekir. Bu yasanın emredici hükmüdür. Bu hükme rağmen icra mahkemesi istemi reddetmezse Bölge Adliye Mahkemesi, İİK'nun 365/3 maddesine göre bu başvuruyu geri çevirmeyip kesin olarak istinaf istemini reddetmek zorundadır. Şikayet niteliğinde ihalenin feshi talebinin süreden reddi kararı hakkında, yukarıda belirtilen yasal düzenlemelere göre, istinaf yoluna başvurulamayacağından ve istinaf dilekçesinin reddi gerektiğinden Hukuk Muhakemeleri Yasasının 346., 352. ve İcra ve İflas Yasasının 365. maddeleri gereğince istinaf dilekçesinin reddine karar vermek gerektiği anlaşılmıştır…",* Antalya BAM, 12. HD., 2018/1664 E., 2019/118 K., 21.01.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020.

22 Başvuru şartlarının yerine getirilmiş olup olmadığı incelenirken, istinafa başvuru için gerekli olan tüm şartların dikkate alınması gerekecektir (Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2237; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 667). İcra mahkemesi kararlarına karşı istinafa başvuru şartları belirlenirken, İcra ve İflas Kanunu'nda özel hüküm bulunan hâllerde bu hükümler dikkate alınacaktır. Bu kapsamda, icranın geri bırakılması talebi reddedilen borçlunun bu red kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurması hâlinde göstermesi gereken teminatın yatırılıp yatırılmadığı da bu aşamada incelenecektir (Bkz. İkinci Bölüm, IV, C).

23 Akkaya**, İstinaf**, s. 248; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239.

24 *"…Sağlıklı bir istinaf incelemesi yapılabilmesi dava ile ilgili tüm belgelerin dosyada bulunması ve gerekli istinaf başvurusu koşullarının tam olarak yerine getirilmesi suretiyle mümkündür. İstinaf istemine konu dosyada bir kısım eksiklikler bulunması nedeniyle bu haliyle dosya üzerinde esastan inceleme yapılması olanaklı değildir. (…) Yukarıda açıklanan nedenlerle;1-Davacı vekilinin sunmuş olduğu istinaf dilekçesinin davalıya tebliğ edildiğine ilişkin herhangi bir tebligat mazbata parçasına dosya içerisinde rastlanılmadığından, istinaf dilekçesinin davalıya tebliğ edilip*

İstinaf kanun yoluna başvurulurken harç ve giderlerin eksik yatırılmış olması hâlinde ise ikili bir ayrıma gitmek gerekir. Harç ve giderler eksik olmasına rağmen ilk derece mahkemesi HMK m. 344 hükmü uyarınca bir haftalık kesin süre içerisinde tamamlanması bildirimi yapmadan, dosya hataen bölge adliye mahkemesine gönderilmişse, bölge adliye mahkemesince bu eksikliğin tamamlanması ve tamamlanmazsa başvurudan vazgeçilmiş sayılacağı hususu ihtar edilerek, tarafa bir haftalık kesin süre verilmelidir[25]. Uygulamada ilk derece mahkemesince bu ihtarın yapılması için dosya geri gönderilmektedir[26]. İlk derece mahkemesince ihtar yapılmış olmasına rağmen eksik giderler ve harcın tamamlanmaması ve bu ilk derece mahkemesi kararına karşı istinafa gidilmesi hâlinde ise, ön inceleme aşamasında bölge adliye mahkemesinin, başvuru şartlarının tamamlanmamasından dolayı, istinaf başvurusunun yapılmamış sayılması kararı vermesi uygun olacaktır[27]. Başvurunun

---

edilmediğinin araştırılması, tebliğ edilmiş ise tebligat parçalarının dosya arasına konulması, tebliğ edilmemiş ise, Tebligat Kanunu' nun ilgili hükümleri uyarınca istinaf dilekçesinin usulünce davalıya tebliği, yasal sürenin beklenilmesi, tebliğ sonrası bu süre içerisinde istinaf dilekçesi sunulması halinde dilekçenin karşı tarafa tebliği ile cevap sürelerinin beklenilmesi, 2-Davalı banka tarafından Av. K1'e verilmiş ve süresi itibariyle geçerli vekaletnamenin temini, Anılan eksiklikler tamamlandıktan ve dizi pusulasına bağlandıktan sonra yeniden istinaf incelemesi yapılmak üzere gönderilmesi için dosyanın GERİ ÇEVRİLMESİNE…", Erzurum BAM, 3. HD., E. 2019/265 K. 2019/163 T. 7.2.2019, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.04.2020.

25 Akkaya, **İstinaf**, s. 249; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239-2240; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 95; Tuğrul Taşpolat, **a.g.m.**, 326.

26 *"…dosya üzerinden yapılan ön inceleme sonucunda; davalı vekili tarafından istinaf kanun yoluna başvurulurken yatırılması gereken istinaf karar harcı ve istinaf başvuru harcının hiç yatırılmadığı anlaşılmıştır. (…) yatırılmayan toplam 165,70-TL harcın yatırılması için davalı vekiline muhtıra çıkarılarak HMK' nın 344. maddesi uyarınca işlem yapılması, harcın yatırılmaması halinde bu davalı yönünden istinaf talebinin reddine ilişkin karar yazılarak yasal süre sonunda Dairemize gönderilmesi, Anılan eksiklik tamamlandıktan ve dizi pusulasına bağlandıktan sonra yeniden istinaf incelemesi yapılmak üzere gönderilmesi için dosyanın GERİ ÇEVRİLMESİNE..",* Erzurum BAM, 3. HD., E. 2018/2880 K. 2019/77 T. 21.1.2019; Bkz. aynı yönde: Erzurum BAM, 3. HD., E. 2019/121 K. 2019/111 T. 1.2.2019; Erzurum BAM, 3. HD., E. 2018/721 K. 2019/846 T. 29.4.2019, Ankara BAM 6. HD., 2018/4909 E., 2019/80 K., 15.01.2019 T., Ankara BAM 6. HD., 2019/766 E., 2019/426 K., 05.03.2019 T., İstanbul BAM, 16. HD., 2019/1837 E., 2019/1647 K., 06.09.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.04.2020; *"…Davacı vekilinin usulüne uygun istinaf yolu incelenmesi isteminin hatalı gerekçe ile hüküm kısmında davacı temyizine ilişkin sonucu da belirtilmeksizin reddi hatalıdır. Yasal süresi içerisinde istinaf yoluna başvurulmasına karşın harcın hiç ödenmediği veya eksik ödenmiş olduğu sonradan anlaşılırsa, dosya kararı veren mahkemeye gönderilerek bu mahkeme tarafından verilecek bir haftalık kesin süre içinde harcın tamamlanması, aksi hâlde başvurudan vazgeçmiş sayılacağı hususu başvurana yazılı olarak bildirilir. Verilen kesin süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, mahkemece başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verilmelidir…"*, 9. HD. E. 2017/245, K. 2017/580, T. 24.1.2017, **Kazancı**, Erişim Tarihi: 03.04.2019.

27 Akkaya, **İstinaf**, s. 249, 319; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239-2240; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 685; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 95.
"…davalının 102,98 TL istinaf nispi karar harcı yatırması gerekirken maktu harç yatırdığı, ilk derece mahkemesince harcın tamamlanması hususunda davalıya muhtıra çıkarıldığı ve gönderilen

yapılmamış sayılması kararı ile istinafa başvurmanın maddi ve usûl hukukuna dair tüm sonuçları ortadan kalkar[28]. Bu durumda ilk derece mahkemesi kararı, istinaf edilmeden kesinleşmiş olur. Dosyanın ilk derece mahkemesine harçların tamamlanması için geri gönderilmesine rağmen ilk derece mahkemesinden kaynaklanan bir sebeple harcın durumunda ise dosyanın ikinci kez geri çevrilmesine karar verilmektedir[29].

İstinaf dilekçesinde başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin hiç gösterilmemesi hâlinde ise istinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasıyla başvurulan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıyorsa, kamu düzenine aykırılık bakımından esas incelemesi yapılması mümkündür[30]. Bu nedenle, başvuru sebep ve gerekçelerinin gösterilmemesi durumunda dahi, asgari olarak bulunması gereken unsurlar dilekçede mevcutsa, kamu düzenine aykırılığın mevcut olup olmadığının tespiti için esas

muhtıranın usulüne uygun tebliğine rağmen harcın tamamlanmadığı anlaşılmıştır. Davalıya gönderilen muhtıraya rağmen harç tamamlanmadığından HMK m. 344 uyarınca ve HMK m.352 uyarınca istinaf başvuru şartları yerine getirilmediğinden istinaf başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar vermek gerekmiş…" İstanbul BAM, 18. HD., E. 2019/54 K. 2019/162 T. 31.1.2019, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.04.2020.

28 Akkaya**, İstinaf**, s. 249.

29 *"…tarafça ödenmemiş olan toplam 134,00 TL istinaf karar harcı ile istinaf kanun yoluna başvurma harcının tamamlanması, mümkün olmazsa aynı düzenlemede gösterilen prosedürün yürütülmesi, sonrasında dosyanın istinaf incelemesi yapılmak üzere gönderilmesi için dosyanın mahalline geri çevrilmesine karar verildiği, ancak mahkemece davacı taraftan alınması gereken istinaf harçlarının alınmadığı, davalı taraftan ikinci defa istinaf harcı alınarak dosyanın iade edildiği, geri çevirme gereğinin yerine getirilmediği anlaşıldığından, dosyanın mahalline 2. kez geri çevrilmesine dair aşağıdaki şekilde karar verilmesi gerekmiştir. (…) Gecikmeye meydan verilmemesi bakımından, mahkemece bu kez gereken özen gösterilerek; davacı idareden alınmamış olan toplam 134,00 TL istinaf karar harcı ile istinaf kanun yoluna başvurma harcının ikmalinin sağlanması, mümkün olmadığı takdirde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 344. maddesinde gösterilen prosedürün izlenmesi, ondan sonra istinaf incelemesi yapılmak üzere Dairemize gönderilmesi için dosyanın MAHALLİNE 2. KEZ GERİ ÇEVRİLMESİNE, Dair 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352/1 maddesi uyarınca dosya üzerinden yapılan inceleme sonunda 12/02/2019 tarihinde oy birliği ile kesin olarak karar verildi…"* Ankara BAM, 14. HD., 2018/2847, 2019/307 K., 12.02.2019 T.*,* **Lexpera**, Erişim Tarihi: 01.04.2020.

30 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2237; Özekes, **Kanun Yolu**, s. 3110; Meraklı-Yayla, **a.g.e.**, s. 59; Tuğrul Taşpolat, **a.g.m.**, 328. Alman hukukunda, istinaf sebepleri dilekçede gösterilmemişse, istinaf başvurusu reddedilir (ZPO, § 522). Avusturya hukukunda ise, istinaf sebeplerinin gösterilmemiş veya yeterli derecede gösterilmemiş olması durumunda istinaf mahkemesince ilgili tarafa bir süre verilir, verilen bu süre içinde eksiklik tamamlanmazsa, istinaf başvurusu reddedilir (öZPO, § 471, § 474).

incelemesine geçilmesi gerekecektir[31]. Kamu düzenine aykırılık tespit edilirse, başvurunun reddi yönünde karar verilecektir[32].

Öğretide, istinaf sebeplerinin hiç bildirilmemesi ve gerekçelerin de gösterilmemesi hâlinde, başvurunun ön inceleme aşamasında kabul edilmemesi; sebep bildirilmiş ve gerekçe gösterilmiş ise ancak o zaman kamu düzeni bakımından bir inceleme yapılmasının istinafın niteliğine daha uygun olacağı ifade edilmiştir[33]. Ancak Kanun'un düzenlemesi karşısında, istinaf sebepleri gösterilmemiş olsa dahi, ön inceleme aşamasında talebin reddine karar verilemeyecek, kamu düzeni kapsamında inceleme yapılabilmesi için tahkikat aşamasına geçilecektir[34]. Bu durum ise, bölge adliye mahkemelerinin iş yükünü artıracak ve yargılamanın uzamasına sebep olacaktır[35].

Her ne kadar başvuru sebepleri ve gerekçesinin hiç gösterilmemiş olması hâli HMK m. 352 hükmünde ön inceleme aşamasında incelenecek hususlar arasında sayılmışsa da, bölge adliye mahkemelerinin kamu düzeninden inceleme yapacak olması nedeniyle, bu durumda başvurunun ön inceleme aşamasında reddedilmesine karar verilmemektedir[36]. Bu durumda bölge adliye mahkemesince kamu düzenine

---

31 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2237; Akkaya, **İstinaf**, s. 250, 252; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 690; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 415; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 720, Namlı, "İş Uyuşmazlıkları ve İstinaf", s. 135.

32 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2239; Akkaya, **İstinaf**, s. 318.

33 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2237, 2238; Akkaya, **İstinaf**, s. 217, 251; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 415; Öztek, **İstinaf ve Temyiz**, s. 312-314.

34 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2237, 2238; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 619; Akkaya, **İstinaf**, s. 251, 252.

35 Akkaya, **İstinaf**, s. 251.

36 *"...Somut olayda, icra mahkemesince verilen kararın taraflara 21.04.2017 tarihli celsede tefhim edildiği,borçluların İİK'nın 363. maddesi uyarınca süresi içinde, yani 27.04.2017 günü, HMK'nın 342/3. maddesine uygun olacak şekilde istinaf dilekçesini (süre tutum) verdiği halde, istinaf sebeplerinin süre tutum dilekçesinde belirtilmediği, gerekçeli kararın 20/06/2017 tarihinde davacılara tebliğ edildiği, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren yasal 10 günlük süre içerisinde istinaf sebeplerini belirtir dilekçe verilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Bölge Adliye Mahkemesince yapılacak iş, HMK'nın 342/3.maddesinde belirtildiği üzere, istinaf dilekçesini reddetmeden, HMK'nın 355. maddesi uyarınca kamu düzeni ile sınırlı inceleme yapmaktır. Şayet, incelenen mahkeme kararında kamu düzenine aykırılık tespit edilmez ise, işin esasına dair inceleme yapılmış olacağından, HMK'nın 353/1-b-1 maddesi gereği, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekecektir…"*, 12. HD., 2018/1688 E., 2019/9792 K., 10.06.2019 T.; *"...İstinaf yoluyla incelenen mahkeme kararında, kamu düzenine aykırılık denetimi yönünden; işin esasına dair inceleme de yapılmış olacağından, HMK'nun 353/1-b-1. maddesi gereği, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekecektir…",* 12. HD., 2018/11290 E., 2018/12485 K. 29.11.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.05.2020.

aykırılık tespi edilmemesi durumunda başvurunun reddi kararı verilir[37]. Bölge adliye mahkemelerinin kamu düzenine dair inceleme yaptığı hâllerde esas bakımından bir inceleme yapılmış olacağından, usûlden red kararı vermesi yerinde olmayıp, esastan red kararı vermesi yerinde olacaktır[38].

B. İstinaf Aşamasında Esas İncelemesi

1. Esas İncelemesinin Kapsamı

a. Genel Olarak

Bölge adliye mahkemesince yapılacak ön inceleme neticesinde dosyada bir eksiklik bulunmadığı anlaşılırsa, esas incelemesine geçilir (HMK m. 352, f. 3). Esas incelemesine geçilmesine dair bölge adliye mahkemesi kararı ara karar niteliğindedir.

---

[37] *"...HMK, istinaf sebepleri ve gerekçelerinin istinaf dilekçesinde hiç gösterilmemiş olmasını, istinaf başvurusuna ilişkin usule aykırılık olarak kabul etmiş, bu nedenle hiçbir istinaf sebep ve gerekçesi içermeyen dilekçeler, ilk derece mahkemesi yargılaması ve bu yargılama neticesinde verilen kararda kamu düzenine aykırılık olmayan hallerde ön inceleme aşamasında reddedileceği öngörülmüştür..."*, Gaziantep BAM, 11. HD., 2017/178 E., 2017/180 K., 17.03.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018.

[38] *"...istinaf yoluyla incelenen mahkeme kararında kamu düzenine aykırılık denetimi yönünden; işin esasına dair inceleme yapılmış olacağından, HMK'nun 353/1-b-1. maddesi gereği, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekecektir. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, süresinde istinaf (süre tutum) dilekçesi verildiği halde, incelenen ilk derece mahkemesi kararında kamu düzenine aykırılık bulunmadığı tespit edildiğine göre, HMK'nın 353/1-b-1. maddesi gereğince, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekirken, HMK'nın 352. maddesi gereği usulden reddine karar verilmesi isabetsizdir..."*, 12. HD., 2017/8347 E., 2018/11833 K., 20.11.2018 T.; Aynı yönde: 12. HD., 2017/6238 E., 2018/11555 K., 15.11.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.05.2020; *"...Somut olayda, icra mahkemesince verilen kararın, borçlu vekiline 11.07.2017 tarihli duruşmada tefhim edildiği, borçlu vekilinin İİK'nun 363. maddesi uyarınca süresi içinde (yani 17.07.2017 günü), HMK'nun 342/3. maddesine uygun olacak şekilde istinaf süre tutum dilekçesini verdiği, borçlu vekilinin, ilk derece mahkemesinin gerekçeli kararı 23.08.2017 tarihinde tebliğ edildiği halde, istinaf gerekçelerini içeren dilekçesini 10 günlük süre içerisinde sunmadığı görülmektedir. Bu durumda, bölge adliye mahkemesince yapılacak iş, HMK'nun 342/3.maddesinde belirtildiği üzere, istinaf dilekçesini reddetmeden, HMK'nun 355. maddesi uyarınca kamu düzeni ile sınırlı inceleme yapmaktır. Şayet, incelenen mahkeme kararında kamu düzenine aykırılık tespit edilmez ise, işin esasına dair inceleme yapılmış olacağından, HMK'nun 353/1-b-1 maddesi gereği, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekecektir..."*, Y. 12. HD., 2018/9342 E., 2019/11628 K., 02.07.2019 T.; *"...Bölge Adliye Mahkemesince, süresinde istinaf (süre tutum) dilekçesi verildiği halde, incelenen ilk derece mahkemesi kararında kamu düzenine aykırılık da bulunmadığı tespit edildiğine göre, HMK'nın 353/1-b-1. maddesi gereğince, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekirken, HMK'nın 352. maddesi gereği istemin usulden reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir..."*, 12. HD., 2018/357 E., 2018/13314 K., 12.12.2018 T; Aynı yönde: 12. HD., 2018/2092 E., 2019/10071 K., 12.06.2019 T.; 12. HD., 2017/8770 E., 2018/11714 K., 19.11.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 22.04.2020.

Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinde, esas incelemesi, davanın özelliğine göre heyet tarafından veya görevlendirilecek bir üye tarafından yapılır (HMK m. 354). Kanun'da, hangi hâllerde incelemenin heyet tarafından yapılacağına dair açık bir ifade bulunmamaktadır, bu belirleme dosyanın niteliğine göre yapılır[39].

Bölge adliye mahkemeleri, *"...ilk derece mahkemelerince verilen kararların olaylara, maddî hukuka ve usul hükümlerine uygunluğunu denetlemek üzere..."* kurulmuş olup, bu denetim asıl olarak esas incelemesinde yapılmaktadır[40]. Dar anlamda istinaf sisteminin kabul edilmiş olduğu hukukumuzda, kural olarak yargılama tümüyle yenilenmeyip, bölge adliye mahkemesince eksik veya hatalı görülen işlemler yenilenir[41].

Hukukumuzda geçerli olan dar anlamda istinaf sisteminde kural olarak taraflarca getirilme ve taleple bağlılık ilkeleri ile sınırlı olarak hem vakıa incelemesi yapılabilir hem de gerektiğinde hüküm verilebilir[42]. Bölge adliye mahkemesi incelemesini yaparken kural olarak icra mahkemesinin vakıalara ilişkin tespitleri ile bağlıdır[43]. Bölge adliye mahkemesi, icra mahkemesinde yapılan işlemlerden doğru olduğuna kanaat getirdiği işlemleri vereceği karara esas alabilecektir[44].

---

39 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2242; Akkaya, **İstinaf**, s. 256; Konca, Damar, **a.g.m**., s. 220.

40 5236 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Genel Gerekçe.

41 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 604; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2244; Akkaya, **a.g.e.**, s. 26. Alman hukukunda istinaf incelemesinin kapsamı ZPO §529'da düzenlenmiştir. İstinaf mahkemesince, esas incelemesinde ilk derece mahkemesinin kararının dayandığı vakıalar esas alınacaktır (Paulus, **a.g.e**., s. 220; Prütting, Gehrlein, **ZPO**, s. 1448; Thomas, Putzo, **a.g.e.**, s. 745; Claus-Dieter Schumann, Wolfgang Kramer, **Die Berufung in Zivilsachen: Für Ausbildung und Praxis**, Verlag Franz Vahlen, München, 2007, s. 174, 193). ZPO §529/I/1'deki düzenleme uyarınca, istinaf mahkemesinin ilk derece mahkemesinin yapmış olduğu tespitler ile bağlı olmasının istisnası, bunların doğru ve tam olarak tespit edildiğinden ciddi olarak şüphe duymaya sebep olacak özel durumların mevcut olmasıdır.

42 Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 417; Haluk Konuralp, "İstinafta Kamu Düzeni Kavramı", **Medeni Usul ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı VI, (İzmir/Çeşme, 19-20 Ekim 2007)**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 150, Ankara 2008, s. 134, 146; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 790; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2209; Özekes,"İstinafın Temyizden Farkları", s. 28; Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 13; Meriç, **Tasarruf İlkesi**, s. 233-234; Sezin Aktepe Artık, "İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı", **TBB Dergisi**, 2018/134, s. 263; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 321.

43 Yılmaz, **İstinaf**, s. 22; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 455; Akkaya, **İstinaf**, s. 99.

44 Akkaya, **İstinaf**, s. 269.

İcra mahkemesinin verdiği kararlara karşı istinaf incelemesi yapılırken, İcra ve İflâs Kanunu'ndaki özel düzenlemeler de göz önünde bulundurulmalıdır. İcra mahkemesi uyuşmazlığın çözümü için kural sınırlı ve belli nitelikteki belgelere dayalı olarak inceleme yapıp karar verebilir[45]. Bu kapsamda icra mahkemesi önündeki uyuşmazlığın ispatı için İcra ve İflâs Kanunu'nda özel hükümlere yer verilmişse, bölge adliye mahkemesi de bu hükümlerde yer alan kurallara uymalıdır. Örnek olarak itirazın kaldırılması için İcra ve İflâs Kanunu'nun aradığı belgelere ilişkin kural, bölge adliye mahkemesinin icra mahkemesi kararına dair yapacağı esas incelemesinde de geçerlidir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun adlî tatile ilişkin hükümleri, bölge adliye mahkemelerinin yapacağı incelemelerde de uygulanacaktır (HMK m. 103, f. 4). Adlî tatilde kural olarak yargılama faaliyetleri yapılamaz ve adlî faaliyetler durdurulur[46]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 103 hükmünde, adlî tatilde görülecek dava ve işler düzenlemiştir. 103. maddenin 1. fıkrasının h bendinde, kanunlarda ivedi olduğu belirtilen veya taraflardan birinin talebi üzerine mahkemece ivedi görülmesine karar verilen dava ve işler, adlî tatilde görülecek dava ve işlerden sayılmıştır. İİK m. 18 hükmü uyarınca, icra mahkemesine arzedilen hususlar acele işlerden sayılır. Bu nedenle, icra mahkemesinde görülecek dava ve işler, adlî tatilde de görülebilir[47]. Dolayısıyla, icra mahkemesi kararlarına karşı yapılan istinaf başvuruları da adlî tatilde incelenebilir.

b. İstinaf İncelemesinde Sebeple Bağlılık ve İstisnası (Kamu Düzeni)

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 342 hükmünde, istinaf kanun yoluna başvuru sebepleri ve gerekçeleri, istinaf dilekçesinde bulunacak unsurlar arasında sayılmıştır.

---

45 Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 119.

46 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 180; Hülya Taş Korkmaz, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Adli Tatil ve Adli Tatil Kurumuna Eleştirel Bir Bakış", **MİHDER**, C. 9, S. 24, 2013, s. 5; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 205.

47 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 67: Kuru, **İstinaf Sistemine Göre İcra İflas**, s. 29; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 181, 757; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 51; Taş Korkmaz, **a.g.m.**, s. 21; Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 188; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 207.

Hukukumuzda da benimsenmiş olan dar anlamda istinaf sisteminde, kural olarak, tarafların ileri sürmediği sebepler istinaf mahkemesince re'sen dikkate alınamaz[48]. İstinaf incelemesi, kural olarak, tarafların istinaf dilekçesinde belirttiği sebeplerle sınırlı olarak yapılır (HMK m. 355)[49]. Tarafların istinaf dilekçesinde istinaf sebeplerine ve gerekçelerine yer vermesi ile dava malzemesinin teksifinin sağlanarak yargılamanın hızlandırılması amaçlanmıştır[50].

İstinaf dilekçesinde başvuru sebepleri veya gerekçesi hiç gösterilmemiş ise bu durumu HMK'nin 342. maddesinin 3. fıkrasıyla birlikte ele almak gerekir[51]. Bu düzenleme uyarınca, istinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasıyla, başvurulan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıyorsa, kamu düzenine aykırılık bakımından esastan inceleme yapılır. İstinaf kanun yolunda, taleple bağlılık ilkesinin istinası, kamu düzenine aykırılıktır[52]. Kamu düzenine aykırılık hâlinde, bu husus re'sen gözetilir (HMK m. 355, c. 2). Kamu düzenine de bir aykırılık yok ise istinaf sebeplerinin hiç bildirilmemiş olması nedeniyle esastan red kararı verilmesi gerekir[53].

---

48 Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 533; Öztek, "İstinaf", s. 181; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 615; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 673; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2237; Akkaya, **İstinaf**, s. 139; Budak, İstinaf Mahkemesinin Dosyayı İlk Derece Mahkemesine Göndermesi, s. 25; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 785; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 666. *"…Somut olayda, yukarıda içeriği özetlenen şikayet dilekçesi kapsamına göre, şikayetçi borçlu tarafından 103 davet kağıdının tebliğinin usulsüzlüğü açıkça ileri sürülmediği halde, Bölge Adliye Mahkemesince, borçlunun dilekçesinde dayandığı vakıaların dışına çıkılıp 103 davetiyesinin tebliğinin usulsüzlüğü re'sen dikkate alınacak hususlar kapsamında görülmediğinden, 103 davetiyesinin tebliğ tarihi dikkate alınarak Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi gerekirken, davanın kabulüne karar verilmesi isabetsizdir…",* 12. HD., 2018/12725 E., 2019/16434 K., 13.11.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 15.05.2020.

49 İstinaf sebeplerine ilişkin açıklamalar için Bkz. İkinci Bölüm/ I/ F. Alman hukukunda da, kural olarak, ilk derece mahkemesinin kararı ancak dilekçede gösterilen (talep edilen) sebepler çerçevesinde değiştirilebilecektir (ZPO § 528). İsviçre hukukunda da istinaf aşamasında tarafların gösterdiği istinaf sebepleri ile sınırlı olarak inceleme yapılır (SchZPO § 311).

50 Öztek, "İstinaf", s. 181; Deren Yıldırım "Teksif", s. 701; Meriç, **Tasarruf İlkesi**, s. 235.

51 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2237; Özekes, **Kanun Yolu**, s. 3110; Budak, Karaaslan, **Medeni Usul**, s. 415; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 59; Tuğrul Taşpolat, **a.g.m.**, 328.

52 Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 417; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 88; Konuralp, **a.g.m.**, s. 147; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 785; İyilikli, **Kesin Hüküm**, s. 666.

53 *"…İstinaf yoluna süresinde başvurulmuş, ancak istinaf nedenleri ve gerekçeleri bildirilmemiş ise kamu düzenine aykırılık yönünden inceleme yapılacak, yok ise istinaf sebebi de bildirilmediği gerekçesi ile esastan reddine karar verilecektir. Somut uyuşmazlıkta davalı taraf tefhim edilen kısa karardan sonra süresinde istinaf yoluna başvurmuş, ancak istinaf nedenlerini belirtmemiştir. Bölge Adliye Mahkemesince 342 ve 355. maddeleri gözden kaçırılarak usulden ret kararı verilmesi usule aykırıdır…",* 9. HD., 201720697 E., 2018/3521 K., 20.02.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.02.2019. Aynı yönde Bkz.: 9. HD., 2017/20551 E., 2018/3519 K., 20.02.2018 T.; 22. HD., 2018/8614 E., 2018/16071 K., 27.06.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 14.02.2019.

Kamu düzeni kavramı bu nedenle istinaf aşamasında önem arz eder[54]. Bu husus da bölge adliye mahkemelerinin hangi sebepleri kamu düzeninden sayacağı sorusunu beraberinde getirir.

Kamu düzeni kavramı Kanun'da tanımlanmamıştır. Adalet Bakanlığı'nın hukuk sözlüğünde, kamu düzeni, "*Bir ülkedeki kurum ve kuralların, devletin güvenliğini, kamu hizmetlerinin iyi işlemesini ve bireyler arasındaki ilişkilerde huzuru, hukuk ve ahlak kurallarına uygunluğu sağlamasıyla oluşan düzen*", olarak tanımlanmıştır[55]. Anayasa Mahkemesi 1964 yılında verdiği bir kararında, kamu düzeninin, toplumun huzur ve sükûnunun sağlanmasını, devletin ve devlet teşkilâtının korunmasını hedefleyen her şeyi ifade ettiği ifadelerine yer vermiştir[56]. Görüldüğü üzere, Bakanlık ve Anayasa Mahkemesi tarafından bu kavrama dair geniş tanımlamalar yapılmıştır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 1990 yılında verdiği bir kararında, kamu düzeni kavramının, kuralın vazgeçilmezliği ve toplumsal yarar ile hukuk düzenini koruma amaçları kriter alınarak belirlenebileceğini ifade etmiştir[57]. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu 2012 yılında verdiği bir kararında, kamu düzeni kavramının geniş ve yoruma oldukça müsait olduğunu belirttikten sonra, kamu düzenine ilişkin kuralların, tarafların uymak zorunda oldukları ve tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri kurallar olarak anlaşılması gerektiği ifadelerine yer

---

[54] İstinafa başvuran tarafın istinaf sebeplerini göstermemiş olmasına rağmen kamu düzeni yönünden inceleme yapılabileceğine dair düzenleme öğretide eleştirilmekte, yeniden bir yargılama yapılmasının mümkün olduğu bu aşamada sebep göstermeden istinafa başvurmanın hiçbir gerekçe göstermeden bir dava açmak gibi olduğu ifade edilmektedir (Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2214; *Akkaya*, istinaf sebeplerinin veya gerekçesinin hiç gösterilmemiş olması durumunda kamu düzenine ilişkin hususlarda dahi inceleme yapılmaması gerektiği, ön inceleme aşamasında usule ilişkin bir kararla istinaf talebinin reddedilmesi gerektiği görüşündedir, Akkaya, **İstinaf**, s. 252.)

[55] T.C. Adalet Bakanlığı, **Hukuk Sözlüğü**: http://www.sozluk.adalet.gov.tr/kamu%20d%C3%BCzeni ; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 260.

[56] "*…(Kamu düzeni) deyiminin; toplumun huzur ve sükûnunun sağlanmasını, devletin ve devlet teşkilâtının muhafazasını hedef tutan her şeyi ifade ettiği, bir başka deyimle cemiyetin her sahadaki düzeninin temelini teşkil eden bütün kuralları kapsadığı sonucuna varılmaktadır…",* Anayasa Mahkemesi Kararı, 17.4.1964 Tarihli ve 11685 Sayılı **Resmî Gazete**, 1963/128 E., 1964/8 K., 28.01.1964 T.

[57] "*…Bir kuralın kamu düzeni ile ilgisi, (…) ülkenin sosyal, ekonomik, kültürel ve tarihsel gerçeklerine göre belirlenmelidir. Diğer bir deyimle, sözü edilen gerçekler kuralın vazgeçilmezliğini; toplumsal yararını ve hukuk düzeninin korunmasına yönelik amacını ortaya koyuyorsa, kuralın kamu düzeni ile ilgisi kabul edilmelidir…",* HGK., 1990/527 E., 1990/627 K., 12.12.1990 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018.

vermiştir[58]. Yargıtay kararlarına bakıldığında, kamu düzeni kavramına dair, tarafların uymak zorunda olduğu ve üzerinde tasarruf edemeyeceği kurallar[59] ve toplum çıkarlarını koruyan hükümler üzerinde durulduğu görülmektedir[60].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 355 hükmünün gerekçesinde, görev kurallarına aykırılık hâli, dava şartlarına aykırılık hâli ve re'sen araştırma ilkesinin uygulandığı davalar, bölge adliye mahkemesince kamu düzeninden olması sebebiyle re'sen inceleme yapılacak hâllerden sayılmıştır[61]. Elbette ki bu sayım tahdidi olması amacıyla değil, bu hâllere örnek olması bakımından yapılmıştır.

Medenî usûl hukukunda, şekil kuralı ile amaçlananın şahsı düşünmeye sevk etmek ya da mahkemenin otoritesini güvenceye almak olması durumunda, ilgili şekil

---

58 *"...Kamu düzeni kavramının müdahale alanı son derece geniş ve yoruma müsaittir. (...) Türk kamu düzeninin ihlalini gerektirecek haller çoğunlukla emredici bir hükmün açıkca ihlali halinde düşünülecektir. Fakat her emredici hükmün ihlali halinde veya her emredici hükmü ihlal eden bir yabancı kararın Türk kamu düzenine aykrı bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. O halde, iç hukuktaki kamu düzeninin çerçevesi, Türk hukukunun temel değerlerine, Türk genel adap ve ahlak anlayışına, Türk kanunlarının dayandığı temel adalet anlayışına, Türk kanunlarının dayandığı genel siyasete, Anayasada yer alan temel hak ve özgürlüklere, milletlerarası alanda geçerli ortak prensip ve özel hukuka ait iyiniyetprensibine dayanan kurallara, medeni toplulukların müştereken benimsedikleri ahlak ilkeleri ve adalet anlayışının ifadesi olan hukuk prensiplerine, toplumun medeniyet seviyesine, siyasi ve ekonomik rejimine, insan hak ve özgürlüklerine aykırılık şeklinde çizilebilir.İç hukukta kamu düzeninin, tarafların uymak zorunda oldukları, kamu hukukundan ve özel hukuktan doğan ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri kurallar olarak anlaşılması gerekir..."*, İBGK, 2010/1 E., 2012/1 K., 10.02.2012 T., **Resmî Gazete**, Sayı: 28417, Tarih: 20.09.2012.

59 *"...Kamu düzeni, tarafların uymak zorunda oldukları kamu ve özel hukuktan doğan ve tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri kuralların bütünü olarak anlaşılmalıdır..."*, 18. HD., 2013/16914 E., 2014/5145 K., 20.03.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.02.2018.

60 *"...Toplumun çıkarlarını koruyan hükümlerle ortaya çıkan hukuk düzeninin bütünü kamu düzeni olarak ifade edilebilir.. (...) Bilimsel içtihatlarda kamu düzeninin zamana ve mekana göre değişiklik gösterdiği kabul edilmekte devletlerin vazgeçemeyeceği temel ilkelerde kamu düzenine ilişkin olarak değerlendirme yapıldığı anlaşılmaktadır. Özel hukukta kamu nitelikli kurallar genellikle aile, miras ve eşya hukukunda yer almakta ayrıca, Gümrük Kanunları, Vergiye İlişkin Mevzuat, Nesebe İlişkin Mevzuat vb. Türk Hukuku açısından kamu düzeninden sayıldığından devletin müdahalesine açık olarak değerlendirilmektedir..."*, 15. HD., 2014/2183 E., 2014/3226 K., 12.05.2014 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 12.02.2018.

61 *"...Tercih edilen istinaf sisteminde, ilk derecedeki yargılama tümüyle tekrarlanmamaktadır. Bu sebeple, istinaf sebepleri ile sınırlı tutulmuştur. Zira, istinaf incelemesi ilk derece mahkemesi kararını denetleyerek ondan sonra yapılan yargılama özelliği taşımaktadır. Bununla beraber, kamu düzenini ilgilendiren hususlarda bölge adliye mahkemesi istemle bağlı olmaksızın re'sen inceleme yapar. Örneğin, kamu düzenini ilgilendiren görev kuralına aykırılık bölge adliye mahkemesince re'sen incelenir. Yine dava şartlarının var olup olmadığı bölge adliye mahkemesince re'sen araştırılır. Bunun gibi, re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalarda bölge adliye mahkemesi tarafların istemiyle bağlı olmaksızın ilk derece mahkemesinin kararını inceler..."*, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gerekçesi.

kuralı kamu düzenine ilişkindir[62]. Medenî usûl hukukunun, davanın yürütülmesine ve yargı örgütüne ilişkin kuralları kamu düzenindendir[63]. Bu kapsamda Yargıtay, İcra ve İflâs Kanunu'nda kesin olduğu belirtilen bir icra mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulsa dahi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun usulî hükümlerine göre yargılama yapılmamışsa, icra mahkemesi kararını bozmaktadır[64].

İstinaf aşamasında usûl hukukunun kamu düzenine dair düzenlemelerinin yanı sıra maddî hukuktaki kamu düzenine ilişkin kuralların da kamu düzeni kavramı içinde sayılmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz. Zira istinaf mahkemelerinin hem maddi hukuk yönünden hem de usûlî kurallara uyulup uyulmadığı yönünden denetim yapacağı göz önünde bulundurulduğunda, temelinde kamu yararı amacı olan tüm maddî ve usulî hükümlere aykırılık durumunda, istinaf mahkemesi tarafından bu aykırılık hâli veya hâllerinin re'sen dikkate alınması mümkün olabilmelidir[65]. Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin yalnızca usûl hukukundaki kamu düzeninden hususları re'sen inceleyebileceğini, maddi hukuktaki kamu düzeninden kuralları re'sen dikkate alamayacağını söylemek, bu kavramı oldukça fazla daraltır[66]. Dolayısıyla, bölge adliye mahkemesince kamu düzeninden olan maddi hükümlere aykırılık da kamu düzeni kapsamında ele alınmalıdır[67].

---

62 Necmettin Berkin, **Tatbikatçılara Medenî Usûl Hukuku Rehberi**, İstanbul, 1981, s. 464, 466; Bilge, Önen, **Medenî Yargılama**, s. 287; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 427; Postacıoğlu, **Medeni Usul**, 1975, s.337 vd.; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 363.

63 Konuralp, **a.g.m.**, s. 145; Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 13; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 263. Örnek olarak, bölge adliye mahkemelerinin yetkisi kamu düzenindendir ve re'sen incelenir (Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 65, 66).

64 *"...Somut olayda, borçlu vekilinin şikayet dilekçesinde ileri sürdüğü taşkın haciz talebinin HMK'nun 297. maddesi gereğince incelenmediği görülmektedir. O halde, mahkemece, borçlu vekilinin, şikayet dilekçesinde ileri sürdüğü taşkın hacze yönelik şikayeti hakkında değerlendirme yapılarak oluşacak sonucuna göre karar vermesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir…",* 12. HD., 2020/5573 E., 2020/7754 K., 29.09.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 17.03.2021.

65 Akkaya, **İstinaf**, s. 265; Konuralp, **a.g.m.**, s. 147; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 263. Öğretide *Tanrıver* ise istinafta kamu düzeninin maddî hukuktaki kamu düzenine göre daha dar olan usulî kamu düzeni olarak anlaşılması gerektiği görüşündedir. Zira istinaf aşamasında kamu düzeni kavramı mahkemenin re'sen inceleme yapabilme sınırlarını belirleyecektir (Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 60).

66 Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 268.

67 Öğretide bir görüşe göre, usûl hukukundaki tüm emredici kuralların kamu düzenine aykırılık yönünden incelenebilmesi, istinafta kamu düzeni kavramını genişletecek ve dar anlamda istinaf sistemine uygun olmayacaktır. Bu görüşe göre, istinafta kamu düzeni kavramı belirlenirken Yargıtay'ın bozma sebebi saydığı usûl hataları bu kapsamda dikkate alınmalıdır. Bu hâllerin çoğunun ise ön inceleme aşamasında zaten incelenecek olması sebebiyle, ön inceleme aşamasında

İcra mahkemesinde kamu düzenine aykırılık re'sen incelenebilir ve kamu düzenine aykırı olan işlemler, herhangi bir süreye bağlı olmaksızın iptal edilebilir[68]. Kamu düzenine aykırılık icra mahkemesinde süresiz şikâyete konu olabilir. Kamu düzenine dair genel açıklamaların yanı sıra Yargıtay'ın vermiş olduğu bazı kararlarda, icra iflâs hukukundaki hangi hâllerin kamu düzeninden olduğuna dair değerlendirmeler yer almaktadır. Yargıtay'ın bu kararlarının ortak noktası borçlunun, üçüncü kişinin ve kamunun menfaatini korumak amacıyla getirilmiş emredici kuralların kamu düzeninden sayılmasıdır[69]. İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş olması durumunda istinaf dilekçesinde istinaf sebeplerine yer verilmemişse, yukarıda bahsi geçen Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uyarınca dilekçe asgarî şartları içeriyorsa reddedilmez. Bu durumda, kamu düzeninden bir istinaf sebebi bulunup bulunmadığı hususunda tüm bu değerlendirmeleri birlikte ele alarak bölge adliye mahkemesinin kamu düzeni yönünden inceleme yapması gerekir.

İcra iflâs hukukundaki hangi hususların kamu düzeninden sayılacağı ve istinaf incelemesinde re'sen dikkate alınacağına dair bölge adliye mahkemelerinin uygulaması da yol gösterici olacaktır[70]. İcra iflâs hukukuna dair bölge adliye mahkemelerinin kamu düzeninden saydığı hâllere örnek olarak; dava şartlarına aykırılık[71], kesinleşmeden icraya konulamayacak bir ilâmın kesinleşmeden icraya

bölge adliye mahkemelerinin gözünden kaçmış hususlar esas incelemesinde kamu düzenine aykırılık gerekçesi ile dikkate alınmalıdır. Diğer hâllerde ise, esasa etkili olup olmadığı dikkate alınarak bir karar verilmelidir (Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 13).

68 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 65; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 6, Kn. 315, 316; Umar, **İİK Şerhi**, s. 95.

69 Bkz. Birinci Bölüm, I., B., 2.

70 İcra İflâs hukukunda kamu düzenine aykırı kabul edilen başlıca hâller için Bkz. Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, s. 152-222.

71 "*…itirazın iptali davasına ilişkin dava şartı olan yetkili icra dairesinde takip yapılması koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediğininin öncelikle incelenmesi gerektiğinden ,özel dava şartı incelenmeden yetki itirazının kabulune karar verilmesi HMK 353-(1)a-4 gereği hükmün esasının incelenmeden kaldırılmasını gerektirdiğinden,istinaf sebebi olarak ileri sürülmemiş ise de re'sen incelenmek suretiyle hükmün kaldırılarak dosyanın kararı veren mahkemeye iadesine karar verilmiştir...",* İstanbul BAM 12. HD, 2017/733 E., 2018/863 K., 03.07.2018 T., **MİHDER**, C. 14, S. 41, 2018/3, s. 835-836.

konulması[72], İİK m. 194, 1 hükmü[73], İİK m. 58, f. 2, b.3 hükmü[74], satış ilânının tüm ilgililere tebliğ edilmemiş olması[75], ihalenin feshi talebinin reddi durumunda hükmedilecek para cezası[76] verilebilir.

Tüm bu tanımlamalar ve kararlar ışığında, kamu düzeninden sayılan kuralların ortak noktalarının kamu yararı ile konulmuş kurallar ve emredici hükümler olması olduğu söylenebilir[77]. İcra mahkemelerinin verdiği kararlara karşı istinaf incelemesini yapacak olan bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi, bu çerçevede, tarafların gösterdiği sebepler ile bağlı olmaksızın istinaf sebepleri bakımından inceleme yapabilecektir. Ancak bu inceleme yapılırken, kamu düzeni kavramını genişletici bir yorum yapılması, hem Kanun'un amacına aykırı olacak, hem de bölge adliye mahkemelerinin iş yükünü artıracaktır[78]. Kamu düzeni kavramını daraltıcı bir yorumla ele almak da toplum menfaati bakımından olumsuz bir etki yaratacağından, uygulamada bu dengeyi sağlayarak karar vermek gerekir.

---

72 *"...İlamın kesinleşmeden icraya konulduğuna ilişkin şikayet, kamu düzenine ilişkin olduğundan, süreye tabi değildir, süresiz şikayet yoluna başvurulabilir…",* Samsun BAM, 4. HD., 2017/995 E., 2017/1051 K., 01.06.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018.

73 *"...İK'nin 194/1. maddesinde yazılı (...) şeklindeki düzenlemenin, mahiyeti itibariyle kamu düzenine ilişkin olduğu…",* Gaziantep BAM, 10. HD., 2017/147 E., 2017/234 K., 03.03.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 20.09.2018.

74 *"...yabancı para üzerinden belirlenmiş alacağın, icraya konulması halinde olaya uygulanması zorunlu İcra ve İflas Kanunu (İİK.)'nun 58 nci maddesinin 2.fıkrasının 3 ncü bendi hükmünün de irdelenmesi gerekir. Yerleşik görüşe göre, İcra ve İflas Kanunu'nun 58 nci maddesinin 3.bendinin emredici nitelikte olduğu yönündedir…",* Ankara BAM 22. HD., 2017/3302 E., 2019/450 K., 12.12.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 22.03.2020.

75 *"...dava ihalebib feshi istemine ilişkin olup (...) satış ilanının tüm ilgililere tebliğ edilmemiş olduğunu, tüm ilgililere tebligat yapılmaması kanunun emredici hükmü olup kamu düzeninden olduğu…",* Adana BAM 10. HD., 2018/2390 E., 2019/306 K., 01.03.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 22.03.2020.

76 *"...İİK'nın 134/2. maddesi uyarınca, şikayetin esası incelenerek ihalenin feshi talebinin reddine karar verilmesi halinde mahkeme, davacıyı feshi istenilen ihale bedelinin yüzde onu oranında para cezasına mahkum eder. Yasanın bu hükmü emredici nitelikte olup kamu düzenine ilişkin bulunduğundan, mahkemece re'sen uygulanmalıdır…",* İstanbul BAM 23. HD., 2018/1481 E., 2019/151 K., 01.02.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 22.03.2020.

77 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 65; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 6, Kn. 314.

78 Akkaya, **İstinaf**, s. 268; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2244.

2. İstinaf Aşamasında Yargılama Usûlü

a. Genel Olarak

İstinaf aşamasında bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinde yapılacak esas incelemesinde uygulanacak usûlü düzenleyen Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 360 hükmüne göre, aksine hüküm bulunmayan hâllerde ilk derece mahkemesinde uygulanan yargılama usûlü, bölge adliye mahkemesinde de uygulanır[79]. İstinaf kanun yolundaki incelemeye dair kanunlarda özel düzenlemelerin öngörülmüş olması hâli ise saklıdır[80]. Bu durumda özel kanunlardaki hükümler uygulanır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 360. maddesi uyarınca uygulanacak yargılama usûlü, bölge adliye mahkemesinde tahkikat aşamasından itibaren uygulanacak yargılama usûlüdür[81]. Zira istinaf dilekçesi ve başvurusu, istinafta dilekçeler teatisi aşamasına denk gelir ve ilk derece mahkemeleri önünde gerçekleşir. İstinaftaki ön inceleme aşaması ise ilk derece mahkemelerindeki ön inceleme aşamasından tamamen farklı bir aşamadır[82]. Nitekim *"inceleme"* kenar başlıklı HMK m. 354 hükmünün madde gerekçesinde de inceleme ile kastedilenin Hukuk Muhakemeleri Kanunu anlamında tahkikat olduğu ifade edilmiştir.

Bu düzenleme neticesinde, ilk derece mahkemesinde basit yargılama usûlünün uygulanması durumunda, istinaf incelemesinde de tahkikat aşamasında basit yargılama usûlü uygulanmalı; ilk derece mahkemesinde yazılı yargılama usûlünün

---

79 İsviçre hukukunda ise, istinaf mahkemesindeki yargılama usûlü ilk derece mahkemesindeki yargılama usûlünü takip etmemekte; istinaf mahkemesi, usûl ekonomisini de dikkate alarak uygulanacak prosedürü belirleyebilmektedir. Bununla beraber, ilk derece mahkemesindeki yargılamada geçerli olan yargılama ilkeleri, istinaf aşamasında da geçerlidir. Taraflarca getirilme ilkesi ve tasarruf ilkesi istinaf mahkemesinde de uygulanır (Graber, **a.g.e.**, s. 201-202).

80 Umar, **HMK Şerhi**, s. 1048; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 75-76; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 86.

81 Yılmaz, **HMK Şerh**, 3275; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 491; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 73; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2240; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 678.

82 Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 484; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 73; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2240; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 86; Akkaya, **İstinaf**, s. 260.

uygulanması durumunda, istinaf incelemesinde de tahkikat aşamasında yazılı yargılama usûlü uygulamalıdır[83].

İstinaf yargılamasında esastan incelemenin aşamaları tahkikat, sözlü yargılama ve karardır[84]. Bölge adliye mahkemesince duruşma yapılmadan karar verilebilecek hâllerde ise, sözlü yargılama aşamasına gerek kalmadan dosya üzerinden karar verilebilir[85].

İcra ve İflâs Kanunu'nun *"yargılama usulleri"* kenar başlıklı 18. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, icra mahkemesine arzedilen hususlar acele işlerden sayılır ve bu işlerde basit yargılama usûlü uygulanır[86]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan istinaf incelemesi aşamasında uygulanacak yargılama usûlüne dair düzenlemeler dikkat alındığında, icra mahkemesi kararlarına karşı yapılacak istinaf incelemesinde uygulanacak olan yargılama usûlü, kural olarak, basit yargılama usûlüdür. Örnek olarak, basit yargılama usûlünün uygulandığı istihkak davaları neticesinde icra mahkemesinin verdiği karara karşı istinafa başvurulmuşsa, bölge adliye mahkemesi de yapacağı incelemeyi basit yargılama usûlüne göre yapmalıdır. Ancak her bir karar bakımından, karara konu uyuşmazlık hakkında İcra ve İflâs Kanunu'ndaki özel düzenlemeler dikkate alınmalıdır. Örnek olarak, icra mahkemesinin şikâyet talebi üzerine verdiği bir karara karşı yapılan istinaf incelemesinde, İcra ve İflâs Kanunu'ndaki şikâyete ilişkin özel hükümler göz önünde bulundurulmalıdır[87]. Aynı şekilde ihalenin feshine ve itirazın kaldırılmasına dair İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan özel düzenlemeler de bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinin icra mahkemesinin ilgili kararı incelemesinde dikkate alınmalıdır.

---

[83] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 622; Yılmaz, **HMK Şerh**, 3275; Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 536; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 678-679; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 484; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 73; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 785; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2240, 2241; Özekes, "İstinafın Temyizden Farkları", s. 28; Akkaya, **İstinaf**, s. 259.

[84] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2241; Akkaya, **İstinaf**, s. 255, 311; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 433-434.

[85] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 492; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2241; Akkaya, **İstinaf**, s. 311; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 331.

[86] Bkz. Birinci Bölüm, II, A.

[87] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 689.

İlk derece mahkemesinde uygulanan yargılama usûlünün bölge adliye mahkemesinde de uygulanacak olması düzenlemesi kapsamında yalnızca ilk derece mahkemesindeki yargılamada basit yargılama usûlünün mü yoksa yazılı yargılama usûlünün mü uygulandığı değil; re'sen araştırma ilkesinin geçerli olup olmadığı da dikkate alınmalıdır. İlk derece mahkemesinde re'sen araştırma ilkesinin geçerli olması durumunda, istinaf incelemesinde de re'sen araştırma ilkesi geçerli olacaktır[88]. Re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalar bakımından sebeple sınırlı olmadan inceleme yapılır, zira bu davalar kamu düzenini ilgilendirir[89]. Re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalarda iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağı uygulanmayacağından, bu davalarda verilen kararlara dair bölge adliye mahkemesinin yapacağı incelemede de bu yasak uygulanmaz[90].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 385, f. 2 hükmü uyarınca, çekişmesiz yargı işlerinde kural olarak re'sen araştırma ilkesi geçerlidir. Dolayısıyla icra mahkemesinin çekişmesiz yargı işlerine dair verdiği kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması

---

88 *"…davanın sosyal güvenlik hakkının yaşam bulmasına yönelik kamusal niteliği gözetilerek yapılan re'sen araştırma kapsamında istinaf kanun yolu incelemesi aşamasında dinlenen tanık anlatımlarıyla da, davacının mühürlü bulunan inşatta çalışma olgusunu kabule yeter kanıt elde edilemediği için ilk derece mahkemesince verilen karardakinden farklı bir sonuca varılması olanağı bulunmadığı anlaşılmakla; davanın reddi yönünde, yeniden esas hakkında karar vermek gerekmiş…",* İzmir BAM 10. HD., 2017/74 E., 2017/1288 K., 20.10.2017 T.; "…*Adın düzeltilmesine ilişkin davalar, diğer kayıt düzeltme davaları gibi kamu düzeni ile yakından ilgili bulunduğundan, hakim istekle bağlı kalmayarak, kendiliğinden de yapacağı araştırma ile elde edeceği bulgulara göre ve öteki kayıtlarla çelişki meydana getirmeyecek şekilde karar vermek zorunda olduğundan, istinaf sebepleri ile bağlı kalınmayarak re'sen araştırma ilkesi gereğince inceleme yapılmıştır…",* İstanbul BAM 2. HD., 2017/649 E., 2017/656 K., 06.06.2017 T.; Aynı yönde: İstanbul BAM 2. HD., 2018/2209 E., 2019/413 K., 12.03.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 23.03.2020. Ayrıca Bkz.: Fatih Tahiroğlu, **Medenî Usûl Hukukunda Re'sen Araştırma İlkesi**, On İki Levha Yayınevi İstanbul, 2021, s. 156.

89 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 159-160; Atalı, **Aleyhe Bozma Yasağı**, s. 143; Seda Özmumcu, "Türk Hukukunda Yargıtay Kararları Işığında Re'sen Araştırma İlkesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Mihbir Özel Sayısı**, C. 4, S. 2, Y. 2014, s. 146, 150; Arslan, **Doğrudanlık İlkesi**, s. 253; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 284; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 669, 674; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medenî Usûl**, s. 598; Tahiroğlu, **a.g.e.**, s. 160. Uygulamada bölge adliye mahkemeleri vakıalara ilişkin re'sen nazara alınabilecek hâlleri de bu kapsamda incelemektedir (Bkz. Budak, Karaarslan, **Medeni Usul**, s. 418, dn. 42'de yer alan karar).

90 Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 72; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 674; Atalı, Ermenek, Erdoğan, **Medeni Usûl**, s. 628.

durumunda bölge adliye mahkemesinin yapacağı incelemede re'sen araştırma ilkesi uygulanır[91].

İcra ve İflâs Kanunu m. 366 hükmünde yer alan, istinaf incelemesinin Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılacağına dair düzenlemede Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na yapılan atıf, yalnızca inceleme ve incelemenin kapsamı şeklinde dar değil, geniş olarak yorumlanmalıdır[92]. Zira İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan istinafa dair düzenlemeler yalnızca birkaç maddeden ibaret olup; istinaf dilekçesinde nelerin yer alacağı (HMK m. 342), istinaf dilekçesinin verilmesi (HMK m. 343), istinaf harç ve giderlerinin yatırılması (HMK m. 344), istinaf dilekçesine cevap (HMK m. 347), katılma yolu ile istinafa başvurma (HMK m. 353) vb. hususlara dair İcra ve İflâs Kanunu'nda bir düzenleme bulunmamaktadır[93]. Bu hâllerde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.

Bölge adliye mahkemesinin yapacağı incelemede istinabe kurumundan faydalanması da mümkündür. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 354 hükmü uyarınca, bölge adliye mahkemesi inceleme sırasında gerek görürse, başka bir bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesini istinabe edebilir. İstinabe, doğrudanlık ilkesinin istisnalarındandır[94]. Yargılamanın araya başka kişiler girmeksizin doğrudan mahkeme tarafından yapılmasını ifade eden doğrudanlık ilkesi, istinaf aşamasında da geçerlidir[95]. Bölge adliye mahkemesi tarafından ne zaman istinabeye başvurulacağı hususunda karar verilirken, usûl ekonomisi ilkesi ve doğrudanlık ilkelerinin dikkate

---

91 İcra mahkemelerinin görev alanına giren çekişmesiz yargı işlerine dair açıklamalar için Bkz. Üçüncü Bölüm, IV.

92 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 66-67. Öğretide bir görüşe göre, İcra ve İflas Kanunu m. 366, f.1, *"Bu Kanunda istinafla ilgili açık hüküm bulunmayan durumlarda HMK'nun istinafa ilişkin hükümleri uygulanır"* şeklinde anlaşılmalı ve HMK m. 366, f.1, bu şekilde değiştirilmelidir (Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **a.g.e.**, s. 67).

93 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas**, s. 67.

94 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 163; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 27; Aziz Serkan Arslan, **Medeni Usul Hukukunda Delillerin Toplanması ve Doğrudanlık İlkesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012, s. 174 vd; Arslan, "Doğrudanlık İlkesi", s. 141-142; Rüzgaresen, **a.g.e.**, s. 129. Öğretide, istinabenin doğrudanlık ilkesinin *"mutlak bir istisnası"* olmadığı, zira tahkikata ilişkin işlemleri başka hâkim yapsa dahi bu işlemlerin değerlendirilmesi ve karar verilmesinin asıl yargılamanın yürütüldüğü mahkemenin hâkimine ait olduğu ifade edilmektedir (Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 192).

95 Arslan, **Doğrudanlık İlkesi**, s. 243; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 46.

alınması gerekmektedir[96]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 354 hükmü ile bölge adliye mahkemesine kendi yargı çevresi sınırları içinde olsa dahi istinabeye başvurma hakkı verilmiştir[97]. Böylece bölge adliye mahkemesi heyetinin veya naip üyesinin bu işlemleri yapması ile ortaya çıkabilecek zaman kaybının önüne geçilmesi amaçlanmıştır[98]. Bölge adliye mahkemesi tarafından istinabe yoluna genellikle tanık dinlenilmesi veya keşif yapılması için başvurulmaktadır[99]. Bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesini istinabe etmesi durumunda, ilgili kararı vermiş olan ilk derece mahkemesini değil, aynı yerdeki başka bir ilk derece mahkemesini istinabe etmesi yerinde olacaktır[100].

İstinaf aşamasında geçici hukukî koruma kararı verilmesi de mümkündür. Zira geçici hukukî koruma kararı verilmesi istinaf aşamasında yapılamayacak işlemler arasında sayılmamıştır ve uyuşmazlık konusunun korunması gerekliliği istinaf aşamasında da söz konusu olabilir[101]. HMK m. 362/ f.1, f uyarınca, bu aşamada verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamaz.

---

96 Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 533; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 614; Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 10; Öğretide bölge adliye mahkemelerinin inceleme yaparken istinabe yoluna başvurabilmesi, doğrudanlık ilkesi ile çeliştiği gerekçesiyle eleştirilmektedir (Akkaya, **İstinaf**, s. 258; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 33-34; Aziz Serkan Arslan, "Doğrudanlık İlkesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi MİHBİR Özel Sayısı**, C. 4, S. 2, Y. 2014, s. 137). Zira özellikle tanıkların dinlenmesinde hâkimlerin tanığın doğru söyleyip söylemediği hususunda bir değerlendirme yapabilmesi bakımından tanığı doğrudan dinlemesi önemli rol oynamaktadır (Akkaya, **İstinaf**, s. 258; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 34). Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 197. maddesinde kanunda belirtilen hâller dışında, deliller davaya bakan mahkeme huzurunda, mümkün olduğu kadar birlikte ve aynı duruşmada inceleneceği düzenlemesi yer almaktadır. Bu madde ile de doğrudanlık ilkesine dair bir düzenleme yapılmıştır.

97 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 614; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2242; Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 9; Akkaya, **İstinaf**, s. 258.

98 Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 533; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 614; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 788.

99 Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 484; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2242; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 788; Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 9; Akkaya, **İstinaf**, s. 258; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 33.

100 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2242, 2243; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 33.

101 Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 107. *"...İİK 257/1 madde kapsamında ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için İİK 257/2 maddesindeki koşulların gerekmediği, ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için yaklaşık ispatın sağlanmasının yeterli olduğu ve buna göre mahkemece talep dilekçesi ekinde sunulan belgeler ile alacağın varlığı ve muacceliyeti hakkında yaklaşık ispat koşullarının gerçekleştiği gözetilerek şartların oluşması nedeniyle İİK 257. maddesi gereğince teminat karşılığında ihtiyati haciz kararı verilmesi gerekirken yukarıdaki gerekçeyle talebin reddine karar verilmesi yerinde olmayıp talep eden vekilinin istinaf sebebi yerinde görülmüştür.Sonuç itibariyle, talep eden vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile İDM. kararının HMK. 353/1-b2 maddesi uyarınca kaldırılmasına, dairemizce yeniden hüküm kurularak talep edenin ihtiyati haciz*

İcra ve İflâs Kanunu'nun 366. maddesinde, istinaf incelemesinin on beş gün içinde karara bağlanacağı düzenlemesine yer verilmiştir. Uygulamada ise istinaf incelemesi bu süre içinde tamamlanamamaktadır. Ancak Kanun'da öngörülen bu on beş günlük süre aşılsa dahi, bu durumun, kararın geçerliliği bakımından olumsuz bir etkisi yoktur[102].

b. Duruşma Yapılmadan Karar Verilebilecek Hâller

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun, duruşma yapılmadan karar verilebilecek hâlleri düzenleyen 353. maddesinde yer alan hâller, usûle ilişkin ve esasa ilişkin olmak üzere iki grupta incelenebilir[103]. Duruşma yapılmadan karar verilebilecek usûle ilişkin hâller şunlardır:

1) Davaya bakması yasak olan hâkimin davada karar vermiş olması,

2) Haklı bir red talebine rağmen reddedilen hâkimin davaya bakması,

3) Görevli ve yetkili mahkemenin rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermiş olması veya mahkemenin görevli ya da yetkili olmayan mahkemenin davaya bakmış olması,

4) Diğer dava şartlarına[104] aykırılıklar bulunması[105],

---

talebinin kabulü ile alacağın %20 oranında teminat karşılığında karşı taraf/borçlunun alacağa yeter taşınır, taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacakları üzerine ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesi gerektiği kanaatine varılarak aşağıdaki hüküm kurulmuştur…", İstanbul BAM, 13. HD., 2020/353 E., 2020/328 K., 05.03.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020.

[102] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas**, s. 70; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55.

[103] Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 533; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 486; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 285; Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 75; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2258; Akkaya, **İstinaf**, s. 304.

[104] Bu kapsamda icra mahkemesindeki yargılama için, İcra ve İflas Kanunu'nda öngörülmüş bulunan özel dava şartları da dikkate alınacaktır.

[105] *"…Harçlar Kanunu'nun 32. Maddesinde eksik harç tamamlanmadıkça müteakip işlemlere devam edilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Bu husus davanın görülmesi şartı olarak belirlenmiştir (…) Eksik harcın tamamlanması için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi ve harç tamamlandıktan sonra dosyanın istinaf incelemesinin yapılması için tekrar BAM'a gönderilmesi gerekir…"*, İstanbul BAM 14. HD., 2017/24 E., 2017/20 K., 23.01.2017 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 184-186.

5) Mahkemenin usûle aykırı olarak davaların birleştirilmesine veya ayrılmasına ya da davanın veya karşı davanın açılmamış sayılmasına karar vermiş olması,

6) Mahkemenin uyuşmazlığın çözümüne etkili ölçüde önemli delilleri toplamadan veya değerlendirmeden karar vermiş olması ya da talebin önemli bir kısmı hakkında karar vermemesi.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353 hükmünde sayılmış bulunan, duruşma yapılmadan karar verilecek hâllerden, a bendinde sayılmış bulunan 6 hâl, duruşma yapılmadan karar verilebilecek usûle ilişkin hâllerdir[106]. Duruşma yapılmasına gerek olmayan usûle ilişkin hâllerin ortak özelliği, bunların, ilk derece mahkemesinin yaptığı ağır usûlî hatalar olmasıdır[107]. Bu usûlî hatalar kararın sıhhatini ciddi derecede etkileyecek hatalar olduğundan, burada gerçek bir ilk derece yargılamasının varlığından dahi söz edilemeyecektir[108].

Maddede sayılmış bulunan bu altı hâlden birinin varlığı durumunda esasa ilişkin inceleme yapılmadan kararın kaldırılmasına, davanın yeniden görülmesi için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verilecektir. Dosyanın gönderileceği mahkeme kararı veren mahkeme veya incelemeyi yapan bölge adliye mahkemesinin yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesi ya da görevli ve yetkili mahkeme olabilir (HMK m. 353, f.1, a).

Bölge adliye mahkemesinin, duruşma yapmadan davanın esası hakkında karar verebileceği üç hâle aynı maddenin devamında yer verilmiştir. Bu hâller:

---

[106] Bkz. İkinci Bölüm, I, B, 2, b.

[107] Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 533; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 486; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2258; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 29; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 786; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 423; Akkaya, **İstinaf**, s. 304; Tolga Akkaya,"İstinaf İncelemesi Sonunda İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılması ve Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf"**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 115, 140; Karaarslan," İnceleme", s. 222; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 435, 436.

[108] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 487; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2272; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 29-30, 40.

1) İncelenen mahkeme kararının usûl veya esas yönünden hukuka uygun olduğunun anlaşılması,

2) Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmaması veya kararın gerekçesinde hata edilmiş olması,

3) Yargılamada eksiklikler bulunması ancak bunların duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte olmasıdır.

Duruşma yapılmadan karar verilecek hâller Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinde, a ve b bentlerinde bu şekilde sayılmıştır[109]. Maddenin a bendinde yer alan altı hâlde, bölge adliye mahkemesi, kararın kaldırılması ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın gönderilmesi kararı verecektir ve bu karar kesin karardır[110]. Maddenin b bendinde sayılan üç hâlde ise, bölge adliye mahkemesinin dosya üzerinden esasa ilişkin bir karar vermesi söz konusudur[111].

c. İstinaf Yargılamasında Duruşma

İstinaf incelemesi, kural olarak, duruşmalı olarak yapılacak olup, ancak Kanun'da düzenlenmiş bulunan hâllerde duruşma yapılmadan karar verilebilecektir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda, duruşma yapılmadan karar verilecek hâller, 353. maddede düzenlenmiştir. Bu düzenlemede yer alan hâller sınırlı sayılmış olup, bu hâllerden birinin var olup olmadığına dair bir tereddüt durumunda, duruşma yapılması yerinde olacaktır[112]. Zira bölge adliye mahkemeleri esas incelemesinde bir yargılama

---

[109] Öğretide, duruşma yapılmadan karar verilecek hâller, oldukça fazla olduğu, özellikle ilk derece mahkmesi kararının hatalı bulunarak yeniden esas hakkında karar verilmesi ve bölge adliye mahkemelerinin ilk derece mahkemesi kararını düzelterek yeniden esas hakkında karar vermesi hâllerinde duruşma yapılmadan karar verilebilmesinin kanun koyununun istinaf aşamasında duruşma yapılmasını istisnaen öngördüğünü düşündürdüğü gerekçeleriyle eleştirilmektedir (Karaarslan, Eleştirel Bakış, s. 457).

[110] Bkz. Üçüncü Bölüm, II, C, 1.

[111] Bölge adliye mahkemesinin verebileceği kararlara dair açıklamalar için Bkz. İleride II, B ve C.

[112] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2255, 2258; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 787; Akkaya, **İstinaf**, s. 303. Kanun'da açıkça belirtilen durumlar dışında duruşma yapılmaması adil yargılanma hakkı, doğrudanlık ilkesi ve sözlülük ilkesinin ihlâli olacaktır (Özekes,"İstinafın Temyizden Farkları", s. 28.)

yapmaktadır ve yargılamada duruşma yapılması esastır[113]. Ancak uygulamada bölge adliye mahkemeleri Kanun'da öngörüldüğü üzere faaliyet gösterememektedir. 20.07.2019-31.07.2019 tarihleri arasında bölge adliye mahkemelerinde duruşma yapılmadan karar verilen karar sayısı 375.282 olup, duruşmalı olarak verilen karar sayısı yalnızca 17.265'tir[114].

Hukukî dinlenilme hakkı yargılamanın her aşamasında geçerli olup, istinaf aşamasında da geçerlidir[115]. İstinaf aşamasında duruşma yapılması gerekmesine rağmen duruşma yapılmaması adil yargılanma hakkı ve hukukî dinlenilme hakkı başta olmak üzere, yargılamaya ilişkin temel hakların ihlâl edilmesi sonucunu doğuracaktır[116]. Bölge adliye mahkemesinde yapılan duruşma sayesinde, ilk derece mahkemesinde gözden kaçan veya dikkate alınmayan hususlar, tarafların kendilerini sözlü olarak ifade etmesiyle dikkate alınabilecektir[117].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353 hükmünde sayılan hâller dışında inceleme kural olarak duruşmalı yapılacağından, bu maddede yer alan hâller dışında, incelemenin duruşmalı olarak yapılması için, taraflara duruşma günü tebliğ edilir (HMK m. 356). Bunun için taraflara çıkarılan davetiyelerde, tarafların duruşmada hazır bulunmamaları durumunda tahkikatın yokluklarında yapılarak karar verileceğinin belirtilmesi gerekir[118]. Ayrıca, başvuran tarafa çıkartılacak davetiyede, yapılacak tahkikatla ilgili olarak bölge adliye mahkemesi tarafından belirlenen giderin

---

[113] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 615, 617; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2255; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 31; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 787; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **Medenî Usûl**, s. 600; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 692; Karaarslan, "İnceleme", s. 221; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 332; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 47. Ancak HMK m. 353 uyarınca istinaf incelemesinin duruşmasız olarak yapılabileceği hâller oldukça geniş tutulmuştur (Karaarslan, "İnceleme", s. 222). Alman hukukunda da esas olan istinafta duruşma yapılmasıdır (Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht,** s. 8585, 859). ZPO § 522/II'de yer alan hâllerde ise duruşma yapılmadan oybirliği ile karar reddedilebilir.

[114] Arada yaklaşık 22 kat kadar bir fark bulunmaktadır (Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 457).

[115] Pekcanıtez, "Hukuki Dinlenilme Hakkı", s. 765; Özekes, **Temel Haklar ve İlkeler**, s. 139.

[116] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2255; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 787; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 61; Akkaya, **İstinaf**, s. 307-310; Yayla Meraklı, **a.g.e.**, s. 64.

[117] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2255; Akkaya, **İstinaf**, s. 301.

[118] Yalnızca asıl tarafın karar karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş olması durumunda, bu yola başvurmayan fer'i müdahil duruşmaya katılamaz. Bölge adliye mahkemesinin icra mahkemesi kararını kaldırması ve tahkikat yapması durumunda ise fer'i müdahil hükmün kaldırılmasından sonraki bu duruşmalara katılabilecektir (Pekcanıtez, Meriç, **Fer'i Müdahale**, s. 329).

verilecek kesin süre içinde avans olarak yatırması gerektiği belirtilir. Bu süre iki haftadan az olamaz (HMK m. 358, f. 1).

İstinaf aşamasında, ilk derece mahkemelerindeki yargılamadan farklı olarak, tarafların duruşmaya gelmemesi durumunda, HMK m. 150 hükmündeki düzenleme uygulanmaz[119]. İstinaf kanun yoluna başvuran taraf, duruşmaya gelememesini kabul edilebilir bir mazerete dayandırırsa, yeni bir duruşma günü tayin edilerek taraflara bildirilir (HMK m. 358, f. 2) [120]. Duruşmalı olarak görülecek işlerde tahkikatla ilgili olarak bölge adliye mahkemesinin belirlediği gider kesin süre içinde yatırılmışsa, taraflar mazeretsiz olarak duruşmaya katılmasalar dahi yokluklarında karar verilir. İlgili gider süresi içinde yatırılmazsa, dosyanın mevcut durumuna göre karar verilir. Ancak öngörülen tahkikat yapılmadan karar verilmesine olanak olmayan bir hâl söz konusu ise, başvuru reddedilir (HMK m. 358, f. 3)[121].

İcra mahkemesinde de duruşma yapılmasının hâkimin takdirine bırakıldığı işlerde hâkim duruşma yapılmasına karar vermişse dahi, dosyanın işlemden kaldırılması ve davanın açılmamış sayılmasına dair düzenlemeleri içeren Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 150 hükmü uygulanmaz. Bu husus ayrıca İİK m. 18, f. 3 hükmünde, icra mahkemesi hâkiminin duruşma yapmayı uygun görmesi durumunda ilgilileri duruşmaya çağıracağı, ilgililer gelmese dahi gereken kararı vereceği şeklinde yer almaktadır. İcra mahkemesinde duruşma yapılmasının zorunlu olduğu hâllerde ise usûlüne uygun bir duruşma davetiyesinin taraflara tebliğ edilmiş olması şartı ile iki tarafın da duruşmaya gitmemesi üzerine HMK m. 150 uyarınca dosya işlemden kaldırılmasına karar verilebilir[122]. Ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun istinaf aşamasında tarafların yokluklarında karar verileceğine dair düzenlemeleri bölge adliye

---

[119] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 618; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 88; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 342-343.

[120] Duruşmaya asıl taraf değil de fer'i müdahil katılmış olması durumunda da yeniden duruşma günü belirlenecektir (Pekcanıtez, Meriç, **Fer'i Müdahale**, s. 329).

[121] İlgili fıkranın 7251 sayılı Kanun ile değişiklikten önceki hâlinde ise, başvuran taraf mazeretsiz olarak duruşmalara katılmaz veya tahkikatla ilgili giderleri süresi içinde yatırmazsa, dosyanın mevcut durumuna göre karar verileceği; tahkikat yapılmadan karar verilmesine olanak bulunmayan hâllerde ise, dosyanın mevcut durumuna göre karar verilmesi mümkün olmayıp, başvurunun reddedileceği düzenlemesi yer almaktaydı. Bu düzenleme hakkındaki görüşler ve eleştiriler için Bkz. Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi", Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi", s. 428-430.

[122] Uyar, "İcra Mahkemelerinde Yargılama", s. 230.

mahkemelerinde uygulanacak usûle dair özel hükümler olduğundan, icra mahkemesindeki yargılamada dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilebiliyor olup olmamasının istinaf aşamasına bir etkisi yoktur.

İlk derece mahkemelerinde uygulanan yargılama usûlü, bölge adliye mahkemesinde uygulanacak yargılama usûlünü de belirleyeceğinden, bir icra mahkemesi kararına karşı yapılan esastan istinaf incelemesinde duruşma yapılıp yapılmayacağı hususunu da bu kapsamda ele almak gerekir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 18, f. 3 hükmü uyarınca, Kanun'da açıkça belirtilmeyen hâllerde duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir yetkisi icra mahkemesi hâkimindedir. İcra mahkemelerinin kararlarının istinaf incelemesine konu olması durumunda, bölge adliye mahkemesinde duruşma yapılıp yapılmayacağı hususunda, kararı veren icra mahkemesindeki davanın niteliği yol gösterici olacaktır. Örnek olarak, şikâyete ilişkin icra mahkemesince verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş olması durumunda, bu inceleme duruşmasız olarak yapılabilir[123]. Kanun'da açıkça duruşma yapılması öngörülen hâllerde ise duruşma yapılmadan karar verilemez. Örneğin, itirazın kaldırılması incelemesi duruşmalı olarak yapılmalıdır[124].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 321 hükmünde, basit yargılama usûlünde mahkemenin tahkikat bittikten sonra tarafların beyanlarını alıp yargılamayı sona erdireceği, taraflara beyanda bulunmaları için ayrıca süre verilmeyeceği düzenlemesi yer almaktadır. İcra mahkemesi kararlarına dair yapılan istinaf incelemesinin bir an önce tamamlanması gerekliliğinin sonucu olarak, bölge adliye mahkemesi bu kararları duruşmasız olarak inceleyebilir[125]. Ancak icra mahkemesinin genel hükümlere göre inceleme yaptığı hâllerde, istinaf incelemesinin de genel hükümlere göre yapılması ve duruşmalı olarak yapılması gerekir[126].

---

123 İcra mahkemelerinde duruşma yapılmasına dair Bkz.: Birinci Bölüm, II, B.

124 Kuru, **İcra İflas El Kitabı**, s. 303; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **İcra İflas,** s. 199; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 123; Karslı, **İcra İflas**, s. 188. Ayrıca Bkz.: Birinci Bölüm, I, B, 3.

125 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55.

126 Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55.

Bütün bu düzenlemelerden hareketle, bölge adliye mahkemelerinin icra mahkemesi kararlarını incelerken duruşma yapıp yapmayacağı hususunda ikili bir ayrıma gitmenin yerinde olacağı kanaatindeyiz. İlk olarak, icra mahkemesinde duruşma yapılmasının zorunlu olmadığı hâller bakımından, kanaatimizce, bölge adliye mahkemesi, icra mahkemesi kararına karşı istinaf incelemesini yaparken icra mahkemesindeki yargılamada duruşma yapılmamış olması ile bağlı değildir. İlk derece mahkemesinde uygulanacak yargılama usûlünün bölge adliye mahkemesinde de uygulanacak olması, zorunluluk olmayan hâllerde icra mahkemesi hâkiminin duruşma yapılmaması yönünde vermiş olduğu karar ile bölge adliye mahkemesinin bağlı olduğu sonucunu doğurmaz. Nitekim hem usulî inceleme hem de vakıa incelemesi yapan bölge adliye mahkemeleri, ilk derece mahkemelerindeki yargılamayı yer yer yenileyebilecektir. Ayrıca, ilk derece mahkemesi hâkiminin adil yargılanma hakkı ve hukukî dinlenilme hakkının ihlâl edilmesi sonucunu doğuran takdir yetkisi kullanımı, kamu düzeninden olması sebebiyle taraflarca ileri sürülmemiş olsa dahi bölge adliye mahkemesince re'sen dikkate alınabilecektir[127]. Duruşma yapılmasının hâkimin takdirine bırakılmış olduğu hâllerde icra mahkemesi hâkimi takdir yetkisini duruşma yapmamak yönünde kullanmış olsa dahi, bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince duruşma yapılmasına karar verilebilecektir. Bu noktada, Yargıtay kararlarında, icra mahkemesinde duruşma yapılması hususunda dikkate alınması gerektiği ifade edilen kriterler, bölge adliye mahkemeleri bakımından da yol gösterici olacaktır[128]. Böylelikle, kamu düzeninden olan hukukî dinlenilme hakkı ve adil yargılanma hakkı bölge adliye mahkemesince temin edilmiş olacaktır.

İkinci olarak, icra mahkemesindeki yargılamada duruşma yapılmasının zorunlu olduğu hâlleri ele almak yerinde olacaktır. Kanun'da açıkça icra mahkemesinde duruşma yapılacağının öngörüldüğü hâllerde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 360 düzenlemesi de dikkate alındığında, istinaf incelemesi aşamasında da duruşma yapılması gerekir. Nitekim bölge adliye mahkemelerinde duruşma yapılması esastır. İcra mahkemesinde duruşma yapılmasının zorunlu olduğu hâllerde, bölge adliye

[127] Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 14.
[128] Bkz. Birinci Bölüm, II, B.

mahkemesinde yapılacak incelemenin de duruşmalı olarak yapılması gerekecektir[129]. Bu hususun istisnasını Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353 düzenlemesi teşkil etmektedir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353 hükmünde yer alan hâllerden birinin varlığı durumunda, icra mahkemesi hâkimi incelemeyi duruşmalı yapmış olsa dahi, bölge adliye mahkemesinde duruşma yapılmadan karar verilebilecektir. İcra mahkemesinin duruşma yapmasının zorunlu olduğu hâlde duruşma yapmamış olması ise, ağır yargılama hatası olup, mutlak istinaf sebebidir[130].

Bu kapsamda, icra mahkemesinde itirazın kaldırılması taleplerinin, ihalenin feshi taleplerinin incelenmesinin ve istihkak davalarındaki incelemenin duruşmalı yapılması gerektiği düzenlendiğinden, bölge adliye mahkemeleri de buna dair icra mahkemesi kararlarına dair yaptığı esas incelemesini, Kanun'da öngörülen istisnalar yoksa duruşmalı olarak yapmalıdır[131]. Şikâyete ilişkin icra mahkemesi kararlarının esas incelemesinde ise icra hâkimin takdir hakkını kulanmasına dair esaslar bölge adliye mahkemelerinde duruşma yapıp yapılmayacağının belirlenmesi bakımından yol gösterici olacaktır[132]. Bu hâlde icra mahkemesi hâkimi incelemesini duruşmasız olarak yapmış olsa dahi, istinaf incelemesi duruşmalı olarak yapılabilmelidir.

C. İstinaf Aşamasında Yapılamayacak İşlemler

1. Genel Olarak

Hukukumuzda dar anlamda istinafın kabul edilmiş olmasının bir sonucu olarak, ilk derece mahkemesindeki yargılama tamamen tekrarlanmamaktadır[133]. Bu doğrultuda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu 357. maddesinde, ilk derece mahkemesinde yapılması mümkün olmasına karşın istinaf aşamasında yapılamayacak işlemlere yer

[129] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 692.
[130] Akkaya, **İstinaf**, s. 304.
[131] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 692.
[132] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 692.
[133] Yılmaz, **İstinaf**, s. 22; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 604; Akkaya, **İstinaf**, s. 100; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2246; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 649; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 404; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 705; Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 263.

verilmiştir[134]. Bu işlemlerin ortak özelliği, yargılamayı uzatabilecek işlemler olmasıdır[135]. İstinaf aşamasında yapılamayacak işlemlere dair düzenleme ile ayrıca tarafların istinaf yargılamasında yeniden yapılacak incelemeyi kötüye kullanmasının önüne geçmek amaçlanmıştır[136].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 357 uyarınca, bölge adliye mahkemelerinde yapılamayacak işlemler, karşı dava açılması, davaya müdahale talebinde bulunulması, davanın ıslahı, davaların birleştirilmesinin istenmesi[137], bölge adliye mahkemesince re'sen göz önünde tutulacaklar dışında, ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmaların ileri sürülmesi[138], yeni delillere dayanılması ve bölge adliye mahkemeleri için yetki sözleşmesi yapılmasıdır.

Kanun'da yer alan bu işlemlerden yeni iddia ve savunmaların ileri sürülememesi, yeni delile dayanılamaması ve ıslah yapılamaması, istinaf yargılamasına yeni dava malzemesi getirilememesi ve dolayısıyla gereksiz işlemler ile yargılamanın geciktirilmemesi amacına yöneliktir[139]. Ancak başka kanunlarda bu hususta dair özel düzenlemeler yer alması durumunda, bu özel düzenlemeler dikkate alınacaktır. Örnek olarak, İcra ve İflâs Kanunu m. 72 uyarınca, menfi tespit davasında

---

134 Akkaya, **İstinaf**, s. 293; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2246; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 404.

135 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 619; Yılmaz, **İstinaf**, s. 70; Akkaya, **İstinaf**, s. 293; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2246; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 35.

136 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2246. Öğretide *Karaarslan*, HMK m. 357 hükmünde yer alan kurumların bir kısmının (karşı dava açılması ve davaların birleştirişmesi gibi) usûl ekonomisi ilkesine dayandığı ve birbiriyle çelişen kararlar verilmesini önleme amacı güttüğü; davaya müdahalenin adil yarhılanma hakkıyla doğrudan bağlantılı olduğu gerekçeleriyle söz konusu düzenlemeyi eleştirmektedir (Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 455-456).

137 Ancak yine aynı maddede, HMK m. 166, f.1'deki düzenleme bu hususun istisnası olarak belirtilmiştir.

138 "*…davacı vekili istinaf dilekçesinde, hukuki nitelemenin HMK'nun 33. Maddesi gereğince hakim tarafından yapılması geretiği ifade edilmişse de, dava dilekçesinde sadece davalının tüm malvarlığı üzerine ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmiş olup ihtiyati haciz talebinde bulunmamıştır. Bu sebeple mahkemece yalnızca ihtiyati tedbir şartları yönünde değerlendirme yapılarak bu yönde hüküm kurulmuştur. 6100 sayılı HMK'nun 355. maddesi, "inceleme, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır, kamu düzenine aykırılık olup olmadığı ise re'sen gözetilir" yine; HMK'nun 357. maddesi ise "İlk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunma istinafta dinlenemez ve istinafta yeni delillere dayanılamaz." şeklinde düzenlenmiştir. Bu itibarla HMK'nun 357/1. maddesi uyarınca, Bölge Adliye Mahkemesince re'sen göz önünde tutulacaklar dışında, yargılama sırasında ileri sürülmeyen bir husus istinaf aşamasında ileri sürülemeyeceğinden davacı vekilinin ihtiyati haciz talebine yönelik istinaf itirazı değerlendirilmeye alınmamıştır…",* İstanbul BAM, 17. HD., 2021/111 E., 2021/165 K., 04.02.2021 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.03.2021.

139 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2247; Akil, "Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı", s. 68.

tedbir kararı alınmamış ve ödeme istinaf aşamasında yapılmışsa, artık Kanun'da yer alan borç ödenmesi durumunda davaya istirdat davası olarak devam edileceği düzenlemesi karşısında, istinaf incelemesinde de dava istirdat davasına dönüşecektir[140].

2. Islah

İstinaf aşamasında bölge adliye mahkemesince re'sen göz önünde tutulacaklar dışında, icra mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmaların ileri sürülemez[141]. Örnek olarak, dosyada yer alan itirazlar re'sen dikkate alınacağından bu yasağın kapsamında değildir[142]. Bu hususa dair bir diğer örnek, bir icra mahkemesi kararına karşı istinaf yoluna başvurulduğunda, kamu düzeninden olanlar dışında yeni şikâyet

[140] Örnek olarak, İİK m. 72 uyarınca, menfi tespit davasında tedbir kararı alınmamış ve borç ödenmişse artık davaya istirdat davası olarak devam etmek gerekecektir. Bu durumda, ödeme istinaf aşamasında yapılmışsa, artık Kanun'da yer alan bu özel hüküm uyarınca istinaf incelemesinde dava istirdat davasına dönüşecektir (Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2252-2253).

[141] Avusturya hukukunda da istinaf aşamasında tarafların yeni delil ve vakıalar ileri sürmesi kural olarak mümkün değildir. Ancak bu durumun istisnası: bir delilin ilk derece mahkemesinde sunulmuş olmasına rağmen kabul edilmemiş olması veya bir tanığın ilk derece mahkemesinde dinlenmemiş olmasıdır. Bu durumda istinaf mahkemesi bu delillerin istinaf aşamasında ileri sürülmesini kabul edebilecektir. Bir diğer istisnai hâl ise, sonradan yeni bir vakıanın ortaya çıkmasıdır. Alman hukukunda istinaf ilk olarak, 1879 tarihli Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile düzenlenmiştir. 01.01.2002 tarihinden itibaren Almanya'da, medenî usûl hukukunu etkileyen, oldukça kapsamlı bir reform yapılmıştır (Ekkehard Becker-Eberhard, "Appellate Courts in Civil Law Judgement- German Model: First Degree Appellate Court in Germany", **Türkiye Barolar Birliği: İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı**, Şen Matbaa, 2003, Ankara, s. 325; Hans Jürgen Ahrens, Nevhis Deren-Yıldırım, "İstinafta Delil İkamesinin Sınırlandırılması", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 78, S. 24, 2021, s. 2134). Eski düzenlemede istinaf mahkemeleri hem vakıa incelemesi hem de hukukî denetim yapabilmekteydi ve tarafların ilk derece mahkemesine sunmadığı delilleri ilk defa istinaf mahkemesine sunabilmeleri mümkündü (Becker-Eberhard, **a.g.m.**, s. 327). ZPO'nun yürürlüğe girdiği 1879 yılını takip eden dönemde bu sistem uygulanmış olmakla birlikte, zaman içerisinde tarafların yeni vakıa getirme hakkı kısıtlanmıştır (Rühl, **a.g.m.**, s. 911; Becker-Eberhard, **a.g.m.**, s. 328). Yapılan reform ile ilk derece mahkemesinin incelemesinin geniş kapsamlı bir inceleme yapması ve sonrasında ilk derece mahkemesine oranla daha kısıtlı bir istinaf incelemesi modeline geçilmiştir (Becker-Eberhard, **a.g.m.**, s. 330). Günümüzde, Almanya'da istinaf mahkemeleri, ilk derece mahkemeleri gibi vakıaları incelemek yerine, ilk derece mahkemelerinin hatalarını kontrol etmektedir (Herbert Roth, "Zur Überwindung gesetzgeberischer Modellvorstellungen im zivilprozessualen Berufungsrecht durch das bessere Argument der höchstrichterlichen Rechtsprechung", **Juristen Zeitung**, 74, 3/2019, s. 115; Ahrens, Deren Yıldırım, **a.g.m.**, s. 2134; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 766). Bu değişikliklerin sonucu olarak, tarafların istinaf mahkemesine yeni vakıalar ve deliller sunması oldukça sınırlanmıştır (ZPO §529, §531). İstinaf mahkemesinin ilk derece mahkemesinin yapmış olduğu yargılama kapsamında inceleme yapabilmesine dair yapılan bu sınırlandırmaların amacı, ilk derece mahkemelerinin davaları daha özenli yürütmesini sağlamaktır (Paulus, **a.g.e.**, s. 220).

[142] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2251; Bolayır, **a.g.m.**, s. 300.

sebeplerinin ileri sürülemeyecek olmasıdır[143]. Bu aşamada karşı tarafın muvafakati ile yeni iddia ve savunmalar ileri sürülmesi de mümkün değildir[144]. Ancak tarafın elinde olmayan sebeplerle bilmediği ve bilmesinin kendisinden beklenemeyeceği vakıaların ve istinaf aşamasında ortaya çıkan vakıaların istinafta ileri sürülebileceğinin kabul edilmesi, istinafın amacına da uygun olacaktır[145].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu bölge adliye mahkemelerinde yapılamayacak işlemler arasında davanın ıslahını da saymıştır. Hukukumuzda dar anlamda istinafın kabul edilmiş olması nedeniyle istinaf aşamasında ıslah yapılamaması öngörülmüştür[146]. 7251 sayılı Kanun ile bu hususta dair yapılan değişiklik öncesinde, öğretide genel olarak kabul edilen görüş, ıslah hakkı ilk derece mahkemesindeki yargılamada kullanılmamışsa ve bölge adliye mahkemesince esasa girmeden yapılan incelemeden sonra dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmiş ise ilk derece mahkemesindeki tahkikatta ıslah yoluna başvurulabileceği yönündeydi[147]. Bu hususta 1948 yılında verilen bir İçtihadı Birleştirme Kararında ıslahın ancak tahkikat bitene kadar yapılabileceği, bozmadan sonra ıslah yapılamayacağı yönünde karar verilmişti. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu, 06.06.2016 tarihinde, 1948 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı'nın[148] Hukuk Muhakemeleri Kanunu karşısında güncelliğini kaybettiği ve Yargıtay hukuk daireleri arasında görüş aykırılığı bulunduğu iddiası ile

---

143 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 691.

144 Akil, "Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı", s. 68.

145 Tanrıver, **Medenî Usul C. II**, s. 72; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2251-2252; Akkaya, **İstinaf**, s. 298-290; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 102; Öğretide diğer görüşe göre, istinafta yapılamayacak işlemleri düzenleyen maddede yalnızca mücbir bir sebepten ötürü sunulamamış deliller istisna olarak kabul edildiğinden dolayı, istinaf aşamasında vakıaların ileri sürülmesi mümkün olmayacaktır (Nevhis Deren-Yıldırım, "İstinafın Gerekçelendirilmesi ve İstinaf Sebepleri", Özer Seliçi'ye Armağan, Ankara, 2006, s. 709; Akil, "Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı", s. 69; Bolayır, **a.g.m.**, s. 298-299, 301). Kanun'un ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve vakıaların dinlemeyeceğine dair ifadesinden dolayı, sonradan meydana gelen vakıaların istinaf aşamasında ileri sürülemeyecek, ancak şartlarının bulunması durumunda yeni bir davaya konu edilebilecektir (Deren-Yıldırım, **a.g.m.**, s. 709; Akil, "Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı", s. 68-69).

146 Yılmaz, **İstinaf,** s. 56; Akil, **İstinaf**, s. 196; Mustafa Göksu, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Tadili İhtiyacı Ve Bu Konudaki Tasarı Taslağının Değerlendirilmesi", **TAAD**, Yıl: 8, S. 32, Ekim 2017, s. 81.

147 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2248; Akkaya, **İstinaf**, s. 298; Yayla Meraklı, **a.g.e.**, s. 52; Karş. Akil, "Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı", s. 71. Öğretide Göksu istinaf sebepleri bakımından ıslah yolunun yasaklanması ancak talep sonucunun kötü niyetli olmamak kaydıyla genişletilebilmesinin yerinde olacağını ve bu düzenleme bakımından Kanun'da değişiklik yapılmasının gerektiğini ifade etmiştir. Göksu, "Tasarı Taslağının Değerlendirilmesi", s. 81, 82).

148 1944/10 E., 148/3 K., 04.02.1948 T.

içtihatların giderilmesinin istenmesi üzerine toplanmış, bozmadan sonra ıslahın yapılamayacağına dair 1948 tarihli İBK'nın değiştirilmesinin gerekmediğine karar vermiştir[149].

7251 sayılı Kanun ile HMK m. 177 hükmüne eklenen ikinci fıkra ile bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararından (veya Yargıtay'ın bozma kararından) sonra dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi durumunda, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması hâlinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabileceği kabul edilmiştir[150]. İlgili maddenin gerekçesinde, bu düzenlemenin amacının iş yükünün azaltılması ve usûl ekonomisi ilkesinin etkin bir biçimde uygulanması olduğu ifade edilmiştir[151].

İlk derece mahkemesi kararının kaldırılıp bölge adliye mahkemesince tahkikat yapılması durumunda istinaf kanun yoluna başvurulup başvurulamayacağı hususu ise bu düzenlemede açık değildir[152]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 357 hükmündeki düzenlemeye göre ıslah istinaf aşamasında yapılamayacak işlemler arasındadır. Öğretide, ıslah hakkı kullanılmamış ise bölge adliye mahkemesindeki tahkikatta, ıslah hakkının kullanılabileceğinin kabulünün istinafın amacı bakımından daha uygun olacağı kabul edilmekte; bölge adliye mahkemesinin kararı kaldırmasından sonra ıslaha yapılabiliyorken istinaf aşamasında ıslah yapılamaması eleştirilmektedir[153]. Kanaatimizce de ıslah hakkını ilk derece yargılamasında kullanmamış olan tarafın, istinaf aşamasında bu hakkını kullanma imkânı olmalıdır.

---

[149] İBGK., 2015/1 E., 2016/1 K., 06.05.2016 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 91-102. İlgili İBK'nin değerlendirilmesi ve eleştirisi hk. Bkz. Cenk Akil, Elif Irmak Büyük, "Yargı Kararları Işığında Bozmadan Sonra Islaha Gidilip Gidilemeyeceği Üzerine Düşünceler", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XXI, Y. 2017, S. 3, s. 25-31.

[150] Bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukukî durum ise ortadan kaldırılamaz (HMK m. 177, f.2, c. 2). Kanun'a eklenen bu ifadeye yönelik öğretideki eleştiriler için Bkz. Pekcanıtez, Atalay, Özekes: *"*7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 278-279.

[151] 7251 sayılı Kanun Gerekçesi, https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2735.pdf

[152] Hakan Pekcanıtez, Oğuz Atalay, Muhammet Özekes, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2020) Değerlendirilmesi", **Lexpera Blog**, https://blog.lexpera.com.tr/hmk-ile-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun-teklifinin-2020-degerlendirilmesi/ , Kn. 19.

[153] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi", Kn. 20; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2249, 2250; Yayla Meraklı, **a.g.e.**, s. 53. Aynı yönde: Akkaya, **İstinaf**, s. 298; Pekcanıtez, Atalay, Özekes: *"*7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 279.

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf incelemesi sırasında ıslah hakkının kullanılması hususu ise ayrıca değerlendirilmelidir. Şikâyet bir dava olmadığından, şikâyete dair incelemede ıslah yapılamaz[154]. Aynı şekilde ihalenin feshi ve itirazın kaldırılması da dava olmadığından, icra mahkemesinin bunlara dair yaptığı incelemelerde de ıslah yapılamaz[155]. Dolayısıyla icra mahkemesinin şikâyet, itirazın kaldırılması ve ihalenin feshi talepleri üzerine verdiği kararlara dair yapılan istinaf incelemesinde de tarafların ıslah yapabilmesi mümkün değildir.

3. Yeni Delillere Dayanılması

İstinaf aşamasında yapılamayacak işlemler arasında yeni delillere dayanılması da yer almaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda bu yasağın istisnaları düzenlenmiştir. Yeni delillere dayanılamamasının ilk istisnası, usûlüne göre gösterilmiş delillerin incelenmeden reddedilmesidir[156]. Bu düzenleme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353, f. 1, a, 6 hükmünde düzenlenmiş bulunan delillerin hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması hâlinden farklıdır[157]. Yeni delillere dayanılamamasının ikinci istisnası, istinaf aşamasında gösterilmek istenen delillerin, ilk derece mahkemesinde mücbir sebep nedeniyle gösterilememiş olmasıdır.

Borçlar hukukundaki anlamıyla mücbir sebep dışarıda vuku bulan bir kuvvet sebebiyle ilgilinin delile ulaşamaması olup (objektif teori), bu durumda ilgilinin direnemeyeceği bir güç ile karşı karşıya kalması söz konusudur[158]. Objektif teoriye

---

154 *"...İcra mahkemesine yapılan şikayet HMK anlamında bir dava olmadığından ıslah müessesesi uygulanmaz..."*, 12. HD., 2018/5648 E., 2019/3477 K., 04.03.2019 T.; *"...Alacaklının icra mahkemesine (...) verdiği dilekçedeki istemi, yasada yer almayan 1. Haciz ihbarnamesine itirazın kaldırılması ve %40 tazminat yönündeki şikayet olup, dava niteliği taşımadığından ıslahının mümkün bulunmadığına..."*, 12. HD., 2009/16861 E., 2009/25617 K., 21.12.2009 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 22.03.2021.

155 *"...İcra mahkemesine yapılan itiraz, HMK anlamında bir dava olmadığından ıslah müessesesi uygulanamaz..."*, 12. HD., 2017/9229 E., 2018/1301 K., 14.02.2018 T.; *"...HMK.nun 176 ve devamı maddelerinde düzenlenen ve dava prosedüründe tatbiki mümkün olan ıslah müessesesinin imzaya itiraz hakkında uygulanma olanağı yoktur..."*, 12. HD., 2015/10069 E., 2015/21111 K., 15.09.2015 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 22.03.2021.

156 Delillerin gerekçe gösterilmeden reddedilmesinin hukukî dinlenilme hakkını ihlâl eden önemli bir usulî hata olduğu ve bölge adliye mahkemesince re'sen dikkate alınması gerektiği yönünde bkz. Akkaya, **İstinaf**, s. 291.

157 Akil, "Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı", s. 74.

158 Necmeddin Berkin, "Senedle İspata İmkân Bırakmayan Mücbir Sebeb ve Fevkalâde Haller", **İÜHFM**, C. 35, S. 1-4, 1969, s. 219 vd.; Akkaya, **İstinaf**, s. 292; Bolayır, **a.g.m.**, s. 303.

örnek olarak deprem, savaş ve sel gibi olağanüstü hâller verilebilir[159]. Zira deprem ve savaş hâllerinde olduğu gibi, objektif anlamda mücbir sebebin kabul edilmesi durumunda, istinaf aşamasında yeni delillere dayanılması imkânsıza yakın hâle gelecektir[160].

Subjektif teoriye göre, hakkaniyete göre bir kimsenin göstermesi beklenen çaba ve özenin gösterilmiş olmasına rağmen delilin ele geçirilememesi ve tarafın bunda kusurunun olmaması mücbir sebep olarak kabul edilir[161]. Subjektif teori kişiye göre değişiklik gösterebilecek imkânsızlık hâlleri ifade edilir ve dolayısıyla her bir kişi bakımından ayrıca ele alınır. Subjektif teori, objektif teoriye göre daha kapsamlıdır[162]. Örnek olarak, tarafın delil olarak dayanmak istediği belgeyi ilk derece mahkemesindeki yargılama sırasında kendi kusuru olmadan ele geçirmesinin mümkün olmaması, sübjektif teori kapsamında mücbir sebep olarak kabul edilmektedir[163]. İstinaf aşamasında yeni delillerin gösterilmesi bakımından mücbir sebep kavramını yalnızca borçlar hukukundaki objektif imkânsızlık hâli değil, medenî usûl hukukunundaki sübjektif imkânsızlık hâli olarak ele almak gerekir[164].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 357 hükmü uyarınca, istinaf aşamasında, icra mahkemesindeki yargılamada dayanılmamış olan delillere dayanılması kural olarak mümkün değildir[165]. Usûlüne göre gösterilmiş delillerin incelenmeden reddedilmesi ya da icra mahkemesinde gösterilmek istenen delillerin mücbir sebeple gösterilememiş olması bu yasağın aynı maddede düzenlenen istisnalarıdır. Bu istisnaların yanı sıra, re'sen araştırma ilkesinin uygulandığı davalarda verilen kararlara ve çekişmesiz yargı işlerine ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yoluna gidilmesi durumunda da istinaf aşamasında yeni delil gösterme yasağı uygulanmaz[166]. İcra mahkemesinde usûlüne

---

159 Berkin, "Mücbir Sebeb", s. 219 vd.; Akkaya, **İstinaf**, s. 292; Bolayır, **a.g.m.**, s. 303.
160 Akil, **İstinaf**, s. 315; Bolayır, **a.g.m.**, s. 303.
161 Ansay, **Usul**, s. 378; Üstündağ, **Medeni Yargılama**, s. 914; Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi**, s. 85; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 128; Bolayır, **a.g.m.**, s. 303.
162 Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi**, s. 85; Akkaya, **İstinaf**, s. 291-292; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 128.
163 Arslan, **Yargılamanın Yenilenmesi**, s. 85; Kuru, HMU C. V, s. 5184; Akkaya, **İstinaf**, s. 291; Meraklı Yayla, **a.g.e.**, s. 128.
164 Akil, **İstinaf**, s. 315; Bolayır, **a.g.m.**, s. 301.
165 Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 691.
166 Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 789; Akkaya, **İstinaf**, s. 293; Tahiroğlu, **a.g.e.**, s. 162-163; Keser, Erdem, **a.g.e.**, s. 670. Ayrıca Bkz. Üçüncü Bölüm, I, B, 2, a altında yer alan açıklamalar.

uygun bir şekilde gösterilen, ancak mahkeme tarafından incelenmeyip reddedilen veya mücbir bir sebep nedeniyle icra mahkemesinde gösterilmesi mümkün olmayan bir delil söz konusu ise, ancak bu durumda bu delilin istinaf aşamasında gösterilmesi mümkündür[167]. Bu istisnaların yanı sıra, icra mahkemesinin görev alanına giren çekişmesiz yargı işlerine dair (İİK m. 318, İİK m. 153) bu mahkemelerin verdiği kararlara karşı istinafa başvurulmuş olması durumunda da istinaf aşamasında yeni delil gösterilebilir.

II. Bölge Adliye Mahkemesinin Tahkikat Neticesinde Verebileceği Kararlar

A. Genel Olarak

Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 46 hükmü uyarınca, her bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi bir başkan ve iki üyenin katılmasıyla toplanır ve kararlar çoğunlukla verilir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile HMK m. 356 hükmüne eklenen 2. fıkrası uyarınca, duruşma sonunda bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunun esastan reddi veya ilk derece mahkemesi kararının kaldırarak yeniden hüküm kurulması dahil gerekli kararları verir. İlgili maddenin gerekçesinde, bölge adliye mahkemelerinin duruşmalı olarak yapacakları incelemeler neticesinde ne yönde karar vereceklerine dair Kanun'da bir açıklık olmadığı, bu fıkranın eklenmesi ile uygulamadaki çelişkili kararların giderilmek istendiği ifade edilmiştir[168]. Bu düzenleme, öğretide, böyle bir düzenlemeye ihtiyaç olmadığı gerekçesiyle eleştirilmiştir[169]. Zira söz konusu fıkra eklenmeden önce de bu madde dışındaki düzenlemelerden bölge adliye

[167] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2250; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 691; Akkaya, **İstinaf**, s. 291; Meraklı-Yayla, **a.g.e.,** s. 126; Bolayır, **a.g.m.**, s. 301; Akil, "Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı", s. 73.

[168] Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Gerekçesi, https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2735.pdf

[169] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi"; Pekcanıtez, Atalay, Özekes: "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 284; Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi", s. 428; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 24.

mahkemelerinin ne yönde karar vereceği anlaşılabilmekteydi[170]. Kanaatimizce de bölge adliye mahkemelerin verebileceği kararlara dair bu şekilde açık bir düzenlemeye gerek bulunmamaktadır.

İcra ve İflâs Kanunu, icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf incelemesinin hangi süre içinde tamamlanacağına dair özel bir düzenleme içermektedir. İcra İflas Kanunu m. 366 uyarınca, istinaf incelemeleri on beş gün içinde karara bağlanır. Kanun'da bu yönde bir düzenleme olmasına karşın, istinaf incelemesinin on beş gün içinde karara bağlanmaması durumuna dair herhangi bir yaptırım öngörülmemiştir. Dolayısıyla bu sürenin aşılmış olmasının kararın geçerliliği bakımından bir etkisi yoktur[171].

İcra mahkemesi kararına karşı taraflardan yalnızca birinin istinaf kanun yoluna başvurmuş olması durumunda, aleyhe bozma yasağı çerçevesinde karar verilmesi gerekir[172]. Zira taleple bağlılık ilkesine dayanan bu yasak, kanun yolları aşamasında da geçerlidir [173]. Ancak kamu düzenine aykırılık, istinaf aşamasında aleyhe karar verme yasağının istisnasıdır[174].

---

[170] Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 87; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi"; Pekcanıtez, Atalay, Özekes: "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 284.

[171] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55.

[172] Aleyhe bozma yasağı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda açıkça düzenlenmemiş olmasına karşın uygulama ve doktrinde kabul edilmiştir (Atalı, **Aleyhe Bozma Yasağı**, s. 27; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2172; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 761; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 668). Taraflardan yalnızca biri istinaf kanun yoluna başvurursa inceleme onun ileri sürdüğü sebeplerle sınırlı olarak ve onun lehine olacak şekilde (aleyhine olmayacak şekilde) yapılır (Tanrıver, **Medenî Usûl C. II**, s. 45, 76; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 473; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2172, 2174; Yavaş, **Temyiz**, s. 144; Meriç, **Tasarruf İlkesi**, s. 238). Zira kanun yoluna başvurmayan tarafın hükmü zımnen onayladığı kabul edilir (Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2172; Meriç, "Taleple Bağlılık", s. 50). İcra mahkemelerinin verdiği kararlar bakımından da aleyhe bozma yasağı geçerlidir (Yavaş, **Temyiz**, s. 145). Alman hukukunda da istinaf aşamasında aleyhe bozma yasağı (reformatio in peius) geçerlidir ZPO § 528'de yer alan düzenleme ile istinaf aşamasındaki inceleme ve kararların sınırları, hem taleple bağlılık hem de aleyhe bozma yasağı olarak çizilmiştir (Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht**, s. 872; Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 528 Rn. 1; Gelbrich, **a.g.m.**, s. 34).

[173] Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 669; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2172, 2175; Meriç, **Tasarruf İlkesi**, s. 238.

[174] Atalı, **Aleyhe Bozma**, s. 129.*"… Hukuk Genel Kurulu'nun 06.10.2004 tarih ve 2004/1-433 E. sayılı kararında da belirtildiği üzere kamu düzenine aykırılıkta aleyhe bozma ilkesi nazara alınamayacağından, mahkemece ihalenin feshi istemi reddedilen borçlu aleyhine para cezasına hükmedilmesi gerekirken, bu hususun gözardı edilerek olumlu ya da olumsuz bir karar verilmemesi yasaya aykırı bulunmuştur…",* 12. HD., 2018/13691 E., 2019/3569 K., 05.03.2019 T., Aynı yönde:

B. Başvurunun Esastan Reddi Kararı

İstinaf incelemesi neticesinde icra mahkemesi kararı usûl ve esas yönünden doğru bulunursa, istinaf başvurusunun esastan reddine, duruşma yapılmadan karar verilir (HMK m. 353, 1-b, 1). Bu karar ile istinaf talebinin haksızlığının yanı sıra, icra mahkemesinin vermiş olduğu kararın yerinde olduğuna da karar verilmiş olur[175].

Başvurunun esastan reddi kararı verilebilecek bir diğer hâl, yargılamada bazı eksiklikler bulunması ve bu eksikliklerin duruşma yapılmadan giderilebilmesi hâlidir. Bu hâl 7251 sayılı Kanun ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenmiştir (HMK m. 353, f. 1, b, 2). Bölge adliye mahkemeleri duruşma yapılmadan giderilebilecek eksiklikleri duruşma yapmadan dosya üzerinden tamamladıktan sonra, başvurunun esastan reddine karar verebilecektir[176].

Başvurunun esastan reddi durumunda, davanın esası hakkında bir karar verilmemekte, yalnızca istinaf başvurusu esastan reddedilmektedir[177]. İstinaf mahkemesince verilen bu karar bir onama kararı değildir, zira onama kararı temyiz incelemesi neticesinde verilebilmektedir[178]. İcra mahkemesinin kararı yerinde bulunur ve bu sebeple başvurunun esastan reddi kararı verilir ise bu durumda hâlen icra mahkemesi kararı geçerli olacağından, tek karar ve ilâm harcı alınmalıdır[179]. Bu sebeple, istinaf aşamasında, ilk derece mahkemesince alınan harç, mahsup edilmelidir[180].

HGK, 18/555 E., 706 K., 07.12.2005 T.; 12. HD., 2018/12389 E., 2019/2513 K., 20.02.2019; 12. HD., 2017/7992 E., 2018/8504 K., 02.09.2018 T.**,** **Lexpera**, Erişim Tarihi: 07.03.2020..

175 Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 617; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 491; Akil, **İstinaf**, s. 323; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2269; Özekes, **Kanun Yolu**, s. 80; Akkaya, **İstinaf**, s. 321- 322; Boran Güneysu, **Karar**, s. 180; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 91; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 677; Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 276; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 342-343.

176 Öztek, Taşpınar Ayvaz, Kale, **a.g.m.**, s. 143; Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi", s. 420

177 Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 490; Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 277.

178 Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 490; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 697; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2269-2270; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 96; Akkaya, **İstinaf**, s. 313, 314, 322; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 345; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 419; Bahadır, **Kısmî Karar**, s. 177.

179 Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 277.

180 Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 280-281.

C. Başvurunun Kabulü Kararı

1. İcra Mahkemesi Kararının Kaldırılması ve Dosyanın İcra Mahkemesine Gönderilmesi

a. İcra Mahkemesinin Verdiği Kararın Kaldırılıp Davanın Yeniden Görülmesi İçin Dosyanın Yeniden İcra Mahkemesine Gönderilebileceği Hâller

İstinaf kanun yolunun amacı dikkate alındığında, bölge adliye mahkemelerinin ilk derece mahkemesinin kararını kaldırıp dosyayı ilk derece mahkemesine göndermesi, istisnaî hâllerde söz konusu olmalıdır[181]. Nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda kararın kaldırılıp dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilebileceği hâller sınırlı olarak sayılmıştır (HMK m. 353/a)[182]. Söz konusu hâllerin genişletilmesi

[181] Yılmaz, **İstinaf**, s. 80; Pekcanıtez, "HMK Değerlendirilmesi", s. 414; Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi", s. 425.

[182] Alman hukukunda kural, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılması ve esas hakkında karar verilmesidir. Kararın kaldırılarak dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi ise istisnadır (Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 538 Rn. 2). Dosyanın ilk derece mahkemesine gönderileceği hâller ZPO § 538'de sayılmıştır. Kanun ayrıca, dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi için, -7. bentteki hâl hariç- taraflardan birinin talebini aramıştır (Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 538 Rn. 2). Tarafın talebinin aranmasındaki amaç, yargılamanın hızlandırılmasıdır (Musielak, Voit, Ball, **ZPO**, § 538 Rn. 1). İsviçre hukukunda da istinaf mahkemesi kural olarak aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulan kararı onaylar veya yeniden karar verir (schZPO § 318, 1, a, b; Göksu**,** "Schweizerischen Zivilprozessordnung", s. 260). İstinaf mahkemesi davanın önemli bir kısmına dair hiç karar verilmemesi veya vakıaların büyük bir ölçüde toplanmamış olması ve tamamlanmasının gerekmesi durumunda kararı ilk derece mahkemesine geri gönderebilmektedir (Gehri, Jent-Sørensen, Sarbach, **ZPO Kommentar,** Art. 31, Kn. 5-6; Sutter-Somm, Hasenböhler, Leuenberger, **Kommentar zur SchZPO**, s. 2600). Bu durumda, ilk derece mahkemesi, istinaf makamının görüşü ile bağlı olacaktır (Karl Spühler, Heinz Aemisegger, Annette Dolge, Dominik Vock, **Praxiskommentar zum Bundesgerichtsgesetz**, Zürich/St. Gallen, 2013, § 56, Rn. 20). Avusturya hukukunda da kural istinaf mahkemesinin esas hakkında karar vermesi olup, gönderme kararı verilmesi istisnadır. Avusturya hukukunda, istinaf mahkemesinin dosyayı ilk derece mahkemesine geri gönderebileceği hâller, Usul Kanunu'nun 496. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, ilk derece mahkemesi davacının taleplerinin tamamı hakkında bir karar vermemişse, ilk derece mahkemesi önündeki yargılamada önemli bir kusur (hata) nedeniyle uyuşmazlık kapsamlı şekilde ele alınamamış ve karar bağlanamamışsa ya da dosyanın içeriğine göre istinaf mahkemesince önemli addedilen hususların ilk derece mahkemesinde tartışılmamışsa, dosya ilk derece mahkemesine geri gönderilebilir. Bununla birlikte istinaf mahkemesi gerek görürse, karar verilmesini geciktirmeyecekse ve daha fazla masrafa neden olmayacaksa, kendisi de bu eksiklikleri gidererek karar verebilir (özpo § 496/3). Alman, Avusturya ve İsviçre hukuklarında dosyanın ilk derece mahkemesine gönderme kararı verileceği hâller, önemli usûl hatalarının söz konusu olduğu hâllerdir (Detaylı bilgi için Bkz. Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 116-140).

hukukumuzda öngörülen istinaf sistemine aykırı olup, istinaf mahkemelerini temyiz mahkemesi hâline getirme riskini ortaya çıkarır[183].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353/a hükmünde yer alan hâller; davaya bakması yasak olan hâkimin karar vermesi, haklı ret talebine rağmen reddedilen hâkimin davaya bakması, mahkemenin görevli ve yetkili olmasına rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermesi veya mahkemenin görevli ya da yetkili olmamasına rağmen davaya bakması, diğer dava şartlarına aykırılık bulunması, mahkemece usule aykırı olarak davanın veya karşı davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesine veya ayrılmasına karar verilmesi, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmaması veya değerlendirilmemesi ya da talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemesi hâlleridir. Yukarıda duruşma yapılmadan karar verilebilecek hâller başlığı altında[184] da ifade ettiğimiz üzere bu hâllerin ortak özelliği, bunların, ilk derece mahkemesinin yaptığı ve kararın sıhhatini ciddi bir biçimde etkileyen ağır usûlî hatalar olmasıdır[185]. Örnek olarak icra mahkemesi tarafından şikâyet talebinin usûlî sebeplerden reddedildiği durumda bu kararı yerinde bulmayan bölge adliye mahkemesinin vereceği karar, kararın kaldırılması ve dosyanın icra mahkemesine gönderilmesi yönünde olacaktır[186].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353/a hükmünde yer alan bu hâller aynı zamanda bölge adliye mahkemesinin duruşma yapmadan karar verebileceği hâllerden olup, bu hâllerden birinin varlığı durumunda bölge adliye mahkemesi esasa dair inceleme yapmadan dosyayı icra mahkemesine gönderebilir[187]. Burada bölge adliye

---

[183] Hakan Pekcanıtez, "Yargıtay Yönünden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Değerlendirilmesi", **TBBD**, S. 144, Eylül-Ekim 2019, s. 400, 405.

[184] Bkz. Üçüncü Bölüm, I, B, 2, c.

[185] Alangoya, Yıldırım, Deren-Yıldırım, **Medenî Usul,** s. 533; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 486; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2258, 2272; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 786; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 423; Akkaya, **İstinaf**, s. 304; Tolga Akkaya,"İstinaf İncelemesi Sonunda İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılması ve Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf"**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 115, 140; Karaarslan," İnceleme", s. 222; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 435, 436; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 29.

[186] Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 699.

[187] *"...Uyuşmazlık; İİK.'nın 82/12. maddesine dayalı meskeniyet iddiasına ilişkin şikayet niteliğindedir (...) şikayetçi borçlu vekilinin icra dosyasındaki tüm tebligatların usulsüzlüğü nedeniyle hacizden 06.12.2017 tarihinde haberdar olduklarına ilişkin şikayeti konusunda mahkemece herhangi bir değerlendirilmede bulunulmadığı, tebligat usulsüzlüğüne ilişkin delillerin hiç toplanmaması veya*

mahkemesinin yeniden yargılama yapmayıp, yalnızca denetim faaliyetini yapması söz konusudur[188].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353/a hükmünde yer alan hâllerden birinin varlığı durumunda bölge adliye mahkemesinin davanın yeniden görülmesi için dosyayı göndereceği icra mahkemesi kararı veren icra mahkemesi veya bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi içinde uygun göreceği başka bir yer icra mahkemesi ya da görevli ve yetkili icra mahkemesi olabilir[189]. Kanun bu hususta takdir hakkını ilgili bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine bırakmıştır.

Mahkemenin görevli ya da yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış bulunması hâlinde, dosyanın bölge adliye mahkemesince doğrudan görevli veya yetkili mahkemeye gönderilip gönderilemeyeceği hususunda farklı görüşler mevcuttur. Öğretide bir görüşe göre, görevsizlik ve yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemleri düzenleyen HMK m. 20 hükmünde yer alan kararın görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesi için tarafların başvuruda bulunması gerektiği düzenlemesi göz önünde bulundurulduğunda, dosyanın kararı vermiş olan ilk derece mahkemesine gönderilmesi gerekmektedir[190]. Bu görüşe göre, dosyanın kararı veren ilk derece

---

değerlendirilmemesi derecesinde yargılama işlemlerinin eksik bırakıldığı anlaşıldığından şikayetçi borçlu vekilinin istinaf başvurusunun kabulüne, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmek üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar vermek gerekmiş aşağıdaki hüküm kurulmuştur…", Ankara BAM, 19. HD., 2018/428 E., 2019/555 K., 07.03.2019 T., ***Lexpera****, Erişim Tarihi: 05.05.2020; "…İstinafa konu ilk derece mahkemesinin dosyası incelendiğinde, aşağıda belirtilen ve esasa etki eden hususlarda delillerin eksik toplandığı ve ayrıca ilk derece mahkemesi kararında bu sayılan sebeplere ilişkin hiç bir değerlendirme yapılmadığı, bir başka anlatımla sayılan sebeplere ilişkin hiç bir gerekçe bulunmadığı görülmüştür (…)K A R A R : (Yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan sebeplerle) 1-Taraf vekillerinin istinaf taleplerininKABULÜ İLE;bu aşamada davanın esasına ilişkin bir değerlendirme yapılmaksızın, 6100 sayılı HMK'nın 353/1-a maddesinin 6. bendi gereğince Palu Asliye Hukuk Mahkemesinin 07/07/2017 tarih ve 2017/260 Esas - 2017/515 Karar sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 2-Davanın yukarıda gerekçe bölümünde belirtilen hususlar değerlendirilerek yeniden görülmesi için dosyanın MAHKEMESİNE İADESİNE…",* Gaziantep BAM, 6. HD., 2018/474 E., 2019/353 K., 14.03.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020.

188 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2271; Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 276.

189 HMK m. 353/f.1, a'da sayılan hâller dışında da ölçütler belirlenerek gönderme kararı verilebilmesi bakımından bölge adliye mahkemelerine bir takdir yetkisi verilmesi gerektiği hakkında Bkz. Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 149 vd.

190 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2272; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 426; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **Medenî Usûl**, s. 202, 203; Karaarslan, "İnceleme", s. 229.

mahkemesine gönderilmesi sonrasında ve ancak tarafların başvuruda bulunması üzerine görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesi söz konusu olacaktır[191].

Diğer görüşe göre ise, HMK m. 353, f.1, a hükmünde yer alan düzenlemenin özel bir düzenleme olduğu ve usûl ekonomisi ilkesi birlikte dikkate alındığında, dosyanın bölge adliye mahkemesince görevli ve yetkili ilk derece mahkemesine gönderilebilmelidir[192]. Uygulamada ise bölge adliye mahkemeleri bazen dosyayı doğrudan görevli mahkemeye göndermekte, bazen ise kararı veren mahkemeye göndermektedir[193].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353, a hükmünde yer alan bir diğer hâl, "*diğer dava şartlarına aykırılık bulunması"* hâlidir. Ancak dava şartlarının sonradan tamamlanmasının mümkün olmadığı hâllerde (kesin hüküm mevcudiyeti gibi), bölge adliye mahkemesince, ilk derece mahkemesine gönderilmesi lüzumsuz olacağından davanın usûlden reddi kararı verilmesi yerinde olacaktır[194]. Gider avansı yatırılması ve teminat gösterilmesi gibi tamamlanabilir bir dava şartının varlığı durumunda dava şartı eksikliği giderilmişse dosya ilk derece mahkemesine geri gönderilmemeli, bölge adliye mahkemesi esastan incelemeyi yapıp kararını vermelidir[195].

Bölge adliye mahkemesinin Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353/a hükmü uyarınca vereceği kararlar kesindir. Burada kastedilen kesinlik, bu kararın ilk derece mahkemesini bağlaması ve tek başına temyize konu edilememesidir[196]. Dolayısıyla bölge adliye mahkemesinin bu kapsamda vereceği karara karşı icra mahkemesinin

---

[191] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2272; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, **Medenî Usûl**, s. 202, 203; Karaarslan, "İnceleme", s. 229.

[192] Taşpolat Tuğsavul, **a.g.e.**, s. 335, 336; Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 169-171.

[193] *"…İstinaf incelemesinde görevsiz ilk derece mahkemesinde davanın görüldüğü anlaşılırsa BAM istinaf edilen dava dosyasını görevli tüketici mahkemesine göndermesi için, davayı görevsiz mahkemeye gönderir…",* İstanbul BAM 14. HD., 2017/32 E., 2017/29 K., 27.01.2017 T., **MİHDER**, C. 13, S. 36, 2017/1, s. 188-191.

[194] Budak, Karaarslan, **Medeni Usûl**, s. 427. Bu kapsamda Türk mahkemelerinin yargı hakkının bulunmaması, yargı yolunun caiz olmaması, hukukî yarar, derdestlik ve kesin hükmün bulunması hâllerinde istinaf talebinin kabul edilip davanın usulî bir kararla reddedilmesinin Kanunun amacına daha uygun olacağı ifade edilmiştir (Budak, Karaarslan, **Medeni Usûl**, s. 427).

[195] Karaarslan, "İnceleme", s. 233.

[196] Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 172.

direnme kararı vermesi söz konusu değildir[197]. Bölge adliye mahkemesi tarafından dosya kendisine gönderilen icra mahkemesi bu karara uygun olarak işlem yapmak durumundadır[198]. HMK m. 353/a hükmü kapsamında dosya kendisine gönderilen icra mahkemesi, gönderme kararında belirtilen eksiklikler çerçevesinde yeniden tahkikat yapmalıdır[199].

b. 7251 sayılı Kanun ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353/1-a/6 Hükmünde Yapılan Değişiklik ve Değerlendirilmesi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353 hükmünde yer alan hâllerden, 1. fıkranın 6. bendinde 2020 yılında 7251 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmıştır. Söz konusu bentte yer alan, mahkemece uyuşmazlığın çözümünde etkili olacak derecede önemli delillerin toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması hâli, yapılan değişiklik öncesinde, tarafların davanın esasıyla ilgili olarak gösterdikleri delillerin *"hiçbiri"* toplanmadan veya gösterilen deliller *"hiç"* değerlendirilmeden karar verilmiş olması şeklinde yer almaktaydı. Ayrıca 7251 sayılı Kanun ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353, f. 1, b. 6'ya *"talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması"* hâli de eklenmiştir. İlgili maddenin gerekçesinde, bu değişiklikler ile düzenlemenin amacına uygun olmayan yorumdan kaynaklanan hatalı uygulamalar ve sorunların giderilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir[200].

7251 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesinde, Kanun'da yer alan *"hiçbiri"* ve *"hiç"* ifadelerine rağmen, uygulamada bölge adliye mahkemelerinin bu ifadeleri geniş yorumlayarak delillerin yeterince toplanmadığı hâllerde de gönderme kararı veriyor olması, öğretide eleştirilmekteydi[201]. Öğretide, tahkikat aşamasında

---

[197] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 616; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2273; Akkaya, **İstinaf**, s. 333; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 101; Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 172, 174; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 338; Boztaş, "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması", s. 436, 439.

[198] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2273; Akkaya, **İstinaf**, s. 331, 333; Ermenek, "İstinaf Kanun Yolu", s. 7; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 338, 340; Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 172.

[199] Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 175.

[200] 7251 sayılı Kanun Gerekçesi, https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2735.pdf

[201] Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 457; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s.337-338; Akil, "HMK m. 353/1-a-6 Üzerine Değerlendirme", s. 14; Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi", s. 421; Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 146, 151.

yeterince toplanmamış delillere dair eksikliğin tamamlanmasının bölge adliye mahkemesinin görevi olduğu ifade edilmekteydi[202]. Yargıtay da bu hususta verdiği kararlarında, delillerin bir kısmı toplanmışsa eksik delil toplanmış olmasına dayanarak bölge adliye mahkemelerinin dosyayı ilk derece mahkemesine göndermesi kararı vermesinin yerinde olmadığını ifade etmekteydi[203].

7251 sayılı Kanun ile 6. bentte yapılan değişikliğe dair öğretide bir görüşe göre bu değişiklik yerindedir[204]. Bu görüşe göre gerek *"hiç"* ibaresi gerekse de *"önemli"* ibaresi sorunu tam olarak çözen ibareler değildir[205]. Yapılan değişiklik ile HMK m. 353, f. 1, b. 6 hükmünün nasıl yorumlanacağına dair tartışma sona erecektir[206]. Maddedeki "önemli" ifadesi somut olaya göre hâkim tarafından tespit edilmelidir[207].

Öğretideki bir diğer görüş ise bu düzenlemeyi, *"önemli"* ifadesinin *"hiç"* ifadesinden daha muğlak olması ve bölge adliye mahkemelerince oldukça geniş yorumlanabilecek olması gerekçesiyle eleştirmektedir[208]. Öğretide yine bu bu yöndeki

---

[202] Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 457; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s.337-338; Akil, "HMK m. 353/1-a-6 Üzerine Değerlendirme", s. 14; Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi", s. 421; Akkaya, "Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi", s. 146, 151

[203] *"...İşbu dosyada, ilk derece mahkemesince tarafların gösterdikleri deliller toplanmış, tanıkların beyanları alınmış, tarafların boşanmalarına ilişkin ...7. Aile Mahkemesinin 2013/925 esas 2014/332 karar sayılı kesinleşmiş ilam getirtilerek incelenmiştir.Bu durumda ilk derece mahkemesince, tarafların davanın esasıyla ilgili olarak gösterdikleri delillerin hiçbirinin toplanmamış veya gösterilen delillerin hiç değerlendirilmemiş olmasından söz edilemez. Hukuk Muhakemeleri Kanunun 353. maddesinde, bölge adliye mahkemesinin dosyayı ilk derece mahkemesine geri gönderme sebepleri tadadi olarak değil tahdidi olarak sayılmıştır. Kanun'da sayılan geri gönderme sebepleri arasında "delillerin eksik toplanması" bulunmamaktadır. "delillerin hiç birinin toplanmaması ve gösterilen delillerin hiç değerlendirilmemesi" vardır. O halde kanundaki düzenleme karşısında bölge adliye mahkemesince delillerin eksik toplanması sebebiyle dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan bölge adliye mahkemesince verilen kararın temyizinin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır…",* 2. HD., 2017/5594 E., 2017/13799 K., 04.01.2017 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 13.05.2019.

[204] Öztek, Taşpınar Ayvaz, Kale, **a.g.m.**, s. 142; Esma Hande Boztosun Bozkurt, "7251 sayılı Kanunla HMK'da Yapılan Değişiklikler Kapsamında Bölge Adliye Mahkemelerinin Duruşma Yapmadan Verebileceği Kararlar", **Prof. Dr. Necmeddin M. Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 306.

[205] Öztek, Taşpınar Ayvaz, Kale, **a.g.m.**, s. 142.

[206] Boztosun Bozkurt, **a.g.m.**, s. 306.

[207] Öztek, Taşpınar Ayvaz, Kale, **a.g.m.**, s. 142-143; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 431-432.

[208] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi"*;* Pekcanıtez, Atalay, Özekes: *"*7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 286; Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi"*,* s. 424; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 22, 34. Öğretide ayrıca, HMK m. 94 hükmünde yapılan değişiklik ile kesin sürelere ilişkin düzenlemeye kesinlik sağladığı gerekçesiyle *"hiçbir"* ifadesinin eklenmesi buna karşılık 353. maddedeki "hiç" ve "hiçbir" ifadelerinin yerine daha belirsiz bir ifade eklendiğine dikkat çekilmektedir (Pekcanıtez, Atalay, Özekes: *"*7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 259).

bir diğer görüşe göre, hâkimin bir delili bu madde kapsamında önemli görmesine dair somut kriterler oluşturmak oldukça güçtür ve bu düzenleme yeni tartışmalara sebep olacak mahiyetttir[209].

7251 sayılı Kanun ile yapılan bu değişikliği eleştiren öğretideki ikinci görüşe katılmaktayız. Zira delillerin toplanmış olup olmadığı hususu da değerlendirilmiş olup olmadığı hususu da adil yargılanma ve hukukî dinlenilme hakları ile ilgilidir ve kamu düzenindendir. Dolayısıyla bölge adliye mahkemesince re'sen incelenmesi gerekir[210]. Eğer delillerin eksik toplanması söz konusu ise, bölge adliye mahkemesince tahkikat yapılmalıdır[211]. Delillerin hiç değerlendirilmemesi değil, bir kısmının değerlendirilmiş olması durumunda da bu eksiklik bölge adliye mahkemesi tarafından giderilmelidir[212].

7251 sayılı Kanun değişikliğinden önceki düzenlemeye göre verilen kararlarda dahi ilgili bendin bölge adliye mahkemelerince geniş yorumlanması söz konusuydu[213]. Bu nedenle, yeni düzenleme uygulamada geniş yorumlanma bakımından çok daha büyük sorunlara yol açabilecek, bölge adliye mahkemlerince karar verilmesinin gerektiği durumlarda dahi kararın kaldırılarak dosyanın ilk derece mahkemesine

---

209 Yardımcı, "Güncel Kararların Değerlendirilmesi", s. 91.

210 Aktepe Artık, **a.g.m.**, s. 278; Akil, "HMK m. 353/1-a-6 Üzerine Değerlendirme", s. 13.

211 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2259; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 90; Akkaya, **İstinaf**, s. 328; Pekcanıtez, "HMK Değerlendirilmesi", s. 414; Karaarslan," İnceleme", s. 234; Cenk Akil,"Bir İstinaf Sebebi Olarak HMK m. 353/1-a-6 Üzerine Değerlendirme", **TAAD**, Yıl: 11, S. 38, Nisan 2019, s. 14; Taner Emre Yardımcı, "İstinaf Mahkemesi Hukuk Dairelerinin İspat Faaliyetine Dair Bazı Güncel Kararlarının Değerlendirilmesi", **İlamat Torbası (İstinaf Mahkemesi Karar İncelemeleri)**, Filiz Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 90; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 336.

212 Akil, "HMK m. 353/1-a-6 Üzerine Değerlendirme", s. 14; Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi", s. 427; Yardımcı, "Güncel Kararların Değerlendirilmesi", s. 90; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, s. 338.

213 *"…Dava dilekçesindeki talep, muris muvazaası nedeniyle tapu iptali tescil aksi halde tenkis istemine ilişkin olduğu halde, ilk derece mahkemesince davanın, muris muvazaası hukuksal nedenine dayalı tapu iptal ve tescil istemine ilişkin olduğu kabul edilerek dava sonuçlandırılmış, davacının tenkis talebi ile ilgili olumlu ya da olumsuz herhangi bir karar verilmemiştir. İlk derece mahkemesince, muris muvazaası koşullarının oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de, tenkis talebi hakkında herhangi bir karar verilmediğinden bu aşamada sair istinaf nedenleri incelenmeksizin davacı vekilinin istinaf talebinin kabulü ile tenkis konusunda olumlu ya da olumsuz bir karar verilmek üzere ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve dosyanın kararı veren mahkemesine gönderilmesine karar verilmiş aşağıdaki hüküm kurulmuştur (…) Davacılar vekili tarafından istinaf başvurusunun KABULÜNE, Nazilli 2. Asliye Hukuk Mahkemesi' nin 21/12/2017 tarih 2014/504 Esas 2017/682 Karar sayılı ilamının HMK 353/1-a-6 maddesi uyarınca KALDIRILMASINA, 2 -Davanın yeniden görülmesi için dosyanın, kararı veren İlk Derece Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE…",* İzmir BAM, 1. HD., 2018/1969 E., 2019/353 K., 14.02.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020

gönderilmesine sebep olabilecek niteliktedir[214]. Nitekim uygulamada bölge adliye mahkemelerinin iş yükü oldukça fazladır. Bu da bölge adliye mahkemelerini dosyaları ilk derece mahkemesine gönderme yönünde etkileyebilecek bir etkendir[215]. Bölge adliye mahkemelerinin dosyaları ilk derece mahkemelerine daha geniş hâller çerçevesinde geri gönderebiliyor olması usûl ekonomisi ilkesine aykırı olacağı gibi, bölge adliye mahkemelerinin asıl fonksiyonundan uzaklaşarak adeta Yargıtay gibi çalışması tehlikesini de beraberinde getirecektir[216]. Dolayısıyla icra mahkemesi kararının kaldırılıp dosyanın yeniden eksik delillerin toplanması için icra mahkemesine gönderilmesi, icra iflâs hukukunun takip ekonomisi ilkesine de aykırı olacaktır. Bu da istinaf kanun yolunu yargılamanın hızlandırılması amacından uzaklaştıracak, yargılamanın uzamasına sebep olacaktır.

Yapılan değişiklik neticesinde bölge adliye mahkemesi hâkimi HMK m. 353, 1-a, 6 hükmü kapsamında hangi delillerin uyuşmazlığın çözümüne etkili olacak derecede önemli olduğunu dair takdir yetkisine sahip olacaktır. Bu takdir yetkisinin doğru kullanıp kullanmadığı hususu Yargıtay denetimine tâbidir[217].

---

[214] İlgili bendin önceki hâlinde yer alan "hiç" ve "hiçbiri" ibareleri, mukayeseli hukukta karşılaşılan, istinaf mahkemelerinin ilk derece mahkemesi kararını bozup kararı ilk derece mahkemesine göndermekle yetinmesi probleminin hukukumuz bakımından da söz konusu olmaması amacıyla ilgili bende eklenmişti (Pekcanıtez, *"*HMK Değerlendirilmesi", s. 414; Pekcanıtez, Atalay, Özekes: *"*7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 286-287).

[215] Nitekim söz konusu değişiklikten önce dahi, yalnızca bir delilin toplanmamış olması delillerin hiç değerlendirilmemesi sayılarak dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi yönünde karar veriliyordu (Bkz. Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 285, dn. 29 ve dn. 30'da yer alan kararlar).

[216] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 486; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 289. Öğretide bu husus istinafın adeta *"küçük temyiz"* hâline geleceği ifade edilerek eleştirilmektedir (Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 486; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, *"*7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 253, 257, 261; Pekcanıtez, *"*HMK Değerlendirilmesi", s. 400; Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 122-123, 125).

[217] Budak, Karaaslan, "Değişiklikler"*,* s. 39. Öğretide, yeni düzenleme sebebiyle yargılamanın çok uzamasının önüne geçilebilmesi için, Yargıtay'ın 2802 sayılı Hâkimler ve Savcı Kanunu'nun m. 28. maddesi bölge adliye mahkemesi hâkimleri hakkında kanun yolu değerlendirme formu düzenlerken bu hususu da muhakkak dikkate alması önerilmektedir (Akil, "Değişikliklerin Değerlendirilmesi", s. 424-425).

2. İcra Mahkemesi Kararının Kaldırılması ve Yeniden Karar Verilmesi

Bölge adliye mahkemelerinin ilk derece mahkemesi kararını yerinde bulmaması durumunda yeniden karar verebilmesi mümkündür[218]. Bölge adliye mahkemeleri, yeniden karar verebildikleri hâllerde, yalnızca denetim mahkemesi olarak değil, yargılama ve hüküm mahkemesi olarak da faaliyet göstermiş olur[219]. İstinaf incelemesi neticesinde icra mahkemesi kararının hatalı olduğuna kanaat getirilirse, istinaf talebi kabul edilir ve icra mahkemesinin verdiği karar kaldırılıp yeniden esas hakkında karar verilir (HMK m. 353/1-b).

Davanın esasıyla ilgili olarak yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmişse düzelterek yeniden esas hakkında, duruşma yapılmadan karar verilebilir[220]. Bu durumda, bölge adliye mahkemesince, icra mahkemesinin kararı düzeltilerek aynı hüküm yeniden verilmelidir[221]. Bölge adliye mahkemesince yeniden hüküm vermeden, yalnızca gerekçedeki ilgili hususun düzeltilmesine dair karar verilmesi ise yerinde değildir[222].

---

[218] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 605; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 491; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 105; Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 272; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 26.

[219] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 491-492; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2271; Akkaya, **İstinaf**, s. 323; Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 272, 276; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 92, 102; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 347.

[220] *"…ilk derece mahkemesince, şikayetçi …'ın şikayetinin süre aşımı nedeniyle reddi gerekirken, şikayetin esastan reddine karar verilmesi isabetsiz olup Bölge Adliye Mahkemesince; HMK'nun 353/1-b-2. maddesi gereğince, ilk derece mahkemesi kararının bu yönden düzeltilerek yeniden İİK'nun 365/3. maddesi gereği bir karar verilmesi gerekirken, istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi hatalı ise de, ilk derece mahkemesince sonuçta istem reddedildiğinden ilk derece mahkemesi kararının yukarıda belirtilen değişik gerekçe ile onanması gerekmiştir…",* 12. HD., 2019/10100 E., 2020/4743 E., 16.06.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 29.02.2021.

[221] Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 104.

[222] *"…Şikayetçi borçlu şirketin ihalenin feshi istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, … 2. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 24.11.2016 tarih ve 2016/696 E.-2016/360 K. sayılı kararı ile şikayetin reddine ve şikayetçi aleyhine para cezasına hükmedildiği, borçlu vekili tarafından, şikayetin reddine dair ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf yoluna başvurulduğu, … Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi'nin 27/12/2016 tarih ve 2016/219 E.-2016/228 K. sayılı kararı ile borçlu vekilinin istinaf başvurusunun kısmen kabulü ile … 2. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 24.11.2016 tarih ve 2016/696 E.- 2016/360 K. sayılı kararının hüküm fıkrasında yer alan para cezasına ilişkin paragrafın hükümden çıkarılmak ve yerine "Yasal şartları oluşmadığından davacı aleyhine para cezası verilmesine kanunen yer olmadığına" şeklinde yazılarak kararın düzeltilmesine, davacının esasa ilişkin sair istinaf istemlerinin HMK'nun 353/1-b-1. bendi uyarınca esastan reddine karar*

Aynı şekilde, yalnızca icra mahkemesi kararına şerh vermek suretiyle karar verilmesi ya da ilk derece mahkemesi kararının bir kısmının muhafaza edildiği bir kısmının ise çıkarıldığı yönünde bir karar verilmesi Kanun'daki düzenlemeye uygun olmaz[223].

İlk derece mahkemesince davanın reddedilmiş olması ve bölge adliye mahkemesinin işin esasına girerek ilk derece mahkemesinin kararını yerinde bulmaması durumunda da bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırıp ve yeniden yaptığı inceleme sonucu davanın kısmen veya tamamen kabulüne karar verebilir[224]. Yargılamada eksiklikler bulunması ancak bunların duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte olması hâlinde de, bunların tamamlanmasından sonra yeniden esas hakkında karar verilir[225].

---

verildiği anlaşılmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/b-2. maddesinde; davanın esasıyla ilgili olarak, yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzelterek yeniden esas hakkında, duruşma yapılmadan karar verileceği hükmü yer almaktadır. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/b-2. maddesi uyarınca; ilk derece mahkemesince kanunun olaya uygulanmasında hata yapıldığı gerekçesiyle, istinaf isteminin kabulü ile düzelterek yeniden esas hakkında karar verilmesi gerekirken, sadece, ... 2. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 24.11.2016 tarih ve 2016/696E. -2016/360 K. sayılı kararının hüküm fıkrasında yer alan para cezasına ilişkin paragrafın hükümden çıkarılmak suretiyle düzeltilmesine şeklinde verilen Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulması gerekmiştir…", 12. HD., E. 2017/2383 K. 2017/14529 T. 23.11.2017; **Lexpera**, Erişim Tarihi: 18.02.2019.

223 *"…Bölge Adliye Mahkemesince ilk derece mahkemesinden verilen kararın faize ilişkin bendinde yapılan düzeltmenin yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle yapılması gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde ilk derece mahkemesi kararına şerh verilmesi ile yetinilmesi, Doğru görülmemiştir…"*, 5. HD., 2019/77 E., 2019/17528 K., 05.11.2019 T.; *"…ihalenin feshi isteminin reddine dair karar gerekçesinin yanlış, ancak varılan sonuç itibariyle yerinde olduğunun tespit edilmiş olması durumunda, HMK'nun 353/1-b-2. maddesi gereğince, "istinaf isteminin reddi ile ilk derece mahkemesinin sonucu itibariyle doğru olduğuna karar vermiş olması nedeniyle" düzelterek yeniden esas hakkında karar verilmesi gerekirken, infazda tereddüt oluşturacak şekilde, ilk derece mahkemesi kararının hüküm bölümünün bir kısmını muhafaza ederek, ... İcra Hukuk Mahkemesi'nin 13.12.2016 tarih ve 2016/18 E.-2016/25 K. sayılı kararının hüküm fıkrasında yer alan para cezasına ilişkin paragrafın hükümden çıkarılmak suretiyle düzeltilmesine şeklinde verilen Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulması gerekmiştir…",* 12. HD., 2017/7980 E., 2018/8553 K., 24.09.2018 T. Aynı yönde: 5. HD., 2018/10373 E., 2019/21100 K., 19.12.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 18.03.2020.

224 Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2274; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 105; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 92.

225 *"…İlk derece mahkemesi kararında hüküm altına alınan kamulaştırma bedeli toplamı 8.796,91TL olduğundan ve davalı K1'ın dava konusu 617 parsel sayılı taşınmazda 1/8 payı olduğuna göre davalı yararına hükmedilecek vekalet ücreti AAÜT'nin 13/2 maddesi gereğince 1.099,61TLolması gerekirken 1.980,00TL ye hükmedilmesi hatalı olmuştur. Yalnız bu durumun düzeltilmesi için yeniden yargılama yapılmasına gerek olmadığından davacı tarafın istinafı kabul edilerek ilk derece mahkemesi kararının 6100 sayılı HMK'nun 353/1-b-2 maddesi gereğince düzeltilerek yeniden esas hakkında karar vermek gerekmiş olup aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir…"*, Erzurum BAM, 4. HD., 2018/976 E., 2019/353 K., 06.03.2019 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 10.03.2020.

Bölge adliye mahkemesinin esasa dair inceleme yapıp yeniden bir karar vermesi durumunda, aynı konuda hem icra mahkemesinde hem de bölge adliye mahkemesinde harç alınması söz konusu olmamalı, ilk derece mahkemesinin verdiği karara göre alınan karar ve ilâm harcı istinaf aşamasında mahsup edilerek tek harç alınmalıdır[226]. Zira artık ilk derece mahkemesinin geçerli ve icra edilebilir bir kararı bulunmamaktadır[227].

Bölge adliye mahkemelerince icra mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilmesi veya yeniden esas hakkında karar verilmesi durumunda, İİK m. 40, kıyas yoluyla uygulanacaktır (İİK m. 366, f. 4).

3. İcra Mahkemesi Kararının Kaldırılması ve Davanın Reddine Karar Verilmesi

Bölge adliye mahkemesinin icra mahkemesinin kararını kaldırırarak davanın reddine karar vermesi, iki durumda söz konusu olabilecektir. İlk olarak, icra mahkemesinin davanın reddi yönünde karar vermesi durumunda, bölge adliye mahkemesince işin esasına girdikten sonra icra mahkemesinin kararını kaldırıp davayı reddedebilir[228].

İkinci olarak, icra mahkemesinin davanın kısmen veya tamamen kabulüne karar vermesi üzerine bölge adliye mahkemesinin icra mahkemesinin bu kararı haksız bulması durumunda icra mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve davanın esastan reddedilmesine karar verebilir[229].

---

[226] Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 277, 280-281.
[227] Özekes, "Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 280-281.
[228] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 491-492; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2275; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 105; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 348.
[229] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 491; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2275; Özekes, **İstinaf ve Temyiz**, s. 105; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 348.

D. Tarafların Davaya Son Veren İşlemleri Üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin Vereceği Kararlar

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 307 ila 315. maddeleri arasında, davaya son veren taraf işlemleri düzenlenmiştir. Bu hükümlere göre davaya son veren taraf işlemleri davadan feragat, davayı kabul ve sulhtür. Bu işlemlerin davanın açılmasından hükmün kesinleşmesine kadar yapılması mümkündür[230]. Dolayısıyla, bölge adliye mahkemesi önündeki uyuşmazlık tarafların davaya son veren işlemleri ile sona erebilir.

İcra mahkemesinin nihaî kararını vermesinden sonra ancak hüküm kesinleşmeden önce davadan feragat, davayı kabul veya sulh hâlinde, taraflarca istinaf kanun yoluna başvurulmuş olsa bile dosya bölge adliye mahkemesine gönderilmez ve icra mahkemesi hâkimi tarafından dosya üzerinden bu konuda (feragat veya kabul doğrultusunda) ek karar verilir (HMK m. 310, f. 2/BAİDMY m. 215). Tarafların dosya bölge adliye mahkemesine gönderildikten sonra da feragat, davayı kabul veya sulh yapması mümkündür. Bu durumda bölge adliye mahkemelerinin ne yönde karar vereceği Kanun'da açıkça düzenlenmemiştir. Bu hâlde bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesi kararının yerinde olup olmadığını incelemeksizin, somut durumun niteliğine göre karar vermesi söz konusu olur[231]. Dolayısıyla, kural olarak, dosya ilk derece mahkemesine gönderilmemeli, ilk derece mahkemesi kararı kaldırıldıktan sonra, ilgili işlemin niteliğine göre bir karar verilmelidir[232].

Davadan feragat hâlinde, icra mahkemesinin davanın kabulüne dair kararı kaldırılarak feragat nedeniyle davanın reddine karar verilir[233]. Kısmen feragat hâlinde

---

230 Kuru, **Usul El Kitabı**, C. II, s. 1043 vd.; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2010; Koç, **a.g.e.**, s. 98. *"... Taraflar davayı kabul ederek ya da davadan feragat ederek veya sulh sözleşmesi yaparak yargılamanın her aşamasında ve hatta kanun yollarında herhangi bir hükme gerek kalmaksızın davayı sona erdirebilirler..."*, HGK., 2017/11-120 E., 2019/334 K., 21.03.2019 T., **Kazancı**, Erişim Tarihi: 26.06.2020.

231 Umar, **HMK Şerhi**, s. 1047; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 226; Akkaya, **İstinaf**, s. 336; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 350; Özekes, Boran Güneysu, **a.g.e.**, s. 26.

232 Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 105-106.

233 *"...Somut olayda, dosya hakkında Dairemizce henüz karar verilmediği ve feragatın davalı vekili tarafından yapıldığı, feragat dilekçesinin usüle uygun olduğu görülmekle, davalının istinaf başvurusunun feragat nedeni ile reddine dair aşağıdaki hüküm kurulmuştur...",* İstanbul BAM, 17. HD., 2020/797 E., 2020/745 T., 17.03.2020, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020.

ise feragat edilmeyen kısım için istinaf incelemesine devam edilir[234]. İcra mahkemesi davanın reddi yönünde karar vermiş ise davacının davadan feragati ile ilk derece mahkemesi kararının doğru olması nedeniyle, karar kaldırılmadan, haksız istinaf başvurusunun reddine karar verilmelidir[235].

Yargıtay'a göre ise istinaf aşamasında dava kabul edilirse, davanın kabulüne dair karar verme yetkisi ilk deree mahkemesinde olduğundan dolayı bölge adliye mahkemesince kararın bozulup dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi gerekir[236]. İlk derece mahkemesi davanın kabulü yönünde karar vermiş ise, davalının davayı kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının doğru olması nedeniyle, karar kaldırılmadan, haksız istinaf başvurusunun reddine karar verilmelidir[237]. Kısmî kabul durumunda, kabul edilmeyen kısım için istinaf incelemesine devam edilir[238].

Sulh hâlinde, taraflar sulh sözleşmesine göre bir karar verilmesini isterse, bölge adliye mahkemesi karar verirken sulh sözleşmesine göre karar vereceğinden, dava esasa ilişkin bir karar ile son bulmuş olur[239]. Taraflar sulh sözleşmesine göre bir karar verilmesini isterse, bölge adliye mahkemesi sulhü tutanağa geçirip davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verir[240]. Sulh sözleşmesi şarta bağlı olarak yapılmışsa, şarta bağlı hüküm verilemeyceğinden, bölge adliye mahkemesi ilk derece mahkemesinin kararını kaldırıp karar verilmesine yer olmadığına karar vermelidir[241].

---

[234] Akkaya, **İstinaf**, s. 338; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m**., 350.

[235] Akkaya, **İstinaf**, s. 338. Öğretide Umar'a göre ise gerek dava gerek istinaf süreci konusuz kalmış olacağından, *"feragat nedeniyle dava konusuz kaldığından, karar verilmesine yer olmadığına"* karar verilmelidir (Umar, **HMK Şerhi**, s. 1047).

[236] *"...HMK'nun 310. maddesine göre davayı kabul, hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabilir. 311. maddesinde kabul kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur. Karar kesinleşinceye kadar davayı kabulün mümkün olduğuna, Mahkemece bir karar verilip, davadan el çekildikten sonra, istinaf veya temyiz aşamasında dava kabul edildiğinde bu aşamada davayı kabul hakkında karar verme yetkisi Yerel Mahkemesi'ne ait bulunduğuna göre, davayı kabul hususunda karar verilmek üzere hükmün bozulması gerekmektedir…",* 8. HD., 2017/15860 E., 2018/12823 K., 17.05.2018 T.

[237] Akkaya, **İstinaf**, s. 338.

[238] Akkaya, **İstinaf**, s. 337; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 350.

[239] Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2036; Akkaya, **İstinaf**, s. 340; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 350; Bahadır, **Kısmî Karar**, s. 178.

[240] Akkaya, **İstinaf**, s. 339, 340; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 351.

[241] Umar, **HMK Şerhi**, s. 1047-1048; Akkaya, **İstinaf**, s. 339; Özekes, **Kanun Yolu**, s. 106.

Bölge adliye mahkemesinin kararını vermesinden sonra tarafların davadan feragat veya davayı kabulü hâlinde, bölge adliye mahkemesi tarafından feragat veya kabul doğrultusunda ek karar verilir (HMK m. 310, f. 2).

Davaya son veren taraf işlemlerinden olmamakla birlikte, davaya son veren bir diğer ihtimâl, davanın istinaf aşamasında konusuz kalması hâlidir. Dava konusunun ortadan kalması durumunda dava konusuz kalır[242]. Örnek olarak, icra mahkemesinde görülmekte olan davaya temel olan takip konusu borç fer'ileriyle birlikte istinaf aşamasında ödenmiş olabilir. Bu durumda bölge adliye mahkemesinin, icra mahkemesi kararını kaldırıp, davanın konusuz kalmış olması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına dair bir karar ile yargılamayı sonlandırması yerinde olacaktır[243].

E. Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Gerekçelendirilmesi

Bölge adliye mahkemelerinin istinaf incelemesi neticesinde verebileceği kararlarda bulunacak hususlar ve bu kararların tebliğine dair düzenleme Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 359. maddesinde yer almaktadır[244]. Bölge adliye mahkemesi, başvurunun esastan reddi kararı vermesi durumunda, kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermekle de yetinebilir. Ancak bu hâlde dahi ileri sürülen istinaf sebeplerini özetlemek ve ret sebeplerini açıklamak durumundadır (HMK m. 359, f. 3). HMK m. 359, f. 3 hükmü, 7251 sayılı Kanun'un 38. maddesi ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenmiştir. İlgili maddenin gerekçesinde, istinaf talebinin reddi kararı ile ilk derece mahkemesinin gerekçeli kararının doğrulanmış olacağı, bu düzenleme ile hukukî güvenlik bakımından gerekli olmayan hususların

---

[242] Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 484; Atalı, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2041; Yavaş, **Temyiz**, s. 37.

[243] Akkaya, **İstinaf**, s. 341; Taşpolat Tuğsavul, **a.g.m.**, 351.

[244] Bu düzenleme uyarınca kararda bulunması gereken hususlar şunlardır: kararı veren bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi ile başkan, üyeler ve zabıt kâtibinin ad-soyadları, sicil numaraları, tarafların ve davaya ilk derece mahkemesinde müdahil olarak katılanların kimlikleri ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa kanuni temsilciler ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri tarafların iddia ve savunmalarının özeti, ilk derece mahkemesi kararının özeti, ileri sürülen istinaf sebepleri, taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan veya olmayan hususlarla bunlara ilişkin delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukukî sebep, hüküm sonucu ile varsa kanun yolu ve süresi, kararın verildiği tarih, başkan ve üyeler ile zabıt kâtibinin imzaları ve gerekçeli kararın yazıldığı tarih.

karara yazılması ile ortaya çıkan emek ve zaman kaybının önüne geçileceği ifadelerine yer verilmiştir. Öğretide bir görüşe göre, ağır iş yükü altında bulunan bölge adliye mahkemeleri bu düzenleme ile biraz olsun rahatlayacaktır[245].

Öğretideki diğer görüşe göre ise, bu düzenleme ile matbu ve gerekçesiz esastan red kararlarının verilmesinin önü açılmış olmaktadır[246]. Bu düzenleme ayrıca, eksiksiz bir gerekçe yazılmasının dosyanın daha dikkatli incelenmesini sağlayacağı ve gerekçe yazılmasının temyiz incelmesinin daha sağlıklı yapılabilmesi için de gerekli olduğu ifadeleriyle de eleştirilmektedir[247].

Mahkemelerin verdikleri kararın gerekçesini belirtmesi, Anayasa'nın açık hükmü (m. 141, f. 3) olmasının yanı sıra, hukukî dinlenilme hakkı ile doğrudan bağlantılı olup, bölge adliye mahkemelerinin verdikleri kararlar da gerekçeli olmalıdır[248]. Sınırlı da olsa ikinci derecede yargılama yapan bölge adliye mahkemelerinin verdiği kararlar, ilk derece mahkemelerinin verdiği kararlar gibi gerekçelendirilmelidir[249]. Nitekim bölge adliye mahkemelerinin verdiği kararların yeterince açık olmaması veya birbirine aykırı fıkralar içermesi durumunda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 305 hükmüne göre hükmün tavzihinin istenmesi de mümkündür[250]. 7251 sayılı Kanun ile getirilen bu düzenleme nedeniyle uygulamada bölge adliye mahkemelerinin gerekçe belirtilmeden matbu kararlar vermesi ile karşılaşılabilecektir[251]. Bu da, hukukî dinlenilme hakkının ihlâl edilmesi tehlikesini beraberinde getirmektedir. Ayrıca, bölge adliye mahkemesi kararının gerekçesi, tarafların bu karara karşı temyize başvurması ve Yargıtay'ın yapacağı inceleme

---

[245] Öztek, Taşpınar Ayvaz, Kale, **a.g.m.**, s. 146.

[246] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 489-490; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 285; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi"; Öztek, **Medenî Usûl C. II**, s. 78; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 421-422.

[247] Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 422.

[248] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 489-490; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi"; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 1985, 2266; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 89.

[249] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 285; Özekes, "İstinafın Temyizden Farkları", s. 29.

[250] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2266-2267; Akkaya, **İstinaf**, s. 355; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 87.

[251] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 489-490; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi"; Pekcanıtez, Atalay, Özekes: "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 285.

aşamalarında da hem taraflar hem Yargıtay bakımından yol gösterici olacaktır[252]. Özellikle ilk derece mahkemesi kararının kaldırılıp yeniden karar verildiği hâllerde, bölge adliye mahkemesince, ilk derece mahkemelerindeki gibi gerekçe yazılmalıdır[253]. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin 2021 yılında vermiş olduğu bir kararında da ifade edildiği üzere kanun yolu incelemesi sonucu ilk derece mahkemesi ile aynı sonuca ulaşılmışsa, ilk derece mahkemesindeki gerekçelere açıkça atıf yapması ve aynı gerekçeleri kullanması yeterli olabilir[254]. Bu noktada belirleyici unsur, kararın niteliğidir.

III. İcra Mahkemesi Tarafından Hükmün Tamamlanması

Hükmün tamamlanması kurumu, 7251 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenmiştir[255]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 305/A hükmünde yer alan düzenlemeye göre, taraflardan her biri, mahkemenin nihaî kararının tebliğinden bir ay içinde, kararı veren mahkemeden ek karar verilmesini isteyebilir[256]. Hakkında ek karar verilmesinin istenebileceği hususlar, tarafların

---

[252] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 489-490; Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 89-90; Özekes, "İstinafın Temyizden Farkları ", s. 29.

[253] Özekes, "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", s. 89; Özekes, "İstinafın Temyizden Farkları ", s. 29.

[254] "…*Gerekçeli karar hakkı, yargılamada ileri sürülen tüm iddialara ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Bu nedenle gerekçe gösterme zorunluluğunun kapsamı kararın niteliğine göre değişebilir (...) Kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterlidir…"*, Başvuru No: 201/24538, 24.02.2021 T., **Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası**, Erişim Tarihi: 05.09.2021

[255] Alman hukukunda hükmün tamamlanması kurumu ZPO § 321'de düzenlenmiştir. Bu kurum ile taraflardan birinin ileri sürdüğü asıl veya tâli taleplerin nihaî karar verilirken gözden kaçırılmış olması durumunda bu eksikliğin giderilmesi sağlanmaktadır (Rosenberg, Schwab, Gottwald, **Zivilprozessrecht**, s. 317). Hükmün tamamlanmasına dair başvuru, nihaî kararın verilmesinden itibaren iki hafta içinde yapılmalıdır. Avusturya hukukunda hükmün tamamlanması öZPO § 423'de düzenlenmiştir Mahkemenin verdiği nihaî kararda taraflardan birinin talebi hakkında karar vermemiş olması ya da yargılama giderinin ödenmesine dair talep hakkında kararı verilmemiş olması veya eksik karar verilmiş olması hâllerinde hükmün tamamlanması kurumuna başvurulabilecektir (Fasching, Konency, **a.g.e.**, s. 1318-1319). Başvuru süresi nihaî kararın tebliğinden itibaren on dört gündür. İsviçre Federal Usûl Kanunu'nda ise hükmün tamamlanması düzenlenmemiştir.

[256] Madde gerekçesinde, uygulamada esas hakkında hüküm verildikten sonra taleplerden biri veya birkaçı hakkında bazı sebeplerden ötürü karar verilmediğini görüldüğü, düzenleme ile mahkemece bu hususlar hakkında ek karar verilebilmesinin açıkça hüküm altına alındığı ifadelerine yer verilmiştir (Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, (Çevrimiçi), https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2735.pdf).

yargılamada ileri sürmesine rağmen hakkında tamamen veya kısmen karar verilmemiş olan hususlardır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 306 hükmü uyarınca, hükmün tamamlanması, hükmü veren mahkemeden dilekçe ile talep edilebilir. Mahkeme dosya üzerinden inceleme yapar, ancak gerekli görürse tarafları sözlü açıklamalarını yapabilmeleri için davet edebilir (HMK m. 306, f. 2)[257].

Hükmün tamamlanmasında amaç, tarafların talepleri hakkında karar verilmemiş olması nedeniyle doğan hüküm boşluğunun ortadan kaldırılmasıdır[258]. Hükmün tamamlanması kurumu bir kanun yolu olmayıp, bir hukukî çaredir[259]. Zira hükmün tamamlanmasında, söz konusu kararın denetimi değil, kararı veren merci tarafından karardaki eksikliklerin tamamlanması söz konusudur[260]. Ayrıca kanun yollarının belirleyici özellikleri olan aktarıcı etki ve erteleyici etki de hükmün tamamlanması kurumu bakımından söz konusu değildir[261].

Hükmün tamamlanmasına ilişkin hükümler hakkında bir intikâl hükmü öngörülmemiş olup bu hükümler derhal uygulanırlık ilkesi kapsamında 7251 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 28 Temmuz 2020 tarihinde ve sonrasında verilen ilk derece mahkemesi kararları bakımından uygulama alanı bulacaktır[262]. Her ne kadar

---

[257] Vekâlet ücreti ve yargılama giderleri gibi mahkemenin kendiliğinden karar vermesi gereken hususların tamamlanması talep edilmişse, mahkeme duruşma yapmadan, dosya üzerinden karar verebilecektir. Ancak eksikliğin tamamlanması için tahkikat gerekiyorsa mahkeme hükmün tamamlanması talebi üzerine yapacağı incelemeyi duruşmalı olarak yapmalıdır (Öztek, Taşpınar Ayvaz, Kale, **a.g.m.**, s. 137; Pekcanıtez, Atalay, Özekes: "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 282; Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 50-51).

[258] Öztek, Taşpınar Ayvaz, Kale, **a.g.m.**, s. 137; Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 280; Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 31; Derya Belgin Güneş, "Medenî Usûl Hukukunda Hükmün Tamamlanması (HMK m. 305/A)", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 12 (1), 2021, s. 314.

[259] Tolga Akkaya, "Medeni Usûl Hukukunda Hükmün (Nihai Kararların) Tamamlanması", **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 25, S. 1, 2021, s. 26; Mehmet Akif Tutumlu, "Hukuk Davalarında Hükmün Tamamlanması Kurum ve Uygulanma Koşulları", **Ankara Barosu Dergisi**, 2020/3, s. 408; Belgin Güneş, **a.g.m.**, s. 315.

[260] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 26; Tutumlu, **a.g.e.**, s. 408, 412.

[261] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, **Medenî Usûl**, s. 436; Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 26, 31; Belgin Güneş, **a.g.m.**, s. 315.

[262] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 22-23; Belgin Güneş, **a.g.m.**, s. 315. *"...Somut olayda; dava dilekçesinde davacı terditli taleplerinden olan tazminata faiz yürütülmesini talep etmiş mahkemece verilen 26.09.2017 tarihli kararda hüküm altına aldığı tazminata faiz yürütmemiştir. Hükümde gösterilmeyen taleplerin hükmün tashihi yoluyla eklenmesi mümkün olmadığından tavzih talebinin reddine yönelik ek kararın Dairemizin 01.06.2020 tarihli 2018/2365 Esas, 2020/3172 Karar sayılı ilamı ile onanmasına karar verilmiş ise de bu tarihten sonra yürürlüğe giren 6100 sayılı Yasanın 7251 sayılı Yasa ile değişik 27. maddesi gereğince 6100 sayılı Yasanın 305/a maddesi uyarınca bu*

maddenin düzenlenmesinde "hükmün" tamamlanmasından bahsedilse de, mahkemelerin verdiği nihaî kararların tamamına karşı hükmün tamamlanması yoluna başvurulması mümkündür[263]. Bu noktada icra mahkemesinin verdiği kararın maddi anlamda kesin hüküm teşkil edebiliyor olup olmamasının bir önemi yoktur[264]. Dolayısıyla, icra mahkemesinin 28 Temmuz 2020 tarihinden itibaren verdiği tüm nihaî kararlar bakımından, tarafların ileri sürmüş bulunduğu hususların bir kısmı veya tamamı hakkında karar verilmemiş olması durumunda, icra mahkemesinden hükmün tamamlanması istenebilir[265].

Hükmün tamamlanması kurumuna başvurulması, istinaf kanun yoluna başvurulabilmesi için aranan süreyi etkilemez[266]. İstinaf kanun yoluna başvuru süresinin icra mahkemesi bakımından on gün olması ancak hükmün tamamlanmasının bir aylık süre içinde istenebiliyor olması, uygulamada karışıklık yaratabilecek niteliktedir[267]. Zira icra mahkemesinin hükmün tamamlanması talebi üzerine vereceği karara karşı da kanun yoluna başvuru imkânı olacaktır. Öğretide, hem hükmün tamamlanması hem de istinaf kanun yoluna başvurulmuş olması durumunda, hükmün tamamlanması yargılamasının istinaf incelemesi için bekletici mesele yapılmasına dair Kanun'da bir düzenlemeye yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir[268].

---

hususta ek karar verilmek üzere hükmün bozulmasına karar verilmesi gerekmiştir…", 14. HD.,2020/3531 E., 2021/679 K., 08.02.2021 T., (**Lexpera**), Erişim Tarihi: 03.05.2021.

[263] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 34-35; Belgin Güneş, **a.g.m.**, s. 317.

[264] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 34-35.

[265] İcra mahkemelerinin 28 Temmuz 2020 tarihinden önce verdiği kararlara karşı ise hükmün tamamlanması istenemeyip, şartlarının sağlanması durumunda istinaf kanun yoluna başvurulması mümkündür.

[266] Avusturya hukukunda da hükmün tamamlanması talebinde bulunulması kanun yollarına başvuruyu etkilemez (öZPO § 424). Ancak Avusturya Medenî Usûl Kanunu § 485 hükmüne göre, tarafların talebi üzerine istinaf yargılaması hükmün tamamlanması hakkında karar verilinceye kadar ertelenebilir. Bu durumda hükmün tamamlanması talebi neticesinde verilan karar istinaf sebebini ortadan kaldırır nitelikte olursa, istinaf başvurusu geri çevrilecektir (Fasching, Konency, **a.g.e.**, s. 1230). Alman hukukunda ise istinaf başvurusu süresi içinde hükmün tamamlanması durumunda, ek kararın tebliğinden itibaren ilk karara karşı istinaf kanun yoluna başvuru süresinin tekrar işlemeye başlayacağı düzenlemesi yer almaktadır (ZPO § 518)

[267] Öğretide ayrıca daha ciddi ve titiz bir şekilde yazılması gerekne istinaf dilekçesi için HMK'de 2 haftalık süre öngörülmüş olmasına rağmen hükmün tamamlanması için 1 aylık süre öngörülmüş olması, kanaatimizce de haklı olarak, eleştirilmektedir (Pekcanıtez, Atalay, Özekes: "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 281).

[268] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 48; Belgin Güneş, **a.g.m.**, s. 328.

Öğretideki diğer görüşe göre ise hükmün tamamlanmasına ilişkin kararın bekletici mesele yapılmaması gerekir[269]. Zira bu durumda tüm kararlara karşı hükmün tamamlanması yoluna gidilerek yargılamanın daha da geciktirilmesi tehlikesi mevcuttur. Bu görüşe göre, ilk derece mahkemesinin hükmün tamamlanmasına ilişkin verdiği karara karşı istinaf yoluna başvurulması durumunda, hükmün tamamlanmasından önce verilen hâlinin incelenmesi ile tamamlanmasından sonraki hâlinin incelenmesi, dosyalar birleştirilerek yapılabilecektir[270]. İlk derece mahkemesinin hükmün tamamlanmasına ilişkin incelemesinin tamamlanmasından önce istinaf incelemesinin tamamlanması hâlinde ise birleştirilerek incelenme mümkün olamayacaktır[271]. Nihaî kararın tamamlanmasının talep edilmesi durumunda bunun beklenerek istinafa gidilmesi ise yargılamanın daha da gecikmesine neden olacağından yerinden olmayacaktır[272].

Bu noktada ortaya çıkabilecek bir diğer durum, hükmün tamamlanması istenen hususun aynı zamanda istinaf sebebi olarak istinaf dilekçesinde yer almasıdır. İstinaf kanun yoluna başvurulmuş olması tarafın hükmün tamamlanmasını talep edebilmesi hususundaki hukukî yararını ortadan kaldırmaz[273]. Dolayısıyla, icra mahkemesinin nihaî kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş olan taraf, aynı zamanda, bu sebebe dayanarak istinaf kanun yoluna da başvurabilecektir. Öğretide, bölge adliye mahkemelerinin verdiği kararlarda bu hususta bir istikrar oluşuncaya dek, ilgili eksikliğin hem ilk derece mahkemesinde hem de bölge adliye mahkemesinde ileri sürülmesinin yerinde olacağı ifade edilmiştir[274].

Öğretide bir diğer görüşe göre ise, bu hâlde hükmün tamamlanması yoluna gidilmesi daha isabetli olacaktır[275]. Zira söz konusu sebebe dayanarak istinaf kanun

---

[269] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 282.

[270] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 282. İstinaf aşamasında yapılamayacak işlemler arasında davaların birleştirilmesinin istenmesi sayılmasına karşın, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 166, f. 1 bu kuralın istinası olarak belirtilmiştir (HMK m. 357, f. 1). Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 166, f. 1 hükmünde aynı yargı çevresinde yer alan düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerindeki davaların aralarında bağlantı olması durumunda yargılamanın her aşamasında birleştirilebileceği düzenlemesi yer almaktadır.

[271] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 282.

[272] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 282.

[273] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 47.

[274] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 281-282.

[275] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 33.

yoluna başvurulması durumunda, bölge adliye mahkemesi bu başvuruyu yerinde bulursa, dosyayı karar vermesi için ilk derece mahkemesine gönderecektir. Hükmün tamamlanması yoluna başvurulması ise istinaf kanun yoluna başvurulmasına nazaran daha kısa ve kolay bir yoldur[276].

Gerçekten de, icra mahkemesinin tarafların talepleri hakkında (örneğin inkâr tazminatı) kısmen veya tamamen karar vermemesi üzerine bu sebebe dayanarak istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda bu inceleme, uygulamada bölge adliye mahkemelerinin iş yükünün de çokluğu göz önünde bulundurulduğunda uzun zaman almaktadır. Tarafın icra mahkemesi kararına karşı başka bir itirazı olmaması, yalnızca talebi hakkında verilmeyen karara dair boşluğun giderilmesini istemesi durumunda hükmün tamamlanması için icra mahkemesine başvurması, istinaf kanun yoluna başvurmasına nazaran, hakkına daha hızlı kavuşmasını sağlayacaktır. Ancak istinaf kanun yoluna başvuru süresi hak düşürücü süre olduğundan, tarafların Kanun'da gösterilen süre içinde istinaf yoluna başvurması gerekmektedir[277]. Ayrıca bölge adliye mahkemelerinin yapacağı inceleme kural olarak tarafların ileri sürdüğü sebeplerle sınırlı olmakla birlikte, bölge adliye mahkemeleri kamu düzeninden hususları re'sen dikkate alabilmektedir. Her ne kadar hükmün tamamlanması talebi üzerine icra mahkemesinin vereceği karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması (başvuru şartlarının sağlanması hâlinde) mümkün olsa da, bu durum yargılama süresinin daha da uzamasına neden olacaktır. Bu nedenle kanaatimizce de uygulamada bir istikrar oluşuncaya kadar, hem hükmün tamamlanmasının talep edilmesi hem de istinaf kanun yoluna başvurulması tarafın daha lehine olacaktır.

Hükmün tamamlanması yoluna başvurulması icra mahkemesinin vermiş olduğu nihaî kararın şeklî anlamda kesinleşmesini ya da icra edilmesini ertelemez[278]. Dolayısıyla hükmün tamamlanmasına başvurulsa dahi asıl karar icraya konulabilir. Bu noktada uygulamada ortaya çıkabilecek bir diğer sorun, asıl kararın icraya konulmasından sonra hükmün tamamlanması kapsamında ek karar verilmesidir. Bu durumda ek kararın da ayrıca icraya konulması gerekir. Bu da aynı konu hakkında iki

[276] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 33.
[277] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 281.
[278] Akkaya, "Hükmün Tamamlanması", s. 50.

farklı ilâmın icrasına yol açar[279]. Tahkimdeki tamamlama kurumundan farklı olarak HMK m. 305/A hükmünde tamamlama kararının asıl kararın bir parçası olacağına dair bir düzenleme bulunmaması bu konuda belirsizliğe yol açmaktadır[280].

İcra mahkemesi hükmün tamamlanması talebini kabul ederse, HMK m. 304 hükmü uyarınca işlem yapıp, eksik hususlarda bir ek karar verecektir. İcra mahkemesinin hükmün tamamlanması talebi üzerine vereceği karara karşı da kanun yoluna başvurulması mümkündür[281]. Ancak hükmün tamamlanmasına dair icra mahkemesi kararına karşı istinaf yoluna başvurulması bakımından, Kanun'da aranan parasal sınır ve diğer şartlar dikkate alınmalıdır[282]. İlk derece mahkemesinin verdiği karara karşı hükmün tamamlanmasına başvurulabilmesi bakımından ise, bir parasal sınır söz konusu değildir. Dolayısıyla icra mahkemesinin verdiği nihaî kararlardan istinaf sınırının altında kalan kararlara karşı hükmün tamamlanması yoluna başvurulabilecektir.

IV. Bölge Adliye Mahkemesinin Kesin Kararları

Kural olarak, bölge adliye mahkemelerince verilen tüm kararlara karşı temyiz kanun yoluna gidilebilir[283]. Ancak bölge adliye mahkemelerinin verdiği bazı kararların temyizi mümkün değildir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 362'de, bölge adliye mahkemelerince verilen temyiz edilemeyen kararlar düzenlenmiştir[284]. İcra

[279] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 283.
[280] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 283.
[281] Hem asıl karara hem de tamamlayıcı karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda tamamlayıcı kararın asıl karar ile aynı esas numarası altında incelenip incelenmeyeceği hususunda da öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür. Öğretide bir görüşe göre tamamlayıcı karar asıl kararın bir parçası olduğundan, tamamlayıcı kararın esas numarası asıl kararın esas numarası ile aynı olmalıdır (Öztek, Taşpınar Ayvaz, Kale, **a.g.m.**, s. 137; Belgin Güneş, **a.g.m.**, s. 324). Zira tamamlayıcı karar, esas hakkındaki kararın altına ya da buna eklenecek başka bir karara yazılır (Belgin Güneş, **a.g.m.**, s. 324). Öğretideki diğer görüşe göre ise ayrı sıra ve numara alacaktır (Pekcanıtez, Atalay, Özekes: "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 282).
[282] Pekcanıtez, Atalay, Özekes, "7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", s. 283.
[283] Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 55; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 650; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2278.
[284] Bu maddeye göre, bölge adliye mahkemelerince verilen şu kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamayacaktır: miktar veya değeri 58.800 TL veya altında olan davalara ilişkin kararlar, kira ilişkisinden doğan ve miktar veya değeri itibarıyla temyiz edilebilen alacak davaları hariç olmak üzere HMK m.4'de gösterilen davalar ile özel kanunlarda sulh hukuk mahkemesinin görevine girdiği belirtilen davalarla ilgili kararlar, yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki yetki ve görev uyuşmazlıklarını çözmek için verilen kararlar ve merci tayinine ilişkin kararlar, çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar, soybağına ilişkin sonuçlar doğuran davalar hariç

mahkemelerinin verdiği karara karşı istinaf yoluna gidilmesi durumunda bölge adliye mahkemesinin verdiği kararlardan Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 362 kapsamında kalan kararlar, temyiz edilemez, dolayısıyla şekli anlamda kesinleşir. Bununla birlikte, icra mahkemesinin verdiği kararların temyiz edilmesi hususundaki özel hükümleri de dikkate almak gerekir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 364 hükmü uyarınca, temyiz yoluna başvuru ve incelemesi Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 362 hükmünde sayılan kararların bir kısmı, İcra ve İflâs Kanunu'ndaki düzenlemeler ile paraleldir. Bazı kararlar bakımından ise, İcra ve İflâs Kanunu'nda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer almayan özel düzenlemeler yer almaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 362'de sayılmış kararlardan ilki, miktar veya değeri 58.800 TL veya altında olan kararlardır. Bu hususta, İcra ve İflâs Kanunu'nda de özel düzenleme yer almaktadır. İİK m. 364 uyarınca, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin verdiği kararlardan, miktar veya değeri 58.800 TL'yi geçen nihaî kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir[285].

7165 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesi, İİK Ek Madde 1'de, İcra ve İflâs Kanunu'nun hangi maddelerindeki parasal sınırların yeniden değerleme oranında artırılacağına ilişkin düzenlemede, temyiz yoluna başvurmaya dair düzenlemeyi içeren 364. maddesine atıf yapılmamıştı. Bu nedenle, temyiz sınırı, yeniden değerleme oranına göre her yıl başında artırılmayıp, sabit kalması gerekiyordu[286]. Bu Kanun'la yapılan değişiklikler ile hem icra mahkemesi kararları hakkında verilen bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyize başvuru sınırı bakımından hem de bu sınırın her

olmak üzere, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin davalarla ilgili kararlar, yargı çevresi içindeki ilk derece mahkemeleri hâkimlerinin davayı görmeye hukukî veya fiilî engellerinin çıkması hâlinde, davanın o yargı çevresi içindeki başka bir mahkemeye nakline ilişkin kararlar ve geçici hukukî korumalar hakkında verilen kararlar, HMK m. 353, 1, a bendi kapsamında verilen kararlar

[285] Bu maddede yer alan düzenleme uyarınca temyize başvuru sınırı, 20.02.2019 tarihli ve 7165 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişikliğe kadar 40.000 TL idi. İcra ve İflas Kanunu düzenlemesi ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu düzenlemesi, 7165 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişikliğe kadar birbirinden farklı idi.

[286] Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2279, dn. 151; Pekcanıtez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, **İcra İflâs**, s. 54; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 705.

yıl yeniden değerleme oranında artması bakımından Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile yeknesaklık sağlanmıştır[287]. İcra mahkemelerinin verdiği kararlardan, miktar veya değeri 58.800 TL'nin altında kalan kararlara dair bölge adliye mahkemelerinin verdiği kararlar, kesin olacaktır. Bu miktarın veya değerin belirlenmesinde, kararın verildiği tarih esas alınacaktır. 02.02.2016 tarihinden, 7165 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 28.02.2019 tarihine kadar verilen nihaî kararlar bakımından ise temyiz sınırı 40.000 TL olarak uygulanacaktır (İİK Geçici Madde 16). Bu sınır, 2021 yılı için, 78.630 TL'dir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 362 hükmünde, geçici hukukî korumalar hakkında verilen kararlar, temyizi kabil olmayan kararlar arasında sayılmıştır. İcra ve İflâs Kanunu'nda bu hususta 258. ve 265. maddelerde özel düzenlemeler yer almaktadır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 258. maddesi uyarınca, ihtiyatî haciz talebinin reddedilmesi üzerine alacaklının istinaf kanun yoluna başvurması üzerine bölge adliye mahkemesinin vereceği karar kesindir[288]. Ayrıca, İcra ve İflâs Kanunu m. 265 uyarınca, borçlu veya üçüncü kişilerin ihtiyatî haciz kararına itirazı üzerine icra mahkemesinin verdiği karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda bölge adliye mahkemesinin vereceği kararlar da kesindir. İcra ve İflâs Kanunu'nda,

[287] http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2019/subat/7165bilginotu.pdf

[288] HGK, 2016 yılında verdiği bir kararında, henüz bölge adliye mahkemeleri fiilen çalışmaya başlamamasına rağmen, ihtiyati haciz talebinin reddi kararlarına karşı istinaf incelemesi neticesinde verilecek kararların kesin olacak olması sebebiyle, yasa koyucunun iradesinin nazara alınmasının gerektiği, bu nedenle bu konuda Yargıtay tarafından verilen kararların da kesin olacağı ve bu karara direnilemeyeceğine karar vermiştir *"...Eldeki uyuşmazlık , ihtiyati haciz talebinin reddine dair hükmün temyizine yönelik olup, bu hususataki düzenleme İİK'nun 258. maddesinde yer almaktadır. (....) Yasa hükmünde, bölge adliye mahkemesinin verdiği kararın kesin olacağı açıkça belirtilmiş durumdadır. Şu durumda ihtiyati haciz kararının reddine dair mahkeme kararına karşı, alacaklı tarafından istinaf (istinaf mahkemeleri inceleme tarihi itibariyle henüz faaliyete geçmediğinden temyiz) yasa yoluna başvurulması üzerine, Özel Dairece verilen bozma kararı, İİK'nun 258. maddesi gereğince kesindir. Kesin nitelikteki bu bozma kararına karşı yerel mahkemece, direnme kararı verilmesinin usulen olanaklı olmadığına Kurul çoğunluğunca karar verilmiştir (...) bir kısım üyelerce; bozma ilamına karşı yerel mahkemenin direnme kararı verebileceği, zira (...) 5311 Sayılı Kanun ile yapılan bu "kesin hüküm" değişikliğinin henüz yürürlük kazanmadığı, bu itibarla Yargıtay bozma ilamının kesin olduğunun söylenemeyeceği ifade edilmiş ise de, çoğunluk tarafından bu görüş kabul edilmeyerek ,ihtiyati haciz kararlarının acil sonuçlar doğuran niteliği gereği yasa koyucunun iradesinin nazara alınmasının gerektiği, istinaf mahkemesinin vereceği kararların kesin olması karşısında, bu konuda Yargıtay tarafından verilen kararın da kesin olacağı ve İİK.'nun 265. Maddesinde de bu yönde düzenleme bulunduğu belirtilerek, ihtiyati haciz talebinin reddine dair karara karşı yapılan yasa yolu başvurusu sonucu verilen bozma kararının kesin olduğuna karar verilmiştir...",* Y. HGK, 2014/11-575 E., 2016/509 K., 13.04.2016 T., **MİHDER**, C. 12, S. 35, 2016/3, s. 788-790.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 362'nin aksine, geçici hukukî korumalar hakkında verilen kararlara karşı temyiz yoluna gidilebileceğine dair özel düzenleme ise yer almamaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nun 258. maddesine, ihtiyatî haciz kararlarının gerekçeli verileceği ve yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen tarafın da istinaf yoluna başvurabileceği düzenlemesi eklenmiş, böylelikle, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341 ve 391'de yapılan değişikliklere uyum sağlanmıştır.

Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvurulamayacağından, icra mahkemesinin görev alanına giren çekişmesiz yargı işlerine dair icra mahkemesi kararları hakkında bölge adliye mahkemelerinin vereceği kararlar da kesin olacaktır.

İcra mahkemesinin görev alanına giren çekişmesiz yargı işlerine dair düzenlemelerden biri İcra ve İflâs Kanunu m. 153'de yer almaktadır. İcra ve İflâs Kanunu m. 153 hükmü uyarınca, ipotekle temin edilmiş ve vadesi gelmiş bir alacağın borçlusu icra dairesine müracaat edip alacaklısının gaip olduğunu ve yerleşim yerinin meçhul olduğunu veya borcu almaktan ve ipoteği çözmekten kaçındığını beyan ederse ve alacaklı icra dairesinin verdiği on beş günlük süre içinde daireye gelerek parayı almazsa veya gelip de kanunen makul bir sebep beyan etmeden parayı almaktan ve ipoteği çözmekten kaçınırsa, borçlu icra dairesine borcunun tamamını yatırırsa, icra mahkemesi verilen paranın alacaklı adına muhafazasına ve ipotek kaydının terkinine karar vereir. İcra mahkemesi burada çekişmesiz yargı işine dair bir karar vermektedir. Bu karar, İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde, aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak kararlar arasında da sayılmamıştır. Bu nedenle bu karar aleyhine istinaf kanun yoluna başvurmak mümkündür. İşte bu durumda, bölge adliye mahkemesinin bu hususta vereceği karara karşı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 382 uyarınca temyiz kanun yoluna başvurmak mümkün olmaze bu karar istinaf incelemesi neticesinde kesinleşir.

İcra mahkemesinin görev alanına giren bir diğer çekişmesiz yargı işi, İcra ve İflâs Kanunu m. 318 hükmü uyarınca icra mahkemesinin fevkalade mühlet

vermesidir[289]. Bu mühlet kararına karşı istinaf yoluna başvurulması, İcra ve İflâs Kanunu'nun 320. maddesinde ayrıca düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca, bu karara karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurulabilecektir. İcra ve İflâs Kanunu m. 320'nin 2. fıkrasında, icra mahkemesi tarafından verilmiş olan fevkalâde mühlet hükmünün, bölge adliye mahkemesinin kesin kararına kadar geçerli olduğu düzenlemesi yer almaktadır. Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nda bu düzenlemeye açıkça yer verilmemiş olsaydı dahi, bu husus çekişmesiz yargı işlerinden olduğundan, bu karara karşı temyiz yolu Hukuk Muhakemeleri Kanunu uyarınca kapalı olacak dolayısıyla bu hususa dair istinaf mahkemesinin verdiği karar kesin olacaktı.

Bölge adliye mahkemesinin yapmış olduğu ön inceleme neticesinde verdiği karara karşı temyiz yoluna başvurmanın mümkün olup olmadığına dair Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda açık bir düzenleme yer almamaktadır. Öğretide, bu karara karşı temyiz yoluna başvurulabileceğinin kabul edilmesinin yerinde olacağı ileri sürülmüştür[290]. Ancak bu hususta İcra ve İflâs Kanunu'nda özel bir düzenleme yer almaktadır. Yasal süre geçtikten sonra istinaf kanun yoluna başvurulması, kesin bir karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması, vazgeçme nedeniyle itiraz veya şikâyetin reddine ya da süresi geçmiş bir şikâyete dair bir karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda icra mahkemesince bu başvuru reddedilir (İİK m. 365, f.1). Bu kapsamda olmasına rağmen reddedilmeyip bölge adliye mahkemesine gönderilen bir başvuru söz konusu ise bölge adliye mahkemesi başvuruyu geri çevirmeyip doğrudan karara bağlar[291]. Bölge adliye mahkemelerinin bu durumda

---

[289] Fevkalade mühlet kurumu ile devamlılık gösteren ekonomik kriz ya da savaş, seferberlik, deprem gibi olağanüstü durumların borçlarını ödemesini engellemesi durumunda Cumburbaşkanı'nın kararı ile bu hâllerden etkilenen bölgelerdeki kusuru olmayan borçluların icra mahkemesinden süre istemesi imkânı sağlanmıştır (İİK m. 317-330).

[290] Akkaya**, İstinaf**, s. 245, 253, Tuğsavul Taşpolat, **a.g.m.**, s. 330; Şahin, **a.g.m.**, s. 2672.

[291] *"…Somut olayda Bölge Adliye Mahkemesinin istinaf dilekçesinin süre aşımından reddi kararı usule ilişkin nihai karar olup, İİK'nın 365. maddesinin son fıkrası uyarınca bu karar tarihinde itirazın kaldırılması ve tahliye kararına ilişkin icra mahkemesi kararı ile birlikte Bölge Adliye Mahkemesinin istinaf isteminin süre aşımından reddine ilişkin kararı şekli anlamda kesin hüküm niteliğindedir. Anılan Kanun hükmü icra mahkemesi kararının istinaf aşamasında sona ermesini amaçlamaktadır…",* HGK., 2019/732 E., 2020/8 K., 14.01.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.04.2021.

vereceği kararlar, kesin olacaktır (İİK m. 365, f.3)[292]. Bu kararlara karşı da temyiz yoluna başvurmak mümkün değildir[293].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 359 hükmüne 7035 sayılı Kanun'un 30. maddesi ile eklenen 3. fıkra uyarınca, temyizi kabil olmayan kararlar, ilk derece mahkemesi tarafından tebliğe çıkarılır. Temyizi kabil olan kararlar ise, bölge adliye mahkemesince re'sen tebliğe çıkarılır[294].

Bölge adliye mahkemelerinin benzer olaylarda kesin olarak verdiği kararlar arasında bir çelişki olması durumunda, bu hususiaki uyuşmazlığın giderilmesi istenebilir (5235 s. K. m. 35). Bu uyuşmazlığın giderilmesini, istinaf kanun yoluna başvurma hakkına sahip olanlar, bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi isteyebilir ya

---

[292] *"...Somut olayda Bölge Adliye Mahkemesince istinaf talebi, İcra Mahkemesi kararı istinaf eden davacıya 22.08.2016 tarihinde tebliğ edildiği halde, istinaf dilekçesi belirli süre geçirildikten sonra, 02.09.2016 tarihinde verilip kaydettirildiği gerekçesi ile reddedilmiştir. Yargıtay'ca incelenmesi istenen Bölge Adliye Mahkemesi kararı, İİK'nun 365/3. maddesinde belirtildiği üzere kesin nitelikte olduğundan, 5311 sayılı Kanunla değişik İİK'nun 364. maddesi ve 6100 sayılı HMK'nun 366. maddesinin göndermesi ile uygulanması gereken aynı Kanunun 352. maddesi uyarınca temyiz başvuru talebinin (REDDİNE).."*, 12. HD., 2016/32548 E., 2018/1338 K., 15.02.2018 T.; Aynı Yönde: 12. HD., 2019/10915 E., 2020/5964 K., 30.06.2020 T. **Lexpera**, Erişim Tarihi: 24.04.2020; Aynı Yönde: 12. HD., 2019/10915 E., 2020/5964 K., 30.06.2020 T., 12. HD., 14473/5426, 24.06.2020 T.; 12. HD., 6932/5140, 18.06.2020 T., **E-Uyar,** Erişim Tarihi: 02.04.2021; *"...Şikayetçi borçlunun taşkın haciz şikayetine yönelik temyiz isteminin incelenmesinde; 02/03/2005 tarih ve 5311 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile değişik 2004 sayılı İİK'nun 363/1. maddesi ile aynı Kanunun bazı maddelerinde (m. 134/4, m. 97/5, m. 36/5 gibi), istinaf yoluna başvurulamayacak icra mahkemesi kararları sayılmıştır. Somut olayda, Bölge Adliye Mahkemesince; İİK'nun 363/1 maddesi uyarınca aynı yasanın 85. maddesinin uygulanma biçiminden kaynaklanan taşkın haciz iddiası yönünden ilk derece mahkemesi kararı aleyhine istinaf yoluna başvurulması mümkün olmadığı, taşkın haciz iddiası yönünden şikayetinin esasının incelenmesine yasal imkan bulunmadığı gerekçesiyle borçlunun istinaf başvurusunun taşkın haciz iddiası yönünden usulden reddine karar verilmiştir. Yargıtay'ca incelenmesi istenen Bölge Adliye Mahkemesi kararı, İİK'nun 365/3. maddesinde belirtildiği üzere kesin nitelikte olduğundan, 5311 sayılı Kanunla değişik İİK'nun 364. maddesi ve 6100 sayılı HMK'nın 366. maddesinin göndermesi ile uygulanması gereken aynı Kanunun 352. maddesi uyarınca temyiz başvuru talebinin (REDDİNE)…",* 12. HD., 2018/3235 E., 2018/8443 K., 20.09.2018 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 07.03.2019.

[293] *"...Bölge Adliye Mahkemesi'nin istinaf başvurusunu süreden reddine ilişkin kararı, İİK'nun 365/3. maddesi uyarınca kesin olup temyizi mümkün değildir. Bu nedenle temyiz isteminin reddine dair 11.04.2017 tarihli ek karara karşı alacaklının temyiz itirazlarının reddi ile Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesinin 11.04.2017 tarihli ek kararının 5311 sayılı Kanun ile değişik İİK'nun 364/2. maddesi göndermesiyle uygulanması gereken 6100 sayılı HMK'nun 370. maddesi uyarınca (ONANMASINA)…",* 12. HD., E. 2017/4736 K. 2018/1507 T. 19.2.2018, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 07.04.2019.

[294] 7251 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile bu fıkraya *"re'sen"* ifadesinin eklenmmiştir. Madde gerekçesinde, bu kararların bölge adliye mahkemesi tarafından re'sen tebliğe çıkarılıp çıkarılmayacağına dair uygulamadaki tereddütün giderilmek istendiği ifade edilmiştir.

da başkanlar kurulu re'sen isteyebilir[295]. Bu istem üzerine, Yargıtay'ın ilgili dairesi tarafından çelişkinin giderilmesi sağlanır[296].

Hükmün kesinleşmesi üzerine, bu husus ilâmın altına veya arkasına yazılıp, tarih ve mahkeme mührü de konularak hâkim tarafından imzalanır (HMK m. 302, f. 4). İlamın üzerine konulan bu kayıda, kesinleşme şerhi denilmektedir[297]. Kanun yollarından geçerek kesinleşen kararların kesinleşme kaydı ve kesinleşme kaydı yapılan kararların yerine getirilmesi için gerekli bildirimler icra mahkemesince yapılır (HMK m. 302, f. 5) [298].

V. İcra Mahkemesi Kararlarının Kanun Yararına Temyizi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 363 uyarınca, kanun yararına temyiz, ilk derece mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar ile istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına ve bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla kesin olarak verdikleri kararlar ile yine bu sıfatla verdikleri ve temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına karşı başvurulabilecek kanun yoludur. Dolayısıyla kanun yararına temyiz Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda "Temyiz" genel başlığı altında düzenlenmesine karşın, olağan kanun yollarından değildir[299].

Kanun yararına temyize, ilgili kararın yürürlükteki hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından

---

[295] Kanun'da kullanılan "uyuşmazlığın giderilmesi" ibaresi, bu ibare ile akla taraflar arasındaki uyuşmazlığın geliyor olması nedeniyle öğretide eleştirilmiş, bu ibare yerine "kararların uyumlu hâle getirilmesi" ya da "kararlar arasındaki çelişkinin giderilmesi" ibarelerinden birinin kullanılmasının daha isabetli olacağı ifade edilmiştir, (Pekcanıtez, "HMK Değerlendirilmesi", s. 398).

[296] Pekcanıtez, "HMK Değerlendirilmesi", s. 399.

[297] Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 328.

[298] Bu fıkrada 7035 sayılı Kanun'un 26. maddesi ile 2017 yılında değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişikliğe dair madde gerekçesinde: *"...istinaf kanun yolu incelemesi üzerine bölge adliye mahkemesi tarafından verilen ve kesinleşen kararlar için kesinleşme kaydının ilk derece mahkemesince mi yoksa bölge adliye mahkemesince mi yapılacağı konusunda açık bir düzenleme bulunmadığından uygulamada tereddüt oluşmuştur. Madde ile kanun yollarından geçmek suretiyle kesinleşen kararların kesinleşme kaydının ilk derece mahkemesince yapılması hükme bağlanmaktadır. Ayrıca kesinleşme kaydı yapılan kararların yerine getirilmesi için gerekli bildirimlerin de ilk derece mahkemesince yapılması öngörülmektedir."* ifadelerine yer verilmiştir.

[299] Kuru, **HMU C.V**, s. 4820; Kuru, **Medenî Usul El Kitabı**, s. 1460; Yılmaz, **Olağanüstü Temyiz**, s. 51; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 817; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2319; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 706.

başvurulabilir. Kanun yararına temyiz kurumu, temel hukuk ilkelerine, akla ve mantığa aykırı kararların bozularak yeniden böyle kararlar verilmesinin engellenmesi, dolayısıyla hukuka güvenin sağlanması amacına hizmet eder[300].

Kanun yararına temyiz talebi kabul veya red kararı ile sonuçlanacaktır. Yargıtay'ın kanun yararına bozma kararı vermesi durumunda kararın hukukî sonuçları ortadan kalkmaz (HMK m. 363, f. 2). Bozma kararının bir örneği Adalet Bakanlığı'na gönderilir, sonrasında da Adalet Bakanlığı tarafından bu karar Resmî Gazete'de yayımlanır[301].

İcra mahkemesi kararları kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinden dolayı, bu kararlara karşı kanun yararına temyiz yoluna başvurulup başvurulamayacağı hususu öğretide tartışılmıştır. Öğretide ağırlıkta olan görüşe göre, icra mahkemesi kararlarının kanun yararına temyizi Kanun'da açık bir hükümle engellenmemiş olup, icra mahkemesinin hukuka ilişkin kararlarına karşı bu yol açık

---

300 Kuru, **HMU C.V**, s. 4847; Kuru, **Medenî Usul El Kitabı**, s. 1460; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, **Medenî Usul**, s. 638-639; Karslı, **Medeni Muhakeme**, s. 817; Karslı, **İcra İflâs**, s. 126; Özekes, **Pekcanıtez Usûl**, s. 2319-2220; Görgün, Börü, Toraman, Kodakoğlu, **Medenî Usûl**, s. 706; Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 458.

301 *"...Bilindiği üzere temyiz, kesin olmayan kararlara karşı başvurulan olağan bir kanun yoludur. Bundan başka kesin kararlara karşı, Adalet Bakanlığının veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının başvurabileceği istisnai ve kendine özgü bir temyiz yolu vardır ki, buna kanun yararına temyiz denir. Bunun için belli bir temyiz süresi yoktur.Olağanüstü bir kanun yolu olan kanun yararına temyizin amacı, hukuk kurallarının yanlış uygulanması halinde, hukukun yanlış uygulandığını tespit edip, yasanın, kesin hükümde belirtilen biçimde uygulanamayacağının açıkça duyurulması, böylece ilerideki uygulamalarda, bu yolda yanlışa düşme ihtimalinin önlenip mahkemelerin uyarılmasından ve uygulamada birliğin sağlanmasından ibarettir. Söz konusu kesin kararlar, Adalet Bakanlığının veya Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına bozmaya ilişkin temyizi üzerine Yargıtay tarafından incelenir. Yargıtay, hukukun yanlış uygulanmış olduğu kanısına varırsa, hükmü kanun yararına bozar. Bu bozma kararı Resmi Gazetede yayımlanarak, bununla, kanunların yurdun her yerinde aynı şekilde uygulanması sağlanır. Yargıtay bozma kararı, çözümlenmiş olan çekişmeye tesir etmez. Kanun yararına bozma üzerine, mahkeme, tekrar yargılama yapıp bozmaya uygun olarak yeni bir hüküm veremeyeceği gibi, kanun yararına bozma kararına karşı direnme kararı da veremez. Kısacası mahkeme, kanun yararına bozma kararı üzerine hiç bir işlem yapamayacağı gibi, kanun yararına temyiz, mevcut hükmün hukuki neticelerini de ortadan kaldırmaz. Yargıtay'ca, kanun yararına temyiz talebi reddedilirse, Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, bu ret kararına karşı karar düzeltme yoluna başvuramazlar..."*, 12. HD., E. 2017/5094 K. 2017/14131 T. 14.11.2017, **Lexpera**, Erişim Tarihi: 21.02.2018.

olmalıdır[302]. Ayrıca kanun yararına temyize başvurulması şeklî anlamda kesin hüküm ile ilgilidir[303].

Öğretideki diğer görüşe göre ise kanun yararına temyiz ancak maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden kararlar bakımından söz konusu olur[304]. Bu nedenle icra mahkemesinin verdiği kararlardan yalnızca maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden kararlara karşı kanun yararına temyiz yoluna başvurulabilir.

Yargıtay'ın ise hem yalnızca icra mahkemesinin genel esaslara göre incelediği davalar bakımından kanun yararına temyizin mümkün olduğu yönünde kararları[305], hem de icra mahkemesinin kesin hüküm teşkil etmeyen kararları bakımından da kanun yararına temyize gidilebileceği yönünde kararları bulunmaktadır[306].

Kanaatimizce, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda kanun yararına bozma için aranan kesinlik maddi anlamda kesinlik değil, şeklî anlamda kesinliktir. Zira kanun yararına bozma hükmün sonucunu ortadan kaldırmamakta, bozulan kararın Resmî Gazete'de yayımlanması ile hukukun uygulanmasında birliğin sağlanmasını amaçlamaktadır. Ayrıca Kanun'da "hüküm" ibaresi değil "karar" ibaresi kullanılmıştır[307].

Dolayısıyla, icra mahkemesi kararlarının kanun yararına temyizi söz konusu olabilmelidir. Bu kapsamda İcra ve İflâs Kanunu'nda aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiş icra mahkemesi kararlarının yürürlükteki hukuka aykırı olması durumunda, Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına temyizi mümkündür. İcra mahkemesinin verdiği

---

[302] Berkin, **İcra Hukuku Rehberi**, s. 471; Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 740; Karslı, **İcra İflâs**, s. 126-127; Uyar, **Tetkik Mercii**, s. 892-893.

[303] Yılmaz, **Olağanüstü Temyiz**, s. 77.

[304] Kuru, **HMU C. V**, s. 4847.

[305] *"...Maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen icra mahkemesi kararları aleyhine yargılamanın iadesi veya kanun yararına temyiz yoluna başvurulamaz. İcra mahkemesi kararının tarafları genel mahkemeler önünde aynı alacak için yeniden dava açabilirler. İcra mahkemesi kararları ilgili olduğu icra takibi bakımından kesin hüküm oluşturduğu ve takibin devamı için gerekli olduğu göz önüne alındığında şekli anlamda kesinleşen karara karşı temyiz kanun yolunun açılması alacaklının alacağına kavuşmasını geciktireceği için hak arama özgürlüğünü zedeleyecektir...",* HGK., 2019/732 E., 2020/8 K., 14.01.2020 T., **Lexpera**, Erişim Tarihi: 04.04.2021; Aynı yönde Bkz. 12. HD., 9191 E., 9125 K., 03.11.1977 T., **E-Uyar**, Erişim Tarihi: 03.03.2019.

[306] 12. HD., 8817/10570, 21.04.2015 T., Pekcanıtez, Simil, **a.g.e.**, § 11, Kn. 740, dn. 1305.

[307] Karslı, **İcra İflâs**, s. 127.

kararlardan, aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşen kararlara karşı da kanun yararına temyiz yoluna başvurulabilir. Ancak icra mahkemesinin istinaf kanun yolu incelemesinden geçerek kesinleşmiş kararlarına karşı kanun yararına temyiz yoluna başvurulamaz[308].

[308] Öğretide, ortak içtihat geliştirilebilmesi bakımından bölge adliye mahkemelerinin istinaf mercii olarak verdiği kararlara karşı da kanun yararına temyiz yoluna başvurulabilmesinin yerinde olacağı ileri sürülmüştür (Budak, Karaarslan, **Medenî Usul**, s. 459; Karaarslan, "Eleştirel Bakış", s. 462).

SONUÇ

İcra mahkemesi, kural olarak sınırlı inceleme yetkisini haiz olup, özel mahkemelerdedir. İcra mahkemesinin verdiği kararlar kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. İcra mahkemesinin, ihalenin feshine dair şikâyetin reddine ilişkin kararları ve istihkak davasına ilişkin kararları, bu hususlara ilişkin yargılama genel hükümlere göre yapılıp, icra mahkemesinin her türlü delili inceleme yetkisi bulunmasından dolayı, maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder.

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna dair İcra ve İflâs Kanunu'nda özel hüküm bulunan hâllerde bu hükümler, hüküm bulunmayan hâllerde ise niteliğine uygun düştüğü ölçüde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun istinafa dair hükümleri uygulanır.

İcra mahkemesi kararlarına karşı İcra ve İflâs Kanunu'nda öngörülen on günlük istinaf kanun yoluna başvuru süresi kararın tefhim veya tebliği tarihinden itibaren işlemeye başlar. Sürenin tefhimden başlamasının ön koşulu kararın gerekçesi ile tefhim edilmesidir. Uygulamada ise kısa kararın tefhimi üzerine süre tutum dilekçesi verilmektedir. Ancak süre tutum dilekçesi kurumu hukukumuzda yoktur. İstinaf kanun yoluna başvuru süresinin işlemeye başlaması için icra mahkemesi kararının gerekçeli olarak tefhim (veya tebliğ) edildiği tarihin uygulamada da tereddütsüz olarak esas alınması ile süre tutum dilekçesine dair yanlış uygulamanın önüne geçilebilir.

Uygulamada birliği sağlamak ve hak kayıplarının önüne geçmek adına -İş Mahkemeleri Kanunu m. 7 hükmünde olduğu gibi- icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması süresinin de Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile yeknesak hâle getirilmesi yerinde olacaktır. Böylece sürenin tefhimle mi tebliğle mi başlayacağı konusundaki tereddütler de giderilecektir.

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasında aranan parasal sınır İcra ve İflâs Kanunu'nda özel olarak düzenlenmiştir. İcra mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurulabilmesi için parasal sınır aranması herkes için aynı şekilde geçerli olan bir hüküm ile getirilmiş olup hak arama özgürlüğüne ve hukukî dinlenilme hakkına aykırılık teşkil etmez. Ayrıca icra mahkemesinin verdiği kararların

tümüne karşı herhangi bir sınırlama olmaksızın kanun yoluna başvuru imkânı tanınması, yargının iş yükünün çok olduğu hukukumuzda, yargının işlevini görmesini zorlaştıracaktır Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan parasal sınır çok yüksektir. Ölçülülük ilkesine aykırı sınırlamalar hakkın özüne dokunacağından bu sınırın daha düşük olması yerinde olacaktır.

İcra ve İflâs Kanunu Ek Madde 1 uyarınca parasal sınırın her yıl artıyor olması uygulamada karışıklık yaratmakta, hukukî güvenlik ve istikrar bakımından olumsuz etkilere neden olmaktadır. Zira parasal sınırlarda her yıl değişiklik yapılması uygulamada taraflar ve hâkimler bakımından zaman kaybına ve yanlışlık yapılması ihtimâlinin artmasına yol açmakta; dolayısıyla hak kayıplarına sebebiyet vermektedir.

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması sınırı bakımından belirlenirken, faiz, icra inkâr tazminatı, delil tespiti giderleri, ihtarname giderleri, vekâlet ücreti gibi yargılama giderleri de dikkate alınmalıdır.

İcra ve İflâs Kanunu sisteminde aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararlar sayılmıştır. Kanun'da aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı yer almayan icra mahkemesi kararlarına karşı ise istinaf kanun yolu açıktır. Ancak Kanun'daki konu bakımından sınırlamaya dair düzenleme hem karışıklıklara, hem hak kayıplarına hem de yargılama süresinin uzamasına sebep olacak niteliktedir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 85'in uygulanma biçimine dair kararlar İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmü uyarınca kesindir. Ancak bu hükmün ihlâli Anayasa ile teminat altına alınmış mülkiyet hakkı, insanlık onuru ve hukuk devletinin ihlâli niteliğindedir. Yine İcra ve İflâs Kanunu m. 85 hükmünde düzenlenen hacizde tertip kuralı ölçülülük ilkesinin bir sonucu olup, kamu düzenindendir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 363 uyarınca 103 davetiyesinin uygulama biçimi ve bu davetiyenin içeriğine dair şikâyetler üzerine icra mahkemesi tarafından verilen kararlar da kesindir. Ancak bu davetiye hukukî dinlenilme hakkı ile bağlantılıdır.

İcra dairesinin kıymet takdiri işlemine dair şikâyet üzerine icra mahkemesinin verdiği kararlar da kesindir. Ancak satış aşamasındaki kıymet takdirinde usûle aykırılıklar bulunması ihalenin feshi nedenidir.

İcra ve İflâs Kanunu m. 106-110 hükümlerine göre süresinde satış istenmemesi nedeniyle haczin düşmesine dair kararlar İcra ve İflâs Kanunu m. 363 hükmünde kesin olduğu belirtilen kararlar arasında sayılmasına karşın, bu hususlar da ihalenin feshi sebeplerindendir. Uygulamada ayrıca satış istenmemesi nedeniyle haczin düşmesi kamu düzeninden kabul edilip re'sen gözetilmektedir.

İcra ve İflâs Kanunu'nda kesin olduğu düzenlenen satışın durdurulmasına dair icra mahkemesi kararları da ihalenin feshi nedeni olabilmektedir.

İhalenin feshi sebebi olabilecek tüm bu kararlara karşı istinaf kanun yolunun kapatılması yerinde değildir. Zira söz konusu kararlar aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayıp bu kararlar verildiği anda kesin olduğundan, ihale yapılacaktır. Ancak ihalenin yapılmasından sonra aynı sebeplerden dolayı ihalenin feshedilmesi sonucu doğabilecektir. Bu da hem yargılamanın uzamasına sebebiyet verecek hem de ekonomik bakımdan tarafları zarara uğratacaktır. İcra ve İflâs Kanunu'nun aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacak icra mahkemesi kararlarına dair düzenlemesinin amacı bu kararların bir an önce kesinleşmesi ve takibin bir an önce sonuçlanmasıdır. Ancak bu hususlaki düzenlemeler mevcut hâli ile takip ekonomisi ilkesine ve dolayısıyla düzenlemenin amacına aykırıdır.

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması konusunda Kanun'da öngörülen değer bakımından sınırlama yeterli olup, ayrıca konu bakımından bir sınırlama yapılmamalıdır. Konu bakımından icra mahkemesi kararlarının tamamına karşı istinaf kanun yolu açılmalıdır.

Mevcut sistem bakımından hem İcra ve İflâs Kanunu'nun amacı hem de uygulamadaki olumsuzluklar göz önünde bulundurulduğunda, icra mahkemesi kararları için bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinin kural olarak tek hâkimle inceleme yapabileceği bir düzenleme önerilebilir. Ancak yeni bir kanun değişikliğinden önce, bölge adliye mahkemelerinin sayısının artırılması yerinde olacaktır. Zira uygulamada istinaf kanun

yolu bakımından yaşanan olumsuzluklar genel olarak bölge adliye mahkemelerinin sayısının iş yükünü karşılamak bakımından yetersiz olması nedeniyle ortaya çıkmaktadır.

İcra mahkemesi, görev alanına giren davalarda ihtiyatî tedbir kararı verebilir. İcra mahkemesi tarafından verilen ihtiyatî tedbir kararları hakkında İcra ve İflâs Kanunu'nda özel hüküm bulunmayan hâllerde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ihtiyatî tedbirlere ilişkin genel hükümleri uygulanır. Bu kararlar hakkında uygulanacak hükümler ve dolayısıyla bu kararlara karşı başvurulabilecek kanun yolları belirlenirken, ihtiyatî tedbirlere dair hükümlerden kıyasen faydalanmak gerekir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 7251 sayılı Kanun ile değişik 341. maddesi ile yüzüne karşı aleyhine ihtiyatî tedbir kararı verilen tarafa da doğrudan istinaf kanun yoluna başvurma imkânı getirilmiştir. Bu değişiklik, taraflar arasındaki silahların eşitsizliğinden doğan sakıncayı gidermek bakımından yerindedir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341. maddesi çerçevesinde icra mahkemesinden ihtiyatî tedbir niteliğinde hukukî koruma talep edilmesi ve bu talebin reddedilmesi durumunda, icra mahkemesinin ihtiyatî tedbir talebinin reddi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmak mümkündür. Ayrıca icra mahkemesinin tarafın yokluğunda verdiği ihtiyatî tedbir kararına itiraz üzerine verdiği karara karşı da istinaf kanun yoluna başvurmak da mümkündür. İcra ve İflâs Kanunu'nun icra mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacağını düzenlediği hâller ise saklıdır.

İstinaf incelemesi kural olarak sebeple bağlı olarak yapılacak olup, kamu düzeni bunun istisnasıdır. İstinaf aşamasında usûl hukukunun kamu düzenine dair düzenlemelerinin yanı sıra maddi hukuktaki kamu düzenine ilişkin kurallar da kamu düzeni kavramı içinde sayılmalıdır.

Bölge adliye mahkemesi icra mahkemesi kararlarını duruşmasız olarak inceleyebilir. Zira icra mahkemeleri kararlarına dair istinaf incelemesinin bir an önce tamamlanması gerekir. Duruşma yapılmasının icra mahkemesi hâkiminin takdirine bırakıldığı hâllerde icra mahkemesi hâkimi duruşma yapılmaması yönünde karar vermiş olsa dahi bölge adliye mahkemesi icra mahkemesi kararını incelerken duruşma yapabilir. İcra

mahkemesinin genel hükümlere göre inceleme yaptığı hâllerde, istinaf incelemesi de duruşmalı olarak yapılmalıdır. Kanun'da açıkça icra mahkemesinde duruşma yapılacağının öngörüldüğü hâllerde de bölge adliye mahkemesinde yapılacak inceleme duruşmalı olarak yapılıdır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 353 hükmünde yer alan, duruşma yapılmadan karar verilebilecek hâller ise saklıdır.

İcra mahkemesinin çekişmesiz yargı işlerine dair verdiği kararlara karşı istinaf incelemesinde re'sen araştırma ilkesi uygulanır. İstinaf aşamasında iddia ve savunmanın değiştirilmesi yasağı, sebeple bağlılık ve yeni delil gösterme yasağı bu durumda söz konusu olmayacaktır.

Hükmün tamamlanması, icra mahkemesinden de talep edilebilir. Hükmün tamamlanması talebi üzerine icra mahkemesinin vereceği karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması mümkün olsa da bu durum yargılama süresinin daha da uzamasına neden olacaktır. Bu nedenle uygulamada bir istikrar oluşuncaya kadar, hem hükmün tamamlanmasının talep edilmesi hem de istinaf kanun yoluna başvurulması tarafın daha lehine olacaktır.

Aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiş icra mahkemesi kararlarının yürürlükteki hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına temyizi mümkündür.

KAYNAKÇA*

Acar, Ayşe Ece : **Medeni Muhakeme Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Niteliği,** 12 Levha Yayınevi, İstanbul, 2013.

Acar, Ayşe Ece : "Elektronik Tebligat", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. LXXIV, S.1, 2016, s. 159-174.

Acar, Ayşe Ece : "Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminde Tutulan Delil Kayıtlarının İspat Kuvveti ve Bu Kayıtların Aksinin İleri Sürülmesi", **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1, Haziran 2020, s. 73-88.

Ahrens, Hans Jürgen/

Deren-Yıldırım, Nevhis : "İstinafta Delil İkamesinin Sınırlandırılması", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C: 78, S: 24, 2021, s. 2131-2145.

Akcan, Recep : "Yargıtay Kararlarındaki "Güçlü Delil" Kavramının Hukuki Niteliği", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 12, S. 1-2, 2004, s. 7-24.

Akgün, Şükran : **İcra Hukuku ve İdare Hukuku Açısından Bir İnceleme Haczin Hukuki Niteliği**, Der Yayınları, İstanbul, 2020.

Akgün, Şükran/

Ataoğlu, Sinem : "İflas Dairesinin Görev ve Yetkileri ve 4949 Sayılı Kanunun Getirdikleri", **Prof. Dr.**

* Bir yazarın birden fazla eserinden birden fazla yararlanıldığında, yapılan kısaltma ayrıca belirtilmiştir. Kısaltması verilmeyen eserlerde yazarların sadece soyadı anılmaktadır.

Necmettin M. Berkin'e Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 1-39.

Akil, Cenk : **İstinaf Kavramı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.

Akil, Cenk : **Genel Haciz Yoluyla Takipte Ödeme Emrine İtiraz**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

Akil, Cenk :"Bir İstinaf Sebebi Olarak HMK m. 353/1-a-6 Üzerine Değerlendirme", **TAAD**, Yıl: 11, S. 38, Nisan 2019, s. 1-18.

Akil, Cenk :"İstinaf Derecesinde Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı Üzerine Düşünceler", **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 1, Ocak 2018, s. 65-78 (Yeni Vakıa ve Delil Sürme Yasağı).

Akil, Cenk :"Temyiz Yoluna Başvuru Şartı Olarak Hukuki Menfaat", **BATİDER**, c. 28, s. 3, Eylül 2012, s. 267-298 (Hukuki Menfaat).

Akil, Cenk : "22.07.2020 Kabul Tarihli ve 7251 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle İstinafa İlişkin Olarak Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 12, Sayı: 45, Ocak 2021, s. 417-437 (Değişikliklerin Değerlendirilmesi).

Akil, Cenk/

Büyük, Elif Irmak : "Yargı Kararları Işığında Bozmadan Sonra Islaha Gidilip Gidilemeyeceği Üzerine Düşünceler", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XXI, Y. 2017, S. 3, s. 3-33.

Akil, Cenk/
Gül, Mehmet Akif : “Medenî Yargıda Hâkimin Kanunî Süreyi Kararında Yanlış Göstermesi Problemine İlişkin Düşünceler”, **TBBD**, C. 31, S. 139, Mayıs-Haziran 2018, s. 167-184. (Hâkimin Kanunî Süreyi Kararında Yanlış Göstermesi)

Akkan, Mine : "Medeni Usul Hukukunda Etkin Hukuki Koruma", **MİHDER,** S. 6, 2007/1, s. 29-68 (Etkin Hukuki Koruma).

Akkan, Mine : "Medeni Usul Hukukunda Tarafların Farklı Olması Durumunda Kesin Hükmün Niteliği", **DEÜHFD,** C. 11, Özel Sayı, 2009, s. 3-61 (Kesin Hükmün Niteliği).

Akkan, Mine :“7101 sayılı Kanunla Elektronik Tebligat Konusunda Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi”, **7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018 (Elektronik Tebligat).

Akkaya, Tolga : **Medeni Usûl Hukukunda İstinaf**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009.

Akkaya, Tolga: : “Temyize Başvuru Hakkının Sınırlandırılması ve İzne Bağlı Temyiz Sistemi”, **Haluk Konuralp Anısına Armağan**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 65-101.

Akkaya, Tolga: : “İstinaf İncelemesi Sonunda İlk Derece Kararının Kaldırılması ve Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi”, **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı “Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf**, Adalet Bakanlığı

Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 115-183.

Akkaya, Tolga: : "Medeni Usûl Hukukunda Hükmün (Nihai Kararların) Tamamlanması", **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 25, S. 1, 2021, s. 19-60 ("Hükmün Tamamlanması").

Aktepe Artık, Sezin : "İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı", **TBBD**, 2018/ 134, s. 257-292.

Akyol Aslan, Leyla : "İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararının İcranın Geri Bırakılması İçin Gösterilen Teminata Etkisi", **MİHDER**, C. 14, S. 41, 2013/3, s. 729-768.

Alangoya, Yavuz: **Medeni Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanmasına İlişkin İlkeler,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1979.

Alangoya, Yavuz: **Medeni Usul Hukukunda Dava Ortaklığı,** Tıpkı Basım, 1999 (Dava Ortaklığı).

Alangoya, Yavuz : "Kanun Yolunun Anayasal Temeli ve HUMK m. 427 Hükmü ile Kanun Yolu Kapatılmış Olan Kararlara Karşı Kanun Yoluna Müracaat İmkanı", **75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2004, s. 17-48 ("Kanun Yolunun Anayasal Temeli").

Alangoya, H. Yavuz/

Yıldırım, M. Kamil/

Deren-Yıldırım, Nevhis : **Medenî Usul Hukuku Esasları,** Tıpkı 8. bs., İstanbul, Beta, 2011 (Medenî Usul).

Albayrak, Hakan : **Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunda Yaklaşık İspat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.

Albayrak, Adem : **Hukukta İstinaf Uygulaması**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.

Ansay, Sabri Şakir : **Hukuk Yargılama Usulleri,** 7. bs., Ankara, Güzel Sanatlar Matbaası, 1960 (Usul).

Arens, Peter,

Lüke, Wolfgang : **Zivilprozessrecht,** 10. Aufl., München, Verlag C. H. Beck, 2011.

Arnold, Stefan : "Zur Überprüfung tatrichterlichter Ermessens-spielraume in der Berufung", **Zeitschrift für Zivilprozess**, Band. 126, Heft 1, 2013, s. 63-81

Arslan, Aziz Serkan : **Medeni Usul Hukukunda Delillerin Toplanması ve Doğrudanlık İlkesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012 (Doğrudanlık İlkesi).

Arslan, Aziz Serkan : **İcra Takip İşlemleri, Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018 (İcra Takip İşlemleri).

Arslan, Aziz Serkan : "Bir Ticari İşletmenin İhtiyati Tedbir Kararı Gereğince Yediemin Tarafından İşletilmesi", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XIV, Y. 2010, S. 1, s. 1-29.

Arslan, Aziz Serkan : "Doğrudanlık İlkesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Mihbir Özel Sayısı**, C. 4, S. 2, Y. 2014, s. 133-144.

Arslan, Ramazan : **Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi,** Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1977 (Yargılamanın Yenilenmesi).

Arslan, Ramazan : **İcra İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi,** Ankara, Üniversitesi Yayınları, 1984, Ankara (İhalenin Feshi).

Arslan, Ramazan : "Kesin Hüküm İhtiyacı ve Yanılma Gerçeği", **ABD,** 1988, S. 5-6, s. 722-737 (Kesin Hüküm).

Arslan, Ramazan : **Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1989 (Dürüstlük Kuralı).

Arslan, Ramazan,
Tanrıver, Süha : **Yargı Örgütü Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2001.

Arslan, Ramazan/
Yılmaz, Ejder/
Taşpınar Ayvaz, Sema/
Hanağası, Emel : **Medenî Usul Hukuku,** 6. bs., Yetkin Yayınları, Ankara, 2020 (Medenî Usul).

Arslan, Ramazan/
Yılmaz, Ejder/
Taşpınar Ayvaz, Sema : **İcra ve İflas Hukuku,** 3 bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2017 (İcra İflas).

Aslan, Kudret : **Hacizde İstihkak Davası**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2005 (İstihkak).

Aslan, Kudret : "Hacizde Sıra (Tertip)", **AÜHFD**, c. 54, s. 2, 2005, s. 269-318 (Hacizde Sıra).

Atalı, Murat : **Medenî Usul Hukukunda Aleyhe Bozma Yasağı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014.

Atalı, Murat/

Ermenek, İbrahim/

Erdoğan, Ersin : **Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı)**, 3. bs., Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

Atalı, Murat/

Ermenek, İbrahim/

Erdoğan Ersin : **İcra ve İflâs Hukuku**, 4. bs., Yetkin Yayınları, Ankara, 2021(İcra İflâs).

Auer-Reinsdorff, Astrid/

Conrad, Isabell : **Handbuch IT- und Datenschutzrecht**, 3. Auflage, Beck Verlag, 2019.

Bahadır, Zeynep : **Medenî Usûl Hukukunda Kısmî Karar**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.

Bardakçı, Mehmet Akif : "Medeni Usul Hukukunda İstinaf İle Karşılaştırmalı Olarak İdari Yargılama Hukukunda İstinaf", **MİHDER**, C. 12, S. 34, 2016/2, s. 401-448.

Bauer, Thomas/

Staehelin, Daniel : **Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs**, Basler Kommentar, 2. Auflage, Helbing Lichtenhan Verlag, Basel, 2016.

Becker-Eberhard, Ekkehard :"Appellate Courts in Civil Law Judgement-German Model: First Degree Appellate Court in Germany", **Türkiye Barolar Birliği: İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı**, Şen Matbaa, 2003, Ankara.

Belgesay, Mustafa Reşit : **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, 4. bs., İstanbul, M. Sıralar Matbaası, 1954 (İcra İflas).

Belgin Güneş, Derya : **Ceza Mahkemesi Kararlarının Hukuk Mahkemesi Bakımından Etkileri**, 12 Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Belgin Güneş, Derya : "Medenî Usûl Hukukunda Hükmün Tamamlanması (HMK m. 305/A)", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 12 (1), 2021, s. 313-328.

Berberoğlu Yenipınar, Filiz : **Hukuk Muhakemelerinde İhtiyati Tedbir**, On İki Levha Yayıncılık, 2016, İstanbul.

Berkin, Necmeddin M. : **Medeni Usul Hukuku Esasları,** İstanbul, Hamle Matbaası, 1969 (Medeni Usul).

Berkin, Necmettin : **Tatbikatçılara Medenî Usûl Hukuku Rehberi**, İstanbul, 1981.

Berkin, Necmettin : **Tatbikatçılara İcra İflas Hukuku Rehberi**, İstanbul, 1980.

Berkin, Necmeddin : "Senedle İspata İmkân Bırakmayan Mücbir Sebeb ve Fevkalâde Haller", **İÜHFM**, C. 35, S. 1-4, 1969, s. 211-230.

Berkin, Necmeddin : "İflâs İdaresi ve İflâs İdare Memurlarının Vazifeleri", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 22, S. 1-4, 1957, s. 150-166.

Berkin, Necmeddin : "İcra Dairelerinin Faaliyetlerini Tanzim Eden Hükümler", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. XLII, S. 1-4, 1976, s. 201-232.

Bilge, Necip : **Medeni Yargılama Hukuku**, Ankara, 1967.

Bilge, Necip/

Önen, Ergun : **Medeni Yargılama Hukuku Dersleri,** 3. bs., Ankara, Sevinç Matbaası, 1978. (Medeni Yargılama)

Bolayır, Nur : **Medenî Usûl Hukukunda Hâkimin Hukuku Re'sen Uygulaması İlkesi**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Bolayır, Nur : "İstinafta Yeni Vakıa ve Delil İncelemesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, C. 30, S. 134, s. 293-312.

Boran Güneysu, Nilüfer : **Medeni Usul Hukukunda Karar,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2014 (Karar).

Boran Güneysu, Nilüfer : **İcra Hukukunda Taşınmazların Kıymet Takdiri**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

Boran Güneysu, Nilüfer : "Yargılamanın İadesi Sebebi Olarak Üçüncü Kişilerin Hükmün İptalini Talep Etmesi", **MİHDER**, C. 12, S. 33, 2016/1, s. 23-62.

Boran Güneysu, Nilüfer : "İcra Hukukunda Aşkın Haciz", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, c. XX, S. 4, 2016, s. 25-60 (Aşkın Haciz).

Boztaş, Nevzat : **Türk Medeni Usul Hukukunda İstinaf**, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2020 (İstinaf).

Boztaş, Nevzat : "İstinafta Ön İnceleme Aşaması", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf"**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 39-53 (İstinafta Ön İnceleme).

Boztaş, Nevzat : "İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Eksik Tahkikat veya Gerekçesizlik Nedeniyle İstinaf Mahkemesince Kaldırılması Meselesi",

MİHDER, C. 13, S. 37, 2017/2, s. 423-456 (İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Kaldırılması).

Boztosun Bozkurt, Esma Hande : "7251 sayılı Kanunla HMK'da Yapılan Değişiklikler Kapsamında Bölge Adliye Mahkemelerinin Duruşma Yapmadan Verebileceği Kararlar", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 285-316.

Börü, Levent : "Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz Yolu İle Takipte İmzaya İtirazın Takibi Durdurup Durdurmayacağının Değerlendirilmesi", **BATİDER,** C. XXVII, S. 4, 2012, s. 257-265.

Brunner, Alexander/

Gasser, Dominik/

Schwander, Ivo : **ZPO Schweizerische Zivilprozessordnung– Kommentar**, 2. Auflage, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2016.

Buchegger, Walter/

Markowetz, Klaus : **Grundriss des Zivilprozessrechts Streitiges Erkenntnisverfahren**, Verlag Österreich, 2016.

Budak, Ali Cem/

Karaaslan, Varol : **Medenî Usul Hukuku**, Filiz Kitabevi, 5. Bs, İstanbul, 2021.

Budak, Ali Cem : "1879 Tarihli Eski Medeni Usul Kanunumuza Göre İstinaf Mahkemesinin Dosyayı İlk Derece Mahkemesine Göndermesi", **İlamat Torbası (İstinaf Mahkemesi Karar İncelemeleri)**, Filiz Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 25-38 (İstinaf

Mahkemesinin Dosyayı İlk Derece Mahkemesine Göndermesi).

Budak, Ali Cem/
Karaaslan, Varol : "7251 sayılı Kanunla Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 94, S. 5, Eylül-Ekim 2020, s. 15-50 ("Değişiklikler").

Budak, Ali Cem : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Kanun Yolu Hükümlerinin Zaman Bakımından Uygulanması", **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 11, S. 2- 12, Mart-Nisan 2016, s. 210-224 ("Zaman Bakımından Uygulanma").

Budak, Ali Cem: "1879 Tarihli Medeni Usul Hukuku Kanunu'nda İstinaf", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf"**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 326-364.

Bulut, Uğur : "Bir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı Işığında Hükmün Kısmen Temyizi ve Kesinleşmesi", **MİHDER**, C. 9, S. 24, 2013, s. 91-128.

Burgermeister, Udo : "Das Urteil des Berufungsgerichts nach der Zivilprozessreform", **Zeitschrift für Zivilprozess**, Band 116, Heft 2, 3002, s. 165-194.

Büyük, Elif Irmak : **Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm**, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2021.

Candemir, Mehmet Ünsal : **Medeni Usul Hukukunda Kanun Yollarına Kötüniyetle Başvuru**, Yayımlanmamış Yüksek

Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Soyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

Cenberci, Mustafa : **Hukuk Davalarında Kesin Hüküm,** Ankara, Yeni Cezaevi Matbaası, 1965.

Çon, Ömer : **İhalenin Feshi (İcra ve İflâs Kanunu m. 134)**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.

Deren-Yıldırım, Nevhis : **Haksız Rekabet Hukuku İle Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku'nda İhtiyati Tedbirler**, Alkım Yayınevi, İstanbul, 1999 (İhtiyati Tedbirler).

Deren-Yıldırım, Nevhis : "İstinafın Gerekçelendirilmesi ve İstinaf Sebepleri", **Özer Seliçi'ye Armağan**, Ankara, 2006, s. 693 vd. ("İstinaf Sebepleri")

Deren-Yıldırım, Nevhis : "Teksif İlkesi Açısından İstinaf", **İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2003, s. 267-284.

Dırenisa, Efe : **Medenî Yargılamada Ön İnceleme Aşaması**, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2021.

Domaniç, Hayri : **Hukukta Kaziyyei Muhkeme ve Nisbî Kuvveti,** İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1964.

Doukoff, Norman : **Zivilrechtliche Berufung**, Beck'shes Mandats Handbuch, 5. Auflage, Verlag C. H. Beck, München, 2013.

Ercan, İsmail : **Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 7. bs., Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021.

Ercan, İsmail : *"Mukayeseli Hukuktaki Düzenlemeler Çerçevesinde Küçük Alacakların Tahsili Konusunda Öneriler"*, **Selçuk Üniversitesi**

Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 20, S. 1, Y. 2012, s. 231-241.

Erdönmez, Güray : "İcra ve İflâs Hukukunda İhalenin Feshini İsteyebilecek Kişiler", **MİHDER**, S. 10, 2008/2, s. 357-408.

Erdönmez, Güray : "Adi ve Resmi Senette Sahtelik İddiasının Hukuk Davaları ve İcra Takiplerine Etkisi", **TBBD**, 2016 (123), s. 17-208.

Erişir, Evrim : **Geçici Hukukî Korumanın Temelleri ve İhtiyatî Tedbir Türleri**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013 (**İhtiyatî Tedbir**).

Erman, Eyüp Sabri : "İcra Tetkik Merciinin Temyizi Kabil Kararları", **Ankara Barosu Dergisi**, 1969, S. 5, s. 808-815.

Ermenek, İbrahim : "İstinaf Kanun Yolu ve Bölge Adliye Mahkemesi İncelemesinin Sınırlarının Kapsamı", http://www.izmirbarosu.org.tr/Upload/files/haberler/%C4%B0stinaf%20Kanun%20Yolu%20ve%20B%C3%B6lge%20Adliye%20Mahkemesinin%20%C4%B0nceleme%20S%C4%B1n%C4%B1rlar%C4%B1n%C4%B1n%20Kapsam%C4%B1.pdf (İstinaf Kanun Yolu).

Eruygur, Halûk : **Yedieminlik**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008.

Fasching, Hans W./

Konecny, Andreas (Hrsg) : **Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen**, 4. Band, 1. Teilband, §§ 461-576 ZPO, Manzsche Verlags, Wien, 2005.

Etgü, Mehmet Akif : **Kamu Hukukunda Mülkiyet Hakkı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Mülkiyet**

Hakkına Bakışı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Gehri, Myriam A./

Jent-Sørensen, Ingrid/

Sarbach, Martin : **ZPO Kommentar Schweizerische Zivilprozessordnung**, Orell Füssli Kommentar, Füssli Verlag, 2. Auflage, 2015.

Gelbrich, Katharina : "10 Fragen zum deutschen Berufungsrecht", **Annales de la Faculté de Droit d'Istanbul**, S. 68, Y. 2019, s. 15 – 36.

Gottwald, Peter : "2001 Değişikliğinden Sonra Alman Federal Temyiz Mahkemesi'ne Yapılan Değişikliğin İncelenmesi", Çev. Seda Özmumcu, **Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan**, İzmir, 2010.

Gottwald, Ute : "Das neue Rechtsmittelrecht im Zivilprozess und Zwangsvollstreckung", **Deutsche Gerihtsvollzieher Zeitung**, 7-8, 2002, s. 97-128.

Göksu, Mustafa : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Tadili İhtiyacı Ve Bu Konudaki Tasarı Taslağının Değerlendirilmesi", **TAAD**, Yıl: 8, S. 32, Ekim 2017, s. 61-93.

Göksu, Mustafa : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İhtiyati Tedbirin Uygulanmasını Talep Etme Zorunluluğu", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, Özel Sayı: **Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan**, 2014 (Basım Yılı: 2015), C. II, s. 1253-1273 (İhtiyati Tedbir).

Göksu, Tarkan : "Die Entscheidüberprüfung im Rechtsmittelverfahren Nach der Schweizerischen

Zivilprozessordnung", **Türk Hukuku İstinaf Reformu Sonrası Mukayeseli Hukuk Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2018, s. 253-267 ("Schweizerischen Zivilprozessordnung").

Görgün, Şanal : **İflâsta İstihkak Davası**, Ankara, 1977.

Görgün, Şanal,

Börü, Levent,

Toraman, Barış,

Kodakoğlu, Mehmet : **Medenî Usûl Hukuku,** 9. bs., Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

Graber, Michael : **Die Berufung in der Schweizerischen Zivilprozessordnung**, Schriften zum Schweizerischen Zivilprozessrecht, Band 11, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2011.

Graf, Jürgen-Peter (Hrsg) : **Beck'scher Online-Kommentar Gerichtsverfassungsgesetz**, C.H. Beck Verlag, München, 12. Edition, 2021 (BeckOK GVG/Yazar).

Gürdoğan, Burhan : **Medeni Usul Hukukunda Kesin Hüküm İtirazı,** Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1960.

Halman Çetin, Emine : **İcra İflas Hukukunda Şikâyet ve İcra Mahkemelerinde Yargılama Usulü**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.

Hanağası, Emel : **Davada Menfaat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009.

Hanağası, Emel : **Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.

Hannich, Rolf/

Meyer-Seitz, Christian :**ZPO Reform 2002: mit Zustellungsreformgesetz**, Verlag Beck, München, 2002.

Hunkeler, Daniel (Hrsg.) : **Schuldbetreibuns-und Konkursgesetz**, Kurzkommentar, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2.Auflage, Basel, 2014.

İyilikli, Ahmet Cahit : **Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm,** Yetkin Yayınları, 2. bs., 2020, Ankara.

İyilikli, Ahmet Cahit,

Alaçam, Emel,

Daldal, Ayten : "Takip Hukukunda İcranın Geçici Durdurulması", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, Y. 8, S. 16, Aralık 2020, s. 203-257.

Jaeger, Carl : **Bundesgesetz Über Schuldbetreibung und Konkurs**, Band I-II, 4. Auflage, Schultess Verlag, Zürich, 1999.

Kabadayı, Fatih : "İcra Mahkemesi Kararlarının İstinaf ve Temyizinin İcra İşlemlerine Etkisi", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 94, S. 2020/3, Mayıs- Haziran 2020, s. 100-123.

Kaplan, Mikail Bora : **Sinai Mülkiyet Kanunu'nda İhtiyatî Tedbirler**, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2018.

Karaarslan, Varol : "Kanun Yolları Sistemine Eleştirel Bir Bakış", **MİHDER**, C. 15, S. 43, 2019, s. 441-466 (Eleştirel Bakış).

Karaarslan, Varol : "HMK m. 353/1-a Üzerine Bir İnceleme", **DÜHFD**, C. 22, S. 37, 2017, s. 219-239 (İnceleme).

Karafakih, İsmail Hakkı : **Hukuk Muhakemeleri Usûlü Esasları**, Ankara, 1952.

Karslı, Abdurrahim : **İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, Alfa Yayınevi, İstanbul, 1995, (Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi).

Karslı, Abdurrahim : **İcra ve İflas Hukuku,** İstanbul, Alternatif Yayıncılık, 2014, (İcra İflas).

Karslı, Abdurrahim : **Medeni Muhakeme Hukuku,** 5. bs., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, (Medeni Muhakeme).

Karslı, Abdurrahim : **Medeni Usul Hukukunda Usulî İşlemler,** Kudret Basım, İstanbul, 2001 (Usulî İşlemler).

Kiraz, Taylan Özgür : **İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması**, 4. bs., Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

Koç, Evren : **Medeni Usul Hukuku Kapsamında Usuli İşlemlerde İrade Bozuklukları,** Sümer Kitabevi, İstanbul, 2021.

Konuralp, Cengiz Serhat : **İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013 (İhtiyati Tedbirler).

Konuralp, Cengiz Serhat : "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İhtiyati Tedbirler", **İÜHFM**, C. LXXI, S., 2, 2013, s. 225-274 (İhtiyati Tedbir).

Konuralp, Haluk : "İstinafta Kamu Düzeni Kavramı", **Medeni Usul ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı VI, (İzmir/Çeşme, 19-20 Ekim 2007)**, Türkiye

Barolar Birliği Yayınları: 150, Ankara 2008, s. 133-150.

Korkmaz, Ramazan : **Haksız İhtiyati Tedbir ve İhtiyatî Hacizden Kaynaklanan Tazminat Davası**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Kostkiewicz, Jolanta Kren/

Vock, Dominik : **Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG Kommentar (Schultess Kommentar)**, Schulthess Verlag, 4. Auflage, Zürich, 2017.

Keser, Salih/

M. Ceren Erdem : "İstinafta Yeni Delil İleri Sürme Yasağı ve İstisnaları", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 625-693.

Köksoy, Mesut : **İcra Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.

Köksoy, Mesut : "Hukuki Güvenlik İlkesi Açısından Takip Ekonomisi", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XX, Y. 2016, S. 3, s. 53-85 ("Takip Ekonomisi").

Köle, Mehmet : **İlamlı İcra Takibinde İcra Mahkemesi Tarafından İcranın Geri Bırakılması**, 12 Levha Yayın Evi, 2020, İstanbul.

Kulaksız, Cengiz : **İlamlı İcrada İcranın Geri Bırakılması**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Kunz, Oliver M./

Hoffman- Nowonty, Urs H./

Stauber, Demian : **ZPO-Rechtsmittel, Berufung und Beschwerde**, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2013.

Kurt Konca, Nesibe : "Üçüncü Kişi Elinde Haczedilen ve Üçüncü Kişinin Üzerinde Mülkiyet İddiasında Bulunduğu Taşınır Mallar Üzerinde Alınacak Muhafaza Tedbirlerinin Kapsamı", **ABD**, Y. 2009, S. 2, s. 32-42.

Kurt Konca Nesibe/

Damar Ceren : "İş Yargısında İstinaf Kanun Yolu", **TBBD**, S. 125, 2016, s.187-230.

Kuru, Baki : **İcra ve İflâs Hukuku,** C. I, İstanbul, 1988 (**İcra İflâs C. I**).

Kuru, Baki : **Hukuk Muhakemeleri Usulü,** C. I, II, III, IV, V, VI, 6. bs., İstanbul, Demir-Demir Yayıncılık, 2001 (HMU).

Kuru, Baki : **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2013 (İcra İflas El Kitabı).

Kuru, Baki : **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2017 (İstinaf Sistemine Göre İcra İflas).

Kuru, Baki : **Medeni Usul Hukuku El Kitabı**, C.I-II, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, (Medeni Usul El Kitabı).

Kuru, Baki : "2008 Tarihli Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı Hakkında Genel Değerlendirme", **MİHDER**, S. 12, 2009/1, s. 13-50.

Kuru, Baki/

Burak Aydın : **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara Ekim 2020 (İstinaflı Usul).

Kuru, Baki/

Yılmaz, Ejder/

Arslan, Ramazan : **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 23. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2012 (Usul).

Kuru, Baki/

Budak, Ali Cem : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Getirdiği Başlıca Yenilikler", **İstanbul Barosu Dergis**i, Cilt: 85, Sayı: 5, Yıl 2011, s. 3-43.

Küçük, Alper Tunga : **Vakıaların Toplanması Açısından Teksif İlkesi**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Küçük, Alper Tunga : "Yargı Kararları Işığında Elektronik Tebligatın Yapılmış Sayılacağı Tarihin Belirlenmesi", **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 16, S. 179, Temmuz 2021, s. 1319-1327.

Küçük, Alper Tunga : "İtirazın İptali Davasında Islaha İlişkin Sorunlar", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 1517-695-738.

Lange, Thomas : **Prozessstoff und Prüfungsumfang in der Berufungsinstanz nach der ZPO-Reform 2002 (Schriften zum Zivilprozessrecht)**, Kovac, Hamburg, 2007.

Lauterbach, Wolfgang : **Zivilprozessordnung,** Band 1, 72. Aufl., Verlag C.H. Beck, München, 2014.

Mavzer, Tahsin : **İlamlı İcrada İcranın Durdurulması (İcranın Geri Bırakılması- İİK m. 36)**, Seçklin Yayınevi, Ankara, 2021.

Meraklı Yayla, Deniz : **Medeni Usul Hukukunda İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat Yapılması**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014 (İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat).

Meriç, Nedim : **Medenî Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümleri Çerçevesinde)**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011 (Tasarruf İlkesi).

Meriç, Nedim : **Türk-İsviçre Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015.

Meriç, Nedim : "Türk Hukukunda Maddi Anlamda Kesin Hükmün Objektif Sınırları", **MİHDER,** 2007/2, S. 7, s. 377-434.

Meriç, Nedim : "Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf ve Taleple Bağlılık İlkesinin Kapsamı ve Bazı Güncel Kararların Değerlendirilmesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 1, 2017, s. 23-63 (Taleple Bağlılık).

Metin, Yüksel :"Temel Hakların Sınırlandırılması ve Ölçülülük: Ölçülülük İlkesi Evrensel Bir Anayasal İlke Midir?", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 1, 2017, s. 1-74.

Mıstaçoğlu, Yasemin : **Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir Yargılaması**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020

Musielak, Hans-Joachim/

Voit, Wolfgang/

Ball, Wolfgang : **ZPO Kommentar**, 17. Auflage, 2020.

Muşul, Timuçin : **İcra ve İflas Hukuku Esasları**, 6. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2017 (İcra İflas Esasları).

Muşul, Timuçin : **İcra ve İflas Hukuku,** C. I-II, 6. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2013 (İcra İflas).

Muşul, Timuçin : "Medeni Usul Hukukunda Ara Kararları", **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 4, S. 4, 1988, s. 217-262 (Ara Kararları).

Muşul, Timuçin : **İcra ve İflas Hukukunda Şikayet,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2014 (Şikayet).

Muşul, Timuçin : **Gerekçeli Notlu İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013**.**

Muşul, Timuçin : **İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017**.**

Namlı, Mert : **Medeni Usul Hukuku'nun Yasama Üstü Kaynakları Çerçevesinde Fransız ve Türk Hukuku'nda Çelişmeli Yargılama İlkesi,** Graphis Matbaa, İstanbul, 2010 (Çelişmeli Yargılama).

Namlı, Mert : **Türk ve Fransız Medeni Usul Hukuku'nda Yargılamanın Yenilenmesi,** İstanbul, Beta, 2014, (Yargılamanın Yenilenmesi).

Namlı, Mert : **İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi ve Paraya Çevrilmesi**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019 (Taşınmaz Malların Haczi).

Namlı, Mert : "Yargılamanın Yenilenmesi Yoluna Tekrar Başvurma Yasağı", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 16, Y. 2014, s. 1645-1668. ("Yargılamanın Yenilenmesi")

Namlı, Mert : "İş Uyuşmazlıkları ve İstinaf", **SİCİL**, S. 36, Y. 2016, s. 119-147.

Oh, Jung Hoo : **Der ProzeßStoff der zweiten Instanz im Zivilprozeß in der deutschen Gesetzgebunggechichte seit 1877**, Inauguraldissertation zur Erlangıng des Doktorgrades der Rechtwissenschaftlichen Fakultät der Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Freiburg im Breisgau, 2002.

Okur, Mustafa : **Adlî Teminat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.

Onar, Sıddık Sami/

Belgesay, Mustafa Reşit : **Adliye Hukukunun Umumi Esasları**, İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 222, İstanbul Numune Matbaası, 1944.

Oskay, Mustafa/

Koçak, Coşkun/

Deynekli, Adnan/

Doğan, Aydın : **İİK Şerhi**, C. I-II-III-IV-V, Ankara, 2007.

Önen, Ergun : **Medeni Yargılama Hukuku,** Ankara, Sevinç Matbaası, 1979.

Oruç, Yakup : **İflâs İdaresi**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2019.

Önen Ergun : "İhtiyati Haczin Kaldırılması Davası", **AÜHFD**, C. 37, S. 1, Y. 1980, s. 251-279.

Özbay, İbrahim : "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İstinaftan Sonraki Temyiz Sisteminde Temyiz Edilebilen ve Temyiz Edilemeyen Kararlar", **İÜHFM** C. LXIX, S. 1-2, 2011, s. 411-438.

Özbay, İbrahim/
Yardımcı, Tamer Emre : **Tebligat Hukuku**, 2. bs., Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

Özbek, Mustafa Serdar : **Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği**, C. I, II, Ankara, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2013.

Özbek, Mustafa Serdar : "Yeni İcra ve İflâs Kanunu İçin Önerilen Işığında İlâmlı İcrada İcranın Ertelenmesi", **Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi**, C. 5, S. 1, Ocak 2018, s. 7-124, (İcranın Ertelenmesi).

Özbek, Mustafa Serdar : "Sosyal Devletin Gereği: Adalete Erişim", **MİHDER**, 2006/2, s. 4, s. 907-927, (Adalete Erişim).

Özbek, Mustafa Serdar : "Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlamların Kesinleşmeden İcraya Konulması", **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S.1, Ocak 2016, s. 37-78, (Kesinleşmeden İcra).

Özekes, Muhammet : **İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Haciz,** Ankara, Seçkin Yayınevi, 1999 (İhtiyati Haciz).

Özekes, Muhammet : **Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003 (Hukuki Dinlenilme Hakkı).

Özekes, Muhammet : **İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2009 (Temel Haklar ve İlkeler).

Özekes, Muhammet : **100 Soruda Medeni Usul Hukukunda Yeni Kanun Yolu Sistemi İstinaf ve Temyiz**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016 (İstinaf ve Temyiz).

Özekes, Muhammet : **7251 sayılı Kanunla Hukuk Muhakemeleri Kanununda Yapılan Değişiklikler**, Bilge Yayınevi, Ankara, 2021.

Özekes, Muhamet, : "Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Kanun Yolu İncelemesi -Özellikle İstinaf-", **Legal Hukuk Dergisi**, Y. 2, S. 23, Kasım 2004, s. 3103-3116.

Özekes, Muhammet : "Hukuk Yargılamasında Süre Tutum Müessesesi Yoktur", **Saim Üstündağ'a Armağan,** Ankara, 2009, s. 381-396 ("Süre Tutum").

Özekes, Muhammet : "İstinafla Birlikte Harç Konusunda Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", **İzmir Barosu Dersigi**, Ocak 2017, s. 271-283 ("Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar").

Özekes, Muhammet : "İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf"**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 85-115. (Verilecek Kararlar)

Özekes, Muhammet : "Gerçek Bir İçtihat: 9. Hukuk Dairesi'nin Belirsiz Alacak ve Sürpriz Karar Yasağı İle İlgili Emsal Kararı", **Lexpera Blog,** (Çevrimiçi), https://blog.lexpera.com.tr/gercek-bir-ictihat-9-hukuk-dairesinin-belirsiz-alacak-ve-surpriz-karar-

yasagiyla-ilgili-emsal-karari/ , Erişim Tarihi: 03.10.2020.

Özekes, Muhammet : "İstinafın Temyizden Farkları 'İstinaf Küçük Temyiz Değildir'", **İstanbul Anadolu Adliyesi Dergisi**, S: 9, Haziran 2016, s. 26-29 (İstinafın Temyizden Farkları).

Özekes, Muhammet : "Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 sayılı Kanun'un Düzenlemesi)", **İzmir Barosu Dergisi**, Eylül 2018, s. 225-256.

Özekes, Muhammet/
Erişir, Evrim : "Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukuki Korumaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi", **MİHDER**, S. 5, 2006/3, s. 1235-1274.

Özekes, Muhammet/
Boran Güneysu, Nilüfer : **Deliller ve Hüküm Eksikliği Yönünden İstinaf İncelemesi ve Kararı (HMK m. 353/1-a-6)**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Özkaya-Ferendeci,
Hamide Özden : **Kesin Hükmün Objektif Sınırları**, İstanbul, 12 Levha Yayınevi, 2009 (Kesin Hüküm).

Özkaya-Ferendeci,
Hamide Özden : **Sözlülük İlkesi (Alman Hukukundaki Örneği İle)**, Beta Yayımevi, İstanbul, 2019.

Özkaya-Ferendeci,
Hamide Özden : "Kesin Hükmün Zaman İtibariyle Sınırları", **Yavuz Alangoya'ya Armağan**, 2007, s. 183 vd.

Özmumcu, Seda : **Yargıtay Kararları Işığında Medeni Yargılama Hukukunda Ön Sorun**, On İki, Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Özmumcu, Seda : "1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Delillerin İkamesi Hakkındaki Hükümlerine Mukayeseli Bir Bakış", **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, S. 101-102, 2013, s. 42-66.

Özmumcu, Seda : "Türk Hukukunda Yargıtay Kararları Işığında Re'sen Araştırma İlkesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi MİHBİR Özel Sayısı**, C. 4, S. 2, Y. 2014, s. 145-172.

Özmumcu, Seda/
Dicle, Mustafa Mert : "Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Bir Kararı Çerçevesinde İflas Kurumu İle İlgili Bazı Tespitler", **Haluk Burcuoğlu'na Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 1571-1606.

Öztek, Selçuk : **Türk Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.341-m.373 Şerhi),** Yetkin Yayınları, Ankara, 2021 (İstinaf ve Temyiz).

Öztek, Selçuk : "Türk Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf Kanun Yolu, Amacı ve Felsefesi", **Temyiz İncelemesinde Hukuki Denetimin Sınırları: Türk Hukuku İstinaf Reformu Sonrası Mukayeseli Hukuk Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2018, s. 171-190. ("İstinaf")

Öztek, Selçuk/

Taşpınar-Ayvaz, Sema/ Kale, Serdar : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 20 Mart 2020 Tarihli Kanun Teklifi'ne İlişkin Bazı Açıklamalar ve Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2020 (149), s. 77-152.

Paulus, Christoph G., : **Zivilprozessrecht**, 6. Auflage, Berlin Heidelberg, Springer, 2017.

Pekcanıtez, Hakan, v.d. :**Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku,** Ed.: Hakan Pekcanıtez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz, C. I-II-III, 15. bs., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017 (Yazar, Pekcanıtez Usûl).

Pekcanıtez, Hakan : "Hukuki Dinlenilme Hakkı", **Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 2000, s. 753-791 ("Hukuki Dinlenilme").

Pekcanıtez, Hakan : "4949 Sayılı Kanun'la, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", **TBB Dergisi**, C. 16, S. 49, Kasım 2003, s. 137-158 ("4949 Sayılı Kanun").

Pekcanıtez, Hakan : "Medeni Usul Hukukunda Yeni Bir Yargılamanın Yenilenmesi Sebebi (HUMK m. 445/11)", **Makaleler**, C. I, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 881-918 ("Yargılamanın Yenilenmesi").

Pekcanıtez, Hakan : "İstinaf Mahkemeleri", **Makaleler**, C. II, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 217-232 ("İstinaf").

Pekcanıtez, Hakan : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Erozyon Süreci", **TBB Dergisi**, C. 30, S. 133, Kasım 2017, s. 211-260 ("Erozyon Süreci").

Pekcanıtez, Hakan : "Yargıtay Yönünden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Değerlendirilmesi", **TBBD**, S. 144, Eylül-Ekim 2019, s. 383-421. ("HMK Değerlendirilmesi")

Pekcanıtez, Hakan/

Atalay, Oğuz/

Özekes, Muhammet : **Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı**, 9. Bası, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2021 (Medenî Usûl)

Pekcanıtez, Hakan/

Atalay, Oğuz/

Özekes, Muhammet : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2020) Değerlendirilmesi", **Lexpera Blog**, https://blog.lexpera.com.tr/hmk-ile-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun-teklifinin-2020-degerlendirilmesi/ ("Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi").

Pekcanıtez, Hakan/

Atalay, Oğuz/

Özekes, Muhammet : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** 2020 (150), s. 247-299. ("7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme")

Pekcanıtez, Hakan/

Atalay, Oğuz/
Sungurtekin Özkan, Meral/
Özekes, Muhammet : **İcra ve İflâs Hukuku (Ders Kitabı), 8**. bs., İstanbul, On İki Levha Yayınevi, 2021, (İcra İflâs).

Pekcanıtez, Hakan/
Simil, Cemil : **İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017.

Pekcanıtez, Hakan/
Erişir, Evrim : "6352 Sayılı Kanunla İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişikliklerin Zaman İtibariyle Uygulanması", **Makaleler**, C. II, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 555-586 ("6352 sayılı Kanun").

Pekcanıtez, Hakan/
Erişir, Evrim : "Medenî Yargıda İstinaf ile İlgili Hükümlerin Zaman İtibariyle Uygulanması", **AÜHFD**, C. 65, S. 4, Aralık 2016, s. 3617-3654 ("İstinaf").

Pekcanıtez, Hakan/
Meriç, Nedim : **Medenî Usûl Hukukunda Fer'i Müdahale**, 2. Bası, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2020.

Postacıoğlu, İlhan E. : **İcra Hukuku Esasları,** 4. bs., Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982 (İcra Esasları).

Postacıoğlu, İlhan E. : **Medeni Usul Hukuku Dersleri,** İstanbul, 1975 (Medeni Usul).

Postacıoğlu, İlhan E./
Altay Sümer: : **İcra Hukuku Esasları,** Genişletilmiş 5. bs., Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010 (İcra Hukuku).

Postacıoğlu, İlhan E. : "Muhkem Kaziyenin Şumulü", **Makaleler ve Karar İncelemeleri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011 (Muhkem Kaziye).

Postacıoğlu, İlhan E./
Altay, Sümer : **Medeni Usul Hukuku Dersleri,** 7. bs., Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015 (Medeni Usul).

Prütting, Hanns/
Gehrlein, Markus :**ZPO Kommentar,** 8. Aufl., Luchterhand Verlag, Köln, 2016 (ZPO).

Prütting, Hanns : "Alman Yasa Yollarının Gelişim Çizgisi" (Çev. Cenk Akil), **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 62, S. 1, 2013, s. 253-270.

Rauscher, Thomas/
Krüger, Wolfgang (Hrsg.) : **Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung**, 6. Auflage, München, 2020. (MüKoZPO/Yazar)

Rechberger, Walter H. : **ZPO Kommentar,** 3. Aufl., Wien New York, Springer, 2006 (Kommentar).

Rosenberg, Leo/
Schwab, Karl Heinz/
Gottwald, Peter : **Zivilprozessrecht,** 18. Auflage, München, Verlag C. H. Beck, 2018.

Roth, Herbert : "Zur Überwindung gesetzgeberischer Modellvorstellungen im zivilprozessualen Berufungsrecht durch das bessere Argument der höchstrichterlichen Rechtsprechung", **Juristen Zeitung**, 74, 3/2019, s. 115–121.

Ruhi, Ahmet Cemal : **Adli Yargıda İstinaf ve Temyiz**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Rühl, Gisela : "Preparing Germany for the 21st Century: The Reform of the Code of Civil Procedure", **German Law Journal**, C. 6, S. 6, 01.06.2005, s. 909-942.

Rüzgaresen, Cumhur : **Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.

Saenger, Ingo (Hrsg) : **Zivilprozessordnung (Handkommentar)**, 9. Auflage, Nomos Verlag, 2021.

Sarısözen, M. Serhat : "İhtiyati Tedbir Kararlarına Karşı Başvuru Yolu ve İçtihadı Birleştirme Kararı", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, Özel Sayı: **Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan**, 2014 (Basım Yılı: 2015), C. II, s. 1321-1350.

Schumann, Claus-Dieter/
Kramer, Wolfganf : **Die Berufung in Zivilsachen: Für Ausbildung und Praxis**, Verlag Franz Vahlen, München, 2007.

Schuschke, Winfried,
Walker, Wolf Dietrich : **Vollstreckung und Vorläufiger Rechtsschutz: Kommentar**, 4. Auflage, 2011, Carl Heymanns Verlag.

Simil, Cemil : "Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 23.11.2015 Tarihli Kararı Işığında Teminat Göstermeden Açık Artırmaya Katılmanın İhalenin Feshi Nedeni Olarak Kabul Edilip Edilmeyeceği Sorunu ", **Fasikül Hukuk Dergisi**, C. 10, S. 100, Mart 2018, s. 169-174.

Simil, Cemil : "Bölge Adliye Mahkemelerinin İhtiyatî Tedbir Kararı Verebilmesi Ve Kararın Denetimi", **Süleyman Demirel Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 10, S. 2, Y. 2020, s. 171-194

Spühler, Karl : **Schuldbetreibungs unf Konkursrecht I-II**, 7. Auflage, Schultess Verlag, 2016.

Spühler, Karl/
Technio Luca/
Infanger, Dominik : **Basler Kommentar**, Schweizerische Zivilprozessordnung, 3. Auflage, Basel, 2017.

Spühler, Karl/
Aemisegger, Heinz/
Dolge, Annette/
Vock, Dominik :**Praxiskommentar zum Bundesgerichtsgesetz**, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2013.

Staehelin, Adrian/
Bauer, Thomas/
Staehelin, Daniel : **Kommentar Zum Bundesgesetz Über Schuldbetreibung und Konkurs**, Helbing&Lichtenhahn, Basel, 2005.

Steiner, Jakob (Hrsg) : **Die Beschwerde nach der Schweizerischen Zivilprozessordnung**, Schriften zum Schweizerischen Zivilprozessrecht Band/Nr. 31, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2019.

Steiner, Udo : "Plädoyer gegen die Aufhebung von § 522 II ZPO", **Zeitschrift für Rechtspolitik**, 03/2020, s. 74-76.

Studer, Josef/

Zöbeli, Markus : **Schuldbetreibungs und Konkursrecht - Ein Leitfaden für die Praxis**, Orell Füssli Verlag, 5. Auflage, 2020.

Sujecki, Bartosz : **Das elektronische Mahnverfahren**, Mohr Siebeck Verlag, Tübingen, 2008.

Sunar, Gülcan : **"**Medeni Usul Hukukunda Basit Yargılama Usulü", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002.

Sungurtekin-Özkan, Meral : "İcra Hukukunda Oranlılık İlkesi", **Prof. Dr. Turhan Tufan Yüce'ye Armağan**, İzmir, 2001, s. 177-203.

Sutter-Somm, Thomas/
Hasenböhler, Franz/
Leuenberger, Christoph
(Hrsg) :**Kommentar zur Schweizerischen Zivilprozessordnung (ZPO)**, 3. Auflage, Zürich-Basel-Genf, Schulthess Juristische Medien AG, 2016.

Şahin, Çağatay Serdar : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Uyarınca İstinaf Yargılamasında Ön İnceleme Aşaması", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan**, C. 21, Özel Sayı, 2019, s. 2659-2701.

Tahiroğlu, Fatih : **Medenî Usûl Hukukunda Re'sen Araştırma İlkesi**, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, 2021.

Taneri, Gökhan : **İstinaf Mahkemeleri**, 2. bs., Bilge Yayınevi, Ankara, 2016.

Tanrıver, Süha : "Hukuk Yargılaması (Medenî Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 53, 2004, s. 191-215.

Tanrıver, Süha : **Medenî Usul Hukuku,** C. I, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018 (Medenî Usul).

Tanrıver, Süha : **Medenî Usul Hukuku,** C. II, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021 (Medenî Usul C. II).

Taş Korkmaz, Hülya : "Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'na Göre Hâkimin Belirlediği Süreler ve Bu Sürelerin Hukukî Dinlenilme Hakkı ile İlişkisi", **MİHDER**, S. 10, 2008/2, s. 409-450 (Süreler).

Taş Korkmaz, Hülya : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Adli Tatil ve Adli Tatil Kurumuna Eleştirel Bir Bakış", **MİHDER**, C. 9, S. 24, 2013, s. 33 vd.

Taş Korkmaz, Hülya : "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Eski Hâle Getirme", **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 15, S. 2-2, Temmuz-Ağustos 2016, s. 641.

Taşpınar Ayvaz, Sema : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Zaman Bakımından Uygulanması**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2013.

Taşpolat Tuğsavul, Melis : "İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar", **TBBD**, 2018, S. 134, s. 313-354.

Thomas, Heinz/

Putzo, Hans : **Zivilprozessordnung Kommentar**, 32. Auflage, Verlag C. H. Beck, München, 2011.

Thommen, Marc (Hrsg) : **Introduction to Swiss Law**, Carl Grossmann Verlag, Zurich, 2018.

Tokalıoğlu, Seyit Can : "İcra Mahkemesi Kararlarına Karşı İstinaf Kanun Yolu", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, 2019.

Tunç Yücel, Müjgan : **HMK Uyarınca Tahkimde İhtiyati Tedbir ve Delil Tespiti**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

Tutumlu, Mehmet Akif : "Hukuk Davalarında Hükmün Tamamlanması Kurum ve Uygulanma Koşulları", **Ankara Barosu Dergisi**, 2020/3, s. 403-414.

Ulukapı, Ömer : **Medeni Usul Hukuku**, 1. bs., Mimoza Yayınevi, Konya, 2014.

Umar, Bilge : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2014.

Uyar, Talih : **İcra Hukukunda Yetki, Görev ve Yargılama Usulü, «Tetkik Mercii»**, 2. Bası, Ankara, Feryal Matbaacılık, 1991.

Uyar, Talih,

Uyar, Alper/

Uyar, Cüneyt/

Uyar, Talih : **İcra Hukukunda Şikayet**, Bilge Yayınevi, 3. bs., Ankara, 2020 (Şikayet).

Uyar, Talih/

Uyar Alper/

Uyar Cüneyt : **İcra Hukukunda İstihkak Davaları**, 2. bs., Bilge Yayınevi, Ankara, 2019 (İstihkak).

Uyar, Talih : "İcra Hukukunda İlâmlı Takiplere Konu Teşkil Edebilecek İlâmlar", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 1991/1, s. 77-100 ("İlâmlı Takiplere Konu İlâmlar").

Uyar, Talih : "İcra Tetkik Merciinin Görev Alanı", **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 1, 2004, s. 87-146.

Uyar, Talih : "İcra Tetkik Merciinde Yargılama Usulü", **75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2004, s. 707-766.

Uyar, Talih : "İstihkak Davalarında Yargılama Usulü", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 63, 2006, s. 321-340 ("İstihkak Davaları").

Uyar, Talih : "İcra Mahkemelerinin Temyizi Kabil Olan Kararları", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 84, S. 3, Mayıs 2010, s. 1443-1456. ("Temyizi Kabil Olan Kararlar")

Uyar, Talih : "İcra Mahkemesi Kararlarının Temyizi", **Terazi Hukuk Dergisi**, Sayı: 46, Haziran 2010, s. 113-120.

Uyar, Talih : "İhale ve İhalenin Feshi Konusunda Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 123, Ankara, 2016, s. 489-496.

Uyar, Talih : "Menfi Tespit Davalarında "Takibin Durdurulması" İçin Borçlu Tarafından Yatırılan Teminatın İşlevi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 136, Ankara, 2018, s. 395-410.

Uyar, Talih : "İlama Aykırı Yapılan İcra Takiplerinin İptali", **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/1, s. 477-488 ("İcra Takiplerinin İptali").

Uyar, Talih : "İcra Mahkemelerinde Yargılama Usulü", **Özel Mahkemeler ve Özel Mahkemelerdeki Yargılama Usulü**, MİHBİR XVII. Antalya

Toplantısı/ 4-5 Ekim 2019, s. 187-318 ("İcra Mahkemelerinde Yargılama").

Üstündağ, Saim : **Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1968 (Kanun Yolları).

Üstündağ, Saim : **İhtiyati Tedbirler (Geçici Hukukî himaye (koruma) Önlemleri)**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981 (İhtiyati Tedbirler).

Üstündağ, Saim : **Medeni Yargılama Hukuku**, C. I-II, 7. bs., İstanbul, Nesil Matbaacılık, 2000 (Medeni Yargılama).

Üstündağ, Saim : **İcra Hukukunun Esasları**, 8. bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004 (İcra Hukuku Esasları).

Üstündağ, Saim : **Makaleler, İçtihat Tahlilleri ve Çeviriler**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010 (Makaleler).

Vorwerk, Volkert/
Wolf, Christian : **Beck'sher Online Kommentar zur ZPO**, 39. Edition, 01.12.2020 (**BeckOK ZPO**/Yazar).

Wuffli, Daniel : **Die unentgeltliche Rechtspflege in der Schweizerischen Zivilprozessordnung**, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2015.

Yardımcı, Taner Emre : **Hukuk Yargılamasında Somutlaştırma Yükü**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Yardımcı, Taner Emre :**Hukuk Davalarında Mecburi Dava Arkadaşlığı**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.

Yardımcı, Taner Emre : "İstinaf Mahkemesi Hukuk Dairelerinin İspat Faaliyetine Dair Bazı Güncel Kararlarının Değerlendirilmesi", **İlamat Torbası (İstinaf**

Mahkemesi Karar İncelemeleri), Filiz Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 83-114 ("Güncel Kararların Değerlendirilmesi").

Yavaş, Murat : "Hükme Karşı Üçüncü Kişilerin Müracaat İmkânı", **MİHDER**, 2008/3, S.11, s. 605-646 ("Üçüncü Kişilerin Müracaat İmkânı").

Yavaş, Murat : **Medeni Usul Hukukunda Temyiz**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015 (Temyiz).

Yavaş, Murat : "Bölge Adliye Mahkemelerinin Göreve Başlamasından Sonra Medeni Usul Hukukunda Temyiz", **MİHBİR 15. Antalya Toplantısı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İstinaf"**, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, 2018, Ankara, s. 237-308 ("Medeni Usul Hukukunda Temyiz").

Yeşilova, Bilgehan : "Yargılama Diyalektiği ve Silahların Eşitliği", **TBBD**, Sayı 86, 2009, s. 47-101.

Yıldırım, Kâmil :**Hukuk Devletinin Gereği: İstinaf**, Nesil Matbaacılık, İstanbul, 2000 (İstinaf).

Yıldırım, Kamil : "İcra Hukukunun Anayasa ile İlişkisi ve Ölçülülük İlkesi", **Hukuk Araştırmaları Dergisi,** 1989/1-3, s. 98-115 ("Ölçülülük İlkesi").

Yıldırım, Kâmil : "Kanun Yolu Olarak İstinaf", **Türkiye Barolar Birliği: İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı**, Şen Matbaa, 2003, Ankara, s. 285- 317 ("İstinaf").

Yıldırım, Kamil : "İstinaf Sebepleri Ve İlk Derece Mahkemesinde Hatalı Vakıa Tespitleri", **Medenî Usûl ve İcra-**

İflâs Hukukçuları Toplantısı-VI, İzmir, 19-20 Ekim 2007, TBB Yayınları.

Yıldırım, Mehmet Kâmil/

Deren-Yıldırım, Nevhis : **İcra ve İflas Hukuku,** 7. bs., İstanbul, Beta Yayınevi, 2016.

Yılmaz, Ejder : **İflâs İdaresi**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1976, (İflâs İdaresi).

Yılmaz, Ejder : **Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri**, Cilt I-II, Ankara, 2001 (Geçici Hukuki Himaye).

Yılmaz, Ejder : **Olağanüstü Temyiz (Kanun Yararına Bozma/Yazılı Emirle Bozma)**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003 (Olağanüstü Temyiz).

Yılmaz, Ejder : **İstinaf**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005.

Yılmaz, Ejder : **Hukuk Sözlüğü,** 10. bs. Yetkin Yayınları, Ankara,2011.

Yılmaz, Ejder : **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016 (İİK Şerhi).

Yılmaz, Ejder : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. I, II, III,** Yetkin Yayınları, Ankara, 2017 (HMK Şerh).

Yılmaz, Ejder : "Hukuk Davalarında Yasayollarına Başvuru Hakkı ve Bu Hakkın Sınırlandırılmasının Yerindeliği Sorunu", **TBBD,** 1988/1, s. 131-155 (Yasayollarına Başvuru Hakkı).

Yılmaz, Ejder : "Dünden Bugüne İcra ve İflâs Kanunumuz", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 11, S. 3-4, 2003, s. 9-45 ("Dünden Bugüne İİK").

Yılmaz, Ejder : "Usul Ekonomisi", **AÜHFD,** C. 57, S. 1, 2008, s. 243-274 ("Usul Ekonomisi").

Yılmaz, Ejder : "İtirazın İptali Davasının Hukuki Niteliği", **Saim Üstündağ'a Armağan,** Ankara, 2009, s. 597-615.

Yılmaz, Ejder : "Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler", **Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan**, İzmir, 2013, s. 3167-3190 ("Süreler").

Yılmaz, Ejder : "Çelişkili Mahkeme Kararları ve Adil Yargılanma Hakkı", **Prof. Dr. Necmettin M. Berkin'e Armağan**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, s. 1517-1554.

Zimmermann, Walter : **Zivilprozessordnung**, 10. Auflage, Zap Verlag, Bonn, 2016.